a † Anno tertio regni Ca.I a
a ſ ex quo cepit tributũ reddere ĩ xi. captiuatus eſt a nabuchodonoſor.
a ſ filij ioſie cuius tertiodecimo anno cepit ꝓphetare Hieremias: ſub q̃ et olda mulier prophetauit.

ioakiꝫ regis iuda venit nabuchodonoſor rex babylonis in hierl'm
a ſ cuius volũtate factũ eſt nõ viribus oſtiũ.ſ.nabuchodonoſor ad aliorum.

et obſedit eam. Et tradidit dñs in manu eius ioakim regem
ſ eccleſie.

b iude: et partem vaſorum domus

Sciendũ aũt nullũ ꝓphetã tã apte de xp̃o ſcripſiſſe vt iſte. Nã ⁊ tp̃s notauit aduentꝰ ⁊ reges ꝑ ordinẽ ⁊ ãnos enumerat ⁊ manifeſta ſigna: que quia porphyrius vniuerſa vidit cõpleta ⁊ trãſacta negare non poterat veritate ſuperatꝰ: vt ip̃e idẽ dicit in alio loco: Odero ſi potero ſi nõ inuitus amabo. in hanc ꝓrupit calũniam vt q̃ i ꝯſũmatiõe mũdi ꝯ ãtichriſto futura dicunt̃ ꝓ ſilitudie quadã geſtoꝝ ſub antiocho epiphane ĩpleta ꝯtẽdat. Sed eiꝰ ĩpugnatio teſtimonium veritatis eſt. tãta ei dictoꝝ fides fuit vt ꝓpheta ĩcredulꝰ nõ videat̃ futura dixiſſe: ſꝫ p̃terita narraſſe. Danielẽ nõ iuxta. Lxx. ĩterp̃tes: ſꝫ iuxta theodotionẽ xp̃i legit eccl'ia: q̃ poſt aduẽtũ xp̃i ĩcredulus fuit: licet eũ q̃dã dicunt hebionitã: q̃ altero genere iudeꝰ ẽ: qꝛ ex ꝑte mr̃is. Suſãne aũt ⁊ belis ac draconis fabula nõ habet̃ in heb. ſꝫ ꝑs ẽ ibi ꝓphetie Abacuk. filij iehu de tribu leui: ſic iux̃ Lxx. ĩterp̃tes in titulo eiuſdẽ belis fabule põit̃. Hõ q̃dã erat ſacerdos noĩe Daniel filꝰ abda: cõuiua regis babylõis. Danielẽ aũt ⁊ tres pueros ꝯ tribu iuda fuiſſe ſcp̃tura teſtat̃. Iſtꝯ ãt.ſ.hõ q̃dã ⁊c. dixit Abacuk nõ ille q̃ fuit ex.xij.ꝓphis. Cõtra Danielẽ.xxij. libꝝ ſcripſit Porphyriꝰ: nolẽs eũ ab ip̃o cuiꝰ inſcriptꝰ ẽ noĩe eẽ cõpoſitũ: ſꝫ a q̃dã q̃ tp̃e antiochi epiphanes ĩ iudea fuit: nec tã vẽtura dixiſſe q̃ꝫ p̃terita narraſſe: ⁊ qꝯ vſq̄ ad antiochũ dixerit verã hiſtoriã eſſe: ſi q̃d vltra opinatꝰ fuerit mẽtitũ eẽ: q̃a futura neſcierit. Sed Euſebiꝰ ceſarienſis ⁊ apollinaris ⁊ methodius ſufficienter ei rñderũt. In anno tertio regni ioakĩ q̃ et eliachim q̃ regnauit in iudea et hierl'm annis.xj. cui ſucceſſit ioachin filꝰ ſuꝰ cognomẽto iechonias qui tertio mẽſe regni ſui captꝰ eſt a ducibꝰ nabuchodonoſor: ⁊ ductꝰ in babylonẽ: cui ſucceſſit patruꝰ ſuus ſedechias: filꝰ ioſie. cuiꝰ anno.xj. capta eſt hierl'ꝫ et ſubuerſa. Fuit aũt ioakim pat̃ q̃ ſcribit̃ ꝑ kim: ⁊ filꝰ ꝑ chin. Inde in mattheo: vbi minꝰ videt̃ vna generatio. vbi ſcd̃a theſſeredecas ĩuenit̃ deſinere in ioakim filio ioſie. et tertia incipit a ioachin filio ioakim: qꝯ ignorans porphyrius Mattheũ nitit̃ arguere falſitatis. Ioakim filꝰ ioſie frat̃ ſelluꝫ a nabuchodonoſor captus eſt: et in babylonẽ ductus: ⁊ cũ eo Daniel: miſael: ananias ⁊ açarias. ⁊ ab eodẽ nabuchodonoſor ioakim ĩterfectꝰ: et cadauer eius canibꝰ ⁊ volucribꝰ celi datum eſt: ⁊ impletũ eſt in eo illꝯ ꝓpheticũ: Sepultura aſini ſepeliet̃. Ip̃e ẽ etiã ioakĩ q̃ ⁊ eliachim. Quarto igit̃ regni eiꝰ anno nabuchodonoſor cepit regnare in babylõe ſic legit̃ in Hiere. ꝓpha: Uerbũ qꝯ factũ ẽ ad Hiere. in anno q̃rto regis ioakim filij regis iuda. Ip̃e ẽ p̃mꝰ annꝰ nabuchodonoſor regis babylonis. Anno ꝟo viij. regni ioakĩ: ⁊ q̃rto nabuchodonoſor idẽ ioakim ꝑtãti nabuchodonoſor ſe dedit. ⁊ in eadẽ deditiõe tribus tm̃ annis ꝑſeuerãs: rebellis exiſtens ab ip̃o nabucho. captus ⁊ in babylonẽ ductꝰ ⁊ interfectꝰ eſt. Idcirco dicit̃ ĩ exordio Danielis ꝓphe anno tertio regni ioakim regis iude aſcendit nabuchodo. in hierl'm ⁊c. Daniel interp̃tat̃ iudiciũ: ſiue qꝛ in p̃ſbyteroꝝ iudicio ſnĩam diuine examinatiõis exhibuit: dũ repta eoꝝ falſitate ſuſannã ab interitu liberauit: ſiue qꝛ viſiões ⁊ ſomnia quibꝰ ꝑ ſingula q̃dã enigmata futura mõſtrabant̃: ſagaci mẽte diſcernẽs apuit: ſiue q̃dẽ ⁊ ꝯſiderioꝝ vir appellatꝰ ẽ: qꝛ panẽ deſiderij nõ mãducauit: ⁊ vinũ cõcupiſcẽtie nõ bibit. Hic de xp̃o cũctoꝝ manifeſtioꝛ ꝓphaꝝ ĩ ꝓphetia ſua claro ſermone regna orbis ꝓnũciat. ⁊ tp̃s aduentꝰ xp̃i mãifeſtiſſima p̃dicatiõe annotat. Ca. I

Anno tertio regni ioakiꝫ. ⁊c. Occiſo ioſia a pharaone nechao. ꝑplus ioachaç filiũ eius regẽ ſtatuit: quẽ pharao vinctũ duxit in egyptũ impoſita mulcta terre: et ꝓ eo eliachim fratrem eius ꝟſo noĩe ioakim in regnum ꝓmouit: vt regũ et paral. teſtat̃ hiſtoria: cui poſtea occiſo ſucceſſit iechonias eiꝰ filꝰ: q̃ dictꝰ ẽ ioachin: huiꝰ tertio anno venit nabucho. ⁊ abſtulit eũ: ⁊ in loco eiꝰ ſedechiã poſuit. de q̃ dictũ ẽ: In babyloneꝫ ducet̃: ⁊ nõ videb eã. Uiduatꝰ ei fuit ab ocul' nabuchodono. Pat̃ ioakĩ ꝑ m q̃ iechõias dictꝰ ẽ ⁊ p̃ ñ ſuo ioachin ſuc. ĩ reg.

b Et ꝑtẽ vaſoꝝ. Nõ oĩa ẽnĩ reuoluas ꝓhoꝝ libros: ꝑtẽ vaſorũ. i. dogmatũ ꝟitat' ĩuenies. Sꝫ qꝛ mẽdaciũ iũgũt ꝟitati: nõ oĩa vaſa: ſꝫ ꝑtẽ hr̃e memorãt̃. Multi nãq̄ heretici ſciẽtes aliq̃s auctoritates: ⁊ eas ſuis modul' exponẽtes auferũt a domo dei ꝑtẽ vaſoꝝ: vt in Boetio ꝯ phia: q̃ veſtes phie rapiebat. libri eĩ ſctõꝝ patrũ vaſa dei eſſe dicunt̃. Sẽnaar

ficator: ⁊ ſic ꝓcedẽdo mag' ꝯtracte ĩ ꝑtialibꝰ libr' vtriuſq̄ teſtamẽti. Silr̃ idẽ deꝰ ẽ cã effectiua ſacre ſcripture generalit̃: qꝛ tota ſacra ſcp̃tura ꝓcedit ꝑ eiꝰ reuelationẽ: ⁊ in libr' ꝑtialibꝰ ẽ cã effectiua: vt reuelator noticie in q̃libet libro ſp̃alit̃ ꝯtẽte. Silr̃ ẽ cã final' totiꝰ ſacre ſcp̃ture. loq̃ndo de vltĩo fine: qꝛ tota ſacra ſcp̃tura ordĩat̃ finalit̃ ad ſupnat̃alẽ btĩtudinẽ cõſequẽdã: q̃ ꝯſiſtit ĩ deo obiectiue: ⁊ in ꝑtialibꝰ libr' ſꝫ cõtracta rõne. Igit̃ ĩ libro Dañ. deꝰ ẽ cã ſubiectiua effectiua ⁊ final' ſꝫ rõnibꝰ cõtract': qꝯ notat̃ ĩ ꝟbo p̃aſſũpto. cũ dꝛ Dedit deꝰ. qꝯ ex p̃ncipio clauſule r̃ſumit̃. Deꝰ eĩ vt rex ſupeminẽs ẽ ꝟ ſubiectũ: qꝛ vt patebit ex ꝓceſſu libri ĩ eo ꝯclarat̃ ſupeminẽtia regni dĩ ad regna t̃rena. de q̃ dꝛ pſ̃. xciij. Deꝰ magnꝰ d. ⁊ rex mag. ſuꝑ oẽs de. ⁊ pſ̃. xlvj. Rex mag. ſuꝑ oẽꝫ ter. Eſt ẽt cã effectiua ĩ ꝟ lib. ꝓut reuelauit Dañ. noticiã hꝰ regni. de q̃ p̃t accipi qꝯ ſcribit̃. Sap̃. x. Oñdit illi regnũ dei: ⁊ dedit illi ſciãꝫ ſctõꝝ. Eſt ẽt deꝰ cã final' huiꝰ libri inq̃ꝫtũ facit nos ꝑticipes huiꝰ regni. vñ dꝛ Apoca. v. Feciſti nos deo nr̃o regnũ ⁊ ſacer. ⁊c. Cã ꝟo ĩſtrum̃tal' effectiua tãgit̃ ĩ ꝟbo ꝓpoſito. cũ dꝛ Dañ. vñ dꝛ. j. x. ca. Daniel vir deſiderioꝝ ĩtellige ꝟba que ego loquor ad te. Intellexit enĩ Dañ. ea q̃ ſcribit ĩ ꝟ lib. vñ. ĩ. xij. ca. dꝛ: Tu aũt Daniel claude ſmões ⁊ ſigna librum ⁊c. Cã ꝟo formal' hꝰ libri tãgit̃ cũ dꝛ: Intelligẽtiã oĩm viſionũ. Circa qꝯ ſciendũ ꝙ duplex eſt forma libri. ſ. forma tractatꝰ ⁊ forma tractãdi. Forma tractatꝰ eſt diuiſio huiꝰ libri: qui diuidit̃ ſm̃. x. viſiões: vt patebit ꝓſequẽdo. Due ꝟo hiſtorie q̃ ponũtur in fine libri nõ ſũt de eiꝰ ĩtegritate: qꝛ nec apꝯ hebreos habent̃. Forma ꝟo tractãdi eſt modꝰ agẽdi: q̃ in libro iſto eſt viſionũ intellectio: qꝛ viſio nõ eſt ꝓphetica niſi ſit ĩtellecta: ⁊ ꝟ ſiue ſit in ſomno ſiue ĩ vigilia. ſic pharao vidit ſpicas: Gen̄. xlj. ⁊ Balthaſar vidit manũ ſcribẽtẽ in pariete: Dañ. v. Ille dormiẽs: Iſte vigilãs. neut̃ tñ fuit ꝓpha: qꝛ ñ ĩtellexit viſionẽ: ſꝫ Joſeph fuit ꝓpha: qꝛ ĩtellexit viſionẽ pharaõiſ. ⁊ Dañ. ſilr̃: q̃ viſionẽ Balthaſar ĩtellexit. vñ dꝛ Dañ. x. Intelligẽtia opꝰ ẽ ĩ viſiõe. ſ. ad ꝟ ꝙ ꝓphetica dicat̃. Sciẽdũ tñ ꝙ ꝟ viſio dꝛ triplex ſ. ſenſibil': imagĩaria ⁊ ĩtellectualis. Sẽſibil' viſio eſt qñ aliq̃d videt̃ exteriꝰ ⁊ ĩtelligit̃ ſignificatũ ip̃iꝰ. ſic Dañ. vidit ſcriptũ ĩ pariete reg': mane thetel phares. ⁊ ĩtellexit: Dañ. v. Imaginaria ꝟo viſio eſt qñ in ꝟtute imagĩatiua format̃ imagĩes virtute diuĩa ad aliq̃d occultũ ſignificãdũ. ſic Dañ. vidit q̃ttuor beſtias aſcẽdẽtes de mari ſignificãtes q̃ttuor regna. ⁊ ꝟ ĩtellexit Dañ. vij. Uiſio ꝟo ĩtellectual' ẽ qñ ſine aliq̃bꝰ imagĩbꝰ ſeu figur' mẽti ꝓphe ꝟitas reuelat̃. ſic Danieli cogitatio nabuchodonoſor fuit reuelata: Dañ. ij. Tu rex cogitar̃ cepiſti ĩ ſtratu tuo q̃d eſſet futurũ poſt hec ⁊c. Licet eĩ ſõniũ nabuchodo. fuerit Danieli reuelatũ viſiõe imagĩaria: qꝛ ſõniuꝫ reg' vidit ſõnio ſuo: vt. ĩ. dicet̃. tñ cogitatio reg' nõ potuit ſic reuelari: ſꝫ ſola viſiõe ĩtellectuali. Itẽ in talibꝰ viſionibꝰ p̃dictis aliq̃ñ apparet aliq̃ ꝑſona docẽs: ⁊ ſic frequẽter legit̃ gabriel angelꝰ apparuiſſe ad docẽdũ Danielẽ. vt. ĩ. videbit̃ ꝓſequendo. Itẽ viſiões ꝓphetice aliq̃ñ fiũt in ſõnio aliq̃ñ in vigilia ſicut dictũ fuit in p̃ncipio libri pſalmoꝝ diffuſiꝰ de ꝓphetic' viſiõibꝰ. ꝓpt̃ qꝯ plura circa viſiões hmõi alias a me dicta in p̃ncipio huiꝰ libri ad p̃ſẽs omitto: qꝛ poſita ſũt ĩ p̃ncipio libri pſal. vbi meliꝰ hñt locũ: cũ ſit p̃mꝰ liber ꝓphalis ſꝫ latinos doctores. Et vtroq̄ mõ. ſ. in vigilia ⁊ ſõno facte ſũt viſiões Danieli: vt iã in ꝑte ꝑtꝫ ex p̃dict' ⁊ magis in ſeq̃ntibꝰ apparebit. et iõ merito dꝛ in ꝟbo p̃aſſumpto. Danieli aũt dedit deꝰ intelligẽtiã oĩm viſionũ. ꝓpt̃ qꝯ ĩ eo fuit impletũ qꝯ dñs dic̃ Oſee xij. Ego viſionẽ multiplicaui. ſ. in Daniele: cui dedi intelligẽtiã oĩs viſiõis ꝓphetice mõ p̃dicto: ⁊ tãdẽ a deo data ẽ ſibi viſio clara diuĩe eſſẽtie in patria: ad quã nos ꝑducat q̃ cũ patre ⁊ ſp̃ũſctõ viuit ⁊ regnat in ſcl'a ſcl'oꝝ. Explicit collatio ſuper danielẽ ꝓphãm. Incipit daniel ꝓpha. Ca. I

a Anno tertio ⁊c. liber Daniel' diuidit̃ ĩ tres ꝑtes. in ꝑtẽ ꝓemialẽ ⁊ ꝑtẽ executiuã ſiue p̃ncipalẽ in p̃ncipio ſcd̃i ca. In ãno ſcd̃o. ⁊ ꝑtẽ incidẽtalẽ in p̃ncipio. xxx. ca. Et erat vir. Circa p̃mũ deſcribit̃ ſapĩa collata diuinitꝰ auctori huiꝰ libri. ſ. Danieli. vbi ſic ꝓcedit̃: qꝛ p̃mo p̃mittunt̃ q̃dã ad ſapĩam diſponẽtia. ſcd̃o deſcribit̃ collata ei ſapĩa. ibi: Puer' ãt. t̃tio ponũt̃ q̃dã ad ꝟ ſeq̃ntia. ibi: Fuit ãt d. Pr̃ia adhuc ĩ tres ſꝫ ꝙ ĩ danie. ꝯſcribũt̃ tria ad ſapĩaꝫ diſponẽtia. p̃mũ ẽ hũilitas ſtat. ſcd̃ꝫ nobilitas

Hiere. 22. e
Hi. 25. a
A † 4. Re. 24. b

¶ a Sennaar. Ubi cāpus duran. vbi turris quā qui ab oriēte mouerāt pedes ſuos vſq ad celū edificare conati ſūt. Uñ a cōfuſione linguar loc' babylō.i.ↄfuſio dr. Gigantes enī turrim facere ſatagebāt: montē mōti apponētes quā de' dſtruxit. vñ dicta eſt babylon.i.cōfuſio. b Et vaſa tulit ⁊c. Aliquā reuerentiā deo exhibuit cuius vaſa ī loco religionis ſue poſuit: ⁊ nō omnia aſportauit. c Et de ſemine. hinc arbitrantur hebrei Danielē ⁊ ſocios ſuos fuiſſe eunuchos: ſm qd Eſaias di
Eſa.39.d cit Ezechie: De ſemine tuo tollēt ⁊ facient eunuchos in domo regis. Si autē de ſemie regio fuerūt: ↄſtat q: de ſemine dauid: ſz fortaſſe nō coheret qd ſequit: ⁊ tyrannor pueros in quibus nō eſt macula: q: ſi eſſent eunuchizati nulle eis grates ſi nulla in eis macl'a. d In quib' ⁊c. Nō videt abſciſi q ſine macula ſunt: quidā enī eunuchizā tur aut vi aut infirmitate. Quidā autē ſe caſtrāt p celeſti curia vel patria: ⁊ hi nō abſciſi niſi ſola voluntate: ⁊ hi ſunt ſine macula. ¶ Lras

a ſ feror dentiū vl' mēdaciū. ſ duran qdā fluui' eſſe dr iuxta quē gigātes turri babel fecerūt.
a dei: et aſportauit ea ī terrā ſennā
a ſ mercurij vl' alteri' dei. b ſ aias ſnias veras. c ſ diabolus vel phus vel heretic'.
b ar in domū dei ſui: ⁊ vāſa ītulit ī
a ſ mundū couēticula hereticor. b ſ idoli. ſ hereſis. c ſ nabuchodonoſor.
domū theſauri dei ſui. Et ait rex a
a ſ Hiero.i.equor domitor.
aphānez prepoſito eunuchorum b
ſ id eſt
c vt introduceret de filijs iſrael et c
ſ dauid. ſ nobilium.
de ſemine regio: ⁊ tyrannor pue d e
ſ mētis vel corporis.
d ros: in quibus nulla eſſz macula: f+
ſ proprie verba ponit.
decoros forma: ⁊ eruditoſ omi ſa g+
ſ quod plus eſt.
pientia: cautos ſciētia et doctos h i+

Nico.de lyra

ort'.ibi: Et ait rex aphanez. tertiū ſobrietas vict'.ibi: Propoſuit aūt Daniel. Circa pmū notādū q dr Prouerb.xj. vbi humilitas ibi ⁊ ſapia. idō dñs q puiderat Danielē diuina ſapia decorari: pmiſit eū pri' humiliari: q: cū eēt d ſemie regio: vt dicet.j. pmiſit tñ eū captiuari p regē babylōis q vēit ↄ hierl'm ⁊ ſpoliauit eā. ⁊ hoc eſt qd dr: Anno tertio ⁊c. ⁊ patet vſq ibi: Et partē vaſorū dom' dei. Ex quo patet q iſte nabuchodonoſor fecit reuerē tiā deo celi qui colebat in hierl'm: q: nō abſtulit inde oīa vaſa miſterij: ſed aliqua reliqt ad cultū dei. Itē q: illa q aſportauit nō applicauit humanis vſib' ſicut fecit Balthaſar nepos ſu'. pter qd fuit punit' a dño: vt dicet.j.v.ca. ſed poſuit ea in loco ſacro ſm ſuā eſtimationē.ſ. in tēplo dei ſui. ⁊ h eſt qd dr hic: Et aſportauit ea in terrā ſennaar.i. in babyloniā q pmo vocata ē ſēnaar. ⁊ poſtea dicta ē babylōia: a turre ibi edificata a filijs Noe: vt hr Geñ.xj. In domū dei ſui ⁊c. et ptz. Circa iſtā ptē tria ſunt hic dubia. Priō qs fuerit iſte nabuchodonoſor: q: pl'es legunt fuiſſe ſic noīati. ſcdo qs iſte ioakim eadē rōne. tertio qre nabuchodonoſor vēit ↄtra eū in pliū. Ad pmū dicendū q iſte nabucho. fuit magn': ⁊ dr a magnitudīe oper: q: regnū chaldeor qd añ ipm erat paruū: valde ampliauit ⁊ monarchiam fecit. ſicut karolus magnus dr ſic a magnitudīe operū: q: prim' de regib' francor adeptus eſt romanū iperiū. Dicit aūt in aliqb' hiſtorijs q nabuchodonoſor iſte primo vocatus eſt hoc nomine: ⁊ hoc ab euētu: q: qñ de nouo fuit nat' fuit in ſiluā piect' ⁊ dimiſſus: ſz ex diuia ordinatiōe venit capra ſilueſtris puerū lactās: q: ſcriptū eſt in pſal. Cuſtodiēs paruulos dñs. bubo etiā aduolauit ſup arborē iuxta puerū: quē leproſus p nemus trāſiēs vidit ⁊ cepit admirari: q: illa auis parū apparet de die. pter qd diligēti' attēdēs vidit caprā lactātē puer ſub arbore: quē aſſumēſ nutriri fecit: ⁊ cū nabuchodonoſor ab euētu vocauit. nabuchodonoſor enīz bubo dr in illa lingua. chodo capra. noſor leproſus. ⁊ ptz q nō fuit ille nabuchodonoſor ſub q hiſtoria Judith dr fuiſſe. q: ille fuit poſt illū p magnū tps. ⁊ cōit dr q fuit fili' cyri: q: hyſtoria Judith fuit poſt reditū captiuitatis babylonice. vt patet ibidē. Ad ſcdm dicendū q iſte ioakim fuit fili' ioſie reg' iuda: q captiuato frē ei' ioachaz p regē egypti ab eodē rege egypti ↄſtitut' ē rex iude mutato noīe ipſi' q pri' eliachim vocabat: vt ptz.iiij. Reg. xxiij. ⁊ regnauit iſte.xj. annis cui ſucceſſit fili' ei' ioachin p.n. ſcriptus in fine. ⁊ vterq capt' eſt a nabuchodonoſor rege babylonis ⁊ eodez anno: vt videbit. Propt qd dubiū ē de quo ſcriptura hic loquat: ſz ptz ſolutio in hebreo: q: prim' ſcribit p caph ⁊ mem: qb' in latio rñdet c. ⁊. m. ſecūd' ſcribit p caph ⁊ nū. qb' in latio rñdēt ch ⁊ n. iſte aūt ioakim de q loqt h Daniel ſcribit in hebreo p caph ⁊ mem. ⁊ apd nos dz ſcribi p c. et m. Ex q ptz q iſte ioakim fuit fili' ioſie. ſcdo h ptz: q: ſcds ioachin q fuit nepos ioſie regnauit ſolū p tres menſes: vt hr.iiij. Reg. xxiiij. de iſto aūt ioakim dr hic: Anno tertio ioakim ⁊c. ſz iſtud dictū videt repugnare pdictis: q: pdictū eſt qd ioakī fili' ioſie regnauit xj. an. h aūt capt' dr tertio an. regni ſui. Ad qd dicē.

qd dicendū q nō accipit h terti' an. regni ioakim abſolute: ſ ab illo tpe q cepat eē tributarius regi babylōis. ⁊ iſte fuit.xj. an. regni ſui. Ad tertiū dicēdū q cā hui' belli habuit initium a tpe ezechie regis iuda: qñ oſtēdit oīa ſecreta dom' ſue nūcijs regis babylonis. ⁊ tūc pdixit ei Eſaias: vt hr Eſa.xxxix. Ecce dies veniēt in quib' theſauri domus tue portabunt in babylonē: ⁊ de filijs tuis erūt eunuchi in aula regis babylōis: qd tpe ioakim filij ioſie impletū eſt. Rex enī egypti ↄſtituerat eū regē amoto fratre ei' ioachaz: vt viſuz eſt: ⁊ idō fauebat regi egypti ↄtra nabucho. regē babylōis q bēbat bellū ↄtra regē egypti: pt qd rex babylōis vēit ↄtra ioakim: ⁊ fec eū tributariū: ⁊ ſibi iurauit ↄtra regē egypti. Iſte tñ ioakim.iij. an. poſt rebellās a rege babylonis capt' ē vt dictū eſt ⁊ vaſa dei deportata: ⁊ pueri de ſemie regio ſūt ducti in babylonē. ⁊ interfect' ē iſte ioakim: ⁊ piectum eſt cadauer ei' extra muros hierl'm: ⁊ īpletū ē qd de eo dixerat Hiere.xxij. Sepultura aſini ſepeliet: ⁊ cōſtitut' eſt fili' ei' ioachin p.n. ſcript' rex iude p regē babylōis: q p' tres menſes miſſo exercitu ↄ eū tradidit ſe cū matre ⁊ mult' alijs ↄſilio Hieremie: ⁊ h pprie dr trāſmigratio babylōis: ⁊ iſte duct' eſt in babylonē ⁊ icarceratus.xxxvij. an. vſq ad regnū euilmerodach q eū amouit de carcere ⁊ fecit ſibi cōmēſalē: vt dr.iiij. Reg.vl. ſic igit patet tertiū.ſ. cā belli regis nabuchodonoſor ↄtra ioakī regē iude: ſed hec cauſa accipit ex pte regis debellātis eum. Cauſa aūt ex pte dei fuit. q: reges iuda ⁊ pplus erant peſſimi ⁊ idolatrie dediti: vt hr.iiij. Reg. ⁊.ij. Paral. Propt qd dominus pmittebat eos talia facere. vnde rex egypti ⁊ rex babylonis mouerūt bellū cōtra eos ſucceſſiue. a Et ait rex. hic ponitur ſecundum diſponens danielem ad diuinam ſapientiam: ſcilicet nobilitas ortus: q: ſm qd dicit Boetius.iij. de cōſolatione. Nobilitas generis eſt quedā laus pueniēs hominī de pbitate parentum. ⁊ ideo vt ipſe dicit ibidē: In nobilitate generis hoc bonū eſt: q: p ipſā quedā neceſſitas ipſis nobilibus imponit ne a maior ſuor pbitate degenerēt. homines autē bene morigerati ſunt diſpoſiti ad ſapientiam: q: ſedatis paſſionib' fit anima ſciens et prudēs: vt dicit vij. Phiſicor. Propter quod hic introducitur nobilitas Danielis: q nobilis exiſtens genere: nobilior fuit moribus. ⁊ ideo dicitur hic inter nobiles poſitus edoctus ⁊ nutritus: et nomie regio decoratus: quia impoſitū eſt ei nomen Balthaſar quod ē regiuz: vt patebit.j.v.ca. Hoc eſt igit qd dr hic: Et ait rex.ſ. nabuchodonoſor. b Aphanez ppoſito eunuchor.i. magiſtro ſeruientiū in domo regis. antiquit' enī illi q in domo regia ſeruiebant ad interiora domus caſtrabant pter ſecuritatē a mulieribus: vt dicūt aliq. Alij vero dicūt q dicebāt eunuchi pter caſtitatē ⁊ morū honeſtatē: qd veri' videtur. homines enī inhoneſti non pmittebantur ſeruire in domib' regū: ⁊ inde eſt q ſeruitores generalit dicti ſunt poſtea eunuchi. vnde ⁊ in Act. aplor viij. vocatur eunuch' ille vir q erat ſup gazas regine ethiopū. ſequit: c Ut introduceret de filijs iſrael: ⁊ de ſemine regio. ⁊ p id ē. q: volebat habere ī aula ſua aliqs de ſemine dauid. d Et tyrannor.i. nobiliū q virtute armorum erant magnificati. hoc faciebat nabuchodonoſor ad magnificentiā ſuā et memoriaz ſue victorie q tales nobiles captiuauerat. ſequitur: e Pueros in quib' nulla eſſet macula.i. defectus mēbrorū. vnde ⁊ in lege dicit: Anima ſine macula ⁊ immolaticiū qd non eſt cecum aut claudū ⁊ huiuſmodi: non propter pulchritudinem pellis. ⁊ ex hoc patz q Daniel ⁊ eius ſocij non dicunt hic eunuchi: q: fuiſſent caſtrati per abſciſſionem mēbror genitaliū vt arbitrant aliq iudei: quia nō fuiſſent ſine defectu membror nec pulchri aſpect': q: taliter caſtrati ſunt cōmuniter male gratioſi etiam in facie. f Decoros forma. pter pulchritudiez coloris ⁊ aſpect'. vñ ⁊ in hebreo dr: Bone viſionis. g Et eruditos omi ſapia. qtum ad ſcientiā rationalem cuiuſmodi eſt grāmatica: logica: rhetorica. h Cautos ſcientia. qtum ad phiam naturalē. i Doctos diſciplina. qtum ad philoſophiam moralem: ſcz qtum ad diſciplinam morum.

Et q poſ.

a Litteras.ſ.liberales artes
⁊ linguā chaldaicā q̄ quadam
ꝓprietate diſtat ab hebrea licꝫ
abraam inde venerit. Phi/
lo arbitrat̄ linguā hebreoꝝ eē
chaldeā:qꝛ abraā de chaldeis.
Sed quō pueri linguā quā no
uerāt docerent̄:forte ſm quo/
rundā opinionē abraā chalde/
orū et hebreoꝝ linguā habuit.
Et intantum eos charos ha/
buit ꝙ eundē cibū eundē potū
quē ſibi eis prepari ꝑcipiebat.
b Et impoſuit. Quos diabo/
lus captiuat alio nomīe vocat:
iuſtū vocat iniuſtū:caſtū inca/
ſtū ⁊ huiuſmodi. Sicut pha
rao ioſeph. Voluit enim in ter
ra captiuitatis eos habere vo/
Ps.136. cabula iudee. Vñ: Quō cāta/
bimꝰ cāticū dñi in terra aliena.
dñs aūt in bonū mutabat anti
qua nomīa:et ex rebꝰ īpōit vir
tutū vocablā:vt abraā ⁊ ſare:
Joh.i.f. ⁊ in euāgelio dñs Simōi petri
nomē īpoſuit. Simō ei obediēſ
dictus eſt:ſꝫ poſtea in fide xp̄i
confirmatus eſt:⁊ ad paſſiōes
chriſti tolerandas:et filios ze/
bedei non boanergos:vt qui/
dam putant:ſed boanercerſen
.i.filios tonitrui appellauit.
c Propoſuit autem Daniel.
Qui de menſa regis non vult
comedere niſi polluatur:ſi ſapi
entiā atq; doctrinā egyptioꝝ
ſciret eſſe peccatū nūq̄ didiciſ/
ſet.didicit aūt nō vt ſequat̄:ſꝫ
vt iudicet atq; ꝯuincat. Si enī
q̄s imperitus huius artis ad/
uerſus mathematicos ſcribat:
aut expers philoſophie cōtra
philoſophos agat:q̄s etiā ri/
dendꝰ:vel ridēdo non rideat?
Hac ergo intētione diſcūt pue/
ri chaldaicam doctrinam:qua
moyſes egyptioꝝ ſapiam.
d Dedit aūt deꝰ. Qui ꝓ pec
cato maioꝝ ductꝰ eſt in capti/
uitatē virtutuꝫ ſuarum recipit
mercedē:ꝓpoſuit enī in corde
ſuo ne pollueret̄ de mēſa reg̃:
⁊ viles cibos ꝓpoſuerat regijs
epulis.iō gratiā in ꝯſpectu p.
e.a deo ꝓmeruit. Unde dat̄ in
telligi:ſi quādo diligunt̄ ſanc/
ti ab infidelibꝰ non eoꝝ boni/
tatis eſſe ſed dei miſericordie.
e Timeo ego dominum meū
regem. Similiter quia pilatus
plus ceſarem timuit q̄ deū:pe
nas gehennales meruit:prius
Mt.17.c manꝰ ſuas abluit dicens: Mū/
dus ego ſuꝫ a ſanguīe iuſti hu
Joh.16.b ius:vos viderit̄. Et iterū: An
neſcis quia poteſtatē habeo di
mittere te? f Coeuis. Ideo
coeuis appoſuit. Solēt enī iu/
niores maioribus pulchriores
eſſe. g Tenta nos. Admi/
rabilis fidei magnitudo:non
ſolum ſibi corpulētiam viliori
eſu vt ꝑ legumina ꝓmittit:ſꝫ
⁊ tp̄s ſtatuit nō temeritate ſ; fi/
dei magnitudīe qua regias da
pes cōtēpſit. Cōueniēs ꝓba
tioni ſpacium nec breue nimis:
nec nimis longū qō cito poſſit
B ipetra

a ſ diſciplina eſt ordinata moꝝ correctio. b ſ his inſigni
ti digni ſunt regio aſpectu.
diſciplinā:et qui poſſent ſtare in pala a† b
a tio regis vt doceret eos litteras ⁊ lin c
a ſ ſyrā:qꝛ vna eſt cū chaldea lingua. b ſ refectionem.
guaꝫ chaldeoꝝ. Et ꝯſtituit eis rex ān d
ſ ꝓprijs.
nonā ꝑ ſingulos dies de cibis ſuis et
a ſ nō de quolibet ſed. b ſ anticipatio:qꝛ iā dicit eos
enutritos:et dicturꝰ eſt quō nutriti ſunt.
vinō vnde bibebat ipſe:vt enūtri/
a ſ quia precepit ergo factum eſt.
ti tribus annis poſtea ſtārent in cō/
a ſ pueros. b ſ fuerūt enī alij multi.
ſpectu regis. Fuerūt ergo inter eōs dē e f
a ſ iudicium vel iudicat me deus.
filijs iude dāniel ananiaſ miſael ⁊ aza
b rias. Et impoſuit eis ꝓpoſitus eunu/ g
a ſ Hiero.i.capillus capitis. b ſ id eſt gratia dñi.
choꝝ nomīa danieli:bālthaſar:anā
a ſ decor meus. b ſ populus meꝰ. c ſ id eſt qui ſcit ri
ſus vel de gaudio. d ſ auxiliū dñi. e ſ ſeruiens taceo.
nie:ſidrāc:miſaēli:miſāc ⁊ azārie:āb/
a ſ cōſtituit eis rex annonā ꝑ ſingulos dies ⁊c. ꝓpoſuit
da. ⁊c. b ſ nō dictis intētio enī ꝑualet verbis.
c denago.† Propōſuit āt daniel ī cōrde h
a ſ contra legē. b ſ quaſi idolotico vel crapula. ſ cibis
ſuo ne pōllueret̄ de mēnſa regis:neq;
ebrietate ſ ideo.
de vino potꝰ eiꝰ:et rogauit ꝓpoſitū eu
a ſ ne cogeret eū cōtaminari cibis alienigenarū.
d nuchoꝝ ne ꝯtamiāret̄. Dedit aūt de/ i
a ſ Danieli dico ſicut et Joſeph qui magis ꝓ alienis pec
catis capti.i.captiuati ſūt. Joſeph pro fratrū peccatis:
Daniel pro populo hieruſalem.
us gratiā dānieli ⁊ miſericordiā in cō
ſ ideo.
ſpectu principis eunuchoꝝ. Et ait p̄n
a ſ quaſi:facerem quod precaris ſed timeo.
e ceps eunuchoꝝ ad danieleꝫ:Timēo
ego dominū meū regē:qui conſtituit
vobis cibū et potū:qui ſi viderit vul
a ſ regio veſcentibꝰ cibo.
tus veſtroſ macillētiores ꝑ cetēr̃ ado
a ſ quibus debetis ſicut etate ita et corpore ⁊ pulchritu
dine cōparari. b ſ reū capitis me facietis.
f leſcentibus coeūis veſtris:ꝯdēnābi/
a ſ qꝛ eunuchoꝝ priceps non acquieuit:nō tñ diffidit ali
um ꝑcibus inuadit.pulſat vt aperiatur ei.
tiſ caput meū regi. Et dixit dāniel ad k
a ſ ex hoc poteſt facere quod petiur.
malaſſar quem cōnſtituerat princeps
a ſ ideo poterat facere quod petebatur.
eunuchoꝝ ſuꝑ danielē ananiā miſā
a ſ caute ambit:beniuolentiam querit.
g elem et azariā. Tēnta nos obſecro ſer l
uos tuos diebꝰ decē:⁊ dentur nobis m
a ſ que lex noſtra nō prohibet.
legūmina ad veſcendū:⁊ aqua ad bi/
ſ poſt hec.
bendū:et ꝯtēplare vultꝰ nr̄os ēt vul/
a ſ cōparatione habita ſi videris nos eque corpulentos
⁊ pulchros concede nobis legumina.
tus pueroꝝ q̄ veſcunt̄ cibo regio:ēt ſi
cut videris ſic facias cuꝫ ſeruis tuis.
Qui audito ſermōe huiuſcemodi ten
tauit eos diebꝰ decē. Poſt dies āt de n
a ſ quos panis ſatiabat qui de celo deſcendit. ſ decore.
c ſ pinguedine.
cē apparuerūt vultꝰ eōꝝ mēliores ⁊ cor o

a Et qui poſſent ſtare.i.miniſtrare.
b In palatio regis.hoc dicit q̄tuꝫ ad
robur corꝑis ⁊ agilitatē mēbroꝝ.
c Ut doceret eos lr̄as ⁊ linguam chal
deoꝝ.volebat enī nabuchodonoſor ha/
bere in palatio ſuo aliquos de qualibet
līgua q̄ cū līgua matna ſcirēt līguā chal
daicā vt poſſēt ſibi īterp̄tari ⁊ legere lr̄as
teras omniū gentiū. Patet etiaꝫ ex h̄ ꝙ
Philo iudeus d̄ceptus fuit credēs eādē
linguā eſſe chaldaicā et hebraicā:qō cre
debat ex h̄ ꝙ abraā fuit oriundꝰ de chal/
dea:quod nō valet:qꝛ nō eſt incōueniēs
immo multū ꝓbabile abraā plures lin/
guas ſciuiſſe.ſequit̄: d Et cōſtituit eis B
rex annonā ⁊c.vt ex bona nutritiōe eēnt
magis gratioſi ⁊ apti in corꝑe ⁊ in mēte:
qꝛ bona diſpoſitio corpor̃ bene facit ad
bonā diſpoſitionē mentis q̄tū eſt de ſe:
⁊ maxime qñ cū hoc eſt bona diſciplina:
ſicut fuit in iſtis iuuenibus:vt patet ī lit/
tera. e Fuerūt ergo inter eos.i.inter
iuuenes electos de diuerſis nationibus.
f De filijs iude daniel ⁊c. g Et īpo
ſuit eis ꝓpoſitus eunuchoꝝ nomīa ⁊c.qꝛ
nomīa hebraica erāt babylonijs abomi
nabilia ⁊ male nota:ꝙ eſt incōueniēs in
illis q̄ ſtabāt in palatio reg̃. h Pro/ † 37.di.c.le
poſuit autē. Hic ponit̄ tertiū diſponens gimꝰ.§.ſed
Danielē ad ſapientiā.ſ.ſobrietas victꝰ: econtra. et
ſm qō dicit̄ Eccleſiaſtes.ij. Propoſui a c.qui ó mē
vino abſtrahere carnē meā vt animū me ſa.
um transferrē ad ſapientiā. Sic fecit iſte
Daniel cū ſocijs ſuis.⁊ hoc eſt quod di/
citur hic:Propoſuit aūt Daniel in cor/
de ſuo ne pollueret̄ de menſa reg̃:hoc ē
de cibis eius. Erat enī ꝯſuetudo antiq̄ꝝ
ꝙ de immolatis idolis pōebat̄ aliq̄ por/
tio in mēſa magnoꝝ.ſic ſimiliter ibi erāt
aliqua lege moyſi ꝓhibita:ſicut carnes
porcine ⁊ huiuſmodi.ſimiliter erant ibi
aliqua ꝓhibita iudeis ex traditionibus
paternis:ſicut mō ꝓhibitū eſt eis bibe/
re vinū preſſū a chriſtianis:licet in lege
nō ſit eis ꝓhibitū:⁊ qꝛ a talibꝰ voluit ab
ſtinere Daniel ne pollueret̄ aliqua petā
ꝯtra p̄dicta faciēdo.ideo voluit abſtine
re a cibis et potibꝰ regijs:hoc modo fec̄ C
Judith q̄diu fuit cū Holofernē nolens
comedere de cibis eius:ſed tm̄ de his q̄
ſecū attulerat:vt habet̄ Judith.xij.ſeq̄/
tur: i Dedit aūt deꝰ da.grām ⁊ miſe.
in ꝯſpe.p̄n.eunuchoꝝ ⁊c.q.d.licet prin/
ceps eunuchoꝝ multū diligeret Danielē
tñ noluit acquieſcere:timēs ne in corpo/
re detrimentū pateret̄:⁊ ꝑ conſeques ꝓ/
poſitus puniret̄ a rege tanq̄ agēs ꝯtra
mandatū eius.⁊ patet littera.ſequit̄:
k Et dixit Daniel ad malaſſar ⁊c.qō eī
nō potuit īpetrare a maiori q̄rit īpetrare
a minori qui erat ꝯſtitutus ad miniſtrā/
dum eis neceſſaria ſpecialit̄. l Tenta
nos obſecro ſeruos tuos diebꝰ.x.ꝯueni
ens ſpaciū ꝓbationi petit:qꝛ nec nimis
longum vt de facili poſſit illud impetra/
re:nec nimis breue ita ꝙ poſſit veritas
apparere. m Et dent̄ nob̄ le.⁊c. Iſta
nūq̄ fuerūt ꝓhibita iudeis:nec ante le/
gē:nec ſub lege:nec paternis traditioni/
bus:nec idolis fiebat oblatio de talibꝰ:
⁊ ideo poterant vti talibꝰ ſine aliqua ſuſ/
picione peti:ꝓpter h̄ dicit Apl̄s ad Ro.
xiiij. Qui infirmꝰ eſt olus mādu cet.⁊ nō
loquit̄ ibi de infirmitate corꝑis:ſ; de in/
firmitate ꝯſcientie illoꝝ q̄ timebāt pecca
re comedendo idolatica.vt ibidē patet.
ſequit̄: n Poſt dies aūt ⁊c.i.mag̃ vi
uidi ī colore. o Et corpulētiores.i.ma/
B gis car

impetrare. a Ariolos ⁊ magos. Alij ſophiſtas ⁊ philoſo/phos: nõ iuxta hãc philoſophiã ⁊ ſophiſticã diſciplinã quam greci pollicent̃: ſꝫ doctrinã gẽtꝭ barbare qua vſqꝫ hodie chal/dei philoſophantur. b Fuit aũt. Dicendũ eſt in ſequẽtibus quõ vſqꝫ ad p̃mũ ãnũ cyri fuiſſe dicat̃: poſtea tertio anno eiuſ/dem ⁊ primo darij fuiſſe legat̃.

In anno

pulẽtioreſ p̃ oĩbꝰ puerꝭ q̃ veſcebãt̃ a
ſibi.
cibo regio. Porro malaſſar tolle/ b
a ne quis hoc perciperet
bat cibaria ⁊ vinũꝫ potꝰ eorũ: da/
batqꝫ eis legumia. Puerꝭ aũt his c d
de celeſtibꝰ de terrenis.
dedit deꝰ ſcientiã et diſciplinã in e f
docendo. diſcẽda.
omni libro et ſapiẽtia: danieli ãt g h i
a extra alios: qꝛ ꝙ alij in fantaſmate: hic mẽtis oculis aſpiciebat. b emigmatum qbꝰ futura mõ ſtrantur.
intelligẽtiã omniũ viſiõnũ ⁊ ſom k l
a triennio ẽm p̃ceptum regis.
niorum. Completis itaqꝫ diebus m
pueri.
poſt quos rex dixerat vt introdu n
a arphanar. als arphaxat.
cerent̃: introduxit eos p̃poſitꝰ eu
nuchorum in ꝯſpctũ nabuchodono
tẽtando eorum ſapientiã.
ſor. Cũqꝫ eis locutꝰ fuiſſet rex nõ o p
in ſapia. pueris.
ſũt inuenti tales de vniuerſis vt
a quos panis vite et fons ſapĩe pauerat et do/cuerat.
daniel ananias miſael ⁊ azarias.
ideo. a q̃ſi ſeruituri. b quaſi merito ſtãt in cõſpectu regis: qꝛ omne v.ſ. ⁊c.
Et ſteterũt in cõſpectu regꝭ. Et õm q
a de diuinis. b de mũdanis
ne verbũ ſapiẽtie et intellectꝰ qd̃ r
ſciſſitatꝰ eſt ab eis rex: iuẽit in eis s
ab aris.
a decuplum ſuper cunctos ariolos t
a magi qui de ſingulis philoſophantur.
et magos qui erant in vniuerſo v x
a in honore: in ſequẽtibus enĩ tertio anno cyri re gis viſionẽ vidiſſe dr̃: defũcto enĩ dario cum cyro fuit.
b regno eius. Fuit autem daniel vſ y z
qꝫ ad annum primũ cyri regis.

Nico.de lyra

gis carnoſi. a Pre omnibꝰ pueris qui veſcebant̃ cibo regio. Hoc aũt fa ctũ eſt diuina virtute ꝓpter iuuenum deuotionẽ. b Porro malaſſar tol lebat cibaria ⁊c. i. occulte portabat ꝑ ſe ⁊ familia ſua: ne ab aliquo ꝑciperetur et puniret̃. c Pueris. Hec ẽ ſe cũda pars p̃ncipalis huiꝰ ca. in q̃ po/ſita multiplici diſpoſitiõe ad ſapienti/am: vt viſuꝫ eſt. hic conſequẽter ponit̃ eminẽtia ſapiẽtie collata Danieli ⁊ ſo ciјs eius. Et primo q̃tũ ad intelligen tiã ſeu ſapiẽtie habitũ. ſcd̃o q̃tũ ad e/loquentiã ſeu experimentũ. ibi: Cõple tis. Pr̃ia adhuc in duas. qꝛ p̃mo oſtẽ dit̃ ſapĩa collata omnibꝰ generalit̃. ſe cũdo Danieli ſpẽalit̃. ibi: Danieli ãt. Dicit igit̃ p̃rio ſic: Pueris his. i. Da/nieli ⁊ ſocijs ſuis. d Dedit deꝰ ſciẽ tiã ⁊c. Ex hoc patet ꝙ nõ ſolũ habuit ſcientiã ꝑ humanã inueſtigationem ⁊ doctrinã: ſed etiã ꝑ diuinã infuſionẽ. ⁊ dicit: e Scientiã: quo ad ſpecula bilia. f Et diſciplinã: quo ad mora lia. g In omni libro: diſcendo. ſ. h Et ſapiẽtia: diſcẽda vel exponẽda. i Danieli. Hic conſequẽter oſtendit̃ quid collatũ ſit Danieli ĩ ſpeciali. ⁊ h̃ eſt qd̃ dicit: Danieli aũt dedit: ſupple deus. k Intelligentiã omniũ viſi/onũ. i. occꝉtorum q̃tũ ad ea q̃ in vigilia vident̃: ſicut Balthaſar vidit manuꝫ ſcribentẽ: qd̃ Daniel intellexit: vt ha/betur. ĩ. v. ca. ꝑ hoc etiã intelligit̃ co/gnitio illorum q̃ vident̃ auerſis ſenſibꝰ: vt in raptu ⁊ extaſi ⁊ cõſimilibꝰ: quorum noticiã habuit Daniel. l Et ſomni orũ. q̃tũ ad ea q̃ vident̃ in ſomno. ſic patet. ĩ. ꝙ intellexit ſomnũ nabucho/donoſor de ſtatua magna ⁊ lapide ip/ſam cõterẽte. ij. ca. Et ſomniũ eiꝰ d̃ ar/bore magna ⁊ vigili ſctõ p̃cipiẽte eam incidi. iiij. ca. vtrũ aũt talis intelligẽ/tia occultorum fuerit collata ip̃i Danie/li ꝑ aliquẽ habitũ ſibi infuſũ eſt dubi/um. ⁊ dicunt aliq̃ ꝙ ſic: qꝛ nõ eſt dubi/um ꝙ ſciẽtia data ſibi ⁊ alijs fuit habi tus: ⁊ eadẽ ratione videt̃ de iſta ĩtelligẽtia occultorum q̃ fuit da ta ſpecialiter ipſi Danieli: qꝛ vtrũqꝫ eodẽ modo dicit̃ hic datũ a deo: niſi ꝙ vnũ fuit datũ generaliter tribꝰ. aliud ſpecialiter vni tm̃. Itẽ. ij. Ethicorum dicit ph̃s ꝙ in aĩa nõ ſũt niſi tria: potẽ tie paſſiones ⁊ habitꝰ. Talis aũt intelligẽtia occultorum nõ põt dici potẽtia: qꝛ ineſſet omnibꝰ. nec paſſio: qꝛ paſſiões ꝓprie di/cte ſunt in ꝑte ſenſitiua: in qua nõ põt eſſe talis ĩtelligẽtia. paſ ſiones aũt large dicte ſicut ĩtelligere ⁊ velle ſũt actꝰ q̃ trãſeũt. ⁊ ſic nõ diceret̃ aliq̃s ꝓph̃a qñ dormit: ergo videt̃ ꝙ talis ĩtel ligentia ſit habitus. Et cõfirmat̃ rõ: qꝛ Daniel ꝓpoſitis ſibi ſõ nijs vel alijs occultis ſtatĩ ĩtelligebat: qd̃ nõ videt̃ eſſe niſi ha bentꝭ habitũ. Alij dicũt cõtrariũ: dicẽtes ꝙ nõ ẽ ꝑ aliqd̃ lumẽ habituale ĩpreſſũ menti ꝓph̃e ſed ꝑ quandã illuſtrationeꝫ ad modũ paſſionis trãſeũtis ꝙ ꝓbant ex dicto: Grego. in ꝓlogo ſuꝑ Ezech. vbi dicit̃ ꝙ ſpũs ꝓphetie aliqñ ꝓphetꝭ deeſt nec ſꝑ eorum mẽtibꝰ p̃ſto eſt: habitꝰ aũt ineſt ſꝑ: qꝛ eſt qualitas de diffi/cili mobilis. Ad hoc etiã inducit̃ illud. iiij. Reg. iij. de Heliſeo qui nõ potuit dare reſponſũ regi niſi prius vocato pſalte. ⁊ cũ caneret pſaltes factꝰ eſt ſpũs dñi ſuꝑ eũ ⁊c. qꝛ ꝑ melodiã diuĩe laudis quã pſaltes canebat excitata eſt mens Heliſei ad deuo tionẽ: ⁊ ſic mens eius fuit diſpoſita ad recipiendũ diuinã illu/ſtrationẽ. Cõſiderandũ ꝙ licet lumẽ ꝓpheticũ nõ ſit habitus

ẽm iſtam opinionẽ: eſt tñ gratia gratꝭ data: ſicut eſt gratia mi raculorum. de qua certũ eſt ꝙ nõ dicit aliq̃d manẽs in ipſo hoĩe ſ̃ diuinã aſſiſtentiã ad agẽda miracula ad p̃ces hoĩs: ⁊ a tali gratia aliq̃s dicit̃ ꝓpheta. ꝑ hoc patet ſolutio ad argumẽta q̃ ſunt ꝓ alia opiniõe. Si q̃s aũt vult tenere aliã opinionẽ p̃t de facili ſoluere iſtas auctoritates in/ductas: qꝛ duo requirunt̃ in cognitio ne actuali. ſ. lumẽ intellectꝰ agentis ⁊ ſpecies rei cognoſcibilis: ſicut patꝫ in cognitione naturali intellectꝰ in q̃ re/quirit̃ lumẽ intellectꝰ agẽtis: ⁊ ſpeci/es abſtracta a fantaſmatibꝰ. Poteſt igit̃ dici ꝙ lumẽ ꝓpheticũ eſt aliq̃d ꝑ manẽs ꝑ modũ habitꝰ: datũ tñ a deo. Ad hoc tñ ꝙ ꝓph̃a ꝑ hoc lumẽ actua liter aliq̃d ſuꝑnaturale cognoſcat: re/q̃rit̃ cũ ipſo ſpeciei acceptio ꝑ aliquaꝫ viſionẽ imaginariã in ſe vel in alio: vꝉ ẽt aliq̃ alio mõ: ſic̃ eſt in cognitiõe ꝓ/phetica ſine tali viſiõe imaginaria: qꝛ tũc talis ſpẽs intelligibilis fit ĩmedia te a deo in intellectu ꝓph̃e. ⁊ q̃tũ ad hoc dicit Grego. ꝙ ſpũs ꝓphetie aliqñ deeſt ꝓphetis: qꝛ nõ ſꝑ hñt talẽ ſpẽm ſꝫ oportet ꝙ de nouo fiat in ꝓphetãte actu: ⁊ ꝑ hoc ptꝫ illud de Heliſeo. m Cõpletis. Hic oñdit̃ ſapĩa colla/ta Danieli ⁊ ſocijs eiꝰ q̃tũ ad experimẽ tũ ⁊ eloquẽtiã cũ dicit̃: Cõpletiſ itaqꝫ diebꝰ. ſ. triũ annorum. n Poſt q̃s di. rex vt introdu. in cõſpctũ ſuo. ſ. vt ibi ꝓbarent̃. vñ ſequit̃ poſtea: o Cũ/qꝫ eis lo. fue. rex tẽtãdo in diuerſis q̃/ſtionibꝰ ſapĩam eorum. p Nõ ſũt iuẽ/ti ta. de vni. pueris. ſ. q̃ edocti fuerant cũ eis ſequit̃: q Et omne verbuꝫ ſapĩe. reſpectu diuinorum. r Et intel lectꝰ. reſpectu hũanorum. Alꝭ alit̃: Intel lectꝰ dicit̃ q̃tũ ad app̃hẽſionẽ bonã. Sapĩe. q̃tũ ad iudiciũ certũ. s Qd̃ ſciſci. eſt ab eis rex iue. in eis decuplũ. hic accipit̃ numerꝰ determinatꝰ ꝓ in/determiato. i. multo plus. t Suꝑ cũctoſ ariolos. Iſti ſũt q̃ vaticinãt̃ de occultis ꝑ ſacrificia in aris idolorum im molata. v Et magoſ. Iſti ſũt aſtro logi q̃ ꝑ cõſtellatiões iudicãt de futu/ris ⁊ occultis. vñ et illi q̃ viſa ſtella ve nerũt adorare xp̃m. dicti ſũt magi: vt habet̃ Mat. ij. x Qui erãt in vni. reg. eiꝰ. qꝛ tales artes diuinãdi tũc vi gebãt in chaldea. y Fuit aũt. Hec eſt vltĩa ꝑs in qua ponũt̃ quedã cõſe quẽtia ad ſapĩaꝫ collatã Danieli q̃ ſ̃t honor ⁊ glĩa ipſiꝰ Danielꝭ ĩ regno chal deorum ⁊ ꝑſarum. vñ dr̃ Sap. viij. Propt̃ hãc. i. ſapĩam: hẽbo claritatẽ ad turbas: ⁊ honorẽ apd̃ ſenio res: iuuenis ⁊ acutꝰ ĩueniar in iudicio: ⁊ in ꝯſpectu potẽtium admirabilis ero: et facies p̃ncipũ mirabunt̃ me. Hec ãt oĩa fuerũt in Daniele ꝓpt̃ ſapĩam a deo ſibi collatã. ⁊ h̃ eſt qd̃ dr̃ hic: Fuit aũt Daniel in honore. ſ. ⁊ glĩa in chaldea: media et ꝑſide: vt patebit ex libꝛi ꝑſecutiõe a tꝑe nabucho. magni vſqꝫ ad tp̃s cyri: q̃ deſtruxit regnũ chaldeorum. ꝓpter hoc ſequit̃: z Uſqꝫ ad an. p̃. cy. regis. Ex hoc ptꝫ d̃fectꝰ illorum q̃ exponũt lr̃am iſtã de tꝑe vite Danielꝭ ſic exponẽtes. Fuit aũt Daniel vſ qꝫ ad annũ primũ cyri. i. tãtũ vixit ⁊ nõ plus: qꝛ decima viſio Danielis facta eſt ſibi tertio ãno cyri: vt habet̃. ĩ. x. ca. Ex q̃ ptꝫ ꝙ terminꝰ vite Danielꝭ nõ p̃t accipi p̃mo anno cyri. iõ ex/ꝓõe vt prꝰ Ca. I

Moraliter.

a† Anno ter tio regni ioakim regis iude ⁊c. Seq̃ tur: Et ait rex affaner p̃po. eu. ⁊c. Per iſtũ regẽ de q̃ dr̃ ca. ſe. Rex regũ ⁊c. p̃t ſignificari xp̃s d̃ quo ſcribit̃ Apoc. xix. ꝙ h̃ꝫ in femore ſuo ſcriptũ: Rex regũ ⁊ dñs do. Per affaner p̃poſi tũ eunuchorum ſignificat̃ bonꝰ ep̃s q̃ p̃poſitꝰ eſt eccľie miſtrorum ⁊ h̃ ſonat nomẽ ep̃i: qꝛ dr̃ ab epi qd̃ ea ſupra: ⁊ ſcopos intẽtio q̃ſi ſuꝑ alios intẽdẽs. ip̃i vero p̃cipit̃ a rege regũ ieſu xp̃o vt ĩtroducat ĩ eccľiam pueros: nõ ſenſu ſꝫ malicia. † In q̃bus nulla eẽt ma. i. ſine infamie nota. †† Decoros for. ꝑ hoẽſtã cõuerſa.

a In anno. Si poſt tres annos pueri ingreſſi ſūt Ca. II
in conſpectu regꝭ quō ſcđo anno hec ſomniaſſe nūc đr.
hoc ita ſoluūt hebꝛei. Secūdus annꝰ hic đicit: quo om
nibꝰ barbarꝭ gētibꝰ iꝑauit aſſyrijs egyptijs moabitꝭ et reliꝗs
natiōibꝰ: nō tātū iudeis ⁊ chaldeis. Unde Joſephꝰ pꝰ annū ſe
cundum egyptiace captiuitatis nabu
chodonoſoꝛ vidit mirabile ſomnium
et fugit ab eo. b Somnium. Ui
dit rex impius ſomniū vt Daniele in
terꝑtante gloꝛificet deꝰ: ⁊ captiui deo
ſeruiētes inde habeant ſolatiū. Sic ⁊
pharao: nō qꝛ meruerunt: ſꝫ ioſeph et
daniel digni fuerūt q̄ iterꝑtatiōe om
nibus ꝑferrent. c Magi. Cōſuetu
do aūt et ſermo cōis: magos ꝓ male
ficis accipit. Magi ⁊. qui de ſingu
lis philoſophāt. d Chaldei. chal
dei philoſophi chaldeoꝝ mathemati
ci. ſ. qꝛ ſm hanc artē: etiā reges ⁊ ꝑnci
pes illius gētis oīa faciūt. Unde ⁊ in
natiuitate dn̄i primi oꝛtū eiꝰ notauerīt
⁊ in bethleē venientes puerū adoꝛa
uerūt. e Et malefici ⁊c. Qui victi
mis vtunt ⁊ ſanguine ⁊ ſepe ꝯtingunt
coꝛpoꝛa moꝛtuoꝝ. ☞ Rńderīt

a ꝗ In anno aūt ſedechie ⁊c. ꝗ poſt
ꝙ̄ ſubdidit ſibi exteras gentes.
a In anno ſecūdo Ca. II a†
a ꝗ non ſibi ſed Danieli: et captiuis dei.
regni nabuchodonoſoꝛ b
a ꝗ moꝛalit̄ qꝛ carnalis nō ꝑt ſuſtinere ſpiritualia.
b uidit nabuchodonoſoꝛ ſomniū:
et cōterrituſ eſt ſpūs eiꝰ: ⁊ ſomniū c d
a ꝗ vt ꝓ eius inq̄ſitionē virtꝰ dei oſtēderet ⁊ ſā
cti eius aliquātulū refrigerarent.
eius effugit ab eo. Precepit ergo e
a ꝗ ab aris. ꝗ alij incātatoꝛes q̄ ꝟbis agunt.
c rex vt ꝯuocarent arioli et magi ⁊ f
a ꝗ mathematici: aſtrologi.
d e chāldei ⁊ malefici vt idicarēt regi g h

Moraliter

cōuerſationē. g† Et eruditos oīm ſapiā. i. cognitione diui
noꝝ. h† Cautos ſciā. i. cognitiōe hūanoꝝ. i† Et doctos
diſciplīa. i. q̄ ꝯſueuerūt obedire mādatꝭ ſuꝑioꝝ. a† Et qui
poſſēt ſtare in palatio regis. i. in ecclīa militāte ad ſeruiendūꝫ
ibidē regi chꝛiſto. et cū dicit: Et q̄ poſſent ſtare. hic accipit et
ꝓ id eſt. qꝛ tales ſunt apti ad miniſtrandū in ecclīa dei: ⁊ tales
aſſumere debēt ⁊ ꝓmouere eccleſie pꝛelati. Sequit poſtea:
c Pueris aūt his dedit deꝰ ſcientiā ⁊c. qꝛ mūdis ⁊ honeſtꝭ
et abſtinētibꝰ a cibis ſuꝑfluis et delicatis dat deus ſacre ſcrip
ture noticiam. Eſa. xxviij. Quem docebit ſcientiam et quē in
telligere faciet auditū. Et reſpondet ibidē: Ablactatos a lac
te: auulſos ab vberibus. Nico. de Lyra Ca. II

a In anno aūt ſecūdo. Hic ponit ſcđa ꝑs ꝑncipalis huiꝰ
libꝛi in qua itēdit auctoꝛ oſtēdere potētiā regni chꝛiſti
ꝑ cōparationē ad regnū mūdi vel diaboli: ⁊ hoc ꝑ decē viſio
nes hic ꝯn̄r poſitas. ⁊ diuidit in duas partes: qꝛ ꝑmo ponun
tur quinꝙ̄ viſiones ad primū aduentū chꝛiſti ꝑncipalit̄ ꝑtinē
tes. Secūdo alie quinꝙ̄ ꝑtinētes ad ſecundū aduentū chꝛiſti:
licet tā in iſtis ꝙ̄ in illis fiat aliq̄n mētio de vtroꝙ̄. ſecūda in
cipit ca. vij. Anno ꝑmo Balthaſar: pꝛima diuidit in q̄nꝙ̄ par
tes ſm quinꝙ̄ viſiones. Pꝛima viſio eſt de lapide abſciſo ſine
manibus: ſtatuā grādē cōterēte: in qua figurata eſt chꝛiſti cō
ceptio diabolū cōterētis. Secūda de angelo filio dei aſſimila
to in foꝛnacē deſcēdente in qua figurata eſt natiuitas chꝛiſti in
nr̄am penalitatē deſcēdētis. Tertia de vigili ſctō clamāte ꝑci
ſionē arboꝛis: in qua figurata eſt ꝑdicatio xp̄i vitia reſcinden
tis. Quarta de manu ſcribentis in pariete terminationē regni
Balthaſar: in qua figurata eſt paſſio xp̄i regnū diaboli exter
minātis: ⁊ chirographū decreti cruci affigētis. Quīta de in
cluſione Danielis in lacū ⁊ liberatione eius ꝑ angelū: in q̄ fi
gurata eſt reſurrectio chꝛiſti infernū ſpoliātis. Partes pate
būt in. v. capitulꝭ ꝑ oꝛdinē ſequētibꝰ. Circa pꝛimū aduertē
dū ꝙ cā effectiua ꝑncipalis huiꝰ viſiōis eſt ſpūſſctūs. Cā ipe
tratiua eſt oꝛō Danielꝭ ⁊ ſocioꝝ eiꝰ. Cā finalis ē vt dei potētia
panderet ⁊ Daniel exaltaret: ⁊ rex ſuꝑbꝰ humiliaret. Cā aūt
materialꝭ ē ꝯtinētia huiꝰ viſiōis: q̄ oñdit diſcurſū mūdi ꝑ q̄ttu
oꝛ regna pꝛincipalia ſibi ſuccedētia vſꝙ̄ ad tp̄s xp̄i oīa regna
terrena ſibi ſubiugātis. Cā āt foꝛmalꝭ ē diuiſio huiꝰ ca. Notā
dū ꝙ in q̄libet viſiōe ponūt he q̄ttuoꝛ cauſe vt poſite ſt̄ i iſta:
qꝛ q̄libet viſio ē q̄ſi q̄dā ſpālis tractatꝰ. ergo circa cām foꝛma
lē huiꝰ ca. oñdit ꝑmo reuelatio ſōnij. ſcđo inq̄ſitio viſiōis. ibi:
Precepit ḡ rex. tꝛ̄io reſeratio myſterij. ibi: Tūc Daniel. quar
to magnificatio dei. ibi: Tūc rex nabucho. Circa ꝑmū ꝯſide
randū q̄s fuit iſte nabuchodonoſoꝛ: qꝛ eī đr hic: In anno ſcđo
reg. na. iō dicūt aliq̄ ꝙ fuit nabuchodonoſoꝛ iunioꝛ: ⁊ filiꝰ ma
gni nabuchodonoſoꝛ: ⁊ ꝙ regnauit an̄ fratrē ſuum euilmero
dach imediate poſt patrē: ⁊ hoc ex oꝛdinatiōe patris: ꝓpt̄ ma
liciā euilmerodach q̄ erat ꝑmogenitꝰ. Magnꝰ enī nabuchodo
noſoꝛ iā regnauerat ꝑ. vij. ānos itegre: q̄n Daniel de iudea in
babylonē fuit ductꝰ: ⁊ iterꝝ ꝑ tres annos fuit Daniel nutritus
⁊ edoctꝰ anteꝙ̄ ei ꝑſētaret: vt viſū ē ca. ꝑce. Cū ḡ in hoc ca. di
catur

catur ꝙ Daniel vt alijs ſapiētioꝛ expoſuit ſomniūꝫ nabucho
donoſoꝛ. ⁊ cū dicat ꝙ h̄ ſomniū vidit ſcđo anno regni ſui. iđo
ꝯcludūt ꝙ nō pōt intelligi de magno nabuchodonoſoꝛ: ꝓpt̄
qđ dicūt aliū fuiſſe nabuchodonoſoꝛ filiū ꝑdicti q̄ nabucho
donoſoꝛ ſcđs regnauit poſt patrē: ⁊ ſcđo anno regni eiꝰ facta
ſūt iſta q̄ hic narrant. Sꝫ hebꝛei ⁊ be
roſus hiſtoꝛiographꝰ chaldeoꝝ q̄bus
magis credendū eſt. dicunt euilmero
dach imediate regnaſſe poſt patrē. et
hoc eſt qđ dicit q̄dā gloſa q̄ ſic icipit: A
Nō filius. q̄ hr̄. j. ſuꝑ ꝑncipiūꝫ. v. ca.
Hoc ēt videt ꝑ dictū Hiere. xxvij. vbi
ponit verbū dn̄i loquētꝭ ſic: Dedi re
gi babylōis terras iſtas. Sequit: Et
ſeruiēt ei ⁊ filio eiꝰ ⁊ filio filij eiꝰ: ⁊ nō
ponūt plures. Certū ē aūt ſm oēs ꝙ
euilmerodach fuit filꝰ nabuchodono
ſoꝛ magni: ⁊ balthaſar erat filꝰ filij ſui
. ſ. euilmerodach. ⁊ nō đr ꝙ fuerit ibi
aliꝰ intermediꝰ q̄ vocatꝰ fuerit nabu
chodonoſoꝛ. Hiſtoꝛiographi tn̄ aliq̄
ponūt duos filios iter euilmerodach
⁊ balthaſar. ſ. regulſar ⁊ laboçardach:
ſed qꝛ auctoꝛitas Hieremie videt diſ
coꝛdare ⁊ annales hebꝛeoꝝ: poſſet di
ci ꝙ iſti duo ſūt idē in numero cū euilmerodach ⁊ balthaſar:
qꝛ vterꝙ̄ eoꝝ fuit binomiꝰ: ita ꝙ euilmerodach alio noīe dic
tus eſt regulſar ⁊ balthaſar laboçardach. Itē expoſitio illoꝝ
q̄ dicūt ꝙ iſte nabuchodonoſoꝛ de q̄ hic agit fuit filꝰ magni
nabuchodonoſoꝛ ⁊ regnuit poſt moꝛtē eiꝰ: icludit ꝯ̄dictionēꝫ:
qꝛ ſm eos illa viſio q̄ pōit ſe. ca. expōit đ magno nabuchodo
noſoꝛ: q̄ ꝟſus eſt in amētiā ⁊ electꝰ ab homibꝰ. vij. ānis. ⁊ ibi
dicit ꝙ Daniel fuit familiaris ei ⁊ collega ⁊ famoſiſſimꝰ in re
ſerādo occulta et ſecreta diuina. In h̄ aūt ca. đr ꝙ ꝑ expoſitio
nē huiꝰ ſomnij Daniel fuit ꝑmo cognitꝰ eē tāte ſapiē: ⁊ a rege
ꝑmo ꝓmotꝰ: ⁊ ſocij eiꝰ ad ſui petitionē: ḡ iſtđ factū nō potuit
eſſe pꝰ moꝛtē magni nabuchodonoſoꝛ. Et iō dicēdū ꝙ iſte na
buchodonoſoꝛ q̄ h̄ ſomnū vidit fuit magnꝰ nabuchodonoſoꝛ.
⁊ qđ đr hic: In anno regni na. ſcđo: nō accipit ānꝰ ſcđs regni
ſui ſimplicit̄ q̄n factꝰ fuit rex chaldeoꝝ: ſꝫ accipit annꝰ ſcđus
regni ſui poſtꝙ̄ factꝰ eſt monarcha: qꝛ mlt̄a regna acquiſiuit
⁊ potiſſime pꝰ vnū ānū ſbiectiōis egyptioꝝ. vn̄ ⁊ Joſephꝰ dic̄
de magno nabuchodonoſoꝛ. x. libꝛo antiq̄tatꝭ iudaice. Poſt
vnū annū egyptiace captiuitatis vidit nabuchodonoſoꝛ ſom
niū. Hoc etiā apparet ꝙ ꝑ viſionē iſtā vbi ſignificatꝰ eſt ꝑ ca
put aureū: in q̄ deſignat regnū eiꝰ ꝑmū iter q̄ttuoꝛ regna ma
xima. Hoc eſt igit qđ đr h̄: In anno ſcđo regni. i. monarchie.
b Nabuchodonoſoꝛ vidit ſomniū. ſpēalis ei dei ꝓuidētia —
eſt circa ꝑncipes magnos inꙗ̄tū ab eis depēdet reſpublica:
⁊ ꝓpter h̄ aliq̄ oſtendūt eis magis ꝙ̄ alijs q̄buſcūꝙ̄: ſic pha
raoni fames futura ⁊ abūdātia: fuit tn̄ eiꝰ viſio expoſita ꝑ Jo
ſeph: ſicut viſio nabuchodonoſoꝛ ꝑ Danielē. c Et ꝯterritus
eſt ſpūs eiꝰ. ex inſolita viſione. d Et ſomniū eiꝰ fu. ab eo.
obliuio eīm cauſat ex motiōe humoꝝ: ꝓpter h̄ eī pueri ⁊ mul
tū ſenes ſūt immemoꝛes ſm philoſophū in libꝛo de memoꝛia
et remi. terroꝛ aūt facit magnā humoꝝ cōmotionē: ⁊ iō cauſa
uit ſomnij obliuionē. Hoc etiā factū eſt ex diuina oꝛdinatiōe:
vt occaſione huius obliuiōis vocaret Daniel ad dei gl̄iam ⁊
ꝑplī iſraelitici releuatiōem ꝑ ipſiꝰ Danielꝭ ſublimationē. ſic pa
tebit. j. eo. ca. e Precepit aūt. Hec eſt ſcđa ꝑs in q̄ deſcribi
tur inq̄ſitio viſi. ⁊ diuidit in duas: qꝛ ꝑmo ꝯiectoꝛes vocant.
ſcđo interrogant. ibi: Qui cū veniſſent. Circa ꝑmū aduer
tendū ꝙ hoīes antiquitꝰ multū initebāt augurijs ſomnioꝝ.
ſicut ptꝫ de pharaone: Geñ. xl. ⁊ de miniſtris eiꝰ incarceratis
cū Joſeph: Geñ. xl. ca. ⁊. j. de iſto rege. iiij. ca. ꝓpt̄ qđ fuit ſol
licitꝰ de inq̄ſitiōe ſōnij. ſm qđ đr hic: Precepit aūt rex vt ꝯuo
carent arioli: q̄ in hoſtijs de aīalibꝰ imolatis diuināt. f Et
magi. q̄ archanis icantatiōibꝰ vtunt: vt hr̄ Exo. vij. g Et
malefici. q̄ auertunt ſenſus hūanos ꝑ aliqđ factū vꝭ dictum
circa eos: ⁊ ſic auerſis ſenſibus aliq̄ occulta eis reuelant a de
monibꝰ: ſic̄ de illis q̄ doꝛmiebāt in ſardos iſula: vt dicit expo
ſitoꝛ Thomas ſuꝑ q̄rtū phyſicoꝝ: ca. de tp̄e. Chaldei āt ꝑ cō
ſiderationē aſtroꝝ diuināt. vn̄ tp̄e Ezechie rex babylōis q̄ ē
in chaldea miſit lr̄as ⁊ munera Ezechie ad inq̄rēdū de illa ſo
lis retroceſſione q̄ facta eſt tp̄e ſuo: vt hr̄. iiij. Reg. xx. ca.
h Ut indi. ⁊c. ꝑ artes ſuas ꝑdictas. Sꝫ q̄rit h̄ q̄re nō fuit vo
catꝰ Daniel ⁊ ſocij eiꝰ. qꝛ. ſ. dictū ē ꝙ erāt ſapiētioꝛes ariolꝭ et
magꝭ. Dicēdū ꝙ h̄ fuit ex iuidia: qꝛ cū eſſet iudei dolebāt ba

a Reſponde/ rũtq̃. Hucuſ/ q̃ hebraice: ab hinc vſq̃ ad vi ſionẽ tertij ãni regis Baltha ſar quã Dani/ el vidit in ſuſis hebraicꝰ q̇dem lr̃is: ſ lingua ſcripſit chalda ica quaꝫ ſyria cam vocat.

b Peribitꝭ. Minatꝭ penã: ꝓponit p̄mia: vt ſi poterunt ſomniũ dicere cuiꝰ ñ poterat recordari: cre/ dat ẽt ſomniꝭ expoſitioneꝫ. aliꝭ ĩterp̄tatio eoꝝ nõ habeat fidẽ.

Sapiẽ.

ſomnia ſua. Qui cũ veniſ/ a
a ſ nõ ſederũt: q̄ audire parati.
ſent ſteterũt corã rege: ꝛ di/ b
a ſ vmbrã et q̄ſi aurã et veſtigia ſom/ nij retinebat vt alijs referẽtibꝰ. poſſet q̄ viderat remiſci neq̃ a mentiẽtibꝰ ꝺcipi
xit ad eoſ rex: Vidi ſomni
um: ꝛ mẽte cõfuſus igno/
a ro q̇d viderim. Rñderũtq̃ c
chaldei regi ſyriace: Rex d e
in ſẽpiternũ viue. Dic ſom f
niũ ſeruis tuis: ꝛ ĩterp̄tati
onẽ eiꝰ indicabimꝰ. Et re/ g
ſpõdens rex ait chaldeis:
ſ ſomniũ vel viſio.
Sermo receſſit a me. Niſi h
ſ prius.
ĩdicaueritis mihi ſõniũ et
a ſ poſt. ſ interp̄tationẽ: q̇d. ſ. p̄tẽdat
b ꝯiecturã eiꝰ ꝑibitis vos ꝛ i
a ſ cõfiſcate. ſ. de fiſco erũt. ſ. de cõitate regis: ficus enĩ ſaccꝰ regius eſt. b ſ ſi nõ terret pena alliciãt p̄mia.
domꝰ vr̃e publicabũtꝰ. Si k l
aũt ſomniũ ꝛ ꝯiecturã eius narraueritis:
a ſ in preſenti. b ſ in futuro. c ſ inꝰ vicinos ꝛ amicos
B p̄mia et dona et honorẽ multũ accipietis
a me. Somniũ igitꝰ et interpretationẽ eiꝰ
ĩdicate mihi. Reſpõderũt ſecũdo atq̃ di/
a ſ iterum beniuolentia alliciunt eum.
xerunt: Rex ſomniũ dicat ſeruis ſuis: ꝛ i/
terp̄tationẽ eiꝰ indicabimus. Reſpondit m
a ſ ſpaciũ vite. b ſ ambage verboꝝ.
rex et ait: Certe noui q̄ tempꝰ redimitꝭ: n o
ſciẽtes ꝙ a me receſſerit ſermo. Si ergo ſõ p q
a ſ remanebat enĩ in eo aliq̇d ſomnij veſtigiũ: vt ſi quis diceret illud agnoſceret ſtatim. b ſ firma ſola.
niũm non indicaueritis mihi: vnã eſt de
a ſ mihi. ſ nõ aliq̇s ꝓ vobis intcedet. ſ hoc. ſ.
vobis ſententia ꝙ interpretationẽ quo/ r
ſ fingendo
q̃ fallacem et deceptione plenã cõpoſue/
ritis vt loquamini mihi donec tempus
a ſ heret in propoſito: ſtat in ſententia: idem replicat.
pertranſeat. Somnium itaq̃ dicite mihi: s
vt ſciam ꝙ interpretationẽ q̇ꝫ eius veraꝫ t v
loquamini. Reſpõdẽtes ergo chaldei co/ x
a ſ ſuper celum enim eſt qui hoc poteſt.
ram rege dixerunt: Non eſt homo ſuꝑ ter y
a ſ tandẽ cõpulſi deũ creatorem omniũ recognoſcunt.
ram qui ſermonem tuum rex poſſit imple z
a ſ nedum ſerui regum poſſunt ſoluere.
re: ſed neq̃ regum quiſq̃ magnus et po/ a
tens verbuꝫ huiuſcemodi ſciſcitatꝰ ab om b c
ni ariolo et mago et chaldeo. Sermo enĩ d
quem tu rex queris grauis eſt: nec repe/ e
rietur quiſq̃ qui indicet illum in conſpe/
ctu regis: exceptis dijs quorum non eſt
a ſ confitentur arioli: et omnis ſcientia ſecularis preſcientiaꝫ futurorum eſſe ſolius dei non hominũ. vñ ꝓbatꝰ ꝓphetas ſpũ dei locutos: qui futura p̄dixerunt.
conuerſatio cum hominibus. Quo audi f
ſ nõ de vno tm̃ p̄cepit.
to rex ĩ furore ꝛ in ira magna p̄cepit vt pe g
a ſ non de ſtultis et leccatoribus. b ſ non de extranea patria. c ſ a rege.
rirẽt oẽs ſapiẽntes babylõis. Et egreſſa h

bylonij ꝙ magis appreclarentꝰ a rege. Similitꝰ ex cupiditate: q̄ ꝑ ex/ poſitionẽ credebãt dona ꝛ honorẽ ꝯſeq̄: ſicut ptꝫ ex regiꝭ p̄miſſiõe ad eos facta: ſi ſomniũ ꝛ eiꝰ interp̄tationẽ poſſent dicere. Et licet fuiſſent inuẽti ſapiẽtiores ariolis et magis in verbis ſapiẽtie ꝛ intellectꝰ q̄ ꝓbati ſũt a rege: vt dictũ ẽ ca. j. tñ ñ erat adhuc Daniel cognitꝰ q̄tũ ad donũ ꝓphetie: ꝛ intelligẽtiã viſionũ d̃ quo erat hic q̄ſtio. ꝛ ideo alij q̇ iam erant famoſi in arte diuinãdi erãt magis vocati. a Qui cuꝫ veniſſent. Hic cõiectores de ſomnio interrogantꝰ: ꝛ ponitꝰ hic triplex ĩterrogatio. Prima eſt cum ſimplici denunciatione. Secunda cũ for/ ti comminatione ꝛ premij promiſſione. ibi: At reſpondẽs rex ait chal/ deis. Tertia cum falſi impoſitione ꝛ ſuſpitione. ibi: Rñdit rex ꝛ ait: Et cuilibet interrogatiõi additꝰ ſua rñſio. Igitꝰ p̄mo dicitꝰ ſic: Qui cũ veniſſent ſteterũt corã rege quaſi parati ad rñdẽdũ. b Et dixit ad eos rex: Vidi ſomniũ ꝛ mẽte cõfuſus ignoro q̇d videri. Ex terrore enĩ ĩſolite viſiõis fãtaſmata ſũt facta ꝯfuſa: ꝛ ſic nõ remãſit memoria viſi/ onis diſtincta q̄ fit ꝑ h̃ ꝙ imagĩes diſtĩcte remanẽt in memoria: recor/ dabatꝰ tñ in cõfuſo: ſicut aliq̄ñ ꝯtĩgit etiã in actibꝰ hũanis ꝙ aliq̇s re colit in cõi ſe comediſſe optima cibaria in aliq̇ feſto: vꝉ vidiſſe pulchra ſpectacula: ꝛ tñ neſcit determinate dicere. c Rñderũt chaldei. Iſti erãt p̄ncipales inter ꝯiectores: q̄ diuĩatio eoꝝ erat aliq̇ mõ ꝑ viã rati onis. ſ. ꝑ ꝯſiderationẽ aſtroꝝ: alioꝝ aũt diuinatio erat ꝑ viã ſuꝑſtitio nis vt viſũ eſt. ꝛ iõ iſti p̄ncipaliter ĩter oẽs rñderũt: d Regi ſyria ce. h̃ additꝰ q̄ ab iſto loco chaldaice vꝉ ſyriace q̇d eſt idẽ idioma q̄tũ ad lr̃atos: licet vulgare aliq̇ mõ diſcordet. liber iſte ſcriptꝰ eſt vſq̃ ad octauũ ca. chaldaice: hebraicꝭ tñ lr̃is q̄ nõ diſtinguũtꝰ a chaldeis ĩſo/ no: ſ tm̃ in caractere: vt dicit Hiero. ĩ ꝓlogo ſuꝑ libros Reg. Rex in ſempiternũ viue. h̃ dicũt ad captãdũ eiꝰ beniuolentiã: ꝛ q̄ credebãt hoĩes virtuoſos poſt vitã iſtã trãſferri ad vitã deoꝝ eternã: vt hr̃. ij. Macha. xj. vbi d̃r ſic: Patre nr̃o ĩter deos trãſlato. ꝛ ſũt v̓ba antio/ chi adoleſcẽtis loquẽtis de antiocho patre ſuo mortuo. f Dic ſom/ niũ ſer. t. ꝛc. rõnabilitꝰ rñdẽt: q̄ ꝑ patrẽ nõ p̄t alitꝰ ſõniũ ĩterp̄tari. Dicit enĩ ph̃s libro de ſomno ꝛ vigil. Ille eſt artificioſus iudex ſõnioꝝ q̇ ſi/ militudines viſas ꝑpẽdere ſcit: ꝛ ꝑtes adinuicẽ cõꝑare: ꝛ etiã ꝑ cõpa rationẽ ad diſpoſitionẽ celi: ꝛ paſſiones ꝛ ſollicitudines ſomniantꝭ et mores eiꝰ ꝛ cõplexionẽ. oĩa enĩ ibi attẽdẽda ſũt: vt ibidẽ dicit magnꝰ Albertꝰ. talis ãt interp̄tatio ſomnij ſuꝑpõit ſomniũ p̄ſcitũ. g Et re ſpõdẽs rex. Hic põitꝰ ſc̄da ĩterrogatio: ꝛ fit cũ adiũctiõe pene ꝛ p̄mij. ꝛ hoc eſt q̇d d̃r hic: h Niſi ĩdica. mi. ſom. priꝰ. ſ. ꝛ poſtea ꝯiecturã eiꝰ. i Peribitꝭ vos. i. moriemini. k Et domꝰ vr̃e. i. poſſeſſiões ꝛ bo/ na. l Publicabuntꝰ. i. fiſco vel burſe regie applicabuntꝰ. Q̇d ſeq̄tꝰ patet in lr̃a. m Rñdit rex. Hic põitꝰ tertia ĩterrogatio q̄ fit nõ ſolũ cũ pene cõmĩatiõe ꝛ p̄mij ꝓmiſſiõe: ſꝫ etiã cũ falſi ſuſpitiõe ſeu ĩpoſiti one. ꝛ hoc ẽ q̇d d̃r hic: n Certe ſcio ꝛc. i. detinetꝭ in verb. vꝉ ſic: o Tp̄s redi. i. ſpaciũ vite vr̃e vultꝭ retinere ꝑ ambages v̓boꝝ. ꝛ ſb/ dit cãm: p Sciẽtes ꝙ a me re. h̃. ꝓptꝰ q̇d nõ poſſũ vob̃ ſomniũ idica re. q Si ḡ ſom. ñ in. ꝛc. ẽ de vob̃ ſnĩa. ſ. firma ꝛ irreuocabilꝭ de mor te vr̃a. r Q̇ꝫ ĩterp̄tationẽ q̇ꝫ fal. ꝛc. q. d. eodẽ mõ ꝑibitis ſi talẽ fal laciã feceritꝭ: ꝛ ẽ hic trũcatio ſnĩe ſicut ſolẽt irati facere in loq̄ndo. ꝛ iõ q̇d dictũ ẽ: ẽ ſuꝑplẽdũ. Ad hãc v̓o fallaciã remouẽdã ſbdit: s Sõ niũ meũ: vꝉ niſi priꝰ dixeritꝭ: erit de vob̃ ſnĩa. i. certiſſime tenebo ꝙ in terpretatio quã dixeritis ſit ꝯficta. Somniũ itaq̃ dicite mihi. ĩtegre ꝛ ꝑfecte. t Vt ſciã. ꝑ hoc ſuꝑple: v Q̇ꝫ interpretationẽ eiꝰ ꝛc. ꝛ nõ ꝯfictã. x Rñdẽtes ḡ chaldei ꝛc. Hoc dicũt q̄ ponebãt animã a corpore ſeparatã eſſe maioris intelligẽtie: ꝛ maxime dijs cõiunctaꝫ: ſicut dicitur. ij. Machab̃. xj. Patre noſtro inter deos tranſlato. ideo dixerunt: y Non eſt homo ſuper terram. id eſt in preſenti vita. z Qui ſermonẽ tuũ poſſit implere: quia nõ poteſt fieri per artẽ hu/ manã: vt iam viſum eſt. Declarant hoc etiã per facta regũ p̄cedenti/ um. dicentes: a Sed neq̃ regũ quiſq̃ magnus et potens. i. q̄tũ cunq̃ fuerit magnus ꝛ potẽs. b Verbũ huiuſcemodi ſciſcitatur. de preterito ſcꝫ. c Ab omni ariolo ꝛ mago ꝛ chaldeo. i. a quocũ/ q̃ diuinatore. quaſi dicant: per cõſequẽs nec tu debes querere. cuius cauſa ſubditur: d Sermo enĩ quẽ tu rex queris grauis eſt. i. exce dens virtutẽ intellectus humani. e Nec reperietꝰ quiſq̃ q̇ in. ꝛc. ꝑ poſuerũt enĩ aliqui platonici ꝙ demones habẽt corpora aerea: vt pa/ tet per dictũ Apulei diſcipuli platõis: dicẽtis ꝙ demones ſunt anima lia corpore aerea: mente rationalia: tꝑe eterna: animo paſſiua. ꝛ ſic ꝑ ꝯſequẽs quodãmõ ꝯuerſantꝰ cũ hoibꝰ. vñ ꝛ ſm doctores catholicos habitãt h̃ nobiſcũ in hoc aere caliginoſo vſq̃ ad iudiciũ: ꝛ ab iſtis ꝑ artes magicas p̄ñt aliqua queri. Sed dij quoꝝ cũ hoibꝰ non ẽ ꝯuer/ ſatio vocantꝰ hic ab iſtis chaldeis ſubſtãtie totaliter ſeparate. quarũ ſciam dixerũt Platonici ꝛ etiã alij ph̃i maiorẽ q̃ ſit ſcia demonũ: ſed ars magica vꝉ diuinatiua q̄cũq̃ nõ ſe extẽdit ad aliq̇d req̄rendũ ab eis. f Quo audito rex in furore. q̇d dicitur: q̄ irrationabilitꝰ mo uebatꝰ cũ ſe excuſarẽt ſufficiẽter. g Precepit vt ꝑirẽt oẽs ſapiẽtes babylonis. i. ſtudẽtes philoſophiã ꝛ cognitionẽ occultoꝝ. Ille eñ di/ citꝰ ſapiẽs qui vltra cõmunẽ cognitionẽ hominũ tranſcẽdit. h Et egreſſa ſentẽtia a rege irreuocabiliter.

Sapiẽtes

a Sapiētes interfi. Querit hebꝛei cur Daniel ꝛ tres pueri non ingreſſi ſūt ad regē cū alijs ſapiētib⁹: ꝛ cū eiſ iubent perire: ꝛ ſic ſoluūt. cū rex do/na maxima ꝛ ſummū honoꝛē ꝓmitte/tebat ire noluerūt: ne dignitatē ꝛ diuitias viderēt ambire. Aut foꝛte chaldei inuidētes ſapie eoꝝ ꝛ gloꝛie ingreſſi ſūt ſoli: quaſi ſoli pmia recepturi: ſed poſtea pene voluerūt habere cōſoꝛtes. Daniel aūt ꝛ ſocij ei⁹ nō venerūt ne pmia ābire viderēt. vł ꝓpter inuidiā: ne foꝛte chaldei inuiderēt ſapiētie eoꝝ. b Ut tpꝰ daret. Nō vt ſagacitate mētis occulta ꝑquireret: ſed vt dnm occultoꝝ obſecraret. Alios ſibi i ꝑces adiūgit ne videat ꝑſumere d̄ ꝑuilegio ſui meriti: ꝛ q̇ rū eſt cōmune diſcrimen fiat cōis oꝛatio. c Tūc Danieli ꝛc̄. Somnium regiſ diſcit ſuo ſomnio: immo ꝛ ſomniū ꝛ interꝑtationē ei⁹ dei reuelatione cognoſcit: qd̄ demōes ignoꝛabāt: ſapiētia ſclī ſcire nō poterat Daniel ꝙ fuerat cūctis ignotū retroactis generationibus cognoſcit deo reuelante myſteriū. d Deū celi ꝛc̄. Dij eñ q̇ nō fecerūt celū ꝛ terrā perībūt. e Et ipē mutat. Ne miremur ĝ ſi qñq; cernim⁹ reges regibus et regnis regna ſuccedere: que omnia fiunt dei arbitrio: qui cauſas omnium nouit: qui concidit omnia: et malos reges patitur ſuſcitari vt puniant malos et emendent bonos. f Dat ſapientiam ſapiē/tibus et ſcientiam intelligentib⁹ ꝛc̄. Sapientia de celeſtibus: ſcientia de terrenis: diſciplina oꝛdinata moꝛum coꝛrectio: pri⁹ per diſciplinā coꝛrigimur. deinde ſcim⁹ ꝛ poſt ſapim⁹.

a ſ ꝑparabāt occidi. vñ: Poſt ſapiētes ne ꝑdas

a ſnīa ſapiētes interficiebāt. Querebaturq; daniel ꝛ ſocij ei⁹ vt pe- a b

a ſ neſciēs cauſā ſui periculi: celauerāt enī chaldei q̄ſtionē regis: ne daniel et tres pueri ꝑferent eis in expoſitiōe viſionis.

rirēt. Tūc daniel reqſiuit d̄ lege c

a ſ arioch. i. ad ſolitudinē redigens.

atq; ſnīa ab arioch ꝑncipe militie regis q̇ egreſſus fuerat ad interficiēdos ſapiētes babylōis. Et d

ſ hanc. ſ.

iterrogauit eū q̇ a rege ꝑtātē acceperat: quā obcauſam tā crude

ſ a ſecreto.

lis ſnīa a facie regis eſſz egreſſa. Cū ergo rē indicaſſz arioch daniel: daniel ingreſſus rogauit re- e

b gem vt tēpus daret ſibi ad ſolutionē indicādā regi. Et igreſſus f

a ſ moꝛaliter. Ne ſis ſapiens tibi ſoli: omnibus ꝓficere debes: ꝛ alios tecum docere.

eſt domū ſuā: ananieq; et miſaeli et azarie ſocijs ſuis indicauit g

ſ ſecum.

negocium: vt quererēt miſcdiaz

a ſ occulto ſomnio quo ſacra futura ſignant.

a facie dei celi ſuper ſacramēto h

ſ quo inuento.

iſto ꝛ nō perirēt daniel ꝛ ſocij ei⁹ i

a ſ diligit inimicos: benefacit odientibus: oꝛat pro perſequentibus.

cuz ceteris ſapiētib⁹ babylonis.

c Tūc danieli myſteriū ꝑviſionez k l

ſ a deo. ſ iō. ſ nō igrat⁹ ē deo: iputat nō ſibi.

nocte reuelatū ē. Et bñdixit da- m

a ſ ad differētiā eoꝝ deoꝝ q̇ verſant in terra ꝛ demoniacis artib⁹ ꝛ ꝑſtigijs terrenos deludūt.

d niel deū celi ꝛ locut⁹ ait: †Sit nomē dñi bñdictū a ſeclo ꝛ vſq; i ſe- n

a ſ qua cognoſcunt myſteria. b ſ regnoꝝ.
c ſ nō hominū: nō demonū: nō regū.

culū: qꝛ ſapiētiā ꝛ foꝛtitudo eiuſ o p q

a ſ non alius. b ſ nota qꝛ generali diſputatione ꝑparat auditoꝛē iā inuēs ſomniū eſſe de mutatione regnoꝛum.

e ſunt: et ipē mutat tempoꝛa ꝛ etātes. Trāſfert regna atq; cōſtitu- r s t v

a ſ vñ: Audiēs ſapiēs ſapiētioꝛ erit: ꝛ q̇ hz dabitur ei: ꝛ q̇ nō hz ꝛ qd̄ videt hēre auferet ab eo.

f it: dat ſapientiā ſapiētibus: ꝛ ſci- x

a Sapientes interficiebant. i. de eoꝝ interfectione diſponebat: qꝛ non fuerunt interfecti: vt habet. j. b Querebaturq; Daniel. qꝛ eidē ſententie ſubiacebat cū ſocijs ſuis. Sed queritur hic quare tam durā ſentētiā dedit rex cōtra ſapiētes babylonis? Dicēdū ꝙ vacātes philoſophie ꝛ cōiecturis futuroꝝ ꝛ ſilibus habebant a rege victū et veſtitū: ꝛ ſūptus magnos: vt. ſ. eſt habitū de Daniele ꝛ ſocijs ei⁹. ſimilit ꝛ Geñ. xlvij. dicit ꝙ ſacerdotes egypti non fuerunt cōpulſi vendere terrā eoꝝ ſicut alij tpe famis: qꝛ ipſi recipiebāt victū ex hoꝛreis regis: ꝛ ipſi primo vacauerūt philoſophie: vt habet. j. Metaphiſice. igit qꝛ rex babylonis multa expēderat ꝓ ſuſtentatione ſapientū: fuit nimis iratus qñ nō reſpōderūt ſm ei⁹ volūtatē: ꝛ ex tali ira dedit ſententiā iā durā ꝛ irreuocabilē. c Tūc Daniel re. Hic ponit tertia ps hui⁹ ca. vbi ponit reſeratio myſterij: ꝛ diuidit i duas: qꝛ primo pōit reuelatio facta Danieli. Secūdo interꝑtatio facta regi. ibi: Poſt hec Daniel ingreſſus. Circa primū Daniel primo q̄rit regis diffinitionem. ſecūdo petit dilationē ibi: Cū ergo rex indicaſſet. tertio recurrit ad mentis deuotionē. ibi: Et ingreſſus eſt domū ſuā. quarto recipit diuinā inſpirationē. ibi: Tunc Danieli. Quinto aſſurgit ad gratiarū actionē. ibi: Et bñdixit. Circa pmū dicit ſic: Tunc Daniel requiſiuit de lege atq; ſentētia. Queſtio enī regis fuerat ſibi celata ab alijs ex inuidia ꝛ cupiditate: vt dictū eſt. ſ. ꝛ ideo ignoꝛabat cauſam ſentētie regis. Sequit: d Et interrogauit eū qui a rege poteſtatē acceperat exequēdi ſententiā regis de interfectione ſapientū. Cetera patēt: e Cum ergo. Hec eſt ſecūda pars vbi Daniel petit dilationē ad ſoluēdū queſtionē regis: ꝛ per hoc executio ſententie regis de ſapientū interfectione dilata eſt. ꝛ patet littera: f Et ingreſſus eſt. Hic Daniel recurrit ad mentis deuotionem vt poſſit ſcire ſomnium regis ꝛ eius interpꝛetationem: vnde patet ꝙ hic nō queſiuit tpꝰ ad ſoluendū cōfidens de pꝛopꝛio ingenio: nec ꝑ viam ſuꝑſtitionis: ſicut auguratoꝛes ꝛ diuinatoꝛes quod eſt illicitū et lege diuina ꝓhibitū: ſz ꝯfidēs de adiutoꝛio diuino et hoc eſt quod dicit: Et igreſſus eſt domuz ſuā: vt ſic ſequeſtratus ab exterioꝛi tumultu melius vacaret oꝛationi ꝛ ꝯtemplationi. g Ananieq; ꝛ miſaeli ꝛc̄. adiungit enī ſibi ſocios in oꝛando: qꝛ oꝛatio mltoꝝ ꝛ maxime bonoꝝ eſt multū exaudibilis. h Super ſacramēto iſto. i. ſecreto ſacro: qꝛ ibi fit mentio de regno chꝛiſti per lapidē abſciſū de mōte ſine manibus vt videbitur. i Et nō perirent Daniel ꝛ ſocij eius cū ceteris ſapientibus: id eſt ipſi ꝛ ceteri ſapientes in quo apparet oꝛatio eoꝝ charitatiua: qꝛ nō ſolū erat ꝓ vita ſua conſeruanda⁹ ſed etiam pꝛo vita alioꝛum ſapiētū qui eis inuidebāt: vt viſum eſt. k Tunc Danieli myſte. Hic deſcribit Danielis inſpiratio. ꝛ hoc eſt quod dicitur: Tunc Danieli myſterium. i. ſomnium regis occultum et eius interꝑtatio. l Per viſionem nocte reuelatū eſt. a deo. ſ. nō dicit hic qualis fuerit iſta reuelatio: vtrū in ſomno vel i vigilia: ſed ꝓbabilit videt ꝙ vidit in ſomnis conſimilē viſionem viſioni regis: ꝛ vltra h̄ intellectū ipſius: et hoc etiā dicit gloſa ꝙ ſomniū regis didicit ſomnio ſuo. hoc etiam videtur per hoc qd̄ dicit: Nocte: qꝛ tales reuelationes magis nati ſunt fieri quietatis ſenſibus ab exterioꝛibus tumultibus. vnde dicit Job. xxxiij. Per ſomnium in viſione nocturna qñ irruit ſopoꝛ ſuper homines ꝛ doꝛmiunt in lectulo: tunc aperit aures viroꝛum: ꝛ erudiens īſtruit eos diſciplinā. m Et benedixit. Hic ꝓ ꝑdictis pōit gratiarūactio. Iſte enī erat mos antiquoꝝ in beneficijs ꝑceptis laudare deū ſicut grati. Hoc āt fecit Daniel hic. ꝓpter qd̄ dꝛ: Et benedixit Daniel deuz celi. i. laudauit. n Et locut⁹ ait ꝛc̄. vſq; in ſeculū. i. in eternū: quia vbicunq; duplicat h̄ nomen in veteri teſtamēto: impoꝛtat eternitatē cōmuniter. o Quia ſapientia. ad diſponēdū ꝛ oꝛdinandū in creaturis: qꝛ opus ſapientis eſt oꝛdinare: vt dicit. j. Metaphy. p Et foꝛtitudo. ad exequendū qd̄ diſponit: quia nullus poteſt impedire. q Eius ſunt. quia diſpoſitio ꝛ executio effectus in omnibus alijs dependet ab ipſo: ꝛ poteſt ꝑ ipm impediri. r Ipe mutat tpa. qꝛ ipē ē prim⁹ motoꝛ celeſtiū coꝛpoꝛū: quoꝝ motū ſequit tpꝰ: vt hr̄. iiij. phyſicoꝝ. s Et etates. i. periodos reꝝ mutabiliū ꝛ coꝛruptibiliū: ꝛ maxime hoīm. maioꝛ enī fuit period⁹ vite humane añ diluuiū q̄z poſt: vt ptz in Geñ. t Trāſfert regna. ꝛ h̄ ꝯtigit freq̄nter ꝓpter pctā hoīm. ſicut ptz Geñ. xv. vbi dꝛ ꝙ filij iſrł acceperūt regnū chananeoꝝ ꝓpter pctā eoꝝ. Silr romani acceperūt regnū iudeoꝝ poſt moꝛtē xp̄i. v Atq; conſtituit. qꝛ aliqñ etiā malos homīes in regnū eleuat ad punitionez alioꝝ pctōꝝ. ſic ptz de cyro q̇ ex oꝛdīatiōe dei eleuat⁹ eſt in regnū ad deſtructionē chaldeoꝝ ꝛ liberationē iudeoꝝ: ſm qd̄ dꝛ Eſa. xlv. Hec dicit dñs chꝛiſto meo cyro cuius apphēdi dexterā ꝛc̄. Aliqñ hoc etiā fit ad exercitiū et flagellationē ſanctoꝝ: exemplū habem⁹ de Attila rege hunoꝝ: qui dixit ſancto Lupo trecenſi cū obſideret eius ciuitatē: iterrogat⁹ a Lupo ſancto q̇s eſſet? rñdit: Ego ſū flagellū dei. Cui ille rñdit: ego ſū Lupus q̇ debeo flagellari. ꝛ ꝑcepit ciuitatē ſpiri. x Dat ſapiaz ſa. i. noticiā de diuis illꝰ q̇ꝝ mētes eleuāt

† Pſ. 113.

a ſ diligentibus correctionē morum.
entiā intelligentibus diſciplinā. a
a Ipſe reuelat ꝓfunda et abſcōdi/ b
ſ ignorantia.
b ta:et nouit in tenebris cōſtituta c
a ſ ſapia atq; ſcia. ſ ergo. b ſ ne videatur ſui meriti.refert hec ad patrū iuſticiā:et dei veritatē q̄ ſeminis eoꝝ etiā in captiuitate miſeret.
ꝛ lux cū eo eſt. Tibi deꝰ patrū no d e
ſ exponendi.
ſtroꝝ cōfiteor teq; laudo:q2 ſapi f
ſ patiendi.
entiam et fortitudinē dediſti mi/ g
ſ ſoli.
hi:et nunc oſtendiſti mihi que ro
a ſ nos quattuor arrogantiā fugit ne ſolꝰ iperraſ ſe videaf et grāſ agit:q2 myſteriū ſōnij ſolꝰ itelligit
gauimus te: q2 ſermonem regis h
a peruiſti nobis. Poſt hęc daniel i k
īgreſſus ad arioch quē conſtitue
rat rex vt perderet ſapiētes baby
c lonis ſic ei locutꝰ eſt. Sapientes l
babylonis ne ꝑdas:introduc me
in cōſpectu regis:ꝛ ſolutionē nar
rabo regi. Tūc arioch feſtinus in m
a ſ q̄ſtū ad laudem. b ſ ad quē nihil.
troduxit danielez ad regem et di n
d e xit ei: Inuēi hominē de filijs trāſ o
migrationis iudę qui ſolutionez p
regi annūciet. Reſpōdit rex et di/
xit danieli cui nomen erat baltha
f ſar. Putaſne vere potes indica/
ſ ordinē ſomnij ſeruat.
re mihi ſomniū qđ vidi et interꝑ/
tationē eius? Et reſpōdēs dani/ q
a ſ nota omne occultū poſſe vocari myſteriū.
g el corā rege ait: Myſteriūz quod r
rex interrogat ſapientes: magi ꝛ s
a ſ admirabilis ſimplicitas innocētes oſtēdit qui eius mortē querebāt:nec enī nocēdū eſt nocētibꝰ.
ſ q̄ extra inſpiciūt et ex his futura predicāt.
arioli ꝛ aruſpicēs neq̄unt idicare t v
a ſ quaſi fruſtra queris ab hominibꝰ in terra qđ ſolꝰ deꝰ nouit in celo.
h regi. Sed ē deꝰ ī cęlo reuelās my/ x
a ſ abſq; adulatiōe vitati aſſociata blandit ei vt
ſteria q̄ indicauit tibi rex nabu/ y
regi. a ſ cōplēda:mō cepta:et hoꝝ oīm in fine
i chodonoſor quę ventura ſunt no z
erit generalis cōpletio. a ſ ſomnia et viſiones ꝑ/
l uiſſimis temporibus. Sōmnium a
codē h accipit. a ſ locū deſignat vt magꝭ credaf.
k tuū ꝛ viſiōes capitis tui in cubi/

a Ipſe reuelat. Cui reuelat deus ꝓfunda admirat ꝛ dicit:
Rom.11.d O altitudo di.ſa.ꝛ ſci.dei. Iſte inhabitātē ī ſe ſpūſctō ſcrutat
ꝓfunda dei ꝛ in ꝓfūdo aīe ſue altiſſimos puteos fodit ꝛ ter/
rā egerit que aquas opit:bibit aquā de vaſis ſuis ꝛ de fonte
puteoꝝ ſuoꝝ. b Nouit in tene. Tenebre ignorātia:lux ſci/
entia atq; doctrina:deū enī ꝑuerſa nō
lātēt recta ambiūt ꝛ adherēt. Uel te/
nebre myſtica ꝛ ꝓfūda. Unī ī parabo/
lis: Intelligit parabolā et tenebroſuz
Ps.17. ſermonem. Et in pſ. Aqua tenebroſa
in nubibꝰ aerꝭ ꝑ.f.in ꝯſpe.eiꝰ. Qui eā
terrena dſerit ꝛ ad excelſa cōſcēdit:q̄/
ſi auis tenuiſſimū aerē etherāq; deſi/
derat:ꝛ nubes efficit ad quā veritas
dei ꝑuenit q̄ ꝑ ſanctoſ pluere ꝯſueuit.
H talis replet multitudine ſciētie ha/
bet multas aquas tenebroſas ꝛ cali/
gine inuolutas quas ſolus moyſes ꝛ
ſui conformes ingredit:ꝛ facie ad fa/
Ps.17. ciē deo loquitur. D quo: Poſuit tene
bras latibulū ſuū. Nouerat illđ qđ
patriarche fodiebāt puteoſ:ꝛ allophi
li nocte terrā ingerebāt: ꝛ patriarche
iterꝝ fodiebāt vſq; ad inuentā aquam.
Sic quelibet fidelis aīa vigilare de/
bet ꝓpter īſidias diaboli:vt ad aquā
viuā chriſtū.ſ.poſſit peruenire. Sono
lentiā quarū.ſ.animarū increpat pro/
Ps.4 pheta dauid.ſ.dicēs: Filij hominū vſ
q; quo graui corde. Memores enī eſſe
debemꝰ ſcintillule diuine ꝛ imaginis
Ibidem. nobis impreſſe.de qua idē dauid: Si
gnatū eſt ſuꝑ nos lumē vultus tui do
mine. c Sapientes. Imitatur dñi
clementiā ꝓ ꝑſecutoribus orās: Nec
vult eos perire ꝓ q̄bus erat ipē peri/
turus ſi occiderent. Introduc. Arro/
gantiā vitat:q2 ipſe recto itinere poſ/
ſet ire:ꝛ ideo vult introduci. d In
ueni hominē ꝛc. Dei grām ad ſuaz re
fert diligentiā ꝛ ſe inueniſſe dicit:cum
Daniel ſe vltro obtulerit:ꝛ mortē nū/
cioꝝ oſtēdit:q̄ cū bona nūciāt ſua vo/
lūt videri. e De filijs trāſmi. No/
ta q ꝓ de filijs iude.i.d regali ſtirpe ſit
Daniel nō ſacerdos:ſicut in fine cōti/
net belis fabula. f Putaſne vere.
Seruat ordinē queſtionis prius ſom/
nium qđ magi ignorabāt:poſt interꝑ
tationē ſomnij querit:vt cū q̄ viderat
recognouerit credat interꝑtationem
ſomnij que variaz recipit coniecturā.
g Myſteriū qđ rex. Aufert regi pra
uā ſuſpitionē:ne exiſtimet īueniri poſ
ſe humana ſolertia:qđ ſoliꝰ dei habet
noticia. h Sed ē deꝰ. Nō dij:vigi/
lanter retrahit a multoꝝ decoꝝ opini/
one. i Que vētura. Aut ex q̄ Da/
nieli ſomniū reuelatū eſt vſq; ad con/
ſummationē mūdi: aut certe vniuerſa
interꝑtatio ſomnij ad finē tendit:in q̄
imago et ſtatua que videt cōterēda ē.
k Capitꝭ. Mētis.ſ.d quo cogitatio.
vl caput xp̄s:nos mēbra:iſte paſtor:
nos grex. Unī ſcriptū ē: Illuc ꝑueniat ī
firmitas gregis q̄ ꝓceſſit paſtoris fir/
mitas. Capitis tui ꝛc. Nō dicit ocu
loꝝ ne quid putaremus eſſe corporeū
Eccs.2.c ſed capitis. Unī ī Parab. Oculi ſapi
entis in capite. i.in principio cordis.
Mat.5.a Unde: Beati mundo corde ꝛc. Et: Quid cogitatis mala ī cor
Ibi.9.a dibus veſtris. Alij hac occaſione ſm Platonez in cerebro ſuſ
picantur eſſe ſapientiam. l Somniū tuum. Sex ſunt ſomni
orum maneries.duo ſunt que etiam nemo ſanctus vitare po/
teſt ex nimia ventris inanitate:ꝛ nimia ingurgitatione. Terti
um ex illuſionibus nocturnis inimici. Quartum ex premiſſa
cogitatione illuſione ſecuta. Quintū per reuelationem ſancti
ſpiritꝰ que multis fit modis. Sextum ex cogitatiōibꝰ ꝓmiſſis
vl ex cu

ad celeſtia:q2 tales ſūt ꝓprie ſapiētes dicti a ſapore. a Et ſci
entiā intelligentibꝰ diſciplinā.i.noticiā de hūanis hoībꝰ bñ
morigeratis.vñ.j.Ethicoꝝ dr q ꝓ paſſionū ſecutor eſt ianis au
ditor politice. b Ipſe reuelat ꝓfūda ꝛ abſcōdita.ad q̄ in
tellectꝰ creatꝰ nō pōt attingere ꝓpria virtute. c Et nouit
in tenebris cōſtituta.ſ.ignorātie reſpe
ctu alioꝝ ab ipſo. Ul alit: In tenebriſ
cōſtituta.i.pctā q̄tūcūq; occulta ipſe
nouit. e Et lux cū eo eſt.q2 ipſe ē
ꝓprie lux:vt habet.j.Ioh.j. Deus lux
eſt:ꝛ tenebre nō ſunt in eo vlle.ꝛ hoc
eſt intelligendū ſm q nomē lucis ex/
tenſū eſt ad ſignificandū manifeſtati/
onē:quia deus eſt lux vera q̄ illumiat
omnē hominē:vt dr Ioh.j. e Tibi
deus patrū nroꝝ cōfiteor. Facit men/
tionē in oratione de abraā ꝛ alijs prī/
bus:q2 ex merito eoꝝ multa bona fa/
cta ſunt filijs iſrael:ꝛ reuelatiōes ꝓ/
phetis. f Teq; laudo.ꝛ cauſā ſub
dit: Quia ſapientiā:ad intelligendū.
g Et fortitudinē:ad ꝓnūciādū. De/
diſti mihi ꝛc. Unī ſequit: h Quia
ſermonē regis.i.illud qđ requirit.
i Aperuiſti mihi.miſericorditer re/
uelando. k Poſt hec Daniel. Hic
ꝯñr ponitur interpretatio facta ipſi re
gi.ꝛ diuidit in tres:q2 Daniel prīo re
primit regis indignationē.ſcđo exci/
tat eū ad mentis attentionē.ibi: Et re
ſpondēs Daniel. Tertio apit regi vi/
ſionē.ibi: Somniū tuū. Primū facit
per hoc qđ īpedit magiſtrū militie ab
executione ſentētie regis.dicēs:
l Sapiētes babylonis ne ꝑdas.per
h q ꝓ paratꝰ eſt regi ſatiſfacere.dicens:
Introduc me in cōſpectu regis ꝛc.
m Tūc arioch feſtinꝰ introdu. Dani
elē ad regē.ſciebat eī eū eſſe in deſide/
rio ſciendi: ꝓpter qđ feſtinauit intro
ducere Danielē ad eū:ſciens hoc regi
eſſe placitū. n Et dixit ei.ſ.arioch
regi: o Inueni hoīem de filijs trāſ/
migrationis iude:in qua.ſ.terra ſolēt
eſſe ꝓphete.ꝓpter hoc ſequitur:
p Qui ſolutionē regi annūciet:id ē
potēs ſit annūciare:cū ſit de illis apđ
q̄s ſolēt eſſe ꝓphete. Et nota cū dicit:
Inueni hominē ꝛc.ipē mentit:q2 non
q̄ſierat Danielē:nec īuenerat ſ3 ſe ob/
tulerat. Sed hic eſt modus illoꝝ q̄ aſ/
ſiſtunt regibꝰ fingere ſe feciſſe illa que
ſciunt eis placere:quod aūt ſequit pa
tet in littera. q Et rñdēs. Hic cōſe/
quēter excitat Daniel regis attētionē
oſtēdēs rei q̄ſite difficultatē.dicens:
r Myſteriū.i.occultū qđ rex inter/
rogat. s Sapiētes magi ꝛ arioli.
exponantur hec nomina ſicut prius.
t Et aruſpices.i.ararū inſpectores.
v Ne ꝛ ꝑ talia diuināt de futuris. v Ne
queūt indicare regi.i.nō pōt diſſolui
q̄cunq; arte humana vl magica:ſed a
deo ſolo.ꝛ hoc eſt qđ ſubdit: x Sꝫ
eſt deꝰ in celo reuelās myſteria:q2 ipē
ſolꝰ habet certā ſciam futuroꝝ cōtin/
gentiū:cuiuſmodi erāt ꝯtēta in illa re
uelatiōe. y Qui indica.ti.diuia ei
ꝓuidētia eſt ꝑncipalit erga rectorem
multitudinis:q2 ab ipō depēdet dire/
ctio multitudinis:ſicut bōa diſpoſitio corꝑis depēdet a capi/
te. z Que vētura ſūt in no.tē.q2 in illa reuelatiōe fit mētio
de regno xp̄i:qđ eſt vltimū regnoꝝ.vñ ꝛ.j.Ioh.ij.dr de tpe
xp̄i: Filioli nouiſſima hora ē. a Sōniū tuū. Hic ꝯñr Dani
el apit regi viſionē.ꝛ diuidit in duas:q2 pmo eā repetit.ſcđo
expoſitionē ſubiūgit.hoc eī petierat rex a ꝯiectoribꝰ:vt pa/
tuit.ſ.ſecūda ibi: Interpretationē q3 eiꝰ. Circa primū ſic ꝓ
cedit:q2 primo repetit cām viſiōis:que fuit cogitatio regꝭ de
futuris

H vel ex curis ad caput nr̄m xp̄m vł eccłiam vł ad mēbꝛa ꝑtinētibꝰ re/ uelatiōe ſubſecuta.
a Tu rex ce. Indicat cām ſomnij: qꝛ ſcʒ deus regi futura myſteria re uelauit: qꝛ ſcire futura voluerit: ⁊ vt diuine i/ ſpiratiōis miret̄ grāꝫ: non mō qꝺ in ſōnio vi/ derit: ſed qꝺ añ cogita uerit expōit. b Tu rex. Cōſiderādum ē ꝙ ſomnia q̄bꝰ futura ſig/ nificant̄: ⁊ q̄ſi ꝑ nubi/ lū veritas demōſtrat̄: ſi patēt ꝯiectoꝛibꝰ ⁊ mū di ſapiētibꝰ: ſʒ ſoliꝰ dei noticie reſeruant̄.
c Et q̄ reuelat. My/ ſteria. o. t. Qui. ſ. facit ſolem ſuū oꝛiri ſuꝑ bo/ nos et malos: cuiꝰ tan ta eſt clemētia vt etiaꝫ nabuchodonoſoꝛ di/ ſpēſatiōis ſue qua mū dū regit myſteriū reue laret ꝑ Danielē. Hie/ ro. Interrogemꝰ eos q̄ diuerſas aſſerūt eē na/ turas. cuius nabucho donoſoꝛ nature intelli/ gāt aut bōe aut male. Si bone: cur impiꝰ dr̄. Si male (qꝺ vex̄ eſt ꝑꝫ illos q̄ dicūt naturas bonas ⁊ malas: ſʒ om nes bone i q̄tū creatu re dei ſūt: cur malo at/ ꝗ terreno deꝰ ſua my/ ſteria reuelauit.
d Mihi quoq̄. Qua ſi nō putet̄ futuroꝝ no ticiaꝫ humana ſolertia poſſe cōpꝛehēdi. Mi bi qꝫ. Sapiētes baby/ lonis excuſat ⁊ inuidi/ am ſeuitat: ne putet euꝫ q̄ dicturꝰ eſt ex ꝓpꝛia habuiſſe ſapiētia.
e Grādis eſt. Totuꝫ ad magnum ⁊ ſublime ⁊c. f Huiꝰ ſtatue. Di uidit regna ſic regna/ ta ſūt a regibꝰ. g Ex ere. Macedonū qꝺ fa/ moſiſſimū virtute ale/ xandri: ⁊ cōparat̄ eri qꝺ reſonat plus q̄ ce/ tera metalla. h Ab ſciſus ē. Xp̄ſ lapis quē reꝓbauerūt edifican tes. i. iudei. hic factꝰ ē in caput anguli. (1. Pet. 2.)
i Et ipleuit. v. t. vt ꝑ Conſtātinū q̄ licētiam dedit toto oꝛbi vt deo ſeruirēt. k Et regnū tertiū. Alexādrū ſigni ficat et regnū macedo/ nū ⁊ ſucceſſoꝝ: qꝺ iure eneū: qꝛ iter oīa metal/ la es vocaliꝰ: ⁊ tinnit clarius: et ſonus eius lōge lateq̄ diffundit̄: qꝺ nō ſolū potētiā reg ni: ſed etiā eloquētiaꝫ
H greci

a b li tuo huiuſcemodi ſūt: Tu rex ce/ a
piſti cogitare in ſtratu tuo q̄d eſſꝫ
c futuꝝ poſt h: ⁊ q̄ reuelat myſteria
d oñdit tibi q̄ futura ſīt. Mihi q̄ꝫ nō i
ſapia q̄ eſt in me plꝰ q̄ꝫ i cūctꝭ viuē
tibꝰ ſacramētū hoc reuelatū ē: ſʒ vt

a ꝗ regē honoꝛat: q. d. huius reuelatiōis deſideriū tuū cā ē: qꝛ voluiſti futura cognoſcere.

interꝑ̄tatio regi manifeſta fieret: ⁊

a ꝗ ecce ſomniū nabuchodonoſoꝛ.

cogitatiōeſ mētꝭ tue ſcires. Tū rex b

a ꝗ quaſi fantaſia. b ꝗ alij imaginē: q̄ſi ſilitudi/ nē futuroꝝ.

videbas: et ecce quaſi ſtatuā vna c

ꝗ ad totū ꝑtinet hoc.

e grādis. Statua illa magna ⁊ ſtatu

a ꝗ in conſpectu tuo. ꝗ vultus.

ra ſublimis ſtabat ꝯtrā te: ⁊ ituitꝰ d e

a ꝗ vł eā videre erat terribile. b ꝗ chaldeoꝝ regnū.

f eiꝰ erat terribilꝭ. Huiꝰ ſtatue caput f

ꝗ ꝓpter diuitias. ꝗ medoꝝ atq̄ ꝑſarū.

erat ex auro optīo: pectꝰ aūt ⁊ bꝛa
chia de argento: poꝛro vēter ⁊ fe/

ꝗ regnū romanoꝝ.

g moꝛa ex ere: tibie āt ferree: pedum †

ꝗ qꝛ regnum erat diuiſum.

q̄dā ps ferrea erat: q̄dā fictilis. Vi †
h debas ita donec abſciſus ē de mō
te lapis ſine manibꝰ: ⁊ ꝑcuſſit ſta/ †

a ꝗ hñ in pedibꝰ pꝛimū: qꝛ qñ natꝰ ē dñs impabāt romani in quibꝰ omne terrenū imperiū cōfregit.

tuaꝫ in pedibꝰ eiꝰ ferreis ⁊ fictilibꝰ

ꝗ ⁊ ita.

et cōminuit eos. Tūc ꝯtrita ſūt pa
rit̄: ferrū: teſta: es: argentū ⁊ auꝝ:
⁊ redacta q̄ſi i fauillā eſtiue aree q̄
rapta ſūt vēto: nulluſq̄ locꝰ inuē/
tus eſt eis. Lapis aūt q̄ ꝑcuſſerat †

a ꝗ de plenitudine eni eiꝰ nos omnes accepimꝰ.

i ſtatuā factꝰ eſt mōs magnꝰ: ⁊ iplē
uit vniuerſā terrā. Hoc ē ſomniuꝫ:

a ꝗ rex ſapiēs taciꝰ omnia auſcultat veritatem re/ cognoſcens.

interꝑ̄tationē qꝫ eiꝰ dicemꝰ coꝛaꝫ g

a ꝗ cui omnia debes nō idolis. vanis et ſurdis. h

te rex. Tu rex regū es: ⁊ deꝰ celi re/ i k

a ꝗ ꝯtra inimicos. b ꝗ i ſubditos. c ꝗ apō extraneos

gnū et foꝛtitudinē ⁊ imperiū ⁊ glō l m

a ꝗ in terra iſta. b ꝗ vt bꝛeuit̄ oia cōpꝛehēdā.

riā dedit tibi ⁊ omnia in quibꝰ ha/ n o

a ꝗ aeris.

bitāt filij hoim: ⁊ beſtie agri: ⁊ vō/ p q

a ꝗ non meritis tuis ſed gratis. b ꝗ poteſtate.

lucres celi dedit i manu tua: ⁊ ſub r

ꝗ quia non contradicunt.

ditione tua vniuerſa cōſtituit. Tu s

a ꝗ pꝛimū regnū ſcʒ babyloniōꝝ auro pꝛecioſiſſimo cōparatur.

ergo es caput aureum: et poſt te t

a ꝗ medoꝝ atq̄ ꝑſaruꝫ qꝺ argēto cōparat̄: pꝛioꝛe minus: ſequente maius.

ꝯſurget regnū aliꝺ minꝰ te argēte/ v
k um: ⁊ regnū tertiū aliꝺ ereū: qꝺ i/ x

a ꝗ romāoꝝ qꝺ cōminuit ⁊ domat oīa: tādē domat̄

perabit vniuerſe terre: et regnum y
quartū erit velut ferreū. Quomō ʒ
ferrū cōminuit ⁊ domat oīa: ſic cō/

a futuris: ⁊ ex hoc apparet reuelatio mirabilioꝛ: qꝛ nō ſolū reuelata eſt Danieli viſio regis: ſed etiā cogita tio regis p̄cedēs q̄ ſoli deo nota erat. ⁊ hoc eſt qꝺ di cit: a Tu rex cogitare cepiſti i ſtratu tuo ⁊c. ex h etiā patet ꝙ ſollicitudo p̄cedēs in vigilia hñ eſt cau/ ſa ſomnioꝝ ſequentiū in ſomno: ſed hoc eſt duplici/ ter. Uno mō naturalit̄ qñ fantaſmata q̄ fuerūt in vi gilia reuertunt̄ in ſomno vel ſilia eis: ſed nō fuit hic ſic: qꝛ talia ſomnia non ſunt ſigna futuroꝝ: ſed magꝭ p̄cedentiū. Alio mō ſuꝑnaturaliter qñ ex ſollicitudi ne circa aliq̄d futuꝝ diſponit̄ homo vt de talibus fi at ſibi aliqua oſtenſio a deo in ſequēti ſomno: qꝛ ta/ lia cōuenientiꝰ fiūt in ſomno q̄ꝫ in vigilia: vt. ſ̄. dictū b eſt: ⁊ hoc fuit hic. cetera patēt vſq̄ ibi: b Tu rex videbas. vbi ſecūdo repetit ip̄am viſionē. dicēs:
c Et ecce quaſi ſtatua vna grādis. in lōgitudie. ſ. ⁊ latitudie. d Stabat ꝯtra te. ſic eni erat diſpo/ ſita i ſitu reſpectu regꝭ: quaſi aſpiceret regē ⁊ ip̄e eā. e Et intuitꝰ eiꝰ erat terribilis: qꝛ illa ſtatua ſignifi cabat mutationē regnoꝝ: vt videbit̄: q̄ mutatio per bella ⁊ occiſiones fit. ⁊ ad hoc denotandū terribile erat videre illā ſtatuā. vñ ⁊. ſ̄. dictū eſt ꝙ rex territꝰ oblitus eſt ſomniū. f Huius ſtatue caput ex au. ⁊c. iſta nō opoꝛtet hic exponere: qꝛ exponunt̄ in par/ te ſequenti. g Interpꝛetationē. Hic ponit̄ expo/ ſitio p̄dicte viſionis: ⁊ hoc eſt qꝺ dicit Daniel.
h Tu. ſcʒ nabuchodonoſoꝛ. i Rex regū es. qꝛ multos regeſ deuicerat: ⁊ ſubtributarios habebat: ⁊ quia maioꝛ rex erat de toto mundo tp̄e ſuo: ſed vñ venerit ſibi tanta magnitudo ſubdit̄: k Et deꝰ celi regnū. ſ. chaldeoꝝ pꝛimo. l Et foꝛtitudineꝫ. ad debellandū inimicos ⁊ reges alios. m Et im/ periū. i. monarchiā. n Dedit tibi. qꝛ de infimo ſta tu ꝑ diuinā diſpoſitionē eleuatꝰ es ad omnia iſta vt viſuꝫ eſt. j. ca. o Et oīa in quibus habitant filij hominū. hoc dicit q̄tū ad ciuitates. p Et beſtie agri. q̄tū ad loca cāpeſtria. q Uolucres qꝫ celi. q̄tū ad ſiluas: vbi habitabūt aues cōiter. r De dit in manu tua ⁊c. hoc eſt ſub poteſtate tua. ⁊ acci pit̄ hic ps ꝓ toto ꝑ Synecdochen: qꝛ non oīs terra habitabilis fuit ei ſubiecta: ſed magna ps ipſiꝰ. Eſt etiā ibi alia figura q̄ dicit̄ hyperbole. i. ſermo multū expꝛeſſiuuſ ad expꝛeſſionē exceſſiue magnitudis ſue: ex quo ꝯcludit: s Tu es ergo caput aureū. h eſt: regnū tuū ſignificat̄ in ſtatua illa q̄ tibi apparuit ꝑ caput aureū. ⁊ hoc ſignificat̄ cōuenient̄ ꝑ aurū ꝓpt̄ maximas diuitias illius regis q̄s ꝯgregauerat i ba bylone de vniuerſis regnis ab eo ſubiugatis.
t Et poſt te cōſurget regnū aliud minꝰ. hoc fuit re/ gnū medoꝝ et ꝑſarū: quod ſucceſſit regno chaldeo/ rum: vt habet̄. j. v. ca. Significatū aūt eſt illud reg nū ꝑ argentū: qꝛ in illo regno multū vacabāt ſapiē/ tie ⁊ eloquētie q̄ ſignificant̄ ꝑ claritatē argenti ⁊ eiꝰ ſonoꝛitatē. Et qꝛ regnū medoꝝ ⁊ ꝑſaꝝ p̄mo fuerunt duo regna: ⁊ in vno regnabat Darius: ⁊ in alio cy/ rus. ideo ſignificata ſunt ꝑ duo bꝛachia: verūtamen qꝛ fuerunt ꝯiuncta ſimul tp̄e cyri: moꝛtuo Dario eiꝰ auunculo: vt dicet̄. j. v. ca. ⁊ tp̄e Darij cui i honoꝛe ſucceſſit cyrꝰ: vt dicet̄. j. vj. ca. ideo illa bꝛachia erāt iūcta in pectoꝛe vno. ideo de illa ſtatua dictū ē ꝙ ha/ bebat bꝛachia ⁊ pectꝰ de argēto. v Et regnū ter tiū aliꝺ ereū. hoc fuit regnū Alexādri magni ⁊ gre/ coꝝ: quod ſucceſſit regno ꝑſarū. ⁊ dicit̄ ereū ꝓpter ſo noꝛitatē grece eloquētie: qꝛ es inter alia metalla eſt magis ſonoꝛū. x Quod imꝑabit vniuerſe terre. hoc eſt ꝙ Alexander fere ab omnibus regnis rece/ pit tributa ⁊ munera. multi eni reges audientes cre bꝛas et maximas victoꝛias eius ex timoꝛe ne vēiret ſuꝑ eos miſerunt ſibi munera. y Et regnū quar tum erit velut ferreū. iſtud fuit regnū romanoꝛuꝫ. ⁊ cū ſubditur: ʒ Quō ferrū cōminuit ⁊ domat om nia: ita regnū romāoꝝ ſubiugauit ſibi omnia regna p̄dicta: ⁊ hoc ex tribus ꝑ que romani deuicerūt totū oꝛbem. ſ. ſapientia: exercitio armoꝝ et bono regimi/ ne. Omnem eni hominem vndecunq̄ vēiret ad eos honoꝛauerūt ſm valoꝛē ſuū: ſiue in militia: ſiue in ſci entia: ſiue in arte mechanica: ſeu quacunq̄ excellen/ tia alia. Et ꝓpter hoc excellētes viri de omnibꝰ par/

greci ſermõis oñdit. a In dieb⁹ autẽ. His regnis ꝑcurrẽtib⁹: regnũ xp̃i ⁊ ꝓnũciatũ eſt ⁊ vẽit. b Cõminuet. Regnũ mũdi iõ cõteret xp̃s vt ſuũ ibidẽ edificet
Act.10.b Vñ Petro dictũ ẽ: Macta ⁊ mãduca.ſ. incorꝑa tibi.i.oẽs fac tibi ꝯformes.

Cũ moyſes deſcendiſſet de mõte ⁊ inueniſſet iudeos qui fecerant vitulũ cõflatilẽ: ꝑcibus hoc ꝯſecutus ẽ ab eis vt deſtrueret: ⁊ cõbuſſit eũ ĩtãtũ ꝙ puluis factus eſt: ⁊ poſtea dedit oĩb⁹ aquam vt biberẽt: qđ ſignificat baptiſmũ ⁊ penitentiã. aqua eĩ in baptiſmo abluimur: igne ꝯſciẽtie vel maſ͠iali purgamur: vl' ſpũſctõ q̃ ver⁹ ignis dicitur. c Lapis ſinema. Hec impl⁹ porphyri⁹ ⁊ iudei ad ꝓlm referũt iudeoꝝ: quẽ ĩ fine ſeculoꝝ volũt eẽ fortiſſimum ⁊ oĩa regna cõminuere: et regnare in eternũ.
d Tũc rex nabu. Hoc ſupb⁹ calũniator porphyri⁹: ꝙ rex ſupbiſſim⁹ captiuũ adorauerit tãq̃ ⁊ licaones ob magnitudinem ſignorũ: Paulo et Barnabe voluerũt hoſtias immolare: ergo error gentilium q̃ omne qđ ſuper ſe ẽ: deos putãt: ſcꝑture nõ debet ĩputari q̃ ſimpliciter refert vniuerſa q̃ geſta ſũt.
e Cecidit in faciem. Qui cadit in faciẽ videt quo cadat: qui autem retro cadit neſcit q̃
1.Re.4.c cadit. Unde credit ꝙ hely ſacerdos domini ꝑdit⁹ ſit qui retro cecidit. f Uere deus veſter deus deorum eſt et dominus regum reue. Poſſumus dicere ꝙ ip̃e rex aperit q̃re Danielem adoret ⁊ hoſtias immolari ꝑcipiat ⁊ quẽ ⁊ cui. dicens: Uere deus veſter ⁊c̃. nõ tam.ſ. Danielem q̃ȝ in Daniele deum adorat qui myſteria reuelat: ꝙ etiaȝ Alexandrum magnũ in põtifice ioiade feciſſe legim⁹: vl' forte regi magnitudĩe cõfuſus ſtupore ignorat quid faciat: et qui verũ deum nõ intelligit ſeruũ ei⁹ adorare.

[ſ pdicta regna.]
minuet ⁊ ꝯteret oĩa h̃. Porro q2 a
[a ſ qđ hodie ipletũ eſt: ſicẽ eni in ꝓncipio romão ĩpio nil forti⁹ fuit aut duri⁹: ita ĩ fine nil debili⁹.]
vidiſti pedũ ⁊ digitoꝝ pãrtẽ teſteã figuli ⁊ ꝑtẽ ferreã: regnũ di- b
[a ſ q2 a principio forte et durũ.]
uiſũ erit: qđ tñ đ plãtariõ ferri ori- c
[ſ iuxta qđ ſ debilius.]
etur. Scđm quod vidiſti ferꝝ mixtũ teſte ex luto: ⁊ digitos pedũ ex ꝑte ferreos ⁊ ex ꝑte fictiles: ex ꝑte regnũ erit ſolidũ: ⁊ ex ꝑte cõtritũ. Q2 aũt vidiſti ferrũ mixtũ
[a ſ .i. hoĩes erũt ex ꝓori ſemĩe deſcẽdẽtes vt teſta et lutũ.]
teſte ex luto cõmiſcẽbũt q̃dẽ hu- d
[a ſ q2 diſcordes nec tãte virtutis quãte priores: et ab illis degeneres.]
mano ſemĩe: ſȝ non adherẽbũt ſibi ſicuti ferꝝ nõ ꝓt miſceri teſte. e
a In dieb⁹ aũt regnoꝝ illorũ ſuſci- f g
[ſ pater. b ſ filij ſui et eccl'ie.]
tabit de⁹ celi regnũ qđ in eternũ
[a ſ et regni ei⁹ nõ erit finis. b ſ ⁊ gl'iaȝ meã nõ dabo alteri.]
nõ diſſipãbit: et rẽgnũ ei⁹ alteri h
[a ſ comparatiõe ſui regni.]
b ꝓplo nõ tradet. Cõminuet ⁊ cõſu- i
[ſ vt ſ cetera tranſitoria.]
met vniũſa regna h̃: ⁊ ip̃m ſtabit
[ſ quaſi hoc in viſione tibi ſignificatũ ẽ.]
in eternũ. Scđm qđ vidiſti ꝙ de k
[a ſ de ſupba gẽte iudeoꝝ. b ſ materiali carne. c ſ xp̃s. de quo: Lapidẽ quẽ reprobа. edifi. ⁊c̃. d ſ abſq̃ viri ſemine genit⁹ de virgine q̃ contrit⁹ omnib⁹ regnis fact⁹ ẽ mõs magn⁹ ⁊ ĩpleuit vniuerſã terrã. de q̃: Uenite aſcẽdam⁹ ad mõ.d.⁊c̃.]
c mõtẽ ãbſciſus ẽ lãpis ſine mãni- l
[a ſ ꝓmũ romanũ imperiũ ſub quo nat⁹ ẽ xp̃s.]
bus: ⁊ cõminũit teſtã ⁊ ferrum ⁊ m
[a ſ itẽ reuelationẽ ſõnij nõ meriti ſui eſſe dicit: ſȝ vt mãifeſtũ fieret regi ſolũ deũ eſſe colendũ.]
es ⁊ argẽtũ ⁊ auꝝ: dẽus magn⁹ oſtẽdit regi que vẽtura ſunt poſtea: et verum eſt ſomniũ: ⁊ fidelis interpretatio ei⁹. Tũc rex na- n
[a ſ potuit fieri vt nouitate rerum percuſſus neſciens caderet.]
e buchodonoſor cẽcidit in faciem ſuã et danielem adorauit: ⁊ ho- o p
[ſ ꝓparari vel portari.]
ſtias et ĩcenſũ ꝑcepit vt ſacrificarẽt ei. Loquens ergo rex ait da- q
[ſ non noſtri. ſ omniũ]
f nieli. Uere de⁹ veſter de⁹ deorũ r

ſ Tunc

tibus mundi propter magnam pacem iũgebant ſe eoꝝ policie. Quia tamẽ poſtea regnũ fuit diuiſũ in imperiũ cõſtantinopolitanũ ⁊ romanum. ideo hoc fuit ſignificatum in ſtatua per duas tybias ferreas. vel alia ratione: ſcilicet quia ille qui erat principalis imperator accipiebat vnũ ſociũ ad adminiſtrandũ imperiũ: ſicut patet de Auguſto ⁊ anthõio: ⁊ đ diocleciano ⁊ maximiano ⁊ plurib⁹ alijs. a Porro quia vidiſti. pedũ ⁊ digitoꝝ partẽ teſteã. i. de terra factã. b Et partẽ ferreã. regnũ diuiſũ erit. ꝑ hoc ſignat fortitudo illius regni in principio: ⁊ poſtea debilitas ipſius ꝑ diuiſiones intraneas: ꝓpter ambitiones ex quib⁹ regnũ romanũ quaſi ad nihilũ deductũ eſt: vt patet ad ſenſũ. c Quod tamẽ de plãtario ferri orie: ſic eñi erãt pedes illius ſtatue diſpoſiti ꝙ plãta pedis erat tota de ferro: digiti autẽ exeũtes de plãta erãt partim teſtei ⁊ partim ferrei. ⁊ ꝑ hoc ſignificat ꝙ diuiſiones ille q̃ orte ſũt in romanis ꝓceſſerũt ex robore diuitiarũ ⁊ potẽtie ſcl'aris. qđ autem ſequit: d Cõmiſcebunt q̃dẽ humano ſemini. ſignificat ꝙ ad tollendũ iſtas diuiſiones regnũ romãoꝝ debilitãtes: facta ſunt multa cõnubia. e Sed nõ adherebunt ſibi. q2 per talia nõ potuerũt amoueri diuiſiões aiorũ. Aliter exponũt q̃dam doctores hebreoꝝ ab illo loco: Porro q2 vidiſti ⁊c̃. de ſocietate iudeoꝝ ⁊ romanoꝝ q̃ incepit tꝑe Jude machabei: vt habet.j. Machab. viij. ⁊ renouata eſt tꝑe Jonathe ⁊ Simõis fratꝝ ſuoꝝ.j. Macha. xij. ⁊ iudeoꝝ debilitas ſignificata eſt ꝑ teſtã. fortitudo autẽ romanoꝝ ꝑ ferrũ. qđ aũt ſequit: Cõmiſcebũt quideȝ humano ſemini: exponũt de herode aſcalonita cui regnũ iudeoꝝ datũ eſt a romanis: ⁊ cũ nõ eſſet iude⁹ natiõe voluit ſibi puellã de genere machabeoꝝ copulare: vt fili⁹ ei⁹ teneret regnũ: ſed illa ꝓ dolore ſe interfecit: herodes autẽ ꝓpter ſuã luxuriã ⁊ puelle pulchritudinẽ ea mortua abuſus eſt: vt dicũt: ⁊ hoc eſt quod dicit hic: Cõmiſcebũtur humano ſemini: nõ dicit femineo. Sed nõ adherebũt ſibi: q2 herodes nunq̃ȝ dilexit iudeos: nec ipſi eũ. In dieb⁹ aũt regnoꝝ illoꝝ. i. qñ romanũ ĩperium in ſua fortitudine erit: ꝙ dicit regna in plurali: q2 multa regna cõtiebat ſub ſe. g Suſcitabit de⁹ celi regnũ qđ in eternũ nõ diſſipabit. iſtud eſt regnũ chriſti qđ eſt eternũ: ſꝫm qđ dicit Luc. j. Regni ei⁹ nõ erit finis. qđ regnũ inchoatũ eſt regno romanoꝝ exiſtente in maxima fortitudĩe ſua: q2 ſubiect' omnibus nationib⁹ deſcriptus eſt omnis orbis de mandato Auguſti imꝑatoris: quo tꝑe natus eſt xp̃s: vt ꝑtȝ Luc. ij. Sequit: h Et regnũ ei⁹ alteri ꝑplo nõ tradet: q2 regnũ chriſti potiſſimũ eſt in celo vbi ciues ſũt ĩmortales. i Cõminuet ⁊ cõſumet oĩa regna hec: q2 ĩ iudicio finali oĩs poteſtas terrena auferet: ⁊ oĩs creatura ꝑfecte chriſto ſubiugabit: ⁊ iã multa regna ſuppoſuerũt iugo fidei xp̃i colla. Sequit: k Scđm qđ vidiſti ꝙ de mõte abſciſus eſt lapis. in hoc oſtendit mod⁹ naſcẽdi ipſius xp̃i qui natus eſt de virgine: q̃ ſignificat ꝑ montẽ ꝓpter excellentiam. de hoc mõte abſciſus eſt lapis. i. xp̃s format⁹ q̃ ꝑ lapidẽ ſignificat ꝑ mõtẽ ꝓpt' excellentiã vite. de hoc mõte abſciſus eſt lapis. i. xp̃s format⁹ q̃ ꝑ lapidẽ ſignificat: vt ꝑtȝ in pſ. Lapidẽ quẽ reprobauerũt ⁊c̃. l Sine manib⁹. id ẽ ſine hũano oꝑe: ſȝ ſpũſſctĩ virtute. m Et cõminuit teſtã ⁊c̃. q2 oĩa regna mũdi ꝓ maiori ꝑte ſubiecta ſũt xp̃o ꝑ fidẽ ⁊ ꝑfectiſſime ſubijcient tꝑe iudicij vt dictũ eſt. n Tũc rex. Hic põit ꝓ dict' magnificatio dei. ⁊ diuidit in tres ꝑtes: q2 ꝓmo ſupbia reg' repmit. ſcđo dei potẽtia pãdit ibi: Loquẽs ꝗ rex. tertio Daniel' ſapĩa erigit. ibi: Tũc rex Danielẽ. Primũ ꝑtȝ ꝑ hoc qđ dicit: Tũc rex nabuchodono. ceci. ⁊c̃. ſe humiliãdo. o Et Danie. ad. ci reuerentiã exhibendo. p Et hoſtias ⁊ incenſũ ꝑce. ⁊c̃. ex hoc loco porphyri⁹ arguit hũc librũ eẽ ꝯfictũ: q2 nõ eſt veriſimile vt dicit ꝙ rex tam magn⁹ et ſupbus adoraret Danielẽ in captiuitate detentũ: ⁊ multo min⁹ eſt credibile ꝙ cultũ diuinũ vellet ſibi impẽdere: vt dicit hic: ⁊ dato ꝙ vellet facere nõ ẽ credibile ꝙ Daniel ꝑmiſiſſet hoc. vñ Act. xiiij. dicit ꝙ Paul⁹ et Barnabas nõ ꝑmiſerũt ſe adorari a licaonit' iuſtis: ſed ſciderũt veſtes ſuas in ſignũ doloris. Dicendũ eſt ad iſta ꝙ adoratio ibi accipit ꝓ reuerẽtia: ſicut de Nathan ꝓpheta dicit. iij. Reg. j. ꝙ adorauit regem dauid pronus in terra. Nec eſt mirandum regẽ prius ſuperbũ hoc facere ex admiratione diuine ſapientie quam in eo percepit. Quod autem arguit de hoſtijs et incẽſo Danieli offerendis: dicendũ ꝙ bene dicit hic ꝙ rex hoc ꝑcepit: ſȝ nõ dicit ꝙ fuerit factũ. ⁊ iõ credendũ eſt ꝙ Daniel ĩpediuit fieri vl' ꝙ induxit regẽ ad hoc ꝙ iſta offerrent ad honorẽ dei q̃ myſteriũ reuelauerat ei. ⁊ hoc ꝑtȝ ex ꝑte ſequẽti in q̃ pãdit potẽtia dei. cũ đr: q Loquẽs ꝗ rex ait Danie. vere de⁹ veſter quẽ colitis ⁊ nõ dij nr̃i. r De⁹ deoꝝ ẽ ⁊c̃. ⁊ cauſa ſubdit:

Qm̃ potuiſ

a Tūc rex Danielē. Hoc q̄z porphyri⁹ reprehēdit ꝙ .s. Daniel munera nō recusauit: ⁊ honorē babyloniū suscepit: nec cōside rat regē ideo sōniū vidisse: et interpretationē Danieli reuelarat tā esse vt Daniel hac occasione cresceret: ⁊ in captiuorū cōsolationē princeps omniū fieret chaldeoꝝ: ⁊ dei potētia fieret māifestata: Sic exaltat⁹ ē ioseph apd̄ pharaonē: Mardoche⁹ apd̄ asuerū: vt scꝫ captiui aliqd̄ haberēt solatiū: vidētes hominē sue gētis ꝑncipē egyptioꝝ vł chaldeoꝝ. b Daniel aūt postu. Nō obliuiscit̃ in mercede quos socios habuit in ꝑce ⁊ in periculi anxietate.

Nabuchodonosor rex Ca. III fecit. Veritatis ꝑceps obliuio: qui seruū dei quasi deū adorauit vt adoraret̃: statuā sibi fieri iussit aureā ⁊ infiniti pōderis vt stuporē ingerat cernentib⁹ ⁊ adoret̃ facili⁹: dat̃ etiā barbaris salutis occasio: vt q̄ in somnij reuelatione ꝑ danielē vni⁹ dei potentiā cognouerāt: in triū puerorū fortitudine discāt mortē debere cōtēnere ⁊ idola nō colere. Quisqꝫ auariciā suā colit qd̄ idoloꝝ seruit⁹ ē: quia iste argentū ⁊ aurū colebat ⁊ auaricia erat ⁊ idolorum seruitus.

¶ Itaqꝫ nabu

ꝗ quasi celi et terre. ꝗ quia.

est: et dominus regū reuelās my
ꝗ hoc in te probatur.
steria: quoniā tu potuisti apire sa a
ꝗ hec est causa somnij.
a cramentū hoc. Tūc rex danielem b
in sublime extulit ⁊ munera mul- c
ta et magna dedit ei † Et cōstituit d
eum principē sup omnes prouin
cias babylonis: et ꝑfectum ⁊ ma e f
gistruꝫ sup cūctos sapientes ba- g
b bylonis. Daniel autē postulauit h
ꝗ rex.
a rege: et cōstituit sup omnia opa
prouincię babylōis sidrac misac
⁊ abdenago. Ipse autem daniel i
a ꝗ a latere regis nō recedēs honorat⁹ familiaris.
erat in foribus regis.

ꝗ quasi diceret non fuit memor bene ficij a deo habiti.

Nabuchodono Ca. III k†
e ꝗ bn̄ficij memoria fugax: maleficij quasi lappa renax.
sor rex fecit stātuam au-

Nico.de lyra

a Quī potuisti apire sacramētū h̄. i. sacrū secretū ꝑ ipsi⁹ reuelationem. ⁊ sic patet ꝙ nabuchodonosor honoreꝫ ꝑdictū īpēdebat deo ꝑncipaliter.

b Tūc rex danielē. Hec est tertia ps in qua Daniel sapīa erigit̃ ad dei gloriā: ⁊ ppli israel q̄ captiuus erat in regno babylonis reuelationē: ⁊ hoc est quod dicitur hic: Tūc rex Danielē in sublime extulit. i. in magna dignitate posuit: vt statim patebit. c Et munera m̄lta ⁊ magna dedit ei: que accepit Daniel nō ex cupiditate: sed vt de illis filijs isrł pauperibus posset benefacere. Patet etiā ex hoc ꝙ licet nō sit licitū aliq̄d accipere ex pacto ꝓ spūalib⁹: tn̄ licitū est ab eis q̄bus spūalia ministrata sūt dona tpalia accipe: sicut Daniel h̄ accepit a rege: cui secreta diuina reuelauerat ꝑ spūm ꝓphetie. d Et cōstituit eū sup oēs ꝓuincias babylonis. ꝑncipē ad iusticiā exercendā. e Et prefectū. ad causas magnas determinandū. f Et magistrū. ad facta ardua ordinandū. g Sup cūctos sapiētes babylonis. vt talia sine ei⁹ ꝯsilio nō agerēt: ⁊ ei rōnē redderēt. h Daniel aūt postulauit a rege ⁊c. in hoc ergo ostendit fidelitatē suā: q̄ꝛ ꝓmot⁹ ad honorē nō dedit obliuioni socios suos: sed de eoꝝ ꝓmotiōe fidelit̃ cogitauit: ⁊ hoc fecit nō solū ꝓpter eos: sed ꝓpter cōsolationē filiorū isrł q̄ erāt ꝑ ꝓuincias dispsi: ⁊ q̄ꝛ sciebat socios suos aptos ad tale officiū: q̄ꝛ erāt sapiētes ⁊ fideles. i Ipse aūt da. erat in fori. regis. vt enī teneret regē in amicitia. iō nō recedebat de latere eius ne aliqui inuidi in eius absentia seminarēt odiū. Ex hoc etiā loco arguit porphyrius cōtra istū librū dicēs: ꝙ Daniel sanct⁹ nō accepisset talē honorē a rege infideli. Ad qd̄ dicendū ꝙ porphyrius ignorant̃ loquit̃: q̄ꝛ ioseph sanct⁹ similia a pharaone accepit: vt habet̃ Geñ. xl. ⁊ mardoche⁹ ab asuero. vt habet̃ Hester. viij. Considerandū etiā ꝙ talē honorē accepit Daniel: ⁊ isti hic dicti a regibus infidelibus nō ex ambitione honoris: sed ad cōsolationē ꝑpłi sui ⁊ ad honorē dei videntes ꝙ per hoc regna melius regerent̃ fm deū ⁊ iusticiā. Circa istud capitulū moralit̃ exponēdo potest dici ꝙ ꝑ statuā intelligit̃ vita simulata in qua caput est aureū: id est operatio de genere bona. Pectus de argento: q̄ꝛ locutio sancta. Venter ⁊ femora ex ere: id est simulatio ficta: q̄ꝛ ꝑdicta fiūt ad apparētiaꝫ. es ei cōponit̃ ex aurichalco quod est auro simile: ⁊ stanno qd̄ ē simile argēto. Tybee ferre sunt obduratio fixa: q̄ꝛ quod talis concipit corde vult omnino tenere. Pedes ferrei ⁊ fictiles sūt petulantia delectationis: ⁊ ꝑtinacia excusationis. hanc autē simulationē nequeunt indicare. Arioli. i. sacerdotes simoniaci. Magi. i. philosophi vani. Malefici. i. iurisperiti: quia scientia sua isti cōmuniter vtunt̃ ad malefaciendū. Sed Daniel. i. confidētia veritatis. Sidrac. i. continētia puritatis. Misac. i. cōsistentia ꝓbitatis. Abdenago. i. ꝯcōscientia paruitatis seu humilitatis merent̃ fictionē cognoscere ac ēt euitare. Ca. II

Moraliter. a† In āno secūdo regni nabuchodonosor vidit nabuchodonosor somniū ⁊c. Scd̄m sensū litteralē ꝑ statuā quā vidit significata fuerūt quattuor regna populū israel affligētia successiue. Scd̄m vero sensū mysticū ꝑ ipsam significari potest antichristus: q̄ ꝑpłm dei graui⁹ ceteris est afflictur⁹. ad hoc aūt faciēdū vtet̃ antichrist⁹ q̄ttuor īter cetera. Primū est rerū opulentia: que per aurū significat̃. ideo caput huius statue dicit̃ de auro optimo. Secundū ē verborū eloquētia: que bene per argentū significat̃. Prouerb. x. Argentū electū lingua iusti. Propter qd̄ hui⁹ statue pect⁹ ⁊ brachia dicunt̃ esse de argēto. Tertiū est simulationū fraudulentia: que per es significat̃: eo ꝙ es esse videt̃ aurū et nō est. ideo hui⁹ statue venter ⁊ femora dicunt̃ de ere. Quartū est armorū violentia que bene ꝑ ferrū significat̃: eo ꝙ ferrum domat omnia. ꝓpter qd̄ huius statue dicunt̃ tybee ferree. Per hoc aūt ꝙ dicit̃: † Ecc̄i. 41. e

† Pedū aūt quedā pars erat ferrea ⁊ quedā fictilis. significat̃ ꝙ adherentium antichristo aliq̄ adherebunt sibi firmiter q̄ per partē ferreā: aliq̄ timore mortis tm̄: q ꝑ partē fictilē designātur. † Videbas ita donec abscisus est lapis de mōte sine manib⁹. per quē significatur christus de excellētissima virgine sine humano opere natus. A
† Et ꝑcussit statuā ⁊c. nā ꝯstruet antichristū ⁊ magnā partē sui exercitus. sic̄ dicit̃. ij. Thes. ij. Quē dn̄s iesus īterficiet spū oris sui: ⁊ ꝯstruet illustratione aduent⁹ sui. † Lapis auteꝫ qui ꝑcusserat statuā factus est mons magnus ⁊ impleuit vniuersā terrā. nā antichristo fulminato cū magna parte sui exercitus omnes remanētes ipi xp̄o firmiter adherebunt. Ca. III

h Nabuchodonosor rex fecit statuā. Hic ponit̃ secūda visio ꝯñr se habēs ad primā: q̄ꝛ sicut ꝑ primā babylonij sunt inducti ad cognoscendum dei potentiā omnia regna cōterentē: ita per istā inducunt̃ agnoscere ꝙ metu mortis non est alius nisi deus adorandus per latriam. Considerandū ēt ꝙ licet h̄ visio sit historica: tn̄ cuꝫ h̄ ēt ē ꝓphetica ꝓpter eius finem. s. ꝓpter apparitionē angeli filio dei assimilati pueros de fornace liberantis: in quo hec visio tangit personā christi tanq̄ꝫ regis eminentis ciues suos de manu cuiuscunqꝫ tēporaliter potētis liberantis. Circa hoc cōsiderandū ꝙ materia huius visionis est de statua aurea facta: ⁊ de pueroꝝ constantia: de fornace ardente: ⁊ de angelo pueros liberante. Cā finalis est vt christi incarnatio panderet̃: cultus dei ampliaret̃: ⁊ ppłus dei cōsolaret̃: vt patet in fine. Causa efficiēs ē spiritussanct⁹ habit⁹ ex pueroꝝ humilitate patiētia ⁊ tribulatione. Causa formalis est modus scribēdi hāc visionē que describit̃ ad modū cuiusdā sentētie iudicialis inique. ⁊ ideo habet tres partes. q̄ꝛ primo ponitur puerorū cōdemnatio indigna. secūdo eoꝝ liberatio benigna. ibi: Et ambulabāt. tertio eorū exaltatio condigna. ibi: Tunc nabuchodonosor obstupuit.

Circa primū tangunt̃ tria. primū est causa litigij inter regē et pueros. secundū est forma iudicij. ibi: Statimqꝫ in ipso tēpore. tertiū pena supplicij. ibi: Tunc nabuchodonosor repletus. Circa primū. s. causā litigij que fuit ex hoc ꝙ tres pueri non adorabant statuā regis. duo tangunt̃. Primū est statue cōstitutio. secūdū eius dedicatio. ibi: Itaqꝫ nabuchodonosor. Circa primū cōsiderandū ꝙ nabuchodonosor ꝑ superbiā ꝓpter monarchie adeptionē voluit sibi vsurpare honorē diuinū. ⁊ ideo fecit statuā magnā aureā in qua adoraret̃. Simile legit̃ d̄ Caio imperatore romano: qui vt dicit Josephus libro antiquitatū. xviij. misit statuam suam ꝑ totū imperium suū vt in ea adoraret̃. Ad faciēdū aūt talia credibile est ꝙ homines inducebant̃ ꝑ aliqua respōsa demonū ⁊ ꝓmissa qui nitunt̃ homīes inducere ad idolatriā. dicit igit̃: Nabuchodonosor rex fecit sta. au. exteri⁹ tm̄ erat aurea: q̄ꝛ nō est credibile ꝙ ibi esset tāta moles auri. vel forte erat interi⁹ cōcaua.

☞ a Itaqꝫ nabucho. Excelſa periculoſiuſ ſtãt ⁊ citi⁹ corruũt: ꝑncipes aũt ꝯgregant̃ ad adorandũ ſtatuam vt poſtea ſubditi nõ renuant. Diuites aũt ⁊ potẽtes ne diuitias aut potentiã ꝑdant: obedire non tardãt ꝗ rũ exemplũ ſb/diti ſequi non dubitant.

reã altitudine cubitoꝝ .lx. latitudīe a
a ſ theodocio dorchas ſymmachus duran. lxx. ꝑibolon latine vinariũ vel cõcluſũ.
cubitoꝝ .vj. ⁊ ſtatuit eã in cãpõ du
a rã: ꝓuincie babylõis. Itaqꝫ nabu b
chodonoſor rex miſit ad cõgregan c
a ſ ꝑncipes lingua philiſtinoꝝ vel alophiloꝝ.
dos ſatrapas magiſtratus et iudi d e
ces: duceſ: ⁊ tyrãnos optiates ⁊ ꝓfe f g h
a ſ quib⁹ regi cõſentiẽtib⁹ facile cõſentit ꝑplus.
ctos: õẽſqꝫ ꝑncipes regiõiſ vt cõueñi
ſ ad orationem.
rẽt ad dedicationẽ ſtatuę quaꝫ ere
ſ ſicut ꝑceptum eſt.
xerat nabuchodonoſor rex. Tũc cõ
gregati ſunt ſatrapę: magiſtrat⁹ et
iudices: duces et tyrãni: ⁊ optima i
tes qui erant in poteſtatibus cõſtituti: et vniuer
ſ ad oratione
ſi principes regionũ vt conuenirẽt ad dedicatio k
nem ſtatuę quam erexerat nabuchodonoſor rex.
ſ cõgregati admirantes.
Stabant autẽ in conſpectu ſtatuę quaꝫ poſuerat
ſ magna voce.
nabuchodnoſor rex: et pręco clamabat valenter:
a ſ non ꝙ in campo duran omnes populi omnium nationum potuerunt congregari: ſed in principibus cunctarum gentium credũtur oẽs adoraſſe.
Vobis dicitur populis tribubus et linguis in l m
hora qua audieritis ſonitũ tubę ⁊ n o
fiſtulę ⁊ citharę ſambucę et pſalte p q
rij ⁊ ſymphonię: ⁊ vniuerſi generis r s
c muſicorum cadentes adorate ſta t v
tuam aureã quã cõſtituit nabucho x
a ſ precepto penam ſi qs nõ fecerit addit.
donoſor rex. Si quis autẽ nõ ꝓſtra y
tus adorauerit: eadẽ hora mittet̃ i
a ſ quia precepit et minas addidit.
fornacẽ ignis ardẽtiſ. Poſt hęc igi
a ſ in principibus.
tur ſtatim vt audierunt oẽs popu
li ſonitum tubę et fiſtulę ⁊ citharę:
ſambucę ⁊ pſalterij ſymphonię: et
a ſ tam mente ꝗ̃ corpore: qui aũt in Apocalypſi deum adorant in faciem cadunt.
omnis generis muſicoꝝ: cadentes †
omnes populi tribus ⁊ lingue ado
rauerũt ſtatuã auream quam con
ſtituerat nabuchodonoſor rex. Sta z †
timqꝫ in ipſo tẽpore accedentes vi a
b ri chaldęi: accuſauerũt iudęos: di b c
xerũtqꝫ nabuchodonoſor regi: Rex
a ſ quod non licet violare.
in ęternũ viue. Tu rex poſuiſti dẽ d
ſ neminem excepiſti.
cretũ vt oĩs hõ ꝗ audierit ſonitum e
ſ h̃ oĩa fiebãt vt ſtatuã honorarẽt ⁊ ppl's citi⁹ ſeduce.
tubę: fiſtulę: et citharę: ſambucę et
pſalterij ⁊ ſymphonię ⁊ vniuerſi ge
neriſ muſicoꝝ: ꝓſternet ſe ⁊ adoret
ſ quaſi etiã pena ꝑdicta non mouent̃ illi.
ſtatuã aureã. Si qs aũt nõ ꝓcidẽs
adorauẽit mittat̃ in fornacẽ ignis
ſ quos nobis ꝑpoſuiſti.
e ardẽtiſ. Sũt ergo viri iudęi qſ ꝯſtituiſti f g
ſup opa regiõis babylõię ſidrac miſac ⁊ abdẽago:

b Cadẽtes. nemo deũ cadẽs adorat: õmões ãt ⁊ idola adorãt cadẽtes: ſicut h̃ ⁊ in euãge. Hec oĩa tibi dabo ſi ca. adora. m. (Mat. 4. b) Sciendum ꝗꝫ hereticos ꝗ fulgore eloquẽtie ſclar̃ falſa dogmata cõponũt aureã ſtatuaꝫ facere: ⁊ ꝗ̃tuꝫ ĩ eis ẽ ꝑſuaſiõe alios cõpellũt idolũ falſitat̃ adorare.

c Iudeoſ. qs ſibi ꝑpoſitos ĩuidebãt ⁊ offẽdebãt̃ religiõe eoꝝ ⁊ auerſiõe idoloꝝ nacti ꝗ occaſionẽ criminãt̃ eoſ apd regẽ. Non ſtati dicũt vt eos interficiat: ſ eos ꝑmũ in odiũ ꝯ regẽ ꝓtrahũt.

B

d Sũt ꝗ viri. Inuidioſe ꝗſi qs captiuos ⁊ ſuos ꝑncipes feciſti. i. nob ꝑ poſuiſti in ſupbiã elati ꝑcepta tua ꝯtẽpſert ☞ deos tu

a Altitudine cubitoꝝ ſexaginta. In hac altitudine cõputatur altitudo baſis ſupra quã erat poſita: aliter nõ rñderet ſibi latitudo que dicit̃ eẽ ſex cubitoꝝ tm̃. Cetera patẽt. Si aũt querat̃: quare Daniel ꝗ erat familiar̃ regi vt viſũ eſt: nõ ꝓhibuit eũ a tali inſania: dicẽdũ ꝙ forte erat abſens in extremis finibuſ regni ꝓpter magna negocia ſupra que erat poſitus vt viſũ eſt. vel infirmitate fuit impedit⁹: vł aliqua alia cauſa cõſimili: qd̃ videt̃ ex hoc ꝙ nõ accuſat̃ cum ſocijs ſuis: ⁊ tamẽ certũ eſt ꝙ nõ adoraſſet ſi ibi fuiſſet. vel dicendũ ꝙ vidit regẽ obſtinatũ in malicia ſua. ⁊ iõ tacuit videns ſe nihil ꝓficere in rep̃henſione ſua: ſed magis regẽ ad peiora excitare: ⁊ hoc videt̃ gloſa interlinear̃ dicere. j. eodẽ ca. ſuper illũ locum: Precepit vt adducerent̃ ſidrac miſac ⁊c̃. vbi dicitur ſic: De Daniele non fit mentio: q2 regi aſſiſtebat qui ꝓpriam ſtatuã nõ adorabat. b Itaqꝫ. Hic cõſequenter deſcribitur ſtatue dedicatio. voluit enim nabuchodonoſor ꝙ prima adoratio ſue ſtatue que vocat̃ hic dedicatio fieret cum magna ſolennitate: propter magnitudinem ſuperbie ſue: ⁊ hoc eſt quod dicitur hic: Itaqꝫ nabuchodonoſor rex miſit nũcios ſolẽnes. ſ. c Ad cõgregandos ſatrapas. i. nobiles barones. ⁊ dicuntur ſatrape ꝗ̃ſi ſatis rapientes: quia ſolent bona inferiorũ rapere. d Magiſtratus. i. ꝯſiliarios. e Et iudices. ꝗ ſũt cõſtituti ad audiẽdũ cauſas. f Duces. ſ. exercit⁹. g Et tyrãnos. i. exactores tributorũ regaliũ. h Optimates. i. optimos exiſtentes: iſti ſũt honorabilores poſt regẽ. i Prefectos. i. prepoſitos. k Principes regionũ. ſicut ſũt balliui: ꝗ h̃nt plures ꝑpoſitos ſub ſe. Iſti igit̃ ꝑdicti ꝑmo ſunt vocati ad adorandũ ſtatuã vt regi cõſentiẽtes ceteri timore mortis ⁊ exemplo maioꝝ facilius inducant̃ ad regis voluntatẽ. Cetera patẽt vſqꝫ ibi: l Vobis dicit̃ populis. nõ ꝙ oẽs ppl'i poſſent in cãpo duran collocari: ſed q2 i principibus qui ſunt capita alioꝝ intelligunt̃ oẽs adorare. m Tribubus ⁊ linguis: q2 ibi erant homĩes diuerſarum nationũ ⁊ linguarũ. n In hora qua audieritis ſonũ tube. forma huius inſtrumenti nota eſt ⁊ cõis: ⁊ ea vtunt̃ homines in bellis et in feſtis et in ppl'i congregatione: vt h̃r libro Nu. o Fiſtule. inſtrumẽtũ eſt de ligno habẽs multa foramina per que emittit̃ ſon⁹: et eo vtunt̃ paſtores. p Cithare. inſtrumentũ eſt figure triangular̃ ad modũ dimidij ſcuti: ⁊ tãgit̃ digitis. q Sambuce. ꝗ fit de arũdine ꝑforata: et dicit̃ ſambuca a ſam qd̃ eſt ſol ⁊ bucca qd̃ ẽ parua buccina: q2 ſolũ põt fieri in eſtate: vt dicit Hiero. in epiſtola ad Dardanũ de inſtrumẽtis muſic̃ ꝗ in ſacra ſcriptura reperiunt̃. r Pſalterij. inſtrumentũ notũ eſt et tangit̃ cũ penna. s Symphonie. aliqñ accipit̃ ꝓ melodia in cõmuni: ſed hic accipitur ſymphonia ꝓ inſtrumẽto determinato oblongo: quod ſolent portare ceci: ⁊ digit̃ tãgitur. t Et vniuerſi generis. hoc addit̃: quia mlta erãt ibi alia inſtrumenta que non exprimunt̃ hic. Talibus aũt vtebant̃ in adoratione ſtatue ad incitandũ homineſ: q2 ex diuerſis melodijs excitant̃ in hominib⁹ diuerſe paſſiões: vt patet ad ſenſum. ⁊ habet̃. viij. Pol. v Cadẽtes adorate ſtatuã. i. humiliter ⁊ reuerenter. x Quam cõſtituit nabuchodonoſor. vt in ipſa adoraret̃. y Si quis autem ⁊c̃. vbi pene nũciant̃ nõ obediẽtib⁹. Cetera patẽt ex ꝑdictis. z Statimqꝫ. Hec eſt ſecunda pars ꝑcipalis huius capituli vbi ponit̃ forma iudicij. circa quã põit̃ primo chaldeoꝝ accuſatio. ſecũdo pueroꝝ citatio. ibi: Tũc nabuchodonoſor in furore. tertio citatoꝝ ĩquiſitio. ibi: Pronũcians. et quarto inquiſitoꝝ reſpõſio. ibi: Nõ oportet nos. In prima parte dicit̃ ſic: Statimqꝫ in ipſo tp̃e dedicatiõis ſtatue. a Accedẽtes viri chaldei. ad regẽ. b Accuſauerunt iudeos. moti ĩuidia ex hoc ꝙ iudei erant eis ꝑpoſiti in negocijs regni: vt patet in fine ꝑcedentis ca. c Dixeruntqꝫ nabuchodonoſor regi: Rex in eternũ viue. hoc dicunt ad captandũ eius beniuolentiaꝫ vt meli⁹ impetrent voluntatẽ ſuã. d Tu rex poſuiſti decretũ. quod ẽ lex firma ⁊ irreuocabilis: ⁊ non eſt licitum illud preterire. e Vt omnis homo qui audierit ſonitum tube fiſtule ⁊c̃. hoc quaſi dicant: nullum hominem excepiſti ab hac lege. hoc autem dicebant vt non pateret modus liberationis puerorum. Hoc autem modo in propoſito formãt accuſationem ſuam. dicentes: f Sunt ergo viri iudei. quaſi dicãt captiui ſunt ⁊ ſerui ex cõditione: propter quod ⁊ humiliores deberent eſſe. g Quos conſtituiſti ſuper opera regionis babylonie ſidrac miſac ⁊ abdenago. ⁊ ideo deberent eſſe grati ꝓ beneficijs acceptis: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtẽptus eorum eſt grauior

¶ a Deos tuos nõ cõ. Pa/
tet ꝙ alij ſũt dij nabucho.
aliud ſtatua ꝙ̃ in cultum
ſui iuſſit erigi. alij dicunt
ſcripture ſacre eſſe ↄſuetu
dinẽ vt vnũ idolũ plurali
Exo.32.a ter appellet. Vñ: Iſti ſunt
dij tui iſrl' q̃ te edu. de ter/
3.Re.12.g ra egyp. ⁊ i lib. Regũ hie
roboã ponẽs aureũ vitu/
lum in bethel idola feciſſe
memorat̃ ecõtra: multa de
monia ſingulariter ſicut ĩ
Mat.5.a euãgelio legio dicunt̃.
b Sydrac miſac. de Da/
niele nõ fit mẽtio: qꝛ regi
aſſiſtebat q̇ ꝓpriã ſtatuaꝫ
non adorabat. c Non
oportet. Quaſi nõ neceſſe
eſt audire verba: quoꝝ iã
rebus ipſis fortitudinẽ ꝓ/
babis atqꝫ cõſtantiã: ⁊ in
nobis dei virtutẽ. d Ec
ce enĩ deus. Efficit̃ mate/
ria fortitudinis qđ puta/
bat̃ eſſe terroris: nõ in lõ/
gũ differũt impñſentiarum
pollicẽtur ſibi auxiliũ. ec/
ce enĩ deus ⁊c̃. e Põt
nos e. Quaſi ſi non eripit
iuſte ꝑmiſſiõis eſt. nõ ei⁹
infirmitatis. q.d. bene p̃t
facere vt eripiamur: ſꝫ ſi ñ
vult eripere non meruim⁹
liberari: ⁊ noſtr̃ p̃cedenti
bus meritiſ ꝑmittit flagel
lari. f Rex liberare. In
hebreo nõ habet̃ rex ne ĩ/
pio adulari aut regẽ cre/
dant̃ vocare q̇ ad iniq̃ cõ/
pellit: vel ne videant̃ regẽ
ad ſanguinis ſui effuſionẽ
ꝓcacit̃ ꝓuocare: ſic debi/
tũ honorẽ reddũt ei ne le/
dat̃ cult⁹ dei. g Quia
deos tuos non colimus ⁊
ſtatu. au. ⁊c̃. ordĩe p̃poſte/
ro qđ ad vltimũ ſic rñdẽt:
Non oportet ⁊c̃. quaſi cer
tũ eſt ꝙ habem⁹ deũ q̇ põt
liberare: demũ rñderũt ſic
ad primũ et ſecundũ: De/
os tuos nõ colim⁹: ⁊ ſtatu
am tuã non adoramus.
h Aſpectus faciei. Im/
mutat⁹ đr in malũ: ⁊ com/
mutatio dicit̃ in bonũ. vñ
quidã pſalmi intitulãt̃ ꝓ
his q̇ cõmutabunt̃: qđ ta/
men quidã accipiũt in ma
luꝫ. de Anna etiã legitur:
1.Re.1.c Vult⁹ ei⁹ nõ ſunt ampli⁹
in diuerſa mutati. i Et
pre. vt ſuc. Quaſi ſimplex
ignis nõ ſufficiat: ſꝫ furor
⁊ ira: inſanie ꝓxima mo/
duꝫ tenere nõ poteſt: ⁊ pu
tat multiplicis pene cõmi/
natiõe terrere: q̇s ↄſtãter
videt reſiſtere. k Viroſ.
de q̇b⁹. ſ. p̃miſſũ ẽ: ⁊ viris
f. d. e. ⁊c̃. nõ fortuitu quoſ/
cunqꝫ perdidit: ſed fortiſ/
ſimos et ad bella promp/
tiſſimos: vt non ſolum de
miraculo pertimeſceret: ſꝫ
etiam exercitus ſui cladẽ
ſentiret.

¶ Et ambu.

a ſ q̃s honoraſti te inhonorãt ingrati ĩmemores bñficij. b ſ q̃ſi etiã in deos redũdat iniuria.

a Uiri iſti ↄtẽpſerũt rex đcretũ tuũ. Deos tuoſ a b
nõ colũt: et ſtatuã aureã quã erexiſti nõ ad
ſ peſſimis cõſultorib⁹.
orant. Tũc nabuchodonoſor in furore ⁊ in c
ira p̃cepit vt adducerent̃ ſidrac miſac ⁊ ab/ d e
denago. Qui cõfeſtim adducti ſũt in ↄſpe/ f
ctu regis. Pronũciãſqꝫ rex nabuchodono/ g
ſ ſicut dicitur.
ſor ait eis: Uere ne ſidrac miſac ⁊ abdena/
ſ vt ſupra.
go: deos meos non colitis: et ſtatuã aure/ h i
am quã ↄſtitui nõ adorat̃. Nũc ergo ſi eſt̃
ſ obedire. a ſ q̃uis in furore p̃ceperit adduci: dat tñ ſpaciuꝫ corrigendi: et ꝙ charos eos habeat oſtendit.
parati quacunqꝫ hora audieritis ſonitũ tu
be: fiſtule: cithare: ſãbuce: ⁊ pſalterij ⁊ ſym/
phonie: omniſqꝫ gener̃ muſicoꝝ ꝓſternite
vos et adorate ſtatuã quam feci: qđ ſi non †
adoraueritis: eadẽ hora mittemini in for/
a ſ mira obliuio. ille põt eripe cui⁹ ſeruum paulo ante adoraſti: quẽ deũ verũ et dñm regũ eſſe p̄dicaſti.
nacẽ ignis ardentiſ. Et q̃uis eſt deus q̇ eri k
b piãt vos de manu mea? Reſpondentes ſi/ l
drac miſac ⁊ abdenago: dixeruntqꝫ regi na
c buchodonoſor: Nõ oportet nos de hac re/ m
a ſ qui verus non tui qui falſi.
d ſpondere tibi. Ecce enim deũs noſter queꝫ
e colimus poteſt nos eripe de camino ignis
a ſ quecunqꝫ tormenta inferas.
f ardentis: et de mãnibus tuis o rex libera/
a ſ vigilanter nõ cõtrariũ ponũt: ſcꝫ ſi nõ potuerit: ſed ſi noluerit vt nõ ĩpoſſibilitatis ſed volũtatis dei ſit ſi perierit.
g re. Quod ſi nolũerit: notũ ſit tibi rex quia n o
a ſ dij coluntur: ſtatue adorantur.
deos tuos non cõlimus: et ſtatuã auream
a ſ qui veri dei ſumus cultores et adoratores: vnde hi pñcipes et iudices mũdi: ideo placent nabuchodonoſor. imperatorꝫ vero ſtatuas adorantes deo diſplicent.
quam erexiſti non ãdoramus. Tuuc nabu p
ſ ideo.
h chodonoſor repletus eſt furore: et aſpect⁹ q
faciei illius immutat⁹ eſt ſuper ſidrac miſac
ſ furore accenſus.
i et abdenago: et p̃cepit vt ſuccenderet̃ for/
ſ vt magis terreat.
nax ſeptuplum ꝙ̃ ſuccendi conſueuerat:
et viris fortiſſimis de exercitu ſuo iuſſit vt
ligatis pedibus ſidrac miſac ⁊ abdenago:
mitterẽt eos in fornacẽ igniſ ardẽt̃. Et ↄcõ/ r
a ſ theodotio dixit ſaraballis qđ chaldeum eſt: et ſignificat crurium et tibiarum tegmina. i. bracas. b ſ grecum eſt genus pallioli eſt vel pilei.
feſtim viri illi vincti cũ brãchijs ſuis ⁊ thiã s t
a ſ vicci et veſtiti: nã iuſſio reg̃ vrgebat nec licebat ſpoliare eoſ
ris et calciamantis: et veſtibus miſſi ſunt
ſ al's fornacis.
in medium ignis ardentis. Nam iuſſio re/
gis vrgebat. Fornax autẽ ſuccenſa erat ni
a ſ anticipatio eſt: quia hoc in ſequenti plenius dicetur
k mis. Põrro viros illos qui miſerant ſidrac v
miſac et abdenago ĩterfecit flamma ignis.
Uiri autem hi tres: id eſt ſidrac miſacꝗ ⁊ ab
a ſ p̃cipites qꝛ ligati: ſꝫ ardẽt vincula ⁊ vĩctos flãma nõ tãgit.
denago cecidẽrũt in medio camino ignis
ardentis colligati. Hieronym⁹. Quę

grauior. a Uiri iſti cõtẽpſerunt rex
decretũ tuũ. q.d. ex p̃dictis patꝫ ꝙ nul
lo modo eſt eis parcendũ. b Deos
tuos nõ colũt. ſcribit autẽ hoc Daniel
more iudeoꝝ qui vnũ idolũ vocant de/
os in plurali: vt habet̃ Exo. xxxij. de vi
tulo aureo. Hi ſunt dij tui iſrael: q̇ edu
xerunt te de terra egypti. Dicunt̃ autẽ
hij dij nabuchodonoſor: nõ qꝛ ipſã ſta/
tuã adoraret: vt dictũ eſt: ſed qꝛ illam
fecerat vt in ipſa adoraret̃. c Tunc
nabucho. in furore. Hic ponit̃ pueroꝝ
citatio. cũ đr: Tũc nabuchodonoſor in
furore ⁊ ira ex cõtẽptu ſibi facto ẜm ſuã
eſtimationẽ: nõ tñ ẜm veritatẽ: ⁊ ſic ir/
rationabilit̃. Jđ đr: In furore ⁊ ira.
d Precepit. illis peſſimis accuſatori/
bus. e Ut adducerent̃. corã eo.
f Sidrac ⁊c̃. de Daniele nõ fit mẽtio ⁊
⁊ cã ſupradicta eſt. g Pronũcianſ/
qꝫ. Hic ponit̃ citatoꝝ inquiſitio: ⁊ patꝫ
littera ex dictis hoc excepto: h De
os meos nõ colitis. ⁊ ꝓ id eſt. i Sta
tuã aureã quã cõſtitui. quam vocat na
buchodonoſor deũ ſuũ: nõ qꝛ ipſã ado
raret: vt dictũ eſt: ſed qꝛ ipm repreſenta
bat cui diuinos honores exhiberi vole
bat. k Et quis eſt de⁹ qui vos eripi/
at. Hec fuit mira excecatio: qꝛ ipm deũ
hebreoꝝ omnipotentẽ vocauerat in p̃/
cedenti ca. qꝛ ſupbia mirabilit̃ excecat
hominẽ. l Reſpõdentes. Hic ponit̃
req̇ſitoꝝ reſponſio. vñ dicũt: m Nõ
oportet nos de hac re rñdere tibi. q.d.
q̂ſtio tua eſt adeo irrationabiliſ ꝙ non
eſt digna rñſione: qꝛ euidẽs eſt ꝙ eſt da
re vnũ primũ infinite potentie: ⁊ ſic po
teſt nos liberare: qꝛ ipſũ colim⁹. ⁊ hoc
eſt quod ſubdit̃: Ecce enĩ deus noſter
quẽ colim⁹ ⁊c̃. Sequit̃: n Qđ ſi no/
luerit. qꝛ aliqñ deus non liberat ſeruos
ſuos tꝑaliter vt melius ſaluet eos: inui
ſibiliter eos ad requiẽ tranſferendo: vt
dicit Aug⁹. in quodã ſermone ſctõrum
martyrũ ſeptẽ fratrũ. o Notũ tibi
ſit rex qꝛ deos tuos nõ colimuſ. ex quo
patet qđ illud factũ eſt trib⁹ pueris ma
teria fortitudĩs qđ ab impijs credeba/
tur eſſe cã terroris. p Tũc nabucho
donoſor. Hic deſcribit̃ pena ſupplicij:
vbi primo ponit̃ regis indignatio. cuꝫ
dicit̃: Replet⁹ eſt furore. Secũdo indi
gnatiõis manifeſta oſtẽſio. cũ ſubdit̃:
q Et aſpect⁹ faciei ill. ĩmu. ẽ. ⁊c̃. quia
paſſiones cordis citi⁹ apparẽt in oculis
ꝙ̃ in alijs ꝑtib⁹ corꝑis. Tertio ſnĩe ꝓ/
nũciatio. ibi: Et p̃cepit vt ſuccẽderetur
fornax ⁊c̃. Quarto ſẽtẽtie executio. ibi:
r Et ↄfeſtim viri illi. i. tres pueri.
s Uincti. vt nullo mõ poſſent euade/
re. t Cũ brachijs ſuis ⁊ thiar̃. ẜm
aliq̇s thiara eſt palliũ quo ꝑ ſe vtũt̃: ẜꝫ
alios eſt mitra q̃ in capite ponit̃. vñ di/
cit̃ Exo. xxix. de aaron: Pões thiaraꝫ
in capite ei⁹. ⁊ inde trahit̃ ad ſignificã/
dũ gen⁹ pillei qđ portabãt nobiles: ẜꝫ
qđ đr Ezechie. xxiij. Cuꝫ vidiſſet viros
depictos ⁊ thiaras ĩ capitib⁹ eoꝝ. Quĩ
to põit̃ dei vĩdicatio. ibi: v Por/
ro viros illos q̇ miſerãt ⁊c̃. Sciẽdũ tñ
ꝙ hoc đr hic ꝑ ãticipationẽ: qꝛ đr. ĩ. eo.
ca. ꝙ viri illi q̇ miſerant pueros in for/
nacẽ ſuccẽdebant eã. ⁊ ideo interfectio
iſtoꝝ ꝑ flammã ignis intelligẽda eſt fa/
cta quando angelus domini deſcendit
cum pueris poſt orationem azarie: ⁊ ex
cuſſit flammam de fornace ⁊ combuſſit
eos qui erant extra: vt ſic rex non ſolũ
de miracu

C

a Et ambu-
labāt. Ab hic
ꝗ ſequũt vſq̧
ad finē cantici
triũ pueroꝝ
nō habent he-
brei. b Bñ
dict⁹ es domi-
ne de.⁊c̄. Due
ſũt bñdictiōeſ.
Una de nobis
ad deum qđ ē
eũ laudare: et
altera de deo
ad noſ qđ ē da
re remiſſionem
peccatoꝝ ⁊ mł-
tiplicationem
bonoꝝ: ⁊ hec ē
ros matutin⁹.
Benedictus
es d. Quibuſ-
cũq̧ pmamur
anguſtijs: hec
toto cordis af-
fectu dicam⁹:
⁊ quicq̄d nob
aduerſi accide
rit iuſte noſ ſu
ſtinere nō du-
bitemus. An-
Pſ.96. de: Exultaue-
runt filie iude
in omnibus iu
dicijs tuiſ dñe.
c Peccaui-
mus. Nec pec
cauerant: nec
ei⁹ etates erāt
quando abdu
cti fuerunt: ꝙ
ſic pro vita an
te acta punirē
tur. hec ergo
ex populi per-
ſona dicũtur.
ſicut illđ Apo
Ro.7.c ſtoli: Non eñ
quod volo hoc
ago: ſed quod
odi ⁊c̄. Quaſi
nec ꝓ ipſis ad
ultis hoc dici
poteſt: qꝛ man
data implebāt
eis per ſpiritũ
ſanctum reue-
lata. Qui pro-
pter pctā no-
ſtra captiuan-
tur impropera
tur eiſ deus eo
rum tanq̄ im-
potens libera-
re. Quidaꝫ
hunc locuꝫ ad
celeſtem hieru
ſalem referũt:
quaſi anime đ
celo ad terram
delapſe in lo-
co lachꝛyma-
rum et confuſi
onis: antiqua
peccata plan-
gant: ſed hoc
non recipit ec-
cleſia.
Et nō

ſequunť in hebꝛeis voluminib⁹ nō
a ſoluti exuſtis vinculis: ignis beneficij obſequium contulit: iniuriam non intulit.
a repperi. Et ābulabāt ī medio flāme a
ſ liberatorē ſuũ.
laudātes deũ et bñdicētes domīo.
a ſ fortis in aduerſis: ſtare enī fortiũ eſt. b ſ quaſi ſapientie theſaurũ: ſicut etiā dñs aperiēs os ſuũ theſaurum abſconditũ.
Stās aũt açarias oꝛauit ſic: Aperi-
a ſ vbi alij timoꝛe moꝛientur.
b enſq̧ os ſuũ in medio ignis ait: Be b
nedictuſ es domīe deus patrũ nrō
rum: ⁊ laudabile ⁊ gł'ioſũ nomē tuũ c
in ſclā: qꝛ iuſt⁹ es in oīb⁹ ꝗ feciſti no d e
bis: ⁊ vniuerſa opa tua vera: ⁊ vie f g
a ſ humilitas et iuſticia. b ſ duo ſunt iudicia: vnũ occultũ in vita. ſ. alteꝝ apertũ in die magni iudicij.
tue recte: ⁊ oīa iudicia tua vera. Ju h
dicia enī vera feciſti iuxta omnia ꝗ
induxiſti ſup nos ⁊ ſup ciuitatē ſan-
ctā patrũ noſtroꝝ hierlm: qꝛ in veri
tate ⁊ in iudicio induxiſti oīa h̄ ppť i
ſ in nobis. ſ al's in nos. ſ in ꝓximos
c pctā nrā† Peccauim⁹ eñ ⁊ iniq̄ egi- k l
mus recedētes a te: et deliquimus ī
a ſ iā in eis p ſpũmſanctũ reuelata erāt dei mādata.
b ſ inde patet ꝙ in eoꝝ ꝑſona nō dicitur.
omnib⁹: ⁊ ꝑcepta tua nō audiuim⁹: m
a ſ et ſi aliquo modo fecimus.
nec obſeruauim⁹ nec fecimus ſić ꝑce
a ſ coꝛpore et aīa. b ſ facientibus.
peras nob: vt bene eſſet nobiſ. Oīa
ergo que induxiſti ſup nos: ⁊ vniũ-
a ſ iuſtus es dñe et rectũ iudiciũ tuũ.
ſa que feciſti nobis in vero iudicio
a ſ ſic. ſ non ipſi tradiderunt nos.
feciſti. Et tradidiſti nos in manib⁹ n
ſ in nos. ſ in ſe.
inimicoꝛũ nrōꝝ iniquoꝝ et peſſimo
ſ in te. ſ nabuchodonoſoꝛ.
rũ ꝑuaricatoꝛumq̧: et regi iniuſto ⁊ o p
ſ terrenos.
peſſimo vltra omnē terrā. Et nũc nō q
a ſ cōtra iuſticiā tuā vel cōtra hoſtes.
poſſumus aperire os. Cōfuſio ⁊ op- r
a ſ id eſt illis qui te colunt. ſ. bonis infertur cōfuſio ⁊ oppꝛobꝛiũ ꝓpter nos.
pꝛobꝛiũ fcti ſum⁹ ſeruis tuis: ⁊ his ꝗ
a ſ qꝛ ꝓpť nos de⁹ eoꝝ blaſphemať b ſ hoſtibus.
ſ ſed.
colebāt te. Ne q̄ſum⁹ tradas nos in s t
a ſ non nobis dñe nō nobis: ſed no. tuo da gloꝛiam.
ꝑpetuum ꝓpter nomē tuũ: et ne diſ v x
a ſ legē: lex enī diſſipať qñ cultoꝛes dei cruciādo lacerantur.
ſipes teſtamentũ tuũ: neq̧ auferas y
a ſ hominem pꝛo homine offert.
miſericoꝛdiam tuaꝫ a nobis ꝓpter
abꝛaā dilectũ tuũ: ⁊ iſaac ſeruũ tuũ: ꝫ
a ſ ſ. iacob ꝗ poſtea iſrael. i. vir vidēs deũ vocat⁹ ē.
⁊ iſrael ſanctũ tuũ: quib⁹ locutus es a b
ſ ꝓ homine rē. a ſ quaſi quō iples ꝓmiſſionē.
pollicēs ꝙ multiplicares ſemen eo- c
ſ in bonis. ſ infructuoſis.
rũ ſicut ſtellas celi: ⁊ ſicut arenā ꝗ ē
a ſ quaſi quis quoꝛſũ hec. b ſ numero afflicti coꝛpe.
in litoꝛe maris. Quia dñe īminu- d
ti ſum⁹ plus q̄ oēs gētes: ſumuſq̧ e

de miraculo viſo miraretur: ſed ⁊ ꝑ ꝯbuſtionē fortiſſimoꝛum viroꝛum de ſuo exercitu puniretur vt hic videtur. a Et ambulabāt. Hec eſt tertia pars pꝛincipalis huius ca. Sciēdũ tñ ꝙ nō eſt in hebꝛeo tñ eam expoſui: qꝛ eſt in medio ca. Igiť hic poniť liberatio pueroꝝ benigna vbi tria notanť ꝗ ſolent accidere in tribulatione iuſtoꝝ. ſ. cōmēdatio ſuperne equitatis: cōdeſcētio diuine bonitatis. ibi: Et non ceſſabāt. collaudatio diuine maieſtatis. ibi: Tũc hi tres. Circa primũ aduertendũ ꝙ pꝛimo poniť cōmēdatio dei ab iſtis tribus pueris in generali. ⁊ ptꝫ ſecũdo ipſi⁹ açarie in ſpeciali. ibi: Stans aũt açarias. vbi pmo açarias cōmēdat diuinā iuſticiā. ſcđo īploꝛat eius clemētiā. ibi: Ne queſum⁹. Tertio allegat cōſuetā dei miſicoꝛdiā. ibi: Et nũc ſeq̄mur te. Quarto inuocat ei⁹ liberatricē potētiā. ibi: Et erue noſ.

Circa pꝛimũ in cōmēdatiōe diuine equitatis. açarias attribuit deo iuſticiā: ⁊ ſibijpſis culpā. dicēs: b Benedictus es dñe de⁹ patrũ noſtroꝝ: ⁊ facit mentionē de antiq̄s patrib⁹ vt meritis ipſoꝝ eius oꝛatio ſit magis exaudibilis. Et hoc mō fecit moyſes in oꝛatione ad placandũ irā dñi cōtra pplm de vituli fabꝛicatiōe. c Et glorioſũ nomē tuũ. gloꝛia enī eſt clara noticia cũ laude: vñ impoꝛtat quandaꝫ diffuſionē laudis: ꝓpter hoc diciť nomē dei gloꝛioſũ: quia debet laudari vbiq̧ terrarũ ⁊ in omni differētia tēpoꝝ. iō ſubdiť: d In ſecula qꝛ iuſtus es. reddēs penā ꝓ pctis. ⁊ hoc eſt quod ſubdiť: e In omnib⁹ ꝗ feciſti nobis. permittēdo nos ſic tribulari. f Et vniuerſa opa tua vera. quia confoꝛmia ſunt diuine ſapientie que falli non poteſt. g Et vie tue recte. i. ꝓceſſus tu⁹ in mundi gubernatione. h Et omnia iudicia tua vera. dicit iudicia in plurali: quia vnum eſt iudicium eius occultum in pꝛeſenti. de quo dicit Johis. xij. Nunc iudicium eſt mundi. aliud erit apertũ in futuro. Cetera patent vſq̧ ibi: i Induxiſti omnia hec ꝓpter peccata noſtra. vbi conſiderandũ ꝙ peccatum populi iſrael vocauit ſuuꝫ: quia erat pars illius populi. Daniel eñ et ſocij ei⁹ erāt innocētes ⁊ ſancti ⁊ maxime qñ fuerunt de hieruſalem tranſlati. ⁊ ideo non fecerunt illa peccata ꝓpter que deſtructa eſt ciuitas hieruſalē. de qua fit hic mentio. k Peccauimus. contra pꝛoximũ. l Et inique egimus. contra deum. ⁊ hoc dupliciter. peccato cōmiſſiōis: quod notatur cũ dicitur: Recedētes a te ⁊c̄: ⁊ peccato omiſſionis. cum ſubdiť: m Et pꝛecepta tua nō audiuim⁹ ⁊c̄. vt bñ nobis eſſet. ex te. ex decurſu enī veteris teſtamēti patet ꝙ filij iſrael fuerunt in ꝓſperitate q̄diu fuerũt obediētes deo. n Et tradidiſti nos in manib⁹ inimicoꝝ ⁊c̄. qꝛ quādoq̧ punit de⁹ bonos ꝑ malos: vt dictũ eſt ca. pce. vñ ⁊ demones ſunt executoꝛes diuine iuſticie in inferno. o Et regi iniuſto. ſ. nabuchodonoſoꝛ: qꝛ occidebat innocentes: vt hic patet. p Et peſſimo. quia cogebat homīes idolatrare vſurpādo ſibi diuīos honoꝛes. q Ultra omnem terrā. ſ. ſupꝛa omnes terrenos: qꝛ ꝓpter magnitudinē ſue poteſtatis malicia eius habebat maioꝛē effectũ ⁊ euidētiam. r Cōfuſio ⁊ oppꝛobꝛiũ facti ſum⁹ ſeruis tuis ⁊c̄. qꝛ eis inferť ꝓ oppꝛobꝛio miſeria noſtra: cũ eodē ritu colim⁹ te ſicut ⁊ ipi. s Ne queſumus. Hic açarias imploꝛat dei clementiam: allegans pꝛomiſſionem factam ſanctis patribus. dicens: Ne queſumus tradas nos hoſtib⁹. t In ꝑpetuũ. licet ad tp̄s puniamur ꝓ pctis noſtris: v Propter nomē tuũ. q. d. licet hoc nō mereať nrā iuſticia: fiat tñ hoc ad gloꝛiā nominis tui vt nomē tuũ gloꝛificeť in liberatione nrā. x Et ne diſſipes teſtamētũ tuũ. i. legē ꝗ diſſipať qñ tenētes eā occiduntť. y Neq̧ auferas ⁊c̄. qꝛ fuit pꝛimus a deo elect⁹ ex idolatris. ⁊ pꝛimo facte ſũt ei ꝓmiſſiones aperte de chꝛiſto: ꝓpter quod diciť hic ſpecialiť dilect⁹. ꝫ Et iſaac ſer. t. ⁊ đꝛ ſeu⁹ qꝛ fuit vere obediēs. ⁊ ptꝫ h̄ cũ paľ voluit eũ īmolare: qꝛ iā erat. xxx. ānoꝝ: ⁊ ꝑ ꝯñs foꝛtis. pater aũt ei⁹ erat ſenex et debiliſ: noluit tñ reſiſtere: ſed ad īmolationē volũtarie acceſſit: vt dicit Joſeph⁹ libꝛo. j. antiq̄tatũ. a Et iſrł ſan. tuuꝫ. i. iacob ꝗ diciť hic ſanct⁹ ſpecialiť: qꝛ ſpeciali cultu ſe vouit colere deũ: vt đꝛ Geñ. xxviij. Erit mihi dñs in deuꝫ ⁊c̄. Illud aũt ꝓpꝛie đꝛ ſctm̄ qđ applicatur diuino cultui. b Quibus locutus es pollicens. id eſt pꝛomittens. ⁊ ideo non poteſt fruſtrari pꝛomiſſio tua. c Qꝛ multiplicares ſemen eoꝛum ſicut ſtellas celi et ſicut arenā que eſt in litoꝛe maris. pꝛomiſſum eſt h̄ abꝛae: Geñ. xxij. d Quia domine imminuti ſum⁹ plus q̄ omnes gentes. quia multi de filijs iſrael fuerunt occiſi per bella et multi captiuati. e Sumuſq̧ humiles. id eſt viles in conſpectu alioꝛum.

In vniuer

3.Re.i.c

Ꝯ a. Et nõ eſt in tẽ
pore hoc prin.⁊ ꝓ
Moralit phetã ⁊ dux.Mo/
raliter hoc hodie ⁊
quotidie nobiſ eſt
plorandũ:ꝙ ꝓpter
peccata nr̃a penu/
riã patimur vero/
rum paſtorũ:⁊ in/
numeris afflicti ꝑ
ſecutionibus: di/
gnũ deo ſacrificiũ
non reddimus.
b Sed in aĩa cõ.
Hac occaſiõe ⁊ ex
eo ꝙ ſequit̃:Bñdi
cite ſpũs ⁊ aĩe iu/
ſtoꝝ dño.⁊ huiuſ/
modi: volũt ꝗdaꝫ
excepto ſpũſctõ:a/
lium ſpũm ⁊ aliaꝫ
animã eſſe ĩ hoĩe:
ſed laborandũ eis
ẽ:quomodo abſqꝫ
carne ⁊ ſpirituſſã/
cti gratia due ſub/
ſtantie ⁊ duo inte/
riores homines ĩ
vna dicant̃ eẽ ſub
ſtantia. Sed ĩ a/
nima. Quidaꝫ di
cebant in corꝑe eſ/
ſe duas aĩas:aĩaꝫ
et ſpũm. c Na
pta.Saluſtiꝰ hiſto
riarũ dic̃ quoddã
genꝰ fomitis apd̃
ꝑſas quo maxime
nutriant̃ incẽdia.
Alij oſſa oliuaruꝫ
arefacta cũ amur/
ca.vnde et grecuꝫ
pyran dicit̃: eo ꝙ
ignẽ nutriat ꝗ gre
ce pyr dicit̃.Pli/
nius dicit eam cir/
ca babylonem mõ
liquidi bituminis
ꝓfluere et nutriẽ/
dis ignibus ami/
cã eſſe:vt etiã lõge
admota ignem cor
ripiat. d Ange/
lus autẽ.Moralit̃
anima oppreſſa et
varijſ perturbati/
onibꝰ occupata cũ
deſperat auxilium
humanũ ⁊ tota mẽ
te cõuertit̃ ad deũ
deſcendit ad eã an
gelus domini:id ẽ
diuinus ſermo: et
extinguit ardẽtes
ſagittas diaboli:
⁊ incendia cordis
noſtri ne extigua/
mur. Greg.An
tiquus hoſtis licꝫ
inumeras ciboruꝫ
ꝯcupiſcẽtias nr̃is
obtutibꝰ oppõat:
ꝗbꝰ libidĩs feruor
in his creſcat:ho/
nis tñ mẽtibꝰ ſuꝑ/
ni gr̃a ſpũſ ĩſibilat
⁊ ã carnal̃ ꝯcupiſ/
cẽtie eſtibꝰ illeſe ꝑ/
Ꝯ durant

ſ viles.
humiles in vniuerſa terra ho/ a
ſ iuſte.ſ. ſ quia.
a die ꝓpter pctã noſtra. Et nõ ẽ b
in tempore hoc princeps ⁊ ꝓ/ c
ſ totum incenſum.
pheta et dux:neqꝫ holocauſtũ d e
ſ partim incenſum.
neqꝫ ſacrificium:neqꝫ oblatio: f g
ſ ita manifeſtius vt primum.
neqꝫ incenſum:neqꝫ locus pri h i
ſ ꝑ hoc ſicut añ.
mitiarum coraꝫ te:vt poſſimꝰ k
inuenire miſericordiam tuaꝫ:
a ſ ſpũſancto ꝗ eſt dator humilitatis.
b ſed in anima contrita:et ſpiri/ l
a ſ id eſt ſuſcipiamur tanꝗ̃ ſi nobis ſint bõi
ꝑlati:nos boni filij.
tu humilitatꝭ ſuſcipiamur. Si
a ſ hoc ſolũ poſcimꝰ b ſ prelatoꝝ. c ſ quo
rũ cornibus vẽtilant̃ inimici.de quibꝰ:Tauri
mei et altilia m.occiſi ſunt.
cut in holocauſto arietũ ⁊ tau
a ſ filiorum arietum.
rorũ:et ſicut in milibus agno m
a ſ charitate et ſapientia.vnde:Sicut adipe
et pinguedine repleatur anima mea.
rum pinguiuꝫ:ſic fiat ſacrifici/
ſ luce cõſciẽtie.
um noſtrum hodie in conſpe/
a ſ expoſitio. ſ xp̃o. ſ q̃ſi ita fiet qm̃.
ctu tuo vt placeat tibi:qm̃ nõ n
eſt confuſio confidentibꝰ in te.
a ſ quod ante non. b ſ iubentem. c ſ peni
tentes.
Et nunc ſeqmur te in toto cor o
ſ ſicut filij.
de et timemus te: et querimꝰ
a ſ miſericordiã et gratiã:nõ aliud. b ſ ab
expectatione noſtra.
faciem tuam. Ne confundas p
a ſ qr et nos tecũ deus opat̃ nobiſcuꝫ vt
operemur. b ſ non merita noſtra.
nos:ſꝫ fac nobiſcũ iuxta man/ q
a ſ contra multa peccata miſerie noſtre.
ſuetudinem tuam:et ſm mul/
ſ ſic.
titudinem miſericordię tuę:et r
a ſ ab inimicis. b ſ qui facis mirabilia.
erue nos in mirabilibus tuis:
a ſ ſic. b ſ non nobis domĩe non nobis ⁊c̃.
et da gloriam nomini tuo do/ s
a ſ nobis liberatis.
mine: et confundãtur omnes t
qui oſtendunt ſeruis tuis ma
a ſ cui nullus reſiſtit.
la.Confundantur in omni põ
a ſ in quo confidunt. b ſ contritione.
tentia: et robur eorum cõn/
ſ contriti.
teratur:⁊ ſcient quia tu es do v
ſ non alius.
minus deus ſolus:et glorio/
ſ tamen.
ſus ſuper orbem terrarum:Et x
non ceſſabãt qui miſerãt eos
miniſtri regis ſuccendere for/ y
c nacem:napta et ſtupa et pice: z
a ſ viminibus vel ſarmentis arentibus vt
aiũt.
⁊ malleolis:⁊ effundebat̃ flã/

a In vniuerſa terra hodie ꝓpter peccata noſtra:qr iã diſꝑ/
a ſi erãt in multis terris ꝑ captiuitatẽ aſſyrioꝝ ⁊ chaldeoruꝫ ⁊
egyptioꝝ. b Et nõ eſt in tẽpore hoc pnceps:ſuꝑ filios iſrl̃
b qui poſſet eos defẽdere:qr ſedechias iã erat captꝰ. c Et ꝓ
pheta.ꝗ denũciet futurã cõſolationẽ. d Et dux.ſ.ex popu
c lo noſtro.quaſi diceret:virtute hũana nõ poſſumꝰ ſaluari de
manibꝰ inimicoꝝ.Similit̃ eis nõ erat via ad placandũ deũ ꝑ
d e viã ſacrificioꝝ.⁊ hoc ẽ qd̃ poſtea dic̃: e Neqꝫ holocauſtũ.
q̃ erat oblatio tota incẽſa ad honorẽ diuinũ. f Neqꝫ ſacri/
f g ficiũ.qd̃ partim ĩcẽdebat̃ ⁊ partim ad vſũ ſacerdotũ reſerua/
bat̃. g Neqꝫ oblatio.q̃ offertur ex deuotiõe. h Neqꝫ in
h i cẽſũ.hoc eſt thymiama odoris ſuauiſſimi qd̃ offerebat̃ ſuper
altare thymiamatis ad cõſũmationẽ ſacrificij:vt hr̃ ad Heb.
k ix.Ratio oĩm iſtoꝝ eſt: qr nõ erat ipſis licitũ talia offerre niſi
in hieruſalem que iã erat deſtructa.⁊ hoc eſt quod dicit̃:
i Neqꝫ locus primitiaꝝ corã te:qr iam erat deſtructꝰ vt viſũ
eſt. k Ut poſſimus inuenire miſericordiã tuã.ſuꝑple ꝑ ta
l lia ſacrificia ⁊ oblationes. l Sed in aĩa ꝯtrita ⁊c̃.q.d.lo/
co ſacrificioꝝ ſuſcipias illd̃ qd̃ poſſumꝰ tibi offerre.ſ.cor ꝯtri/
tũ et humiliatũ.pſ̃.l.ſcribit̃:Sacrificiũ deo ſpũs ꝯtribulatꝰ.
vnde ſuꝑ illud Geñ.xxv. Iſaac amabat Eſau.dic̃ Ra.Moy
ſes.Dilecte ſunt magis tribulationes q̃ꝫ ſacrificia quippe:qr
ſacrificia fiunt de diuitijs hominis:tribulatiões vero de cor/
pore ipſius tribulati:quod eſt magis charũ ſibi: ſm qd̃ dicit̃
Iob.ij.Pellem pro pelle ⁊ cuncta que habet homo dabit ꝓ
anima ſua. m Et ſicut in milibꝰ agnorum ⁊c̃.quia tribu/
m latio in qua iſti erant propter deum:eſt magis accepta deo q̃ꝫ
ſacrificia:vt dictum eſt. n Quoniam non eſt confuſio cõ
fidentibus in te.quod eſt verũ de confuſione vera que eſt co/
ram deo per peccatũ in conſcientia mala:licet ſancti bene ſu/
ſtineant confuſionẽ corã hominibus:ſed iſta nõ eſt vera con/
fuſio.vnde dicit Chryſoſ.ſuper Matth.Leuiſ ẽ conſolatio ſi
homo in ſeipſo confuſus ſit:non tamen corã hominibꝰ.Per
contrariam leuis eſt confuſio.i.modica vel nulla:ſi tm̃ cõfu/
n ſus coram hominibus eſt et non coram deo. o Et nunc ſeq̃
mur.Hic cõſequenter azarias allegat in ſua oratione conſue/
tam dei miſericordiam quam inueniunt reuertentes ad ipſũ.
et hoc eſt quod allegat:Et nũc ſequimur te in toto corde ⁊c̃.
o qualitercunqꝫ aũt peccauerimus. p Ne confundas nos:
id eſt confuſibiles in conſpectu hominum dimittas. q Sꝫ
fac nobiſcum iuxta manſuetudinem tuã ⁊c̃. quia proprietas
tua eſt miſereri et parcere. r Et erue nos.Hic conſequen/
ter azarias inuocat liberatricem dei potentiã que ſolet aſſi/
ſtere in caſibus deſperatis ſm viam humanam.⁊ hoc eſt qd̃
p dicit: Et erue nos in mirabilibus tuis.hoc eſt per opera ſu/
pra virtutẽ nature fienda:quod factũ eſt in liberatione eorũ
de fornace. s Et da gloriam nomini tuo.vt infideles vidẽ/
q tes potentiã tuã mirabilẽ glorificent nomen tuum.
t Et confundantur omnes qui oſtẽdunt ſeruis tuis mala.
⁊ loquitur hic de confuſione per penitentiam qua homo con
fũditur coram deo de peccato perpetrato.⁊ hoc eſt quod ſub
r ditur: v Et ſcient quia tu es dominus deus ſolus et glo/
rioſus ſuper orbẽ terrarum. hoc factũ eſt ꝑ h̃ ꝙ nabuchodo/
noſor viſo miraculo glorificauit deum per totum regnum ſu/
um. x Et non ceſſabant.Deſcripta commendatione diui
ne equitatis.Hic conſequenter ponitur condeſcenſio ſue bo/
s nitatis incendens noxios ⁊ liberans innocentes.Circa qd̃
quattuor tanguntur.Primum eſt fornacis incendium.cum
t dicitur: Et non ceſſabant miniſtri regis qui miſerant eos in
fornacem.ſ.⁊ iſti erant fortiſſimi de exercitu regis: vt dictũ ẽ
ſupra. y Succendere fornacem napta.quod eſt genus bi
tuminis inuentum circa babyloniam:⁊ maxime nutrit igneꝫ
vt dicit Saluſtius:ſm alios ſunt oſſa oliuarum arefacta cuꝫ
amurca. z Et ſtuppa ⁊ pice et ma.i.ſarmẽtis.ſecũdo ſub/
ditur chaldeoꝝ excidium.cum dicitur:Et effundebatur:⁊ pa
tet littera.Tertio angelicũ preſidiũ ſubditur.cũ dicitur:An/
v gelus autem domini deſcendit cum azaria ⁊c̃.Quarto pue/
rorum remedium.cum dicitur: Et non tetigit eos oĩs ignis
⁊c̃.et patet littera.Sed queritur hic quomodo iſti pueri non
ſunt leſi in fornace.et dicunt aliqui ꝙ hoc factum eſt per hoc
x ꝙ angelus excuſſit flammam de fornace:vt hic dicitur:⁊ ap
poſuit aliqua refrigeratiua interlꝰ.vnde dicit̃ hic ꝙ fecit me/ E
diũ fornacis quaſi ventũ roris flantẽ:⁊ tũc ſꝫ hanc viã opor
y tet dicere ꝙ nõ erat ardor in fornace:nec ſm effectũ nec ſꝫ rẽ
z vel actũ primum.Sed hoc non videtur verum:quia ſupra di
ctum eſt ꝙ fuerint poſiti in fornace ligati:tamen ignis conſũ/
pſit vincula eorum:quia ambulabant in camino et nõ con/
ſumpſit eorum corpora:et ſic patet ꝙ pueris exiſtentibus in
fornace

Mat. 18.c durāt: vt et ſi vſq ad tentationē cordis flāma ardeat: vſq ad conſenſū tñ tētatio nō exurat. a Tūc hi tres. Ubicūq duo vel tres cōgregati fuerint in noīe meo ⁊c. Sine fide trinitatis nemo audit. Cherubin plenitudo ſciētie interptat. b Bñdicite oīa opa. Nos ꝓ omnibꝰ: qꝛ cū videmꝰ aliqd in mundo pulchrū ⁊ honeſtū: inde deū laudare ⁊ ei referre gratias debemꝰ.

Qui eruit

a ſ forte vento impulſa. b ſ qd geometrica regula dephenſum eſt.

mā ſuper fornacem cūbitis quadragintanouem: et erupit et incēdit q̄s repperit iuxta fornacē de
a ſ aſpiratio diuina. ſ verbum dei.
chaldeis. Angelūs autez domini deſcendit cuz azaria ⁊ ſocijs eius
ſ cordis. ſ diaboli.
in fornacē: ⁊ excuſſit flāmā ignis de fornace: ⁊ fecit medium forna
a ſ ſuauē aſpirationē. b ſ refrigerātē eos vl' aīaz
cis quaſi vēntum rōris flāntem:
a ſ rōnē. dicūt eni: nō mea volūtas ſed tua fiat.
⁊ non tetigit eōs oīno ignis neq cōtriſtauit: nec q̄cq̄ moleſtie itu
ſ vnanimiter.
a lit. Tūc hi tres q̄ſi ex vno ore lau a
dabāt et glorificabāt ⁊ benedicebant deū in fornace dicētes: Be b
a ſ quorum meritis nō noſtris liberamur.
nedictus es domine deus pātrū noſtrorū: et laudabilis et glorio
ſ omnia.
ſus ⁊ ſuperexaltatus in ſecl'a. Et c
benedictū nomen glorię tuę ſanctum: ⁊ laudabile et ſuperexaltatū in omnibus ſcl'is. Benedictuſ es d
ſ in celo.
in tēplo ſancto glorię tuę: ⁊ ſuperlaudabilis ⁊ ſupgloriosus in ſecu
ſ pio corde.
la. Bñdictus es in throno regni e
tui: et ſuperlaudabilis ⁊ ſuperexaltatus in ſecula. Benedictꝰ es q̄ f
ſ cui omnia ſecreta nuda.
intueris abyſſos: ⁊ ſedes ſup che g
a ſ plenitudinē ſcientie. id eſt charitatē: plētitudo enim legis eſt dilectio.
rūbin: et laudabilis et ſuperexaltatus in ſecula. Benedictus eſ in h
firmamento cęli: ⁊ laudabilis et
a ſ generaliter. b ſ nos ꝑ omnibus.
b glorioſus in ſecula. Bñdicitē oīa i
ſ primo generaliter.
opa domini dño: laudate et ſupexaltate eum in ſecula. Bñdicite k

Nico. de lyra

fornace erat ibi ardor ignis: nō ſolū modo ſm rem vel ſm actū primuz: ſed etiā q̄ztū ad effectū vel actū ſecundū: qd eſt cōburere: ex quo cōbuſſit vincula eoruz. Itē. i. eo. ca. dicit ꝙ ambulabant in medio ignis ardētis. Dicēdū igit ꝙ ſalꝰ puerorū facta eſt diuīa virtute ſuſpēdēte actū ſcdz ignis: id ē effectū: manēte tñ actu primo: qꝛ cū creatura obediat creatori ī omnibꝰ poſſibilibꝰ fieri: poteſt per virtutē diuinaz conſeruari ardor ignis in actu primo ſine ſecundo: qꝛ priꝰ pōt abſolui a poſteriori. Et ſicut poteſt virtus diuina ſuſpendere actū ignis ſimpliciter: ita poteſt ſuſpēdere circa vnū obiectū abſq hoc ꝙ ſuſpendat circa aliud: ⁊ ſic ſuſpendit actum ignis circa corpora puerorum et non circa vīcula eorum: nec circa eos qui fornacem incendebant. Sed contra predicta poteſt ſic argui: quia adminiſtratio rerū ⁊ cōſeruatio ſunt idem realiter ſm aliquos. Adminiſtratio autez importat applicationē rei ad effectuz: ergo conſeruari nō poteſt in actu primo ignis: quin exeat in ſecūdū actū apposito cōbuſtibili. Itē calefacere ꝑ ſe ineſt igni: illud autem quod per ſe ineſt alicui non poteſt ab eo ſeparari: ergo impoſſibile eſt ꝙ ignis maneat in actu primo et nō cōburat apposito combuſtibili. Ad primuz dicendum ꝙ adminiſtratio rerum et conſeruatio poſſunt dupliciter accipi. Uno modo ex parte cauſe in q̄ztuz ſūt actiones dei in ipſo manētes. ⁊ ſic ſūt idem realiter: quia in deo non eſt niſi vnica actio intrinſeca que eſt idez qd ſua ſubſtantia. Alio modo ex parte effectus qui eſt in creatura. ⁊ ſic differt adminiſtratio a cōſeruatiōe: ſicut eniz in artificialibus videmus ꝙ aliud eſt inſtrumentum cōſtituere in eſſe: et aliud ipſo conſtituto vti: vt patet de ſecuri: ita intelligendum eſt in propoſito: quia creature ſunt dei artificiata. ⁊ iō aliud eſt creaturā in eſſe ꝓducere ſeu tenere: quod eſt conſeruare: ⁊ aliud ipſam ad operationem applicare: quod eſt adminiſtrare: ⁊ hoc eſt poſteriꝰ ad ipſum conſeruare: vt patet. Licet autem poſterior non poſſit eſſe ſine priori: tamen prius poteſt eſſe ſine poſteriori. ⁊ ideo poteſt ignis conſeruari abſq hoc ꝙ agat: nō tamē ecōuerſo. ⁊ eadem ratione pōt ſic cōſeruari ꝙ agat in vnum ⁊ non in aliud: vt dictū eſt. Ad ſecundum dicendū ꝙ calefacere ineſt ꝑ ſe igni: ſed hoc eſt in tertio modo ꝑſeitatis: ⁊ talē poteſt ſeparari. Illud autē quod ꝑ ſe ineſt primo modo: non poteſt ab aliquo ſeparari: etiā virtute diuina: qꝛ ponitur in eius diffinitione: ideo non valet argumentū. Qz aute dicit ꝙ angelus fecit mediū fornacis quaſi ventū ⁊c. Dicendum eſt ꝙ licet miracula fiāt ſola virtute diuīa principaliter: tamē angeli circa hoc habent aliquādo aliquod miniſteriuz: ſic hic: ꝙ flamma effuſa eſt extra fornacē: factum eſt virtute angeli: ſz ꝙ pueri exiſtentes intra fornacem non ſunt leſi: hoc factum ē diuina virtute. igitur propter tale miniſterium predictum dicit ſcriptura hoc feciſſe angelum. a Tunc hi tres quaſi ex vno ore lau. Poſita condeſcenſiōe bonitatis diuīe circa pueros: ɔſequēter ponit collaudatio diuine maieſtatis ab ipſis. ⁊ diuidit in duas partes: qꝛ primo iſti pueri deū laudant. Secūdo ad laudē dei creaturas inuitant. ibi: Benedicite oīa opa. Prima adhuc in ſex: qꝛ primo laudāt deū in ſe. Secūdo i appropriato ſibi nomine. Et benedictuz nomen glorie tue. Tertio in aſſumpta humanitate. Benedictus es in tēplo. Quarto in beata virgine. Benedictꝰ es in throno. Quinto in angelorū diſtinctione: Benedictus es qui intueris. Sexto in celo empyreo omnia cōtinente: Benedictus es in firmamento. Et nota ꝙ in omnibus iſtis modis quattuor nominibus cōmuniter vtit: quia deus benedictus dicitur ratiōe creatiōis. Laudabilis ratione cōſeruatiōis. Glorioſus: ratione cōſūmate fruitionis. Superexaltatus: ratione incōprehenſe ꝑfectionis: qꝛ excedit omne qd de ipſo dicimꝰ ⁊ cogitamꝰ. Uel aliter ſic: quia deꝰ dicit benedictꝰ ratione bōitatis. Glorioſus: ratione ſapientie. vnde dicit Ambroſius: Glia ē clara noticia. Superexaltatꝰ: ratiōe potentie. Laudabilis: in q̄ztū ex iſtis deriuatur perfectio in creaturis. Dicit ergo primo: b Benedictus es domine deus patrum noſtrorum. de patribus fit mentio: quia ex meritis patrum procedebat eorum liberatio. Sequitur: c Et bñdictum nomē glorie tue ſanctum. hoc eſt nomen domini tetragrammaton quod eſt deo appropriatum et nulli alij attributum: qꝛ ſm ꝙ dicit Rabi Moyſes illud nomen ſignificat diuinam proprietatem intrinſecam omnibus alijs ſeparatis. Alia autē nomina diuina imponunt ab operibus diuinis: ſicut patet de h nomine heloym in hebreo: vel deꝰ in latino qd imponitur a generali prouidentia: et ꝓpter hoc cōmunicant alijs per quandā participationez. vnde et iudices dicuntur heloym vl' dij: vt habet Exo. xxij. Si latet fur: dñs domus applicabit ad deos. i. ad iudices ⁊c. ⁊ multomagis alia nomina diuia hoc mō cōmunicant. Nomen aūt dñi tetragrāmaton nulli alij cōicat: ſz de ſolo deo dicit: d Benedictus es in tēplo. iſtd tēplū eſt hūanitas xpi: qꝛ i xpo habitat plenitudo diuinitatꝭ corporalit: vt dic Apl's ad Colloſ. ij. ꝓpter h dr Apoc. xxj. de celeſti hierlm: Tēplū nō vidi in ea: dñs deꝰ ipe ē templum eius ⁊ agnꝰ. e Benedictꝰ es in thro. ⁊c. h eſt in beata virgīe q̄ ſpeciali mō ɔiūcta eſt deo rōne maternitatis: ⁊ dicit ꝓprie ipſiꝰ thronꝰ: qꝛ i gremio eius ſedit qñ recepit munera a regibus: vt habet Mat. ij. f Bñdictus es qui intueris abyſſos. i. angelos dānatos de celo deiectos. g Et ſedes ſup cherubin. ꝑſidēs angelis ſāctis. h Benedictꝰ es in firmamento ⁊c. ⁊ accipit hic firmamentū ꝓ empyreo celo: quod deſcribitur immobile a ſanctis: quia eſt locus proprius beatorum. ideo dr firmamētū. Cōſiderādū etiā ꝙ in iſtꝭ creaturꝭ ꝑdictꝭ dr deꝰ ſpēalit bñdici ⁊ glificari: qꝛ ſūt ɔiuncte deo ſpēali ɔiūctiōe: vt ptz ex ꝑdictꝭ. i Bñdicite oīa opa do. Hic ɔñr tres pueri inuitāt creaturas ad laudādū deū celi. Et ꝑmo creaturas in generali. dicētes: Bñdicite oīa opa ⁊c. Et ɔſiderāduz ꝙ in omnibꝰ iſtis ſequētibus vtunt iſtis ꝟbis: bñdicite: laudate et ſuperexaltate. eadē rōne qua vſi ſūt in ꝑcedētibꝰ nōibꝰ: bñdictꝰ: laudabilꝭ: ⁊ ſuperexaltatꝰ. k Bñdicite angeli. Hic inuitāt creaturas in ſpeciali: et primo creaturas pure ſpirituales. Secūdo corꝑales. ibi: Bñdicite celi. Tertio creatu

rā cōpoſitā ex ſpū et corpo/
re.ibi:Bn̄dicite filij homi/
nū.Dicit igit p̄mo:Bn̄di/
cite angeli ⁊c̄.p̄mo eni īui/
tāt creaturā angelicaꝫ tan/
q̄ deo ꝓpinquiorē.Vn̄ dic̄
Aug⁹.li.xj.ꝯfeſ.Duo feci/
ſti dn̄e.vnū ꝓpe te.ſ.natu/
rā angelicā.aliḋ ꝓpe nihil
ſcꝫ materiā primā. a Bn̄/
dicite celi.hic īuitāt creatu
ras corporales.⁊ primo cor
pora celeſtia.ſcḋo ea q̄ ꝑti/
nēt ad elemēta.ibi:Bn̄dici
te imber. Circa primū di/
cit ſic:Benedicite celi ⁊c̄.
vbi inuitāt celū ſidereū cū
ſper̄.vij.plāetaꝝ.⁊ celū cry
ſtallinū.iō dicit: b Bn̄di
cite aque ⁊c̄.illud eni celuꝫ
dicit aqueū ꝓpter quādaꝫ
ſimilitudinē:qꝛ cōuenit cuꝫ
aqua ī diaphaneitate.Ter/
tio inuitant angeloſ inq̄ꝫtū
mouent orbes:qꝛ ex motu
coſ cognoſcim⁹:ꝙ ex tali mo
tione miniſtrāt.⁊ hoc ē qḋ
ḋr: c Bn̄dicite oēs vir.
⁊c̄.Quarto inuitāt ea q̄ fa
ciūt ad ornatū ſcl̄i.ſ.ſolē et
lunā ⁊ alia luminaria.cum
dicit:Bn̄dicite ſol ⁊c̄.⁊ pa
tent in lr̄a p̄dicta. d Bn̄
dicite imber.hic inuitant
ea q̄ ꝑtinēt ad elemēta.⁊ p̄/
mo inuitāt ipſa elemēta.Se
cūdo ea q̄ faciūt ad ornatū
elementoꝝ.ibi:Bn̄dicite ce
te.Prima in duas.qꝛ p̄mo
inuitāt elemēta ſuperiora.
ſecūdo inferiora.ibi:Bn̄di/
cat terra.Conſiderādū aūt
in omnib⁹ iſtis ꝙ iſta inani
mata ⁊ rōne carētia dicunt
benedicere deū ⁊ laudare ꝑ
quandā ſimilitudinē:inq̄ꝫ/
tū ꝑficiunt ea ad q̄ ordināt
a deo:et iteꝝ inq̄ꝫtū ex ꝯſi/
deratione taliū creature ra/
tionales aſſurgūt ad bn̄di/
cendū ⁊ laudādū deū.Pri
mo igit inuitāt elemētū ae/
ris tāgendo tres īpreſſiōes
que ſiunt in aere multū vti/
les ad vitā hominū ⁊ fruc/
tificationē terre naſcentiū:
que ſunt imber ⁊ ros ⁊ ſpi/
rit⁹.i.vēt⁹.⁊ hoc eſt qḋ ḋr:
Benedicite imber ⁊ ros do
mino.Secundo tangit ele/
mentū ignis ⁊ ei⁹ effect⁹ q̄ ē
eſtus.cū dicit:Benedicite
ignis ⁊c̄.Tertio tangit al/
ternatio tp̄is cauſata ex mo
tu ſolis in obliquo circulo.
ſcꝫ hyems ⁊ eſtas:qꝛ ſole ex
iſtente in ſignis auſtralib⁹
cauſatur hyems:eo autem
exiſtēte ī ſignis ſeptētriona
lib⁹ cauſat eſtas.⁊ hoc ē qḋ
dicit: e Benedicite frig⁹
.i.hyēs ⁊c̄.Quarto īuitāt
īpreſſiones que fiūt in oppo
ſitis tp̄ibus.ſ.in vere ⁊ au/
tūno.cū dicit: f Bn̄dici/
te rores ⁊c̄.qꝛ ros plurimū
fit in vere.pruina ī autūno:
vt dicit phs.ij.Metauroꝝ.
Quinto

a ſ oſtendūt ſe cōgaudere dei laudibus:quē admirant et lau dant in omnibus.
angeli domini dn̄o:laudate et ſuꝑ exaltate eū in
a ſecula.Benedicite celi dn̄o:laudate et ſuperexalta
a ſ vnde:Aque q̄ ſuꝑ celos ſunt laudēt nomē dn̄i. ſ iferiores et ſuperiores.
b te eū in ſecula†Bn̄dicitē aque oēs que ſuꝑ celos
c ſunt dn̄o:laudate et ſuperexaltate eū in ſecula.Be
nedicite oēs virtutes domini dn̄o:laudate ⁊ ſu/
perexaltate eum in ſecula.Benedicite ſol ⁊ luna
domino:laudate et ſuperexaltate eū in ſecula.Be
nedicite ſtelle celi domino:laudate et ſuperexal/
d tate eum in ſecula.Benedicite imber et ros do/
mino:laudate et ſuperexaltate euꝫ in ſecula.Be
nedicite omnes ſpiritus dei domino:laudate et
ſuperexaltate eum in ſecl̄a.Benedicite ignis ⁊ eſt⁹
e domino:laudate ⁊ ſuperexaltate eū in ſecula.Be
nedicite frigus et eſtas domino:laudate ⁊ ſuper
f altate eum in ſecula.Benedicite rores ⁊ pruina
domino:laudate ⁊ ſuperexaltate euꝫ in ſecula.Be
nedicite gelu ⁊ frigus domino:laudate ⁊ ſuper/
exaltate eum in ſecula.Benedicite glacies ⁊ ni/
ues domino:laudate ⁊ ſuperexaltate eū in ſecula.
Benedicite noctes et dies domīo:laudate et ſu
perexaltate eum in ſecula.Benedicite lux ⁊ tene
bre domīo:laudate ⁊ ſuperexaltate eū in ſecl̄a.Be
nedicite fulgura ⁊ nubes domino:laudate ⁊ ſu/
ſ ſpecialiter.
perexaltate eū in ſecula.Benedicat terra domi/ g
nū:laudet ⁊ ſuperexaltet euꝫ in ſecula.Benedicite
montes ⁊ colles domino:laudate ⁊ ſuperexaltate
eum in ſecula.Benedicite vniuerſa germinātia
in terra domino:laudate et ſuperexaltate euꝫ in
ſecula.Benedicite fontes domino:laudate et ſu
perexaltate eū in ſecula.Benedicite maria ⁊ flu/
mina domīo:laudate ⁊ ſuperexalte eum in ſecula.
Benedicite cete ⁊ omnia que mouēt in aq̄s do/ h
mino:laudate ⁊ ſuperexaltate eū in ſecula.Bene/ i
dicite oēs volucres celi dn̄o:laudate ⁊ ſuperexalte
eū in ſecl̄a.Benedicite oēs beſtie ⁊ pecora dn̄o: k l
a ſ pro his omnibus. ſ omnium.
laudate ⁊ ſuperexaltate eū in ſcl̄a.Benēdicite filij m
ſ ſuperminere credentes omni creature.
hominum domino:laudate et ſuperexaltate eum
ſ ſpecialiter.
in ſecula.Benedicat iſrael dn̄m:laudet ⁊ ſuperexal n
a ſ excellētes:qꝛ ſunt ⁊ ſacerdotes baal.
tet eū in ſecula.Benedicite ſacerdotes dn̄i dn̄o: o
a ſ credentes ſuperminere omni creature.
laudate et ſuperexaltate euꝫ in ſecula.Benedicite
ſerui dn̄i dn̄o:laudate ⁊ ſuꝑ exaltate eū in ſecula.
a ſ quibus diſcernimus. b ſ quib⁹ viuificamur. c ſ nō ē ſpecioſa laus in ore peccatoris.
Benedicite ſpiritus ⁊ anime iuſtorum domino:
a ſ beati pauperes ſpū. b ſ corde nō hypocriſi.vn̄:Diſcite a me:qꝛ mitis ſū ⁊ humilis corde:⁊ iuenietis requiē aiab⁹ veſ.
laudate et ſuperexaltate eū in ſecula.Bn̄dicitē ſan
a ſ omnia. b ſ in vobis verbis et factis:et exaltatum predicate.
cti ⁊ humiles corde domino:laudate et ſuperex
a ſ p̄ſenti bn̄ficio. ſ quaſi oēs bn̄dicāt:ſed vos p̄cipue.
altate eum in ſecula.Benedicite anania azaria p
miſael domino:laudate et ſuperexaltate eū in ſe

Quinto inuitant īpreſſiones
que fiunt in hyeme.ibi:Bn̄/
dicite gelu ⁊c̄.Sexto inuitāt
ea q̄ fiūt in motu ſoliſ diurno
in duob⁹ hemiſperijs q̄ ſunt
nox et dies:lux et tenebre:qꝛ
ſole exiſtēte in hemiſperio no
ſtro cauſat dies et lux:qn̄ au/ †Ps.148.
tē eſt in hemiſperio oppoſito
cauſat nox ⁊ tenebra.⁊ hoc ē
qḋ ḋr:Bn̄dicite noc.⁊c̄.Sep
timo inuitant duas impreſſio
nes notabileſ que ſunt fulgu
ra et denſitas nubiū.ibi:Bn̄/
dicite fulgura ⁊c̄. g Be/
nedicat terra.hic inuitāt ele/
mēta īferiora.ſ.terrā ⁊ aquā.
⁊ p̄rio īuitāt terrā ſm̄ ſe.ibi:
Benedicat terra ⁊c̄.Secūdo
q̄ꝫtū ad partes eius.ibi:Bn̄/
dicite montes ⁊ colles.Ter/
tio q̄ꝫtū ad ea q̄ germīant ex
terra et adherēt ei:ꝓpter qḋ
ꝑtinēt ꝓprie ad ornatū terre.
ibi:Benedicite vniuerſa ger/
minantia ⁊c̄.Cōſequēter iui/
tant elemētū aque:⁊ p̄mo q̄ꝫ/
tum ad originē fluminū.cum F
ḋr:Bn̄dicite fontes.ſecundo
q̄ꝫtum ad id qḋ eſt terminus
fluminū:q̄ flumīa in mari cō
gregant.ibi:Benedicite ma/
ria ⁊c̄. h Benedicite cete.
hic inuitāt ea que ꝑtinent ad
ornatū elementoꝝ.cuiuſmo/
di ſunt animalia in elemēt̄ vi
uentia ⁊ mouētia ſeipſa:⁊ p̄/
mo que ꝑtinent ad elemētuꝫ
aque:cuiuſmodi ſunt piſces.
⁊ hoc eſt quod ḋr:Benedici/
te cete ⁊c̄.⁊ exprimunt h̄ cete:
qꝛ ſunt piſces maximi ⁊ mira
biles mlt̄ū īter creaturaſ dei.
Scḋo inuitāt ea q̄ ꝑtinēt ad
ornatū aer̄.cū ḋr:Bn̄dicite
oēs volucres celi.⁊ accipit ce
lū īproprie ꝓ celo aereo.Ter
tio inuitāt ea q̄ ꝑtinēt ad or/
natū terre.cū ḋr: k Bn̄dici
te oēſ beſtie:q̄ꝫtū ad aīalia ſil
ueſtria.vn̄ dicūt beſtie q̄ſi va
ſtie. l Et pecora.q̄ꝫtuꝫ ad
animalia domeſtica. m Be
nedicite filij.hic inuitāt crea/
turam compoſitā ex ſpiritua/
li et corporali.ſ.naturam hu/
manā.⁊ primo generaliter.cū
dicit:Bn̄dicite filij hoīm ⁊c̄.
ſcḋo ppl̄m iſrl̄ ſpecialit.cū di/
cit: n Bn̄dicat iſrl̄ do.⁊c̄.
hoc eſt ꝙ ille ppl̄s ſpeciali cul
tu dicebat peculiar̄ deo.ter/
tio adhuc ſpeciali⁹ ſacerdo/
tes.cū dicit: o Benedici/
te ſacerdotes ⁊c̄.⁊ hoc.qꝛ de/
bēt pollere ſpeciali ſcītate in
populo.quarto miniſtros ſa/
cerdotib⁹ adiūctos.ibi:Bn̄/
dicite ſerui domi ⁊c̄.Et quia
laus nō eſt accepta a deo niſi
fiat ex ſpiritu et ſanctitate et
humilitate.iō ſubdit:Bene/
dicite ſpiritus ⁊c̄.Vltimo ter
minant laudem iſtam in ſeip/
ſis ſic̄ a ſeip̄is īchoauerūt.cū
ḋr: p Bn̄dicite ana.⁊c̄.⁊ h̄
eſt qꝛ ſpēalē rōnē laudādi ha
bebāt q̄ tāgit cū ſubditur:
Quia eruit

Glo.oꝛdi.

a Quia eruit nos
de. Si eni moreretur
tur qũtũcũq; boni
eſſent ad iferoſ de
ſcēderēt. b Cō/
fitemī dño. Gene/
rali laudatiōe pre/
miſſa qua oīs crea/
tura laudare dñm
debeat ꝑ ꝑtes ad/
hoꝛtat̃ ſingła : an
gelos:celos : aq̃s
⁊c̃. ⁊ poſt oīe ge/
nuſ hominũ: iſrae
lem ⁊ ei⁹ ſacerdo/
tes ⁊ ſeruos dñi:
ſpũs et aīas iuſto/
rũ: ⁊ tandē anani/
am açariā ⁊ miſae
elem q̃ ad laudem
dei p̃ſenti bñficio
ꝓuocāt. Oīs aũt
creatura non voce
ſed ope laudat de
um: qꝛ ex creaturł
creatoꝛ intelligit ⁊
in ſingułdei mag/
nificētia demōſtra
tur. c Et ſpeci/
eſ quarti ſi. ⁊c̃. iuxͣ
Symmachũ. Spe
cies aũt quarti ſi/
militudo filioꝛum
dei in quo angeli
ſignificant̃: qui et
dij ⁊ dei filij nũcu
pant̃. iſte angelus
ſiue dei filius: xp̃s
eſt q̃ ad inferni foꝛ
nacē deſcēdit: in q̃
ſanctoꝛum anime
tenebātur nec vre
bantur vt ab infe/
ris liberaret: q̃ an
gelus magni con/
ſilij ē. d Et erũ
pens na. Rurſuz
deũ confitet̃: ido/
la dānat: pueros
laudat qui verum
deũ adoꝛant ⁊ illi
ſoli ſeruiũt. e A
me ergo poſitũ ē.
Quidā ꝟ peſſime
ad diabolũ refert
aſſerētes ꝙ in ꝯſũ
matiōe ſeculi etiaz
ipſe recipiat veraz
dei noticiā: et oēs
cohoꝛtet̃ ad peni/
tētiā: ⁊ hũc volũt
eſſe regē Niniue:
q̃ nouiſſime deſcē/
dat de thꝛono ſuꝑ
bie ſue: ⁊ hũilitatł
p̃mia cōſequat̃ et
penitentiā agat.
f Tunc rex pro/
monit ſidrac ⁊c̃.
Qui dicunt ſupꝛa
tres pueros nō iu
dices prouinciaꝝ
ſed prefectos fuiſ/
ſe ſingulorum ope
rum. hic primo vo
lunt eos prouinci/
arum iudices con
ſtitutos.

† 9. di. c. i. et. 11. q. 3. c. impatores 23. q. 4. c. qñ vult. c. nō iuenit̃.

Nabucho.

Danielis Ca. III

a ne moꝛtui deſcēderitis ad inferos.
a la: quia eruit nos de iferno: ⁊ ſaluos fec̃ de a
de poteſtate.
manu moꝛtis: ⁊ liberauit ꝺ medio ardētis
ergo. exēplo noſtro
b flamme: ⁊ de medio ignis eruit nos. Cōfi/
temini dño qm̃ bon⁹: qm̃ in ſcłm miſericoꝛ
dia eius. Benedicite omnes religioſi dño b
deo deoꝝ: laudate et cōfitemini ei: quia in
omnia ſecula miſericoꝛdia eius. Hierony
mus. Hucuſq; in hebꝛeo nō habetur: ⁊ que
poſuimus de theodotiōis editiōe trāſlata
a viſo tanto miraculo. b punitis pꝛincipib⁹ rex coꝛripit̃ vt viuēs gloꝛificet deũ.
ſũt. Tunc nabuchodonoſoꝛ rex obſtupuit: c
a quoꝝ ſuggeſtione hoc fecerat. foꝛtiſſimis exercitus. de q̃/bus ſupꝛa dictum eſt.
et ſurrexit ꝓpere et ait optimatibus ſuis: d e
tm̃.
Nōne tres viros miſimus in medio ignis f g
cōpeditos? Qui reſpondētes regi dixerũt:
a vt hoc ſubinferret interrogabat.
Uere rex. Reſpōdit rex et ait: Ecce ego vi/ h
a cum tm̃ tres miſerim et ligatos.
deo viros quattuoꝛ ſolutos et ambulātes i
a q̃ʒ ſapiens ignis vincula cōbuſſit: coꝛpa ſeruauit.
in medio ignis et nihil coꝛruptionis in eis
a āgeli ſm̃. Lxx. vel vt alij arbitrant̃ xp̃i q̃uis querat̃ quō rex impi⁹ videre dei filiũ potuerit.
c eſt: et ſpecies quarti ſimilis filio dei. Tunc k l
a non pꝛemittit nuncios.
acceſſit nabuchodonoſoꝛ ad oſtiũ foꝛnacł
a humiliter oꝛat vt exeant quos ſuperbe intruſit: hec eſt muta tio dextre excelſi.
ignis ardētł et ait Sidrac miſac ⁊ abdena/ m
a nō idoloꝝ ſurdoꝝ et mutoꝝ. b ſoluti qui ligati miſſi.
go ſerui dei excelſi: egredimini et venite. n o
a ne reluctant̃ mittendi: nec cōtradicũt exituri.
Statimq; egreſſi ſũt ſidrac miſac ⁊ abdena
go de medio ignis. Et congregati ſatrape p
a admirantes.
magiſtrat⁹ ⁊ iudices ⁊ potētes regis con/ q
templabant̃ viros illos: qm̃ nihil poteſta/
tis habuiſſet ignis in coꝛpoꝛib⁹ eoꝝ: et ca/ r
pillus capitis eoꝛum non eſſet aduſtus: et
brache. nedum vſta.
araballa eoꝛum non fuiſſent immutata: s t
etiam etiā. b in laudē dei.
d et odoꝛ ignis nō trāſiſſet per eos: Et erũm/ v x
pēs nabuchodonoſoꝛ ait: Bñdict⁹ de⁹ eoꝝ: y
ſidrac videlicet miſac et abdenago: q̃ miſit
angelum vocat quē ſupꝛa ſimilem filio dei dixit.
angelum ſuum et eruit ſeruos ſuos qui cre
diderunt in eum: ⁊ verbum regis immuta z
ad ſupplicia.
uerunt: et tradiderunt coꝛpoꝛa ſua: ne ſer/
uirēt et ne adoꝛarēt omnem deum excepto
ſolo.
e deo ſuo† A me ergo poſitũ eſt hoc decretũ: a
vt omis populus tribus et lingua: quecũ/
q; locutus fuerit blaſphemiam contra de/
um ſidrac miſac ⁊ abdenago: diſpereat et
domus eius vaſtet̃: neq; enim eſt deus ali
f us qui poſſit ita ſaluare. Tunc rex ꝓmouit b
ſidrac miſac ⁊ abdenago i ꝓuicia babylōiſ.

Nico.de lyra

a Quia eruit nos de inferno ⁊c̃. quia illuc de
ſcendiſſent anime eoꝛum: niſi pꝛeſeruati fuiſſent
de incendio ignis ꝟtute diuina. b Benedi
cite omnes religioſi ⁊c̃. iſtud vltimum additur
quia non ſolũ in populo iſrael: ſed etiā in alijs
populis erant aliqui qui ſpeciali cultu colebāt
dominum: ſicut fuit iob et melchiſedech: et con
ſimiles qui dicuntur hic religioſi. c Tunc
nabuchodonoſoꝛ. Hec ē pars pꝛīcipalis huius
capituli: in qua ponitur pueroꝝ exaltatio con/
digna: vbi ſcriptura notat quattuoꝛ. Pꝛimũ ē
apparitio angeli: qꝛ apparuit quart⁹ cũ tribus
pueris. ⁊ hoc ē qꝺ dicitur: Tũc nabuchodono/
ſoꝛ rex obſtupuit ex cōbuſtione ſubita robuſtiſ/
ſimoꝝ viroꝝ ſui exercit⁹: vt pꝛedictũ ē: ⁊ de pue
roꝝ ſaluatione in foꝛnace. d Et ſurrexit pro/
pere. ad videndũ miraculũ. e Et ait optima
tib⁹ ſuis. i. p̃mis p̃ncipibus poſt regē. f Nō/
ne tres viros tm̃. ſ. ⁊ nō plures: g Miſim⁹
in medio ignis cōpeditos. q. d. ſic: ⁊ idem affir/
māt p̃ncipes ⁊ patet. h Rñdit rex ⁊ ait: Ec
ce ego ⁊c̃. ⁊ iō admirabat̃ de q̃rto. i Solutos.
qꝛ admirabat̃ ꝙ ignis cōbuſſiſſet eoꝝ vincula ⁊
nō coꝛpa. ⁊ hoc ē qꝺ ꝺr: Et ambulātes in medio
ignis ⁊c̃. k Et ſpecies q̃rti ſimilis ē filio dei.
qꝛ ꝓpter irradiationē vult⁹ in coꝛpe aſſũpto bñ
apparebat ꝙ angelus nō erat fili⁹ homīs: ſʒ ma
gis aliq̃d ſupꝛa hominē ⁊ q̃d diuinũ. Scōm qꝺ
ponit̃ ē appꝛobatio miracli. cũ ꝺr: l Tũc ac/
ceſſit nabucho. ad hoſtiũ foꝛnac̃: ex q̃ ptʒ ei⁹ de
uotio: qꝛ nō mittit nũcium. m Et ait ſidrac.
⁊c̃. Fui dei excelſi. non idoloꝝ mutoꝝ q̃ colunt̃
in terra. n Egredimini: de foꝛnace ſcilicet.
o Et venite. ad me ſecuri. ſequit̃: p Et cō
gregati ſatrape. q̃ dicunt̃ ſatrape ⁊ hmōi. ſ. ex/
poſitũ ē. q Contemplabant̃ viros illos. ad
mirātes de miraclo qꝺ ꝓbatur ꝑ id qꝺ ſubdit̃:
Qm̃ nihil poteſtat̃ habuiſſet ignis in coꝛpoꝛi/
bus eoꝝ: et qꝺ plus ē: r Et capillus capitis
eoꝝ nō eſſet aduſt⁹. q̃ tñ de facili incendit̃.
s Saraballa. i. bꝛache eſtiuales ⁊ bꝛeues.
t Nō fuiſſent immutata. qꝛ nō ſolũ non erant
aduſta: ſed nec fumo denigrata. v Et odoꝛ
ignis nō trāſiſſet ꝑ eos. qꝛ nō erāt immoderate
calefacti. Tertiũ qꝺ ponit̃ hic ē acclamatio dei.
cũ ꝺr: x Et erũpens. nabuchodono: in lau/
dē dei ſcʒ. y Ait benedict⁹ de⁹ ⁊c̃. q̃ miſit an
gelũ ſuũ. ꝑ hoc em̃ ꝙ erat alijs diſſimił ⁊ ꝙ ſubi
to diſparuit alijs egredētib⁹ de foꝛnace cogno
uit ꝙ fuerat angelus. ſequit̃: z Et verbũ re
gis immutauerũt. obediēdo deo et nō regi. Et
qꝛ nō ſolũ nabucho. i ſe: ſed etiā in toto regno
voluit laudare deũ. ideo ſequit̃: a A me er/
go po. ē hoc de. ⁊c̃. i. lex firma. ⁊ ptʒ: Quar/
tũ qꝺ ponit̃ ꝟ eſt exaltatio ppłi iſraelitici ꝑ pue
roꝝ ꝓmotionē. ⁊ hoc eſt qꝺ ꝺr: b Tũc rex ꝓ/
mouit: ſidrac miſac ⁊ abdenago ampli⁹ q̃ an̄. qꝛ
pꝛius erāt p̃fecti operũ: ſed nũc fecit eos iudi/
ces ꝓuinciarũ. et patet littera. Et in iſto capitu
lo pōt aſſignari quadruplex moꝛalitas: qꝛ in ſta
tua eſt nota ſimulationis: in adoꝛantib⁹ emula/
tionis: in miniſtris vel inſtrumētis adulatiōis:
in foꝛnace tētationis. Statua igit̃ notat ſimula
tionē potentie ſcientie ſeu cuiuſcunq; excellētie.
Hec ſtatua eſt ficta: quia vita ſimłata habet me
rā falſitatē. Aurea: qꝛ habʒ falſā honeſtatē. Al
ta: qꝛ habet falſā dignitatē. Lata ꝓpt̃ falſā pie/
tatē: Sita ꝓpter falſam poteſtatē. Dedicata ꝓ/
pter falſā fame celebꝛitatē. Adoꝛnata: ꝓpt̃ fal/
ſam maieſtatē. Hec oīa ſimul cōcurrētia faciũt ſi
mulatoꝛē ſtatuā nō hominē. In adoꝛātib⁹ ē no/
ta emulationis. Adoꝛāt pꝛimo ſatrape. i. nobi/
les aſpirātes ad nobilitatē generis. Magiſtra/
tus. i. conſiliarij aſpirātes ad familiaritatē p̃nci/
pis. Iudices aſpirātes ad auctoꝛitatē. Duces
ſcʒ exercit⁹ aſpirātes ad nominis celebꝛitatē. Ty
ranni: aſpirātes ad poteſtatē. Optimates: aſpi/
rātes ad regiā dignitatē. Hi oēs adoꝛāt ſecūdi
gnitatē: ne

gnitatẽ:nec potẽtiã:honores vl' diuitias pdãt:q̃ꝝ exẽplo ſub diti faciliẗ inducunẗ impulſi a maiorib⁹ p potentiã. A docto rib⁹ p falſam doctrinã. A religioſis p falſam vitã. In mini/ ſtris vl' inſtrumẽtis notaẗ adulatio. q̃dã eñ adulanẗ ſupiori bus rõne timoris:ꝛ h̃ ſignificaẗ p tubã q: terret. q̃daꝫ rõne ↄſequẽdi honoris vt ambitioſi:ꝛ h̃ ſignificaẗ p fiſtulã. q̃daꝫ rõne fauorꝭ hñdi ĩ cauſis:ꝛ h̃ ſignificaẗ p citharã. q̃daꝫ rõne valoris tpal' vt paupes:ꝛ h̃ ſignificaẗ p ſambucã. q̃daꝫ rõne affect⁹ carnal' amoris:ſicut ſunt ꝓprie diligẽtes:ꝛ h̃ ſignifica/ tur p pſalteriũ. q̃dã rõne decoris vt laſciuie:et h̃ ſignificaẗ p ſymphoniã. q̃dã rõne timoris:vt ſic p ſupiores poſſint ſe vin/ dicare de alijs:ꝛ h̃ deſignaẗ p om̃e gen⁹ muſicorũ: q: tales p oẽm viã q̃rũt adimplere ſuũ ꝓpoſitũ. Quarto ĩ fornace ꝛ pu/ eris notaẗ tẽptatio ꝛ tribulatio, in fornace actiue:et in puerꝭ paſſiue. Fornax enĩ tribulatiõis ſeptuplũ ſuccendiẗ ↄ̄ iuſtos anteq̃ꝫ liberenẗ. Per aduerſitatẽ:in inſidijs hoſtilib⁹. Per aſperitatẽ:in afflictiõib⁹ corpis exteriorib⁹. Per anxietatẽ: in ↄflictib⁹ mẽtis interiorib⁹. Per arduitatẽ:in opib⁹ diffici lib⁹. Per auctoritatẽ:in p̄ceptꝭ fortiorib⁹. Per auſteritatẽ: in victu ꝛ alijs neceſſitatib⁹ corpalib⁹. Per calamitatẽ:ĩ in/ firmitatib⁹ ꝛ languorib⁹. Fornax autẽ tẽptatiõis ſilr ſeptu/ plũ ſuccendiẗ:q: ſeptẽ ſunt differẽtie tẽptatiõis:q: quedã eſt tẽptatio dubia:q̃dã occulta:q̃dã fraudulenta ſub ſpecie bo/ ni:q̃dã ſubita ꝛ piculoſa:q: in repẽtinis difficile ẽ ſe bñ hr̃e. q̃dã importuna:ſic̃ eſt tẽptatio carnis q̃ impugnat oĩb⁹ horꝭ. quedã pplexa. q̃dã violẽta ex intenſiõe piculi vel mortis. He tẽptatiões ſuccendunẗ napta.i.ↄcupiſcẽtia peccati original'. Stuppa.i.ↄcupiſcẽtia ſupbie ꝛ vanitatis. Pice.i.ↄcupiſcen tia luxurie carnalis. Malleolis.i.ↄcupiſcẽtia mũdane cupi/ ditatis q̃ deſiccat auarum hoiem:ſicut malleoli ſarmẽta ſunt deſiccata. Ex hac fornace eripiunẗ pueri.i.innocẽtes. Vincu la ↄſumunẗ.i.difficultas ad bonũ ꝛ ꝓnitas ad malũ. Ser/ uanẗ aũt illeſa ſaraballa.i. bona q̃ honeſtãt: q: tegũt mẽbra pudibũda. Tiare.i.bona q̃ delectãt:q: ponunẗ ĩ capite. Cal/ ciamẽta.i.bona q̃ ſuſtentãt. Veſtes.i.bona q̃ ↄſeruant. Flã/ ma aũt q̃ diffundiẗ p cubitos.xlix.ꝛ q̃nq̃geſimũ nõ attingit: ſignifi/ ſignificat penã inferni q̃ nunq̃ꝫ ↄſequeẗ remiſſionẽ iubilei.i. requiẽ eternã q̃ p remiſſionẽ iubilei ſignificaẗ in ſcriptura:q: in inferno nulla ẽ remiſſio. Ca. III

Moraliter. k† Nabuchodonoſor aũt rex fecit ſtatuã aureã ꝛc̃. Per ſtatuã auream ſigificatur malus et inutil' p̄latus q̃ ſtatua d̃r: Zach.xi. O pa/ ſtor ꝛ idolũ derelinq̃ns gregẽ. Hec ãt ſtatua quã fecit rex fuit tm̃ aurea exteri⁹. nã p̃ncipes terreni ſcĩtatis apparẽtia vl' aliẗ decepti ꝓcurãt aliq̃ñ ad p̄latiõis ſtatũ ĩutiles ꝓmoueri. ꝓpẗ qđ de iſta ſtatua d̃r q̄ ẽ alta.ſ.p ſupbiã:ꝛ lata p ambitiõem:ꝛ ſita ĩ cãpo durã q̃ interp̃taẗ loq̃la. iõ ſignificat ꝟboſitatẽ ſine veritatꝭ ſuba. In hui⁹ ſtatue dedicatiõe dicunẗ eẽ inſtr̃a om̃is generꝭ muſicoꝝ. p q̃ ſignificaẗ q̄ in electiõe ꝛ ↄfirmatiõe talis electi fiũt falſe cõmẽdatiões q̃ ad ei⁹ ↄfirmatiões vl' electiões pñt opari. Hãc aũt ſtatuã ſic ↄfirmatã adorãt ſatrape.i.ſatis rapiẽtes:q: p̄latũ malũ vl' inutilẽ veneranẗ ꝛ cõmendãt illi q̃ ſub ei⁹ vmbra q̃rũt bona rape ſubditoꝝ:ꝛ magiſtrat⁹.i.ↄſilia rij q̃ ſub eo volũt dñari:ꝛ iudices.i.officiales ei aſſiſtẽtes ꝛ du ces:tyrãni ꝛ p̃fecti. iſti ſunt q̃ diſponunt bona tpalia p̄lati. ex q̃b⁹ querũt magꝭ ditari. † Cadẽtes oẽs ppl'i tribus ꝛ lingue adorauerũt ſtatuã. nã inferiores videtes p̄latũ ĩutilẽ ſiue ma lũ a maiorib⁹ venerari. idẽ faciũt timore magꝭ q̃ꝫ amore virtu tis. z† Statimq̃ꝫ ip̃o tpe accedentes viri chaldei accuſaue/ runt iudeos ꝛc̃. p iſtos ſignificanẗ illi q̃ iuſtos ꝛ innocẽtes ac cuſant ſupiorib⁹ cupidis vt inde trahaẗ pecunia ſine cauſa. † Q: ſi nõ adoraueritꝭ ſtatĩ mittemini in fornacẽ ignis ꝛc̃. p iſtos tres q̃ ſtatuã noluerũt adorare h̃ magꝭ piculũ mortꝭ ſub/ ire:ſignificanẗ illi q̃ deo firmiẗ adherẽtes p fidẽ ſctĩſſime trini tatꝭ nll'o mõ volũt aſſentire alicui qđ ſit ĩ offenſaꝫ maieſtatꝭ di uine:ꝛ iſti ſp ſaluanẗ vl' p diuinã potẽtiã eos mirabilr a mortꝭ piculo liberãtẽ ſic̃ fuit ĩ ꝓpoſito:vl' p dei miſcđiaꝫ ip̃is ĩ tormẽ tis ↄſtãtiã tribuẽtẽ:ꝛ iſta liberatio melior ẽ q̃ꝫ pria:ſic̃ di. Au g⁹.ĩ ſer. Machabei mľto meli⁹ liberati ſũt ab illis trib⁹ virꝭ ↄ̄ q̃s hõ ſeuiebat:ꝛ flãma parcebat. nã illi ab vna tẽptatiõe libe rati ſũt iteꝝ cũ diabolo certaturi. iſti ꝟo ſẗ ab oĩ tẽptatiõe ſim pliciẗ liberati. illos de⁹ viſibilr libat. iſtos ãt ĩuiſibilr coronat.

Glo. ordi.

Ca. IIII a Nabuchodonoſor. Ep'la nabucho. in ꝓphe volumie poniẗ vt non fictus ab alio poſtea liber ſic̃ ſy/ cophãta mẽtiẗ: ſed ipſius Daniel' eſſe credaẗ. Vi/ deẗ hec ep'la poſt viſionẽ arborꝭ miſ ſa et mutationem vij. ãnoꝝ. b Ego nabucho. Hiero. Hiſtoria eſt mani/ feſta nec magna ĩ/ diget expoſitiõe. ad offenſam enĩ dei dici tur nabuchodoſor in amẽtiã verſus. vij. annis inẗ bruta aĩalia herbis ꝛ radicib⁹ vixit:ꝛ poſtea in regnũ reſtitutus lauda/ uit ꝛ glorificauit regẽ celi:q: oĩa opa ei⁹ iuſta:ꝛ oẽs vie ei⁹ iudicia q̃ ſupbos hũi/ liat. Sed q: volũt quidã p nabuchodo/ noſor ↄtrariã intelligere fortitudineꝫ. de
Luc.10.c qua: Videbã ſathanã.ſ.f.c.d.c. Et ĩ apo
Apo.12.a cal'. Draco cadẽs ĩ terrã tertiã partẽ ſtel/
Eſa.14.c larũ ſecũ trahit. Et Eſa. Quõ cecidiſti lu cifer qui.m.o. aſſerunt nõ potuiſſe fieri vt hõ nutrit⁹ delitijs. vij. ãnis feno vixerit: ꝛ abſq̃ꝫ corpis laceratiõe inẗ beſtias tam diu fuerit. Querĩt aũt obijciẽdo ſi alter ei ſucceſſit cui⁹ vecordie fuerit ſi ei ab ĩpe/ rio ceſſit qđ tm̃ poſſedit:aut quõ p tm̃ tẽ/ pus imperiũ illi ſeruatũ ſit:ꝛ ſine rege fu erit:cũ p̃ſertim nihil tale ↄtineãt hiſtorie chaldeoꝝ:nec poſſint hec ſilẽtio p̃terijſſe qui minora ſcripſerint. Hec oĩa ingerunt vt cũ hiſtoria nõ ſteterit p nabucho. ſigni ficeẗ diabolus:qđ nos nõ recipimus:ne

Ca. IIII

a Nabuchodonoſor rex oĩb⁹ ppl'is gẽtib⁹ b ꝛ linguis q̃ habitant in vniuerſa terra: c pax vob̃ multipli d cet. e Signa ꝛ mirabilia f fecit apđ me g deus excelſus. h Placuit ergo mihi p̄dicare i ſigna ei⁹: k q: magna ſunt l ꝛ mirabilia eius q: fortia: m ꝛ regnũ ei⁹ q: regnũ ſempiternuꝫ: n et poteſtas eius in generatione b et generationem. o† Ego nabucho

Nico. de lyra

a Nabuchodonoſor rex ꝛc̃. Hec eſt tertia Ca. IIII
A
viſio ſignificãs xp̃i p̄dicationẽ ↄtra hũanã ꝓſpe/ ritatẽ. materia aũt hui⁹ viſiõis eſt factũ nabucho. qui ꝓpter offenſaꝫ dei ſeptẽ annis ꝟſus fuit in amentiaꝫ herbaꝝ radicib⁹ inẗ aĩalia nutrit⁹:ꝛ poſt dei miſericordi am ad regnũ reſtitut⁹:ꝛ ſic hũiliat⁹:regẽ celi laudare ce/ pit:in q̃ oñdiẗ myſteriũ dñice p̄dicatiõis.ſ. hũane ꝓſpe/ ritatis finẽ laudabilẽ oñdẽtis. Cauſa final' eſt ꝓnuncia/ tio xp̃i p̄dicãtis:trepidatio dei oĩpotẽtis:humiliatio re/ gis ſupbiẽtis:exaltatio daniel' interp̃tantꝭ:ↄſolatio ppl'i ſeruiẽtis. Cauſa efficiẽs eſt ſpũſſctĩ inſtinct⁹:queꝫ habuit daniel tanq̃ꝫ vir ſobri⁹ ꝛ deuot⁹:hũilis ꝛ ſubiect⁹ interp̃/ tatiõis aſſuetus. Cauſa aũt formal' ↄſiſtit in modo ſcribẽ di hãc viſiõem q̃ ſcribiẗ p modũ ep'le:q: eſt ep'la regis na buchodo. miſſa p totũ regnũ ſuũ ad laudẽ dei ĩ memoriã hui⁹ facti q̃ a daniele poſita eſt in ſerie hui⁹ libri:ꝛ iõ diui diẗ p modũ ep'le:q: p̃mo poniẗ ſalutatio. ſcđo ſubiungiẗ narratio.ibi: Signa. tertio inferẗ ↄcluſio.ibi: Nũc igiẗ. In ſalutatiõe aũt p̃poniẗ pſona ſalutãs:q: ẽ maior. cũ d̃r: Nabuchodonoſor rex. poſtea ſubdũẗ pſone ſalu/ tate. cũ d̃r: b Oĩb⁹ ppl'is ꝛc̃. q: erat monarcha oriẽtis:vt dictũ ẽ. Tertio deſcri bunẗ bona optata pſonis ſalutatꝭ. cũ d̃r: c Pax vo. multiplicet. q: bonũ pacꝭ dꝫ rex optare ſubditꝭ:q: ad h̃ eis p̃poniẗ. d Signa ꝛ mirabilia. Hic poniẗ ↄſe quẽter ep'le narratio:ꝛ p̃mo poniẗ in generali. ſcđo in ſpeciali.ibi: Ego nabucho/ donoſor. Circa p̃mũ ↄſiderãdũ q̄ hic in generali narraẗ factũ nabucho. quõ ꝓpẗ ſuperbiã ſuã in amentiã ꝟſus ẽ ꝛ hũiliat⁹:ꝛ p ↄ̃ſis a deo in regnũ reſtitut⁹. ꝓpter qđ fuit mot⁹ ad deũ laudandũ ꝛ p ep'lam ad laudẽ dei ſuos ſubditos inuitandũ: ꝛ h̃ eſt qđ d̃r hic: Signa.i. opera diuinit⁹ facta ad inducendũ hoĩes ad dei reue/ rentiã. e Et mirabilia. quia excedũt intellectus hũani facultatem. f Fecit apud me.i. in perſona mea:ꝛ ſunt ꝟba nabuchodonoſor. g Deus excelſus. h̃ d̃r ad differentiã illoꝝ q̃ in tẽplis colebanẗ. h Placuit ḡ mihi p̄dicare.i. ſolẽ niter per ep'lam diuulgare. i Eius ſigna.i. opa ſup naturã facta. k Quia magna ſunt.i. talia q̄ null⁹ põt ſimilia facere. l Et mirabilia eius quia fortia. cui nullus poteſt reſiſtere vel etiam impedire. m Et regnum eius. quia regnum ſempiternũ:id eſt ſine fine. n Et poteſtas eius in generatione et generationẽ:id eſt in omnem nationem. o Ego nabu/ chodonoſor. Hic deſcribitur narratio epiſtole in ſpeciali:vbi premittitur quoddã exordium reſpectu ſequẽtium:in quo in generali tangunẗ perſona videns ꝛ per/ ſona interpretans ꝛ ſtatus vtriuſq̃ꝫ. Secũdo autem ponitur ꝓſecutio iſtoꝝ deter/ minate.ibi: Viſio capitis mei. Primo ergo deſcribitur perſona videns. cum dici/ tur: Ego nabuchodonoſor monarcha orientis.

Omīa q̄ legimꝰ vmbra ⁊ fabule videāt. Quis eī amētes q̄ſi bruta aīalia ī agris ⁊ ſilueſtribꝰ locis neſciat viuere: ⁊ multo īcredibilioꝛa hoībꝰ accidiſſe: ⁊ grece ⁊ romane tradūt hiſtorie cuꝫ Scillā q̄ꝫ ⁊ chimerā: hydraꝫ ⁊ cētauros: ⁊ multa huiuſcemodi narrent fabule: quid mirū ſi ad oñdendā dī potentiā ⁊ regum hūiliandā ſupbiaꝫ nabucho. hec ꝓtulerit. a Donec col. Lxx. Neſcio q̄ rōne hec ꝓterierūt. hac ꝗ de cā ⁊ ſīlibꝰ tranſlatio eoꝝ eſt repudiata et Theodotionis vulgo celebrata: que ⁊ hebꝛaice veritati ⁊ ceterꝭ trāſlatoribꝰ cōuenit. Queramus ab eis q̄ ī hac viſione hiſtoriā ñ recipiūt quis ſit iſte nabuchodonoſoꝛ q̄ ſomniū viderit: q̄s daniel q̄ ſomnium expoſuerit ⁊ vētura p̄dixerit: ⁊ quō daniel qui ſm̄ eos ſctā ītelligit̄ foꝛtitudo a nabucho. prīceps ariolоꝝ cōſtituit̄: et collega illiꝰ appellatur.

B b Et altitudo eius. De huiuſmodi propheta:

Ps.36. Uidi impiuꝫ ſuperaltatū ⁊ e.ſ.c.l. Qui nō virtutū magnitudīe ſ ſupbia eleuātur. iō excidunt̄ ⁊ coꝛruūt. c Aſpectus illiꝰ. Theodotiō: dñatio: qꝺ ꝯtēptoꝛes hiſtoꝛie calūniantur: quia nabuchodo. oꝛbē terraꝝ mīme poſſederit q̄ orientis tm̄ ꝓuincias tenuit: ſ nos hec oīa hyperbolice dicta accipimꝰ: ⁊ ob ſupbiā regis impij q̄ in

Eſa.10,d Eſaia tm̄ gliat̄

[Catchword:] vt iactet

---

a ſ hoc totū eſt de epiſtola. b ſ mundo ſm̄ eos q̄ ꝑ nabuchodonoſoꝛ diabolū intelligunt: q̄ dicit: Hec oīa tibi dabo ſi ꝓcidēs ado. me. ⁊ alibi dr̄: Mundus in maligno poſitus eſt.

donoſoꝛ in domo mea quietus (a, b) eram: ⁊ floꝛens in palatio meo. (c)

a ſ rñdeant ꝙ ſomniuꝫ vidit diabolꝰ niſi foꝛte q̄cq̄d in mūdo eſt vmbꝛa videt̄ ⁊ ſomniū.

Somnium vidi quod perterruit me: et cogitationes in ſtratu (d, e)

a ſ mētis nō oculoꝝ: ad glīaꝫ enī ſeruoꝝ dei reuelant̄ myſteria illi.

meo: et viſiones capitis mei cōturbauerunt me. Et per me propoſitum eſt decretū: vt introducerent̄ in ꝯſpectu meo cuncti ſapientes babylonis: ⁊ vt ſolutionē ſomnij indicarēt mihi. (f) Tunc ingrediebant̄ arioli magi chaldei ⁊ aruſpices: ⁊ ſomniuꝫ narraui in conſpectu eoꝝ: ⁊ ſolutio (g, h)

a ſ quia ſolius dei eſt hoc.

a nem eiꝰ nō indicauerūt mihi do (i)

ſ familiaris.

nec collega ingreſſus ē in cōſpectu meo daniel: cui nomen bal (k, l)

a ſ ſic enī vocabat̄ deus nabucho. b ſ nō mirū ſi errat nabucho. moꝛe gentiliuꝫ: ⁊ q̄cq̄d ſuꝑ ſe cernit nō deū ſed deos arbitratur.

thaſar ſm̄ nomē dī mei: qui habet ſpiritū deoꝝ ſctōꝝ in ſemetipo et ſomniū coꝛā ipo locutus (m)

a ſ alij incantatoꝛū: nō mirū ſi pꝛinceps arioloꝝ omniū conſtitutus ſit qui ad p̄ceptuꝫ regis ſapiam didicerat chaldeoꝝ ⁊ decuplū ſapiētioꝛ inuentꝰ eſt.

ſum. Balthaſar pꝛīceps ariolorū: qm̄ ego ſcio ꝙ ſpiritū deoꝛū ſanctoꝛū habeas in te: et omne (n, o, p)

ſ ſecretum.

ſacramentū non eſt impoſſibile tibi: viſiones ſomnioꝛum meo (q, r)

ſ id eſt.

rū quas vidi: et ſolutionem earum narra. Uiſio capitis mei (s)

a ſ nabuchodonoſoꝛ.

in cubili meo. Uidebam ⁊ ecce (t, v, †)

b arboꝛ in medio terre: ⁊ altitudo eiꝰ nimia: magna arboꝛ et foꝛ (x, y†, z†, a†)

a ſ excellentia regis.

tis: et procēritas eius cōtingēs (b†)

c celum. Aſpectus illius erat vſq̄ (c†)

a ſ decus regni.

ad terminos vniuerſe terre. Folia eius pulcherrima ⁊ fructus (d†, e†)

ſ diuitie.

ſ quos alebat.

eius nimius: ⁊ eſca vniuerſoꝛuꝫ in ea. Subter eam habitabant (f+, g†)

a ſ ſimplices. b ſ feroces.

animalia et beſtie: et in ramis (h+, i+)

a ſ leues mendaces.

eius conuerſabant̄ volucres celi: et ex ea veſcebat̄ omnis caro. Uidebam in viſione capitꝭ mei ſuper ſtratum meum: et ecce († , k, l, m†)

---

a Quietꝰ. ſ. a ꝑlijs ſubiugato mihi oriente. b In domo mea. i. babylōe quā fecerat caput ſue monarchie: vt dicet̄. j. eodē ca. c Et florēs in palatio meo. q̄ꝛ oīa ſucceſſerāt ſibi ad libitū. foꝛtuna enī ꝓſpera dr̄ floꝛitio metaphoꝛice. d Somniū vidi. diuinitꝰ īmiſſuꝫ. e Quod perterruit me ⁊c̄. diuina virtute h̄ faciente. ſeq̄tur: f Et ꝑ me ꝓpoſitū ē decretū. hic incipit ꝑſonā interp̄tantē tāgere: Ut introducerentur in ꝯſpectu meo cūcti ſapiētes ⁊c̄. g Tūc ingrediebāt̄ arioli ⁊c̄. ſ. expoſitū ē q̄ dicebant̄ arioli ⁊ ceteri h̄ noīati. h Et ſolutionē eiꝰ nō indi. mihi. q̄ꝛ h̄ eſt ſolꝰ dei: ex q̄ patet eos falſum rñdiſſe in p̄ma viſiōe qñ dixerūt: Rex dicat ſomnium ſeruis ſuis ⁊ ſolutiōeꝫ indicabimꝰ: q̄ꝛ hic dr̄ expſſe ꝙ rex narrauit ſomniū in ꝯſpectu eoꝝ ⁊ tm̄ neſcierūt interpꝛetari. i Donec collega. i. familiaris: k Ingreſſus ē in ꝯſpectu meo. Querit̄ ꝗ q̄re nō fuit p̄mo vocatꝰ cū alijs: ⁊ maxime q̄ꝛ alꝭ ei ſomniū expoſuerat: vt dictū eſt ca. ij. Dicēdum ꝙ erat abſens ꝓ aliq̄ arduo regni negocio ꝓpter qꝺ rex nō p̄cepit interfici ſapiētes: ſicut p̄us p̄ceꝑat in ſilī caſu: q̄ꝛ expectabat danielē. ⁊ hoc videt̄ ſonare lr̄a cū dr̄: Solutionē eius nō indicauerūt mihi: donec ingreſſus eſt daniel ⁊c̄. l Cui nomē balthaſar ſm̄ nomē dei mei. q̄ꝛ tali noīe vocabat̄ deꝰ nabuchodonoſoꝛ. m Qui hꝫ ſpm̄ deoꝛū ſctōꝝ. ad interp̄tandum ſomnia: ꝓpter h̄ ars interp̄tādi ſomnia dicebat̄ ſcīa diuina. vñ ⁊ Albertꝰ magnꝰ ſuꝑ libꝝ de ſomno ⁊ vigil. dicit: Socratē exclamaſſe athenīēſibꝰ laudantē ſciam diuinatiōis ſomnioꝛū dicentē: Abſit a me vt hāc vr̄am quā exꝑti eſtis ꝑ ſōnia dicā eſſe falſam ſciam: ſ hāc vt diuinaꝫ me ignoꝛare ꝓfiteoꝛ: humana me ſcire exiliter ꝓteſtatus ſum: ⁊ vt verū fatear hoc ſolū me ſcrire arbitratus ſum qꝺ ignoꝛo: eo ꝙ ſciam deoꝛum vel ſanctoꝝ nō ſum adeptus. ſequit̄: n Balthaſar pꝛinceps arioloꝝ. i. diuinatoꝝ: ⁊ hoc rōne diuine ſapīe quā habebat ⁊ nō alij. ⁊ hoc eſt qꝺ ſubdit̄: o Qm̄ ego ſcio ꝙ ſpiritum deoꝝ ſctōꝛum habeas in te. Dicit deoꝝ ſctōꝛum ad differētiam demonuꝫ a q̄bus magi ⁊ arioli ⁊ hmōi querebant reſponſa. loquit̄ etiā in plurali de deo ſm̄ moꝛē gentiliū. ſequitur: p Et oīe ſacrm̄. i. ſecretū. q Nō eſt impoſſibile tibi. q. d. oīe ſecretū potes aꝑire. r Uiſiōes ſomnioꝛum meoꝝ q̄s vidi ⁊ ſolutionē eaꝝ narra. nō petit h̄ nabuchodonoſoꝛ narrationē ſui ſomnij q̄ſi ignoꝛati ſicut in p̄ma viſione: q̄ꝛ h̄ ſomniū narrauit p̄mo rex alijs ꝯiectoꝛibꝰ: ⁊ ſcđo danieli: vt h̄ dictū ē: ſed petit narrationē ꝑ modū expoſitiōis ī qua opoꝛtet repeti ſomniū ab expoſitoꝛe applicādo partes ſingulas viſiōis ad partes ſolutiōis. s Uiſio capitis. Poſito exoꝛdio narratiōis ⁊ interp̄tationis: hic ꝓcedit ad vtrūq̄ in ſpeciali: ⁊ pꝛīo ad narrationē. ſcđo ad eiꝰ interp̄tationē. ibi: Tu ꝗ balthaſar. Pꝛima ī tres: q̄ꝛ p̄mo narrat̄ viſio ꝓut ſignificat regꝭ eminētiā. ſcđo ꝓut ſignificat ꝯ eū diuinā ſnīaꝫ. ibi: Uidebā. tertio ꝓut exp̄mit ſnīe cām. ibi: In ſnīa. In pꝛīa ꝗ ꝑte dr̄ ſic: Uiſio capitꝭ mei: q̄ꝛ tales viſiōes fiūt in ꝑte imaginatiua q̄ viget ī capite. t In cubili meo. q̄ꝛ in ſōno ē fa cta viſio q̄etatꝭ ſenſibꝰ exterioꝛibꝰ. hec ē. ſ. q̄ ſequit̄: v Uidebā ⁊ ecce arboꝛ. ꝑ arboꝛē nabucho. ſignificat̄: q̄ꝛ ſm̄ pℏm hō eſt q̄ſi arboꝛ euerſa hñs radices ſurſuꝫ. i. capillos vel os: q̄ꝛ radices ſūt oꝛi ſīles. ij. de aīa. x In medio terre. q̄ꝛ babylon vbi regnabat nabucho. ē in medio climate terre habitabilꝭ. ſ. in q̄rto ſm̄ Alfraganū. y Et altitudo eiꝰ nimia. ꝓpter potētiā nabucho. ⁊ eiꝰ ſuꝑbiā. z Magna. ꝓpter regni extēſionē. a Et foꝛtꝭ. ꝓpt̄ magnā militiā et peritiā armoꝝ. b Et ꝓceritas eiꝰ ꝯtingēs celū. ꝓpter nabuchodonoſoꝛ excellētiā q̄ de infimo ſtatu ad tantā potētiam deuenerat: vt. ſ. dictū eſt. c Aſpectꝰ illiꝰ erat vſq̄ ad terminos vniuerſe terre. q̄ꝛ ab habitātibꝰ in remotꝭ partibꝰ timebatur ne eos inuaderet. d Folia eiꝰ pulcherrima. hoc dicit q̄ntū ad eiꝰ oꝛnatū ⁊ iocalia q̄ de diuerſis regnis ſuperatꝭ ꝯgregauerat. e Et fructꝰ eius nimiꝰ. ꝓpter multitudinē diuitiarū artificialiū. f Et eſca vniuerſoꝝ in ea. ꝓpter multitudinē diuitiarū naturaliū. g Subter eā habitabāt animalia. i. ſimplices. h Et beſtie. i. feroces: q̄ꝛ nullus audebat reſiſtere ei. i Et in ramis eiꝰ ꝯuerſabant̄ volucres celi. ꝑ volucres intelligunt̄ garruli ⁊ mēdaces ad alta tēdētes: q̄ꝛ tales ſolēt p̄ncipibꝰ eē laterales. k Uidebā. Hic ꝯſīr narrat̄ viſio inq̄ntū ꝯtinebat ſnīam dei. vñ dr̄ ſic: Uidebā. ſ. pꝛoſperitatē ſtatꝰ mei. l In viſiōe capitis mei ⁊c̄. q̄ꝛ ꝓſperitas pn̄tis vite nō eſt niſi q̄ſi ſomniū. ſ. vñ dr̄ in Pſal. Dormierant ſomnū ſuū ⁊ nihil inuenerūt oēs viri diuitiaꝝ in manibus ſuis. ſequit̄: m Et ecce vigil. i. angelꝰ: q̄ꝛ angeli vigilāt ad cuſtodiā nr̄am ⁊ ad exeq̄nda dei mādata: ⁊ q̄ꝛ nūq̄ꝫ ceſſant ab actu intelligēdi: ſicut nos ceſſamꝰ oppꝛeſſi ſomno.

[Catchword:] Et ſanctus

¶ vt iactet ſe tenere celū ꝛ orbē terrarū q̄ſi nidū ꝛ oua volucrū.

a Vigil. Theodotion angel⁹. Vigilāt enī angeli ſp̄ ad dei officiū parati. Nos q̄ꝫ crebris pnoctatiōib⁹ eos imitari debemus. De ipo q̄ꝫ d̄r: Nō dormitabit neq̄ꝫ dormiet q̄ cuſtodit iſrael. In ſequētib⁹ q̄ꝫ d̄r: In ſnīa vigilū.i.angelorum. Pſ.120.

b Et ſeptē tē. Quidā mētiunt̄ ꝙ ſeptē anni i ſeptē mēſes mutati ſunt oratione danielis. c Et cogita. Quia intelligebat ſomniū regi ꝯtrariū eſſe: ꝛ cordis timorē pallore vultus ſignabat. p rege enī non ingrat⁹ dolebat q̄ ei pſimū detulerat. ꝛ ne videat̄ inſultare ei ait: Dn̄e mi ꝛc̄. ☞ Baltha.

vigil ꝛ ſcūs de celo deſcēdit: ꝛ cla a
mauit fortit̄ et ſic ait: Succidite b+ c d†
arborē ꝛ p̄cidite ramos ei⁹: excu e f
tite folia ei⁹ ꝛ diſpgite fruct⁹ ei⁹: g
fugiāt beſtię q̄ ſubter eaꝫ ſunt: et h
a ſ notat regē deponendū: ſed illi ſeruandum regnum.
volucres de ramis ei⁹. Veruntn̄ i+
germen radicū ei⁹ in terra ſinite:
a ſ temptatione duriſſima: vel ſicut inſanus.
ꝛ alligeť vinculo ferreo ꝛ ęreo in k+ l
herbis quę foris ſunt: et rore cęli
tingatur: et cū feris pˢ eius i her
ba terrę. Cor ei⁹ ab humano con m
b mutetur: ꝛ cor fere deť ei: ꝛ ſeptē n
a ſ āni. b ſ āniuerſario curſu. c ſ qꝛ ſic oportet
tēpora muteň ſup eum. In ſnīa o
fieri. a ſ angelorum quorū gentes opprimebat: ſermo et petitio erat vt deponeretur. quorum
vigilūꝫ decretū ē: ꝛ ſermo ſctōꝝ ꝛ
a ſ eorū apud deum. b ſ in eo.
petitio donec cognoſcāt viuētes: p†
quoniā dn̄atur excelſus i regno q†
hominū: et cuicūq̄ꝫ voluerit da
bit illud: et humilimū hominem r
cōſtituet ſup eū. Hoc ſomnium vi s t
di ego nabuchodonoſor rex. Tu v
ergo balthaſar iterp̄tationē nar x
ra feſtinus: quia omēs ſapiētes
regni mei nō queunt ſolutionem
edicere mihi: tu aūt potes: qꝛ ſpi
ritus deoꝝ ſanctoꝝ in te eſt. Tūc y
daniel cui⁹ nomē balthaſar cepit
intra ſemetip̄m tacitus cogitare
c quaſi hora vna: ꝛ cogitatiōes ei⁹ z

Nico.de lyra

a Et ſctūs. hoc d̄r ad differentiā demonū: qꝛ pbi gētiles dicebāt demōes corpa hr̄e aerea: vt dictū eſt. ſ. angelos aūt eſſe intelligētias oīno ſeparatas. b De celo deſcēdit. qꝛ a deo mittunť angeli ad hec inferiora adminiſtrāda. c Clamauit fortiť. ad inſinuandū auctoritatē diuine ſentētie. d Succidite arborē. qꝛ nabucho. de regno abiectus eſt ad tp̄s: vt diceť. i. eo. ca. e Precidite ramos ei⁹. i. filios ei⁹ vel poſteros q̄ deiecti ſūt ꝛ interfecti p medos ꝛ pſas: vt ptꝫ ca. ſe. f Excutite folia ei⁹. i. decorem regni: qꝛ multū deperijt in infirmitate lōga regis nabuchodonoſor. g Et diſpergite fruct⁹ eius. qꝛ illo tp̄e quilibꝫ rapiebat ſibi diuitias illi⁹ regni. h Fugiāt beſtie q̄ ſubter eā ſunt ꝛc̄. qꝛ multi receſſerūt de dn̄io nabuchodonoſor tp̄e amētie ſue tā de ſimplicibus q̄ ſignificanť p beſtias: q̄ꝫ de p̄ncipibus qui deſignanť p volucres ad alta tendētes. i Verūtn̄ germē radicū ei⁹ in terra ſinite. i. ſpem certā reuertēdi ad regnū poſt amētiā. k Et alligeť vinculo ferreo. i. infirmitate inducta ex diuia ſnīa q̄ infrāgibilis eſt. l In herbis q̄ foris ſunt. qꝛ tp̄e amētie habitabat in cāpis cū beſtijs. m Cor ei⁹ ab humano cōmuteť ꝛc̄. qꝛ pdidit vſum rōnis p amētiam: ꝛ ſic fact⁹ eſt q̄ſi beſtia: qꝛ vita hoīs nō differt a vita beſtiali niſi p vſum rōnis: nō qꝛ fuit mutat⁹ in bouē: vt dicit Joſephus: q̄ licet veraciť narrat hiſtoriā veteris teſtamēti: tn̄ qn̄ vult exponere turpiter deficit: ſicut de nuditate ade in ſtatu innocētie dicit Joſeph⁹ ꝙ nō erubeſcebat: ꝛ exponēdo rōnē aſſigt̄: qꝛ adā vixit tūc in ſimplicitate beſtiali: ſicut pueri an̄ vſum rōnis nō erubeſcunt de ſua nuditate: ſed h̄ eſt manifeſte falſum: qꝛ ſic p pctm̄ melioratus fuiſſet ſtat⁹ p̄mi hoīs: qꝛ p hoc adept⁹ fuiſſet vſum rōnis: ꝛ eodē modo dicit hic Joſeph⁹ dicendo ꝙ nabuchodonoſor fuit mutat⁹ in bouē. n Et ſeptē tp̄a muteň ſup eū. i. ſeptē anni. p tp̄s enī intelligiť ann⁹ in ſcriptura: vt d̄r. i. xij. cū d̄r: Per tp̄s ꝛ tp̄a ꝛ dimidiū tp̄is. Ex q̄ ptꝫ falſum ꝙ aliq̄ dicūt vij. annos fuiſſe mutatos in. vij. mēſes orōne danielis: vt dicit gloſa ſup locū iſtū. o In ſnīa. Hic narrať viſio q̄ntuꝫ ad diuīe ſnīe cām. cū d̄r: In ſnīa vigilū decretū eſt ꝛc̄. i. ad petitionē ſctōꝝ q̄ ſunt i terra quā angeli p̄ſentāt corā deo decretū eſt hoc a deo in ꝯſpectu angeloꝝ: q̄ dicunť vigiles rōnib⁹ p̄dictis. ꝛ cā ſubdiť: p Donec agnoſcāt viuētes ſup terram. i. hoīes. q Qm̄ dn̄atur excelſus in regno hominuꝫ. trāſferēdo regna ſm voluntatē ſuā. r Et humilimuꝫ hominē. i. chriſtū. s Cōſtituet ſup eum. ſm ꝙ ip̄emet dicit Mat. vlt. Data eſt mihi oīs ptās in celo ꝛ i terra. Vel ſm lr̄am per hoc intelligiť nabuchodonoſor qui de humili ſtatu primo fuit ad regnū eleuatus: ſed ꝓpter ſupbiā ad tp̄s deiectus: ꝛ p humilitatē iteꝝ reſtitut⁹. t Hoc ſomniū vidi ego nabuchodo. rex. p hoc ptꝫ falſitas illoꝝ q̄ dicūt ꝙ ea que dicūtur in h̄ ca. nō ſunt intelligēda ad lr̄am de nabucho. ſed de diabolo q̄ in ꝯſūmatiōe ſeculi cōſequeť maiorē gloriā q̄ꝫ illi angeli

angeli q̄ nō peccauerūt. Qꝛ autē nō intelligať ad lr̄am de nabuchodonoſor: arguūt primo: qꝛ n̄ eſt veriſiľe ꝙ rex fuiſſet dimiſſus currere p cāpos cū beſtijs: ſed magis fuiſſet ligatus ꝛ incluſus. Silr̄ nec ꝙ p tantū tp̄s vixiſſet nudus ꝛ ſub diuo. Tertio impoſſibile videť ꝙ ita diu vixiſſet tali cibo: qꝛ. i. dicitur: Fenū q̄ſi bos comedes. Quarto qꝛ i tāto tp̄e beſtie deuoraſſent eū: vt videť. Quinto qꝛ nō eſt veriſiľe ꝙ per vij. ānos tātū regnū fuiſſet ſine rege: ꝛ nō legiť ali⁹ inſtitut⁹: ꝛ ſi fuiſſet iſtitut⁹ nō ē veriſiľe ꝙ ei ceſſiſſet p⁹ furiā. iō dicūt ꝙ daniel ad lr̄am loquiť h̄ de diabolo ſub metaphora de nabucho. ſ dictū iſtoꝝ ē erroneū: qꝛ pctm̄ demonis ē irremediabile: ſic̄ diffuſi⁹ tractatur. ij. ſnīaꝝ: ꝛ ꝯriū dicere error ē Origenis. cui⁹ iprobatiōeꝫ omitto h̄ ꝓpť ꝓlixitatē vitandā. ꝛ qꝛ hr̄ in ſcriptis cōib⁹. Itē falſitas iſtoꝝ ptꝫ ex lr̄a vbi d̄r ꝙ daniel erat collega huius nabucho. de q̄ eſt h̄ ſermo. Qꝛ aūt eēt familiar̄ ipi diabolo ē falſuꝫ: cū hic dicať ꝙ habebat ſpm̄ deoꝝ ſctōꝝ. Itē ſomniū nō p̄t ieſſe diabolo ſic̄ nec ſomn⁹. Itē quō exponeret daniel ſomniū diabolo: cū in demōib⁹ vigeat acumē intellect⁹ mag̃ q̄ꝫ in hoīb⁹: ꝛ iō dicēdū eſt ꝙ h̄ eſt v̄a hiſtoria ꝛ nō locutio parabolica. q̄d ptꝫ ex h̄ ꝙ pſone ſic determinate noīanť. ſ. daniel: nabucho. et alij ꝛ coꝝ officia. Itē p h̄ q̄d factū notať ſic celebre q̄d ſcribiť toti regno in regia epl̄a. Ad p̄mū igiť ꝙ i ꝯtrarium obijciť dicēdū ꝙ ſic̄ dicit Hiero. ꝛ expientia docet: multa ſūt ipoſſibilia hoī ſano: q̄ tn̄ ſunt poſſibilia homī furioſo. furia enī facit hoīeꝫ multa agere ꝛ pati q̄ al̄s nō poſſet. videm⁹ enim amentes diu ſub diuo morari: crudis ſuſtētari: q̄b⁹ etiā videť ꝙ ſint beſtie beſtiaꝝ etiā ferociū: ꝛ cū talib⁹ amicitiā ꝯtrahūt. Hec Hiero. Nō aūt iſtoꝝ q̄ dicit hic Hiero. p̄t aſſignari breuiť: qꝛ furia naturā hoīs deordinat et q̄ſi beſtialē facit: ꝛ ex h̄ ſeq̄tur ꝙ aliq̄ ſūt eis delectabilia ꝛ poſſibilia q̄ ante nō erāt ꝓpť trāſmutatiōeꝫ nature: ſic̄ mulierib⁹ p̄gnātib⁹ carbones vľ terra fit cib⁹ delectabiľ ꝓpť nature deordiatione: q̄ tn̄ al̄s ſūt eis abomiabilia. Ex h̄ etiā ſeq̄tur aliud. ſ. ꝙ cū beſtijs ꝯtrahūt familiaritatē ꝓpter q̄ndā aſſimilationē ad eas: ꝛ ꝓpť h̄ beſtie nō deuorabāt nabucho. ſicut ꝛ experimēto videtur ꝙ canes ferociſſimi nō nocēt fatuis naturaliť vľ amētibus. Pōt tn̄ dici ꝙ a beſtijs fuit diuinit⁹ p̄ſeruat⁹: ꝛ ſic ptꝫ ad quartū. Prīa aūt cā q̄re nō fuit ligat⁹ vľ icluſus tp̄e furie fuit: qꝛ p h̄ infirmitas fuit aggrauata. ptꝫ enī ad ſenſuꝫ: ꝙ furioſi cū liganť mag̃ ifirmanť: ꝛ ſciebāt hoīes ſui p reuelationeꝫ daniel ꝙ in cāpis non moreref: ſ finaliť in regnum reſtitueretur. Ad q̄ntū dicēdū ꝙ regnū tp̄e illo fuit gubernatū p p̄ncipes: ꝛ maxīe p danielē q̄ diligebat regē. ꝛ qꝛ p daniel reuelationē ſciebāt regē reſtituēdū: iō nullū aliū audebāt interī ſtatuere: ne nabucho. poſtea reſtitut⁹ p̄uiret eos tā q̄ꝫ reos crimine leſe maieſtat̃. Itē qꝛ nabuchodo. multū regnū ampliauerat ꝛ glorificauerat: iō cū maiori patiētia p̄ncipes eū expectabāt. Vel ſaliť p̄t dici: ꝙ fili⁹ eius euilmerodach illo tp̄e regnuit. Quō aūt poſtea ceſſit pr̄i: dicēdū ꝙ h̄ fecerūt p̄ncipes q̄ eius maliciā odiebāt. vn̄ vt dicūt aliq̄ ꝓpter mala q̄ fecit tp̄e infirmitat̃ paterne fuit poſtea incarcerat⁹ a pr̄e cū ioachin rege iuda: ex q̄ cū eo amicitiam ꝯtraxit ꝛ eū de carcere extraxit. vt hr̄ iiij. Reg̃. vlt̃. v Tu ḡ balthaſar. Hic ꝯn̄r poniť viſiōis interp̄tatio: ꝛ diuidiť i duas ptes. qꝛ prīo poniť ip̄a iterp̄tatio. ſcd̄o iterp̄tatōis ipletio. ibi: Oia hec. In prīa pte d̄r ſic: Tu ḡ balthaſar. i. daniel. x Narra feſtiu⁹ ꝛc̄. q. d. nō indiges tp̄is dilatiōe ad cogitādū ꝓpť dinā ſapiam q̄ ē in te. y Tūc daniel ꝛc̄. cepit itra ſemetip̄m tacit⁹ cogitare: qꝛ nolebat cito ꝓcedere ad denūciādū regi mala. z Et cogi. ei⁹ ꝯtur. eū. qꝛ rex

 honorauerat

D a Balthaſar ſom. Uidens
eũ pterritũ nec cõtra ſe velle
dicere aliq̃d ſiniſtrũ: cohor/
taẽ vt vere ⁊ ſimplr qõ intelli
git eloquaẽ. b Uinciaẽ
fer. Querũt a nobis q̃ hiſto/
rie ↄtradicũt quõ ferro ⁊ ere
vinct⁹ fuerit: aut q̃s eũ liga/
uerit cũ pſpicuũ ſit oẽs furio
ſos: ne aliq̃s occidãt catenis
religari. c Hec eſt interp̃.
auſteritatẽ ſniẽ: verboꝝ tẽpe
rat blãdimẽtis: et mala rele/
uat pmiſſis. Uñ: Regnũ tuũ
tibi manebit. d Regnũ tu
um ti. ꝫ q̃ʒ calũniatores accu
ſant mirãtes ꝙ poſt efferatio
nẽ: poſt tãta tormẽta: poſt fe/
ni ⁊ herbaꝝ alimẽta deũ con
fiteatur: ⁊ ſit q̃ fuerat. Sʒ re/
ſpondeãt quõ ↄgruat vt an/
geli q̃ nunq̃ corruerũt eũ ha
beant p̃ncipem qui p pñiam
ſit reuerſus. e Quob/
rem. Quis de⁹ p̃dixerit: cui⁹
p̃ſcientia nõ põt mutari: hor/
tatur tñ ad elemoſynã ⁊ pau
E perum miſericordiã: qꝛ neſci
ebat an eẽt dei comminatio:
quia ⁊ Ezechie ⁊ niniuitaruʒ
ſnĩa mutata eſt nõ iudicij va
nitate: ſed eorũ mutatiõe qui
conuerſi veniaʒ meruerunt.
Hieremie quoq̃ dicit dñs ſe
mala ſup gentem inferre: ⁊ ſi
bona fecerit minas clemẽtia
cõmutare: iſup bona ſe datu/
rũ pmittit: ſed ſi mala fecerit
dicit ſe ſuã mutare ſnĩam nõ
in hoĩes ſed in opa q̃ mutata
ſunt. Neq̃ enĩ de⁹ hoĩb⁹ ira
ſcitur ꝫ vitijs: q̃ cũ in homĩe
nõ fuerint nõ qõ mutatuʒ eſt
punit. Intẽdit enĩ pctã puni
re: hoĩes ſaluare. Fecit na
buchodonoſor iuxta daniel
conſiliũ miſericordias ĩ pau/
peres: ⁊ idcirco vſq̃ ad men/
ſem. xij. dilata eſt ſnĩa: ꝫ quia
gloriatur dicẽs: Nõne hec ẽ
babylon ⁊c. bonũ miſcdie p/
† De pe. di. didit malo ſupbie. Propt
i. c. q̃obrẽ. hũilitatẽ adhuc p annũ man
in textu et ſit in regno: ⁊ qꝛ benefecerat
in glo. paupib⁹ ẜm ↄſiliuʒ daniel: ꝫ
elatus ĩ ſupbia ſtatim eiect⁹
Hie. 29. b ꝟſus eſt ĩ inſaniã. In Hie/
remia p̃cipiẽ pplo iudeorũ vt
F orent p babylonioꝝ pace: qꝛ
in pace eoꝝ ẽ pax captiuoꝝ.
f Forſitan igno. Daniel p̃/
ſcius futuroꝝ de dei ſnĩa du/
† 23. q. 5. bitabat: in q̃ apparet eoꝝ ĩto/
c. fi. lerabilis temeritas q̃ auda/
cter pctõrib⁹ veniã pollicen/
tur: nemini tñ deſperãdũ: qꝛ
⁊ nabucho. ſi fecerit bona ĩ/
dulgentia pmittitur.
g Cũ adhuc eẽt. Arrogãs
gl'iatio ſtatim puniẽ: nec ſnĩa
differẽ ne miſcdia in paupes
mĩme pfuiſſe videaẽ. In ſup
bia ſtatim regnum perdidit:
quod aliquãdiu in miſericor
dia detinuit: quia de magni/
tudine operis ſui tumuit vl/
tra homines: factus eſt infra
homines.

Et ſenſus

conturbabant eũ. Reſpõdẽs aũt rex ait:
a Balthaſar ſomniũ ⁊ interp̃tatio eius nõ
ↄturbẽt te. Reſpondit balthaſar et dixit:
Domine mi: ſomniũ his q̃ te oderunt: et a
a ¶ abſq̃ regis iniuria explicat veritatẽ: ⁊ ne videatur ſuper/
be arguere exponit altitudinem potentie.
interp̃tatio eius hoſtib⁹ tuis ſit. Arborẽ b
quã vidiſti ſublimẽ atq̃ robuſtã: cui⁹ alti
a ¶ preſumptione tua.
tudo ptingit ad celũm: ⁊ aſpectus illi⁹ in
a ¶ principes.
omnẽ terrã: et rãmi ei⁹ pulcherrimi: ⁊ fru
ctus eius nimius: ⁊ eſca oĩm in ea: ſubter
eã habitãtes beſtie agri: et in ramis eius
cõmorantes aues celi: tu es rex q̃ magni/
ficatus es ⁊ inualuiſti: et magnitudo tua
a ¶ hyperbole.
creuit et puenit vſq̃ ad celũʒ: et ptãs tua
in terminos vniuerſe terre. Qꝫ autẽ vidit
rex vigilẽ et ſanctum deſcendere de celo ⁊
dicere: Succidite arborẽ et diſſipate illã:
attamẽ germẽ radicũ eius in terra dimit
b tite: et vinciaẽ ferro ⁊ ere in herbis foris:
et rore celi cõſpergaẽ: et cũ feris ſit pabu/
lum eius: donec ſeptẽ tpa mutenẽ ſuper
a ¶ non mee. ¶ qui oĩa poteſt.
c eũ. Hec eſt interp̃tatio ſentẽtie altiſſimi q̃
a ¶ hoĩes. b ¶ inſanũ.
puenit ſup dñm meũ regeʒ. Eijcient te ab
hominibus: et cum beſtijs feriſq̃ erit ha/
bitatio tua † et fenum vt bos comedes: et
¶ anni.
rore celi infunderis. Septem q̃ꝫ tempora
¶ euoluti.
mutabunẽ ſup te: donec ſcias ꝙ dñeẽ ex/
celſus ſup regnum hoĩm: et cuicunq̃ vo/
luerit det illud. Qꝫ autẽ precepit vt relin/
queretur germen radicũ eius: id eſt arbo
d ris: regnum tuũ tibi manebit poſtq̃ co/
e gnoueris poteſtatẽ eſſe celeſteʒ. Quobrẽ c
a ¶ preſcientia.
rex cõnſiliũ meũ placeat tibi † et pctã tua
elemoſynis redime: et iniq̃tates tuas mi
f ſericordijs paupeꝝ: forſitan ignoſcet de⁹
delictis tuis. Omia hec venerũt ſuper na d
a ¶ annum. ſ.
buchodonoſor regẽ. Poſt finẽm menſiuʒ e
duodecim in aula babylonis deambula/ f
a ¶ his q̃ ſerũ in anĩo voluebat ob ea q̃ ſibi dicta fuerant a da
niele.
bat. Reſpõditq̃ rex ⁊ ait † Nõne hec eſt ba g h
bylon ciuitas magna quã ego edificaui ĩ i
domũ regni: in robore fortitudis mee: et
g in gloria decoris mei? Cũq̃ adhuc eẽt ſer k
a ¶ qui p ſe regnare voluit. b ¶ quaſi pondus. c ¶ nõ aliȷ̃.
¶ vox operta p̃mittitur vt a dño vindicta ĩmiſſa ſciatur.
mo in ore regis: vox de celo ruit. Tibi di/ l m
ciẽ nabuchodonoſor rex: Regnũ tuũ trã/
a ¶ tanq̃ inſanũ. b ¶ domeſticis.
ſibit a te: ⁊ ab hoĩb⁹ te eijciẽt: ⁊ cũ beſtijs
a ¶ natura. b ¶ non vere.
atq̃ feris erit habitatio tua: fenum quaſi n
bos comedes: et ſeptem tempora muta/

honorauerat eũ multũ ⁊ ſocios ei⁹: ⁊
iõ q̃ſi grat⁹ cõturbabaẽ de malo ei⁹
futuro. vñ ſeq̃tur poſt: a Dñe mi.
ſomniũ his q̃ te oderũt ⁊c. qꝛ lʒ veri
tas ↄtra ſupiores ſit dicẽda tñ cũ re/
uerẽtia dʒ dici. b Arborẽ quã vi
diſti. hic incipit exponere viſionẽ eo
modo q̃ ſupi⁹ eſt expoſita: ⁊ iõ ptʒ ex
dictis ſnĩa vſq̃ ibi: c Quobrem.
vbi poſita expoſitiõe poniẽ monitio
daniel monẽtis regẽ ad pniaʒ ⁊ opa
miſcdie: vt p hec auertaẽ pẽa futura
ab eo: qꝛ neſciebat pph̃a vtrũ h̃ pro
phetia eẽt dicta p cõminationeʒ tm̃:
qꝛ tales cõminatiões freq̃nẽ intelli/
gunẽ ſub ↄditiõe. ſ. ſi illi ↄtra q̃s di/
cunẽ pſeuerẽt in malo. vñ dicit dñs
Hiere. xviij. Repente loq̃r aduerſus
gentẽ ⁊ adũſus regnũ vt eradicem ⁊
deſtruã illud: Si pniam egerit gens
illa a malo ſuo: agã ⁊ ego pniam ſu/
per malo qõ cogitaui vt facerẽ ei.
d Oĩa hec. Hic poniẽ interp̃tatio
nis ĩpletio: et diuidiẽ in duas: quia
p̃mo poniẽ viſiõis ĩpletio q̃ꝫtum ad
ipi⁹ nabuchodonoſor deiectionẽ. et
ſcdo q̃ꝫtũ ad ei⁹ reſtitutionẽ. ibi: Igi
tur poſt finẽ. Circa p̃mũ ↄſiderãdũ
ꝙ licet ad ꝟbũ daniel nabucho. ali/
quã pniam egerit: ⁊ aliq̃ opa miſeri/
cordie fecerit: tñ ad p̃ſtinã ſupbiã re
dijt: ppẽ qõ pena p̃dicta fuit ei infli/
cta. ⁊ h̃ eſt qõ dꝛ: Oĩa h̃ ⁊c. e Poſt
finẽ mẽ. xij. i. poſt annũ: qꝛ p ãnũ fa/
cta eſt dilatio pene ppẽ opa miſcdie:
ſed qꝛ vt dictũ eſt reuerſus eſt ad ſu/
perbiã: iõ tũc ei inflicta eſt. f In
aula baby. deam. fretus multitudi/
ne militũum. g Reſpõditq̃ rex. † Job. 40. c
nõ dꝛ hic ꝙ aliq̃s loq̃reẽ cũ eo: et iõ † 5. d
dicẽdũ ꝙ rñdit ſue cogitatiõi: qꝛ tũc
cogitabat de abiectiõe ſua quã p̃di/
xerat ſibi daniel: ⁊ reputabat falſum
⁊ impoſſibile: qꝛ iã ann⁹ trãſierat: et
ppter magnitudinẽ potẽtie ⁊ ſupbie
ſue. h Et ait: Nõne hec ẽ baby. ci
ui. mag. ⁊c. q. d. q̃s poſſet me deijce/
re. dꝛ aũt babylon magna. qꝛ ẜm ꝙ
dicit Hiero. ſup Eſa. Ipa erat edifi/
cata in quadro: ⁊ quodlibet lat⁹ q̃/
dri habebat. xvj. milliaria. i. octo leu
cas: nec eſt mirũ: qꝛ tunc ſic edifica/ † Eccl. 3. b
banẽ ciuitates: ꝙ q̃libet ẜm ſtatũ ſu
um habebat iuxta domũ ſuã ortum
⁊ vineã vbi terrenaſcẽtia creſcebãt:
vñ diu poſſet viuere in obſidione cũ
familia ſua. Capitoleũ aũt vl' fortali
ciũ illi⁹ ciuitatis erat turris edifica/
ta a filijs noe: vt habeẽ Gen. xj.
i Quã ego edificaui in domuʒ re/
gni. nõ enĩ edificauerat ſimplr illam
ciuitatẽ: ſed fecerat eaʒ metropolim
ſue monarchie: ⁊ eaʒ ampliauerat et
fortificauerat ad robur regni ſui et
decorẽ. ppter qõ reputabat dictũ da
nielis trufaticũ. k Cumq̃ ſermo
adhuc eẽt in ore reg. vt ei oſtẽderet
deus ꝙ ppter ſupbiã ſuã punit⁹ eſt.
iõ ipo loq̃nte ſupbe ſubdiẽ inflictio
pene cũ dꝛ: l Uox de celo ruit. q̃ſi
qõdã pond⁹ deijciẽs ei⁹ ſupbiam: et
vox facta eſt in apto vt dei vindicta
ĩtelligaẽ a pplo: qꝛ nõ ãbulabat ſol⁹
p aulã ſuã: ꝫ multi erãt cũ eo q̃ vocẽ
de celo audierũt. m Tibi dꝛ na/
bucho. ⁊c. ſenſus ptʒ ex p̃dict. ſeq̃t:
n Fenũ q̃ſi bos co. ex h̃ ptʒ ꝙ nõ fu/
it mutat⁹ ĩ bouẽ: vt dicit Joſephus:
quia nõ

a Et ſenſus m.r. Oſtēdit ſenſum ſe amiſiſſe: nō formā huma nā qͦ quidā putār ex eo qͦ ſequit: Figura mea reddita ē mi hi. b Juxta volūta. In h ſic hō loquit tanq̄ nō ſm iuſticiā agat: ſ ſm voluntatē: ⁊ dū potentiā dei p̄dicat iuſticiā ei⁹ vi deť arguere q̄ſi immerito penas ſuſtinuerit. c Optimates mei. Scdm eos q̄ hiſtorie ꝯtradicūt oēs angeli reqrēt diabolū i regnum reſtituēdū: ⁊ maior fiet ei⁹ glīa q̄ cō tra dn̄m ſupbiuit: q̄z eoꝝ q̄ obedierť ei: ⁊ fecit mala vt hrēt bona. Tan ta erat neq̄cia euilmeradach q̄ oēs requirebāt illū. Un̄ ⁊ poſtea poſit⁹ ē a patre in carcere. Baltbaſar

Nico.de lyra

qꝛ nō dꝛ hic bos ſ q̄ſi bos ſilī mō vi uendo: vt hr̄ in decretis.xxiij.q.iiij. a Et rore celi ⁊c̄. qꝛ ce lo tm̄ tegebať. b Donec ca.ei⁹ ⁊c̄. .i. ſm longitudinē alaꝝ aq̄le: qꝛ non tondebať. c Et vng.ei⁹ ⁊c̄. eadez rōne. d Igiť. h ponit viſiōis īple tio q̄tū ad nabucho. reſtitutionē: et diuidit i duas ptes. qꝛ p̄mo deſcri biť ei⁹ reſtitutio. ſcdo infert intenta ꝯcluſio. ibi: Nūc g̃. Circa p̄mum dꝛ ſic: Igiť poſt finē dieꝝ.i. ſeptē ānoꝝ p̄dictoꝝ a dn̄o. e Ego nabuch.o cu. meos. corpis.ſ.⁊ mētis. f Ad ce. leuaui.i. potentiā dei cognoui. g Et ſen.me⁹ ⁊c̄. qꝛ furia trāſierat. h Et altiſ. bn̄dixi. corde. i Et vi uentē i ſem. laudaui. ore. k Et glo rificaui. ꝯfitēdo virtutē ei⁹ ⁊ bonita tē publice. l Quia ptās ei⁹ ptās ſempiťna. q̄tū ad duratiōez. m Et regnū ei⁹ in gene. ⁊ gene. qꝛ ſe exten dit ad oēm gentē. n Et oēs ha bita. ter. apud eū in ni. repu. ſunt. qꝛ de nihilo ſunt ⁊ in nihilū redigerenť niſi manutenētia dei ꝯſuarentur. o Juxta volun. enī ſu. facit tam in virtu. ce. ⁊c̄. i. in angelis. p Et nō eſt q̄ reſi. ma. eius. i. potētie. q Et dicat ei q̄re feciſti. i. dicere poſſit. qꝛ iudicia ei⁹ incōp̄henſibilia ſūt a no bis: nec errare pōt in fact⁹ ſuis. Seq̄ tur: r Figura mea reuerſa ē ad me. nō eſt p h intelligendū q̄ de figu ra bouis reūſus ſit ad figuraz hoīs: vt dicit Joſeph⁹ ⁊ male: vt viſuz eſt: ſed figura h accipiť p exteriori cōpo ſitiōe: qꝛ fuit tonſus ⁊ veſtitus: et ſic quodāmō in figura mutat⁹. Vł ali ter intelligēdū eſt h ſm eſtimationē quā hēbat in furia: qꝛ tūc ſibi vide bať q̄ eſſet beſtia. s Et optima tes mei ⁊ magi. mei req̄. me. ſm tp̄s p̄dictum a daniele: ⁊ pp̄ter neq̄ciam euilmerodach cui⁹ dn̄iuz erat eis o dioſuz. Cetera patēt. t Nūc igiť. Hic ponit ꝯcluſio. cū dꝛ: Nūc igitur ego nabuchod. laudo. ore. v Et magnifico. corde. x Et glorifico. ope. y Regē celi. cui⁹ regnū ſo lū eſt ſtabile. z Quia oīa opera ei⁹ vera. qꝛ pcedūt ſm regul ā ſue ſa piētie q̄ nō pōt errare. a Et oīs vie ei⁹. i. modi faciēdi. b Judicia. i. recti. c Et gradiē tes in ſupbia pōt hūiliare. h cognoſcebat p expientiā. Dubi tatur a q̄buſdā vtrū iſte nabucho. fuerit ſaluat⁹: pp̄ter h qͦ dꝛ de eo Eſa. xiiij. Detracta eſt ad inferos ſupbia tua: cōcidit cadauer tuū. ⁊. j. Verūtn̄ ad infernū detraheris in pfunduz laci: ⁊ multa q̄ ibi dicūtur. ex q̄b⁹ aliq̄b⁹ videť q̄ ſit dānat⁹. Dicendū q̄ eſt ſaluat⁹: qꝛ ſcriptura termīat hiſtoriā ei⁹ in ſui humiliatiōe ⁊ diuine ṽtut⁹ ⁊ fidei ꝯfeſſiōe: vt hic ptz. qͦ non fit in ſcp̄tura niſi de his q̄ ſunt in ſtatu ſalut⁹. h etiā dic̄ decre tum. xxiij. q. iiij. Nabucho. Ad illud qͦ dꝛ in ꝯtrariū i Eſa. dicendum q̄ dictū eſt p cōminationē intellecta ꝯditiōe. ſ. ſi non peniteret: qꝛ tn̄ penituit. iō ad infernū dānatoꝝ nō deſcēdit: ſi cut Eſa. xxxviij. p Eſaiā dictū eſt Ezechie: Diſpone domui tue qꝛ morier⁹ tu ⁊ nō viues. qꝛ tn̄ penituit: iō ſnīa mutata fuit: et additi ſūt vite ei⁹. xv. āni: vt hr̄ ibidē. Moralit exponēdo p arborē intelligere poſſum⁹ quēcūq̄ ſtatū pſpeꝝ tpalē vel ſpūalē. Si ac cipiť q̄tū ad tpalē tm̄: ſic arbor iſta eſt hō q̄tū ad pſonā. hō ei eſt arbor euerſa: vt. ſ. dictū eſt. Iſta arbor eſt in medio terre: qꝛ ſita eſt inť orientez natiuitat⁹: ⁊ mort⁹ occidētē. Alta: p excellētiā inť alias creaturas. Ma gna: q̄tū ad ſciam. Fortis: q̄tuz ad potentiā. Procera: q̄tū ad apparen tiā. Ramoſa: q̄ ad gener⁹ lineā. Fru ctifera: p opulentiā: ſed nō q̄tuz ad charitatē ſed carnē nutriendā. La ta vel diffuſa: q̄tū ad famā. Subter eā aīalia. i. ſimplices. Beſtie. i. fero ces. In ramis ei⁹ volucres. i. in do mo ei⁹ vel curia ſunt leues ſupbi mē daces garruloſi. Ex ea veſcit oīs ca ro. i. carnales ei⁹ bona ꝯſumunt: qꝛ totū dat mūdo: nihil deo. Sup hanc arborē eſt ſnīa quā clamat. Vigil. i. chriſtus vł angelus vel p̄dicator vel p̄latus. que ſequit: Succidite arbo rē p mortē. Ejicite q̄tū ad vtilitatez extremā inter aīalia: qꝛ in alijs aīali bus poſt mortē remanet aliq̄d vtile: nihil aūt in hmōi hoīe. Precidite ra mos ei⁹. i. parentelā. Excutite folia: id eſt exteriorē apparentiā. Diſpgite fruct⁹. i. opulentiā: qꝛ in morte q̄libz rapit qͦ pōt de bonis taliū. Fugiāt aīalia ⁊c̄. pp̄ter familie diſpſionem. Ejiciatur exteri⁹. i. ad ſocietatē infer nalē. Cor ei⁹ ab hūano cōmuteť: q̄n tū ad obſtinationē. Septem tpa mu tenť ſup eū: q̄tū ad dānationē ppe tuā q̄ p ſeptenariū deſignať. Ecce ar bor hūane pſperitat⁹: ⁊ ꝯtra eā ſnīa diuine vltionis. Scdo pōt exponi de pſperitate ſeu excellētia ſpūali: et ſic p arborē intellige hoīem virtuo ſum. Hec arbor eſt alta: p iuſticiam. Fortis: p ꝯſtantiā. Frondoſa: p elo quentiā. Magna: p prudentiā q̄ diri git omēs virtutes. Diffuſa: p miſeri cordiā. Fructifera: p deuotiōis exu berantiaz. Omēs paſcunť ex ea: per fraternā edificationē. Subter eā be ſtie: p ſenſuū exterioꝝ refrenationē. In ramis ei⁹ volucres celi: p motuū exterioꝝ moderantiā. Hic hō ſi i pec catū cadat: cōtra eum inclamat: Vi gil. i. xp̄s in euāgelio p̄dicator vł p̄ latus p̄dicando. Succidite arborē: quantū ad deſertionē charitat⁹ que eſt vita aīe. Precidite ramos: q̄tuz ad ablationē voluntat⁹ bone. Excu tite folia: q̄ntū ad defectuz bone lo cutionis. Diſpergite fructus: quātū ad ſubtractionē bone opatiōis. Fu giant aīalia q̄ ſubter eā ſunt: q̄tū ad defectum debite ſubiectiōis. Al ligeť vinculo: q̄tum ad generatio nem male ꝯſuetudinis. Ferreo: pp̄ter duriciem obſtinatiōis. Ejiciatur foris: q̄tū ad inuerecundiā in oīb⁹ malis: qꝛ tūc fa cta eſt ei frons meretricis. Cor eius ab hūano cōmutetur: q̄n tū ad oēm modū crudelitat⁹. Septē tpa cōmutenť ſup eū: q̄n tum ad pūerſam opinionē toti⁹ leg⁹. Hui⁹ arboris ſententias percipiūt in ſomnijs reges: principes: nobiles: diuites: qꝛ fre quenter in p̄dicatiōib⁹ audiūt diuinā ſnīam: ſed nō curant ac ſi eſſet tantūmodo ſomnium.

Moralit

† 17. q. 4. c. miror.

G

† ſ. 17. d

† 23. q. 4. na buchodo noſor.

a ſ magna miſerie conſolatio. b ſ ſup omnes gen tes ſine cuius nutu nec folium arboris cadit.

bunť ſup te: donec ſcias q̄ dn̄ēť ex

a ſ omnis ptās a deo eſt.

celſus in regno hoīm: ēt cuicūq̄ vo

a ſ vt ſciret eſſe ſupbie penā ſ dei.

luerit det illud † Eādem hora ſermo

cōplet⁹ eſt ſup nabuchodonoſor: et

a ſ mente captus.

ex hoīb⁹ abiēctus eſt: ⁊ fenū vt bos

a ſ qꝛ celo tm̄ tegebatur.

comedit: ⁊ rore celi corp⁹ ei⁹ infectū a

eſt donec capilli eius in ſilitudinez b

ſ alarum.

aq̄larū creſcerēt: ⁊ vngues eius q̄ſi c

a ſ ſeptē annoꝝ. b ſ p̄dictoꝝ a dn̄o.

vngues auiū. Igiť poſt finēz dierū d

a ſ mentis ⁊ corporis.

ego nabuchodonoſor oculos meoſ e

a ſ vbi deus. vn̄: Fiat volūtas tua ſicut in ce. ⁊ i ter.

a ad celum leuaui: ⁊ ſenſus me⁹ reddi f g

ſ ideo. a ſ qui dn̄atur in regno hoīm.

tus ē mihi: et altiſſimo bn̄dixi: et vi h

uentē i ſempiternū laudaui ⁊ glorifi i k

a ſ experto credite.

caui † qꝛ poteſtas ei⁹ ptās ſempiter l

a ſ in oīa tpa vel leg⁹ vel euāgelij. potuit enī nabu chodo. ſenſu p̄mo recepto etiā hoc nō ignorare.

na: ⁊ regnū ei⁹ in generatiōe ⁊ gene m

rationē: ⁊ oēs hitatores terre apud n

b eū i nihilū reputati ſunt. Juxta vo o

luntatē enī ſuā facit tā in ṽtutib⁹ ce

li q̄ in hitatorib⁹ terre: ⁊ nō eſt q̄ re p

a ſ potentie eius.

ſiſtat manui ei⁹: ⁊ dicat ei: q̄re feci q

a ſ quo cognoui eū. ſ. b ſ quē amiſerā.

ſti: † In ipo tpe ſenſus me⁹ reuerſus

eſt ad me: ⁊ ad honorem regni mei

a ſ reformatio ſenſus. ſ humana quā inſanus viſus eſt amiſiſſe.

decorēq̄ puēi: ⁊ figura mea reuerſa r

c ē ad me: ⁊ optiates mei ⁊ magiſtra s

tus mei req̄ſierūt me: ⁊ i regno meo

reſtitutus ſum: ⁊ magnificētia mea

amplior addita ē mihi. Nūc igitur t

ego nabuchodonoſor laudo et ma v x

gnifico ⁊ glorifico regē celi: qꝛ omia y z

opa ei⁹ vera ⁊ oēs vie ei⁹ iudicia: ⁊ a b

a ſ intellexit ſi p ſupbia punitum ⁊ iuſte humiliatū.

gradiētes in ſupbia pōt humiliare. c

Ca. IIII

Moraliter.

o † Ego nabuchodonoſor ⁊c̄. In h capitulo ſub ſpecie arboris ſucciſe eu

ius radi

ius radices dicunt᷑ remanſiſſe: ſm̄ ſenſuꝫ lr̄alem ſignificatur deiectio nabuchodonoſoꝛ ꝓpter ſuā elationē. Moraliter aūt ꝑ arborē iſtā ſignificat᷑ hō. Unū Judic. ix. dr̄: Ierūt ligna vt vngerēt ſuper ſe regē. Ibi nāqꝫ per ligna hoīes intelliguntur. Et de hac arbore ſubdit᷑: x† Ecce arbor ī medio terre: id eſt in medio terreſtriū hoīm quoꝝ ſtat⁹ variabil' eſt ſm̄ fortune motū. y† Et altitudo ei⁹ nimia. per ſupbiā ex fortune ꝓſperitate cauſatā. z† Magna arbor. ꝗꝛ ſtat⁹ eminētiā. a† Et fort'. ꝓpter potētiā mūdanā. b† Et ꝓceritas eius ꝯtingēs celū. i. elatio nimis exceſſiua ꝓpter inpēſaꝫ ſibi reuerentiā. c† Aſpect⁹ illi⁹ erat vſqꝫ ad termīos vniuerſe terre. per noīs ſui diffuſionē. d† Folia ei⁹ pulcherrima. ꝑ exterioris apparat⁹ oſtētationē in familijs ⁊ eq̄tatur': in vaſis aureis ⁊ argēteis ⁊ ſili'b⁹. e† Et fruct⁹ ei⁹ nimius. ꝑ opulentiā. f† Et eſca vniuerſoꝝ ī ea. i. multoꝝ: qꝛ ſicut dr̄ Eccs. v. Ubi multe ſunt opes: ibi ⁊ multi q̄ comedūt eas. g† Subter eā habitāt aīalia. i. ſimplices in humilibus officijs exiſtētes. ſic ſunt famuli coquine ⁊ ſtabuloꝝ ⁊ hmōi. h† Et beſtie. qđ nomen eſt ꝓprie ferociū aīaliū. vn̄ dicunt᷑ beſtie q̄ſi vaſtie a vaſtādo: iō ꝑ eas ſignificāt᷑ miſtri feroceſ ī leuādiſ exactiōib⁹ ⁊ grauaminibus inferēdis. i† Et ī ramis eius ꝯuerſabāt᷑ volucres. i. garruli adulatores ⁊ mimi. † Et ex ea veſcebatur oīs caro. i. hoīes carnales ⁊ nō religioſi vel paupēs. m† Et ecce vigil ⁊ ſanctus. i. ſpūſſanctus q̄ nunq̄ꝫ dormit. b† De celo deſcendit ⁊ clamauit fortiter. ſpūſſanctus enī inſpirās prophetas ſanctos: fortiter clamat ꝯtra tales ſuperbos in nouo ac veteri teſtamēto. d† Succidite arborē ⁊c. nā in morte preſcidūtur tales ſuperbi ⁊ in inferno puniunt᷑: niſi ꝑ verā penitentiā ante mortē ad deū humiliter reuertant᷑: qđ ſemper poteſt fieri durante vita pn̄ti. ideo ſubdit᷑: i† Uerūtn̄ germē radicū eius ſinite. Per hoc aūt germen ſignificatur liberū arbitriū reuerti potens ad bonū: qꝛ tn̄ hoc eſt difficile in hoībus aſſuetis ad malū. iō ſubdit᷑: k† Et alliget᷑ vinculo ferreo. ꝑ qđ ſignificat᷑ habit⁹ malus faciens difficultatē in dicta reuerſione: qꝛ tn̄ nō facit impoſſibilitatē. iō ſeq̄tur: p† Donec cognoſcant viuētes: ſcꝫ in ſuperbia. q† Qm̄ dn̄at᷑ excelſus ī regno hoīm. ⁊ ſic ſub eo veraciter hūilientur: et de beneficijs ſibi collat' ei debite regratient᷑. qđ ſi fecerint eis maiora ī celeſtib⁹ donabunt᷑. ꝓpter qđ in hui⁹ figura dr̄ in fine capituli: Et magnificētia mea amplior reddita eſt mihi.

Glo. ordi.

B Altbaſar Ca. V rex. Nō fili⁹ nabuchodonoſor. vt vulgo creditur: ſed vt ait Beroſus q̄ chaldeā ſcribit hiſtoriā: ⁊ qui eā ſequit᷑ Joſeph⁹ p⁹ nabucho. q̄ regnauit annos. xliiij. ſucceſſit euilmerodach filius ei⁹. de q̄ ſcribit Hieremias ꝙ in primo regni ſui āno leuauerit caput ioakim regis iudee et eduxerit eū de domo carcer': huic ſucceſſit fili⁹ ei⁹ reguſar q̄ habuit filiuꝫ laborſordech prēm hui⁹ balthaſar q̄ a medis ⁊ perſis occiſio deſtructū ē regnū chaldeoꝝ: et dari⁹ ſucceſſit. H̄ Xenophon ī cyri maioris ſcribit īfātia: ⁊ Pōpeius throg⁹. hūc dariū: alij aſtyagen: alij aſtyagiſ filiū putāt. b Precepit aūt. Tradūt hebrei ꝙ irritā putās dei ꝓmiſſionē q̄ Hieremias captiuitatē iudeoꝝ dixerat relaxādam: cui⁹ ⁊ Zacharias in ꝑncipio meminit: q̄ſi ſpei vane inſultās captiuoꝝ fecerit grāde cōuiuiū: ⁊ attulerit vaſa ī mediū: in q̄ ſtatī diuinū apparuit iudiciū. c Temulētus. Et iō oblitus eoꝝ q̄ ꝯtigerant nabuchodonoſor. Tropologice. quicūqꝫ heretic⁹ vl' alius v̄ba ꝓphetarū aſſumit ⁊ ad ſenſum ſuū abutitur ſcripture ſacre teſtimonijs ⁊ dat bibere his q̄s decipit: ⁊ cū q̄b⁹ a deo recedens fornicat᷑: vaſa tēpli tollit ⁊ inebriat᷑ ī eis: ⁊ nō deū cui⁹ vaſa ſunt ſ; deos laudat aureos. i. ſeculari ſcīa cōpoſitos. argēteos eloquij venuſtate ⁊ rethorica arte ꝯſtructos ereos ferreos q̄s. ſ. fabule tradūt: ⁊ carmina poetarū multā elegātie vl' ſtulticie hn̄tes differētiā: de q̄b⁹ qꝛ penit⁹ īepta tradūt᷑: lapidei vl' ignei merito dicunt᷑. hos oēs Deuteronomiū in duas ꝑtes diuidit. Maledict⁹ qui facit ſculptile ⁊ cōflatile. ſ. opus manuū artificis: ⁊ ponit illud in abſcōdito. abſcōdūt enī oēs heretici mendacioꝝ ſuoꝝ dogmata vt ſagittent in obſcuro rectos corde. d In eadeꝫ hora. Sic. ſ. dictū eſt de nabucho. cū adhuc eēt ſermo in. o. r. ne ob aliud videant᷑ illata ſupplicia. Uū vaſa

(Margin: Beroſus li. 3. hiſto. chaldaice. — Hie. 52. g — Tropo. — Deut'. 27. c)

B Althaſar rex fecit grāde cōuiuiū optimatibus ſuis mille: ⁊ vnuſquiſqꝫ ſm̄ ſuam bibebat etatem. Precepit ergo iam temulentus vt afferentur vaſa aurea et argentea que aſportauerat nabuchodonoſor pater eius đ tēplo: quod fuit in hieruſalē: vt biberēt in eis rex ⁊ optiates ei⁹: vxoreſqꝫ eius ⁊ cōcubine. Tūc allata ſunt vaſa aurea q̄ aſportauerat de templo qđ fuerat in hieruſalēꝫ: ⁊ biberūt in eis rex ⁊ optimates ei⁹: vxores ⁊ cōcubine illius. Bibebant vinū et laudabant deos ſuos aureos et argenteos ⁊ ereos: ferreos: ligneoſqꝫ ⁊ lapideos. In eadē hora appuerūt digiti q̄ſi man⁹ hoīs ſcribētis ꝯtrā candelabrū in ſuperficie parietis aule regie. Et rex

(Interlinear: a ſ Alij. bibebat ipē rex vinū coraꝫ cūctis ꝑncipibus quos vocauerat. — a ſ quia ſm̄ etatē erant in conuiuio ordinati: vel nemo vltra vires bibere cogebatur. — ſ proauus. — ſ erroris. — a ſ iſultātes đo iudeoꝝ. b ſ q̄b⁹ victoriā ꝑbērib⁹ bibebāt in vaſis dn̄i. c ſ philoſophicos ſenſus. — a ſ eloquij venuſtate. b ſ carmīa poetaꝝ. c ſ inanes gentilium inuentiones. — a ſ vt melius appareat ⁊ manus et qđ ſcribitur. — a ſ vt ad regē ꝑtinere intelligatur.)

Nico. de lyra

B Althaſar rex. Hic ponit᷑ q̄rta viſio vbi oñdit᷑ eminētia regni xp̄i ⁊ iuſtorū: ad regnū antixp̄i ⁊ maloꝝ. Cā materialis eſt deſtructio regni chaldeoꝝ ꝑ medos ⁊ pſas: q̄ q̄dē deſtructio ꝑ digitos ſcribēt' ī pariete ē dictata: ꝑ danielē interp̄tata. in q̄ deſignat᷑ deſtructio regni diaboli ꝑ mortē xp̄i ⁊ ei⁹ paſſionē. Cā final' eſt ad oñdēdū iuſticiā đi: ⁊ daniel' prudētiā extollendā. Cā efficiēs ē inſtinct⁹ ſpūſſctī de re iminente vn̄ fit reuelatio nō ſomniū. Cā formal' cōſiſtit ī diuiſiōe: ⁊ diuidit᷑ in q̄ttuor ꝑtes: qꝛ ꝑmo tangit᷑ viſiōis occaſio. ſcđo videnti' ꝑturbatio. ibi: Tunc facies. tertio turbati rn̄ſio. ibi: O rex altiſſim⁹ ⁊c. q̄rto viſiōis expoſitio. ibi: Idcirco ab eo. Circa ꝑmū q̄ttuor ponūt᷑. Primū ē ꝯuict⁹ laſciuie. cum dr̄: Balthaſar rex fecit grāde ꝯuiuiū. Hiere. xxix. ꝑdictū erat ꝙ ī. lxx. ānis termīaret᷑ dominiū chaldeoꝝ vt rediret captiuitas iudeoꝝ. Balthaſar āt credebat illud tp̄s tranſiſſe: ⁊ ꝑ ꝯn̄s Hieremiā dixiſſe falſuꝫ. ꝓpter qđ vt dicūt hebrei fecit tale feſtū. b Optimatib⁹ ſuis mille. oēs enī magni ꝑncipes ſui imꝑij ꝯuenerāt in babylone vt defenderēt ciuitatē ꝯtra Cyrū ⁊ dariū q̄ obſederāt eā: vt ptꝫ ex fine hui⁹ ca. c Et vnuſq̄ſqꝫ ſm̄ ſu. bi. etatē. qđ exponit᷑ dupl'r. Uno mō qꝛ ſm̄ etates ſuas erāt in cōuiuio ordinati. ſeniores in ꝑmis loc': ⁊ alij ꝯn̄r in alijs. Alio mō exponit᷑: qꝛ null⁹ cogebatur bibere vltra vires ſuas: ſicut fit apud aliq̄s q̄ſtū ad h̄ morib⁹ incōpoſitos: ⁊ ꝓpter h̄ non erat decēs h̄ fieri in aula regali. Scđm qđ hic ponitur eſt ꝯtēptus blaſphemie exponēdo vaſa deo ꝯſecrata vſib⁹ hūanis. ⁊ h̄ eſt qđ dr̄: d Precepit ergo iā temu. vt affe. va. au. ⁊ argētea. de templo vbi fuerāt repoſita a nabuchodonoſor venerabilit᷑ ſm̄ ſuā eſtimationē. e Que aſportauerat nabucho. pr̄ eius. i. auus ei⁹: ſm̄ eos q̄ dicunt balthaſar fuiſſe filiū euilmerodach: q̄ opinio videtur ꝓbabilior: vt. ſ. dictū ē. ij. ca. Sequit᷑: f Et biberūt in eis rex ⁊ optimates eius ⁊c. ꝓpter hūc ꝯtemptū fuit iſte punit⁹: ⁊ maxime qꝛ illa vaſa expoſuit ſuis vxorib⁹ ⁊ cōcubinis: vt hic dr̄. Tertiū qđ hic eſt poſitū eſt actus idolatrie. cū dr̄: g Laudabāt deos ſuos. inſultando deo iudeoꝝ ī cuius vaſis bibebāt. h Aureos ⁊ argēteos ⁊ ereos: ferreos ⁊c. idola enī fiebāt de diuerſis metallis ſm̄ ꝓprietatē illoꝝ ꝑ q̄bus fiebāt: vt idolū martis de ferro. ſolis de auro. lune de argēto. vn̄ dr̄ Act'. xix. ꝙ edes Diane fiebant argētee. Ratio aūt hui⁹ eſt: qꝛ ꝓbabile eſt ꝙ tales imagines fiebāt ꝑ aſtrologos. In talib⁹ aūt ficđis duo attendūtur. determīata cōſtellatio ex parte v̄tutis influent': ⁊ determīata diſpoſitio ex parte materie recipient'. Quartū qđ hic ponit᷑ eſt ꝯſpectus diuine ſnīe. cū dr̄: i In eadē hora appa. digiti ⁊c. eadē hora dr̄ vt oſtēdatur manifeſte ꝓpter quid erat dei vindicta. ſ. ꝓpter ꝯtemptū dei in abuſu vaſoꝝ ſacroꝝ ⁊ laude idoloꝝ. Ex h̄ etiā ptꝫ ꝙ temerariū eſt res deo ſacratas applicare vſib⁹ hūanis: ꝓpter qđ in eccl'ia ſtatutū eſt ꝙ calix in ꝓphanata forma nō vendat᷑ niſi alteri eccl'ie. k Et rex aſpiciebat. hic nō dr̄ ꝙ alij viderūt. ex quo videt᷑ ꝙ nō erat ibi man⁹ ſcribens ſm̄ exiſtētiā: qꝛ talia cōmunit᷑ vident᷑ ab oīb⁹ aſſiſtētib⁹: ſ; ſolū erat talis apparitio in oculis reg' ⁊ ſnia

aſpiciebat articulos man⁹ ſcribentꝭ. Tūc fa/ a
a ſ verbum cōmutationis etiam in malo accipitur.
cies regꝭ cōmūtata eſt: ⁊ cogitatiões eius cō
a ſ nimio terrore.
turbabāt eū: ⁊ cōpages renū eius ſoluēban/
tur: ⁊ genua ei⁹ ad ſe inuicē collidebant. Ex/ b
a ſ oblitus eoꝝ que nabuchodo. acciderant antiquū ſue gentis ſequit̄ errorē: magos vocat ⁊ c. ⁊. a. nō dei ꝓphetam.
clamauit itaq̧ rex fortiter vt introducerent c
magos chaldeos ⁊ aruſpices. Et ꝓloquens
rex ait ſapiētib⁹ babylonis. Quicunq̧ lege/ d
rit ſcripturā hanc: ⁊ interꝑtationē ei⁹ manife
a ſtam mihi fecerit: purpura veſtiet̄: ⁊ auream
a ſ ꝙ ſumme dignitatis erat. b ſ poſt me vel vnus de trib⁹ prin/cipibus. ſ tertiam partem regni habens.
torquem habebit in collo: ⁊ tertius in regno e
meo erit. Tunc ingreſſi oēs ſapientes regis f
nō potuerūt ſcripturā legere: nec interꝑtatio
nem indicare regi. Vñ rex balthaſar ſatis cō g
turbatus eſt: ⁊ vultus illius immutatus eſt. h
b Sed ⁊ optimates ei⁹ turbabant. Regina au i k
tem pro re que acciderat regi et optimatib⁹
eius: domū cōuiuij ingreſſa eſt: ⁊ ꝓloquēs l
ait: Rex in eternū viue. Non te ꝯturbent co/
gitationes tue: neq̧ facies tua immutetur.
ſ quia. a ſ preter Symmachū qui veritatē chaldeā ſecutus eſt: ceteri ſpiritum dei interpretati ſunt.
Eſt vir in regno tuo q̄ ſpiritum deoꝝ ſctōꝝ m
a ſ vbiq̧ ſunt virtutis ſua premia. vñ: Danielem femina barbara tantis laudibus predicat.
habet in ſe: et in dieb⁹ patris tui ſciētia ⁊ ſa/
a ſ huius rei gratia.
pientia inuente ſunt in eo. Nam ⁊ rex nabu/
a ſ proauus more ſcripture que auos ⁊ deinceps patres appel/lat.
chodonoſor pater tu⁹ principē magoꝝ incā/
tatorum chaldeorum et aruſpicum conſtituit eum. Pater
inquā tuus o rex: quia ſpiritus amplior ⁊ prudentia intel/ n o
ligentiaq̧ ⁊ interpretatio ſomnioꝝ ⁊ oſtenſio ſecretorum ac p q
ſolutio ligatorū inuente ſunt in eo: hoc eſt i daniele: cui rex r s
impoſuit nomen balthaſar. Nunc itaq̧ daniel vocetur: ⁊ in
terpretationem narrabit. Igit̄ introductus eſt daniel corā t
a ſ Argumentū a natura. quaſi: Tu es de illis qui futura predicere conſueuerant.
rege. Ad quē prefat⁹ rex ait: Tū es daniel de filijs captiui/ v
a ſ cui vera dixiſti.
tatꝭ iude: quē adduxerat rex pater me⁹ de iu x
a ſ in quo potes.
dea? Audiui de te qm̄ ſpiritū deoꝝ habeaſ:
a ſ ſeculariū. b ſ occultoꝝ. c ſ diuinorū. d ſ q̄ȝ in alijs.
⁊ ſciā itelligētiaq̧ ac ſapiētia ampliores in
uente ſunt in te. Et nūc introgreſſi ſūt in con
ſpectu meo ſapiētes magi: vt ſcripturā hāc le
gerēt ⁊ interꝑtationē ei⁹ indicarēt mihi: ⁊ ne
quiuerūt ſenſum ſermōis hui⁹ edicere. Por/
ro ego audiui de te ꝙ poſſis obſcura interꝑ/
tari: ⁊ ligata diſſoluere. Si ergo vales ſcꝑtu/
ram legere ⁊ interꝑtationē ei⁹ indicare mihi:
purpura veſtierꝭ: ⁊ torquē aureā circa colluȝ
tuū hēbis: ⁊ terti⁹ i regno meo p̄nceps eris.
c Ad q̄ rñdēs daniel ait corā rege. Mūera tua y
a ſ gratis. ſ gratis acceperat: gratis dabat.
ſint tibi: ⁊ dōa dom⁹ tue alt̄i da: ſcꝑturā āt lē
b gā tibi rex: ⁊ iterꝑtatiōeȝ ei⁹ oñdā tibi. O rex z

ſ fuerunt in idolio babylonis. nō irat⁹ eſt dominus: q⁊ videbant ſm opinionē ſuā ea cultui conſecraſſe diuio. Sȝ poſt q̄ȝ hūanis vſibus diuina cōtaminant̄: mox ſacrilegiū pena cōſequitur.
a Purpura ve. Apd iudeos reges vnctio facit. apd gentiles q̄ttuor inſignia. ſcȝ purpura: fibula: anulus: et diadema. vnū horū ſine alijs cōceſſuȝ nō dabat honorꝭ plenitudinem ſed participium.
b Regia āt. Joſeph⁹. auia. Orige. mater balthaſar. Un de poteſt noſſe preterita q̄ rex ignorabat. erubeſcat q̄ Porphyrius q̄ eaȝ regis vxorem ſomniauit: et eam plus ſcire q̄ȝ maritum illudit.
ſ Munera

ſ c Munera t. Imitemur danielē regis dignitatē ⁊ munera cōtēnentē. iam tunc illud euāgelicū ſequentē: Dn.10.a Gratis accepiſtꝭ: gratꝭ date. ad h triſtia nūciantez: indecēs erat dona ſuſcipe. d O rex d. al. Pro aui ſui exēplū ponit: vt di iuſticiā doceat: ⁊ ob ſimileȝ ſuperbiam: etiaȝ pronepoteȝ ſimilia ſuſtinere oſtendat.
ſ Quos

⁊ ſnīa in pariete ſcribebat̄ diuīt⁹ miſterio tñ an B
gelico: q⁊ eoꝝ miſterio talia fiūt. a Tūc fa/
cies. Hec eſt ſcđa ps p̄ncipalꝭ in q̄ ponit̄ viden/
tis ꝑturbatio: ⁊ diuidit̄ i duas: q⁊ p̄mo deſcri/
bit̄ ei⁹ ꝑturbatio rōne viſiōis. ſcđo ꝓpter defe/
ctū interꝑtatiōis. ibi: Vñ rex balthaſar. Circa
p̄mū d⁊ ſic: Tūc facies regꝭ cōmutata ē: q⁊ ex ti
more recurſus fact⁹ ē ſanguis ad cor: et ꝑ ꝯñs
fact⁹ eſt pallor i facie ⁊ tremor in mēbris exteri/
orib⁹. vñ ſequit̄: Et cōpages renū ei⁹ ⁊c̄.
b Exclamauit itaq̧. q⁊ nō ſolū fuit turbat⁹ in
corde: ſ turbationē oñdit voce. c Ut intro
ducerēt magos ⁊c̄. expone ſicut. s̄. Sequitur:
d Quicūq̧ lege. ſcriptu. hāc ⁊ interpre. ei⁹ ma
nifeſtā mi. fece. pur. veſtiet̄ ⁊c̄. Apud gentiles
q̄ttuor erāt inſignia regalia: purpura: fibula vꝭ
torques aurea; anulus: diadema. hec q̄ttuor ſi/
mul ꝯcurrētia deſignabāt honorē regiū. ſingu/
la aūt ꝑ ſe aſſūpta vꝭ plura deſignabāt ꝑticipa/
tionē honoris regij: ⁊ ħ deſignat̄ ħ. Vñ ſeq̄tur:
e Et terti⁹ in reg. meo erit. i. terti⁹ a me erit in
honore. f Tūc ingreſ. oēs ſapi. regꝭ non po
tuerūt nec ſcrip. legere ⁊c̄. q⁊ erat ſcꝑta hebrai/ C
ce: ⁊ ipi illas lr̄as ignorabāt. ⁊ dato ꝙ ſcirēt le
gere tñ nō poterāt ſcire intellectū ei⁹: q⁊ i trib⁹
ꝟbis. ſ. mane: techel: phares ꝯtinebat̄ tāta ſen
tentia ꝙ nō poterāt intelligi niſi dño reuelāte:
⁊ ħ eſt ꝓprie legere qñ nō ſoluȝ cognoſcunt̄ lr̄e
ſed etiā intellect⁹. g Vñ rex balthaſar. hic
deſcribit̄ regꝭ ꝑturbatio ꝓpter defectū iterꝑ/
tatiōis. cū d⁊: Vñ rex balthaſar ſatꝭ ꝯturbat⁹
eſt. ħ ē multū. h Et vul. il. imu. ē. q⁊ ꝓpt̄ ve
hemētiā timoris: ire ⁊ turbatiōis freq̄nt̄ muta/
bat̄ color ei⁹ in facie. i Sȝ ⁊ opti. ei⁹ tur. ex
regis ꝑturbatiōe: ⁊ q⁊ a deo erāt ꝑcuſſi cū eēnt
participes crimīs. k Regia aūt. i. mr̄ bal/
thaſar ſm Orige. ſ ſm Joſephū erat ei⁹ auia.
qđ videt̄ ꝓbabili⁹: ⁊ iō poterat ſcire p̄terita q̄
rex ignorabat: q̄. ſ. facta fuerāt tꝑe nabuch. aui
regis. l Domū cōuiuij ingreſſa eſt. ad cōſo
landū regē ⁊ ei ꝯſulēdū: ⁊ patēt eius ꝟba vſq̧
ibi: m Eſt vir in reg. tuo q̄ ſpm̄ deoꝝ ſctōꝝ
habet. loq̄tur de deo celi in plurali ad modum
gētiliū. Cetera patēt ex dictꝭ i alijs ca. vſq̧ ibi:
n Spūs amplior. q̄ȝtū ad multitudinē cogni
toꝝ. o Prudētia. q̄ȝtū ad cognitiōis clari
tatē. p Intelligētiaq̧ ⁊ inteꝑtatio ſomnio D
rū. Intelligētia d⁊ q̄ȝtū ad cognitionē occulti.
Interꝑtatio q̄ȝtū ad exꝑſſionē verbi. q Et
oſtenſio ſecretoꝝ: q⁊ multa ſūt alia ſecreta q̄ȝ in
ſomnijs: ſicut ē in ꝓpoſito de ſcriptura i parie/
te q̄ fuit nota danieli. r Ac ſolutio ligato/
rū. q̄ȝtū ad intellectū ſcripturaꝝ alijs occultaꝝ
que dicunt̄ eis ligate: q⁊ non pñt videre interi⁹
intellectū. ħ mō loq̄tur pħs. ij. metaph. vbi di/
cit ꝙ ſicut nodū nō pōt ſoluere q̄ nō nouit intri
cationē nodi: ita nec q̄ſtionē dubitabilē ſolue/
re q̄ ignorat intricatiōes rōnū ex vtraq̧ parte.
s Inuente ſūt in eo. hoc eſt in daniele cui rex
impoſuit nomē balthaſar. Primo ca. dictū eſt
ꝙ prepoſit⁹ eunuchoꝝ impoſuit ħ nomē danie/
li. ergo rex nō impoſuit. Dicendū ꝙ p̄poſit⁹ im
poſuit de mādato regꝭ: ⁊ iō rex p̄ncipalit̄ fecit
ħ vt ħ d⁊. Seq̄tur: t Igit̄ introduct⁹ eſt da
niel ⁊c̄. ex q̄ habet̄ ꝙ ꝯſiliū mulierꝭ ſapiētis nō
eſt ꝯtēnēdū: maxime qñ non habet̄ aliud: ſicut
i propoſito erat. Sequit̄: v Tu es daniel de
fi. capti. inde. q. d. tu es de illis apud quos con
ſueuerunt eſſe ꝓphete: q⁊ alibi q̄ȝ apud iudeos
raro legunt̄ fuiſſe ꝓphete. x Quē ad. rex
pater me⁹. i. auus me⁹ cui vera rñdiſti de occul
tis. Cetera patent ex dictis vſq̧ ibi: y Re/ E
ſpondēs daniel ait corā rege: Munera tua ſint
tibi. quia ex pacto nō eſt aliquid accipiendū ꝓ
reuelatione diuini ſecreti: ſed poſt factū p̄t ali/
q̄d accipi ex liberalitate dantis: ſic̄ fecit daniel
. ij. eo. ca. z O rex. Hec eſt tertia ps hui⁹ ca.
vbi dat̄ regi rñſio a daniele. ex quo ptȝ ꝙ vitia

a Quos volebat. Si
qꝺ volunt reges faciũt:
vbi ꝓuidẽtia dei: vbi p̄/
Pro.21.a ceptũ. vbi illꝺ Cor reg.
in manu dei ⁊c̃. Sed re/
gem ſanctuȝ quẽq; dici/
mus: in cuiꝰ mortali cor
pore nõ regnat pctm̃: et
cuius cor ſeruat: quia ĩ
manu dei eſt. Qꝺ aũt in
manu pr̃is eſt nõ rapiet
q̃ſq; ex ea: qꝺ rapit intel
ligitur in ea nõ fuiſſe.
b Tu q̃ȝ filiꝰ. Hec qui
dã referunt ad antichri/
ſtũ dicẽtes ꝙ imitãs ſup
biam pr̃is ſui diaboli cõ
F tra deũ erectus ſit. Sed
querimꝰ ab eis quis ſit
daniel q̃ ei ſcripturã dei
interp̃tatus ſit: qui me/
di ⁊ perſe q̃ eũ occiderũt
⁊ in regnũ ſucceſſerunt.
Nulli enĩ dubiũ q̃n poſt
antichriſtũ ſctĩ regnatu/
ri ſint. c Mane the/
tel. Primũ ꝑtinet ad ter
minationẽ regni. ſecũdũ
ad terminationẽ vite re/
gis. tertiũ ad tranſlatio/
nẽ regni. d Tũc iu/
bente. Accepit daniel iſi
gnia vt ſic ſucceſſuro da
rio notus fieret: ⁊ ab eo
honoratꝰ pp̃lo dei ſub/
uenire poſſet. Tũc iu/
bente. Nõ mirũ ſi q̃ſq; uis
audiens triſtia. premiuȝ
ſoluerit cũ ventura q̃ au
dierat non ſtatim credi/
dit. dei enĩ ꝓphetã hono
rando: ſe putauit veniã
ꝓmereri: nõ tamen obti
nuit: q2 ſacrilegium ma/
ius fuit q̃ȝ veneratio ho
minis dei. e Eadem
nocte. Joſephꝰ dicit: ob/
ſeſſa babylone a medis
⁊ perſis: balthaſar regẽ
babylonis veniſſe ĩ tan/
tam obliuioneȝ ſui vt ce
leberrimũ conuiuiuȝ in/
G iret: et in templi biberet
vaſis: ⁊ obſeſſus epulis
† 12.q.2.c. aurũ.ĩ ꝓn. vacaret. vnde poteſt ſta
De ꝯſe. di. re hiſtoria ꝙ eadẽ nocte
1.c. veſtimẽ ſit captus et iugulatus:
ta. De vbo. dum oẽs aut viſiõis ĩter
ſig. c.2 p̃tatiõiſq; miraculo ter/
riti: aut celebritate aut
ebrietate cõuiuij occupa
ti eſſent. Eadem no/
Eſa. 13.c cte. Hinc Eſaias. Ecce
ego ſuſcitabo ſuper eos
medos ⁊c̃. Et Hieremi/
Hie. 51.d as: Filia babylõis qua/
ſi area tempꝰ triture eiꝰ.
Adhuc modicum et ve/
niet tempus meſſionis
eius. Qꝺ autem in con/
uiuio capta ſit Eſaias a/
Eſa. 21.b perit ſic: Babylon dile/
cta mea facta eſt mihi in
miraculuȝ: pone mẽſaȝ:
contemplare in ſpecula:
comedẽtes et bibentes:
ſurgite principes arripi
te clypeum.
Placuit

deꝰ altiſſimꝰ regnũ ⁊ magnificen/ a b c
tiã gl̃iaȝ ⁊ honorẽ dedit nabucho d
donoſor pr̃i tuo: ⁊ ꝓpter magnifi
cẽtiã quã dederat ei: vniũſi pp̃li: tri
bus ⁊ lingue tremebant ⁊ metue/
a bãt eũ. Quos volebat interficie/
bat: quos volebat percutiebat: q̃ſ
volebat exaltabat: et q̃s volebat
hũiliabat. Qñ ãt eleuatũ ẽ cor eiꝰ e
⁊ ſpũs illiꝰ obfirmatꝰ ẽ ad ſupbiã: f
depoſitꝰ ẽ de ſolio regni ſui: ⁊ gl̃ia
eiꝰ ablata eſt: ⁊ a filijs hoim eiectꝰ
eſt. Sȝ ⁊ cor eiꝰ cũ beſtijs poſitũ ẽ: g
⁊ cũ onagr̃l erat hĩtatio eiꝰ † Fenũ
q̃ȝ vt bos comedebat: et rore celi
corpꝰ eiꝰ ĩfectũ ẽ: donec cognoſce/
ret ꝙ ptãtẽ hr̃et altiſſimꝰ in regno
hoim: ⁊ quẽcunq; voluerit ſuſcita
b bit ſup illud. Tu q̃ȝ filiꝰ eiꝰ baltha h
a ſ de nabuchodonoſor: cuiꝰ exẽplo corrigi debui/
ſti: ſciẽs ꝙ deꝰ ſupbis reſiſtit: hũilibꝰ aũt dat gr̃aȝ.
ſar ñ hũiliaſti cor tuũ: cũ ſcires hec
oĩa: ſed adũſuȝ dñatorẽ celi eleua/ i
a ſ q̃ nabucho. in tẽplo dei ſui reuerẽter poſuerat.
tus es. Et vaſa domꝰ eiꝰ allata ſũt k
a ſ non tu ſolus.
corã te: ⁊ tu ⁊ optimates tui ⁊ vxo
a ſ quod peius eſt.
res tue ⁊ cõcubine tue vinũ bibi/
ſ diuinis vſibus conſecratis.
ſtis in eis. Deos q̃ȝ argẽteos ⁊ au l
reos ⁊ ereos: ferreos: ligneoſq; et
lapideos: q̃ nõ vident neq; audi/
a ſ bibens in vaſis veri dei.
unt neq; ſentiunt laudaſti. Porro m
a ſ ſpiritum. ſ poteſtate.
deũ q̃ habet flatũ tuũ in mãu ſua n
a ſ opera: cogitationes.
et oẽs vias tuas: non glorificaſti. o p
Jdcirco ab eo miſſus ẽ articulus q r
a ſ in pariete.
manus que ſcripſit hoc qꝺ exara/
tũ eſt † Hec eſt aũt ſcriptura q̃ dige
a ſ numerꝰ. b ſ appenſio. ſ diuiſio.
c ſta ẽ. Mane tethel phares. Et hec s †
a ſ cũ mane numer̃: tethel appẽſionẽ: phares diui
ſionẽ ſonaret ñ ſolũ fuit opꝰ lectiõe ſȝ ⁊ iterp̃tatiõe.
interp̃tatio ſermonis. Mane: nu/ t v
ſ finiuit.
merauit deꝰ regnũ tuũ ⁊ cõpleuit
a ſ iudicij dei vel iuſticie.
illud. Tethel: appẽſus es in ſtate/ x y
a ſ q̃ȝ putares. b ſ vt ante gladiꝰ occidat q̃ȝ natu
ra diſſoluat. vñ: Viri ĩpij nõ dimidiabũt dies ſuoſ.
ra: et inuentꝰ es minus habens. ȝ
a ſ in medos ⁊ pſas. Cyrꝰ enĩ rex pſar̃ adiũcto da
rio auũculo ſuo ſubuertit imperiũ chaldeor̃.
Phares: diuiſum eſt regnũ tuuȝ: a b c
d ⁊ datũ eſt medis ⁊ perſis. Tũc iu d
bente rege indutꝰ ẽ daniel purpu
ra: ⁊ circũdata eſt torques aurea
collo eius: ⁊ predicatum eſt de eo
ꝙ haberet poteſtatẽ tertius in re/
e gno. Eadem nocte interfectus eſt e

ꝑcipiũ tp̃e debito nõ ſunt tacẽda: ⁊ vt daniel me/
lius ĩpm arguat ponit exẽplũ aui ſui: q̃ ꝓpter ſup
biã ſuaȝ fuit deiectꝰ a regno ad tp̃s: vt patuit ca.
p̄cedẽti: ⁊ iõ iſte grauiꝰ peccauit: q̃ non fuit corre/
ctus exẽplo eiꝰ. Nec valet ſi dicat ꝙ iſte nõ habe/
bat adhuc diſcretionẽ q̃ñ auus eiꝰ mortuꝰ ẽ: et ſic
poſſet excuſari ꝑ ignorãtiã facti: nõ valet: ſicut di
ctũ eſt: q2 facta regũ. ſ. notabilia ſcribebant ĩ an/
nalibꝰ hiſtorijs: et depingebant in imaginibꝰ vt
mag̃l memorie cõmẽdarent ad exẽplũ alior̃: et iõ
iſte potuit ſcire aui ſui factũ. H̃ eſt igitur qꝺ dr̃: O
rex balthaſar. a Deꝰ altiſ. dedit regnũ nabu
cho. q2 de infimo ſtatu eleuatꝰ ẽ ad monarchiaȝ:
vt dictũ eſt. ſ̃. b Et magnificẽtiã. ꝓpter expẽ
ſas magnas q̃s faciebat: qꝺ eſt ꝓpriũ magnifici:
vt dr̃. iiij. ethicor̃. c Et gl̃iaȝ. q̃ȝtũ ad diffuſio
nẽ fame ſue magnitudinis. d Et honorẽ. q̃ ei
ab vniuerſis impẽdebat: q2 aliq̃ eũ honorabant
ex amore. ſ. illi qui erãt ab eo exaltati. aliqui ex ti/
more. ſ. illi qui erãt ab eo depreſſi: ⁊ q̃ ſequũtur in † 8.4
lr̃a patẽt ex dictis vſq; ibi: e Qñ aũt eleuatũ
eſt cor eius. ꝑ ſuperbiã nimiã. f Et ſpũs illꝰ
obfirmatꝰ eſt. i. obſtinatꝰ: q2 nõ ſtatim ad primuȝ
peccatũ ꝑcuſſit eum dñs: ſed expectauit correctio
nẽ. qꝺ ſequit ptȝ vſq; ibi: g Cor eiꝰ cũ beſtijs
poſitũ eſt: q2 ſubtracto vſu rõnis hõ non differt a
beſtijs. vt hr̃. j. metaph̃. qꝺ fuit in nabucho. per
amentiã: vt viſum eſt. qꝺ ſeq̃tur ptȝ ex dictis vſq;
ibi: h Tu q̃ȝ filiꝰ eiꝰ. i. nepos. q. d. grauiꝰ pec
caſti: q2 exemplũ in auo tuo habuiſti. i Sed
aduerſus dñatorẽ celi ele. es. ꝑ ſupbiã. k Et
vaſa do. eiꝰ al. ſunt corã te: ⁊ tu ⁊c̃. ecce ꝯtumelia
quã nõ fecerat nabucho. l Deos q̃ȝ argen. ⁊
au. ⁊c̃. ecce blaſphemia: q2 laudãdo deos ſuos de
um celi q̃ in hierl̃m colebat blaſphemabat.
m Porro deũ celi q̃ hȝ flatũ tuũ. i. ſpm̃ tuũ vel
virtutẽ reſpirãdi in q̃ cõſeruat vita. n In ma/
nu ſua. i. ptãte. o Et omẽs vias tuas. i. cogita
tiones ⁊ opa. p Nõ glorificaſti. reddẽdo ſibi
gr̃as ꝓ beneficijs acceptis. q Jdcirco. hec ẽ
quarta pars p̃ncipalis huiꝰ ca. in q̃ ponit viſiõis
expoſitio. Jdcirco. i. ꝓpter p̄dicta tua mala.
r Miſſus eſt ab eo arti. ma. ⁊c̃. i. digiti: manus
more hebraici ſermonis: q̃ frequẽter ponit ſingu/
lare ꝓ plurali: vt Exo. viij. Venit muſca grauiſſi
ma. i. multitudo muſcarũ: q2 plures apparebant
digiti. ſequit: s Mane: thetel: phares. p̄muȝ
ꝑtiet ad finẽ regni. t Mane ei idẽ ẽ qꝺ nume
ratio. ꝓpter qꝺ ſubdit: v Nũerauit deꝰ re. tu.
⁊ cõ. il. i. finiuit. Scꝺm ꝑtinet ad finẽ vite baltha
ſar. x Thetel. idẽ eſt qꝺ appẽſio ſtatere. ꝓpter
qꝺ ſubdit: y Appẽſus es ĩ ſta. diuini iudicij.
ſcȝ in q̃ põderata ſũt facta tua. ȝ Et inuẽ. es
minꝰ hñs. i. minꝰ in vita q̃ȝ putares diuino iudicio
h̃ exigẽte ꝓpter mala tua. Tertiũ ꝑtinet ad trãſla
tionẽ regni. a Phares ei idẽ eſt qꝺ diuiſio. ⁊
h̃ eſt qꝺ ſubdit: b Diuiſũ eſt re. tu. a te. ſ. ⁊ a po
ſteris tuis. c Et da. ẽ me. ⁊ ꝑ. q2 ei ĩmediate ſuc
ceſſit dariꝰ medꝰ: ⁊ poſtea cyrꝰ rex perſarũ nepos
darij. d Tũc iu. re. in. eſt da. purpura ⁊c̃. Sed
q̃rit q̃re talẽ honorẽ ſibi exhibuit cũ diceret ei cõ/
traria. Dicẽdũ ꝙ h̃ fuit ne corã hoibꝰ mẽdacij ar/
gueret: q2 talẽ honorẽ ꝓmiſerat legenti ſcripturã
⁊ interp̃tanti: vt ptȝ ex p̄dict̃l. Scꝺo q2 credebat
ꝑ h̃ irã dei placare exhibẽdo honorẽ eiꝰ ꝓphete.
Sequit: e Eadẽ no. inter. eſt bal. ĩ h̃ apparet i/
terp̃tatõis ĩpletio: ⁊ ſ̃m aliq̃s balthaſar a ſuis cu
biculariJs fuit ĩterfectꝰ: ⁊ ciuitas ꝓditiõe cor̃ cyro
tradita. Scꝺm glo. ĩterfectꝰ ẽ ab exercitu medor̃
⁊ ꝑſar̃: q̃ audita viſiõe de dĩna ſn̄ia ꝯ balthaſar ꝑ
exploratores ſuos fecerũt inſultũ audacť ꝯ ciuita/
tẽ: ⁊ viri bellatores ciuitat̃l nõ potuerũt eis reſiſte
re. tũ q2 erãt attoniti ⁊ ĩ ſtuporẽ cõuerſi ex p̄dicta
viſiõe ꝑ Daniel̃ interp̃tationẽ. tũ q2 fatigati erãt
a cõuiuio ⁊ vino. Qꝺ aũt exiſtente conuiuio debe
ret babylon inuadi ⁊ capi: p̄dixerat Eſa. xxi. Ba
bylon dilecta mea poſita eſt mihi in miraculum:
pone menſam: contemplare in ſpecula: hoſtes ſcȝ
inſurgentes

Placuit dario. Or aūt ordo ꝑpoſterus eſt Ca. VI
vt ante ſub dario ꝙ̄ ſub balthaſar narret hiſtoria q̄ꝺ
in ſequētibꝰ agitur: cū balthaſar a dario ſit occiſus. H
eſt cauſa ꝙ ſtatim hiſtoriā hiſtoric copulauit. In fine enim ſu
perioris dixit viſionis: ⁊ dariꝰ medus ſucceſſit in regnū a.n.
lxij. Sub h igit̄ dario hec geſta ſunt.
Joſephus dicit de hmōi. Dariꝰ qui
babyloniorꝫ deſtruxit imperiū iuuāte
⁊ parit̄ dimicante Cyro ꝓpinq̄ annū
vite agebat. lxij. quādo cepit babylo
nem. eratq̄ȝ filiꝰ aſtyagis q̄ apud gre
cos alio vocat̄ noīe Aſuerus. Tulit
q̄ȝ ſecū danielē ꝓphetā ⁊ vnū fecit in
tribus ꝑncipibꝰ q̄ preerāt regno eiꝰ.
Ex quo ptȝ Dariū ſecū danielē in me
diam abduxiſſe: ⁊ eo honorare q̄ bal
thaſar eū prefecerat habuiſſe: nec du
biū eū ſignū audiſſe q̄ꝺ accidit bal
thaſar ⁊ iterꝑtationē danielis: ⁊ quō
regnum medorum ⁊ perſarꝫ ꝑdixit.

Joſephus antiquitatis iudaice lib. 10.

a ſ veneratione etatis ⁊ propinquitatis regni.
baltbaſar rex chaldeus ⁊ darius a
a ſ maius medorꝫ ꝙ̄ perſarꝫ regnū ⁊ cyri auun
culus q̄ prior erat iure nature ſucceſſor eē debuit.
medus ſucceſſit ī regnū ānos na
tus ſexagintaduos. Ca. VI

a Placuit dario et ꝯſtituit b c
ſuper regnū ſatrapas cē
tum viginti vt eſſent in
toto regno ſuo: et ſuper eos ꝑnci d
pes tres ex quibus daniel vnus
erat: vt ſatrape illis redderent ra
tionem: et rex nō ſuſtineret mole e
ſtiā. Igit̄ daniel ſupabat omnes f+
principes ⁊ ſatrapas: qꝛ ſpūs dei g
amplior erat in illo. Porro rex co h i
gitabat ꝯſtituere eū ſup omne re
a ſ duo cū q̄bꝰ tertiꝰ ꝑpoſitꝰ erat. ſ cētū vigīti.
gnū. Unde principes et ſatrape k+ l

Ex latere

Nico. de lyra

inſurgentes. ſeq̄tur: Comedētes ⁊ bi
bentes ſurgite ꝑncipes arripite clype
um. q.d. magis eſſet tp̄s preliādi ꝙ̄ fe
ſtiuandi. ſeq̄tur: a Et darius me
dus ſucceſſit in regnū. licet enī cyrus
obſideret ciuitatē cum dario: tñ ceſſit
ip̄i dario q̄ erat antiquior ⁊ eiꝰ auun
culus: ita tñ ꝙ poſt eū regnaret: ⁊ ita
factū fuit qꝛ cyrus dario in regnū ſuc
Moralit̄ ceſſit. Moraliter exponēdo dicēduꝫ
ꝙ in hoc ca. ꝯtra vitiū carnalitatis ⁊ cupiditatis datur iudi
cium equitat̄. In balthaſar nota ſupfluitatē: qꝛ interpretat̄
capillus capit̄ q̄ naſcit̄ ex ſupfluitate. In cōuiuio gulaꝫ. In
vino ineptā leticiā. In vxoribꝰ indebitā accedēdi licentiam.
In cōcubinis manifeſtā luxuriā. In optimatibꝰ adulatoruꝫ
applaudentiā. In vaſis aureis ſupbiā. Nā tales hoīes fina
liter in ſupbia vitā cōſumūt: qꝛ querit̄ ſupfluitas ꝓpter ſup
biā. ideo ꝓbat Origenes ꝙ oīs diues eſt ſuperbꝰ. H de vitio
carnalitatis. Quātū ad vitiū cupiditat̄ nota ꝙ cupiditas
eſt idolorꝫ ſeruitꝰ ſm Apl̄m: qꝛ vnuſq̄ſq̄ȝ rē quā ꝑ ceteris dili
git ponit deū ſuū. ſm Hiero. Igit̄ in diīs aureis notat̄ opulē
tia. In argēteis apparētia: qꝛ argētū eſt ſonorꝫ. In ereis frau
dulentia: qꝛ videt̄ eſſe aurū ⁊ nō eſt. In ferreis violētia: quia
ferrū domat oīa: ſic iſti in oībus ſūt ſine miſcdia. Cōtra duo
vitia ꝑdicta notat̄ hic iudiciū equitat̄: q̄ꝺ eſt ꝓceſſus et di
ctamen diuīe ſuīe. Scribens eſt pater. Manꝰ eſt filiꝰ. Digitꝰ
eſt ſpūſſctūs: ſicut enī digiti ⁊ manꝰ ſūt a brachio: ita ſpūſſan
ctus a p̄re ⁊ filio. vñ de ip̄o dꝛ Exo. viij. Digitꝰ dei eſt hic. In
pariete notat̄ plenitudo aſſumpti hoīs. In aula vterꝰ virgi
nalis. In cādelabro ꝯtra q̄ꝺ ſcripſit certitudo naturalis di
ctaminis: qꝛ defecit in oībꝰ his ꝑſcrutādis. In ſcriptura arti
tudo extremi examinis. q̄ꝺ erit tale: Mane. numeratio. The
tel. ſtatere appenſio. Phares: diuiſio: qꝛ in finali examine de
us oēs actiōes numerabit: oēs circūſtātias ponderabit. om
nes factiōes ſeparabit. Et tunc ſequit̄ terror affectiōis q̄ꝺ no
tatur in faciei mutatiōe. Error cognitiōis q̄ꝺ ſignificat̄ in co
gitationū ꝑturbatione. Meror afflictionis in renū diſſoluti
one. Tremor deſperatiōis in genuū colliſione. Ecce iudiciuꝫ
terribile ꝯtra vitiū carnalitatis ⁊ auaricie. Ca. V

Moraliter. a† Balthaſar rex fecit grande cō
uiuium. Per balthaſar q̄ interꝑtat̄
abſorbens diuitias: ſignificat̄ q̄libet magnꝰ ⁊ potens in vi
tiīs maxime carnalibꝰ bona ſua cōſumens. ideo ſubditur:
b† Optimatibꝰ ſuis mille. ad ſui oſtentationē. ⁊ nō dꝛ hic ꝙ
fecerit grande cōuiuiū paupibus ad pctōrꝫ ſuorꝫ remiſſionē:
⁊ diuine gratie impetrationē. d† Precepit aūt iā temulen
tus rex vt afferrent̄ vaſa aurea ⁊ argētea ⁊c̄. Ex h ptȝ ꝙ ebrie
tas ⁊ comeſatio inducūt ad maiora mala. nā iſte rex nō ꝓceſ
ſit ad contēptū dei: eius vaſa hūanis vſibus applicando do
nec fuit in cōuiuio temulentꝰ: ⁊ ꝑ hoc ſignificat̄ ꝙ potētes cō
ſumptis bonis ſuis in toto vel in parte in ebrietatibꝰ ⁊ cōui
uiīs frequēter ſe cōuertūt ad ſpoliāduꝫ eccl̄ias iocalibus et
aliīs bonis in dei contēptū. ⁊ qm̄ abyſſus abyſſum inuocat.
ideo frequēter ad dicta vitia ſequet̄ dei blaſphemia. iō ſubdi
tur: g† Et laudabāt deos ſuos aureos ⁊ argēteos ⁊c̄. ma
gna nāq̄ȝ

gna nāq̄ȝ dei blaſphemia ē diuinitatē attribuere idol̄. i† In
eadē hora apparuerūt digiti q̄ſi manꝰ homīs ſcribent̄ ⁊c̄. Hic
fert̄ ſnīa diuia ꝯtra ꝑdictos pctōres in ſcript̄: vt firmior oſtē
dat̄ in q̄ ꝯſcriptiōe ſcribēs eſt deꝰ p̄r. manꝰ filiꝰ. nā ꝑ filiū oīa
opat̄: Joh. j. Oīa ꝑ ip̄m facta ſūt. Digiti: ſpūſſctūs. Vñ dicit̄
Exo. viij. Digitꝰ dei eſt hic. Et de ip̄o
cantat eccl̄ia: Tu ſeptiformis munere
dextre dei tu digitꝰ ⁊c̄. De ſcp̄tura xo
dꝛ infra. s† Hec eſt aūt ſcp̄tura q̄ di
geſta eſt mane tethel phares. Per ma
ne q̄ꝺ ſignificat nūerationē ſignificat̄
ꝙ deꝰ certiſſime numerat omīa mala
pctōris. Per tethel q̄ꝺ ſignificat appē
ſionē ſtatere: ſignificat̄ ꝙ deꝰ diligen
tiſſime pōderat pctōrꝫ grauitatē et cir
cūſtātiarꝫ. Per phares q̄ꝺ ſignificat
diuiſionē ſignificat̄ ſepatio aīe a cor
pore ⁊ a bonis terrenis ꝑ mortē: ⁊ cor
pus dat̄ vermibꝰ ad corrodēdū. anīa
vero demonibꝰ ad torquēdū: et bona
tp̄alia exactoribꝰ ad rapiēdū: ⁊ exacto
res iſti ex vna parte ſunt heredes per
uerſi: ex alia executores cupidi: et ex
tertia ſuperiores iniqui partē ſuā vo
lunt habere de bonis defuncti.

b Placuit dario. Hec Ca. VI
eſt quinta viſio: que licȝ ſit hi
ſtoria tñ dꝛ viſio: qꝛ hic fit men
tio de angelo in lacū deſcendēte ⁊ ora
leonū mirabiliter ꝯcludēte ⁊ danielē
liberante. in q̄bus notat̄ myſteriū xp̄i
reſurgētis: vt. ſ. dictū eſt. Cauſa igit̄
materialis huiꝰ viſionis eſt emulatio
principū ꝯtra danielē: ⁊ recluſio eius in lacū: et liberatio eiꝰ ꝑ
angelū. Cauſa finalis vt danielis innocentia cerneret̄: dei iu
ſticia panderet̄: ⁊ meſticia plebis iſraelitice leniret̄. Cauſa ef
ficiens eſt angelica apparitio h merente danielis innocētia cū
deuotione ⁊ patiētia. Cauſa formalis in modo ꝓcedēdi conſi
ſtit. Procedit̄ autē hic ꝑ modū fraterne inuidie ⁊ exploratio
nis ꝯtra vitā innocētis. ⁊ habet quattuor partes: qꝛ primo po
nitur honor exaltatiōis ex parte danielis. ſcd̄o liuor emulatio
nis ex parte ꝑncipū. ibi: Vñ ⁊ ꝑncipes. tertio rigor ꝯdēnatio
nis ex parte regis. ibi: Q̄ꝺ verbū cū audiſſet. q̄rto tenor libe
rationis ex ꝑte dei. ibi: Et tūc ꝑmo diluculo. Circa primuȝ no
tant̄ tres gradus honoris danieli exhibiti. Primꝰ eſt poſiti
uus quē tenuit danielē ī dignitate: qꝛ a dario q̄ balthaſar ſuc
ceſſit fuit ꝯſtitutꝰ vnus de tribꝰ ꝑncipalibus regni ꝑncipibꝰ.
audito enī ꝙ ꝑcedentē viſionē expoſuerat: duxit eū ſecū ī ma
diā honorifice ꝓpt̄ eiꝰ ſapīam ⁊ tenuit eū in ſil̄i honore in quo
poſuerat eū balthaſar q̄ fecerat eū tertiū ī regno ſuo: vt dictū
eſt ca. ꝑcedēti. i. vnū de tribꝰ ꝑncipalibꝰ regni ſui: et h ē q̄ꝺ dꝛ
hic: Placuit dario medo. i. filio aſtyagis ad differētiā alteriꝰ
dariī q̄ fuit filiꝰ aſueri quē debellauit alexāder magnꝰ. c Et
conſti. ſu. regnū ſatrapas. cxx. ſicut. ſ. dictū eſt: ſatrape dicun
tur q̄ſi rapiētes ſat̄. iſti igit̄ erāt ꝯſtituti ꝑ totū regnū ī diuer
ſis partibꝰ ad pecunias colligēdas. d Et ſup eos ꝑncipes
tres. maiores. ſ. poſt regē. ſeq̄t̄: e Et rex nō ſuſti. moleſtiā.
duplici de cā. Una qꝛ iā erat antiquꝰ. Alia qꝛ erat monarcha
nouus. ⁊ in ꝑncipio taliū ſolent aliq̄ maḡ rebellare. ideo curā
regni aliīs tradiderat vt ip̄e poſſet magis vacare circa hoſtes
reprimēdos ſi inſurgerēt. f Igit̄ daniel. Hic ſecundo ponit̄
gradus cōparatiuꝰ honoris ip̄iꝰ danielis: qꝛ nō ſolū ſatrapas
ſupabat: ſed etiā alios duos ꝑncipes q̄ erāt ꝯſtituti cū eo ſup
totū regnū: vt viſum eſt. ⁊ cā ſubdit̄: g Quia ſpūs dei. i.
virtus a deo data ad cognoſcēdū q̄ agēda ſunt ⁊ exequēda.
h Amplior erat in eo. i. maior intēſiue ⁊ extēſiue. i Por
ro rex. Hic pōit̄ gradus ſuplatiuꝰ honoris: quē rex voluit ſibi
exhibere ꝓpter eminentiaȝ ſue ſapientie: qꝛ rex voluit eū aliīs
duobus maioribus ꝑponere vt ſic eſſet ſuper totū regnum im
mediate poſt ip̄m. k Vñ ⁊ principes. Poſtq̄ȝ deſcriptꝰ eſt
honor ex parte danielis. hic ꝯſequēter ponit̄ liuor emulatiōis
ex parte ꝑncipum qui ſolet vigere in curiīs magnatorū: ⁊ quia
inuidus ſemꝑ querit occaſionem contra innocentē: ideo ꝑmo
querunt occaſionē contra danielem circa cōuictum carnaleȝ.
ſecundo circa ritum legalem. ibi: Dixerūt ergo. tertio circa cō
temptum regalē. ibi: Uiri ergo illi. In prima parte dicitur ſic:
Unde. i. ꝓpter excellentiā danielis quē rex volebat ꝑponere
omībus. l Principes ⁊ ſatrape. moti a principibus.

Querebāt

a Ex latere reg᷑. q̄ꝛ.ſ. familiarē τ collegā fecerat eū. Ex la-
tere regis. Hebꝛei ſuſpicant᷑ lat⁹ regis eſſe reginā: vel ↄcubi-
nas q̄ ex latere doꝛmiūt. querebāt ḡ vt aiūt occaſiōem i ſmo-
ne: tactu: nutu: īternūcio. Nullāq꜡ c. τ ſ. r. p. q̄ꝛ eunuch⁹ erat.
hoc illi dicūt q̄ vni⁹ verbi occaſiōe longas fabulas texere cō-
ſueuerūt. b A medis τ per. Per-
ſpicuū eſt vnū regnū fuiſſe ſub Dario
τ Cyro medoꝝ atq꜡ perſarū: q̄ꝛ cyrus
nepos darij ex filia. vn̄ daniel mō ſub
hoc: modo ſub illo fuiſſe dicit᷑.
c Q̄ꝺ cū daniel. Hinc diſcim⁹ ne pe-
riculis temere nos offeram⁹: ſed q̄ꝫtū
in nobis ē inſidias declinem⁹. Daniel
enī nō paſſim ↄtra reg᷑ imperiuꝫ age-
bat: ſed domi τ in abſcōdito veri reg᷑
obſequitur impio. d Domū. Do-
mata latine dicunt᷑ menia: vl᷑ tecta: vl᷑
Act᷑.1.c ſolaria τ auleta: vl᷑ cenacula. Dn̄s i ce-
naculo paſca celebꝛat. ſup. cxx. an̄as
ſp̄ūs deſcēdit in cenaculo. Daniel q̄ꝫ
regis iuſſa ↄtēnēs nō in humili ſed in
excelſo oꝛat: τ ſm̄ p̄ceptū dei τ ↄſiliuꝫ
3. Re.8.c Salomonis q̄ ↄtra tēplū oꝛādū eē di-
Act᷑.10.b cit. e Trib⁹ tē. Hoꝛa tertia deſcē-
dit ſup aplᷓos ſp̄ūſſctūs. ſexta volens
petrus comedere ad oꝛōnē in cenacu-
Ibidē.3.a lū aſcēdit: τ petr⁹ τ iohēs aſcēdebant
in tēplū ad hoꝛā oꝛōnis nonā. his tri-
bus tpib⁹ oꝛabat daniel. [cross-ref mark] Et vſq꜡

a ſ inuidia ſtimulāte. ſ alia littera: q̄rebāt vt in-
uenirent occaſionē danieli ex latere regis.

querebant occaſionez vt inueni- a
a rēt danieli ex latere reg᷑: nullāq꜡ b
cauſaꝫ τ ſuſpitionē repire potue-
ſ in omnibus.
rūt: eo q̄ fidelis eēt: τ oīs culpa τ
ſuſpitio nō iueniret᷑ i eo. Dixerūt c
a ſ felix cōuerſatio in qua inimici culpam nō repe-
riunt niſi in lege quam cuſtodit.
ḡ viri illi: Non īuēniem⁹ danieli d
huic aliquā occaſionē niſi foꝛte i e
a ſ quod veritate nō poterāt mēdacio moliunt᷑.
lege dei ſui. Tūnc pꝛincipes τ ſa- f
a ſ falſa latenter ſuggeſſerūt. ſ celantes enī co-
gitationes ſuas q̄ſi honoꝛādo regeꝫ danieli moli-
untur inſidias.
trape ſurripūerūt regi: τ ſic locu-
ti ſūt ei. Dari rex i eternum viue. g
Cōſiliū inierūt cūcti pꝛincipes re- h
gni tui: magiſtrat⁹ τ ſatrape ſena-
toꝛes τ iudices vt decretū ip̄atoꝛ- i
riū exeat τ edictū: vt oīs q̄ petie- k
rit aliquā petitionez a q̄cūq꜡ deo
et hoīe vſq꜡ ad dies trigīta niſi a l
te rex mittat᷑ i lacū leonuꝫ. Nunc m n
itaq꜡ rex ↄfirma ſn̄iaꝫ τ ſcribe de- o
ſ vel edictum.
cretum vt nō imutet᷑ q̄ꝺ ſtatutū ē p
b a medis τ p̄ſis: nec p̄uaricari cui-
q̄ꝫ liceat. Poꝛro rex dari⁹ p̄poſuit
c edictū τ ſtatuit. Q̄ꝺ cū daniel cō- q†
periſſet: id eſt ↄſtitutā legē ingreſ- †
d ſus eſt domum ſuā: τ feneſtris a- r†
a ſ vbi viſio pacis:
pert᷑ i cenaculo ſuo ↄtra hier̄l̄m
tertia: ſexta: nona.
e trib⁹ tpib⁹ in die flectebat genua s† t†
ſua τ adoꝛabat: cōfitebat᷑q꜡ coꝛā v† x†
deo ſuo ſicut et ante facere cōſue-
uerat. Viri ergo illi curioſi⁹ inq̄- y
rētes inuenerūt danielē oꝛantē τ z a
obſecrantem deum ſuum: et acce- b
dētes locuti ſunt regi ſup edicto. c
a ſ generaliter inducūt vt rex p̄pꝛia cōceſſiōe te-
neatur ne aliter ſup daniele ſtatuat q̄ꝫ fuerat an-
te locutus.
Rex nūq̄d nō ↄſtituiſti vt oīs ho- d

Nico. de lyra

a Querebāt vt inuenirēt occaſiōeꝫ
danieli ex latere regis. i. amouēdi euꝫ
a familiaritate reg᷑. Vl᷑ alit᷑: A late-
re: imponēdo danieli q̄ equalitatē re-
gis ambiret. ſm̄ hebꝛeos. Vel: A la-
tere. i. ex vxoꝛe reg᷑ q̄ doꝛmiuit ad la-
tus ei⁹ imponēdo Danieli q̄ hr̄et fa-
miliaritatē ſuſpectā cū ea. b Nul-
lamq꜡ cām τ ſuſpitiōem repire potue-
rūt. ex q̄ ptꝫ eminētia v̄tutis daniel᷑:
q̄ꝛ inter extraneos τ emulos exiſtens
nō potuit notari etiā a diligēter ↄſide-
rātib⁹ de aliq̄ crimīe certo nec ī facto.
C q̄ꝺ notat᷑ cū dicit᷑: Nullāq꜡ cām. nec ī
ſigno. q̄ꝺ notat᷑ ibi: Et ſuſpitiōem. ſu-
ſpitio enī eſt q̄n aliq̄s incipit dubitare
de fama vl᷑ bonitate alicui⁹ ex aliquo
leui ſigno. c Dixerūt ergo. Hic q̄-
rūt ſcd̄o occaſiōem ↄtra danielē circa
ritū legalē. τ hoc eſt q̄ꝺ d̄r: d Nō
inueniem⁹ danieli huic aliquā occaſio-
nem accuſandi eū. ſ. erga regem.
e Niſi foꝛte in lege dei ſui. q̄ꝛ ſciebāt
q̄ ip̄e magis vellet facere ↄtra edictū
regis q̄ꝫ ↄtra mādatū diuīe leg᷑: τ iō
cogitauerunt qualit᷑ rex faceret aliq̄ꝺ
edictū q̄ꝺ nō poſſet ſeruari ſine tranſ-
greſſione legis iudeoꝝ: vt ſic caperēt
danielē mādato regis nō obedienteꝫ.
τ hoc eſt q̄ꝺ ſubdit᷑: f Tūc pꝛinci-
pes τ ſatrape ſurripuerūt regi. Surripe-
re eſt aliquē verbis fallere: q̄ſi cōmo-
di ſui grā: cū tn̄ ſit cōtra eū: τ ſic factū
eſt in p̄poſito: q̄ꝛ induxerūt regem ad
faciendū edictū: p cui⁹ occaſiōem occi-
deretur daniel q̄ erat maxime ſibi vti-
lis τ fidelis. videbat᷑ tn̄ p̄ma facie illud edictuꝫ eſſe p̄ regis
vtilitate. τ hoc eſt q̄ꝺ dicit᷑ hic: g Rex in eternū viue. q.
d. nos optam⁹ ſalutem tuā. h Cōſiliū inierūt om̄es p̄nci-
pes regni tui. p̄ bono ſtatu regni ↄſeruādo. i Vt decretū
imperatoꝛiū exeat τ edictū. i. lex firma τ irreuocabilis.
k Vt oīs q̄ petierit aliquā petitiōem a q̄cūq꜡ deo τ homīe.
hoc dicūt vt poſtea nō poſſit danielē aliq̄ modo excuſare.
l Vſq꜡ ad dies. xxx. niſi a te rex. tantū tpis ponūt vt daniel
nō poſſet euadere q̄n capet᷑ in oꝛōne: q̄ꝛ in vno paruo tpe poſ-
ſet ſic deū ſecrete oꝛare q̄ alios lateret. m Mittat᷑ in lacū
leonū ad deuoꝛādū. q̄ꝛ ↄdēnati ad moꝛtē illic pꝛoijciebātur.
hoc enim

hoc ei edictū videbat᷑ facere ad firmitatē regni τ monarchie
inquātū p hoc hoīes inducerent᷑ ad tātā reuerētiā τ timoꝛem
regis q̄ nō auderēt petere aliq̄d ab alio etiā a deo: τ ideo rex
q̄ erat nouus monarcha cōſenſit neſciēs eoꝝ fraudē. Sile edi-
ctū fecit Aſſuer⁹ ad ſuggeſtiōem aman: vt hr̄ Heſter. iij. τ. iiij.
quia quaſi celans pꝛo pace regni im-
petrauit fieri edictū de deſtructiōe iu-
deoꝛum: τ cum hoc impetrauit aliud
edictū fieri ne aliquis accederet ad re-
gem infra. xxx. dies: in hoc ſimulans
celare p̄ regis magnitudīe: ex cuius
reuerētia nullus auderet ad eū acce-
dere in tāto tempoꝛe: ſed hoc faciebat
ne aliquis infra hoc temp⁹ ad regem
accederet q̄ liberatiōem iudeoꝝ impe-
traret. Hoc modo familiares p̄ncipi-
bus aliq̄n inducūt eos ad faciēdū ali-
qua ſtatuta peſſima ſub ſpecie q̄ celēt
p̄ pꝛincipibus: cū tn̄ aliud intēdant.
ſequit᷑: n Nūc itaq꜡ rex confirma
ſn̄iam. q. d. libēter debes facere: q̄ꝛ eſt
pꝛo regni vtilitate. o Et ſcribe de-
cretum vt nō immutet᷑ τc̄. q. d. q̄ꝺ tot
τ tantoꝝ ſapiētū cōſilio oꝛdinatū eſt:
nō debet immutari p vocē vni⁹ hoīs.
p Quod ſtatutū eſt a medis et per-
ſis. ex hoc videt᷑ q̄ vnū erat regnum
medoꝛum τ perſarū: q̄ꝛ Cyrus nepos
darij ei ī honoꝛe ſucceſſit: vt p̄dictū ē.
q Quod cum daniel cōperiſſet. i. cō-
ſtitutam legem ingreſſus eſt domū ſu-
am vt occulte oꝛaret deum cauens de
periculo inſidiarū ne tēptaret deū ex-
ponens ſe moꝛtis periculo ſine cauſa
ſi hoc faceret in aperto. r Et fene-
ſtris aptis in cenaculo ſuo cōtra hie-
ruſalē. hoc habetur ex. iij. Reg᷑. viij.
vbi dicit᷑ q̄ filij iſrael ducti in captiui-
tatem debēt oꝛare verſa facie ↄtra hie-
ruſalē vt ex memoꝛia templi vbi deus
colebat᷑ oꝛatio eoꝛū eſſet magis deuo-
ta τ exaudibilis. s Tribus tem-
poꝛib⁹ in die. i. hoꝛa matutinali: q̄ꝛ lo-
tis manib⁹ iudei tūc benedicūt deuꝫ.
τ hoꝛa ſexta ante comeſtiōem. exēplū
habet᷑ Act᷑. x. vbi dicit᷑: Aſcendit pe-
trus in ſupioꝛa domus vt oꝛaret circa
hoꝛam ſextam. et hoꝛa veſpertina ſm̄
q̄ dicit᷑ Act᷑. iij. Petrus τ Iohānes
aſcēderūt in templū ad hoꝛam oꝛatio-
nis nonam: que accipit᷑ circa tempus
veſperarū: vt patet in eccleſijs maioꝛi-
bus vbi tūc dicitur nona. t Fle-
ctebat genua: quātum ad actū latrie
exterioꝛem. v Et adoꝛabat: quan-
tum ad actum interioꝛē. x Confi-
tebaturq꜡ τc̄. ſ. peccata populi iſrael τ
ſua: quia oꝛatio humiliātis ſe nubes
penetrat. vt habet᷑ i Eccl̄iaſtico. xxv.
y Viri ergo illi. Hic tertio querunt
occaſionem cōtra Danielem circa cō-
temptum regalem: τ hoc eſt quod di-
citur hic: Viri ergo illi curioſius inq̄-
rentes. i. cum magna ſollicitudine oc-
cultas vias τ per occultos modos.
z Inuenerūt danielem. cōtra regis
edictū. a Oꝛantem τ obſecranteꝫ
deum ſuum. Obſecratio eſt oꝛatio que fit per inuocatiōem ali-
cuius rei ſacre per quam oꝛatio fiat magis exaudibilis. vnde
dicitur obſecratio quaſi ob aliquid ſacruꝫ depꝛecatio: ſicut cū
dicitur: Per crucem et paſſiōem tuam libera nos domine: et
cōſimilia. et ideo in omnibus oꝛationibus eccleſie ad hoc q̄ fi-
ant magis exaudibiles dicitur: Per dominum noſtruꝫ ieſum
chꝛiſtum τc̄. vbi eſt inuocatio ſancte trinitatis. ſequitur:
b Et accedentes. inuidi exploꝛatoꝛes.
c Locuti ſunt regi ſuper edicto. hoc eſt de regis ſententia fir-
ma et irreuocabili pꝛius facta. hoc faciunt ne rex habeat viaꝫ
liberandi Danielē. τ hoc eſt quod ſubditur: d Rex nun-
quid

Et vſqꝫ ad oc. Tanta regi liberā di eũ cupiditas e/ rat: vt quibus potē tiſſimꝰ vſqꝫ ad oc/ caſum ſolis cibuꝫ nõ capiat: tanta il lis in malo ꝑtina/ cia: vt nec volũta/ te regis moueantᷣ nec iiuria. b De us tuꝰ quē. Cedit multitudini ⁊ ad/ uerſarijs ꝯſentiēti bus nõ audet ne/ gare moꝛtē amici: et qð ipſe obtinere nõ põt potētie dei cõmittit. nõ ambi/ gue loqtur auda/ cter affirmat: Deꝰ tuꝰ. q. c. ſ. i. l. t. au/ dierat tres pueroſ quibus iferioꝛeſ flā mas viciſſe baby/ lonicas: et danieli myſteria multa re uelata. c Ne qd fieret. Qui de leo/ nibꝰ ſecurꝰ eſt: de homĩbꝰ ꝑtimeſcit: ne qd ꝯtra danie/ lem moliantᷣ inimi ci. d Et abijt rex in. Quāta be/ niuolētia nec no/ cte nec die cibũ ca pit: nec doꝛmit: cũ ꝓpha ꝑiclitāte q̃ſi vno pēdet affectu. nos ꝗ ꝓ ꝑ pctīs ꝓ/ ꝓrijs: quāto magꝭ debemꝰ vigilijs et ieiunijs deũ ad mi ſericoꝛdiaꝫ flecte/ re: cũ rex deũ neſci ens h facit pro eo quē vult a ꝑiculo liberare. Lacus latine aquarũ dul cium congregatio vt benacus lacus et alij: quod greci lumim. i. ſtagnum vocant. e Pu tas. Non dubitat qui ſupius dixit: Deus tuus libera bit te: ſed in ambi/ guo ſniam tempe/ rat: vt cũ daniel ĩ/ columis apparue/ rit quāto res ĩcre/ dibilioꝛ: tanto ad/ uerſus pꝛĩcipes iu ſtioꝛ ſit ĩdignatio. f Deꝰ meus mi. Idem dicat q̃ erui tur a faucibꝰ inui/ ſibilium leonũ: id eſt de lacu leonum inferni. g Et cõcluſit o/ ra leonũ. Non mu tata eſt feritas aut rabies leonuꝫ: ſed ab angelo ꝯcluſa: q̃ ꝓceſſerāt ꝓphe ꝗ bona

mo qui rogaret quenꝗꝫ de dijs et
hominibꝰ vſqꝫ ad dies triginta ni
ſi te rex mitteretᷣ in lacũ leonum?
Ad quod reſpondens rex ait: Ue
a ſ ſepius notādũ vnũ eſſe regnũ medoꝝ atqꝫ ꝑſarũ vt ſaluemꝰ qð daniel nũc ſub dario nunc ſub cyro fuiſſe memoꝛatur.
rus ſermo iuxta decretum mēdo/
rum atqꝫ perſarũ: qð pꝛeuaricari
non licet. Tunc reſpõdentes dixe
a ſ quaſi quod magis intolerabile.
rũt coꝛaꝫ rege: Daniel dē filijs ca/
a ſ captiuꝰ. b ſ que oībꝰ venerāda.
ptiuitatꝭ iudę nõ cũrauit de lēge
a ſ etiā regis.
tũa ⁊ dē edicto qð ꝯſtituiſti: ſꝫ tribꝰ
a ſ deum ſuum.
tꝑibꝰ ꝑ diē ōꝛat obſecratione ſua.
a ſ vidit ſe pꝛopꝛia voce captum et inuidiam cau/ ſam eſſe inſidiarum.
Qð verbũ cũ audiſſet rex ſatꝭ ꝯtri
a ſ totā intentionē.
ſtatꝰ eſt: ⁊ ꝓ daniele poſuit cõꝛ vt
a ſ nõ auctoꝛitate ne cõtra legē facere videretᷣ ſed ratione atqꝫ cõſilio vult danielē liberare.
liberāret eũ: ⁊ vſqꝫ ad occaſũ ſolis
laboꝛabat vt erueret illũ. Uiri āt
a ſ ꝙ vellet eũ eripere. b ſ q̃ noli fruſtra laboꝛare. qð cõſtituiſti ñ potes imutare. lex vniũſalꝭ falli ñ ꝑt.
illi itelligētes rēgē dixerũt: Scitō
rex qꝛ lex medoꝝ atqꝫ perſaꝝ ē: vt
a ſ cuiꝗꝫ
oē decretũ qð ꝯſtituerit rex nõ licē
a ſ famulis.
at imutari† Tũc rex pꝛęcēpit ⁊ ad/
duxerũt danielē: ⁊ miſerunt eũ in
lacũ leonum. Dixitqꝫ rex danieli:
Deꝰ tuꝰ quē colis ſꝑ ipſe liberabit
te. Allatuſqꝫ ē lapis vnꝰ ⁊ poſitꝰ ē
a ſ credit eũ potentie dei.
ſuper os laci queꝫ obſignāuit rex
a ſ ne qd ſuſpitionis contra eos hr̃e videretᷣ: ⁊ q̃ſi nõ cõfidens de dei potētia ꝓ amico aliqd machinaretᷣ ⁊ vt clarius elũceat virtus liberantis.
ānulo ſuo: ⁊ ānulo ōptimatũ ſuo/
rũ ne qd fieret ꝯtra danielem. Et
abijt rex ĩ domũ ſuā ⁊ doꝛmiuit in
cęnatus: cibiqꝫ non ſunt allati co/
ram eo: inſuper ⁊ ſomnus receſſit
a ſ qꝛ credidit eũ viuere quē deo viuo crediderat.
ab eo. Tũnc rex ꝑmo diluculo cõ/
a ſ deꝑſſā in alto foueā vel arentē ciſternā. b ſ ob litꝰ regij faſtꝰ. victoꝛ ad captiuũ dñſ currit ad ſuũ.
ſurgēſ feſtinꝰ ād lacũ leonũ ꝑrēxit:
appꝛopiquāſqꝫ lacui danielē voce
a ſ affectũ coꝛdis ⁊ voce indicat ⁊ lachꝛymis.
b ſ cum lachꝛymis.
lāchꝛymabili iclamauit: ⁊ āffatꝰ ē
ſ ad differētiā deoꝝ gentiliũ q̃ ſunt ſimulacra hominum moꝛtuoꝛum.
eũ. †Daniel ſue dēi viuētꝭ deꝰ tuꝰ
cui tu ſuis ſꝑ: putaſne valuit te li/
berare a leõibꝰ? Et daniel regi rñ/
a ſ honoꝛantē ſe honoꝛat: ⁊ ei vitā eternā oꝛat.
dēs ait: Rēx in ęternũ viue. Deꝰ
meꝰ miſit angelũ ſuũ ⁊ ꝯcluſit oꝛa
leonuꝫ: ⁊ non nocuerunt mihi: qꝛ

quid nõ cõſtituiſti vt omnis homo qui ro. ⁊c̃. et ſic loquuntur tacito nomine danielis: vt cũ rex reſpõderit generalitᷣ: ꝙ omnis trāſgrediens ſtatutũ ſit moꝛte puniēdus: nõ poſſit poſtea excipe danielē: q̃ reſpõſo habito a rege: vt patet in littera: ꝓpoſuerunt accuſationē ſuā dicētes: a Daniel. ipm nomināt nomine iudaico tacito nomine balthaſar. qð erat nomē regiũ. Addũt etiā conditionē ſeruilē: vt magis ꝓuocent regē cũ ſubditᷣ: b De filijs captiuatꝭ. iſte nanqꝫ deberet eſſe humilis. c Nõ curauit de lege tua. q̃ ab omnibꝰ ē venerāda. d Et de edicto tuo. qð peiꝰ eſt: qꝛ illa lex erat poſita ſub ꝑcepto: qð contēpſit trāſgrediendo qð ꝓbant ꝑ h qð ſubditᷣ: Sꝫ tribꝰ tempoꝛibꝰ ꝑ diē oꝛat ⁊c̃. e Quod verbũ cũ audiſſet rex. Hec ē tertia ꝑs ꝑnci palis huiꝰ ca. vbi deſcribitᷣ rigoꝛ condēnationis ex ꝑte regis. vbi tria notantᷣ. Pꝛimũ ē malicia hoſtꝭ impellentꝭ. Secundũ ē miſeria homis innocētꝭ. ibi: Tũc rex ꝑcepit. Terciũ ē meſticia regꝭ imperantꝭ. ibi: Et abijt rex. Circa pꝛimũ dꝛ ſic: Qð verbũ cũ audiſſet rex ſatꝭ cõtriſtatꝰ ē: qꝛ ꝑcepit fraudē eoꝝ ⁊ nõ audebat de plenitudine poteſtatꝭ frāgere edictũ in ꝑncipio ſue monarchie: qꝛ reges dē nouo creati ſolēt iurare ꝙ ſeruabũt ꝯſuetudines regni: ⁊ ideo ſi ꝯtra conſuetudinē frageret tale edictũ immineret ꝑiculum de ſeditione q̃ de talibꝰ ſolet accidere: ⁊ ideo alio mõ conatꝰ ē rex danielē liberare: ꝓpter qð ſubditᷣ: f Et ꝓ daniele poſuit coꝛ. i. intelligentiā ⁊ conatũ. g Ut liberaret eũ. interꝑtando. ſ. edictũ: ⁊ ſe multiplicitᷣ excuſando. et licet modus hic nõ expꝛimatᷣ: tñ intelligitᷣ ꝑ hoc ꝙ in talibꝰ detinuit accuſatoꝛes vſqꝫ ad occaſuꝫ ſolis. vt dꝛ in littera ⁊ patꝫ ſequitur: h Uiri aũt illi. ſ. accuſatoꝛes peſſimi. i Intelligentes regē ꝙ. ſ. vellet modis varijs liberare danielē. k Dixerũt. ad contrariũ arguēdo. l Scito rex. quia lex medoꝝ ⁊ perſaꝝ ē ⁊c̃. ideo reducũt edictũ regis ad memoꝛiā: qꝛ ita erat exꝑſſuꝫ ꝙ nullomõ poterat danielē excuſare q̃n feciſſet contrariũ: nõ enī poterat excuſare ex parte legis qꝛ erat firmata irreuocabilitᷣ vt viſum eſt: nec ex ꝑte oꝛantꝭ: qꝛ in ea ſic dꝛ: Omnis hõ q̃ petierit ⁊c̃. et ſic in ea includitᷣ daniel ſicͭ et alij: nec ex ꝑte oꝛati qꝛ dꝛ ibi: A q̃cunqꝫ deo et homine. m Tunc rex ꝑcepit. Hic deſcribitᷣ miſeria hominis innocentꝭ. ſ. danielis. et hoc ē qð dꝛ: n Adduxerũt danielē. vidēs ergo rex ꝙ nõ poterat liberare danielē niſi frangendo decretũ q̃ fractio erat ſibi ꝑiculoſa ⁊ toti cõmunitati rõne ꝑdicta: ideo tanqꝫ minꝰ maluꝫ ſm eſtimationē ſuā elegit eis tradere danielē ⁊ maxime qꝛ firmitᷣ credebat ꝙ deꝰ eũ liberaret: ſicͭ audierat de tribꝰ ſocijs ſuis liberatis de camino. ⁊ hoc eſt qð ſequitᷣ poſt: o Deus tuus quē colis ſꝑ ipſe liberabit te. qꝛ ſm ꝙ dicit gloſa nõ loquitᷣ dubitatiue ſed affirmatiue. p Allatuſqꝫ eſt lapis vnus. magnus. ſ. ⁊ ponderoſus. q Et poſitus eſt ſuꝑ os laci. ne aliquis poſſet ingredi: qꝛ magꝭ timebat rex de crudelitate hoīm ꝯtra danieleꝫ q̃ꝫ de ferocitate leonũ. ⁊ hoc eſt qð ſubditᷣ: r Quē obſignauit rex ⁊c̃. ne aliqͣs intraret ſine ſcitu ſuo. cuiꝰ cauſa ſubditᷣ: Ne quid fieret ꝯtra danielē. s Et abijt rex. Hic ponitᷣ meſticia regis ex ꝯdēnatiõe danielis. ⁊ hoc eſt qð dꝛ: t Et doꝛmiuit incenatꝰ. i. abijt ad doꝛmiendũ: ita ꝙ non doꝛmiuit. vñ ſequitᷣ: v Et ſomnꝰ receſſit ab eo. tum ex triſticia. tũ ex defectu cibi. x Tũc rex ꝑmo. Hec eſt q̃rta pars ꝑncipalis vbi deſcribitᷣ tenoꝛ liberationis ex parte dei. vbi tria notantᷣ: innocētia liberata: inuidia lacerata. ibi: Iubente aũt rege. ⁊ dei magnificētia ꝑdicata. ibi: Tunc dariꝰ. Circa ꝑmũ dꝛ ſic: Tũc rex pꝛio diluculo. i. ſũmo mane trāſacta illa nocte. y Cõſurgēs feſtinꝰ ad lacuꝫ leonis ꝑrexit. ex magno enī deſiderio liberādi danielē rex q̃ ꝑ noctē vigilauerat: vt dictũ eſt etiā in mane nõ doꝛmiuit: qð tñ ſolet eſſe remediũ maximũ ꝯtra vigiliā noctis. z Appꝛopīq̃nſqꝫ lacui danielē voce lachꝛymabili inclamauit. ex affectu enī coꝛdis lachꝛymatꝰ eſt: qð tñ reges ſolēt cauere q̃ntuꝫ poſſunt maxime coꝛā ꝑplo: ne mlᷝiebꝛes eſſe videantᷣ. a Daniel ſerue dei viuentis. hoc dicit quantũ ad differentiā idoloꝛum que nõ viuũt. b Deus tuus cui tu ſeruis ſemꝑ: putaſne valuit te liberare a leonibus? nõ dicit hoc dubitādo de dei potētia: ſed vt cum daniel ꝯtra opinionē humanam illeſus apparuerit: iuſtioꝛ appareat indignatio regis contra accuſatoꝛes danielis. ſequitur: c Deus meus miſit angelum ſuum. quia opera mirabilia facit miniſterio angeloꝛum. d Et cõcluſit oꝛa leonum. q. d. natura feritatis leonum nõ eſt mutata ſed ab angelo ꝓhibita. quod patuit ex effectu ſequēti in accuſatoꝛes ſuos.

Iubēte

† ĩ. 14.

† 1. Da. 2. f

bona opera:vt nō nō tam grā q̄ȝ iuſticie retributio in hac li/
beratiōe notet. a Tūc Darius.Sicut per nabuchodo/
noſor:ita in h̄ loco quidā per dariū ꝯtrariā interp̄tant̄ forti
tudinē que oēs vocet ad pniām.ꝛ querit̄ vtrū in iſto mūdo
futurū ſit an in altero:vel poſt alios mūdos:ſed hoc delira/
mētis imputātes dicim⁹ apud barba
ras nationes ꝑ ſeruos dei ſigna fieri
vt p̄dicet̄ cult⁹ ꝛ religio vnius dei.
b Porro daniel.Ut ſupra in fine p̄
me viſionis legit̄:Fuit aūt Daniel vſ/
q̄ȝ ad primū annū Cyri regis nō vite
eius tp̄s accipiendū eſt.Cū in vltima
viſione legam⁹ anno tertio cyri regis
perſaꝝ verbū reuelatū eſt Danieli co/
gnomento balthaſar:ſed h̄ ſignificat̄
ꝙ vſq̄ȝ ad primū annū cyri regis qui
chaldeoꝝ deſtruxit imperium:daniel
potēs fuerit in chaldea poſt a dario ī
medos trāſlat⁹ eſt. Ca. VII

Anno p̄mo.Hec pericope et ſe/
quens priores ſunt iuxta hiſto/
riam q̄ȝ due ſuꝑiores.hec enī ꝛ
ſequens primo ꝛ tertio anno.B.reg.
accidiſſe memorant̄.Illa autē q̄ ante
ſuperiorē lecta eſt nouiſſimo die regni
B ei⁹:ꝛ h̄ nō ſolū in Daniele ſed in Hie/
remia q̄ȝ ꝛ Ezechiele legim⁹.Sȝ in ſu
perioribus hiſtorie ordo ſequit̄.quid
ſub nabuchodonoſor ꝛ balthaſar ꝛ da
rio ſiue cyro mirabilium ſignoꝝq̄ȝ ac
ciderit.In his vero narrant̄ ſomnia:
que ſingul' viſa tꝑib⁹ q̄rū ſolus ꝓpha
ꝯſcius:ꝛ ideo nullā hn̄t apud barba/
ros ſigni vel reuelatiōis admiratōeȝ.
Scribunt̄ aūt vt apud poſteros eorū
memoria ꝑſeueret. Quattuor

corā eo iuſticia iuēta eſt ī me:ſ ꝛ
corā te rex delictū ñ feci.Tūc ve/
hementer rex gauiſus ē ſuꝑ eo:ꝛ
danielē p̄cepit educi ð lacu.Edu
ct⁹ q̄ȝ ē daniel ð lacu:ꝛ nll'a leſio i
a ſ fides vincit mundum.
uēta ē ī eo:q꞉ crēdidit ðo ſuo.Ju a†
bēte āt rege:adducti ſt̄ viri illi q̄ b
a ſ neq̄ȝ enī lex equi/
or vlla eſt q̄ȝ necis artifices arte perire ſua.
accuſauert̄ danilē:ꝛ i lacū lēonū
miſſi ſūt iꝑi ꝛ filij ꝛ vxores eoꝝ:ꝛ c
a ſ ibi erāt forſitan gradus aſcenſionis.
nō ꝑuenērūt vſq̄ȝ ad pauimentū
a ſ vbi ptȝ Danielē ſeruatū eſſe dei potentia:non
leonū voluntate vel ſegnicie.
laci:donec ārripent eos leones:
a ꝛ oīa oſſa eoꝝ cōminuerūt.Tunc d
darius rex ſcripſit vniūſis ppou/
lis et tribub⁹ ꝛ linguis habitanti
bus in vniuerſa t'ra.Pax vobis
a ſ vt pax vobis multiplicetur.
multiplicet̄.A mē ergo ꝯſtitutuȝ
eſt decretū:vt ī vniuerſo impio ꝛ
a ſ hic eſt miraculoꝝ fruct⁹ vt nomē dei exaltet̄.
regno meo trēmiſcāt ꝛ paueāt de
a ſ alij mortui.
um daniel.Ipē eſt enī de⁹ viuēs
ſ alij tranſitorij.
ꝛ eternus ī ſecula:et regnuȝ eius
a ſ honor.
non diſſipabit̄:et potēſtas eius
vſq̄ȝ in eternum.Ipſe liberator
a ſ in quo probatur verus deus.
atq̄ȝ ſaluator faciens ſignā et mi
rabilia in celo et in terra:qui libe
rauit danielem de lacu leonum.
a ſ in chaldea in ſummo honore.
b Porro daniel ꝑſeuerauit vſq̄ȝ ad
regnū darij:regnūq̄ȝ cyri perſe.

c Anno prīo bal Ca.VII e†
a thaſar regis babylonis

Nico.de lyra

a Jubente aūt rege.Hic deſcribit̄ i/
uidia lacerata cū d꞉: b Adducti
ſunt viri illi q̄ accuſauerūt Danielē.H̄
erat iuſtū ſm penā talionis que maxi
me hȝ locū inter equales:ſicut erat in
ꝓpoſito. c At nō perue.vſq̄ȝ ad pa
Joſephus li.10.c.vi. uimentū laci ꝛc̄.Joſephus dicit ꝙ ac/
cuſatores dixerūt leones fuiſſe ſatia/
tos carnib⁹:ꝛ ideo danielē nō tetigiſ/
ſe:ꝛ tunc rex iuſſit vt iꝑi darēt carnes
leonib⁹:qđ cū vellent facere:leones
eos decerpſerūt anteq̄ȝ venirēt ad pa
uimentū:ꝛ ex h̄ ptȝ manifeſte ꝙ dani/
el ex ſua iuſticia fuerat liberatus.
d Tūc Dari⁹.Hic deſcribit̄ dei ma/
gnificētia p̄dicata per regē Dariuȝ ꝓ
pter viſum miraculū:ꝛ ptȝ ſnīa ex p̄/
dictis in p̄ncipio.iiij.ca.ꝛ in fine ca.p̄
ſentis. Moralit̄ exponēdo ꝓceſſus
A emulatiōis deſcribit̄ in h̄ ca.q꞉ ī emu
lis p̄mo notat̄ ambitio:ex hac ſecuta
eſt elatio:ex hac emulatoꝝ inſidiatio:
ad vltimū iſtoꝝ deiectio:ꝛ hec oīa patent in lr̄a.Ad euaden
dū aūt emulationē exemplo Danielis recurrēdū ē ad orōnē:
et in mō orādi ꝯſidera ꝙ daniel ingreſſus ē domū.in q̄ notat̄
ꝯſideratio mortis.Orabat aptis feneſtris:in q̄ notat̄ atten/
tio legis.In cenaculo:in quo notat̄ exceſſus ꝯtemplatiōis.
Trib⁹ tꝑib⁹:in quo notat̄ ordinatio tꝑis.Flectebat genua:
in q̄ notat̄ ꝯfeſſio oris.Ad iſta ſequunt̄ liberatio ei⁹:in q̄ ap
paret equitas dei:ꝛ emuloꝝ ꝑditio:ī q̄ apparet dei ſeueritas.

Moraliter. Placuit dario ꝛc̄.Seq̄tur:Ca.VI
f† Ergo daniel ſuperabat princi/
pes oīs ꝛ ſatrapas:q꞉ ſpūs dei amplior erat in illo.Porro
rex cogitabat ꝯſtituere eū ſuꝑ oē regnū.Per hoc docent̄ p̄n
cipes ꝯſtituere poſt ſe maiores q̄ p̄cellunt alijs in ſapiā ꝛ bo
nitate vite. k† Aū p̄ncipes ꝛ ſatrape q̄rebāt vt inuenirent
occaſionē danieli ex latere regis.i.elongandi eū a regis ami/
citia ꝛ familiaritate.Scribit̄ enī Eccl.x.Initiū oīs peccati
ſuꝑbia.Propter quā p̄ncipes iſti indignabant̄ Danielē eis
p̄poni:ꝛ ex hac indignatiōe ꝓceſſerūt ad iniqua ꝯtra danie/
lem.

lem.p̄mo ſuggerēdo regi leg. inique ꝯſtitutiōem:ꝛ ſcđo inſidi
ando danieli vt poſſent ꝯtra eū ꝓbare legis trāſgreſſiōem:vt
per h̄ ꝯdēnaret̄ ad mortē.Iſtis aūt ſiles ſunt cupidi p̄ncipuȝ
ꝛ prelatoꝝ ꝯſiliarij q̄ ſuggerūt eis ſtatuta grauia ꝛ iniqua fie/
ri vt ex eoꝝ trāſgreſſiōe innocētes accuſari valeāt:ꝛ in reb⁹ vl
ꝑſonis dānificari. q† Qđ cū dani
el cōperiſſet.hic ponit̄ occurſus mali
cie inuidoꝝ:qđ maxime fit ꝑ recurſuȝ
ad deū in orōne deuota:ideo ſeq̄tur:
† Ingreſſus eſt domū ſuā.ꝑ quod
oſtēditur ꝙ oratio debet eſſe ſecreta:ſi
dicit̄ Matth.vj.ca.Ora p̄rem tuū in
abſcōdito ꝛc̄.debet etiā eſſe ad deum
intenta.qđ notat̄ cū dicit̄: r Et fene
ſtris aptis in cenaculo ſuo cōtra hie/
ruſalē.ſcȝ celeſtē:vbi de⁹ videt̄ facie
ad faciē.debet etiā eſſe ꝑſeuerans ꝛ cō
tinua.qđ notat̄ cū d꞉: s† Tribus
tꝑib⁹ in die.ſ.mane:meridie ꝛ veſꝑe.
ꝑ mane ſignificat̄ etas iuuētutis.per
meridiē etas media:ꝛ ꝑ veſperā etas
ſenectutis.debet etiā eſſe cū reueren/
tia.qđ notat̄ ibi: t† Flectebat ge/
nua ſua.ꝛ etiā deuota.ideo ſubditur:
v† Et adorabat.ſ.adoratiōe latrie.
debet etiā eſſe cū humilitate.iđ ſubdi/
tur: x† Et ꝯfitebat̄ corā dño.ſ.pctā
ꝑl'i q̄ reputabat ſua:eo ꝙ erat de po/
pulo illo.Et ſecut⁹ eſt effect⁹ orōnis.
ſcȝ orantis liberatio ex dei benignita
te.ibi: c† De⁹ me⁹ miſit angelū ſuū
ꝛ ꝯcluſit ora leonū ꝛc̄.ꝛ inuidoꝝ de/
ſtructio ex ei⁹ ſeueritate.ibi: a† Ju
bente aūt rege adducti ſunt viri illi q̄
accuſauerūt danielē ꝛ in lacū leonuȝ
miſſi ſunt ꝛc̄.ꝛ ſic ipletū ē illud Pro/
uerb.xxvj.Qui fodit foueaȝ incidet
in eam. Ca. VII

e Anno primo balthaſar.Supra
poſuit ꝓpheta q̄nq̄ȝ viſiones q̄
reſpiciūt chriſti primū aduētū.
hic ꝯſequēter ponit alias q̄nq̄ȝ que re
ſpiciunt ei⁹ aduentū ſcđm.Prima eſt
de quattuor aīalibus mōſtruoſis:et
de aduentu iudicis:ꝛ deſignat vltime
tribulatiōis totaleȝ ꝓceſſum.ſcđa de
pugna perſarū ꝛ grecoꝝ ſub ſpecie a/
rietis ꝛ hyrci:que deſignat eiuſdē tri
bulatiōis p̄ncipalem conflictū.tertia
de hebdomadibus abbreuiatis vſq̄ȝ
ad mortē chriſti:que deſignat eiuſdeȝ
tribulatiōis ſolatiū:q꞉ tp̄e perſecutio
nis antixp̄i maximū ſolatiū erit fideli
bus de memoria paſſiōis xp̄i.quarta
de apparitiōe viri liberatiōem ꝑpl'i ꝓ
nunciantis:que deſignat eiuſdem tri
bulatiōis terminuȝ.quinta de pugna
xp̄i ꝛ victoria finali ſub ſigno reg. ab
lonis ꝛ auſtri:ꝛ deſignat eiuſdē tribu
lationis triumphū.Partes etiā pate
bunt in quinq̄ȝ capitulis ſequētibus ꝑ ordinem poſitis.Circa
primam viſionē cōſiderandum ꝙ cauſa materialis ē de quat/
tuor regnis mūdi principalibus fideles ſucceſſiue affligenti/
bus:ꝛ de regno xp̄i ꝑfecte obtento in iudicio finali omnia re/
gna ꝯterente.Cauſa finalis ē ꝓuidentia ꝛ cautela cōtra futu
ram tribulatiōem:q꞉ minus feriunt iacula que p̄uident̄:et vt
oñdatur ꝙ vſq̄ȝ ad finē mundi ꝑuerſorū moleſtia ē fideles im
pugnatura:ꝛ iuſtoꝝ modeſtia tandeȝ victura:ꝛ antixp̄i mole
ſtia finaliter peritura:ꝛ xp̄i militia eternalit̄ regnatura.Cau/
ſa efficiens principalis ē ſpūſſanctus animo deſideranti ꝛ de/
uoto infundens cognitiōem regnorum:temporum ꝛ factorū.
Daniel autem eſt cauſa efficiens inſtrumentalis:iſta ſub qua/
dam breuitate deſcribens.Cauſa formalis in diuiſione conſi/
ſtit:ꝛ diuiditur in duas partes:quia primo premittitur q̄dam
prefatio reſpectu ſequētium.ſecundo deſcribitur ipa viſio.ibi:
Videbam in viſione mea.Circa primum tria ponuntur.Pri/
mum eſt tempus in quo iſta viſio facta ē.cum dicit̄:Anno pri/
mo balthaſar.Ex quo patet ꝙ daniel non poſuit viſiones ſm
ordinem

G a Quattuoꝛ vē. Quattuoꝛ angelice ꝑtu-
tes q̄ regnis ī quadripartito mūdo poſitis
p̄ſunt:ptātes.ſ.cōtrarie:qꝛ ſm vniuſcuiuſq̄
gētis meritū ptās vel bona vel mala p̄poni
Dan.10.c tur:ſicut ī daniele michael dꝛ princeps he-
breoꝝ. In Eſaia de
principe babylonis:
Eſa.14.c Quō cecidiſti de ce-
lo. In ezechiele d̄ pn
Ezec.28.d cipe cyri: Tu cherub
extētus ⁊ ꝓtegens.
Ibi.29.a De principe egyptio
rū. Draco magne q̄
cubas in medio flu-
minū tuoꝝ. Genera
liter de malis ptāti-
Eph.6.b bus. Non eſt nobis
collucratio aduerſuſ
carnem ⁊ ſan.ſed ad-
ūſus p.et.p.⁊c̄. Pu
gnabāt inter ſe qꝛ re
gna ſibi ꝓmiſſa faci-
unt pugnare. Regna
vocat beſtias ꝑ cru-
delitate diuerſas: qꝛ
locis moꝛib⁹ ⁊ poten
tia diſtāt.
b Quattuoꝛ:d̄ bo
nis angelis q̄ ⁊ ma-
los monēt bn̄ agere
angelice ptātes qb⁹
principalia regna cō
Deu.32.a miſſa ſūt. Vn̄: Quā-
do diuidebat altiſſi-
m⁹ gētes.q.ſ.f.a. cō.
ter.p.i.n.f.i.ps autē
dn̄i ppl's ei⁹ iacob.f.
b.c. c Pugnabāt
in m. In mūdo.ſ. ſal
ſis et amaris flucti-
Dt.13. f bus redūdāte. vn̄: Sil'e ē regnū celoꝝ ſage
ne miſſe in mare. Vn̄ ⁊ draco rex dꝛ oim̄ q̄ in
Ps.73. aquis ſūt. Et dauid dicit: Tu cōfregiſti ca-
Amos.9.a pita draconū in a. Et Amos ꝓpheta: Si de
ſcenderit in ꝓfūdū maris tibi mādabo dra
coni ⁊ moꝛdebit eū. d Prima.q.le. No
ta oꝛdinē: q̄ ī imagine caput aureū dicit̄ h̄
leena. Regnū babylonicoꝝ ꝓpter ſeuitiam
vel luxuriā: nō leena ſed leo dicit̄: Aiūt eī q̄
de beſtiarū ſcripſere naturis: leenas feroci
oꝛes eſſe maxime ſi catulos nutriāt: ⁊ ſemp
ī coitū geſtire. e Et alas ha.a. ꝓpter ſup
biaꝫ regni potentiſſimi cui⁹ princeps ait in
Eſa.14.d Eſaia: In celū cōſcendā. Sup aſtra celi po-
nā thronū meū ⁊ ſil'is ero al. Vn̄ dꝛ ad euꝫ:
Abdie.b Si alte vt aquila feraris inde detrahā te in
abyſſum. f Et ſup pedes. Si d̄ nabucho
donoſoꝛ legit̄ clarū eſt qꝛ poſtq̄ ꝑdidit re-
gnum et potentia ei ſublata ē: rurſū ī priſti-
nū ſtatū reſtitutus eſt: ſed nō leenā ſed ho-
minē ſe eē didicit ⁊ coꝛ qd̄ amiſerat recepit.
Si generaliter de regno chaldeoꝝ ſentiē-
dū eſt q̄ occiſo balthaſar ⁊ medis ꝑſiſq̄ ſuc
cedētib⁹ babylonij hoīes ſe ⁊ humiles: fra-
giliſq̄ nature eſſe ſenſerūt. g Et ecce be.
alia.i.regnū ꝑſarū qd̄ ob duriciā ⁊ ferocita
tē vrſo cōꝑat: rigidū enī ⁊ victu parcū ī mo
rē lacedemonioꝝ fuit: ita vt in pulmēto ſale
vteret̄ ⁊ cardamomo. h Beſtia ſil'is vrſo: ī
viſione ſtatue pect⁹ ⁊ brachia habet de ar-
gēto. i In ꝑte ſtetit. qꝛ vt aiūt hebrei cō
Zach.1.b tra iſrael nihil crudele geſſit. Vn̄ in Zacha-
ria dicunt̄ equi albi. k Et tres oꝛdines.
Tres principes: ſicut balthaſar ⁊ dari⁹ tres
principes habuerūt: q̄.cxx. ſatrapis p̄fue-
rūt. Alij tres reges ꝑſarū poſt cyrum fuiſſe
autūmāt ſ; nō nomināt. nos v̄o poſt cyrū: q̄
regnauit annis.xxx. ſcim⁹ regnaſſe camby-
Ꝟ ſem filiū

daniel ſōniū vidit. Viſio āt capi a
tis ei⁹ ī cubili ſuo: ⁊ ſōniū ſcribēs
breui ſmōe compḣēdit ſūmatiq̄
ꝯſtrigēſ ait: Videbā ī viſiōe mea b c
a ſ qꝛ quiſq̄ angelus pro eo regno oꝛat vel agit qd̄ ei cōmiſſum eſt.
a nocte: ⁊ ecce quattuoꝛ venti ceꝉi d e
b c pugnabāt in mari magno: ⁊ q̄t- f g
a ſ q̄d he beſtie ſignificēt angelo exponēdū ſeruamus. b ſ regnoꝝ feritas atq̄ crudelitas beſtiarū noīb⁹ ſignificat̄. ſ ꝓ regia crudelitate.
tuoꝛ beſtię grādēs aſcēdebāt de h i
d mari diuerſę inter ſe. Prima q̄ſi k l+ m
a ſ regna ſubiecta q̄b⁹ imperabat ⁊ volitabat. b ſ vt leo iter beſtias: ſic aq̄la iter aues regnū tenet ⁊ regnū aſſirioꝝ diu durauit: ſicut aq̄la iter aues multo tp̄e viuit. b ſ leene vel aq̄le.
e leena: ⁊ alas hēbat aquilę. Aſpi- n+ o+
ciebā donec euulſę ſunt alę eī⁹:
a ſ ſubuerſo imperio chaldeoꝝ. vnde ſequit̄ ⁊.ſ. p.q.hō ⁊c̄.
f ⁊ ſublāta ē de terra: ⁊ ſup pedes p+ q+
quaſi hō ſtetit ⁊ coꝛ ei⁹ datum eſt r+
a ſ qui victu parciſſim⁹ foꝛtis ſeuerus.
g h ei. Et ecce beſtia alia ſimilis vrſō s+ t
a ſ tria regna adunata medoꝝ ꝑſarū chaldeoꝝ ſ alij verſus.
i k in ꝑte ſtetit: ⁊ tres oꝛdines erāt v+ x+

oꝛdinē hiſtoꝛie vel tp̄is in quo facte ſunt danieli: qꝛ illa que ſcripta ſūt in ca. p̄-
cedēti fuerūt facta poſt iſtā viſionē: qꝛ facta fuerūt ſub dario. dari⁹ aūt ſucceſ-
ſit balthaſar vt viſum ē in fine.v.ca. Rō aūt hui⁹ oꝛdinis eſt: qꝛ iſta viſio ē pu-
re ꝓphetica: ⁊ iō ponit̄ cū viſionib⁹ ſequētib⁹ q̄ ſūt eiuſdē cōditiōis: p̄cedētes
aūt viſiones vel ſūt pure hiſtoꝛice vel ſūt partim ꝓphetice ⁊ partim hiſtoꝛice.
Alia rō eſt: p̄cedētes enī ꝑtinēt ad xp̄i primū aduētuꝫ
vt dictū ē.ſ.j.ca. h̄ aūt cū ſequētib⁹ ꝑtinet ad aduētū
xp̄i ſcd̄m.ſ. ad iudiciū vt magis videbit̄ ꝓſequēdo. ſe
cūdo tāgit̄ modus vidēdi cū ſubdit̄: a Daniel ſom
niū vidit ⁊c̄. Ex q̄ ptꝫ q̄ vidit ī ſomno ⁊ nō in vigilia.
tertio ſubdit modū ſcribēdi. cū ſubdit̄: Et ſomniū ſcri
bēs breui ſermone cōp̄hendit ⁊c̄. b Videbā ⁊c̄. Hic
ꝯn̄r deſcribit̄ ipſa viſio. ſcd̄o ip̄ius viſiōis īterp̄tatio.
ibi: Hoꝛruit ſpūs me⁹. Prima in duas: qꝛ primo poni-
tur viſio ī generali. ſcd̄o explicat̄ magis ī ſpeciali. ibi:
Prima quaſi leena. In prima ꝑte dicit ſic daniel: Vi-
debā.i.intelligebā. c In viſione mea: qꝛ ſenſū viſio
nis imaginarie intellexit: intelligētia enī opus ē in vi-
ſione. vt dꝛ.ſ.x.ca. d Nocte. qꝛ tūc quietatis ſenſi-
b⁹ exterioꝛib⁹ facili⁹ cognitio ſuꝑnaturaliū accipit̄. vt
ſ.habitū eſt. e Et ecce quattuoꝛ vēti celi pugnabāt
id eſt quattuoꝛ angeli q̄ ꝓpter ſil'itudinē vēti dicūt̄ ſpi
rit⁹: vēt⁹ eī inuiſibilis ē ꝓpter ſuā ſubtilitatē ꝓpter qd̄
vocat̄ ſpūs ſicut ⁊ angelus. Pōt aūt hic loc⁹ exponi
dupliciter. vno mō de angelis malis ⁊ ſic dicūt̄ pugna
re: qꝛ excitāt hoīes ad pugnā. alio mō de angelis bo-
nis q̄ p̄ſunt diuerſis regnis: ⁊ ſic dicūt̄ pugnare ꝓ ſub
ditis inq̄ātū ꝓponūt corā dn̄o eoꝝ merita: q̄ aliq̄n ſūt
ꝯtraria. tn̄ angeli iſta merita cōtraria ꝓponēdo coraꝫ
dn̄o nō habēt volūtates ꝯtrarias: ſꝫ q̄rūt ſuꝑ h̄ bn̄pla
citū diuinū d̄ futuris. vt q̄ tale regnū dn̄et̄ tali vel ecō
uerſo: ſcito tn̄ ſuꝑ h̄ diuina volūtate accepta eſt vtriq̄
angelo ſiue ſit ꝓ exaltatione gētis cui p̄eſt: ſiue ꝓ de-
preſſiōe. iſta aūt diffuſi⁹ tractant̄.ij.ſniarū. f In ma
ri magno.i.ī hoc mūdo q̄ dꝛ mare ꝓpter inſtabilitatē
⁊ variabilitatem regnoꝝ: q̄ ſicut mare agitat̄ ⁊ ꝓcelle
ibi oꝛiūt̄. g Quattuoꝛ beſtie.i.quattuoꝛ regna ma
gna. ⁊ dicūt̄ beſtie ꝓpter ferocitatē. h Grādes ꝓpt̄
ſuꝑbiā ⁊ potētiā. i Aſcēdebāt.i.oꝛiebāt̄ ſucceſſiue.
k Diuerſe inter ſe.i.moꝛib⁹ ⁊ legib⁹ differētes. B
l Prima. hic explicat̄ viſio ī ꝑticulari: ⁊ diuidit̄ ī quattuoꝛ ꝑtes ſm quattu-
oꝛ regna. ſcd̄a īcipit ibi: Et ecce. tertia ibi: Poſt hec aſpiciebā. q̄rta ibi: Poſt h̄
prima igit̄ beſtia ſignat regnū chaldeoꝝ ⁊ maxime q̄ātū ad regē ei⁹ nabuchodo
noſoꝛ. iō dꝛ: m Quaſi leena ꝓpter ferocitatē et luxuriā q̄ in chaldeis vige-
bat. Leena enī inter beſtias eſt ferocioꝛ ⁊ maxime ſi catulos nutriāt ⁊ ſemꝑ ge
ſtit coitū. n Et alas habebat aq̄le: ala vna eſt abūdantia ⁊ diuitie q̄b⁹ abun
dabat illud regnū. vn̄.ſ. ſignificabat̄ ꝑ caput aureū. vt.ſ. dictū eſt. Alia eſt pe
ritia armoꝝ ꝓpter exercitiū belloꝝ q̄bus nabuchodonoſoꝛ debellauit ⁊ ſub-
iugauit ſibi regna multa. Iſtis duab⁹ alis.ſ. peritia armoꝝ et diuitijs ferebat̄
in altū ꝑ ſuꝑbiā in tātū q̄ faciebat ſe adoꝛare ſicut deum vt viſum eſt.ſ.ca.iij.
hoc de ipſo ſcribit̄ Eſaie.xiiij. Supra aſtra celi conſcendā et ſimilis ero altiſſi-
mo. Dicunt̄ aūt iſte ale aquile quia aquila eſt rex auium in quo ſignat̄ monar-
chia nabuchodonoſoꝛ. o Aſpiciebā donec euulſe ſūt ale eius. quia quādo
in furiā verſus eſt nabuchodonoſoꝛ quilibet rapiebat diuitias eius: ſimiliter
potētia eius omnino defecit ad tēpus. p Et ſublata eſt de terra. qꝛ ab homī
bus deiect⁹ eſt: vt dictū eſt ſupra. q Et ſuꝑ pedes quaſi homo ſtetit: qꝛ quā-
do reſtitutus eſt ei ſenſus recognouit ſe hominē fragilē. r Et coꝛ eius da-
tū eſt ei.i.coꝛ humanū: quia primo reputabat ſe quēdā deū. Poteſt etiam hoc
exponi de toto regno. Et ale huius regni.i. diuitie et potentia chaldeoꝝ. Ab-
late ſunt ꝑ Cyrū et dariū: qui ſubuerterūt babylonē. Et quaſi homo ſtetit quā
do chaldei medis et ꝑſis ſubiecti facti ſunt: quia tūc cognouerunt ſe eſſe homi-
nes fragiles. s Et ecce alia beſtia. hic ſignificat̄ regnū medoꝛum ⁊ perſarū.
ideo dicit̄: t Similis vrſo: quia vrſus eſt leone mitioꝛ. vel magis ꝓprie lo-
quēdo min⁹ crudelis: ſic regnū iſtud erga iudeos fuit mitius reſpectu p̄ceden-
tiū. quod patet: qꝛ Cyrus captiuitatē iudeoꝝ remiſit: ⁊ templū reedificare p̄ce
pit: vt habet̄ Eſdre.j. Itē alia ratione cōparat̄ vrſo: quia vrſus eſt potētiſſim⁹
ad laboꝛes et verbera et paruo cōtētus cibo: ita q̄ pro magna parte anni nihil
ſumit: ſic perſe infrangibiles erāt laboꝛib⁹ ⁊ inſuperabiles bellis: ⁊ adeo par-
ci victus vt pene ſicco pane vterent̄: niſi gratia hoſpitū vel feſti. vt dicit Tro-
gus pompeius hiſtoꝛiographus. v In parte ſtetit. quia illud regnū non ve
nit cōtra hieruſalem ad bellandū: vt dicunt iudei: ſed hiſtoꝛia Iudith dicit cō-
trarium q̄ cambyſes filius cyri qui alio noīe eſt dictus nabuchodonoſoꝛ miſit
holofernē ad debellādū filios iſrael: ſed illā hiſtoꝛiam nō accipiunt iudei: nec
vt dicūt habet apparētiā veritatis: quia illo tēpoꝛe erāt ita ſubiecti iudei ꝑſis
q̄ nō audebant edificare templū ſine licentia regis: ⁊ ideo nō eſt veriſimile q̄
auderent exercitui tanto reſiſtere quē habebat holofernes dux illi⁹ exercitus.
x Et tres oꝛdines erant in oꝛe eius.i. tria regna ſibi iūcta virtute perſarū.ſ. re
gnum chaldeoꝝ medoꝛum et perſarum.

ꝟ Et ſic

ſem filiū ei⁹ ⁊ fratres magos. deinde dariū: cui⁹ ſe/
cūdo anno reedificari ceptū ē tēplū. quintū xerxen
darij filiū. vj. arthabanū. vij. artarxerxen q̄ lōgima
nus cognominat⁹ ē. octauū xerxen. nonū ſocdianū.
decimū dariū cognomēto nothū. xj. artarxerxen. q̄
⁊ mēnō. xij. ochum. xiij. arſen
nothi filiū. xiiij. dariū ſarſāte
filiū q̄ ſupatus eſt ab alexan/
dro rege macedonū. Quō ḡ
tres reges pſarū fuiſſe dicim⁹
niſi forte ex his aliquos eliga
m⁹ fuiſſe ſeuiſſimos quos ex
hiſtorijs ſi habem⁹: ergo tres
ordines in ore regni pſarū: ⁊ ī
dentib⁹ tria regna accipiam⁹
babyloniorum medorum atq̄ pſa/
rū: q̄ in vnū redacta ſūt. ꝙ āt
ſeq̄r: ⁊ ſic dicebāt ei: Surge.
co. ⁊c̄. tp̄s illd̄ ſignificat q̄ ab
Heſt. 3. d aſſuero quē. lxx. artarxerxen
vocant ad ſuggeſtionē aman
agagite vna die oēs iudei iuſ/
ſi ſūt trucidari: ⁊ pulchre. nō
ait deuorabit eos: ſed ſic dicūt
ei: Surge comede carnes plu/
rimas vt tm̄ fuerit conat⁹: ſed
nō ſecut⁹ rei exit⁹. a Qua/
ſi par. regnū macedonū. de q̄
in ſtatua: Uenter ⁊ femora ei⁹
exere. b Et alas. Alexan/
dri enī victoria nihil velocius
fuit qui ab illirico ⁊ adriatico
mari vſq̄ ad indicū occeanū
⁊ phyſon fluuiū: nō tā bellis
q̄ʒ victorijs cucurrit. et. vij. an
nis europe ptē ⁊ totā ſibi aſiā
ſubiugauit. Pard⁹ quoq̄ va
rij coloris regna diuerſa ſigni
ficat alexandro ſubdita.
c Et ecce be. q̄r. t. romanū. ſ.
imperiū de q̄ ī ſtatua tybie fer
ree ⁊ pedū quedā ps ferrea: q̄
dā fictilis: ferri aūt nūc memi
nit. dentes. f. h. ⁊c̄. Et ecce
be. q. t. Mirū ꝙ ſupra leenā vr
ſum et pardū ī trib⁹ regnis po
ſuerit ⁊ romanū nulli beſtie cō
pauit niſi forte vt formidolo/
ſam faceret beſtiā vocabuluʒ
tacuit: ⁊ quicq̄d ī beſtijs fero/
cius cogitam⁹ hoc romanos ī
telligam⁹: hebrei autumāt: q꞉ qd̄ hic tacitū ē ī pſ.
Pſ. 79. dictū ē: Uaſtauit eā aper d̄ ſilua. ⁊ ſin. fer. depa. ⁊c̄.
Pro quo ī heb. hr̄. Oēs beſtie lacerauerūt illā: q꞉
ī impio romanorum fuerūt oīa ſimul regna q̄ pri⁹ fue/
rūt ſepata. d Et habebat c. Porphyrius duas
poſteriores beſtias macedonū ⁊ romanorū ī vnum
macedonū miſcet regnū: ⁊ diuidit pardū volēs ītel/
ligi alexādrū ip̄m: beſtiā aūt diſſimilē ceteris q̄ttu/
or alexādri ſucceſſores: ⁊ deīceps vſq̄ ad antiochū
cognomēto ephiphanē. x. reges ſeuiſſimos enume/
rat: quos nō vni⁹ ponit regni. verbi gr̄a: macedonie
ſyrie: egypti: aſie. ſ꞉ de diuerſis regnis vnū regnū ef
ficit p ordinē. vt ſcʒ qd̄ ſcriptū ē: Os loquēs ingen
tia nō de antichriſto: ſʒ antiocho accipiat̄. e Et ec
ce cor. Fruſtra Porphyri⁹ h̄ antiochū epiphanē ſu
ſpicat qd̄ poſt. x. cornua ortū eſt: ⁊ de. x. tria euulſa
ſūt vj. ptolemeū philometorē: ⁊. vij. ptolemeū euer/
getē: ⁊ artharſiā regē armenie: quorū ptoleme⁹ pri/
or multo an̄q̄ʒ antioch⁹ naſceret̄ mortu⁹ ē. Cōtra ar
tharſiā v̄o antioch⁹ dimicauit: ſ꞉ ille ī regno p̄ſtino
pmāſit. dicam⁹ ḡ ꝙ ī cōſūmatiōe mūdi qn̄ romanorum
regnū deſtruet̄ futuri ſūt. x. reges q̄ īter ſe diuidant
orbē romanū ⁊ vndecimū ſurrecturū eē regē paruu/
lū: ⁊ tres reges de decē ſupaturū. i. egyptiū: aphrica
nū: ethiopū: ſicut ī ſequētib⁹ clari⁹ patebit: qb⁹ in/
terfectis ſeptē alij victori colla ſubmittēt. f Et ec/
ce. o. q. o. Ne putem⁹ cū ſm̄ opinionē quorūdā vel
ḡ diabolū

in ore eius: ⁊ in dentibus eius:
a ſ aman et amici eius. b ſ aſſuere.
⁊ ſic dicebant ei: Surge comede a b
ſ iudeos.
carnes plurimas. Poſt hec aſpi/ c+
a ſ qui preces fert.
a ciebaʒ: ⁊ ecce alia quaſi pardus: d
in ſanguinē et ſaltu ruit in mortem.
b ⁊ alas habebat quaſi auis quat e
a ſ ſucceſſores ei⁹ ſignificat prolemeū ſeleucū phi
tuor ſup te: ⁊ q̄ttuor capita erant f
lippū et antigonū. a ſ quaſi nō fortitudo
alexādri: ſʒ dei volūtas hoc fecit. b ſ a deo.
ī beſtia ⁊ poteſtas data ē ei. Poſt g h+
hec aſpiciebā in viſione noctis:
c ⁊ ecce beſtia q̄rta terribilis atq̄ i
a ſ principes fortiſſimos. k
mirabilis ⁊ fortis nimis. Dētes l m
a ſ q꞉ oēs nationes ab eis interfecte vel tributo n
vel ſeruituti ſubiecte.
ferreos habebat magnos: cōme o+
dens atq̄ cōminuens: ⁊ reliqua p
a ſ exactione tributorū. ſ ī priorib⁹ beſtijs
ſingula fortitudinū ſigna in hac oīa fuerūt.
pedibus ſuis cōculcans. Diſſimi q
lis aūt erat ceteris beſtijs quas
a ſ dicūt in aduētu antichriſti decē reges orbem
romanorū eſſe diuiſuros.
d viderā an̄ eā: ⁊ habebat cornua r
a ſ q꞉ ipſe auctor trāſgreſſionis eſt.
e decē. Cōſiderabā cornua: ⁊ ecce s t
a ſ antichriſtus ignobilis obſcuro loco nat⁹.
cornu aliud paruulū ortū ē d̄ me
a ſ tres reges primo antichriſtus humiliabit re/
gē egypti aphrice ethiopie.
dio eorū: ⁊ triā d̄ cornib⁹ primis v
a ſ a p̄ſentia poteſtatis eius.
f euulſa ſūt a facie ei⁹. Et ecce ocu/ x

a Et ſic dicebāt ei. i. cuidā regi illi⁹ regni. ſ. aſſuero. b Surge ⁊ co/
mede carnes plurimas. q꞉ aman ⁊ ſocij ei⁹ ſuaſerūt regi aſſuero interfe
ctionē iudeorum. vt ptʒ Heſter. iij. Notādū ꝙ de iudeis magis loquit̄ p
pheta q̄ʒ de alijs gētib⁹: q꞉ ꝓpter eos hec viſio ⁊ alie pri⁹ oſtendebant̄
Danieli: q꞉ tm̄ pſuaſio iniqua amā nō habuit effectū. vt ptʒ Heſter. vij.
iō nō d̄r hic ꝙ beſtia comederit: ſ꞉ q꞉ ſuadebāt
ei comedere. c Poſt hec aſpiciebam ⁊ ecce
alia. ſ. beſtia p quā deſignat̄ regnū alexādri ⁊
grecorum. iō ſubdit̄: d Quaſi pardus. pard⁹
ei ē aīal velociſſimū: ⁊ ip̄e alexāder mira cele
ritate totū oriētē ſibi ſubiecit: q꞉ in ſeptē ānis
ptē europe ⁊ totā aſiam obtinuit: vt dicit hic
gloſa. Uarietates autē pardi ſignant diuerſa
regna et ptātes q̄ ſibi ſubiecit. vn̄ d̄r. j. Mach.
. j. ꝙ obtinuit reges t̄re ⁊ tyrānos ⁊ ſiluit ter/
rā ī cōſpectu ei⁹. e Et alas ha. q̄ſi auis q̄ttu
or ſup ſe. iſte quattuor ale ſūt robur corpis anī
moſitas largitas ⁊ induſtria tā ex naturali in
genio q̄ʒ ex ſtudio armorūq̄ exercitio: q̄ oīa
fuerūt excellēter ī alexādro. Iſtis aūt q̄ttuor
alis q̄ſi volabat ad victorias ꝓpter velocitatē
debellādi aduerſarios. f Et quattuor capi/
ta erāt ī beſtia: q꞉ alexander habuit quattuor
ſucceſſores q̄b⁹ diuiſuʒ fuit regnū ei⁹. Ptole
me⁹ enī ſucceſſit ſibi ī egypto. Seleucus in ſy/
ria. Antigon⁹ in aſia. Philippus in grecia.
g Et ptās data ē ei. q. d. victorie p̄dicte non
ſūt facte v̄tute alexādri: ſ꞉ v̄tute a deo ſibi da
ta. vn̄ legit̄ in ſcholaſtica hiſtoria ꝙ cū alexan
der cogitaret ſibi ſubiugare orbē exiſtens ad/
huc ī macedonia de⁹ ſibi appuit in ſilitudine
ſūmi ſacerdotis iudeorum induti pōtificalib⁹ or
namētis: ⁊ ſibi victoriā ꝓmiſit: ꝓpter qd̄ alex
ander veniēs ꝯ hierl̄m: cū ppl̄s ei obuiaret et
ſūmus ſacerdos pōtificalib⁹ īdutus: alexan/
der d̄ eq̄ deſcēdit ⁊ deū q̄ ſibi appuerat adora
uit ī hoīe q̄ ei⁹ ſilitudinē gerebat: ⁊ iō ciuitati
pepcit. h Poſt hec. Hic deſcribit̄ regnū q̄r
tū. ſ. romanū: ⁊ diuidit̄ ī duas ptes. q꞉ primo
deſcribit fortitudinē hui⁹ regni. ſcd̄o oñdit ex
ipſo ortū antichriſti. ibi: Cōſiderabā cornua.
Circa p̄mū cōſiderādū ꝙ h̄ beſtia q̄rta nō no/
minat̄ ꝓprio noīe ſicut alie p̄cedētes: q꞉ nō ha
buit aliqd̄ ꝓpriū nomē alicui⁹ beſtie. p qd̄ poſ
ſet ferocitatē hui⁹ regni deſignare: ꝓpter qd̄ ī
gloſis hebraicis d̄r regnū romanū neq̄ʒ. Ne ſe
uitia hui⁹ regni cōtra fideles ptʒ manifeſte in
pſecutione martyrū ⁊ in occiſiōe p̄cipuorum apo
ſtolorum Petri et Pauli. ⁊ h̄ ē qd̄ d̄r: i Beſtia
quarta. i. īperiū romanū. k Terribilis. ꝓpt
crudelitatē p̄dictā. l Mirabilis. ꝓpter hu/
manā ſapiām q̄ vigebat ī romanis ī tm̄ ꝙ p eā deuicerūt orbē mag̃ q̄ʒ
p fortitudinē. m Et fortis nimis. ꝓpt̄ potētiam. n Dētes ferreos
ha. ma. q꞉ ſicut ferrū domat oīa: ita regnū romanū domauit oīa alia re
gna. ſic̄. ſ. dictū ē. ca. ij. o Comedēs atq̄ cōminuēs. aliquos occiden
do. p Et re. pe. ſuis cōculcās. ceteros tributo ſubijciēdo. q Diſſi/
milis aūt erat ceteris beſtijs. q꞉ ptātē ⁊ ferocitatē p̄cedētiū regnorum ml
tū exceſſit. r Et ha. cor. x. i. decē reges: ſicut enī in cornib⁹ ē defenſio
aīaliū: ita reges debent defendere pplm ſibi ſubiectū. Cōſiderādū autē
ꝙ iſti decē reges nō ītelligūt̄ hic p ſucceſſionē vni⁹ poſt alterum: ſʒ intelli/
gunt̄ reges ſimul exiſtētes: vt pʒ. ī. eodē ca. p expoſitionē angeli loquē
tis cū Daniele: q꞉ futurum eſt ꝙ romanū īperiū diuidat̄ in. x. regna ſimul
exiſtētia īminēte tp̄e antichriſti: vt hr̄ Apoc. xvij. s Cōſiderabā cor/
nua. Hic deſcribit̄ aduēt⁹ antichriſti ex p̄dictis regib⁹ oriūdi: ⁊ diuidit̄
in duas ptes. q꞉ primo facit qd̄ dictū eſt. ſcd̄o deſcribit aduentū xp̄i ad
iudiciū oēm ptātē terrenā auferētis. ibi: Aſpiciebā donec throni. Cir/
ca primū d̄r ſic: Cōſiderabā cornua. i. diligenter intuebar. x. reges p̄di/
ctos. t Et ecce cornu aliud par. ortū eſt de me. corum. i. antichriſt⁹ q̄ erit
rex vndecim⁹ reſpectu illorum. x. p̄dictorum: q̄ erit hō paru⁹ q̄ʒtū ad ptātem
ī principio: ſʒ poſtea creſcet diaboli adiutorio. v Et tria de cor. pri.
euul. ſūt a fa. ei⁹. q꞉ rex aphrice egypti et ethiopie ſubijcient̄ ī primis an
tichriſto. Per iſta ptʒ falſitas Porphyrij exponētis h̄ de antiocho epi
phane: q꞉ nō fuit decim⁹ ab alexādro magno: nec īuenit̄ ꝙ tres reges
occiderit. et. vij. alios ſibi ſubiecerit. vt hic dicit̄: Itē beſtia quarta ab
angelo dicit̄ hic regnū quartū: vt ptʒ hic. ī. eodē ca. regnū aūt quartū
ab oībus dicit̄ eſſe romanū regnū de quo nō fuit antiochus: ſed de re/
gno grecorum. x Et ecce oculi quaſi oculi hoīs erāt in cornu iſto. q. d.
licet antichriſtus faciat tāta mirabilia vt ab aliq̄b⁹ credat̄ de⁹: tm̄ erit
homo

diabolū eē vel demonē:ſed vnū de hoībꝰ in quo totꝰ ſathanas
corꝑaliter eſt habitaturꝰ. Eſt enī hō filiꝰ ꝑditiōis q̄ extollit̄ ſu/
pra oē qḋ dr̄ deꝰ aut qḋ colit̄: vt in tēplo dei ſedeat oſtendens ſe
tāq̄ ſit deꝰ. a Throni po.ſūt.angelice virtutes.Uel. xxiiij.ſe
Job.5.d niores q̄s Johānes deſcribit. Al'ſicut dn̄s apl'is ait: Sedebit
Luc.22.c ſup ſedes.xij.iudicātes.xij.tri.iſrl̄. An/
geli enī dn̄i ⁊ oēs electi dn̄m ī iudicio co
mitabunt̄ ⁊ erunt throni dei: q̄ in illis
ſedebit. Throni. Quos iohannes.
xxiiij.thronos dicit de q̄bus Paulus:
Coloſ.1.c Siue throni:ſiue dn̄ationes.Et ī euāge/
Luc.22.c lio:Sedebitis ſup ſedes.xij. iudicantes
xij.tribꝰ iſrl̄. b Antiquꝰ dierū.q̄ apḋ
iohānē ſolus ī throno ſedet. Antiquꝰ
dieꝝ pater.ſ.licet eīm ꝑſona filij in iudi/
cio appareat:nō deerit tn̄ pater vel ſpūſ
ſanctꝰ:⁊ pater eſt a ſe:filius a patre:⁊ q̄c
quid habet imputat̄ ei a q̄ eſt. Sedēs
aūt ⁊ vetuſtus dieꝝ dicit̄ deus: vt eterni
iudicis habitꝰ demōſtret̄. Senex q̄ȝ de/
ſcribit̄ vt maturitas ſnīe cōꝓbet̄.
Luc.9.d c Ueſtimētū eiꝰ. Saluator trāſfigurat̄
ī mōte:⁊ glīam diuine maieſtat' aſſumēs
in cādidis veſtibꝰ videt̄. d Thronꝰ
eius. Ut pctōres tormētoꝝ magnitudi/
ne ꝑtimeſcāt: ⁊ iuſti ſaluent̄: ſic tn̄ q̄ſi ꝑ
ignē. Thronꝰ dei Moralit̄ vt ait Gre.
ſūt monachi ⁊ heremite q̄ in vno loco de
gentes deo militare ſtudēt nec ꝑ loca diſ
currūt:quoꝝ quietis cordibꝰ inſidet deꝰ
q̄ bn̄ flamma ignis dicunt̄:q̄ dilectione
dei ⁊ ꝓximi ⁊ deſiderio patrie celeſtis ī/
flāmant̄. e Rote eius. Alij currus.
Ezech.1.a Ezechiel q̄ȝ dn̄m ſedētē quadrige indu/
Deu.4.d cit.⁊ oīa dei flāma ſūt.de quo alibi: De/
us noſter ignis cōſumēs eſt: vt ligna:fe/
nū:ſtipulā:arſura in die iudicij ,noueri/
Ps.96. mꝰ. Et ī pſalmo: Ignis ante ipm̄ p̄cedet
et inflāmauit in.c.i.eius. Rote eiꝰ.ꝑ/
dicatores.apl'i.ſ.et eoꝝ ſucceſſores:q̄ ſū/
ma celebritate mūdū p̄dicando ꝑagra/
uerūt:q̄ bn̄ ignis accenſus dicunt̄.de q̄
Luc.12.f dr̄: Ignē veni mittere ī terrā: ⁊ q̄d.v.n.
v.a. f Milia miliū. Nō q̄ tātus nūe/
rus ſit ſeruoꝝ dei:ſed q̄ humanꝰ ſermo
maiorē exprimere nō potuit. Milia mi
liū. Hec ſunt milia ⁊ he miliades: de q̄/
Ps.67. bus in pſalmo: Currꝰ dei.x.milibꝰ mul
Ibi.103. tiplex ⁊c̄. Et alibi: Qui facit angelos ſu
os ſpūs:⁊ in.ſ.f.i. Duplex angeloꝝ offi/
ciū eſt. Alij p̄mia iuſtis retribuūt. Alij
ſingulis p̄ſunt cruciatibꝰ. Milia mi
liū. Greg. Supnoꝝ ciuiū numerꝰ ⁊ infi/
nitꝰ ⁊ definitꝰ eſt deo numerabilis: ⁊ no
bis īnumerabilis: Quis aliud ē aſſiſtere
aliud āminiſtrare. Aſſiſtunt eīm alie ꝓculdubio ptātes q̄ ad q̄/
rendā hoībus pacē ⁊ nūciādā nō exeunt. Miniſtrant vero hi q̄
ad explenda officia nūcioꝝ veniūt:ſ tn̄ et ipſi cōtēplatione ab in
timis nō recedūt. Et q̄ plures ſunt q̄ miniſtrāt q̄ qui principali
ter aſſiſtunt: aſſiſtentium numerus quaſi definitus:miniſtran/
tium vero indefinitus oſtenditur. g Judicium ſedit: ⁊c̄.ſ.ve
rum ꝓpter humiliādā ſuꝑbiam Ideo romanū regnum delebit̄:
quia cornu illud loquebat̄ grandia.
h Et libri aꝑti. Cōſcientie et opera ſinguloꝝ in vtraq̄ ꝑte vel
bona vel mala oībꝰ reuelant̄. Bonꝰ liber ē viuētiū: Malus qui
Apo.12.c in accuſatoris manu q̄ eſt inimicus ⁊ vindexde. quo: Accuſator
fratrū noſtroꝝ. liber iſte terrenꝰ ē: de quo ꝓpheta: In terra ſcri/
bent̄. i Et vidi. In vno imperio ꝓpter antichriſtū blaſphe/
mantē oīa regna ſimul deleta ſunt ⁊ nō erit terrenū imperiū:ſed
ſanctoꝝ cōuerſatio ⁊ aduētꝰ filij dei triūphātis. de q̄ dr̄: Et ecce
cū nubibꝰ celi q̄ſi filiꝰ hoīs veniebat q̄.ſ.in ſomnio nabuch. la/
pis ſcribit̄ abſciſus de mō.ſ.m.⁊c̄.q̄ cōminuit teſtā:ferrū:es.ar/
Act.1.b gētū et aurū. Nūc ſub ꝑſona filij hoīs introducit̄: vt aſſumptio
carnis humane in filio dei ſignificet̄. vñ: Uiri galilei.q.ſ.a.in.c.
Phil.2.a hic.i.⁊c̄. k Aſpiciebam ergo. Unde aplus: Qui cū in forma
Ibidem. dei eſſet:nō rapinā ar.c.eſſe ſe equalē deo ⁊c̄. In ſimilitudinē ho
minū factus.⁊ ha.ī.vt homo:humiliauit ſemetipſum factꝰ obe/
diēs vſq̄ ad mortē:mortē aūt crucis. Reſpondeat por. cui h
q̄ poſſit

li quaſi oculi hoīs erāt in cornu
a ſ ſimile Johānes in apocal'.poſt hec ſtatim fui in ſpū ⁊c̄.vſq̄ q̄ ſūt ſeptē ſpūs dei.
iſto ⁊ os loquēs ingētia. Aſpiciē a b
a ſ ſeuerus iudex ⁊ verus.
a b bā donec throni poſiti ſūt:⁊ ānti c d
a ſ excellentia deitatis.
c quꝰ dierū ſedit. Ueſtimētū eiꝰ q̄/ e
a ſ purū oſtendit̄ ſincerūq̄ iudiciū et nullā per/ſonā in iudicādo recipiens.
ſi nix cāndidum:⁊ capilli capitis f
d eiꝰ quaſi lana mnuda. Thronus g
a ſ vt malos puniat:bonos purget. b ſ veloci tas iudicij in peccatores.
e eius flammē ignis rotē eius ig/
a ſ ſeueritas iudicij. b ſ vt pctōres traheret in gehennam.
nis accenſus:fluuiꝰ igneus rāpi/ h
f duſq̄ egrediebat̄ a facie eiꝰ.† Mi i k
lia miliū miſtrabāt ei:⁊ decieſ mi
a ſ ordo p̄dicantium.
lies cētena milia aſſiſtēbāt ei. Ju l
a ſ ordo iudicij
g h diciū ſedit:⁊ libri āperti ſunt. Aſ m n
a ſ antichriſti.
piciebā ꝓpt̄ vocē ſermōnū gran o
ſ contra deum.
i diū quos cornu illud loq̄bat̄. Et p
vidi qm̄ interfecta eſſet beſtia: et
ſ ſicut chriſtus eſt caput omniū bonorū ita anti/chriſtus omniū malorū. ſ oēs mali.
periſſet corpꝰ eiꝰ:⁊ traditū eēt ad q r
a ſ gehēne. ſ tūc enī oīa regna finient̄.
cōmburendū igni: aliaꝝ quoq̄ s
beſtiarū ablata eſſet poteſtas: ⁊
a ſ q̄bꝰ viuāt ſub antichriſto. b ſ a deo. ſ electi
tēporā vite conſtitutā eſſent eis t
ſ q̄diu durabit ꝑſecutio: breuiati enī ſunt dies illi propter electos.
k vſq̄ ad tp̄s ⁊ tp̄s. Aſpiciebam er v x
go ī viſione noctis: ⁊ ecce cū nu/ y

homo purus. a Et os lo.ingē.q̄ ꝓmittēdo ⁊ cōminan
do multos decipiet ⁊ de multis iactabit ſe q̄ facere nō po/
teſt. b Aſpiciebā. Hic ponit̄ aduētus xp̄i ad iudicium
veniētis et regnū antichriſti cōterentis. ⁊ diuidit̄ in duas
ꝑtes: q̄ primo ponit̄ eiuſdē iudicialis p̄ſidētia rōne deita/
tis. ſcḋo eiꝰ triūphalis victoria ex
parte humanitatis. ibi: Aſpiciebā
q̄ in viſione noctis. In prima igit̄
ꝑte dicit̄ ſic: Aſpiciebā.i. cōſidera/
bā illud cornu paruulū qḋ ſignifi/
cat antichriſtū. c Donec throni
poſiti ſūt. dicit throni in plurali:q̄
nō ſolus xp̄s iudicabit ſ apl'i ⁊ vi
ri ꝑfecti ei aſſiſtēt ī iudicio ſup thro
nos ſedendo. d Et antiquꝰ dieꝝ
ſedit. hoc dicit q̄tū ad iudicē prin/
cipalē q̄ dr̄ antiquꝰ ꝓpter eternita/
tē. e Ueſtimētū eiꝰ candidū q̄ſi
nix. In hoc notat̄ excellētia deita/
tis q̄ eſt lux in acceſſibilis q̄ cādor
inter alios colores plus habet de
luce. f Capilli ca.eiꝰ quaſi lana
mūda. h dr̄ ꝓpter maturitatē iudi/
cantis: q̄ ſnīa dei nō eſt feſtina ſed
mature ꝓlata. g Thronꝰ eiꝰ flā.
ignis ⁊c̄. h dicit̄ ꝓpter çelū verita/
tis. iſte cōditiones p̄dicte debēt eē
in vero iudice. h Fluuiꝰ igneus † Apo.5.d
rapiduſq̄. ꝑ hoc deſignat̄ pena in/
fernalis trahēs pctōres ī infernū.
i Egrediebat̄ a fa.eiꝰ. q̄ tolletur
impiꝰ ne videat faciē dei. k Mi/
lia milium miniſtrabāt ei. ecce du/
plex angeloꝝ officiū.ſ. angelorum
miniſtrātiū nobis ex dei ordinatio
ne. cū dr̄: Miniſtrabāt ei. ⁊ officiū
angeloꝝ aſſiſtētiū q̄ vacāt cōtēpla
tioni diuine. cū ſubdit̄: l Et de
cies milies cētena milia aſſiſte. ei.
⁊ notādū q̄ hic ponit̄ nūerus de/
terminatꝰ ꝓ indeterminato: q̄ an/
geli ſunt ī maximo numero nobis
indeterminato. videmꝰ enī ſenſibi
liter ⁊ corꝑa celeſtia q̄ſi incōꝑabi/
liter excedūt elemēta: q̄ vna ſtella
viſu notabilis ī firmamēto maior ē
tota t̄ra. cū igit̄ angeli videāt̄ ſic ſe
hr̄e reſpectu hoīm ſic̄ corꝑa celeſtia
reſpectu elemētoꝝ: ⁊ nec angeli poſ
ſint excedere hoīes ī cōtinua quāti
tate: iō ex h arguūt ſācti ⁊ doctores
q̄ excedūt eos q̄ſi incōꝑabiliter in
nūeroſitate. m Judiciū ſe. ⁊ li.
aꝑti ſūt.i. libri cōſciarū q̄ cōſcia cu
iuſlibet patebit oībꝰ vt ſnīa iudi/
cis apꝑeat oībꝰ recta. Silr̄ liber vite aperiet̄ q̄ tenebit̄ in
manu dei ⁊ liber mort' q̄ tenebit̄ ī manu accuſatoris.
n Aſpiciebā.i. cōſiderabam q̄ ſnīa daret̄ de beſtia.ſ. de re
gno antichriſti: q̄ vt viſū ē quodāmō ꝑtinet ad quartū re/
gnū. o Propter vocē ⁊c̄.i. ꝓpter blaſphemias ab anti
chriſto ꝓlatas ꝯ deū. p Et vidi qm̄ ⁊c̄. q̄ interficiet̄ an
tichriſtus v̄tute dei. ſm̄ q̄ dicit aplus.ij. ad Theſſal'. ij.
Quē dn̄s ieſus īterficiet ſpū oris ſui ⁊c̄. q Corpꝰ eiꝰ:
id eſt hoīes mali q̄ ſūt corpus antixp̄i: ſic̄ xp̄s ē caput oīm
bonoꝝ. r Et tra. eſſet ⁊c̄.ſ. infernali. s Aliarū q̄ȝ be.
⁊c̄.i. vidi.ſ. q̄ oīs ptās tūc ceſſabit. t Et tp̄a vite cōſti/
tuta eēnt eis. a deo p̄ordināte. v Uſq̄ ad tp̄s ⁊ tp̄s .i.
q̄diu durabit ꝑſecutio bonoꝝ a malis. ⁊ ꝑ primū tp̄s in/
telligit̄ ꝑſecutio q̄ fuit an̄ primū xp̄i aduētū. ꝑ ſcḋm tēpus
ꝑſecutio fideliū vſq̄ ad aduētum xp̄i ſcḋm.ſ. ad iudiciū.
Uel ſm̄ aliq̄s h ē referēdū ad tp̄s ꝑſecutiōis antixp̄i. ſed
prima expoſitio melior videt̄: q̄ ꝑſecutio antichriſti dura/
bit ꝑ tp̄s ⁊ tp̄a et dimidiū tp̄is: vt hr̄.ī.xij.ca. x Aſpici
ebā. hic deſcribit̄ xp̄i triūphalis victoria quātū ad eiꝰ hu
manitatē. ⁊ h ē qḋ dr̄: Aſpiciebā.i. cōſiderabā cui ptās ab
lata ab antixp̄o daret̄. y Et ecce cū nubibꝰ celi. ſicut eī
xp̄s aſcēdit in celū ſm̄ humanitatē obſequio nubiū: ita eti
am veniet ad iudiciū: vt hr̄ Act'.j. vbi dicit̄: Hic ieſus q̄

ꝗ poſſit hominū cōuenire: aut quis ſit hic tā potens ꝙ oēs gētes ſuiāt ei qui coꝛnu paruum quod antiochum interꝓtatur confregit atqꝫ ꝯtriuerit. Si dicit ꝙ a iuda machabeo ſit ſuperaꝰ: doceat quomodo cum nubibus celi veniat quaſi filiꝰ hominis: ⁊ vſqꝫ ad antiquū dierum perueniat et deꝛ poteſtas ⁊ honoꝛ ⁊ regnū ⁊ quō omnes populi tribus ⁊ lingue ſeruiēt ei: ⁊ poteſtaſ eiꝰ: poteſtas eterna ſit que nullo fine claudatur. a De terra. Quia terrena. Omne autem terrenū reuertiꝛ in terram. Sācti nō accipient terrenū ſed celeſte. Ceſſet ergo mille annorum fabula.

b Et ſermones cōtra ⁊c. Symmachus. Sermones q̄ſi deꝰ loquetur vt qui aſſumit dei potentiam vba quoqꝫ diuine maieſtatis aſſumat.

c Et ſanctos altiſſimi c. ⁊c. Superabit ei ſanctos in tantam elatus ſuperbiam: vt leges et cerimonias mutare conetur: extollens ſe ſuper omne quod dicitur deus aut quod colitur.

d Mutare tempoꝛa et leges ⁊c. tempoꝛalia ſcʒ vel oꝛdinem ⁊ curſum tempoꝛū.

e Dimidiuʒ tempoꝛum ⁊c. Mt. 24. b Anđ: Niſi abbreuiati eſſent dies illi non fieret ſalua omnis caro.

ꝗ Ego

a ſ qui apud Iohānē leo de tribu iuda radix dauid diciꝛ:
b ſ a ſūmo celo egreſſio eiꝰ et occurſus eius. v. ad ſ. c.
bibꝰ celi: quaſi filiꝰ hoīs veniebat: et vſqꝫ ad a b
a ſ ꝑ oīa equalis patri. b ſ in cruce.
antiquū dierū ꝑuenit: ⁊ in cōſpectu eiꝰ obtu c
ſ pater. a ſ data eſt mihi oīs poteſtas. ſ nomē qđ eſt ſuperomne nomen.
lerūt eū. Et dedit ei poteſtatē ⁊ honoꝛē ⁊ re d e f
a ſ omnes gentes ſeruient ei.
gnū: ⁊ omnes populi tribus ⁊ lingue ipſi ſer
a ſ poteſtati eius quis reſiſtit.
uient. Poteſtas eiꝰ poteſtas eterna q̄ nō au g
a ſ et regni eius nō erit finis. a ſ his viſis.
feretur ⁊ regnū eiꝰ quod nō coꝛrūpeꝛ. Hoꝛ h
ſ hominis. ſ quia.
ruit ſpiritus meus. Ego daniel territus ſum
a ſ mentis.
in his: ⁊ viſiones capitis mei cōturbauerūt
a ſ ergo. b ſ cuiꝰ viderā imaginē. c ſ intelligentie.
me. Acceſſi ad vnūʒ de aſſiſtentibꝰ ⁊ veritā i
ſ viſis.
tē querebā ab eo de oībꝰ his q̄ dixit mihi in
ſ expoſitionē.
terꝑtationē ſermonū: ⁊ docuit me. He quat k
tuoꝛ beſtie magne quattuoꝛ ſūt regna q̄ cō
a ſ q̄ terrena. b ſ poſt regna mūdi finita poſt moꝛtē antichꝛiſti
a ſurgēt de terra. Suſcipient aūt regnū ſancti l m
a ſ machabei nō obtinuerūt regnū in ꝑpetuum.
dei altiſſimi: ⁊ obtinebūt regnū vſqꝫ in ſecu n
lum ⁊ ſeculū ſeculoꝝ. Poſt hoc volui diligē o
ter diſcere de beſtia quarta: q̄ erat diſſimilis
valde ab oībꝰ ⁊ terribilis nimis. Dētes ⁊ vn
ſ ergo.
gues eiꝰ ferrei: comedebat ⁊ cōminuebat: ⁊
reliqua pedibꝰ ſuis cōculcabat. Et de coꝛni p
bꝰ decē q̄ habebat in capite: ⁊ de alio qđ oꝛ
tū fuerat: ante qđ ceciderāt tria coꝛnua: ⁊ de
coꝛnu illo qđ habebat oculos: ⁊ os loquens q r
grādia: ⁊ maius erat ceteris. Aſpiciebā: ⁊ ec s t v
a ſ antichꝛiſtus.
ce coꝛnū illud faciebat bellum aduerſus ſan x
a ſ coꝛpoꝛibus vexandis. b ſ venerandus iudex.
ctos ⁊ ꝑualebat eis: donec venit antiquus y
a ſ victoꝛiam iudicij. b ſ iudicij.
dierū: ⁊ iudiciū dedit ſanctis excelſi: ⁊ tem ʒ a
ſ ineternum.
pus aduenit et regnū obtinuerūt ſancti. Et b c
a ſ romanum.
ſic ait: Beſtia quarta regnum quartū erit in d
a ſ precedentibus. b ſ gladio.
terra: qđ maiꝰ erit oībus regnis: et deuoꝛa
a ſ tributo. b ſ a potētia.
bit vniuerſam terrā ⁊ cōculcabit ⁊ cōminuēt
a ſ tempoꝛe antichꝛiſti.
eā. Poꝛro coꝛnua decē ipiꝰ regni decē reges e
ſ antichꝛiſtus.
erūt: ⁊ aliꝰ cōſurget poſt eos ⁊ ipſe potētioꝛ f
a ſ egypti ethiopie libye. ſ ſibi.
b erit pꝛioꝛibꝰ: ⁊ tres reges humiliabit. Et ſer
c mones ꝯtra excelſuʒ loqueꝛ: ⁊ ſanctos altiſſi
d mi conteret. Et putabit ꝙ poſſit mutare tpa g
a ſ a deo. ſ puniēdi. ſ ſancti. b ſ poteſtate. c ſ annum.
⁊ leges: ⁊ trādenꝛ in mānu eiꝰ vſqꝫ ad tēpus h i
a ſ duos annos iuxta ꝓpꝛietatē hebꝛaicā: habent enī dualē numerum. ſ ſex menſes. b ſ iudicantes.
e et tpā ⁊ dimidiū tpis. Et iudiciū ſedebit vt k
a ſ antichꝛiſto. i. coꝛnu paruulo. b ſ amiſſo regno. c ſ ī ꝑpetuū.
auferātur potētia: ⁊ cōterāꝛ ⁊ diſpereāt vſqꝫ

aſſūptꝰ ē a vobis in celū ſic veniet ⁊c.
a Quaſi filiꝰ ho. dꝛ q̄ſi: q̄ nō ſolū ē filiꝰ hominis ſ plꝰ: q̄ ē filiꝰ dei: ⁊ h̄ eſt qđ ſubdiꝛ:
b Et vſqꝫ ad anti. die. ꝑue. i. ad equalitatem dei patris ī vna diuina eſſentia. c Et ī cōſpectu eiꝰ ob. eū: angeli. ſ. q̄ ī iudicio erūt ei obſequētes. d Et de. ei po. q̄ tūc erunt ſubiecta plene ipi xp̄o: vt hꝛ ad hebꝛeos. ij. Et nota ꝙ dicit hic ptātē. ſ. coercēdi inquātū ſe extendit ad punitionē maloꝝ. e Et regnū. inquātuʒ ꝓpꝛie reſpicit ſalutē electoꝝ. rex eī ꝓpꝛie dꝛ q̄ ꝑſidet ad bonū ſubditoꝝ. f Et honoꝛē. ſ. latrie q̄ ſibi impendeꝛ nō ſolū ab electis ſed etiā a dānatis. ſm ꝙ dicit apꝉus ad Phil. ij. In noīe ieſu oē genu flectaꝛ celeſtiū terreſtriū ⁊ infernoꝝ. ſequiꝛ: g Poteſtas eiꝰ. ptās eterna q̄ nō auferēꝛ ⁊ regnū eiꝰ qđ non coꝛrūpeꝛ: q̄ regni eiꝰ nō ē finis: vt dꝛ Luce. j. ⁊ pʒ ex iſtꝭ falſitas Poꝛphyrij exponētꝭ hoc de iuda machabeo ⁊ eiꝰ fratribꝰ: q̄ oēs ppl̄i ⁊ lingue nō ſeruierunt eis: vt hic dꝛ: ſ ſolūmō pauci de iudaico populo ⁊ lingua hebꝛaica: nec regnū eorū fuit eternū: ſ fuit ablatū ꝑ herodē aſcalonitā. Itē iudas nō venit ī nubibꝰ: vt hic dꝛ: ⁊ iō iſta nō poſſūt exponi niſi de xp̄o. h Hoꝛruit ſpūs meꝰ. Hic poniꝛ viſiōis iterꝑtatio. et pꝛimo in generali. ſcđo ī ſpāli quātū ad regnū xp̄i. ibi: Poſt hoc volui. Dicit ꝗ pꝛimo ſic daniel: Hoꝛruit ſpūs meꝰ ⁊c. ꝓpter mala q̄ videbat fieri in futurū. ⁊ ꝓpter blaſphemias cōtra deū ⁊ ꝓpter inſolitā viſionē. ſequiꝛ: i Acceſſi ad vnū de aſſiſtētibꝰ. ſ. angelis q̄ aſſiſtebāt iudici. iſte tn̄ acceſſus fuit in imaginaria viſione. k He quattuoꝛ beſtie ⁊c. cōſurgent ſucceſſiue. ſ. ſicut pʒ ex p̄dictis. l Suſcipient aūt regnū. poſt iſta q̄ttuoꝛ regna. m Sācti dei al. ⁊ hoc erit in iudicio finali. q̄ tūc cū xp̄o regnabūt illi q̄ mō ꝓpter ipm oppꝛimunꝛ.
n Et obtinebūt re. vſqꝫ ī ſe. ⁊ ſe. ſecłoꝝ. i. eternaliter. vbi enī iſtud nomē ſeculū ſic duplicaꝛ intelligiꝛ eternitas. vt. ſ. dictū eſt. o Poſt h̄. Hic poniꝛ iterꝑtatio viſiōis ī ſpāli de quarta beſtia ⁊ puulo coꝛnu eiꝰ: ⁊ pʒ ſnīa ex his q̄ dicta ſūt de quarto regno vſqꝫ ibi: p Et de coꝛ. illo. i. antichꝛiſto. q Qđ ha. ocu. qđ ſignat eius nimiā aſtutiā. r Et os lo. gran. i. blaſphemias ꝯ deū. s Et ma. erat ce. q̄ regnū antichꝛiſti erat maximū ſm extēſionē: lʒ ſit paruū ſm durationē. t Aſpiciebā. i. ꝯſiderabā. v Et ecce coꝛnu. i. antichꝛiſtꝰ.
x Faciebat bellū aduerſus ſāctos ⁊c. q̄ tūc erit maxima ꝑſecutio ſanctoꝝ. y Donec ve. an. die. q̄ ante aduētū iudicis iterficieꝛ antichꝛiſtꝰ. ʒ Et iudi. dedit ſanctꝭ excelſi. i. victoriaʒ iudicis dedit eis ꝯ oppꝛeſſoꝛes eoꝝ. ſm ꝙ dꝛ Sap̄. v. Stabūt iuſti ī magna cōſtātia aduerſus eos q̄ ſe āguſtiauerūt. Vel q̄ ꝑfecti cū xp̄o iudicabūt. a Et tp̄s aduenit. ſ. iudicij finalis. b Et regnū obti. ſācti. i. ptātē ꝯ eos q̄ iniuſte ipſos afflixerūt. c Et ſic ait. ſ. angelus q̄ loquebaꝛ danieli. d Beſtia quarta regnū quartū erit. ſ. regnū romanū: vt p̄dictū eſt. Qđ aūt ſequiꝛ. ſ. expoſitū ē vſqꝫ ibi:
e Poꝛro coꝛnua decē ipius regni decē reges erūt. ſ. ſimul regnātes iminēte tp̄e antichꝛiſti q̄ ſibi diuidēt regnū romanū. f Et aliꝰ conſurget poſt eos. ſ. antichꝛiſtus. Qđ ſequiꝛ pʒ ex p̄dictꝭ vſqꝫ ibi: g Et putabit ꝙ poſſit mutare tpa. i. curſum ⁊ modū viuēdi ⁊ hoc ex nimia eius ſupbia ꝓcedit. h Et leges. a deo datas: q̄ cultū dei auferet ꝓ poſſe ſuo ⁊ ſibi illū cultū vſurpabit oſtendens ſe tanq̄ ſit deꝰ vt dicit apoſtolus. ij. ad Theſſal. ij. ſequiꝛ:
i Vſqꝫ ad tēpꝰ et tēpoꝛa ⁊ dimidiū tēpoꝛis: id eſt vſqꝫ ad tres annos et dimidium: q̄ tantum durabit ꝑſecutio antichꝛiſti. k Et iudicium ſedebit. vt dei ſententia auferaꝛ maloꝝ potentia: vt diciꝛ in littera.

Regnum

¶ a Ego da. Hacten⁹ liber danielis chaldeo ſyroq; ſermone ſcript⁹ ē: q̄ ſequūꝛ vſq; ad finē voluminis hebꝛaice.

Nico.de lyra

¶ Anno

ſ chriſti.
in finem. Regnū aūt ⁊ poteſtas a ⁊ magnitudo regni que ē ſubter
a ſ quaſi regnū celeſte. b ſ comune bonū.
omnē celū detur populo ſancto
ſ chriſti.
rū altiſſimi† cui⁹ regnū regnū ſem
a ſ ſancti vel reges quicūq; velint nolint: omnis ei poteſtas a deo eſt.
piternū ē: ⁊ omnes reges ſeruiēt ei: ⁊ obediēt. Hucuſq; finis ver/ b
a bi. Ego daniel multū cogitatio/ c
a ſ corpoꝛis et mentis.
nib⁹ meis conturbabar: ⁊ faciēs d
a ſ ſimile: Maria aūt cōſeruabat omnia verba hec conferens in coꝛde ſuo.
mea mutata ē in me: vērbū aūt e in coꝛde meo cōſeruaui.

a Regnū aūt ⁊ poteſtas ⁊ ma. regni q̄ eſt ſubter oē celū detꝛ ꝑplo ſanctoꝝ. qꝛ oē qd includiꝛ infra ambitū celi vltimi. ſ. empyrrei dabiꝛ ſanctis: qꝛ cedet totū ad gloꝛiā eoꝝ. ⁊ ex verbis iſtis ptꝫ ꝙ loquiꝛ daniel nō tm̄ de regno terreno: ſed etiā de celeſti. b Hucuſq; finis verbi. angeli loquētis cū daniele ⁊ docentis cū ſ̄ p̄dicta viſione. Sequiꝛ: c Ego daniel multū cogitationib⁹ meis cōturba. ꝓpter dei blaſphemias futuras ⁊ oppſſiones ſāctoꝝ. d Et facies mea mutata eſt in me. qꝛ ex vehemēti cogitatione ⁊ abſtractiōe a coꝛpis ſenſib⁹ multū imutaꝛ hoīs vult⁹. e Uerbū aūt in coꝛde meo cōſeruaui: vſq; ad debitū tp̄s deſcriptionis ⁊ denūciationis Uel aliꝛ: Cōſeruaui. i. memoꝛiter tenui ſicut rem dignā memoꝛia. Moꝛaliter exponēdo poſſum⁹ dicere ꝙ prima beſtia ſignat ſeuitiā tyrānoꝝ. ſcōa ꝑfidiā hereticoꝝ. tertia fraudulentiā ſimulatoꝝ. quarta maliciā emulatorū. Prima habet coꝛpus leonis: in q̄ denotaꝛ crudelitas pꝛincipis q̄ eſt efficaciſſima ad male agendū. Habet aūt duas alas. ſ. nobilitatē generis ⁊ poteſtatē regiminis: hec enī duo maxime crudelitatē ſuppoꝛtāt. Sed ſi ale iſte auferanꝛ: ſtat ſuꝑ pedes ſuos ſicut hō. i. fit human⁹ q̄ ante erat crudelis ⁊ durus. Et coꝛ datur ei: ꝑ recognitionē ſui ⁊ dilectionem dei. Scōa beſtia eſt vrſus q̄ habet debile caput: qꝛ heretici habēt debile fūdamētū. Et in parte ſtetit: qꝛ p̄ciſi ſūt ab eccleſia. Tres oꝛdines dentiū in oꝛe ei⁹: qꝛ trib⁹ modis ſe muniunt heretici. ſ. ꝑ auctoꝛitates canonicas male intellectas: ꝑ rōnes ſophiſticas: ⁊ ꝑ rōnes vereſciētie male tm̄ applicatas. ꝓpter hoc d̄r Apo. xvj. De oꝛe pſeudo ꝓphete ꝓcedebāt tres ſpūs imūdi in modū ranaruꝫ. Tertia beſtia eſt pardus: q̄ eſt totus vari⁹: ita ſimulatoꝛes ſūt varij coꝛde verbo et facto vt decipiāt quocūq; modo. Quattuoꝛ capita hui⁹ beſtie ſūt quattuoꝛ intētiōes male. ſ. vanitas ſuꝑbie: voluptas laſciuie: cupiditas auaricie: libertas inſolētie. Intētione enī aſſequēdi iſta vel aliqd iſtoꝝ ꝓcedit cōiter fraudulentia ſimulatoꝝ. Quattuoꝛ aūt ale q̄bus nituꝛ cōſequi p̄dicta ſunt amicitia ficta vel pꝛuriēs: beneficia largiens: apparentia mētiēs. ſ. ſanctitatē: applaudētia blādiēs. ſ. ſuꝑioꝛes. Quarta beſtia īnominabilis et terribilis cōtinēs ī ſe omnē ferocitatē aliarū beſtiarū eſt malicia emulatoꝝ: qꝛ malicia emulatoꝝ cōtinet in ſe maliciā p̄dictoꝝ vitioꝝ. habet enī emulatoꝛ ſeuitiā tyrānoꝝ: iō diciꝛ terribilis. ꝑfidiā hereticoꝝ ideo mirabilis. fallaciā ſimulatoꝝ iō foꝛtis. Deſcribiꝛ etiā ꝑ hoc ꝙ ſcit dentib⁹ voꝛare: pedib⁹ cōculcare: coꝛnib⁹ pugnare. Per dentes intellige ſeductoꝛes: ꝑ pedes ſectatoꝛes: ꝑ coꝛnua tractoꝛes ad alios attrahēdū ⁊ ſeducēdū. habet coꝛnua decē: qꝛ decē ſunt modi detractionis ⁊ ſeptē eoꝝ diabolo ſubijciunꝛ. tres vero deſtruunꝛ ſeu cōminuunꝛ. Prim⁹ modus detractionis eſt in abſentia detrahere. ſecūdus malū fratris inquirere. tertius inquiſitū diuulgare. quart⁹ nutib⁹ deſpicere. quintus bonū denigrare. ſextus innocētē decipere. ſeptim⁹ deceptū accuſare. Alij tres modi detractiōis reſidui oīno deſtruūꝛ. Primus ē cōſcientia ſui. ſcd̄us amicitia ꝓximi. terti⁹ reuerētia p̄lati. q̄n enī emulatoꝛ detrahit dicit falſe ꝙ cōſcīa eū incitat ad talia dicēdū. Uel qꝛ diligit eū quē accuſat. vel qꝛ faceret ꝯtra reuerentiā p̄lati ſi talia taceret: cū tn̄ dicit ſola voluntate detrahendi et nō ꝓpter aliqd iſtoꝝ trium. Ca. VII

Moꝛaliter. e† Anno pꝛimo balthaſar regis. In hoc caplo deſcribiꝛ viſio quattuoꝛ beſtiaꝝ ſm ſenſū lr̄alē quattuoꝛ regna ſignificantiū. Moꝛaliter aūt ſignificant quattuoꝛ vitia bonū virtutis vaſtātia. beſtie nāq; ꝓpꝛie dicūꝛ q̄ ſeuiūt dentib⁹ vel vnguib⁹ vel vtriſq;: iđo dicunꝛ beſtie quaſi vaſtie a vaſtando. v. mutata in b. Prima beſtia ſignificat ſeuiciā tyrannoꝝ. ideo d̄r: l† Prima quaſi leena. ꝑ quā ſignificaꝛ ferocitaſ tyrānica: qꝛ leena foꝛtioꝛ eſt leone. n† Et alas habebat aquile. vna ala ſignificat verſutiā cōſiliarioꝝ ipius tyranni: ⁊ alia ſignificat nequitiā miniſtroꝝ eius iuſſa facientiū: ⁊ iſte due ale faciūt ipm volare ad
crudelitatis

crudelitatis actū. o† Aſpiciebā donec euulſeſunt ale ei⁹. nā aliq̄n cōtingit ꝙ mēs tyranni mūtaꝛ in mānſuetudinē ex bonitate dei. iō ſubdiꝛ: p† Et ſublata eſt de terra. ꝑ penitētiā verā ſm illud Prouer. xij. Uerte ipios ⁊ nō erūt: ſcꝫ impij ſed in pietatē mutati. q† Et ſuꝑ pedes. q. hō ſtetit. ſ. manſuet⁹. nā homo eſt aīal mā̄ſuetū natura ideo ſubdiꝛ: r† Et coꝛ ei⁹ datuꝫ eſt ei. i. coꝛ hūanū ⁊ benignū. s† Et ecce beſtia alia ſimilis vrſo. ꝑ quā ſignificaꝛ ꝑfidia hereticoꝝ: qꝛ ſicut vrſus habet debile caput ſic heretici debile fundamētū. v† In ꝑte ſtetit. nā heretici ſunt ab eccleſia ꝑ excōicationē p̄ciſi. x† Et tres oꝛdines erant in oꝛe ei⁹ ⁊ in dentib⁹ ei⁹ pꝛincipes tres. † Luc. i. c Heretici nāq; trib⁹ dētib⁹ catholicos moꝛdent. ſ. potētia ſeculari: vt patuit tꝑe Arrij ſic dcm̄ ē. ſ̄. Ezech. xxxviij. et rōnibus ſophiſticis: ⁊ etiam ſacris ſcripturis ꝑuerſe itellect⁹. c† Poſt hec aſpiciebā ⁊ ecce alia quaſi pard⁹. ꝑ quā ſignificaꝛ fraudulentia ſimulatoꝝ: ſicut enī pardus eſt totus vari⁹ in coloꝛe ſic ſimulatoꝛes in coꝛde oꝛe ⁊ opere. e† Et alas habebat q̄ſi auis q̄ttuoꝛ ſuꝑ ſe et quattuoꝛ capita. Caput in ſacra ſcriptura frequēter accipiꝛ ꝓ pꝛincipio. pꝛincipiū aūt in agibilib⁹ ē finis. Fraudulētie vero ſimulatoꝝ finis eſt quadruplex. ſ. honoꝛ mūdan⁹: fauoꝛ humanus bonū vtile: ⁊ bonū delectabile. nā ꝓpter iſta vel aliqd iſtoꝝ oꝑaꝛ malicia ſimulatoꝝ: ⁊ ſic quattuoꝛ capita ſunt in iſta beſtia. ſimiliter quattuoꝛ alis vtiꝛ ad ꝓpoſitū cōſequendū. ſ. ſimulatione ſanctitatis adulatione poteſtatis: collatione numerū et famulatione operū. h† Poſt hec aſpiciebaꝫ in viſione noctis et ecce beſtia quarta terribilis. ꝑ quā ſignificaꝛ malicia emulatoꝝ ⁊ iō nō d̄r q̄ beſtia ſit in ſpeciali eo ꝙ emulatoꝝ malicia nō poteſt vno noīe vel etiā plurib⁹ explicari. Diciꝛ tn̄ ī textu ꝙ habebat dētes ferreos magnos. ſ. ad deuoꝛandū famā innocētū vel ſaltē ad diminuendū. iō d̄r: o† Comedēs atq; cōminuēs ⁊ reliqua pedibus ſuis cōculcās. ꝑ pedes aūt intelliguꝛ male volūtates emulatoꝛis ad cōculcādū innocētē ſi poſſit: et ad deſpiciendū ſi plus nō poſſit. r† Et habebat coꝛnua decē. ꝑ q̄ ſignificanꝛ deceꝫ modi detractionis. Primus eſt pctm̄ fratris occultū indebite reuelando. Scd̄s eſt peccatū reuelatuꝫ male verbis indebitis aggrauādo. Terti⁹ eſt falſo pctm̄ fratri iponēdo. Quartus eſt bonū fratris cognitū tacēdo q̄n debet dici. Quint⁹ ē bonū fratris auditū diminuēdo. Sext⁹ eſt dicēdo ꝙ bonuꝫ fratris factū ſit intentione ꝑuerſa. Septim⁹ octauus et nonus: ſūt ſe iuſtificando. ſ. ꝙ malū fratris dicit mot⁹ cōſcientia vel amicitia ad fratrē: vt coꝛrigaꝛ vel ex reuerētia p̄lato debita: cū tn̄ nullo iſtoꝝ ſed ſua malicia moueaꝛ. Decim⁹ ē fratrē ſignis vel nutib⁹ de culpa ignoꝛata notando.

In ca. vij. Danielis: vbi diciꝛ in poſtil. Ecce quattuoꝛ vēti celi pugnabāt.

Additio. Circa declarationē viſiōis quattuoꝛ beſtiaꝝ ī h̄ loco cōtētē. Siꝉr ⁊ viſiōis ſtatue de q̄ ſupꝛa ī ca. ij. agiꝛ obſtinatio hebꝛaice infidelitatis multa q̄rit ſubterfugia vt veritas occulteꝛ. Et iō licet poſtillatoꝛ ſufficienter expoſuit iuxta catholicā v̄itatē: tn̄ vt ipugnationes alioꝝ aduerſantiū p̄ter Ra. Sa. de q̄ ſolo mētionē fac̄ poſtil. euacuenꝛ: ⁊ catholica v̄itas magis eluceſcat ſequentem moueo ī hac materia queſtionē. ſ. Utrū ī oꝛdine regnoꝝ danieli ī p̄dict⁹ capl'is. ſ. ij. et. vij. reuelatoꝝ regnū xp̄i ſeu eccl'ie ſit vnū. Et pꝛimo arguiꝛ ꝙ nō. Nā vnū regnū a daniele traditū debebat cōterere ſeu diminuere regnū chaldeoꝝ ⁊ alia tria regna ſibi ſuccedētia: vt ptꝫ Dan̄. ij. vbi exp̄ſſe habeꝛ: ꝙ lapis abſciſus ſine manib⁹ qd eſt quintū regnū habebat cōminuere teſtā: ferrū: es: argētū ⁊ auꝝ q̄ ſignificāt regna p̄curētia q̄ntū regnū. ſed cōſtat ꝙ regnum eccl'ie nō cōminuit regnū chaldeoꝝ qd ꝑ aurū ſignificaꝛ: cū iam ꝑ magnuꝫ tēpus ante oꝛtū regni eccl'ie fuerat deſtructū ꝑ medos: ḡ regnū eccleſie nō eſt regnū vnū ī oꝛdine p̄dictoꝝ. Preterea ī hac numeratione regnoꝝ p̄ncipaliū mūdi cōtineri debet vt videꝛ regnū ſaracenoꝝ tāq; vnū de magnis. Eſt enī magnū in extenſione: qꝛ occupat fere totā aphꝛicā: ⁊ magnā ꝑtē aſie: ⁊ aliq̄s ꝓuincias europe. Siꝉr ē magnū ī duratione cū iā fluxerunt

 circiter

circiter.dcccc.ãni a ſuo initio qđ excedit tp̄s duratiõis regni
medoꝝ ⁊ grecoꝝ p̄dictoꝝ ⁊ vltra. Siĺr ē magnũ ĩ pſecutiõe fi/
deliũ vt ſatis ē notũ. vñ ꝫm quoſdã figurat̃ ĩ viſione ſtatue p
tibias ferreas: ⁊ in viſiõe beſtiarũ p quartã beſtiã q̃ p regnũ
xp̄i ē occidẽda: ꝫ regnũ xp̄i ſeu eccl'ie de q̃ agit̃ nũq̃ cõminuit
ſeu cõtriuit h̄ regnũ ferreũ: ſeu hãc quartã beſtiã vt notũ ē: g̃
regnũ xp̄i nõ eſt quintũ de quo daniel loquit̃. Preterea ꝫm
oẽs expoſitores tã catholicos q̃ȝ hebreos regnũ grecoꝝ ē ter/
tiũ: ꝫ regnũ grecoꝝ ⁊ romanoꝝ vident̃ eſſe vnũ regnũ. nã ro/
mani ſũt filij ĩmediati grecie: vt ptȝ Gen̄. x. vbi inter filios ia/
uã q̃ ſonat greciã ĩ hebreo: cechim noĩant̃ q̃ ſũt romani ĩ eadẽ
hebraica lingua. Et ſic ptȝ ꝙ regnũ grecoꝝ ⁊ romanoꝝ ſũt vni
us et eiuſdẽ natiõis ꝫm originẽ: vñ nõ debẽt dici regna diuer/
ſa ꝫ vnũ qđ p ſucceſſionẽ q̃ſi hereditariã a grecis in romanos
venit. Vel ſicut pſe ⁊ medi nõ duo regna ꝫ vnũ hic cõputant̃:
⁊ p ꝯñs regnũ romanoꝝ ē tertiũ: cũ ſit idẽ cũ regno grecoꝝ.
Sȝ cõſtat ꝙ regnũ eccl'ie ĩmediate ſucceſſit regno romanoꝝ et
cõiter tenet̃: g̃ regnũ xp̄i ſeu eccl'ie ē quartũ ⁊ p ꝯñs nõ q̇ntũ.
Preterea: poſito ꝙ regnũ romanoꝝ ſit q̃rtuȝ adhuc videt̃ ꝙ
regnũ xp̄i ſeu eccl'ie nõ ſit q̇ntũ: ē eĩ regnũ eccl'ie ideȝ cũ regno
romanoꝝ. Nã regnũ eccl'ie p̄ncipaliter videt̃ ſũpſiſſe ptãtẽ ſeu
initiũ a romano ĩpio. ſ. a Cõſtãtino: q̃ impialẽ ptãtẽ ⁊ auctori
tatẽ tribuit Silueſtro ⁊ eiꝰ ſucceſſoribꝰ. Et etiã vt q̇dã dicunt
cõpulit ſeu coegit pl'ima regna vt acciperẽt fidẽ eccl'ie. ⁊ ſic re/
gnũ eccl'ie ē q̃rtũ ſic̃ ⁊ romanũ cũ q̃ ē idẽ ⁊ p ꝯñs ñ q̇ntũ. Pre
terea Dañ. ij. legit̃: In diebꝰ regũ ſeu regnoꝝ iſtoꝝ ſuſcitabit
deꝰ celi regnũ qđ ĩ eternum nõ corrũpet̃ ⁊c̃. In q̃ manifeſte de
notat̃ ꝙ alia q̃ttuor regna debebãt exiſtere ſeu durare cum re/
gnũ q̇ntũ a deo ſuſcitaret̃: ꝫ regnũ eccl'ie fuit ſuſcitatũ tp̄e vni
us regni tm̃. ſ. romani cũ alia p̄cedentia iã eẽnt ſupp̄ſſa: g̃ re/
gnũ eccl'ie nõ ē q̇ntũ. Preterea: cornu puulũ qđ apparuit ĩ q̃r
ta beſtia ꝓprie videt̃ figurare regnũ eccl'ie: tũ qꝛ habuit initiũ
valde infirmũ ſeu humile. ſ. a xp̄o q̃ vitã; pauperẽ geſſit ⁊ hu/
milẽ: qđ notat̃ cũ đr puulũ: tũ qꝛ fixũ erat ĩ q̃rta beſtia: qđ de/
notat ĩpiꝰ colligationẽ cũ ĩpio romanoꝝ ⁊ deriuationẽ ab eo:
vt factũ ē in Cõſtãtino: tũ qꝛ de eo đr ĩ h̄. vij. ca. Et ꝫmones ꝯ̄
excelſũ loquet̃: ⁊ putabit ꝙ poſſit mutare tp̄a ⁊ legẽ: qđ expo/
nit̃ ab hebreis de xp̄o: inq̃ȝtũ docuit multa denotãtia pl'itatẽ
ĩ diuinis. Siĺr ⁊ docuit idẽtitatẽ pſonalẽ dei ⁊ hoĩs: ⁊ etiã vo
luit mutare legẽ ꝫm eos inquantũ multa docuit ꝯ̄ phariſaicã
doctrinã. Phariſei eĩ erãt doctores p̄ncipales moſaice legis:
vt đr Matth. xxiij. Sup cathedrã moyſi ſederũt ſcribe ⁊ pha/
riſei ⁊c̃. Sȝ ptãs illiꝰ cornu puuli ē deſtruenda p regnũ q̇ntũ:
vt ptȝ ĩ eodẽ ca. g̃ regnũ xp̄i nõ ē q̇ntũ. Sȝ ꝯ̄riũ hr̃ Dañ. ij. vbi
narratis q̃ttuor primis regnis ſubdit: In diebꝰ aũt reguȝ ſeu
regnoꝝ iſtoꝝ ſuſcitabit deꝰ regni celi regnũ: qđ ĩ eternũ nõ diſ
ſipabit̃. vbi Glo. Pater ſuſcitabit regnuȝ filij ſui ⁊ eccl'ie: ⁊ ſic
ptȝ qđ regnũ xp̄i ⁊ eccl'ie ē q̇ntũ ĩ ordine p̄dictoꝝ. Nũc dicẽdũ
ꝙ ꝫm catholicã v'itatẽ neceſſe ē dicere ꝙ regnũ q̇ntũ de q̃ Da
niel facit mẽtionẽ ĩ vtraq̃ȝ viſione de p̄dicta ſit regnũ xp̄i. Nã
in vtraq̃ȝ viſione de q̃ttuor regnis p̄currẽtibꝰ dicit ꝙ ſint tp̄a/
liter terminãda. de q̇nto v'o regno dicit ꝙ ſtabit ĩ eternũ: vt pȝ
ĩ vtroq̃ȝ ca. p̄dictoꝝ. Sȝ cõſtat ꝙ ad regnũ xp̄i ꝓprie ptinet du
rare ĩ eternũ ⁊ ſine fine iuxta illud Luc. j. Regnabit ĩ domo ia
cob ĩ eternũ ⁊ regni eiꝰ nõ erit finis. Sȝ ad maiorẽ euidẽtiã cõ
tẽtoꝝ ĩ p̄dictis duobꝰ capl'is: ⁊ eoꝝ aduerſantiũ excluſionẽ at/
tẽdẽdũ ē ꝙ lȝ ĩ vtraq̃ȝ viſiõe p̄dicta de regno xp̄i agat̃: differẽ
ter tñ ĩ vtroq̃ȝ capl'o de h̄ tractat̃. ꝙ ſic ptȝ. Nã regnũ xp̄i lȝ ſit
vnũ ⁊ idẽ ꝫm ſe: dupliciter tñ põt ꝯſiderari ꝫm duos eiꝰ aduẽ
tus: ex q̇bꝰ diuerſi effectꝰ erãt ꝓducẽdi ſpãliter circa rẽpubli/
cã mũdanã. In primo enĩ aduẽtu diuulgata ĩpiꝰ fide: idola/
tria erat extirpãda: vt hr̃ Iſa. ij. ⁊ ĩ alijs locis: qđ fuit ſingula
riſſimũ ĩ regno xp̄i ⁊ eccl'ie cũ hactenꝰ tp̄e moyſi ⁊ alioꝝ ꝓpha
rũ: lȝ magnalia v'tute diuina opabant̃ nõ tñ h̄ viciũ potuit ex
tirpari: nedũ a gẽtilibꝰ: ſȝ etiã ab ĩp̄o ppl'o iſraelitico ĩ cuiꝰ pñ
tia illa tã magna fiebãt: vt ptȝ Exo. xxxij. ⁊. iiij. Reg. ĩ multis
locis. Sȝ cõſtat ꝙ poſt primũ aduẽtũ xp̄i ⁊ ſui fidei diuulgati
onẽ excluſa ē idolatria ſimpl'r a tota republica mũdi: lȝ forte ĩ
aliq̇bꝰ regiõibꝰ aliq̃ eiꝰ veſtigia remaneãt: de q̇bꝰ nõ eſt mẽtio
faciẽda: qꝛ vt ait ph̄s qđ modicũ eſt ꝓ nihilo reputat̃: De iſto
igit̃ aduẽtu xp̄i. ſ. p̄mo ⁊ de eiꝰ effectu circa idolatriã agit̃ ĩ pri
ma viſione p̄dicta: vbi q̃ttuor regna p̄cedẽtia q̇ntũ regnũ qđ
eſt xp̄i figurant̃ p ſtatuã. nã ſtatua cõiter ſignificat idolatriaȝ
ꝓut etiã hebrei ſentiũt: ſimulacra etiã demonũ cõiter p ſtatuaſ
idolaticas colebãt̃ vt ptȝ ſupra Dañ. iij. de ſtatua quã fecit na
bucho. Et qꝛ oĩa regna mũdi ante aduentũ xp̄i primũ lȝ ĩter ſe
multũ differebãt: tñ ĩ hoc cõueniebãt vt cultũ deo debitũ crea
turis impẽdebãt: idcirco ꝓprie deſignabant̃ oĩa regna princi
palia

palia in vnica ſtatua q̃ idolatriã deſignat: ꝓpter ipſoꝝ ꝯueni
entiã in cultu idoloꝝ: licet particularia mẽbra ſtatue eſſent d̃
diuerſis materijs et formis: ſicut ⁊ ipſa regna inter ſe erãt di/
uerſa in varietate idoloꝝ et in alijs. In ſcđa vero viſione agi
tur de regno xp̄i ꝓut in ſcđo ſuo aduẽtu totã mũdanã pote/
ſtatẽ habet amouere ſubijciens oĩa impio patris et ſuo: de q̃
p̄ma ad Coꝝ. xv. Deinde finis cũ tradiderit regnũ deo ⁊ prĩ
cũ euacuauerit oẽm principatũ ⁊ ptãtẽ ⁊ v'tutẽ cũ q̃ etiã ſan/
cti cõgregabũt ꝓut in. vij. ca. dicit̃: Magnitudo regni detur
ppl'o ſanctoꝝ. De iſto igit̃ aduẽtu xp̄i. ſ. ſcđo et hmõi ſuo effe/
ctu circa mũdanã ptãtẽ penitꝰ auferẽdã agit̃ in ſcđa viſione:
in q̃ quattuor regna p̄cedẽtia ſeu p̄currẽtia cõuenienter figu
rant̃ p varias beſtias feroces: deſignãtes variã ferocitatẽ ⁊
tyrãnicã ipſoꝝ regnoꝝ ꝓut expoſitores cõiter tradũt. Pre/
dictis etiã cõſonat ꝙ q̇ntũ regnũ ĩ prima viſione p lapidẽ ab
ſciſũ ſine manibꝰ deſignat̃: qđ denotat natiuitatem xp̄i ſcđm
carnẽ nõ ex virili ſemine ꝓductã: ꝓut cõiter tradit̃. In ſcđa
vero viſione q̇ntũ regnũ p filiũ hoĩs ĩ nubibꝰ celi veniẽtẽ de/
ſignat̃ qđ ꝓprie ptinet ad aduẽtũ ſecũdũ: iuxta illud Act'. j.
Queadmodũ vidiſtis eũ euntẽ ĩ celũ ⁊c̃. Et notãdũ ꝙ ſicut
prima beſtia ꝫm magiſtrũ hiſtoriarũ incipit in ſcđo etate. ſ. a
ſaruch ab auo abrae ⁊ forte meliꝰ vt q̇dã dicunt a nemroth q̃
fuit primꝰ oppreſſor hoĩm: ⁊ p̄mo regnauit in babylonia ſeu
chaldea: vt hr̃ Gen̄. x. q̃ q̇dã ptãs tyrãnica ꝯtinuata ē p aſſy
rios et alios vſq̃ȝ ad nabucho. lȝ p interualla habuit multas
ĩterpellationes: ſic quarta beſtia cõtinet totã tyrãnicã pote/
ſtatẽ ⁊ mũdanã ĩcipiẽdo a regno romanoꝝ vſq̃ȝ ad finẽ mun
di ſeu vſq̃ȝ ad ſcđm aduẽtũ xp̄i: ꝓut ptȝ ĩ l'ra. Ad primũ g̃ di/
cẽdũ ꝙ lȝ regnũ xp̄i ſeu eccl'ie nõ cõminuit regnũ grecoꝝ ſeu
pſarũ et hmõi quãtũ ad eoꝝ mundanã ptãtẽ cõminuit tñ oĩa
regna mundana quãtũ ad cultũ idoloꝝ: ꝓut diuulgata fi/
de in orbe p diſcipulos eiꝰ et eoꝝ ſucceſſores: euacuata ē cul/
tura demonũ a toto fere mũdo vt dictũ eſt. Vñ pcutiente la/
pide abſciſo ſine manibꝰ. i. abſq̃ȝ humana potentia ſtatuã. i.
idolatriã ĩp̄am cõminuit tã antiquã. ſ. chaldeoꝝ q̃ȝ alias ſuc
cedentes vt dictũ eſt. Regnũ eñ romanoꝝ vt dictũ ē quod
quartũ oĩ ſimulacra colebat: vt ptȝ in eo qđ legit̃ de phano
pantheon: ⁊ ſic tota ſtatua. i. idolatria erit in ſua integritate
cũ pcuſſa fuit p lapidẽ abſciſũ ſine manibꝰ. Ad ſcđm dicẽdũ
ꝙ regnũ ſaracenoꝝ lȝ ſit magnũ ⁊ potẽs: nõ tñ de eo fieri de/
buit aliqua mẽtio in prima viſione: cũ ante primũ aduẽtũ et
diuulgationẽ ſue fidei nõ fuerat ortũ vt eſt manifeſtum. Nec
etiã in ſcđa viſione debet de ipſo regno mẽtio fieri p ſe tanq̃ȝ
de vno quattuor regnoꝝ p̄dictoꝝ principaliũ: nã qđlibet eo/
rũ ſe extẽdit ad totũ orbẽ: ſic ꝙ quolibet p̄dictoꝝ quattuor ĩ
ſua valitudine exiſtente: nõ erat aliud regnũ qđ ſibi reſiſtere
valeret. Regnũ vero ſaracenoꝝ nunq̃ȝ ad tantã potentiã de
uenit ꝙ ſibi reſiſtere nõ valeret aliud maioris potẽtie vel ſal
tẽ equalis: Vñ nõ debet inter monarchias cõputari. Poſſet
tñ in ſcđa viſione intelligi ſeu ſignificari p aliqua cornua q̃r/
te beſtie: q̃ quidẽ beſtie totã tyrannicã ptãtẽ a romanis vſq̃ȝ
ad vltimã etatẽ cõtinere videt̃ ꝓut tactũ ē ĩ reſponſione. Ad
tertiũ dicẽdũ ꝙ quidã expoſitor hebreoꝝ de magis famoſis q̃
đr Ra. abenhaçra hiſpanꝰ oſtẽdere vel exponere intendens
ꝙ regnũ xp̄i et eccleſie nõ ſit q̇ntũ in ordine regnoꝝ horũ da
nieli reuelatoꝝ: ⁊ ex inde inferre ꝙ nõ ſit regnũ celeſte ⁊ eter/
nũ: ſed adhuc ſpectat aliud quintũ a deo ĩ eternũ ſuſcitãdũ:
finxit idẽtitatẽ ſpecificã inter regnũ grecoꝝ et romanoꝝ: cuiꝰ
motiua tangũt̃ in argumẽto p̄dicto: q̃ tñ idẽtitas a nullo ex/
poſitoꝝ hebreoꝝ tenet̃. Sed falſitas huiꝰ fictionis eſt mani/
feſta: nã greci et romani ſũt diuerſarũ nationũ ſiĺr et lingua/
rũ maxime diſtinctaꝝ. Ligua eñ greca manifeſte differt a la
tina ſicut et hebrea: Vñ et titulus ſancte crucis in his tribus
linguis tãq̃ȝ inter ſe valde differẽtibꝰ fuit ſcriptꝰ hebraice gre
ce et latine Ioh̄. xix. Diuerſitas aũt linguarũ principaliũ na/
tionũ diuerſitatẽ manifeſtat. vñ Gen̄. x. Ex iſtis diſperſe ſũt ĩ
ſule gentiũ vnuſquiſq̃ȝ in linguã ſuã ⁊c̃. nec ſolũ hoc: ſed etiã
omnino diuerſis characteribꝰ vtunt̃ in ſcribẽdo: qđ nõ cõpe
tit vni nationi ꝓut eſt manifeſtũ. Itẽ regnũ romanoꝝ ſucceſ
ſit regno grecoꝝ: eos debellãdo: eo mõ quo pſe ſucceſſerunt
chaldeis vt hiſtoriographi tradũt: Vñ talis ſucceſſio nõ fa/
cit idẽtitatẽ regnoꝝ: alias pari rõne dicerent̃ perſe ⁊ chaldei
vnũ et idẽ regnũ: ⁊ ſic de alijs qđ eſt falſum: ꝓut ptȝ in litte/
ra. Nec valet illud alligatũ Gen̄. x. de iauan ⁊c̃. qꝛ in ſcriptu/
ra ſacra nomẽ alicuiꝰ patris mltoꝝ q̃nq̃ȝ appropriat̃ vni tm̃:
ſic vt diſtinguat̃ ab alijs fratribꝰ ſeu cõdeſcendentibus. He/
brei eñ dicunt̃ ab abraã vel ab heber: ⁊ tñ hiſmael q̃ ab abra
am deſcẽdit: ⁊ p ꝯñs ab heber: vt hr̃ Gen̄. xvj. nõ đr hebreus
vnde

vñ ⁊ ſilr Cethym q̇ dicūť romani ī hebꝛeo lꝫ deſcēderūt a lauā q̇ ī hebꝛeo dꝛ grecus: nō tñ ex hoc ſeq̇ť ꝙ natio romana ⁊ greca ſint eiuſdē ſpeciei. Ad quartū dicēdū ꝙ hebꝛei cōiter tā ſimplices ꝙꝫ periti ficte vel ſaltē falſe aſſerūt regnū romanoꝝ de q̇ agiť in daniele ⁊ regnū xp̄i ſeu eccleſie eſſe vnū ⁊ idē: in quā q̇dem eſtimationē erroneā ſeu fallaciā inciderūt pꝛīcipaliter ex hoc ꝙ credūt regnū eccleſie eſſe mūdanū ſeu terrenū ſicut vnū de ceteris regnis huiꝰ mūdi: qḋ ē euidenter falſū teſtante veritate. Joh. xviij. Regnū meū nō eſt de hoc mūdo q̄ auctoꝛitas ſola ſufficit ad cogēdū fideles vt ponāt differentiā īter regnū eccleſie ⁊ cetera regna in hoc. ſ. ꝙ regnum xp̄i et eccleſie nō eſt mūdanū: ſed celeſte ſeu diuinū: ꝓut a p̄curſoꝛe xp̄i pꝛimo fuit ꝑdictū: Matth. iij. qḋ ſepe cōfirmauit xp̄s in ſua doctrina: vocādo regnū ſuū regnū dei ⁊ regnū celoꝝ. Sed infideles qui has ſacras auctoꝛitates nō recipiūt: rōne poſſunt de hoc conuinci. Ex multis eñ ptꝫ differētia euidēter notiſſima inter regna mūdana ⁊ regnū xp̄i ſeu eccleſie: ſed vnū inter cetera ſufficit qḋ ſumiť ex ptāte tradita ſūmo pontifici eccleſie: nā vt dicit ph̄s. iij. politicoꝝ. Oꝛdinatio populi p̄cipue dependet ex maximo pꝛincipatu. cōſtat aūt ꝙ maximꝰ pꝛincipatꝰ eccleſie cōſiſtit in ptāte pontificali. ſ. ligādi aīas atq̧ ſoluēdi ſcḋm quā ſūmus pōtifex et eccleſia crediť habere claues regni celoꝝ: vt Matth. xvj. ſed cōſtat ꝙ talis poteſtas nō eſt mūdana nec ſimilis poteſtati alioꝝ regnoꝝ ſed omnino ab eadē ſeꝑata. Si aūt dicať ab infidelibꝰ ꝙ licet hoc aſſerať in euangelio: nō tñ ab ipſis crediť. Ad hoc dicendū ꝙ ſiue credať ab infidelibus ſiue nō: adhuc ptꝫ ratio maxime differentie inter regnū romanoꝝ qḋ in virtute armoꝝ et legū ſeculariū dominabať oꝛbi ⁊ inter regnū ecclīe qḋ ꝑ hanc poteſtatē pōtificalē regit ſubditos ſuos: ⁊ hoc ſufficit ad ponēdū diſtinctionē latā inter potētiā romanā ceſaris ⁊ ſūmi pōtificis intantū ꝙ nō poſſunt dici vnū ⁊ idē regnū: vt ptꝫ recte intelligenti. Differentia etiā īter regnū romanoꝝ et eccleſie ſatis eſt euidēs ꝑ ꝑſecutiones tyrānicas romanoꝝ quas exercuerūt in eccleſia ſeu in martyribus chꝛiſti ferociſſime a tꝑe Neronis vſq̧ ad ꝯuerſionē Cōſtātini. Ad illud aūt qḋ dꝛ de Cōſtantino ꝙ ꝑ cōpulſionē fecit venire gentes ad fidē xp̄i: h̄ eſt falſū et ficticiū. ꝯtrariū eī patet in hiſtoꝛia ſua: vbi ſic legiť: Cōſtātinꝰ inuitās pplos ad fidē xp̄i in p̄ſentia totius populi romani ⁊ ſenatꝰ: iſta publice dixit q̄ ſequunť. Inter diuina et humana ſeruitia hoc intereſt vt humana ſeruitia coacta ſūt: diuina aūt volūtaria. Deꝰ eñ quia quieta mēte coliť: ⁊ ſincero affectu ab hoībus honoꝛať ſpontanea debet eiꝰ eſſe cultura. ſit ğ oībus notū nō neceſſitate coactos ſed ſuo iudicio liberos poſſe fieri xp̄ianos. Que oīa multa ſimilia ex geſtis beati Siluestri ⁊ in alijs auctēticis hiſtoꝛijs cōcoꝛditer tradunť ex q̇bus potius elucidať veritas catholica cū xp̄s qui in ſua cōceptione ⁊ natiuitate fuit lapis abſciſus ſine manibꝰ. ſilr ſine manibꝰ ꝑcuſſit ſtatuā. ſ. idolatriā. nā abſq̧ ptāte humana ſeu tꝑali ceſarē ꝑcuſſit lepꝛa: ex qua ꝑcuſſione ⁊ ſanatione miraculoſa tota ſtatua idolatrie fuit vere virtualiter dirupta p̄cipiente ceſare: vt oīa phana idoloꝝ deſtruerentur: vt in veris hiſtoꝛijs ptꝫ. Que q̇dē deſtructio vſq̧ in hodiernū diē durat: nō ceſaris virtute cū etiā in locis nō obediētibꝰ ceſari hoc remanet īmobile: ſed potiꝰ diuina virtute hoc ꝓoꝛdināte in aduētu pꝛimo filij ſui: ⁊ eiꝰ fidei diuulgata. Si aūt negeť ab infidelibꝰ cōtigiſſe miraculū in cōuerſione Conſtātini: reſpōdeť ſm̄ Aug. ꝙ adhuc maiꝰ miraculū eſſet ſi tā maxima mutatio ⁊ tam generalis ⁊ duratura ſeu diuturna circa cultū idoloꝝ cōtigiſſe nullo ſuꝑueniente miraculo euidenti. Ad quintū dicendū ꝙ licet qñ ſuſcitatū fuit regnū chꝛiſti ⁊ eccleſie: ſuppꝛeſſa eſſent tria regna pꝛima ꝙꝫtū ad poteſtatem mūdanā: nō tñ ꝙꝫtū ad cultū idoloꝝ. idolatria eī remanebat in vigoꝛe ſuo in qualibet gente: etiā deſtructis pꝛincipatibus regnoꝝ ꝓut dictū eſt. Et qꝛ daniel in illa viſiōe de ſtatua habuit ſpecialē reſpectū ad deſtructionē idolatrie ꝑ aduentum xp̄i pꝛimū et diuulgationē eiꝰ fidei. iō dixit: In diebꝰ regnoꝝ iſtoꝝ: qꝛ exiſtentibꝰ quattuoꝛ p̄dictꝭ quo ad idolatriā: vt ptꝫ de romanis: q̇ oīa idola ceteraꝝ nationū colebant: ſuſcitabit deus regnū celeſte qḋ totā fere idolatriā ī republica deſtruxit. Ad ſextū dicēdū ꝙ bñ verū eſt ꝙ initiū regni eccleſie fuit humile: īmo ⁊ totiꝰ eccleſie fundamētū in humilitate cōſiſtit: dicente xp̄o Matth. xj. Diſcite a me qꝛ mitis ſum ⁊c̄. Et niſi efficiamini ſicut paruulꝰ iſte ⁊c̄. Matth. xviij. Sꝫ hoc ē vnū de pꝛincipalibꝰ ſignis veri xp̄i ꝓmiſſi: vñ Eſaias. liij. loquēs de xp̄o ad lr̄am ait: Et aſcēdet ſicut virgultū corā eo. Et ibidē: Vidimꝰ eū deſpectū ⁊ nouiſſimū viroꝝ. in quo loco ⁊ in alijs ꝙꝫplurimis ſatis p̄mōſtrať humilitas xp̄i ꝓmiſſi. Sꝫ in hoc qḋ dꝛ de regno eccleſie ꝙ deriuať a regno romano: vel ī eo fundať p̄ſupponiť falſum: vt ex dictis ptꝫ: īmo inter iſta duo regna. ſ. ecclīe et romani imperij eſt tanta diſtātia ptātis ſicut celū a terra diſtat in latitudine: vt iā dictū eſt. Vera eī poteſtas ecclīe eſt mere ſpiritualis tāꝙꝫ in clauibꝰ regni celeſtis fundata. Poteſtas vero romani īperij ē mere tꝑalis: vt manifeſtū ē. Vñ et poſito ꝙ regnū eccleſie aliqḋ dñiū tꝑale a romano impio ſuſcepiſſet: ex hoc nō ſuſcipit ecclīa aliqḋ augmētū eſſentiale ī ſua ptāte: ſed potiꝰ qḋdā adiacēs ⁊ accidentale: qḋ pōt adeſſe ⁊ abeſſe p̄ter ſubiecti coꝛruptionē. Ita enī erat verus monarcha ī regno ecclīe Cletꝰ vel Clemēs q̇ nullā habebāt ptātē ſaltē in executiōe: ſicut Silueſter vel eiꝰ ſucceſſoꝛes q̇ pꝛimoniū eccleſie tꝑale integre poſſederūt. In hoc aūt dꝛ ab hebꝛeis de xp̄o ꝙ locutꝰ eſt ꝯtra deū inꝙꝫtū docuit pluralitatē ī diuinis: ſilr ⁊ diuinitatē in ſeipſo: ⁊ etiā ꝙ locutus ē ꝯ legē inꝙꝫtū docuit multa ꝯtra phariſaicā doctrinā p̄ſupponūt falſū et erroneū ſequēdo obſtinationē ſue cecitatis circa cognitionē veri xp̄i: ſed de hoc nō eſt hic diſcutiendū: ſꝫ dño cōcedente foꝛte in alio tractatu videbiť.

Replica.

In danielꝭ circa viſionē ſtatue ca. ij. ⁊ q̄ttuoꝛ beſtiarū ca. vij. Burg. cōmendat poſtillatoꝛis expoſitionē: ⁊ addit vniꝰ queſtiōis determinationē ꝑ quā vult oſtēdere regnū xp̄i et ecclīe eſſe q̇ntū poſt q̄ttuoꝛ h̄ ſignata. Et vnū de fūdamētꝭ illiꝰ determinatiōis ē ꝙ ꝑ p̄mū xp̄i aduētū ſtatua ē cōminuta. i. idolatria penitꝰ deſtructa: qꝛ et ſi ī q̇buſdā mūdi ꝑtibꝰ remāſerit modicū h̄ ꝓ nihilo reputať ſm̄ ph̄m. Sed timeo ꝙ vbi Bur. ꝓ fidei fauoꝛe diſputat fidē ledat. nā iudeꝰ ſuppoſito dicto Bur. p̄ncipio pōt foꝛmare tale argumētū ꝯtra fidē ⁊ ꝓ ſuo erroꝛe. In aduētu meſſie debet ceſſare idolatria ſimplr vl ꝓ maxīa ſui ꝑte: ſꝫ h̄ hodie ñ videť factū igiť meſſias nōdū venit ſꝫ ē expectādus: q̇ eſt foꝛmalꝭ erroꝛ iudeoꝝ: maioꝛ huiꝰ argumēti ē Bur. minoꝛ pꝫ. Nā hodie aſia aphꝛica ⁊ ꝑs europe ſuiūt idolꝭ: īmo ⁊ hi q̇ xp̄iani dicūť ſine cultura idoloꝝ nō ſūt ī europa. Nā ſuiūt ventris ebꝛietati: foꝛnicatiōi ⁊ auaricie p̄ cūctꝭ natiōibꝰ: q̇ oīa ſꝫ aplꝭ ad Ephe. v. ⁊ Philip. iij. idoloꝝ ſūt ſuitutes: cui ſnīe concoꝛdat Bur. circa ca. xiij. Zacharie. Quapꝛopť ſecuriꝰ ē cū poſtilatoꝛe ſentire ꝙ ī p̄mo aduētu xp̄i ſtatua idolatrie ſit ꝑcuſſa: ī ſcḋo āt aduētu ſit totalr cōminuēda. Nec allegatū dꝫ ph̄o locū hꝫ de cōꝑatione modici ⁊ nihili. Quilibet eī intelligēs videre poterit ſi modica ſit terra īfideliū ad cōꝑationē xp̄ianitatis: nec multū ꝯcludit iudeis ꝙ Bur. ī huiꝰ q̄ſtiōis diſputatiōe interſerit hiſtoꝛias Silueſtri ⁊ Cōſtātini: qꝛ ſic canonē biblie ꝓ ſui erroꝛis defenſiōe ī multꝭ coꝛrūpūt ⁊ falſificāt ita hiſtoꝛias citra et extra bibliā faciliter cōtēnūt.

Glo. oꝛdi.

Ca. VIII

a Anno tertio re. Precedens viſio pꝛioꝛ: qꝛ ī pꝛimo anno regni balthaſar hec in tertio. vñ poſt id qḋ viderā in pꝛincipio. b Cum

Nico. de lyra

Anno tertio regni balthaſar. Hic poniť ſeptima viſio: et ē ſcḋa de ꝑtinētibꝰ ad aduētū xp̄i ſecūdū. Ca. VIII Sicut in p̄cedēti viſione habitus eſt ꝓceſſus generalis vltime tribulationis: ſic in iſta explicať cōflictus p̄cedens vltimā tribulationē. Cauſa materialis huiꝰ viſiōis eſt pugna regni grecoꝝ ⁊ medoꝝ ſub ſimilitudine arietis et hirci: ⁊ pugna antiochi epiphanis inde oꝛti ſub ſimilitudine coꝛnu modici. Finis huiꝰ viſionis eſt exponere pꝛincipiū p̄cedētis viſionis: qꝛ ſequētes viſiones ſūt quaſi expoſitiōes ipſius. vnde in p̄cedenti viſione dictū eſt circa finē illius ꝙ daniel fuit edoctꝰ de illa viſione ab vno angeloꝝ aſſiſtētiū: verūtñ illud de quo fuit edoctus nō exp̄ſſit totū in ca. p̄cedenti. ⁊ iō expꝛeſſit magis in ſequētibꝰ caplꝭs. Finis eñ ē oſtēdere magnitudinē tribulationis tꝑe antichꝛiſti ⁊ ſuoꝝ membꝛoꝝ ipſū p̄cedētiū et robur ſanctoꝝ cōtra eos ⁊ terminū laboꝝ. Cauſa aūt efficiēs eſt inſtinctus ſpūſſancti factus danieli ꝓpter affectū deuotionis ⁊ conatum attentionis. Cauſa foꝛmalis in diuiſiōe cōſiſtit. Notādū ad euidētiā ſequētis lr̄e ꝙ ī ſacra ſcriptura aliquādo ē duplex ſenſus litteralis: quia ea q̄ ſunt facta in veteri teſtamento ſunt figure eoꝝ q̄ fiunt ī nouo dicente apoſtolo. j. Coꝛ. x. Omnia in figura cōtingebant illis: ⁊ ideo quādo in veteri teſtamento pꝛediciť aliquid eſſe impletū

a† Anno tertio re Ca. VIII gni balthaſar regis viſio appuit mihi. Ego

A

a Cū eſſem ī ſu. Suſis metropolis eſt regionis Elamitaꝝ in qua daniel ſm Joſephū turrē extruxit excelſam quadro lapide edificatā: tanteq̨ magnitudinis ac pulchritudinis vt vſq̨ in pſens noua eſſe videat: ⁊ in ea regū pſarum ac medoꝝ condunt reliquie ⁊ cuſtos ſiue edituꝰ ⁊ ſacerdos iudeꝰ eſt.

b In elam: vel vt Symmachus ait: ciuitate a qua regio nomen accepit et ab helā elamite: vt a babylone babylonia .p q̄.lxx.elamaidem regionē interptati ſūt. In ciuitate aūt helā oīa loca q̄ ad eam ptinent eſſe dicunt.

c Sup p.vlai. Pro quo Aq̄la ſuper vbal vlai. Theodotio.ſup vbal. Symmachus ſup paludē vlai. Lxx. iuxta portā vlai. Eſt aūt vlai nomē porte ſiue loci vt troiecea porta rome carmētalis.

d Et leuaui ocu. Quis in viſione in vmbra.ſ. ⁊ imagine hec videant: tñ nec ipſa quidē videre poſſumꝰ niſi oculis leuatis.

e Et ecce aries v.ſcʒ darius auūculus cyri qui poſt aſtyagem patrē regnauit in medis.

f Et vnū excel.a.cyrꝰ.ſ.q̇ poſt aſtyagem auū maternū cū auūculo dario: medis impauit et pſis.

g Poſtea vidi a. Nō ipſum arietē: cyrū vel dariū: ſed eiuſdē regni arietē.i. dariū alterum qui vltimꝰ rex perſice potentie fuit quē Alexāder philippi ſupauit: ꝙ aūt darius iſte potentiſſimꝰ fuerit grece et latine ⁊ barbare teſtāt hiſtorie.

h Intelligebā. Ex ſuperioribꝰ viſionibus in q̇bus ſecūdū regnū per argentū ſignificatū eſt etiā nō intelligit ꝙ medoꝝ et perſarū corruat imperium.

i Ecce aūt hir. Alexāder rex grecoꝝ qui ſubuerſis thebis in pſas arma corripuit: ⁊ apud graicū fluuium inito certamine darij duces ſuperauit: ⁊ tandē ipſum pcuſſit arietē: ⁊ duo eius cornua cōfregit: medos ſcʒ et pſas: miſitq̨ euʒ ſub pedibꝰ ſuis et vtrūq̨ cornu ſuo ſubiugauit imperio

B

☞ Et orta

a ſ anteriorē viſionē.ſ. ſ prīo anno regni bal.

daniel poſt id qḋ viderā ī princi-
a pio vidi ī viſione mea cuʒ eſſem ī b

a ſ .i.equitario vel reuertēs. b ſ qꝛ metropolis tante firmitatis eſt vt caſtrū eſſe videt.

c ſ .i.ſecularia vel ſempiterna.

b ſūſis caſtro qḋ eſt in ēlā regione: c

a ſ eiuſdē caſtri.

c vidi aūt in viſiōe eē me ſup por- d e

a ſ .i.palus a palude ſiue dolor femoris aut vmbraculi.

d tā vlai: ⁊ leuaui oculos meos et †

a ſ regnū medorū et pſarū. b ſ vlai vel portā q̄ hebraice vbal.

e vidi. Et ecce aries vnꝰ ſtabat āñ f g

a ſ dariū ⁊ cyrum.

palude habens cornua excelſa: h+

ſ Cyrus qui regnū circūquaq̨ dilatauit.

f ⁊ vnū excelſius altero atq̨ ſuccre i+ k

a ſ caput agitantē ⁊ ventū mouentē.

g ſcēs. Poſtea vidi arietē cornibꝰ l+
ventilantē cōtra occidentē ⁊ con
tra aquilonem ⁊ contra meridiē
⁊ oēs beſtie nō poterant reſiſtere m+ †

a ſ Alexandro. b ſ potentia.

ēi: neq̨ liberari d manu eiꝰ: fecit †
q̨ ſcḋm volūtatē ſuā: ⁊ magnifi- n+

a ſ daniel. b ſ regnorū mutationē priori viſione puocatꝰ. o+

h i catꝰ ē. Et ego itelligebā. Ecce au- p q+

a ſ regnū grecorū.

tē hircus caprarū veniebat ab oc r+

a ſ macedonia. b ſ qꝛ p ſitu illiꝰ terre plaga ē ocidentalis.

cidētē ſuper faciem totius terre:

a ſ nimia velocitate: qꝛ magis victorijs cucurrit q̄ bellis.

⁊ non tangēbat terram. Porro s+ t+

Nico.de lyra

impletum in aliqua perſona veteris teſtamenti: verius tamen et pfectius in aliqua noui teſtamēti: tūc eſt ibi duplex ſenſus litteralis: vnꝰ minus principalis: ⁊ aliꝰ principalior de illo.ſ. in quo pfectiꝰ implet verbum pdictum. verbi gratia.j. Paral.xxij. dicitur: Ego ero ei in patrem ⁊ ipſe erit mihi in filiū: quod eſt verbum dñi loquentis de ſalomone qui fuit filius dei p adoptionē in principio regni ſui: ppter quod amabilis dño dictꝰ eſt: vt ptʒ ij. Reg.xij. ⁊ ſic verbum illud impletū eſt ad litterā in ſalomone: perfectius autē impletū eſt in chriſto qui eſt filius dei p naturam cuius figura fuit ſalomon: ⁊ ideo illa auctoritas ad litterā intelligit de ſalomone ⁊ de chriſto. de ſalomone minꝰ principaliter: ⁊ de chriſto principalius. ppter quod aplꝰs ad Hebreos.j. allegat pdictam auctoritatem tanq̄ de chriſto dictaʒ ad litterā. Sic eſt in pposito: quia ſub ſimilitudine arietis et hirci tractat daniel de pugna regni grecorum et medorū: principalis tamen eiꝰ intentio eſt tractare de pugna antichriſti vel membrorū eius ⁊ chriſtianorū. ⁊ ideo eſt ibi duplex ſenſus litteralis: vt patet ex pdictis. Propter quod ſciendum ꝙ ſicut ī prima viſione egit de quattuor regnis ſubuertendis. per quintum quod eſt chriſti regnum: ita hic: ⁊ quod ibi intelligit per ſtatuam et lapidem: intelligit hic per beſtias et filiū hominis ſeu iudicem. Igit circa cauſam formalē conſiderandum ꝙ primo ponit viſionis oſtenſio. ſecundo expoſitio. ibi: Factum eſt autem cum viderem. Circa primū tria tangunt. quia primo tāgitur decurſus arietis: id eſt regni medorum. ſecundo cōcurſus hirci.i. regni grecorum. ibi: Ecce autē hircus. tertio incurſus cornu modici.i. antiochi in populum iudeoꝝ. ibi: De vno autē ex eis. Per ſimile autē poteſt exponi de chriſtianis ⁊ antichriſtianis. Ut in ariete ītelligat poteſtas eccleſie ⁊ ſanctoꝝ. Per hircū poteſtas malignorū: quia ſcriptū eſt Matth.xxv. Statuet oues a dextris: hircos autē a ſiniſtris. Per cornu paruum intelligat poteſtas antichriſti et ſuorum cōtēporaneoꝝ. Reuertendo autem ad ſenſum qui primo intelligit licet non principaliter.ſ. de regibus medorum ⁊ grecorū conſiderādū ꝙ circa quēlibet regem vel regnum tangit triplicem ſtatum regni: ſcʒ initialem mediū et finalē. Circa primum dicit daniel: Anno tertio regni balthaſar regis viſio apparuit mihi ex quo ptʒ ꝙ hec viſio facta eſt per duos ānos poſt pcedentem: ⁊ hoc tangit. cū ſubdit:

a Poſt id quod videram in principio: quia precedentem viſionem vidit daniel primo anno regni balthaſar.

b Cum eſſem in ſuſis caſtro. hic tangit locū huiꝰ viſionis. Dicit aūt in ſuſis caſtro: qꝛ illa ciuitas erat clauſa fortibus muris ad modū caſtri.

c Quod eſt in Elam regione vi. Ab elam dicit regnū Elamitarū ⁊ metropolis illius regionis erat ſuſis: quia multa regna et multe regiones erant ſub rege medorū.

d Uidi aūt in viſione. imaginaria ſcʒ:

e Eſſe me ſuper portam vlai. Ulai eſt pprīū nomē cuiuſdam porte predicte ciuitatis: ⁊ interpretat palus: quia ante illam portam ſunt paludes: a quibus illa porta eſt denominata.

f Et ecce aries. per quē ſignatur regnū medorum qḋ nō fuit multum infeſtum iudeis: vt dicunt hebrei: ppter qḋ ſignat per animal manſuetū.

g Stabat ante paludem. per hoc ſignat inſtabilitas regni eius: ſicut palus non eſt locus firmus.

h Habens cornua excelſa.i. duos reges magnos inter alios.ſ. dariū filiū aſtyagis et cyrū eius nepotē.

i Et vnū excelſius altero. qꝛ cyrus fuit potentior dario.

k Atq̨ ſuccreſcens. qꝛ fere totā aſiā ſibi ſubiugauit.

l Poſtea vidi arietē cornibus vētilātē ꝯtra occidētē ⁊c. qꝛ reges pſarū et medoꝝ ad oēs iſtas ptes dilatauerūt regnū illud. vñ in hiſtoria Judith.j.ca. ſcribit ꝙ cambyſes filiꝰ cyri miſit holofernē ad ſubiugandū ſibi oīa regna occidētis.

m Et oēs beſtie nō poterant reſiſtere ei ⁊c. qꝛ nulli reges q̄ntūcūq̨ fortes poterāt ei reſiſtere. Sequit:

n Et magnificatꝰ eſt. qꝛ illud regnū obtinuit monarchiā ⁊ grecia ei ſeruiebat ſub tributo. vt ptʒ tpe philippi pr̄is Alexādri magni q̇ reddebat tributū dario regi pſarū ⁊ medoꝝ.

o Et ego.ſ. daniel.

p Intelligebā. qd ſignificaret viſio ⁊ mutationē regnoꝝ futurā: qꝛ regnū grecoꝝ huic regno ſucceſſit.

q Ecce aūt hir. Hic ponit diſcurſus regni grecoꝝ qḋ regnū ſignat p hircū: qꝛ greci fuerūt luxurioſi ſicut hircus ē aīal luxurioſū ⁊ fetidū: ⁊ maxime Alexander q̇ fuit primꝰ rex vt dr: ppter qḋ miſſa fuit ſibi puella veneno nutrita: vt ſic p incōtinētiā ſuā accedēs ad eā intoxicaret ſed Ariſtoteles p geſtꝰ ⁊ aſpectꝰ oculoꝝ illiꝰ puelle ppēdit eā ſic eſſe nutritā ⁊ phibuit Alexādrū ab eiꝰ cōcubitu: vt ſcribit libro de ſecret. ſecretoꝝ.

r Ueniebat ab oc. ⁊c. qꝛ macedonia vbi priꝰ regnauit Alexāder ⁊ vñ mouit exercitū ꝯtra dariū regē pſarū eſt in occidētali pte reſpectu regni pſarū et medoꝝ.

s Et nō tāge. ter. qꝛ alexāder tāta feſtinatiōe venit ꝯtra dariū qḋ videt magis volaſſe q̄ iuiſſe ſm cōem modū loquēdi ad exprimēdū velocitatē. Aduertēdū ꝙ iſte darius nō fuit filiꝰ aſtyagis de quo dictū ē: nec fuit ille dariꝰ filiꝰ hyſtaſpis ſub quo cōſūmatū eſt tēplū: ⁊ hoc ſm opinionē cōem latinoꝝ et etiā Joſephi: ſed fuit dariꝰ filiꝰ arſami ſub quo ſm cōmune dictū latinoꝝ defecit regnū perſarū p Alexādrū qui debellauit euʒ. ſm do Ra. Sa. fuit filiꝰ aſueri ⁊ Heſter regine: ⁊ hoc dictū videt mihi rōnabiliꝰ et ſcripturis magis cōſonū: vt diffuſius dixi in pricipio libri Heſter. ⁊.j. Eſdre.iiij. ⁊ adhuc dicā inferius.xj.ca.

t Porro hircus.i. regnum grecoꝝ habebat cornu inſigne inter oculos. iſtud cornu ſignificat Alexandrū primū regē: et dicit inſigne qꝛ fuit nobiliſſimus priceps in armis: vt patuit ca. pcedēti: ſed dicitur iſtud cornu ſitū inter oculos: qꝛ dirigebat per philoſophos ⁊ potiſſime

b a Et orta ſūt. Ipſo in babylone mortuo. xxx. ſcdo etatis ſue anno. ſurrexerūt pro eo quattuor duces eiꝰ: Egyptū tenuit ptolemeus lagi filiꝰ: Macedonas philippus q̄ ⁊ aridus frater alexan. Syriā ⁊ babylonē ⁊ oīa regna orientis ſeleucꝰ nichanor: i Aſia regnauit ātigonus. b Et deiecit de. ſ. Sub antiochi ſpecie de prīcipe tenebrarū dr̄: Deiecit de for. et de ſtel. q̄d fit cū vllos luce iuſticie reſplēdentes et virtute operum robuſtos frangit q̄ vſq₃ ad p̄ncipē. ſ. magnificat: quia cōtra ipſu₃ auctorem ꝟtutis extollit iuge. ſ. ſacrificium tollit .i. qꝛ iſtud cōuerſationis eccleſie ī eis quos ceperit interrūpit. Anno. cxliij. a ſeleuco q̄ primꝰ poſt Alexandrū regnauit in ſyria ingreſſus ē antiochus hieroſolymā ⁊ vniuerſa₃ vaſtauit: ac tertio pꝰ āno reuerſus ī tēplo iouiſ ſtatuā poſuit. c Robur aūt Quia niſi pereuntium merita exigerent eos q̄ recte credebant obtinere: aduerſariꝰ neq̄q₃ poſſet. Veritas ī t. ⁊. p. qꝛ fideſ tūc rex celeſtiū ad deſideriū vite tēporal' iclinat: et proſ. ⁊ faciet: qꝛ tūc nō ſolū etiā reprobox mētibꝰ ſ₃ etiā ī electorū corpibꝰ crudelitate īeſtimabili ſine q̄libet obiectiōe craſſatur. d Vſq₃ q̄. q̄dā h̄ ad antixp̄m refert ⁊ q̄ ſub ātiocho ī typo factū ē: ſ₃ illo dicunt ēē cōplendum.

b Duo

a ſ Alexāder q̄ regnū medorū atq₃ pſarū in dario dītiſſimo ſarſame filio iperu quodā deſtruxit.
hircus habebat cornu inſigne iter
oculos ſuos: ⁊ venit vſq₃ ad arie- a+
a ſ Dariū filiū ſarſame i quo medox atq₃ pſarū regnū deſtructū eſt. b ſ quaſi immobilem.
tem illū cornutū quē viderā ſtan- b
tē ante portā: ⁊ cucurrit ad eu₃ in c+
impetu fortitudinis ſue. Cūq₃ ap- d
a ſ darium. ſ.
propinquaſſet ꝓpe arietem effera- e
tus eſt in eū: ⁊ ꝑcuſſit arietē ⁊ cō- f g+
a ſ medos et perſas.
minuit duo cornua eiꝰ ⁊ nō pote-
a ſ Alexandro. b ſ vinctum.
rat aries reſiſtere ei. Cūq₃ eu₃ mi- h
a ſ amicorum.
ſiſſet i terrā cōculcauit: ⁊ nemo q̄- i+
bat liberare arietē de manu eius.
a ſ ſubiugato orbe.
Hircus aūt caprax magnꝰ factꝰ ē k
ſ ſubito. a ſ morte. b ſ ipſe alexāder.
nimis. Cūq₃ creuiſſet fractū ē cor- l
a nu magnū: ⁊ orta ſūt cornua q̄ttu- m
a ſ per quattuor climata mundi.
or ſubter illud ꝑ quattuor vētos n
ſ ſeleuco.
celi. De vno aūt ex eis egreſſū eſt o p
a ſ antiochus epiphanes filiꝰ ſeleuci q̄ ⁊ philometor q̄ neſciēte ſenatu ꝑ dolū cepit iperiū cū obſes fuiſſet rome et ꝯtra ptolemeū philometorē dimicauit et cōtra egyptios. ſ. hoc eſt cōtra meridiē.
cornu vnū modicū: ⁊ factū ē grā- q
a ſ egyptios. ſ eos. ſ. qui in pſide res nouas moliebant ad extremū cōtra iudeos dimicans.
b ſ populū dei q̄ in ipſo fortis eſt. ſ dei.
de cōtra meridiē ⁊ ꝯ orietē ⁊ ꝯtra r s t
a ſ dū capta iudea ingreſſus ē hieroſolymā et in tēplo Jouis olympij ſimulacrū poſuit.
fortitudiē₃. Et magnificatū ē vſq₃ v
a ſ .i. filios iſrl' q̄ angelorū vallabāt cuſtodia.
b ſ plures ei ſctox idolatrie ſubiecit ⁊ q̄ſi ſtella celi cōculcauit pedibꝰ ſuis: pplm q₃ et vrbē vaſtauit.
b ad fortitudinē celi: ⁊ deiecit d̄ for- x
titudine ⁊ d̄ ſtell': ⁊ ꝯculcauit eas. y
a ſ ipm deū cuiꝰ ſanctos pſecutus eſt vel iudā machabeū. b ſ opinione ſua et hoim.
Et vſq₃ ad pricipē fortitudiniſ ma- z
a ſ quod mane offerebat et veſpere.
gnificatū ē: ⁊ ab eo tulit iugē ſacri- a
a ſ hieruſalē et tēplū ponens in tēplo ſtatuam Jouis olympij.
ficiū: ⁊ deiecit locū ſanctificatiōis b
a ſ q̄ſi nō ſua ꝟtute ſ₃ dei. b ſ a deo. c ſ ātiocho.
c eiꝰ. Robur aūt datū ē ei ꝯtra iuge c d
a ſ facit deꝰ regnare hominē. ꝓ. p. p. b ſ populi.
ſ ita c ſ cultu idolox creſcēte religio dei decreuit
ſacrificiū ꝓpter peccata: ⁊ ꝓſter- e
a ſ vt etiā legē dei cōburendā quereret et circūciſionē ꝓhiberet. ſ opinione ſua.
net veritas i terra ⁊ ꝓſperabit et f
a ſ ſm cor ſuū. b ſ angelū quēlibet tacito noīe.
faciet. Et audiui unū d̄ ſanctis lo- g h
a ſ angelo.
quentē: ⁊ dixit vnꝰ ſāctꝰ alteri ne-
a ſ hec ſc₃ cōplebit. i. quanto ſpacio complebit ex quo ceperit compleri.
d ſcio cui loquēti. Vſq₃quo viſiō et i
a ſ templi in quo ſimulacra.
iuge ſacrificiū ⁊ pctm̄ deſolatiōis k l
a ſ ſub ātiocho rege ſyrie dei iudicio. ſ dei ſ ſctox
q̄ facta ē: ⁊ ſanctuariū ⁊ fortitudo m n

tiſſime ꝑ Ariſtotelē philoſophox principē. a Et venit vſq₃ ad arietē illum cornutū: qꝛ alexāder inuaſit dariū. b Quē viderā ſtantē ante portā: qꝛ dariꝰ aduentū alexādri ꝓ nihilo reputabat: ⁊ ideo ei nō occurrit ſed ſtās in loco ſuo miſit aliquos de principibus ſuis precipiens eis vt adduceret ſibi alexādrū ligatū et flagellatū. c Et cucurrit ad eū in impetu fortitudinis ſue. qꝛ alexāder primo occurrit pricipibꝰ darij p̄dictis et deuicit eos iuxta fluuium grancū. d Cūq₃ appropinquaſſet ꝓpe arietem: qꝛ deuictis principibus darij venit contra ipſum darium. e Efferatus eſt in eum. i. ferino more eū inuaſit. f Et ꝑcuſſit arietem. ſ. darium regem perſarū. g Et cōminuit duo cornua eius. i. robur regni medorū ⁊ perſax. Sequit: h Cunq₃ cum miſiſſet in terrā cōculcauit: id eſt gloriam illius regni deiecit. i Et nemo quibat liberare arietē de manu eius: quia nullus amicorū ſuorū vel cōiunctorū poterat ſibi ferre auxiliū ꝯtra alexandrum. k Hircus aūt caprarū factꝰ eſt magnus nimis: quia magnitudo alexandri ⁊ eiꝰ fama creuit ſupra modū: ſubiugata ſibi tota aſia ⁊ aphrica pro magna parte. l Cunq₃ creuiſſet factum eſt cornu magnū: qꝛ īmediate poſt illas victorias mortuus eſt Alexander anno. xij. regni ſui: etatis aūt ſue. xxxiij. anno ī babylone: nec potuit redire in terrā natiuitatis ſue: vt diffuſius dicit in ſcholaſtica hiſtoria. m Et orta ſūt cornua quattuor ſubter illud. i. quattuor regna in quibus diuiſu₃ eſt imperiū alexandri. n Per quat. ventos celi. i. ꝑ q̄ttuor principales partes mundi vn̄ oriunt venti: qꝛ ptolemeus lagi filiꝰ regnauit in egypto. philippus frater alexādri in macedonia. ſeleucus in ſyria ⁊ babylone: antigonꝰ in aſia: ſm ꝙ dicit hic Gloſa. o De vno autē ex eis. Hic deſcribit incurſus antiochi epiphanis orti ex p̄dictis ꝯtra iudeos. cū dicit: De vno aūt ex eis. i. de ſeleuco rege ſyrie. p Egreſſum eſt cornu vnū modicum. i. antiochus epiphanes q̄ deſcēdit de ſeleuco: tū plures fuerūt intermedij: ⁊ dicit iſtud cornu modicū: qꝛ prius fuit rome obſes. vt dicit j. Machab. j. q Et factum eſt grande. ſc₃ qꝛ antiochus ignorante ſenatu exijt de roma vt occuparet regnū ſyrie: vt dicit. j. Machab. j. Et priuauit filium fratris ſui primogeniti ſc₃ ſeleuci philometoris regno ſibi debito. r Contra meridiē. qꝛ ptolemeū regem egypti fugauit de campo et egyptu₃ obtinuit: vt habet. j. Machab. j. egyptꝰ autem eſt in ſitu meridionali reſpectu ſyrie. s Et cōtra orientem: quia in perſide que eſt in oriente reſpectu ſyrie multos deuicit et ſub tributo tenuit: vt ibidem dicitur. iij. ca. t Et contra fortitudinem. i. contra hierl'm vbi deus qui eſt fortitudo colebat. v Et magnificatu₃ eſt vſq₃ ad fortitudinē: id eſt contra filios iſrael qui angelorū antiquitus cuſtodia vallabant. x Et deiecit de fortitudine. quia plures eorū idolatrie ſubiecit. y Et de ſtellis. quia multos ſtabiles in cultu dei occidit. vt pz. ij. Machab. vj. et vij. z Et vſq₃ ad principē fortitudinis magnificatū eſt: id eſt vſq₃ ad deū q̄ colebat in hieruſalē: qꝛ ad tēpus abſtulit cultū eiꝰ: ⁊ dicit ſic ei p̄ualuiſſe ꝑ quādā ſimilitudinē. Vel aliter: ꝑ principē fortitudinis intelligit ſūmꝰ ſacerdos: qꝛ tūc regebat ciuitatē et templum: ꝯtra quē p̄ualuit antiochus. a Et ab eo tulit iuge ſacrificiū: q̄d dicebat agnus qui immolabatur veſpere et mane: quia figurabat immolationem corporis chriſti quod quotidie immolatur in altari. b Et deiecit locum ſanctificationis eius: quia antiochus prophanauit templum ponendo ibi abominādū idolum. vt dr̄. j. Machab. j. verūtn̄ qꝛ iſta non fecit antiochus ꝓpria ꝟtute: ſed deo ꝑmittēte ꝓpter pctā populi' punienda. iō ſubdit: c Robur aūt datū eſt ei. i. antiocho. d Contra iuge ſacrificiū ꝓpter pctā. populi iſrael ⁊ maxime ſacerdotū: qui vt dr̄. ij. Machab. iiij. iā non erāt dediti circa altare ſed cōtēpto tēplo ⁊ ſacrificijſ neglectis feſtinabāt participes fieri paleſtre: et ſic dr̄ ibidem ꝙ fecerūt ꝓſtibula iuuenū iuxta tēplū. e Et ꝓſternet veritas in terra. i. verus dei cultꝰ. f Et ꝓſperabit ⁊ faciet ſc₃ antiochus ſm volūtatē ſuā. g Et audiui vnū de ſanctis. i. angelis. h Loquentē alteri neſcio cui ⁊c. h̄ dr̄: qꝛ daniel nō habebat ītellectū huiꝰ viſiōis ad plenū. vt. ĩ. patebit. i Vſq₃ q̄ viſio. i. lex q̄ illuminat ītellectū: ⁊ q̄ ꝑ diuinā reuelationē habita eſt. k Et iuge ſacrificiū. i. quotidianū. l Et peccatū deſolatiōis. i. deſolatio tēpli facta ꝓpter peccata populi ꝑ poſitionē idoli in tēplo. m Et ſanctuariū. i. tēplū cuiꝰ vna pars dicebat ſanctum: altera ſanctū ſanctorū. n Et fortitudo. ſanctox. ſ.

a Duo mi. ccc. Ab antiochi.ſ.ingreſſu in hierl'm.i.c.xl.ſ̄tio
1.Ma.4.e anno regni grecoꝝ vſqȝ ad emūdationē ⁊ reſtaurationē tēpli
a iuda machabeo factā āno.cxlix. qn̄ ipſoꝝ dierū numerus cō
plet⁹ ē iuxta ꝓphetică veritatē. b Species viri. Nō eīn ſūt
Gen.18.a angeli viri ſꝫ videnṫ: ſicut abraā ad quercū mābre tres viri vi
ſi ſunt:ꝙ vtiqȝ nō erant: e qbus vnus
Joh.8.g adoraṫ vt deus dn̄s. vn̄: Abraā vidit
diē meū et gauiſus eſt. c Et audiui
vo.vi. Hūc virū iudei michaelē autu
māt: ⁊ qꝛ viſio ď ꝑlijs regūqȝ certami
nibus: imo de regū ſucceſſorib⁹ erat
cōueniēter gabriel huic officio māci/
paṫ: qꝛ ꝑlijs ꝑpoſit⁹ ē. Gabriel autē
interꝑtaṫ fortitudo vel robuſtus dei.
vn̄ eo tp̄e quo dn̄s erat naſciturus: et
bellū demonib⁹ indictur⁹: ⁊ de mūdo
Luc.1.b triūphatur⁹ Gabriel venit ad Zacha
Ibidem riā ⁊ ad Mariā. Et poſtea de triūphā
Ps.23. te legiṫ: Quis eſt iſte rex glie. do.f. et
p.d.p.ī p̄.ipſe ē rex glie. Ubicūqȝ aūt
medicina et ſanatio neceſſaria ē ſicut
Tob.5.a Tobie: Raphael mittiṫ: ꝗ īterꝑtaṫ cu
ratio vel medicina dei. Ubi aūt ꝓpi/
E ciatio vel expiatio neceſſaria eſt: Mi/
chael mittiṫ: ꝗ interꝑtaṫ ꝗs vt de⁹: ꝗ
noīe ſuo ſignificat ꝙ ī deo ſit vera me
dicina. Ex officijs angeli ſortiti ſūt vo
cabula. d Pauens cor. Quia an/
te ſtabat corruit ne elat⁹ ī ſupbiā an/
gelice nature vel dignitatꝭ eſſe ſibi vi/
deaṫ: fragilitatꝭ admoneṫ.

☞ Et roborabiṫ

a ſ noctis diei qȝ ſucceſſionē ſignificat i. cōtinue.
conculcabiṫ: Et dixit ei: Uſqȝ ad
ſ .i. ſex anni et menſes tres et dies. xx.
a veſperam ⁊ mane duo milia tre/
a ſ tunc. ſ a iuda Machabeo ꝗ antiochi duces ſugauit. b ſ templum.
centi: ⁊ mundabiṫ ſanctuariū. Fa
ctū ē aūt cū viderē ego daniel vi
a ſ quaſi picturā et imaginē. b ſ nō eni oīs qui videt intelligit ſicut ſcripturā ſanctā ſepe oculis vi dem⁹ et corde nō intelligim⁹.
ſionē: ⁊ quererē intelligētiā: ecce
b ſtetit ī cōſpectu meo quaſi ſpecies
ſ michaelis. ſ michaelis.
c viri. Et audiui vocē viri īter vlai
a ſ ad quē ꝑtinet. b ſ danielē.ſ.
⁊ clamauit ⁊ ait † Gabriel fac intel
ligere iſtū viſionē. Et venit ⁊ ſte/
tit iuxta vbi ego ſtabā. Cūqȝ ve/
d niſſet: pauēs corrui ī faciē meā. et
a ſ quaſi te hoīem eſſe memento.
ait ad me: Intellige fili hois qm̄
a ſ nō ſtatim. ſ conſummationis.
in tp̄e finis cōplebiṫ viſio. Cunqȝ
loquereṫ ad me: collapſus ſū ꝓn⁹
a ſ vt ſine formidine videret ⁊ ītelligeret ꝗ dicūṫ.
ī terrā. Et tētigit me ⁊ ſtatuit me
a ſ quaſi collapſus et ꝗdrupes iacebat in terra.
in gradu meo dixitqȝ mihi: Ego
a ſ tp̄e qn̄ hec maledictio īplebiṫ ſuꝑ ppl'm iudeoꝝ et ſuꝑ ipſum antiochum vel in fine mundi ſub an/tichriſto et ſuper ipſum.
oſtēdā tibi ꝗ futura ſūt ī nouiſſimo
a ſ viſionis. b ſ completionis.
maledictiōis: qm̄ habet tēpus fi/
nem ſuū. Aries quē vidiſti habe/
a ſ darius.ſ. filius ſarſame.
re cornua: rex medorū ē atqȝ ꝑſa/
rū. Porro hirc⁹ capraꝝ rex greco/
ruꝫ: ⁊ cornu grande qď erat inter
a ſ alexander.
oculos ei⁹: ipſe eſt rex prim⁹. Qď
a ſ mortuo.
aūt fracto illo ſurrexerūt ꝗttuor ꝓ
eo: quattuor reges de gēte ei⁹ cō
a ſ qꝛ alexandro nullus equiparari potuit.
ſurgēt: ſed nō ī fortitudine ei⁹. Et
poſt regum eorū cū creuerint ini/
a ſ antiochus ꝑceps in omnia.
quitates cōſurget rex impudens
a ſ itelligere faciēs ⁊ aꝑto actu demōſtrāſ ꝗ nūc ꝓponūṫ. ſ ope cōplēs vel faciēs. b ſ has viſiōes
facie et intelligens ꝓpoſitiones:

Nico. de lyra

a Cōculcabiṫ. ⁊ referṫ hoc verbum ad oīa ꝑdicta excepto pctō deſolatio/ nis: de quo nō queriṫ ꝗꝫdiu cōculca/ biṫ ſed ꝗꝫdiu durabit: ⁊ hoc eſt verbū truncatū: qꝛ loquiṫ ad modū dolētis hoīs ꝗ aliquid in loquendo omittit. Et notādū ꝙ iſta queſtio facta eſt ab vno angelo querēti ab alio āgelo. vt ptꝫ in lr̄a. Ex quo ptꝫ ꝙ angeli ſupe/ riores illuminā̄t angelos inferiores. b Et dixit ei.ſ. angelus ſuperior infe riori. c Uſqȝ ad veſperā ⁊ mane.i. ꝑ ſucceſſionē diei ⁊ noctꝭ erit tm̄ tp̄is. qď ſequiṫ: d Duo milia trecenti.i.
F ſex anni.q.d.ꝑ tantū tēpus cōculca/ bunṫ ꝑdicta. e Et mundabiṫ ſan/ ctuarium.ſ. cōpleto tempore ꝑdicto a pollutione facta ibi ꝑ antiochum: qď factū legiṫ a iuda machabeo et fratri/ bus eius.j. Machab. iiij. Cōſideran/ dū tn̄ ꝙ tantū tēpus fuit ab ingreſſu antiochi in hierl'm vſqȝ ad emūdatio nē templi. idolū tamē fuit poſitū in tē plo ꝑ tres annos poſt ingreſſum anti ochi in hierl'm: qꝛ idolū nō ſtetit in tē plo niſi per tres annos: vt videbiṫ.j. xij.ca. f Factū eſt aūt. Hic poniṫ ꝑ dicte viſionis expoſitio: ⁊ diuidiṫ in duas ꝑtes. quia primo poniṫ viſiōis expoſitio. ſcďo inferṫ quedā cōcluſio ibi: Et ego daniel. Prima adhuc di/ uidiṫ in tres: qꝛ primo exponiṫ myſte riū arietis. ſcďo hirci. ibi: Porro hir/ cus. tertio cornu modici. ibi: Et poſt regnū eorū. Prima adhuc diuidiṫ in duas partes. qꝛ primo notaṫ deſideri/ um ſciendi in daniele: ⁊ modus reuelandi in gabriele: quia hꝫ fecit per mandatū angeli ſuperioris ſcꝫ michaelis. ſcďo poniṫ expoſitio gabrielis. ibi: Aries quē vidiſti. Dicit igiṫ: Factum eſt autē cū viderē ego daniel viſionē: ſcꝫ imaginariā.
g Et quererē intelligentiā. cū magno deſiderio. qꝛ licet eā intelligeret in parte: vt ꝑdictū eſt nō tamē in toto.
h Ecce ſtetit in cōſpectu meo quaſi ſpecies viri: qꝛ non erat vir ſed angelus in ſpecie viri.ſ. michaelis qui erat princeps ſynagoge

ſynagoge: vt patebit. ī. x. ca. ⁊ ideo erat ſollicitus vt myſteri um danieli reuelareṫ. i Et audiui vocē viri.i. michaelis in ſpecie viri apparentis. k Inter vlai. id eſt apparentis in tali loco. l Et clamauit et ait.ſ. loquendo angelo inferi ori. m Gabriel fac intelligere iſtū viſionē: id eſt danielem. Ex quo ptꝫ ꝙ in miniſterijs angelo/ rū ordo eſt. n Et venit.ſ. gabriel. o Et ſtetit iuxta vbi ego ſtabā: ad loquēdū mecū. p Cūqȝ veniſſet pa uens corrui in faciē meā. hoc factuꝫ eſt vt daniel exiſtens inter angelos cognoſceret fragilitatē humanā. q Et ait ad me: Intellige fili homi nis.ſ. corruptibilis. eadem ratione qua prius ſcꝫ vt cognoſcat ſuā fragi litatē. r Quoniā in tēpore finis cōplebiṫ viſio. ex quo ptꝫ ꝙ licet vi/ ſio aliquo modo ſit impleta in antio cho: tn̄ ꝑfectius cōplebiṫ in antichri ſto in fine mundi: et ideo de ipſo eſt principalis ſenſus litteralis. vt ꝑdi/ ctum eſt. s Cunqȝ loquereṫ ad me collapſus ſum ꝓnus in terrā. bis ad terrā cecidit loquente angelo vt magis cognoſceret fragilitatē ſuā. t Et tetigit me. cōfortando. v Et ſtatuit me in gradu meo. eri/ gendo me. quia prius iacebam ſicut quadrupes ad terram. x Dixitqȝ mihi. Ego oſtendam tibi que futura ſunt in nouiſſimo maledictionis.i. tempore illius maledicti hominis: ꝗ ꝓpter abundantiā malicie diciṫ ma/ ledictio in abſtracto: et hic eſt anti/ chriſtus ꝓprie: et antiochus epipha nes aliquo modo inquantum fuit fi gura antichriſti ꝑſequēdo cultū dei: vt viſum eſt. y Quoniā habet tē pus finem ſuū. in quo.ſ. iſta comple/ bunṫ. z Aries quē vidiſti. Po/ ſitis quibuſdā ꝑambulis ad expoſi/ tionē viſionis. hic gabriel incipit vi/ ſionē exponere inquantū tangit re/ gem medorum: et perſarū. ⁊ ptꝫ lr̄a ex ꝑdictis. Alteri⁹ exponit eā inquā tū tāgit regnū grecoꝝ dicens:
a Porro hircus caprarum: ⁊ ptꝫ vſqȝ ibi: b Rex primus.ſ. alexan der vt ꝑdictū eſt: qꝛ ante tēpus alex/ andri reges grecie erāt quaſi nulli⁹ momēti: ⁊ ideo ďr primus inter nota biles. c Qď aūt fracto illo.i. mor/ tuo ante finē naturaleꝫ vite ſue. qꝛ ꝑ venenū mortu⁹ eſt adhuc iuuenis ex iſtens.ſ. xxxiij. annoꝝ: vt ptꝫ ex ꝑdi/ ctis. ⁊ hoc ſignificaṫ ꝑ fractionē. d Surrexerūt quattuor ꝓ eo.ſ. cor nua: hoc ſignificat ꝙ quattuor reges de gēte ei⁹ cōſurgēt ſimul regnātes: ⁊ imperiū tenētes alexādri ſ̄m diuer ſas ꝑtes. e Sed nō in fortitudine ei⁹: qꝛ nullū iſtoꝝ regnoꝝ potuit eq/ parari regno alexādri in fortitudine licet plus durauerint: qꝛ regnū alex andri valde parū durauit. vt.ſ̄. di/ ctū ē. f Et poſt regnū. Hic ꝯſ̄r po/ nit expoſitionē cornu modici.i. antio chi ⁊ antixp̄i cui⁹ figura fuit antio/ chus. ⁊ hoc ē qď ďr: Et poſt regnum eoꝝ.ſ. regū ꝑcedētiū. g Cū creue rit. ⁊c̄.i. antiochus ꝗ ꝑmiſſus eſt regnare ad puniēdū iniqta tes filioꝝ iſrl' ꝗ creuerāt nimis illis tēporibus: vt viſum eſt. Diciṫ aūt antiochus īpudēs facie: qꝛ nullā turpitudinē vere baṫ facere etiam in loco ſancto vbi ſtatuit idolū: ꝗ locus erat etiā repletus īmūdicijs ſcortātiū cū meretricib⁹: vt diciṫ .ij. Machab. vj. ⁊ hoc factū ē ꝑ antiochū. h Et intelligens ꝓ poſitiones: quia antiochus callidus erat ⁊ ꝑueniens alios calliditate ſua. Uel aliter. Intelligens propoſitiones.i. in/ telligere

a Et roborabiť. Greg. Illius hominis fortitudo nō in ſuis viribꝰ roborať: qꝛ ſathane virtute in gloria pditiōis attolliť.
b Et interficiet ro. Greg. Robuſtos interficiet cū eos q̄ mē te inuicti ſūt corpaliter vincit vel cū eos q̄ ſancti et robuſti cre debanť ad nutū ſue voluntatis trahit in cuiꝰ manu dolus di rigiť: qꝛ in illa fraus p opus adiuua tur: qꝺ enī fallēdo dicit: h mira faciē do aſſerit. Nā quicquid mendax lin gua ſimulat: hoc quaſi verū eſſe ma nus operis oſtētat. c Et ſine ma nu. Nō angelorū bello nō ſanctorum certamine: ſed p aduentū iudicis ſo lo oris ſpiritu eterna morte feriet.
d Tu ergo ſigna. Gabriel expoſita viſione addit. Tu ergo ſigna viſiōis obſcuritatē ſignās nec patere multis nec niſi ope cōpleať poſſe intelligi.
e Interptaret. ſicut angelꝰ. Uel qꝛ reges audierat et eoꝝ noīa neſciebat futura cognouerat: ſ quo eēnt tpe ne ſciebat. Stupebat ḡ ꝙ ſolū facere po terat: ⁊ dei ſcientie oīa cōmittebat.
¶ In anno.

a ⁊ roborabiť fortitudo eiꝰ: ſed nō
a ſ imo dei a quo omnis poteſtas.
ī viribꝰs ſuis: ⁊ ſupra quā credi b
a ſ antichriſtus de quo ⁊ quartū quod incedet fe liciter.
pōt vniuerſa vaſtabit: ⁊ pſpera
b biť et faciet. Et interficiet robu c
ſ necꝫ.
ſtos ⁊ pplm ſanctoꝝ ſcdm volun d
a ſ ad nutū eius. b ſ opere.
tatē ſuā: ⁊ dirigeť dolus ī manu e
a ſ in ſupbia magnus in oculis ſuis.
eius: ⁊ cor ſuum magnificabit: ⁊ f g
a ſ ſanctorū.
in copia rerū omniū occidet plu
a ſ deū q̄ dicit: Per me principes regnāt.
rimos. Et contra principē pri̅ci h
a ſ ita vt in tēplo dei ſedeat oſtēdēs ſe tāq̄ ſit de us. b ſ ſpū labiorū ſuorū interficiet ipſū. ſ in elimaide diane teplū ſpoliare cupiens vbi amiſſo exercitu ſine manibꝰ cōtritꝰ ē. i. triſticia ⁊ morbo
c pum cōſurgēt: et ſinē manu con i
periit. a ſ ſucceſſione tēporum.
teretur. Et viſio veſperē ⁊ mane: k
a ſ cōpleta. b ſ finita vaſtatione et emūdatiō
d que dictā eſt verā eſt. Tu ergo vi l
ne veniēte. a ſ in corde vel littera.
ſionē ſignā: qꝛ poſt multos dies m n
a ſ i corde vel ēra. b ſ his viſis ſiLe dicit abraā viſo dñō: Loquar ad dñz meū cū ſim puluis ⁊ ci.
erit. Et ego daniel lāgui ⁊ egro o
taui p dies. Cumq̄ ſurrexiſſem fa p
a ſ factꝰ oibꝰ oia iā illō euāgelicū cōplēs: Reddi te ergo q̄ ſūt ceſaris ceſari ⁊ q̄ ſūt dei deo. ſ tū.
ciebā opera regis ⁊ ſtupebaz ad q
a ſ noīa regū et cūcta tempora regnorum: quia hec non audiuit.
e viſionem: et non erat qui intēr r
pretaretur.

Nico. de lyra

telligere faciēs. q. d. daniel: qꝛ p ea q̄ faciet intelligeť iſta viſio que modo ē occulta. a Et roborabiť fortitudo eius: ſed nō in viribus ſuis. q. d. licet ſic creſcat fortitudo antiochi ad faciē dū iſta: nō tamē hoc erit ex viribus ſu is: ſed ppter peccata populi ſic dimit teť a deo agere: qꝛ ſicut frequēter di ctū eſt: deus aliqñ vtiť malis ad puni endū bonos. b Et ſupra quā cre di poteſt vniuerſa vaſtabit ⁊c̄. qꝛ non erat credibile hominibꝰ ꝙ ille q̄ erat rome obſes deberet ſic pſperari ⁊ tā ardua facere. c Et interficiet robu ſtos. ſ. ſeptem fratres qui cū matre fu erunt robuſtiſſimi ad tenendū legem dei. vt patet. ij. Machab. vij. Et qꝛ nō ſolum illi ſunt interfecti ab antiocho: ſed etiā multi alij qui noluerunt dere linquere legem dei. ideo ſequiť:
d Et populū ſanctorū ſm volunta tem ſuā: interficiet. ſ. e Et dirigeť dolus in manu eius. i. ad finē inten tum ab eo pduceť p opera eius.
f Et cor ſuū magnificabit: qꝛ antio chus in tantū erat elatꝰ p ſupbiā qua ſi crederet habere terrā ad nauigan dū ⁊ mare ad ambulandū: vt dꝛ. ij. Machab. v. g Et ī co pia rerū oīm occidet plurimos: qꝛ talē occaſionē ſanctoꝝ fecit p tēporalē potentiā a deo ſibi pmiſſam. h Et cōtra principē principū cōſurget. qꝛ cōtra deū ſurrexit auferendo cultum eiꝰ quātū ad tempus. i Et ſine manu cōtereť. qꝛ antiochus re diens de pſide percuſſus a deo morbo inteſtino mortuꝰ eſt p ut habeť. ij. Machab. ix. Quoniam aūt ſicut dictum eſt anti ochus fuit figura antichriſti: ideo littera iſta q̄ expoſita eſt de antiocho iterū melius exponiť et pfectius de antichriſto ab il lo loco vbi incipit ſcriptura loqui de antiocho cum diciť: Et poſt regnū eoꝝ. ſ. grecoꝝ: qꝛ regnum antichriſti ptinet quodā modo ad regnū romanū de quo orieť: vt pdictum eſt: qꝺ qui dem regnū romanū eſt poſt regnū grecoꝝ: de quo fit mentio in parte immediate pcedenti vt patet. Cū creuerint iniquita tes: quia ſm teſtimoniū ſaluatoris Matth. xxiiij. imminente tpe antichriſti abūdabit iniquitas et refrigeſcet charitas mul toꝝ. Conſurget rex impudens facie: qꝛ antichriſtus ad omne malū erit inuerecūdus. Et ītelligēs ppoſitiones: quia anti chriſtus erit calidiſſimꝰ ingenio naturali ⁊ auxilio diaboli fa miliaris ſibi: qꝛ habebit demonē principē. Roborabiť fortitu do eiꝰ: qꝛ excedet oēm terrenā potentiā tpe ſuo. Sed nō in vi ribus ſuis: qꝛ nō erit hoc virtute humana ſed diabolica in cu ius virtute faciet illa mirabilia: deo tamē pmittēte. Et ſupra quā credi pōt vniuerſa vaſtabit ⁊c̄. qꝛ poteſtas antichriſti ſic ſubito apparebit ꝙ omnibꝰ admirabilis erit. Et interficiet ro buſtos ⁊c̄. i. illos q̄ inuenienť firmi in lege dei nolentes ei obe dire. Et dirigetur dolus ⁊c̄. i. ad finem intentū ab eo pduceť licet ad tēpus breue. Et cor ſuū magnificabit: quia extolleť ſup omne illud quod diciť deus aut quod coliť: vt dicit apo ſtolus. ij. ad Theſſal. ij. Et in copia oīm rerum occidet plurī mos: qꝛ per fortitudinē militie et theſauros diuitiarum natu raliū ⁊ artificialiū multos interficiet. Et cōtra pricipē pricipū conſurget. i. cō deū: cultū eiꝰ auferēs ⁊ ſibi vſurpās: qꝛ ī tēplo dei ſedebit oſtēdēs ſe tanq̄ ſit deꝰ. vt dꝛ. ij. ad Theſ. ij. Et ſine ma nu cōtereť: qꝛ dñs ieſus xp̄s eū īterfi ciet ſpū oris ſui. vt ibidē dꝛ: Sequiť. k Et viſio veſpe ⁊c̄. i. p ſucceſſionē tē poris apparebit veritas viſionis ipſi us inquantū ptinet ad antiochū: ⁊ in quantū ptinet ad antichriſtū. Uel aliť exponiť: vt p mane ītelligať tp̄s antiochi: qꝺ fuit primū reſpectu tpis antichriſti: vt ſit ſenſus. Uiſio pdicta ſm ꝙ referť ad mane. i. ad tp̄s antio chi: Et veſpe. i. ad tp̄s antichriſti vera eſt: qꝛ in vtroq̄ ſenſu habet veritatē: vt viſū eſt. Sequiť: l Tu ergo: da niel. m Signa viſionem. i. memorie cōmēda eā ſcribendo: vt poſtea poſſit ſciri a poſteris. n Quia poſt mul tos dies erit. i. cōplebiť. o Et ego. Hic poniť quedā cōcluſio reſpectu p cedētiū cū dꝛ: Et ego daniel lāgui. cō cuſſus timore viſionis ⁊ admiratiōe. Sequiť: p Cūq̄ ſurrexiſſem facie bā opa regꝭ. i. negocia regni. qꝛ ſuper ipſa erat poſitꝰ daniel: vt viſū eſt. ſ. q Et ſtupebā ad viſionē: ppter hor rorē malorū futuroꝝ. r Et nō erat q̄ īterptareť: qꝛ lꝫ viſio eſſet ei interp tata in generali: nō tñ oīno in ſpāli q̄tū ad noīa regū et determinataꝝ pſo narū. Ex quo ptꝫ ꝙ ſpūſſāctꝰ nō ſemp reuelat pphetis ſenſum plenariū viſi onis: ſed ſolū q̄tū expediēs ē p loco ⁊ tpe ⁊ pſonis p q̄bus fit reuelatio: ⁊ ppter hoc pphete nō ita clare ſcripſe rūt myſteria xp̄i de futuro ſicut euāge liſte ſcribētes hiſtoriā de pterito. Ui dereť forte alicui ꝙ hec viſio non poſ ſet lr̄aliter exponi de antichriſto. Pri mo qꝛ tribulatio q̄ hic deſcribiť diciť durare p ſex annos vt dictū eſt: quod nō pōt dici ad lr̄am de pſecutione an tichriſti: q̄ durabit tm̄ ad tres annos ⁊ dimidiū: vt diceť. ī. x. ca. et. xij. Se cūdo qꝛ hic dꝛ ꝙ in hac tribulatiōe q̄ hic deſcribiť debet au ferri iuge ſacrificiū: iuge aūt ſacrificiū nūc ē ſacrificiū altarꝭ: qꝺ nō ceſſabit vſq̄ ad iudiciū finale: ſm ꝙ dꝛ Matth. vl. Et ecce ego vobiſcū ſum oībus diebꝰ vſq̄ ad cōſūmationē ſecu li. Ad primū dicendū ꝙ pſecutio antichriſti aliquādo accipiť tur ſtricte p tēpore in quo antichriſtꝰ pſequeť fideles in pſo na ppria: ⁊ ſic nō durabit niſi p tres annos et dimidiū. Ali qñ large accipiť: inquātū cū hoc accipiť aliquid de tempore pcedenti in quo p miniſtros antichriſti fiet quedā diſpoſitio ad ipſm p deceptiones ⁊ malas pſuaſiōes: ⁊ ſic accipiť hic du ratio illiꝰ pſecutiōis. Ad ſcdm dicēdū ꝙ ſacramentū altaris tēpore antichriſti ceſſabit q̄tū ad ſolēnitatē: qꝛ tūc miſſe non celebrabunť publice: ſed tm̄ occulte ppter rabiem illius pſe cutiōis ⁊ ſic intelligiť hic ceſſatio iugis ſacrificij. Ca. VIII

Moraliter.

Anno tertio regni balthaſar. ⁊c̄. Sequiť: † Et leuaui oculos me os ⁊c̄. Per arietē q̄ dux ē ouiū ſignificať bonꝰ platꝰ q̄ dux eſt fideliū. h† Habēs duo cornua. que ſunt ſciētia et bona vita. i† Et vnū excelſius altero. ſ. bona vita q̄ melior ē ſci entia. l† Poſtea vidi arietē cornibꝰ vētilantē cōtra orien tē ⁊c̄. i. bonū platū p ſcientiā ſuā et vitā extirpantē vicia per omnes ſue dioceſ ptes. m† Et oēs beſtie. i. hoīes beſtialiť ter viuētes: † Nō poterāt reſiſtere ei. impediēdo ſuā debi tā correctionē. † Nec liberari de manibꝰ eiꝰ. euadendo de bitā penā donis vel pcibꝰ. n† Et magnificatꝰ ē. talꝭ platꝰ co rā deo et angelis eiꝰ. o† Et ego intelligebam. qꝛ talia ſunt cōſiderāda

cōſiderāda ad imitandū. Sꝫ qꝛ cōtra tales bonos ꝑlatos ali/ qñ diabolus excitat ſatellites ſuos ſicut ꝯtra ſāctū Thomam excitauit anglie regē. iō ſequit: q† Ecce aūt hircus. q̇ ē aīal fetidū. iō ſignificat principē tyrānū infamie fetore abominan dū. r† Veniebat ab occidēte. i. ex defectu lucis grē. Seq̄t: s† Et nō tāgebat terrā. i. amatores terrenoꝝ q̇b⁹ nō nocet tyrānus ſꝫ magis fouet. t† Porro hircus habebat cornu inſigne. i. ptātē valde notabilē ⁊ magnā ex malis adherētib⁹ ſibi. a† Et venit vſqꝫ ad arietē illū. i. ꝑlatū bonū. c† Et cu currit ad eum impetu fortitudinis ⁊ nō ex motu rōnis: ſicut fuit de rege anglie ⁊ ſācto Thoma: ⁊ in multis alijs regnis facta ſūt ſimilia. g† Et cōminuit duo cornua ei⁹. ſ. ſciētiam ⁊ vitā: nō quātū ad rei exiſtētiā ſed quātū ad efficaciā i dioce ſi ꝓpria quā fuit cōpulſus exire ⁊ ſic nō potuit ibi proficere. i† Et nemo quibat liberare arietē de manibus ei⁹. ꝑ regem enim francie ⁊ papā cōſtituti fuerūt dies pacis plurimi ſed in utiliter: ⁊ finaliter in fauorē regis ſanctus Thomas fuit cru deliter occiſus: ſed a deo glorioſe ſuſceptus.

Glo. ordi.

a In āno pri. Ne pute Ca. IX m⁹ cū q̇ fili⁹ hyſtaſpis cui⁹ ſe/ cūdo anno tēplū edificatū eſt qđ Por. ſuſpicat vt annos danielis extēdat: vl' cū q̇ ab alexādro rege ma cedonū ſupat⁹ ē: ⁊ nomē patris ⁊ vi/ ctoriā addidit: qꝛ prim⁹ de ſemine me dorū ſubuertit regnū chaldeoꝝ vt au ferat ꝓpter ſimilitudinē noīs errorē. b Ego daniel. Predixit hieremias lxx. annos deſolatiōis tēpli: poſt q̄s rediret ꝑpl's in iudeā: ⁊ edificaret tē/ plū: q̄ res nō facit danielē negligentē ſed ꝓmouet in ꝑcē. vt qđ de⁹ ꝑ ſuam ꝓmiſit clemētiā: ꝑ ſuā ipleat ꝑcē: ne ſupbia negligētiā faceret: ⁊ negligen/
Geñ. 6. a tia offenſā pariat. Legim⁹ i geneſi. c. xx. annos penitentie cōſtitutos ante diluuiū. Sꝫ qꝛ. c. annis filij hoīm pe/ nitere neglexerūt nō expectat de⁹ vt xx. compleant: ſed ante infert qđ po/ ſtea fuerat cōminat⁹. Vñ ⁊ ad hiere/
Hiere. 11. c miā dꝛ ob duriciā iudeoꝝ: Ne ores ꝑ populo hoc: qꝛ non exaudiā te. Et ad
1. Re. 16. a Samuel: Vſqꝫ q̄ luges ſup ſaul: Ego abieci eū. Igit in ſacco ⁊ in cinere po ſtulat impleri qđ de⁹ ꝓmiſit nō q̄ ſit incredulus futuroꝝ. Et vi

a In anno primo Ca. IX
a ſ. q̇ ſupra dꝛ balthaſar ſucceſſiſſe q̇ primū captū iſrl' ſoluit: deīde cyrus.
b ſ. nō illi⁹ q̇ in heſter legit. ſ. q̇ ⁊ aſtyage. a ſ. primus.
darij filij aſueri de ſemi/ b ne medorū qui imperauit ſuper c regnū chaldeorum: anno vno re d gni eius: ego daniel intellexi in e†
ſ. hieremie. a ſ. numero.
libris numeꝝ annoꝝ † de quo ſer f mo fact⁹ eſt ad hieremiā prophe
a ſ. templi.
tam vt complerent deſolationis
a ſ. nō ingrat⁹ ꝓmiſſioni dei.
hieruſalē ſeptuagita anni. Et po g†
ſ. mentis.
ſui faciē meā ad dominū deum
a ſ. charitatis priuilegio.
meū rogare et deprecari in ieiu/ h i k†
a ſ. hec ſunt arma penitentiū.
nijs ſacco ⁊ cinere et oraui domi l m num deum meū ⁊ cōfeſſus ſum n
a ſ. cui⁹ nos ſerui. b ſ. cuius nos creatura. c ſ. nos minimi.
⁊ dixi: Obſecro dñe deus ma/ o†
a ſ. cōtēptorib⁹. b ſ. nō ergo qđ pollicet de⁹ ſta tim factur⁹ ē ſꝫ cis ꝓmiſſa complet q̇ mādata ei⁹ cuſtodiūt.
gne ⁊ terribilis cuſtodiēs pactū p q
a ſ. ſi diligitis me mādata mea ſeruate.
⁊ miſericordiā diligentibus te: et r s

Nico. de lyra

a In anno primo. Hic. Ca. IX ponit octaua viſio q̄ fuit fa/ cta in anno primo darij q̇ occi dit balthaſar. Poſtq̄ꝫ Daniel deſcri/ pſit vltime tribulationis totalē decur ſum ⁊ principalē ei⁹ cōflictū: vt viſum eſt in duob⁹ ꝑcedētib⁹ capitulis. hic ꝯñr deſcribit eiuſdē tribulationis ſo/ latiū qđ maxime erit ipis fidelib⁹ ex cōſideratione paſſionis xp̄i. Igit cā materialis ē de. lxx. hebdomadib⁹ determinatis ⁊ ꝑfixis vſqꝫ ad paſſionē xp̄i q̄ maxime erit imitāda tꝑe anti/ xp̄i. Cauſa finalis vt oñdat tp̄s expiationis pctī ꝑ mortē xp̄i ⁊ ꝑ hoc det cōſolatio xp̄i fidelib⁹ i tribulatione antixp̄i exiſtē tib⁹. Cauſa efficiēs ē inſtinct⁹ ſpūſſancti fact⁹ danieli cōfitēti pctm̄ ſuū: ⁊ deſiderāti ⁊ poſtulāti remediū. Cauſa formalis in diuiſione ꝯſiſtit q̄ talis ē: qꝛ primo ponit meritū oratiōis. ſcđo modus reuelationis ibi: Cūqꝫ adhuc loquerer. Primū eſt ex ꝑte danielis. Scđm ex ꝑte angeli reuelantis. Circa primū tria notant. primū eſt debita cōditio orātis. ſcđm cōfeſſio penitētis ibi: Et orauit deū. tertiū intētio petētis. ibi: Et nūc dñe. Circa primū cōſiderādū q̄ debita cōditio orātis ē q̄ attēdat debitū tēpus orādi: ſꝫ facit daniel hic: qꝛ itellexit q̄ appropinquabat tp̄s a deo ꝓmiſſuꝫ de liberatiōe ꝑpl'i: ⁊ hoc ē qđ dicit: In āno primo darij filij aſueri. Aduertendū q̄ iſte aſuer⁹ nō ē iſte ſub quo hiſtoria Heſter facta ē: qꝛ ille fuit poſt ꝑ magnū tp̄s: ſed iſte aſuer⁹ ē ille q̇. ſ. dict⁹ eſt aſtyages. ⁊ ſꝫ eſt qđ ſubdit:
b De ſemine medoꝝ: qꝛ dari⁹ victo balthaſar trāſtulit regnū ad medos. c Qui impe. ſu. re. chaldeoꝝ. prim⁹ nō ſimplicit ⁊ abſolute: ſꝫ primus de ꝑdicto ſemine. ſ. medoꝝ. d Anno vno. i. primo ſm modū loquēdi hebraicū. vñ dꝛ Geñ. j. Factū ē veſpe ⁊ mane dies vn⁹. i. prim⁹. e Ego daniel intellexi in libris. hieremie: f Numerū annoꝝ ⁊c. Et nota q̄ iſte cui re/ uelabant diuina ſecreta nihilomin⁹ tñ ſcripturā hieremie et alioꝝ ꝓphetaꝝ legebat ꝯ illos q̇ cōfidentes de ꝓprio ingenio dedignant videre dicta alioꝝ. Scriptura aūt illa de qua fit ſꝫ mētio hr Hieremie. xxix. Cū ceperint ipleri in babylone. lxx. anni viſitabo vos: ⁊ ſuſcitabo ſup vos verbū meū bonū ⁊ re/ ducam

ducā vos ad locū iſtū ⁊c. Cōpletionē aūt annoꝝ appropinquātē intellexit ꝑ tꝑa regū q̇ regnauerāt a principio deſolatiōis hierl'm vſqꝫ ad tp̄s illud: ꝑ q̇ fuit oſtēſū Eſdre. j. q̄ hec deſola/ tio fuit cōpleta āno. iiij. Cyri. ante cy rū vero dari⁹ medus regnauit duob⁹ annis. ⁊ ſic cōplemētū deſolatiōis di/ ſtabat tm̄ quinqꝫ annis ⁊ pꝛīcipio ſex ti: qꝛ cyrus de quarto āno ſuo regna/ uit tm̄ in pꝛīcipio ante dictū cōplemē/ tū. vt ibidē dictū fuit. g Et po. fa. † Hie. c. 29. c meā ad dñm. i. attētionē mētis ⁊ faci/ em corꝑis qm̄ verſa facie verſus hie/ ruſalē orabat. vt dictū. ē. ſ. vj. h Rogare. feruenter. i Depcari. ꝑſeueranter. k In ieiunijs. vt ſi/ mul fieret deo ſacrificiū ꝑ ſpirit⁹ ora/ tionē: ⁊ ꝑ carnis ei⁹ macerationē. qꝛ ſcribit Tobie. xij. Bona ē oratio cuꝫ ieiunio. l Sacco. i. cilicio. m Et cinere. i. recordatione fragili/ tatis hūane. Hic erat modus iudeoꝝ qñ erāt in afflictionib⁹ poſiti ponere cinerē ſup caput i ſignū humiliatiōis: qꝛ dꝛ Eccl'. xxxv. Oratio humiliantis ſe nubes penetrabit. Sed videt hic q̄ daniel peccauerit orādo ꝑ liberatiōe ꝑpl'i: qꝛ talis oratio videt ꝓcedere ex quadā dubitatione ne impleret v̄bū dei dictū ꝑ hieremiā de liberatiōe po/ puli tꝑe determinato: ⁊ hoc videt im portare defectū fidei. Dicēdū q̄ dani el orabat ꝑ diuine ꝓmiſſionis imple tione. nō qꝛ dubitaret de dei fidelita/ te: ſed vt oſtēderet ſe gratū deo de pro miſſione prius facta. Itē daniel ſcie/ bat ꝓmiſſiones diuinas ipleri ꝑ orō/ nes bonoꝝ: qꝛ ſicut de⁹ ordinat aliquid futuꝝ: ita etiā ⁊ mo/ dū eueniēdi: qꝛ vtrūqꝫ cadit ſub diuina ordinatione. ſ. res et ſuus modus. ⁊ iō orabat impleri ꝓmiſſionē a deo factā. Itē ꝓmiſſiones diuine in ſacra ſcriptura ſemꝑ itelligēde ſūt ſub cōditione. ſ. niſi ponat ipedimentū ex ꝑte illi⁹ cui ꝓmiſſio fit deū offendēdo. vt dꝛ Hiere. xviij. Subito loquar de gēte ⁊ de regno vt edificē ⁊ plātē illud ſi fecerit malū i oculis meis vt nō audiat vocē meā: pñiam agā ſuꝑ bono qđ locut⁹ ſū vt fa/ cerē ei. Timebat aūt daniel ne filij iſrl' ꝑ pctā ſua poſſuiſſent impedimētū diuine ꝓmiſſioni: ⁊ iō orabat dñm ad tollēdum iſtud ipedimētū ſi eēt. Per ꝑdicta ptꝫ argumētū. qꝛ orō da/ nielis nō ꝓcedebat ex aliq̄ infidelitate ſꝫ magis ex bonis cau ſis. n Et oraui dñm. Hic ꝯñr deſcribit cōfeſſio penitētis. vbi notādū q̄ daniel aſſumit i ſe ꝑſonā ꝑpl'i iſrl': qꝛ ſꝫ erat ta/ lis etatis nec cōditiōis q̄ talia mala egiſſet qñ fuit trāſlatus qꝛ erat puer ſanct⁹: ſꝫ pctm̄ ꝑpl'i iſrl' dicit pctm̄ ſuū inquātuꝫ erat populi illi⁹ mēbrū. Procedit aūt ſic. qꝛ cōfitendo primo narrat malicias depꝛauātes. ſcđo remouet circūſtantias ex/ cuſantes. ibi: Nō obediuim⁹. tertio exaggerat cōditiōes ag/ grauātes. ibi: Et ſtillauit. Et nota q̄ i oīb⁹ iſtis attribuit deo iuſticiā: ⁊ ſibi ⁊ ꝑpl'o iſrl' iniuſticiā. Circa primū notādum q̄ malicie depꝛauātes ſūt ꝯtra bonos mores omittēdo ꝑcepta ⁊ faciēdo ꝓhibita. dicit igit ꝑponēs dei magnitudinē ⁊ cle/ mētiā. vt ꝑ hoc pctm̄ ꝑpl'i grauī⁹ appeat. o Obſecro dñe de⁹ ma. qꝛ ſupeminet oīb⁹ q̄ poſſum⁹ de deo cogitare vel dice re. p Et. ter. trāſgreſſores puniēdo. q Cuſtodiēs pa. ꝓ miſſa implēdo. r Et mi. vltra ꝓmiſſa addēdo. ſed q̄bus ſꝫ fit ſubdit: s Diligentib⁹ te ⁊ cu. mā. ſ. corde ⁊ oꝑe. Alteri us incipit peccata cōfiteri. dicens:

Peccauim⁹

a ſ peccata populi in ſua ꝑſona enumerat: q2 vnꝰ ex eis ſicut Paulus in epiſto/ la ad romanos. b ſ in alios.
† Baru. i. a cuſtodientibus mãdata tua † Peccauimꝰ iniquitatẽ fe a b c d e
ſ in nos.
cimus: impie egimus: et receſſimꝰ et declinauimus a
a ſ quia. b ſ qui vos ſpernit me ſpernit.
mandatis tuis ac iudicijs. Nõn obediuimꝰ ſeruis tu f
ſ non ſuo.
is ꝓphetis: qui locuti ſunt in nomine tuo regibus no g
a ſ nemo ergo excuſabilis
ſtris principibus noſtris: patribus noſtris: omniq; h
a ſ .i. nobis. b ſ q2 iuſte patimur q̃ meremur. c ſ cõfuſio faciei mee cooperuit me.
populo terre. Tibi dõmine iuſticia nobis aũt cõfuſiõ i
a ſ ſm iuſticiã tuã. b ſ pater. c ſ ducibꝰ q2 duces de iuda. vñ: Nõ deficiet princeps de iuda ⁊c̃. d ſ ſimiles in pena ſicut in culpa.
faciei ſicũt eſt hodiẽ virõ iuda ⁊ habitatoribꝰ hierũſa/
a ſ his qui fuerũt duces ⁊ hĩtatores hieruſalẽ: mõ ei nulli tales erãt. b ſ diſꝑſi.
lem ⁊ omni iſrael: his qũi ꝓpe ſunt: ⁊ his qui prõcul ĩ
a ſ a te. ſ a terra tua. b ſ quaſi non te incuſo ſed me: et meos accuſo.
vniuerſis terris ad quas eiẽciſti eos ꝓpter iniquitã/
ſ contra. ſ mirũ q2 ſerui cõtra dñm. ſ ergo.
tes eorum in quibus peccauerũt in te dñe. Nobis cõ
fuſio faciei: regibꝰ noſtris: principibus noſtris ⁊ pa/
ſ quia ſupra dixerat tibi domine iuſticia ne tñ iuſtus puteꝫ addit: Tibi autẽ. d. d. n. ⁊c̃. vt iudicis ſententiã flectat ad miſericordiã. ſ ſibi cõfuſio.
tribus noſtris qui peccauerunt. Tibi aũt dño deo no k
ſtro miſericordia et propiciatio: quia receſſimus a te:
a ſ qui dicit: Attẽdite popule meus legẽ meã. b ſ ꝑficientes.
et non audiuimus vocẽ dõmini dei noſtri vt ãmbula
a ſ nõ alijs. b ſ quibus credendum eſt.
remus in lege eius quã poſuit nõbis per ſeruõs ſuos
ſ tñ. a ſ oẽs declinauerũt ſimul in. f. ſ. b ſ qõ mirũ.
ꝓphetas ⁊ oĩs iſrael ꝑuaricati ſunt lẽgẽ tuam: ⁊ decli
a ſ a te inclinãte. b ſ nõ tota in nos effundit ira quã ferre nõ poſſumus.
nãuerunt ne audirent vocẽ tuã: ⁊ ſtillãuit ſuꝑ nos ma l
a ſ in Deutero. maledictiões et benedictiones legimꝰ q̃ poſtea dicte ſunt in monte garizim et hebal ſuper iuſtos et peccatores.
ledictio ⁊ deteſtatio que ſcripta eſt in librõ moyſi ſer/
ſ effectũ. ſ.
ui dei quia peccauimus ei. Et ſtatuit ſermones ſuos m
a ſ opprimendos.
quos locutus eſt ſuꝑ nõs et ſuꝑ principes noſtros q̃
a ſ non ſm deum.
iudicãuerunt nos: vt ſuꝑinduceret in nos malum ma n
ſ hyperbole.
gnũ quale nunq̃ fuit ſub omni celo ſcdm quod factũ
eſt in hieruſalem: ſicut ſcriptum eſt in lege moyſi. Om
ſ tñ. a ſ grãdis duricia etiã flagellati nõ rogãt: vel ſi rogãt nõ auertũt ab iniquitate.
ne malum hoc venit ſuꝑ nos. Et nõn rogauimꝰ faciẽ o
tuam domine deus noſter vt reuerteremur a b iniqui
ſ id eſt.
tatibꝰ noſtris: et cogitaremꝰ veritatẽ p
a ſ noſtram.
a tuã. Et vigilauit dñs ſuꝑ mãliciã ⁊ ad q r
duxit eã ſuꝑ nos. Juſtꝰ dñs deꝰ nr̃ i oĩ/
bꝰ opibꝰ ſuis q̃ fecit. Nõ eni audiuimꝰ
a ſ antiquũ recolit bñficiũ vt ad ſil'e ꝓuocet deũ.
vocẽ eiꝰ. † Et nũc dñe deꝰ nr̃ q̃ ẽduxiſti s
pplm tuũ d̃ terra egypti i manu forti:
a ſ gloriã. b ſ ſicut in hac die. c ſ in nos.
⁊ feciſti tibi nõmẽ ſm diẽꝫ hãc: peccã/ t v
a ſ in primos.
uimꝰ: iniq̃tãtẽ fecimꝰ dñe i oẽm iuſtici
am tuã. Auertatꝫ obſecro ira tua ⁊ fu/ x
a ſ ꝑ hoĩe rem inducit rhetorice. ſ ſion
ror tuꝰ a ciuitatẽ tua hierlm ⁊ a mõte y z
a ſ Reddã pctã patrũ in filios vſq; i terciã ⁊ quar. ge.
ſctõ tuo. Propꝫ pctã ei nr̃a ⁊ iniq̃tãteſ

E a Et vigi. ⁊c̃. Qñ ꝓpter pctã corripimur vi/ gilat ſuper nos deꝰ: qñ h̃ nõ facit dormire d̃r nobis. Vñ in pſ. Surrexit tãq; dormiens dñs: tãq; poteſ Ps. 77. c. a v. Malicia ei ⁊ neq̃cia nr̃a iebriat eũ: q̃ qñ ĩ nobis corripi/ tur evigilare d̃r ⁊ d̃ ebrietate cõ ſurgere: vt nos ebrios evigila/ re faciat iuſti/ cie.
b Septuagin

a Peccauimꝰ: in oĩ genere peccati. ſ. qd̃ explicat cõſequẽter. b Iniquitatem fe. cõtra homines. c Impie egi: ꝯtra deũ. Pietas eñ eſt cultus diui/ nus: ⁊ ideo impietas eſt receſſus a debito cultu diui no. d Et re. a mandatis tuis: ea totaliter deſeren do. e Et de. primo paulatim contrariuꝫ agendo: quia non ſtatim decidit homo in ꝓfundum peccato rum. Dicit autẽ: A mãdatis tuis. ꝓpter ꝑcepta mo/ ralia. A iudicijs. ꝓpter iudicialia. f Nõ obedi. Hic ꝯſequẽter remouet circũſtãtias excuſantes que ſunt ignorantia et infirmitas. Primũ remouetꝫ per hoc ꝙ populus iſrl' fuit obediẽs verbis ꝓphetarum ex ore dei loquẽtiũ. Secũdũ remouetꝫ ꝑ hoc ꝙ nõ ſo lũ vulgares homines peccauerunt: imo etiã illi qui credebantꝫ eſſe viri ꝑfecti in populo. ⁊ hoc eſt qd̃ di/ citꝫ: Nõ obediuimꝰ ſeruis tuis ꝓphetis q̃ locuti ſũt in noĩe tuo. non ex capite ꝓprio. g Regibus nr̃is prin. noſtris ⁊ pa. nr̃is. i. ſacerdotibꝰ q̃ quaſi patres habebantꝫ. h Omniq; populo terre. hoc addit vt nemo appareat excuſabilis. i Tibi dñe iu. q2 iſta mala incurrimꝰ ꝓpter pctã noſtra. ſequitꝫ: B
k Tibi aũt dño. d. n. m. ⁊c̃. q2 citra cõdignũ puni/ ſti nos. Et nota ꝙ frequẽter hic repetit eandẽ ſniam ſub alijs verbis oſtẽdẽdo dei iuſticiã ⁊ miſericordiã ⁊ populi iſrael iniq̃tatẽ: talis eni eſt cõditio loquen/ tis ex affectu ⁊ ꝑſuadentis iudicẽ vt ipm magis mo/ ueat ad clemẽtiã. l Et ſtilla. Hic deſcribit cõditio nes aggrauãtes q̃ ſunt obſtinatio ĩ peccato: ⁊ ingra titudo de beneficijs acceptis: q̃ patent ex hoc ꝙ licet dñs ꝑcuteret eos paulatim ad coꝝ correctionem: et mitteret ꝓphetas ad reuocãdũ eos: nõ ſunt tñ reuer ſi ad rogãdũ dñm: ⁊ regratiãdũ de paterna correcti one: ſed obſtinati ſũt in malis ſuis: ꝓpter qd̃ finali/ ter venerũt maledictiões ſuꝑ eos ſcripte ĩ lege moy/ ſi Deutꝫ. xxvij. vbi maledicuntꝫ trãſgrediẽtes legẽ do mini: ⁊ h̃ ẽ qd̃ d̃r hic: Et ſtillauit ſuꝑ nos maledictio ⁊c̃. ⁊ bñ dicit ſtillauit: q2 nõ ſimul vno ĩpetu deſcẽdit ſuꝑ eos dei punitio: ſed primo paſſi ſũt aliquas ꝑſe/ C cutiones ꝑticulares ad eorum reuocationẽ ⁊ corre/ ctionẽ anteq̃ totaliter captiuarẽtꝫ ꝑ nabuchodono/ ſor vt ꝑꝫ ex decurſu quarti libri Reg. ⁊. ij. Paral'. ſe quitꝫ: m Et ſtatuit ſermões ſuos ⁊c̃. i. ſtabiles oſtẽ dit in punitione noſtra iuſta. ſequitꝫ: n Vt ſuꝑ. in nos magnũ malũ ⁊c̃. figura hyꝑbole eſt ad deſignã/ dũ magnitudinẽ ſue tribulationis. Vel ſm veritatẽ hiſtorie põt hoc exponi de tẽpli cõbuſtiõe in quo de/ us colebatꝫ ⁊ tale malũ nõ fuit factũ alicubi: q2 ĩ nul/ lo alio loco erat tẽplũ deo celi dedicatũ. o Et nõ ro. fa. tuã dñe deꝰ noſter ⁊c̃. i. quo oſtẽditꝫ eoꝝ obſti/ natio. p Et cogi. veri. tuã. i. puniẽdo nos. q Et vigila. dñs ſuꝑ ma. nr̃am. ſ. ſuꝑ maliciã culpe.
r Et addu. eã ſuꝑ nos. puniendo nos iuſte. cetera patẽt. s Et nũc dñe. Hic ꝯñr declaratꝫ intẽtio po/ ſtulantis et primo quãtũ ad petitiõis materiã. ſcdo quãtũ ad ĩpetrãdi fiduciã. ibi: Propter temetipſũ. tertio q̃tũ ad petẽtis inſtantiã ⁊ deuotionẽ. ibi: Ex audi dñe: Circa primũ cõſiderãdũ ꝙ materia ſue pe/ titiõis eſt duplex. ſ. amotio mali ⁊ collatio boni. Ad impetrãdũ primũ reducit ad memoriã malũ ſeruitu tis egyptiace ab eis amotũ ꝑ dñm: q2 modus magni fici eſt dare citiꝰ bñficiũ poſtulatũ qñ ꝑcedẽs bñfici/ um ad memoriã reducitꝫ vt habetꝫ. iiij. ethicorũ: ⁊ h̃ facit daniel in ꝓpoſito dicens: Et nunc domine de/ D us noſter qui eduxiſti populum tuũ de terra egypti in manu forti. pharaonẽ ꝑcutiendo et mirabilia pro † populo tuo faciendo que nõ poterãt fieri niſi virtu/ Baru. 2. e te infinita. t Et feciſti tibi nomẽ. quia per illud fa/ ctũ nomen dñi publicatũ fuit quaſi ꝑ vniuerſam ter rã. v Secundũ diem hãc. i. vt patet in hac. q2 fi/ lij iſrl' tunc diſperſi per orbem narrabant ea que dñs ꝓ eis fecerat in egypto. ſequitꝫ: x Auertatꝫ obſe/ cro ira tua ⁊c̃. metaphorica eſt locutio. deus eñ dici tur iraſci qñ punit. q2 ad modũ hoĩs irati ſe habet. ⁊ ſic daniel petit punitionis amotionẽ. y A ciuita. tua hieruſalẽ. in qua vigebat cultus diuinus ex di/ uina electione. z Et a monte ſancto tuo. in quo erat templum. quia illa pars ciuitatis hieruſalem in qua erat templum erat mõtuoſa. ſequitꝫ:

Hieruſalem

a Hieruſalẽ ⁊ po.tuꝰ in oppro. ſunt
om.ꝑ circũi.noſtrũ: qꝛ nõ ſolũmodo
babylonij captiuauerũt filios iſrł:ſed
etiã aſſyrij et alij populi q̃ erãt ĩ circũi
tu eorũ: multos detinebãt captiuos
de filijs iſrł. b Et oſtẽde faciẽ tuã.
hic ponitᷣ ſcðm qð ẽ materia ſue peti/
tionis.ſ.collatio boni. c Sup ſan.
tuũ ⁊c̃.q.d.reſtitue ciuitatẽ ⁊ tẽplũ in
E ſtatũ priſtinũ. d Propter temetip/
ſum.Hic ſcðo tangitᷣ impetrãdi fidu/
cia:qꝛ innititᷣ diuine bonitati ⁊ clemẽ/
tie ⁊ nõ ꝓprie iuſticie.⁊ h̃ eſt qð dicit:
Propter temetipm̃.i.ꝓpter bonitatẽ
tuã.Inclina deus meꝰ ⁊c̃. e Exau/
di dñe.Hic deſcribitᷣ orantis inſtãtia.
cũ dꝛ:Exaudi dñe.p̃ces benigne audi
endo. f Placare.offenſam remit/
tẽdo. g Attẽde ⁊ fac.nobis cõſola
tionẽ ꝑfectã tribuẽdo. h Ne mo/
reris.qꝛ tẽpus inſtat in quo ꝓmiſiſti
cõſolationẽ dare nobis. i Propt
temetipm̃.vt.ſ.veritas tua cũctis ap/
pareat ⁊ bonitas.⁊ vt cultꝰ tibi debi/
tus ꝑſoluatᷣ:ꝓpter qð ſubdit: Quia
nomẽ tuũ ẽ iuocatũ ſup ciuitatẽ ⁊c̃.
k Cũq̧ adhuc loquerer. Deſcripto
merito orõnis ex ꝑte danielis.hic cõ/
ſequẽter ponitᷣ modus reuelatiõis ex
ꝑte gabrielis.⁊ diuiditᷣ in duas ꝑtes.
qꝛ p̃mo ponitᷣ danielis excitatio. ſcðo
ei facta reuelatio. ibi: Septuaginta
hebdomades.Circa primũ dicit ſic:
Cũq̧ adhuc loquerer.cõfitẽdo dei iu
ſticiã ⁊ potẽtiã. l Et.o.iuocãdo eiꝰ
clemẽtiã. m Et cõ.p.⁊c̃.ad ĩpetrã
dũ indulgẽtiã. n Adhuc me lo.ĩ
quo oñditᷣ velocitas exauditiõis di/
uine. o Ecce.v.g.qꝛ in ſpecie viri
angelus apparebat. p Quẽ vi.in
vi.a prin.i.ĩ viſione deſcripta ca. p̃ce.
q Cito vo.ĩ q̃ exprimitᷣ ꝓmptitudo
angeloꝝ ad exequẽdũ dei mãdatũ.
r Tetigit me.excitãdo ⁊ cõfortãdo.
s In t.ſa.v.Ex quo pꝫ ꝙ a mane vſ
q̧ ad veſperã orauerat daniel.Patet
etiã ꝙ p̃dicta verba orõnis ꝓlata fue
rũt cũ magno tractu tp̃is ⁊ meditatio
nis:⁊ talis oratio eſt deo acceptabił.
nõ aũt illa in qua ſũt multa v̾ba mul
tiplicata ſine attẽtione animi ⁊ deuo/
tione:q̃lis erat oratio ethnicoꝝ: vt hr̃
F Matth.vj. t Et docuit me.de futu/
ris ad cõſolationẽ ppłi iſrł. v Dix/
itq̧ da.nũc e.ſũ.vt do.te ⁊c̃. Dicuntᷣ
aũt angeli egredi qñ mittuntᷣ ad nos
a facie dei nõ ꝙ ab eiꝰ cõtẽplatiõe re/
cedãt:ſʒ qꝛ ad nos q̃ ſumꝰ remoti acce
dũt. x Ab ex.p.t.h̃ dicit vt oñdat
orõnẽ danielis acceptã corã deo.
y Egreſſus ẽ ſermo.i.dei ſnĩa de fu/
turis. z Ego aũt veni vt indicarẽ
tibi.ſ.dei ſentẽtiã. a Quia vir de
ſiderioꝝ es.ſ.deo amabilis.Uel alitᷣ:
Deſiderioꝝ.i.deſiderans ſcire ſecreta
diuina ad dei laudẽ et populi libera/
tionẽ. b Tu ergo animaduerte ſer
monẽ et intellige.Frequenter excitat
eũ angelus ad oſtẽdẽdũ magnitudi/
nẽ ⁊ altitudinẽ diuini ſecreti ſibi reue
lãdi:qꝛ aduẽtꝰ chriſti apud hebreos
habebatᷣ pro maximo ſecreto. Ad qð
denotãdũ.lxx.ĩterp̃tes illud Eſa.ix.
Uocabitᷣ nomẽ eiꝰ admirabilis cõſi/
liarius:deꝰ fortis ⁊c̃.ſic trãſtulerunt.
Uocabitᷣ nomẽ eiꝰ magni cõſilij ange
lus:⁊ in hoc officiũ eccleſiaſticũ ſequi
tur trãſlationẽ eorũ.quia ſic accipitᷣ
ĩ introi/

a pr̃m nr̃oꝝ: hierłm et ppłs tuꝰ in
ſ gentibus.
opprobrio ſũt omnibꝰ ꝑ circũitũ
noſtrũ. Nunc ergo exaudi deꝰ no
ſter orationẽ ſerui tui ⁊ p̃ces eiꝰ:
a ſ imple qð ꝓmiſiſti. b ſ templum.
b c ⁊ oſtende faciẽ tuã ſup ſanctuã/
d rium tuũ quod deſertũ eſt. Pro/
a ſ nõ nos q̃ indigni. b ſ antropoſpatos qñ ex
audimur ĩclinare:deꝰ aurẽ videtᷣ qñ reſpicit:videtᷣ
nos dignãter reſpicere oculis qñ auertit faciẽ et
oculis et auribꝰ videmur indigni.
ptr̃ temetipſum inclinã deꝰ meꝰ
a ſ fac nos dignos viſione tua ⁊ auditiõe.
aurẽ tuã ⁊ audi :aperi oculos tu
os ⁊ vide deſolationẽ noſtrã ⁊ ci
a ſ ſi nõ nos ſaltẽ ciuitatẽ. b ſ da gloriã nomi
uitãtẽ ſup quã iuocatũ eſt nomẽ
ni tuo. a ſ qꝛ indigni.
tuũ. Neq̧ enĩ in iuſtificationibꝰ
a ſ humiliter. b ſ de q̃bus p̃ſumimꝰ.
noſtris ꝓſternimꝰ p̃ces ante faci
a ſ ſ̃m multitudinẽ miſerationũ tuarũ dele iniq̃/
em tuã:ſed in miſerationibꝰ tuis
tatẽ noſtrã. a ſ ſeruos. b ſ et ſi iratus.
e f multis. Exaudi dñe: placare dñe
a ſ et ſi aduerſus. b ſ qð petimꝰ. c ſ velociter
g exaudi nos. d ſ q̃ nihil maiꝰ q̃d ergo ꝓpt
h i attẽdẽ et fac. Ne moreris ꝓpt te/
ſemetipm̃ rogatus põt negare. ſ affectuoſe
ſ ideo. a ſ ne des alienis honorẽ tuũ.
metipſum deus meꝰ:qꝛ nomẽ tu
a ſ in protectionẽ.
um iuocatũ ẽ ſuper ciuitatẽ ⁊ ſup
ſ tuerere qð tuũ eſt. a ſ adhuc te loquẽte di
cam adſum. b ſ endiadis.
k ppłm tuũ. Cũq̧ adhuc loquerer
a ſ qꝛ eſt cõfeſſio laudis determinat. b ſ nõ tm̃
ppłi qꝛ ĩ multis offendimꝰ oẽs vel ex hũilitate ⁊ ſi
nõ peccauit ſe ppło adiũgit vt veniã cõſequatᷣ.
l m ⁊ orarẽ ⁊ cõfiterer peccata mea.
et peccata populi mei iſrael:vt ꝓ
ſternerem preces meas in cõſpe/
ctu dei mei:pro mõte ſancto dei
a ſ vñ adhuc eo loquẽte dicã ecce adſum.
n † mei adhuc loquẽte me in oratio/
a ſ nõ ſexũ ſed virtutẽ ſignificat honorabilio/
o p ne mea † Ecce vir gabriel quẽ vi
ri ſexu. a ſ in p̃terita viſione quã hic exequitᷣ.
q derã in viſiõe a pricipio cito vo/
a ſ qꝛ a ſacrificio matutino vſq̧ ad veſꝑtinũ ora/
tio durauit:⁊ iõ deũ ad miſe̾iam flexit.vñ: Mul
tũ valet deprecatio iuſti aſſidua.
r s lãs tetigit me in tempore ſacrifi
a ſ tã obſcura ẽ viſio vt etiã ꝓpħa doceri egeat.
t cij veſꝑtini:et docuit me et locu/
v † tus ẽ mihi. dixitq̧: Daniel nunc
a ſ nõ a facie dei ⁊ ab eo recederẽ q̃ vbiq̧ ẽ ſʒ vt
te docerẽ. ſ ab inuiſibilitate factꝰ tibi viſibilis.
egreſſus ſum vt docerẽ te ⁊ itelli
a ſ ex quo rogare incepiſti impetraſti
x geres. Ab exordio precũ tuarum
a ſ a deo. b ſ ſententia.
y z egreſſus eſt ſermo. Ego aũt veni
a ſ q̃ ignoras. b ſ ſiue deo amabilis:⁊ dei amore
dignꝰ vt ſalomõ ididia dicitᷣ vel vir deſiderioꝝ vt
ꝓ deſiderio tuo ſecreta audias cõſcius futurorũ.
a vt indicarẽ tibi † qꝛ vir deſiderio
a ſ ſi h̃ danieli dꝛ q̃d nos facere oportet:q̃rũ ocu
li ignorãtie tenebris et caligine vitiorũ cecati ſũt.
b ruʒ es tu. Tu ergo animaduerte
ſermonem:et intellige viſionem.

in introitu miſſe maioris in natiuita/
te domini. Septuagĩta hebdomadeſ.
Hic conſequenter ponitᷣ reuelatio fa/
cta danieli.⁊ diuiditᷣ in duas partes.
quia primo ponitᷣ ipſa reuelatio.ſecũ/
do ipius reuelationis expoſitio. ibi:
Scito ergo et aĩaduerte. Circa primũ
cõſiderãdũ ꝙ daniel motus ex cõſide
ratione ꝓphetie. Hieremie. orabat ꝓ
conſolatione populi iſrł ⁊ liberatione
eius de captiuitate babylonica: vt vi
ſum eſt in principio capituli. Et domi
nus qui plus dat q̃ȝ ab eo petatur ex
abundanti non ſolũ ſibi hoc futurum
reuelauit:ſed etiã liberationẽ fiẽdam
ꝑ chriſtũ:cuiꝰ erat figura illa libera/
tio de captiuitate babylonica:⁊ ſic do
minꝰ reuelauit Danieli plenũ intelle/
ctum ꝓphetie hieremie: qꝛ ĩ illis.lxx.
annis in fine quoꝝ liberatio captiui/
tatis babylonice facta eſt:figuratꝰ fu
it nũerus ſeptuagenariꝰ hebdomada
rũ:in cuiꝰ fine erat fienda liberatio ꝑ
fecta per chriſti paſſionẽ. Ad intelle/
ctũ aũt dicẽdoꝝ duo ſunt hic p̃mittẽ/
da primũ ẽ qualiter accipiẽda eſt hic
hebdomada.ſcðm ẽ quãtum cõtinet
lxx.hebdomade. Circa primum ſcien
dum eſt ꝙ hebdomada ideʒ eſt quod
ſeptimana vel ſeptena. et ideo aliqui
dixerũt ꝙ hic accipitᷣ ſeptena vel heb
domada iubileoꝝ:quaꝝ quelibet con
tinet quinquaginta annos. Alij autẽ
dixerunt ꝙ hic accipitur hebdoma/
da centenariorum quarũ quelibet cõ/
tinet centum annos. Sed vtrũq̧ iſto/
rũ patet falſũ.primo qꝛ adhuc nõ eẽt
ablatũ ſacrificiũ ⁊ hoſtia de hieruſa/
lẽ:nec ciuitas hieruſalem deſtructa ꝑ
ducẽ populi romani:quia ille hebdo/
made non eſſent implete. Contrariuʒ
aũt manifeſte apparet verum: qꝛ ante
iſta multis temporibus ciuitas hieru
ſalem deſtructa eſt per romanos: et ꝑ
conſequens ſacrificium ablatũ eſt in/
de et hoſtia et oblatio:quia non eſt li/
citum iudeis talia offerre alibi. Item
nũq̃ȝ inuenitᷣ in ſcriptura hebdoma/
da iubileorum vel centenariorum:ſed
bene inuenitur hebdomada dierum:
Leuit̃.xxiij. vbi agitur ð feſto pente
coſte:et hebdomada annorũ Leuit̃.
xxv. vbi agitur de iubileo. ⁊ ideo ex/ † ſ.a.c
ponere hunc paſſum de hebdomadi/
bus iubileorum vel centenarioꝝ eſt fi
cticiũ:cũ talis hebdomada vel ſepte/
na nõ inueniatᷣ alibi in ſcriptura. Itẽ
iudei nũq̃ȝ accipiũt hebdomadã cen
tenariorũ vel iubileorum: nec aliqui
eorum vnq̃ȝ expoſuerũt ſic iſtũ locuʒ.
⁊ ideo chriſtiani qui ſic volunt expo/
nere magis iudaiçant in hoc q̃ȝ ipſi:
per hoc cõcludentes ꝙ ꝑ locũ iſtũ nõ
poteſt probari chriſti aduentũ eſſe cõ/
pletum. Alio modo poteſt accipi heb
domada vel ſeptena dierũ: ſicut acci/
pitᷣ cõmuniter:⁊ hoc modo nõ poteſt
accipi hic:quia totum tẽpus.lxx.heb/
domadarum nõ cõtineret vltra annũ
et dimidiũ:⁊ ſic quod hic p̃dicitᷣ im/
plendũ in illis.lxx.hebdomadibꝰ fu/
iſſet impletum infra annũ et dimidiũ.
Tertio modo accipitᷣ hebdomada vł
ſeptena annoꝝ:quarũ quelibet cõti/ † ſ.a.b
net ſeptẽ annos:⁊ hoc mõ oportet ꝙ
accipiatᷣ hic ꝑ locũ a diuiſione. qꝛ nul
lo p̃dictorum modorum poteſt accipi
nec alius modus poteſt rõnabiliter
dici

dici ab eis:cum nõ inueniat hebdomada aliter dici in ſcriptu
ra:nec etiam in vſu cõmuniter loquentium. Sed adhuc reſtat
dubium qualiter accipiatur hic annus:quia vt dictum eſt hic
iſte hebdomade ſunt annorum:⁊ ſic acceperunt etiam oẽs ex/
poſitores tã hebrei ꝗ̃ catholici. Sed dubiũ eſt vtrũ iſti anni i/
telligant lunares vel ſolares q̃ diſtinguunt ab inuicẽ:qꝛ ann⁹
lunaris eſt breuior anno ſolari.xj.diebus. Dicit igit Beda et
Aphricanus ⁊ expoſitores catholici cõiter ĩpos ſequentes ꝙ
iſte.lxx.hebdomade ſunt annoꝝ lunariũ. Mouent aũt ad hoc
dicendũ ꝙ iudei ſic cõputãt vt dicũt. Item ꝑ hoc ꝙ in littera
iſte hebdomade dicunt abbreuiate: et ſic vident intelligi de
hebdomadibus annoꝝ lunariũ q̃ ſunt breuiores ꝗ̃ hebdo/
made ſolariũ. Sicut enĩ annus ſolaris excedit annũ lunarem
in.xj.diebus.ſic hebdomada vna annoꝝ ſolariũ excedit heb
domadã annoꝝ lunarium in.lxxvij.dieb⁹. Sed hoc dictũ nõ
videt verum.primo quia iudei nõ cõputant per annos luna/
res ſed tñ ſolares.aliter ſequeret ꝙ paſca eorũ iam circũiſſet
totum annũ.ita ꝙ celebratũ fuiſſet in quolibet tempore anni:
quia tenent facere paſca de mãdato legis.xiiij.luna primi mẽ
ſis. Si igit cõputaret per annos lunares:ſequeret ꝙ reuolu/
to anno paſca eorũ celebraret per.xj.dies ante ſolennitatẽ pa
ſcalẽ ꝑcedentis anni.⁊ ſic cõſequenter de alijs ſolennitatibus
paſcalibus. Ex quo ptz ꝙ infra ſatis breue tẽpus celebraret ĩ
oĩbus tẽporibus anni:qđ manifeſte ptz falſum ex vſu eorum.
Et ideo dicendũ ꝙ lꝫ iudei incipiãt annũ a prima luna ꝓpin/
quiori equinoctio vernali.tñ per emboliſmos fit equatio tꝑis
apud eos:qꝛ terti⁹ ann⁹ apud eos habet.xiij.lunationes. Itẽ
ꝙ dicit ꝙ hebdomade dicunt hic abbreuiate.nõ valet : qꝛ in
hebraico dꝛ ꝑciſe:⁊ ſonat ac ſi diceret ꝙ illud tẽpus eſt deter/
minatũ ⁊ taxatũ a deo:ita ꝙ illa abbreuiatio nõ ſonat hic di/
minutionẽ:ſed mag̃ determinatiõeꝫ tꝑis ⁊ ꝓfinitionẽ. Itẽ ex
poſitores iudeoꝝ ſuꝑ locũ iſtũ nunꝗ̃ fecerũt mentionẽ de an/
nis lunarib⁹ ſed tñ de ſolarib⁹.ex quo ptz ꝙ hic ſunt accipiẽ/
di anni ſolares:aliter nõ haberem⁹ argumẽtũ contra iudeos
cũ nullus eoꝝ modo ꝑdicto accipiat. Itẽ in toto veteri teſta/
mento fit cõputatio ꝑ annos ſolares:⁊ oẽs ſic cõputant:ſicut
manifeſte patet in Geneſi ⁊ alijs libris. Ex quo ptz ꝙ dictum
Bede et Aphricani ⁊ alioꝝ ſequẽtiũ ſupponit falſum. Sic igi
tur patet primũ ſcꝫ qualiter hebdomades hic ſunt accipiẽde:
ſcꝫ hebdomades annoꝝ ſolarium . ann⁹ aũt ſolaris continet
ccclxv.dies.annus aũt lunaris minor eſt.xj.diebus: vt dictũ
eſt. Secũdũ qđ eſt ꝑmittendũ ẽ quãtũ tẽpus cõtinẽt iſte.lxx.
hebdomades.⁊ patet de facili ꝙ continẽt.ccccxc.annos ſola/
res:qꝛ quelibet hebdomada cõtinet ſeptẽ annos.ſi vero mul/
tiplicent.lxx.ꝑ ſeptẽ reſultant.ccccxc. His viſis accedẽdum
eſt ad exponẽdũ lr̃am:⁊ circa hoc primo ponẽda eſt ⁊ reprobã
da quedã expoſitio q̃ apud iudeos eſt cõmunior ⁊ celebrior et
eſt expoſitio Ra.Sa. Iſte igit Ra.Sa.incipit cõputationem
lxx.hebdomadarũ a deſtructione tẽpli facta ꝑ nabuchodono
ſor ⁊ dicit eas cõpletas in deſtructione ſecũda tẽpli ꝑ Titũ et
Veſpaſianũ:ita ꝙ tẽpus mediũ inter iſtas duas deſtructiões
ſm ipm nõ cõtinet niſi.ccccxc.annos in q̇bus licet ppl'us iſrl'
ſuſtinuerit aliquas aduerſitates:tñ cũ hoc habuit aliquas ꝓ
ſperitates:qꝛ rediȷ̃t de captiuitate babylonica ⁊ tẽplũ fuit re/
edificatũ ⁊ ciuitas ⁊ ſacerdotes ⁊ principes in populo ꝓprijs
legib⁹ vti ꝑmiſſi ſunt. Sed poſt deſtructionẽ ſecũdã ꝑ Titũ ⁊
Veſpaſianũ cõpletis hebdomadib⁹ ꝑdictis ſunt ĩ ꝑfecta capti
uitate in qua dimittit eos deus. vt dicit Ra.Sa. vt ꝑ hoc deſi/
ſtant a peccatis ⁊ puniãt ꝓ ꝑteritis et mereant ꝙ viſiones ꝓ
phetarũ ꝺ chriſto impleant:⁊ iſta captiuitas durabit vſq; ad
aduẽtũ xp̃i. Sic igit adaptat lr̃am. Variat tñ lr̃am aliq̃ modo
accipiẽdo in aliq̇b⁹ locis aliter ꝗ̃ habeat trãſlatio noſtra: vt
videbit exponẽdo lr̃am. Dicit igit ſic : Septuaginta hebdo/
mades.i.ſeptuaginta ſeptene annoꝝ q̃ cõtinẽt tẽpus ꝑdictũ.
Preciſe ſũt.hec ẽ lr̃a hebraica ſm eũ.i. cũ ꝑciſione diffinita a
deo.ita ꝙ nõ ſũt plures nec pauciores. Suꝑ populum tuũ.ſ.
iſrl'. Et ſuꝑ vrbẽ ſanctã tuã.ſ.hierl'm a prima deſtructione q̃ fa
cta eſt ꝑ nabuchodonoſor vſq; ad ſecũdã q̃ futura eſt : ad hoc
vt ꝑfecte puniant de malefactis ſuis: ꝓpter qđ ſequit: Vt cõ/
ſumet ꝑuaricatio.i.vt deſiſtant a ꝑuaricationib⁹ ſuis.⁊ ꝑ hoc
mereant apud deũ ꝙ deleat iniquitas eoꝝ. Et adducat iuſti/
cia ſempiterna.i.vt in ſempiternũ iuſti fiant:⁊ tũc finaliter im
pleat viſio et ꝓphetia.i.ꝓmiſſiones facte ꝑ ꝓphetas de xp̃o:
Et vngat ſãctũſanctoꝝ.vbi enĩ nos dicim⁹: Sãctus Ra.Sa.
dicit: Sanctũ:⁊ ĩ hebraico nõ eſt diſtinctio:qꝛ eodẽ mõ ſcribit
⁊ ꝓnũciat in neutro ⁊ ĩ maſculino. Sic igit exponit: Vngat
ſanctũſanctorũ.i.tẽplũ qđ reedificabit ꝑ meſſiã: ⁊ arca teſta/
menti et alia vaſa ſanctuarij. Scito ergo ⁊ aĩaduerte. Hic po/
nitur

nit explicatio ꝑdicte viſionis magis in particulari:qđ ſic ex
ponit Ra.Sa. Scito ẽ ⁊ aĩaduerte: verba ſũt angeli danielẽ
excitantis ad attẽdẽdũ. De exitu ſermonis ita ꝙ vbi dicim⁹
ab exitu dicit ꝺ exitu.vt ꝑ ꝓpoſitionẽ cõiũctã nõ deſignet ter
minus a quo ſit incipienda cõputatio:ſed denotet materia ꝺ
qua angelus vult loqui.qꝛ.ſ̃.dixerat danieli: Ab initio pre/
cũ tuarũ egreſſus eſt ſermo. Vt ſit ſenſus: Tu daniel ſcito et
aĩaduerte de exitu ſermonis vt iterũ edificet hierl'm.i.intelli
ge diligenter qualiter ſermo egreſſus a deo de edificatiõe hie
ruſalem ſit intelligẽdus. Quia vſq; ad xp̃m ducẽ hebdoma/
des.vij.i.vſq; ad cyrũ qui dict⁹ eſt xp̃s Eſa.xlv. Hec dicit do
min⁹ xp̃o meo cyro ⁊c̃. Ipſe enĩ fuit dux iudeoꝝ inquãtũ ꝑce
pto ei⁹ reducti fuerũt de captiuitate babylonica:⁊ a deſtru/
ctione tẽpli et ciuitatis facta ꝑ nabuchodonoſor vſq; ad pri/
mũ annũ cyri fluxerũt.lij.anni qui faciũt ſeptẽ hebdomades
annoꝝ.i.xlix.annos et adhuc vltra tres annos:ſed angelus
nõ numerabat niſi hebdomades ꝑfectas. Tres aũt annos q̃
ꝑtinẽt ad hebdomadã ſequẽtẽ dimiſit:qꝛ numerant cũ heb/
domadib⁹ ſequẽtib⁹. Et hebdomadibus.lxij.reuertet ita ꝙ
vbi dicim⁹: Hebdomades.lxij.in noĩatiuo ipſe ponit in abla
tiuo:⁊ hoc fit ſine mutatione lr̃e hebraice:qꝛ oĩa noĩa hebrai/
ca ſunt indeclinabilia:ita ꝙ nõ eſt variatio ibi ꝑ caſus:ſꝫ tñ
ꝑ plurale ⁊ ſingulare ⁊ vbi dicim⁹: Et iterũ ipſe dicit: Reuer/
tet :qꝛ in hebraico ſatis cõſimiliter ſcribunt. Sic ẽ exponit:
Et hebdomadib⁹.lxij.i.in tꝑe qđ fuit a licẽtia data ꝑ cyrũ re
uertendi vſq; ꝓpe deſtructionẽ factã ꝑ Titũ: Reuertet.ſ. po
pulus de captiuitate. Et edificabit platea.i.ciuitas. Et muri
in anguſtia tẽpoꝝ:qꝛ in tꝑe illo toto habuerũt aliqua ꝓſpe/
ra:vt ptz in reditu captiuitatis ⁊ reedificatiõe tẽpli et cõſili/
bus:⁊ etiã aliqua aduerſa. Et poſt hebdomades.lxij. occide
tur.xp̃s.i.agrippa rex:de quo legit Act.xxvj.ꝙ fuit rex ĩ iu
dea:⁊ ſic dicit xp̃s ꝓpter hoc ꝙ reges inungebant: ſicut de
ſaule dꝛ.ij.Reg.j. Quare non timuiſti mittere manũ in xp̃m
dñi. Iſte aũt agrippa vt dicit Ra.Sa.occiſus ẽ circa illa tꝑa
ĩ q̇bus deſtructa eſt ciuitas ꝑ Titũ ⁊ Veſpaſianũ. Et nõ illi:
ſic enĩ eſt in hebraico vbi dicim⁹: Et nõ erit illi populus q̇ eũ
negatur⁹ eſt.ſic ergo exponit: Et nõ illi.i.ipſe agrippa nõ erit:
qꝛ ꝑ mortẽ tollet ꝺ medio. Alij aũt iudei moderni hoc addũt
ſic: Et nõ ei.i.nõ agrippa nec aliq̇s rex de cetero de gẽte iude
orum quouſq; veniat xp̃s ꝓmiſſus in lege ⁊ ꝓphetis. Et ci/
uitatẽ ⁊ ſanctuariũ diſſipabit populus cũ duce vẽturo : h̄ ex/
ponit ſicut et nos de deſtructione hierl'm ⁊ tẽpli facta ꝑ ducẽ
ꝓpl'i romani. Et finis ei⁹ vaſtitas.i.finis ppl'i romani:qꝛ ille
ppl's ⁊ oẽs aduerſarij iudeoꝝ finaliter vaſtabunt ꝑ regẽ meſ
ſiã. Et vſq; ad fineꝫ belli ſtatuta deſolatio.ita ꝙ vbi dicim⁹:
Poſt finẽ ⁊c̃.ipſe dicit: vſq; ad finẽ ⁊c̃.qđ exponit ſic cõtinu/
ando ꝑdict̃: ꝙ lꝫ oẽs aduerſarij iudeoꝝ vaſtẽt finaliter per
meſſiã.vt dictũ eſt:tñ ſtatuta.i.a deo diffinita deſolatio ciui/
tatis hierl'ꝫ ⁊ regni iudeoꝝ erit vſq; ad finẽ belli.ſ.gog ⁊ ma
gog.de q̇bus loquit Ezech.xxxviij. Et deuincent ꝑ regem
meſſiã ⁊ tũc reſtituet ciuitas hieroſolymitana et regnũ iude/
orũ:vt dicit iſte Ra.Sa. Cõfirmabit aũt pactũ mi'tis hebdo
moda vna ⁊c̃.qꝛ in vltima ſeptena annoꝝ fuerũt treuge inter
populũ romanũ ⁊ iudeos:q̃s treugas vocat h̄ pactũ.ſ.pacis
ſed iudei cito fregerũt treugas et rebellauerũt:⁊ ſic in medio
illi⁹ hebdomadis.ſ.ĩ quarto anno:venit exercit⁹ roman⁹ et
diſſipauit ciuitatẽ ⁊ tẽplũ ⁊ captiuauit ppl'm:⁊ ſic defecit ho/
ſtia et ſacrificiũ iudeoꝝ:qꝛ non eſt eis licitũ talia facere extra
hierl'm.⁊ hoc ẽ qđ dꝛ: Et ĩ dimidio hebdomadis .ſ.ĩ vltima
ei⁹ medietate. Deficiet hoſtia et ſacrificiũ. In tẽplo.i. in loco
vbi fuerat tẽplũ. Et abominatio deſolatiõis:qꝛ ibi fuit ſtatua
Adriani imꝑatoris poſita in loco vbi ſteterat arca : et vſq;
ad cõſummationem et finẽ belli gog.ſ.et magog. Perſeuera
bit deſolatio iudeorum:qꝛ deuictis gog et magog ꝑ meſſiam
reſtituet regnũ iudeorum: vt dicit. Contra iſtã expoſitioneꝫ
arguit primo de numero annoꝝ:quia a deſtructione hieru/
ſalem ꝑ nabuchodonoſor vſq; ad deſtructionẽ eius ꝑ Tituꝫ
et Veſpaſianũ:non poſuit iſte Ra.Sa.niſi.ccccxc.annos pre
ciſe:quia ſm omnes hiſtoriographos ſunt multo plures:ſed
hanc obiectionẽ omitto:quia in cõputatione annoruꝫ ſecut⁹
ſum Ra.Sa.tãꝗ̃ rõnabili⁹ dicentẽ ſuꝑ librũ Heſter ⁊ ĩ aliq̃
bus alijs locis. Itẽ id qđ exponit: Vt cõſumet ꝑuaricatio.i.
vt deſiſtãt a ꝑuaricatiõib⁹ ⁊ pctĩs:pꝫ eſſe falſũ:eo ꝙ a tꝑe de/
ſtructiõis facte ꝑ romanos nõ deſtiterũt iudei a pctĩs.imo ſũt
augures ⁊ ꝑiuratores ⁊ mult̃ alijs pctĩs irretiti:q̃ maxime ꝓ
hibẽt ĩ lege moyſi. Itẽ ꝯ id qđ exponit. Et deleat iniq̃tas.i.
mereãt apud deũ ꝑ captiuitatẽ modernã: vt iniq̃tas eoꝝ de/
leat apud deũ. Quero ab eis q̇ ſit iſta iniq̃tas delẽda:qꝛ aũ
captiuitatẽ

a Septuaginta hebdomades abbreuiate ſunt ſup po. Hebrei exponunt ita. Quaſi. O daniel ſcito ab hac die qua tibi nūc loquor. erat aūt ann⁹ prim⁹ darij qui occidit balthaſar: ⁊ regnū chaldeoꝝ in ꝑſas medoſq; tranſtulit: vſq; ad.lxx.annū hebdomadarū.i. ānos.cccc.xc.hec populo tuo ꝑ ꝑtes accidēt. Primū ꝓpiciabit tibi de⁹ ſicut ꝑ̄caris: ⁊ delebit peccatū: ⁊ finē accipiet ꝑ̄uaricatio. nūc ei vrbe ⁊ tēplo deſtructis ī luctu ē ꝓpl's: ſ; ī breui reſtaurabit: ⁊ nō ſolū h̄ fiet ī his.lxx. hebdomadib⁹ ſ; naſcetur x̄p̄s.i. iuſticia ſempiterna ⁊ ſignabitur viſio ⁊ ꝓphetia vt ꝓpheta nō īueniat ī iſrl': ⁊ vngat ſctūſſan-

Ps.44. ctorū d̄ q̄: Propt̄ea vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo

Leui.21.b le.⁊c. q̄ dicit: Sancti eſtote q̄ ego ſāct⁹ ſum.

Scito ḡ q̄ ab hac die qua nūc tibi loquor: ⁊ dei ſermonē ꝓmitto ꝙ reuertat ppl's ⁊ hieruſalē reſtauret vſq; ad x̄p̄m ⁊ deſolationez tēpli hebdomades numerēt.lxij. ⁊ alie.vij. in q̄b⁹ iuxta ordinē ſuū due res fient. de q̄b⁹ ante dixi: ꝙ reuertat ppl's ⁊ reedificet platea a neemia ⁊ eſdra ſub artarxerxe.xx. āno regni ei⁹: In fine ḡ hebdomadarū cōplebit dei ſnīa ī anguſtia tēporū qn̄ rurſū deſtruet tēplū ⁊ capiet ciuitas. Nā poſt.lxij. hebdomades occidet x̄p̄s: ⁊ nō erit ei⁹ ꝓpl's q̄ eū negatur⁹ eſt: ſiue vt illi dicūt: nō erit illi⁹ ppl'i īperiū qd̄ putabat ſe retenturū: ⁊ q̄d dico de x̄p̄o occidēdo: ⁊ negaturo ꝓpl'o penit⁹ deſerēdo: cū et ciuitatē ⁊ ſanctuariū diſſipatur⁹ ſit ppl's roman⁹ cū duce vēturo.i. Veſpaſiano: q̄ mortuo trāſactis.vij. hebdomadib⁹.i. an.xlix. beli⁹ adrian⁹ a q̄ poſtea d̄ ruinis hieruſalē vrbs helia cōdita ē: rebellātes iudeos timorupho magiſtro exercit⁹ pugnāte ſupauit: ⁊ tūc defecit hoſtia ⁊ ſacrificiū: ⁊ vſq; ad cōſūmationē mūdi cōtinuabit deſolatio.

Tertulianus Tertulian⁹ ī libro ꝯ̄ iudeos hec ad verbū ait: Vn̄ ḡ oſtēdim⁹ q̄ x̄p̄s venit intra.lxij. hebdomadas. Numer⁹ a primo anno darij qm̄ eo tp̄e oñdit danieli viſio hec: dicit ei intellige ⁊ cōijce a ꝓphetatione ſermonis r̄ndere me tibi hec q̄ ſequūt in textu de cōſtructione muri ⁊c. Vn̄ a primo āno darij debem⁹ cōputare. Tūc enī hanc viſionē vidit Daniel: Videam⁹ igit quot mō anni īpleant vſq; ad aduētū x̄p̄i. Dari⁹ regnauit annis.xix. artarxerxes.xlj. ochus q̄ ⁊ cyrus ānis.xxiiij. arg⁹ vno anno. ali⁹ dari⁹ q̄ ⁊ melas.xxj. alexāder macedo annis.xij. poſt eū regnauit ſother in alexādria ānis.xxxv. cui ſuccedēs philadelphus regnauit ānis trigītanouē. Poſt hūc euergetes ānis.xxv. deīde philopater.xvij. poſt hūc epiphanes.xxiiij. Itē alius euergetes annis.xxvij. Sother ānis.xxxviij. ptoleme⁹.xxxvij. cleopatra annis.xx. ⁊ menſib⁹ ſex. Itē cleopatra cōregnauit auguſto ānis.xiij. poſt cleopatrā auguſt⁹ alijs.xliij. īperauit. Nā oēs āni auguſti fuerūt numero.lvj. Scim⁹ aūt ꝙ ī.xl. āno ⁊ primo īperij auguſti q̄ poſt mortē cleopatre īperauit nat⁹ ē x̄p̄s: ⁊ ſupuixit auguſt⁹ ex q̄ nat⁹ eſt x̄p̄s annos.xv. ⁊ erūt reliq̄ tp̄a annorū ī die natiuitat' x̄p̄i in annū auguſti.xlj. poſt mortē cleopatre anni cccc.xxxvij. et mēſes vj. vn̄ implent.lxij. hebdomades: ⁊ dimidia: q̄ faciunt annos.cccc.xxxvij. ⁊ mēſes.vj. ī die natiuitatis x̄p̄i ⁊ manifeſtata eſt iuſticia eterna ⁊ vnct⁹ ē ſanctus ſanctorū

a ꝗ quaſi cito reſpiciet de⁹ populū tuū ꝓ q̄ rogaſti q̄ tñ nō ei⁹ ē ſicut dixiſti ibi: q̄ nomē tuū iuocatū eſt ſup.c. ⁊ ſup populū tuū: ſed tu⁹ eſt ꝓ quo ſupplicaſti. b ꝗ annorū.i.cccc.xc. ab exitu ſermōis vt iterū edificet hieruſalē. c ꝗ nō numero.ſ. vt nō ſint.cccc.xc. āni ſed quantitate: nō ei vt aiunt ſm̄ annū ſolarem cōputant q̄ h; dies.ccclxv. ſed ſm̄ lunarē annū q̄ habet dies.cccliiij. ſuperat ſolaris lunarem dieb⁹.xi.

a Septuāginta hēbdomades ābbreuiate ſunt ſup populuz tūum b c

a ꝗ nō meū vt dixiſti: Simile loquit de⁹ in exodo ad moyſen: Deſcēde q̄ peccauit populus tu⁹ quaſi nō meus quē deſeruit.

captiuitatē babylonis fuerūt iudei idolatre maximi ⁊ occiſores ꝓphetaruz: vt pt; ex quarto libro Regū: ⁊ multis alijs pctīs irretiti: ⁊ tñ ꝑ oib⁹ iſtis delēdis nō ſuſtinuerūt captiuitatē niſi.lij. annis: ſm̄ Ra.Sa. Sz tp̄e aūt titi ſuſtinuerūt captiuitatē ꝑ.M.cc.annos ⁊ ampli⁹: ⁊ adhuc neſciūt terminū captiuitatis: ḡ oportet illa iniq̄tas q̄ ꝑ hāc captiuitatē delet ſit maior quaſi incōparabiliter q̄; illa q̄ ꝑ̄ceſſit captiuitatē babylonicā: ſ; nō pōt aliq̄ aſſignari niſi illa q̄ interfecerunt x̄p̄m q̄ fuit maxima iniq̄tas. A reditu enī captiuitatis babylonice nō legunt iudei fuiſſe idolatre vel occiſores ꝓphetarū et actores cōſimiliū criminū ſicut añ. ꝓpt̄ qd̄ nulla alia cā hui⁹ captiuitatis pōt aſſignari rōnabiliter niſi occiſio x̄p̄i ſm̄ ꝙ predixit ſaluator Luce.xix. Vidēs ieſus ciuitatē ſactū hierl'm ⁊c. ⁊ ſic nō ē expectandus x̄p̄s de futuro: vt dicit iſte expoſitor. Itē ꝯ̄ illud qd̄ dicit: Et ipleat viſio ⁊ ꝓphetia.i. ꝑ meritū iudeoꝝ in hac captiuitate implebūt viſiōes ⁊ ꝓphetie de x̄p̄o q̄ Aggei.ij. d̄r: Adhuc vnū modicū ⁊ mouebo celū ⁊ terrā ⁊c. Sequit: Et veniet deſiderat⁹ cūctis gētibus ⁊ replebo domū iſtā gl'ia. Scd̄m oēs expoſitores catholicos ⁊ hebreos iſte deſiderat⁹ cūctis gētib⁹ intelligit x̄p̄s Cū ḡ dicat ꝓph̄a ꝙ poſt vnū modicū debeat venire nō pōt adhuc ītelligi vētur⁹ de futuro: q̄ a tp̄e Aggei vſq; ad deſtructionē factā ꝑ romanos fluxerūt.cccc.anni ⁊ pl⁹ ſm̄ cōmunē cōputationē. ſm̄ v̄o cōputationē hebreoꝝ fluxerūt anni.cccc.xx. Et iterū a deſtructiōe facta ꝑ Titū vſq; nūc fluxerūt āni.M.ccliij.ſ. vſq; ad ānū dn̄i.M.ccc.xxviij. īcluſiue ī q̄ hec poſtilla fuit vltimate correcta. tm̄ aūt tp̄s nō pōt dici modicū. Itē ī eadē auctoritate dic̄ ꝓph̄a ī ꝑſona dn̄i: Replebo domū iſtā gl'ia: ⁊ loq̄t ꝓph̄a d̄ tēplo reedificato poſt captiuitatē babylonicā: ḡ ſtāte iſto tēplo venit deſiderat⁹ cūct' gētib⁹.i. x̄p̄s. Itē ꝯ̄ id qd̄ dicit: Et vngat ſāctūſāctoꝝ: ꝑ h̄ ītelligēs arcā teſtamēti ⁊ alia vaſa ſāctuarij q̄ ꝑ meſſiā debēt recuperi. q̄ d̄r Iere.iij. Cū multiplicati fuerit' ⁊ creuerit' ī terra. In dieb⁹ illis ait: dn̄s: Nō dicēt vltra arca teſtamēti dn̄i: neq; aſcēdet ſup cor: neq; fiet vltra ⁊c. ḡ nō ſūt ꝑ meſſiā recuperāda. Itē ꝙ hic x̄p̄m vocat Cyrū: et poſtea agrippā cū ſubdit: Occidet x̄p̄s. pt; falſū ex mutatione ꝑſone: q̄ ꝑſeriē text⁹ pt; ꝙ loquit de eodē x̄p̄o. Itē ꝙ dicit agrippā occiſū circa tp̄a deſtructionis ciuitatis ꝑ Titū et Veſpaſianū: videt eē manifeſtū falſū: q̄ h̄ nō h̄r ī aliq̄ hiſtoria autētica: īmo Ioſephus libro de iudaico bello dicit eū cōfederatū fuiſſe romanis tp̄e iſti⁹ belli. Itē qd̄ poſtea ſubdit: Vſq; ad finē belli gog ⁊ magog ſtatuta ē: id eſt diffinita ē a deo deſolatio ciuitatis hierl'm h̄ pt; falſū: q̄ ciuitas hieroſolymitana reedificata fuit poſtea ꝑ Adrianū īꝑatorē. Itē qd̄ ſubdit: Cōfirmabit aūt pactū multis ⁊c. qd̄ exponit de treugis fact' inter iudeos ⁊ romanos circa tp̄s deſtructiōis ciuitat': videt manifeſte falſū: q̄ Ioſephus de h̄ nō loquit nec ī libro antiq̄tatū: nec ī libro de iudaico bello: vbi diligēter deſcribit oīa q̄ fuerūt facta īter ꝓpl'm iudaicū ⁊ romanū tp̄e illo. h̄ etiā pt; ꝑ h̄ qd̄ d̄r in lr̄a. Mult'. q̄ ſi eēt verꝝ fuiſſet factū cū oīb⁹ iudeis: ⁊ nō cū aliq̄b⁹ tm̄. Ex oīb⁹ ꝑ̄dict' pt; expoſitio ꝑ̄dicta falſa ⁊ irrōnabilis. His viſis ponēda eſt expoſitio catholicoꝝ dicētiū iſtas hebdomades īpletas ī x̄p̄i paſſiōe. Circa qd̄ ſciendū ꝙ eſt vna cōis expoſitio quā ſequūt cōiter expoſitores catholici. ⁊ ē expoſitio Bede: ſ; illā ad p̄ñs omitto duplici de cā. Vna eſt ꝙ hec expoſitio ponit multū expꝛ̄ſſe ī gloſa ſup Danielē ī loco iſto: ⁊ in ſcholaſtica hiſtoria: ⁊ id̄o ibi pōt recurrere q̄ vult eā ibi videre. Alia cā eſt: q̄ illa expoſitio videt mihi falſa: quia cōputat ꝑ annos lunares ſuꝑponēdo ꝙ h̄ mō cōputāt iudei qd̄ ē.ſ. īprobatū vt viſū eſt. Et id̄o aliter expono cōputādo ꝑ annos ſolares. Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ cōputatio ānorū ſolariū dupliciter pōt accipi. Vno mō ſm̄ Ioſephū ſm̄ quē a reditu captiuitat' babylonice vſq; ad ꝑ̄ncipatū machabeoꝝ fluxerūt āni.cccc.xiiij. vt h̄r ī libro ātiq̄tat' iudaice. Pricipat⁹ v̄o machabeoꝝ durauit c.xxvij. annis ātiq̄tat' iudaice li.xiiij. ca.vl. Ex tūc herodes aſcalonita cui⁹ tp̄e nat⁹ fuit x̄p̄s: vt h̄r Matth.ij. regnauit ī iudea.xxviij. ānis vſq; ad natiuitatē x̄p̄i: nec obſtat ꝙ aliq̄ hiſtorie dicūt x̄p̄m natū.xxxj. anno regni herodis q̄ cōputāt ab anno q̄ fuit ei datū regnū ꝑ imꝑtorē romanū qd̄ fuit ꝑ tres ānos anteq; haberet illud occiſo antigono: q̄ vltim⁹ regnauit d̄ machabeis: ⁊ īde fluxerūt.xxix. āni ⁊ pricipiū.xxx. vſq; ad baptiſmū x̄p̄i Luce.iij. Ieſus erat incipiens.xxx. annoꝝ ⁊c. ⁊ īde fluxerūt.vij. anni vſq; ad.iiij. ānū poſt paſſionē ei⁹. Iſti v̄o anni ſimul iūcti faciūt.cccccc.v. ānos. a quibus ſi reſcindāt.cxv. anni qui fluxerunt a reditu captiuitatis babylonice accipiendo a primo anno cyri q̄ ex tūc dedit ppl'o licētiā redeūdi d̄ babylone vſq; ad.xx. ānū excluſiue artarxerxis: q̄ tūc miſit neemiā ad reedificādū ciuitatē hierl'm. Neemie.ij. remanēt.cccc.xc. āni q̄ faciūt.lxx. hebdomades annoꝝ ſolariū. Et ſic nūer⁹.lxx. hebdomadarū īcipit a.xx. āno īcluſiue regni artarxerxis. ⁊ terminat ī quarto anno poſt paſſionē x̄p̄i. M̄ō reſtat oñdere. ꝙ a p̄mo anno cyri vſq; ad.xx. ānū artarxerxis fluxerūt.cxv. āni qd̄ oñdit ꝑ chronicas latinorū ſm̄ q̄s cyr⁹ regnauit.xxx. annis: cābyſes fili⁹ ei⁹.viij. duo magi.vij. mēſib⁹ q̄ ꝓ vno āno cōputatur q̄ ſūt maior ps anni. dari⁹ hyſtaſpis.xxxvj. xerxes fili⁹ ei⁹.xx. artaban⁹ mēſib⁹.vij. q̄ cōputāt ꝓ vno anno artarxerxes.xix. vſq; ad miſſionē neemie. Anni vero iſti ſimul iūcti ſūt.cxv. His viſis accedēdū ē ad lr̄am. cū dicit:

a Septuagīta hebdo. vbi primo ponit hebdomadarū reuelatio. cū d̄r: Septuaginta hebdomades q̄ cōtinēt.cccc.xc. annos vt.ſ. dictū ē. b Abbreuiate ſūt.i. ſūt regiſtrate ī dei ꝑ̄ſcientia. c Sup ppl'm tuū.ſ. iudaicū.

Et ſup

a ſ nō meã. b ſ in paſſione
⁊ ſup vrbē ſanctam tuã: vt cōn a b+
xp̄i q̄ tulit peccata mūdi. a ſ delera.
ſumetur ꝑuaricãtio: ⁊ finem acci/ c
a ſ expoſitio. ſ tpe gratie.
piat peccatum: ⁊ dēleatur iniqui
a ſ euãgeliȷ̄. ſ q̄ legis iuſticiã vincat.
tas: ⁊ adducat̃ iuſticia ſempit̃na: d
a ſ lex ⁊ ꝓphete vſq₃ ad Johãnē: qꝛ añ aduētum xp̄i hec oīa magis ſperabat̃ q̄₃ tenerentur.
ẽt ipleat̃ viſio ⁊ ꝓp̄hia: et vngat̃ e f

ſanctoꝝ.i.xp̄s ⁊ ſignata ē viſio ⁊ ꝓphetia ⁊ dimiſſa ſūt peccata p fidē noīs xp̄i. Quid ē aūt ꝙ dicit ſignare viſū ⁊ ꝓphetiã qm̄ oēs ꝓphete vēturū annūciabant ⁊ paſſurū. Quia ġ iple tā ē ꝓphetia: p aduentū eiꝰ ſignari dicebat viſionem ⁊ ꝓphetiã: qm̄ ſignaculū ē oīm ꝓphetaꝝ implēs oīa q̄ retro d̄ eo annūciabãt ꝓphete: qꝛ poſt aduētum et paſſionē eiꝰ iã nō viſio neq₃ ꝓphetia ē q̄ xp̄m nūciet eſſe vēturū. ⁊ paulopoſt inq̄t videamꝰ quid alie. vij. ⁊ dimidia hebdomades: q̄ ſupſūt diuiſe ī abſciſione prioꝝ hebdomadarū ī q̄ anno vel actu ſint implete. Poſt auguſtū enī q̄ ſupuixitꝑ natiuitatē xp̄i anni. xv. efficiūt̃. cui ſucceſſit tyberiꝰ ceſar ãnis. xxij. ⁊ mēſibꝰ ſeptē. ⁊ diebꝰ. xxviij. anno. xv. imperij eius baptiçat̃ xp̄s: habēs ãnos q̄ſi. xxx. Itē gaius caligula ãnis tribꝰ mēſibꝰ octo diebꝰ. xiij. Nero annis. xiiij. menſibꝰ. vij. diebꝰ. xiij. Galba mēſibꝰ. vij. diebꝰ. xxviij. Otto īpatoꝛ. viij. mēſibꝰ diebꝰ tribꝰ. vitelliꝰ mēſibꝰ. viij. diebꝰ. xxviij. veſpaſianꝰ ãno p̄mo īperij ſui debellauit iudeos ⁊ fiūt anni numero. lij. ⁊ mēſes ſex. Nã impauit ãnis. xj. atq₃ ita ī die expugnatiōis iudei ipleuerūt ſeptuagīta hebdomades p̄dictas a daniele. Septuaginta. Beda in libro de natura rerū. Hec v̄ba xp̄i incarnatiōe₃ deſignãt. q̄ le
Ps.44 gem ⁊ ꝓphas impleuit. ⁊ vnctꝰ ē o.l.p̄.p. ſuis hebdomades. lxx. p ſeptenos ãnos diſtincte. cccc. ⁊. xc. ãnos lunares inſinuant. S₃ notãdū ꝙ eaſdē hebdomadas nō ſimplicit̃ ãnotas: ſ₃ abbreuiatas aſſerit occulte cōmonēs vt breuioꝛes ſolito annos nouerimꝰ indicatos. Scito ġ inq̄t ⁊ aduerte ab exitu ſermonis vt iteꝝ edificet̃ hierl̃₃ vſq₃ ad xp̄m ducē hebdomades vij. ⁊ hebdomades. lxij. erūt ⁊ rurſus edificabit̃ platea: ⁊ muri ī anguſtia tp̄s. eſdra narrãte didicimꝰ ꝙ neemias pincerna regis artaxerxis. xx. ãno regni eiꝰ mēſe niſã impetrauit ab eo reſtaurari muros hierl̃m. tēplo mł̃to añ cyro ꝑmittente ꝯſtructo ⁊ qđ ip̄m q₃ opꝰ vt dictū ē ī anguſtia tp̄is ꝑfecerit: adeo ſc₃ a finitimis gētibꝰ impugnatꝰ vt ſtructoꝛes ſinguli gladio tenes accīcti vna manu pugnaſſe: altera murū recupaſſe narrent̃. Ab h̄ igit̃ tp̄e vſq₃ ad xp̄m ducē. lxx. hebdomades computãt̃. i. ãni duodenoꝝ menſiū lunariū. ccccxc. q̄ ſunt ãni ſolares. cccclxxv. Siquidē p ſe a p̄fato. xx. ãno reg̃ artaxerxis vſq₃ ad moꝛtē darij regnauerūt ãnis. cxviij. Ex hinc macedones vſq₃ ad iteritū cleopatre annis. ccc. inde romani vſq₃ ad xviij. tyberij ceſaris ãnū monarchiã tenuerūt ãnis. lvij. q̄ ſūt ſimul vt dixīmꝰ anni ſolares. cccclxxv. Et ꝯtinent̃ circul̃ decēnouenalibꝰ. xxv. decies enim nouies. xxv. fiūt. cccclxxv. et qꝛ in ſingulis circulis emboliſmi. vij. accreſcūt multiplica. xxv. p. vij. ⁊ fiūt. clxxv. q̄ ſūt mēſes emboliſmi. cccclxxv. ãnoꝝ. Si ġ vis ſcire q̄t ãnos lunares faciãt iſti mēſes: diuide p duodecim. clxxv. mēſes ⁊ faciūt ãnos. xiiij. ⁊ mēſes. vij. hos iūge ad ſupꝛadictos. cccclxxv. annos erūt. cccclxxxix. anni ⁊. vij. mēſes. ⁊ hos ſupfluos mēſes adde ad ptem octauidecimi ãni imperij tyberij ſ̄m q̄ dn̄s paſſus ē ⁊ inuenies p̄finitas hebdomadas vel p̄finitū terminū. i. ab exitu ſmonis q̄ p̄ceptū eſt vt reedificaret̃ muri hierl̃m. vſq₃ ad eiꝰ paſſionem. lxx. hebdomadas abbreuiatas. i. annos lunares. ccccxc. Ad eiꝰ v̄o baptiſmū q̄ñ vnctꝰ ē ſanctuſſanctoꝝ. deſcēdēte ſup eū ſp̄ūſancto. ſic̄ colūba nō ſolū hebdomadas. vij. ⁊. lxij. fuiſſe cōpletas ſed et ptē iã ſeptuageſime hebdomade inchoatã: ⁊ pꝰ hebdomadas inq̄t. lxij. occidet̃ xp̄s. ⁊ nō erit eiꝰ populꝰ q̄ eum negaturꝰ eſt. Nō ſtatim pꝰ. lxij. ⁊. vij. hebdomadas. ſ₃ ī fine. lxx. hebdomade occiſus ē: xp̄s quã id̄o quãtū cōijcere poſſumꝰ ſegregauit a ceter̃ hebdomadibꝰ qꝛ d̄ hac erat plura relaturꝰ. Nã ⁊ xp̄s ī illa crucifixus ⁊ a ꝑpl̃o ꝑfido nō mō ī paſſiōe: veꝝ ꝯtinuo ex q̄ a Johãne p̄dicari cepit: negatus ē. Qđ autē ſequit̃: ⁊ ciuitatē ⁊ ſanctuariū diſſipabit ꝑpl̃s cū duce vēturo ⁊ finis eiꝰ vaſtitas: ⁊ poſt finē belli ſtatuta deſolatio: nō ad. lxx. hebdomadas ptinet. p̄dictū enī fuerat ꝙ ip̄e hebdomades vſq₃ ad xp̄i ducatū ptingerēt: ſ₃ ſcriptura p̄dicto aduētu et paſſione ip̄iꝰ. q̄d etiã poſt hãc ꝑpl̃o q̄ eū accipe nollet eſſet euenturū oſtendit. ducē enī eſſe venturū tytū dicit. q̄ ſc₃. xlij. anno dominice paſſiōis ita cū ꝑpl̃o romano ciuitate₃ ⁊ ſanctuariū diſſipauit. vt nō remaneret lapis ſup lapidē. Vñ his p anticipationē p̄libatis moꝝ ad exponēdū hebdomade quã omiſerat euentu₃ redit. Cōfirmabit ãt pactū. ſ. fidei mult̃. hebdomadaſ vna. i. ip̄a nouiſſima. in q̄ vel Johes baptiſta: vel dn̄s vel apl̃i p̄dicãdo. mł̃tos ad fidē ꝯuerterūt. ⁊ ī dimidio hebdomadis deficiet hoſtia

ciet hoſtia ⁊ ſacrificiū dimidiū hebdomadiſ huiꝰ q̄ntuſdecimꝰ annꝰ tyberij ceſar̃ erat: q̄ñ inchoato xp̄i baptiſmate hoſtiariū purificatio fidelibꝰ paulatim vileſcere cepit. Itē qđ ſequit̃ ī tēplo erit abominatio deſolatiōis: ⁊ vſq₃ ad ꝯſūmatione ⁊ fine₃ pſeuerabit deſolatio. ad ſequētia tēpoꝛa reſpicit: cuiꝰ ꝓphetie veritatē hiſtoꝛia veteꝝ et nr̃oꝝ tēpoꝛū euētus teſtat̃. Totū ideo teſtimoniu₃ ꝓphete ponētes q̄tu₃ facultas ſuppetebat expoſuimus: qꝛ h̄ ⁊ a pleriſq₃ lectoꝛibꝰ ignoꝛari ⁊ ſpeciale genus hebdomade flagitare cognouimꝰ. fallūt̃ enī q̄ putãt hebꝛeos talibꝰ ãnis vſos. alioq̄n tota veter̃ inſtrumēti ſeries vacillat: nec vlliꝰ etas tãta quãta ſcp̄ta ē debet ītelligi: ſ₃ ad lune curſū ſtringi. Sciēdū ſane ꝙ aphꝛicanꝰ hebdomadarū curſū quē nos ī decimūſeptimū vel decimūoctauū tyberij ceſar̃ annū q̄ dn̄m paſſū credimꝰ. iuxta chꝛonica₃ euſebij ꝑduximꝰ ab eodē q̄ nos incipiens exoꝛdio q̄ntodecimo eiuſdē imperatoꝛis anno: q̄ eū paſſum credidit putat eſſe cōpletū. ponens ãnos regni ꝑſarū. cxv. macedonū. ccc. romanoꝛū. lx. Sed diligens lectoꝛ qđ mag̃ putauerit ſequēdū eligat. Aphꝛicanꝰ. Viceſimo ãno artaxerxis regis ꝑſaꝝ ꝓceſſit ſermo q̄ñ Neemias eius pincerna ſicut in Eſdra legitur rogauit et impetrauit vt reedificaretur hieruſalē ⁊ hic eſt ſermo qui egreſſus eſt q̄ extruende vꝛbis dedit licentiã que vſq₃ ad tempus illud vicinarum gentiū patebat incurſibus. Siquidem ad cyri regis imperium qui volentibus reuerti in hieruſalē dederat poteſtatem ieſus ⁊ çoꝛobabel ⁊ eſdras ſacerdos: et qui cū eis ꝓficiſci voluerunt templū ⁊ vꝛbem ⁊ muros eius edificare conati ſūt. ꝓhibentibus in circūitu nationibꝰ ne impleretur opus: q̄ſi hoc fieret regis iniuſſu. Pendebat ergo opus īterruptu₃: vſq₃ ad neemiã: et. xx. artaxerxis annum quo tempoꝛe regni perſaru₃. centū. xv. anni fuerant euoluti. captiuitatis aute₃ hieruſalem clxxxv. Tunc primu₃ artaxerxes iuſſit muros extrui. ⁊ neemias pꝛefuit operi. Tūc edificata eſt platea ⁊ muri circūdati. Ex illo tēpoꝛe ſi numerare velis. lxx. ãnoꝛū hebdomadas vſq₃ ad chꝛiſtū inuenire poteris. Si v̄o harū hebdomadaru₃ p̄ncipiū ab alio tēpoꝛe ſumimꝰ: ⁊ tempoꝛa nō occurrunt ⁊ multa cōtraria incurrimꝰ. Nã ⁊ ſi a cyro ⁊ pꝛima eiꝰ indulgētia: q̄ iudeoꝝ laxata eſt captiuitas. lxx. hebdomadas numeramꝰ: cētū ãnos ⁊ eo ampliꝰ inueniemus qui iſtū hebdomadarū excedant numerū: ⁊ multo plures ſi ex quo danieli locutus eſt angelꝰ: additurq₃ ampliōꝛ numerus ſi captiuitatis principiu₃ habueris hebdomadarū exoꝛdiū. ꝑmanſit enī regnum perſaru₃ vſq₃ ad initium macedonū annis. ccxxx. ⁊ macedones regnauerūt annis. ccc. atq₃ exinde vſq₃ ad annum. xv. tyberij ceſaris q̄ñ chꝛiſtus paſſus eſt anni ſūt. lx. qui omnes faciūt. dxc. ita vt cētum ſupſint anni. a viceſimo aute₃ anno artaxerxis vſq₃ ad chꝛiſtū cōplentur hebdomade. lxx. iuxta lunarē ſupputationē hebꝛeoꝛū: qui mēſes non iuxta ſolis ſed lune curſū numerant. Nã a centeſimo ⁊. xv. anno regni perſarū q̄ñ artaxerxis eiuſdem regni viceſimū imperij ſui agebat ãnū: ⁊ erat octogeſime ⁊ tertie olympiadis ãnus quartꝰ vſq₃ ad ducēteſimã ⁊ ſecūdã olympiadem ⁊ ſ̄m eiuſdē olympiadis annu₃ tyberijq₃ ceſaris annū. xv. colligunt̃ anni. cccclxxv. qui faciūt ãnos hebꝛeoꝝ. ccccxc.

Nota aphꝛicanū ⁊ bedã in ſūma cōuenientes in hoc ſolo diſſentire qđ aphꝛicanꝰ dicit regni romani ſexaginta ãnos fuiſſe vſq₃ ad. xv. annum tyberij ceſaris quãdo dicit paſſum chꝛiſtū. Beda v̄o. lvij. annos vſq₃ ad. xviij. annū regni tyberij ceſar̃ quãdo dicit chꝛiſtū paſſum. Licet ergo dicat. lvij. annos fuiſſe vſq₃ ad annū. xviij. tyberij ceſaris in quo innuit non niſi. lvij. annos fuiſſe vſq₃ ad. xviij. annū tyberij ceſaris. tñ cum aphꝛicano in ſūma ꝯuenit: qꝛ qđ aphꝛicanus in regno perſarū minꝰ ponit: in regno romanoꝝ plus ponit ſed ſequamur Bedã q̄ dicit chꝛiſtū. xviij. anno tyberij paſſum fuiſſe: qꝛ ſ̄m Lucã ſtatim pꝰ. xxx. annū q̄ fuit. xv. annꝰ tyberij ceſar̃ xp̄s ē baptiçatꝰ De inde pꝰ tres ãnos paſſus ⁊ ſic. xviij. nō. xv. an. tyberij ceſaris.

Nico. de lyra

Scito ġ

a Et ſup vꝛbē ſanctã tuã. ſ. hierl̃m. b Ut ꝯſumet̃ p̄uaricatio. i. terminet̃. ideo ſubdit̃: c Et finē accipiat peccatum. p chꝛiſti paſſionē. d Et adducatur iuſticia ſempiterna. p eius p̄dicationem. e Et impleat̃ viſio et ꝓphetia. de chꝛiſto pꝛedicta. f Et vngatur ſanctuſſanctoꝝ. i. chꝛiſtus qui in humanitate vnctus eſt oleo gratie pꝛe conſoꝛtibus ſuis.

ẜ e Scito ģ. Nō nos moueāt hebrei ſi pri⁹ numerenꝭ. vij. hebdomades. ⁊ poſtea. lxij. ⁊ rurſus vna ī duas ptes diuidatur. Eſt enī h̄ idioma hebrei ſmonis: ⁊ antiq̄ latinitatis: vt añ minorē numerū ſuputēt poſt maiorē: v̄bi grā. Nos iuxta ꝓprietatē lingue nr̄e nūc dicim⁹ abraā vixit ānos. clxxv. Illi econtrario vixit. v. lxx. c. Non igiꝭ vt legiꝭ ita adimpleꝭ: ſ vt totuꝫ pariter ſuppuꝭ: ita finē accepit. Nec ignorādū q̄ſdam illoꝝ dicē: q̄ vna hebdomadas h̄ q̄ dr̄: Cōfirmabit a. p. m. e. v. diuidatur ī veſpaſianū ⁊ adrianum: vt iuxta hiſtoriā Joſephi veſpaſian⁹ ⁊ tytus trib⁹ ānis ⁊ ſeptē mēſib⁹ pacē cū iudeis fecerint. Tres autē āni ⁊ ſex mēſes ſb adriano cōputenꝭ: qñ hierl̄m oīno ſubuerſa ē: ⁊ iudei cateruatim ceſi: ita vt a iudee q̄ꝫ finib⁹ ꝓpellerēꝭ. h̄ aiunt hebrei nō magnope curātes a primo anno darij regis pſaꝝ vſq̄ ad extremā euerſionē hieruſalē: que ſub adriano accidit: computari olympiades. clxxiiij. i. annos. dcxcvj. qui faciūt hebdomadas hebraicas. xcix. ⁊ ānos tres qñ chochebas dux hebreoꝝ ē oppreſſus ⁊ hierl̄m vſq̄ ad ſolum diruta eſt. ẜ Cōfirmabit

a ſ attentū reddit.

a ſactuſſactoꝝ. Scitō ģ ⁊ aīaduerte a

Nico.de lyra

a Scito ģ. Hic ꝯñter poniꝭ dicte reuelatiōis expoſitio. Ad cui⁹ ītellectū ꝯſiderandū ꝙ angel⁹ diuidit. lxx. hebdomades in tres ptes. ſ. in. vij. ⁊ lxij. ⁊ vnam: qꝛ in iſtis ptib⁹ ſpecialia opa facta ſūt in ppl̄o iuda. Nā in p̄mis. vij. ppl̄s cū labore magno reedificauit hierl̄m ⁊ eam tenuit ꝯ̄ aduerſarios. naꝫ vna manu faciebāt op⁹ ⁊ altera tenebāt gladiuꝫ. Neemie. iiij. ꝓpꝭ aduerſarios inſurgētes in edificatiōe. ⁊ poſt ī alijs. lxij. ppl̄s aliqñ habuit ꝓſpera aliqñ aduerſa. in vltima v̄o xp̄s p̄dicauit ⁊ paſſus fuit. ⁊ fides xp̄i multū fuit dilatata p p̄dicatiōeꝫ aplōꝝ poſt xp̄i mortē: vt ptꝫ in actib⁹ aplōꝝ. Dixit igiꝭ angelus. Scito ģ ⁊ aīaduerte tu daniel q̄liter hebdomades ſūt intelligēde. Ab exitu ſmonis vt iterū edificeꝭ hierl̄m ſcꝫ a. xx. anno artaxerxis tūc mittētis neemiā ad ei⁹ reedificationem. Uſq̄ ad xp̄m ducē. i. vſq̄ ad xp̄i baptiſmū in q̄ fuit declarat⁹ dux fideliū p patris ⁊ ſpūſſancti teſtimoniū. Mat. iij. Hebdomades ſeptē in q̄b⁹ ppl̄s tu⁹ cū labore magno ciuitatē reedificabit ⁊ tenebit. Et hebdomades. lxij. in q̄b⁹ nūc aduerſa nūc ꝓſpera ſuſtinebit. Et rurſū edificabiꝭ platea et muri ⁊c̄. h̄ dicit ad oſtendendū q̄d futurū erat in ſeptē hebdomadib⁹ primis. Et p⁹ hebdomades. lxij. cū. vij. primis q̄ faciunt hebdomades. lxix. occideꝭ xp̄s. ſ. ī vltima hebdomada q̄ īcipit a baptiſmo xp̄i: qꝛ poſt baptiſmū p̄dicauit trib⁹ ānis cū dimidio ⁊ tūc paſſus fuit ī medio illi⁹ hebdomade. Et nō erit ppl̄s ei⁹ q̄ eū negatur⁹ ē: qm̄ iudei negātes eū corā pilato ex tūc nō fuerūt ei⁹ ppl̄s. Et ciuitatē ⁊ ſanctuariū. i. hierl̄ꝫ ⁊ tēplū. Diſſipabit ppl̄s cū duce vēturo. i. exercit⁹ roman⁹ cū p̄ncipe tyto. Sciendū itaq̄ ꝙ hec diſſipatio non fuit impleta infra dictas hebdomades. lxx. ſ poſtea p. xxxix. ānos ſm iſtā expoſitionē: qꝛ tñ fuit facta ī penā mortꝭ xp̄i: vt hꝛ Luc̄. xix. ideo h̄ īmediate poniꝭ poſt mortē xp̄i de q̄ añ īmediate fit mētio. Et finis eius ſcꝫ ciuitatꝭ hierl̄m. Uaſtitas. p exercituꝫ romanoꝝ. Et p⁹ finē belli. ſ. romanorūꝫ ꝯ̄ iudeos. Statuta deſolatio. i. deſolatio ciuitatꝭ vel iudeoꝝ a deo p̄finita. Cōfirmabit aūt: qꝛ occaſione mortꝭ xp̄i exierat termīos. lxx. hebdomadaꝝ ī penā dicte mortis: vt dictū ē. idō reuertiꝭ ad oſtēdendū q̄d ampli⁹ debeat fieri ī vltima hebdomada de q̄ īcepat dicere: ⁊ ñ pfecerat dicēs: Cōfirmabit āt pactū multꝭ. i. legē euāgelicā q̄ dr̄ pactū nouū Hiere. xxxj. Hebdomada vna. ſ. vltīa ī q̄ xp̄s trib⁹ ānis ⁊ dimidio p̄dicauit legē euāgelicā: ⁊ eam ꝯfirmauit p miracula ⁊ mortē ſuā: ⁊ ī trib⁹ annis reſiduis cū dimidio p p̄dicationem aplōꝝ: vt p̄dictū ē. Et ī dimidio hebdomadis deficiet hoſtia ⁊ ſacrificiū: qꝛ ī medio illi⁹ hebdomadis paſſus ē xp̄s vt viſū ē ⁊ tūc ſacrificia legꝭ caſſa ⁊ mortua fuerūt. Et ī tēplo erit abominatio deſolatiōis. Iſtud fuit diu poſt. lxx. hebdomades qñ adrian⁹ īpator ſuā ſtatuā fec̄ poni ī loco vbi ſteterat arca dn̄i. Et qꝛ poſſet q̄ri quātū durabit captiuitas ſiue deſolatio iudaici ppl̄i. r̄ñdet dicēs: Et vſq̄ ad ꝯſūmationē. ſ. mūdi: tūc enī ſm doctores catholicos ꝯuertēꝭ iudei ad fidē xp̄i. Hunc āt exponēdi modū ſecut⁹ ſū al̄s qñ p̄mo ſcripſi ſup danieleꝫ. Sꝫ qꝛ poſtea ꝯſidēs de dei adiutorio aggreſſum ſū ſcribere ſuper totā ſacrā ſcripturā: ⁊ cū veniſſem ad libros Eſdre et Heſter viſū mihi fuit. ⁊ adhuc videꝭ ſaluo meliori iudicio ꝙ enumeratio ānoꝝ q̄ poſita ē in expoſitiōe iſta non bñ ꝯſonat ſacre ſcp̄ture: qꝛ ī magna pte ſui ꝓcedit ſm chronicas latinorū. ſ. a deſtructiōe ciuitatꝭ hierl̄m p nabuchodonoſor vſq̄ ad. xx. annum artaxerxis excluſiue: q̄ tp̄s ſm chronicas latinorū fuit clxxxv. ānoꝝ. Scd̄m hāc cōputatiōeꝫ mardoche⁹ fuiſſet. cclix. ānoꝝ qñ p aſſueꝝ fuit exaltat⁹: nō ē aūt veriſile ꝙ tātū vixerit. ⁊ dato ꝙ vixiſſet: tñ facē nō potuiſſet illa q̄ d̄ eo ſcribūꝭ ī libro Heſter. ſ. regere domū regine ⁊ regis palatiū ⁊ eq̄tare p ciuitatē ⁊ ſilia. Ex autē ſequaꝭ ad dictam enumerationē mardocheū tūc fuiſſe tāte etatis oſtēdiꝭ: qꝛ duct⁹ fuit ī babylonē cū iechonia rege iuda vt habeꝭ Heſter. ij. ⁊ tūc fuit ad min⁹ decē ānoꝝ. Po⁹ iechoniā ſedechias regnauit. xj. ānis. iiij. Reg. xxiiij. Deinde ſecuta ē captiuitas. lxx. annorū ſm chronicas latinoꝝ ſcꝫ a deſtructiōe ciuitatis p nabuchodonoſor vſq̄ ad p̄mū ānū cyri a q̄ vſq̄ ad. xix. ānū artaxerxis incluſiue fuerūt āni. cxv. vt p̄dictū ē: ⁊ remanēt adhuc de ei⁹ regno xxj. āni. qꝛ regnauit. xl. ānis. Xerxes ſcd̄s mēſib⁹ duob⁹. Sogdianus mēſib⁹. vij. ⁊ cōputāꝭ iſti duo ꝓ vno āno. Darius nothus. xix. Aſſuer⁹. xij. añ exaltationem mardochei. Heſter. iij. Si v̄o p̄dicti āni ſimul ꝯiūgāꝭ faciūt ānos. cclix. ſic al̄s dixi ī p̄ncipio libri Heſter. iō pono aliū modū cōputādi. lxx. hebdomades p̄dictas ꝯſonū magꝭ ſcripture ſm quē mardoche⁹. xij. āno regni aſſueri fuit tm̄. xciij. ānoꝝ vt oñdi ī p̄ncipio libri Heſter. ⁊ adhuc ī ſequētib⁹ oſtēdeꝭ. Mod⁹ etiā iſte quē intēdo ponere ꝓcedet ptim ſm ſacrā ſcp̄turā. ptim ſm hebreoꝝ dicta: ppter q̄ nō poterit ab eis rationabiliꝭ īpugnari tñ ī vno nō intēdo eos ſequi ī q̄ oſtēdā eos deficere manifeſte. Primo igitur vidēdū ē a q̄ īcipit computatio. lxx. hebdomadaꝝ ſcd̄o vbi terminaꝭ: qꝛ ī his duob⁹ iacet vis negocij. tertio ad expoſitionem lr̄e accedeꝭ. Qētū ad p̄mū dirigit nos v̄bū angeli dicētꝭ danieli. Ab exitu ſmonis vt iteꝝ reedificeꝭ hierl̄m ⁊c̄. Et in hebreo habeꝭ: Ab exitu ſmonis ad reuertēdū ⁊ edificādū hierl̄m ⁊c̄. Ex q̄ videꝭ ꝙ a p̄mo v̄bo ex reuelatiōe dn̄i ꝓcedēte de reditu ppl̄i ī hierl̄m. ⁊ p ꝯſequēs reedificādi ibi templū ⁊ habitacula miniſtroꝝ ⁊ ppl̄i ibidē habitātis: lꝫ adhuc nō eēt data licētia reedificādi muros ciuitatis ⁊ fortalicia. debeat hebdomadarū cōputatio inchoari. Illud aūt v̄bū hꝛ Hiere. xxix. vbi dr̄: Cū ceperint īpleri in babylone. lxx. anni viſitabo vos ⁊ ſuſcitabo ſup vos v̄bū meū bonū ⁊ reducā vos ad locū iſtum. Sꝫ q̄ tpe fuit h̄ dictū ptꝫ ex ca. xxviij. Hiere. vbi dr̄ ꝙ in anno q̄rto ſedechie regis mēſe. v. hieremias rep̄hendit ananiā falſū ꝓphām. Iſte enī aſſerebat iechoniā: ⁊ q̄ cū eo trāſlati fuerāt in babylonē redire ī hierl̄m poſt duos ānos. ⁊ iugū regis babylonis cōfringi ⁊ ꝯſequēter ca. xxix. poniꝭ epl̄a hieremie ad tranſmigratos ī babylonē vt nō ꝯſiderēt v̄bis falſoꝝ ꝓphaꝝ. ī q̄ ſcribiꝭ h̄ v̄bū ex reuelatiōe dn̄i. Cū īceperīt īpleri ī babylōe. lxx. āni ⁊c̄. Et ſic ptꝫ ꝙ h̄ v̄bū dixit dn̄s p hieremiā āno q̄rto ſedechie circa finē. ꝓpter q̄ cōputatio. lxx. hebdomadaꝝ debet īcipi ab āno q̄nto ſedechie īcluſiue. Qētū ad ſcd̄m dico ꝙ terminatur ī āno paſſiōis dn̄i īcluſiue. Nā īcipiēdo ab āno q̄nto incluſiue regis ſedechie habēꝭ ſex anni ītegri de regno ei⁹: qꝛ. xj. āno regni ſui mēſe q̄rto fuit capt⁹ ⁊ captiuat⁹. iiij. Reg. xxv. ppter q̄ ille. xj. annus rōne maioris ptis cōputādus ē in tpe deſtructiōis ciuitatis ne vn⁹ ann⁹ bis cōputeꝭ. A dicta v̄o deſtructione vſq̄ ad primū ānū cyri fluxerūt. lij. āni ſm hebreos. Cyrus v̄o trib⁹ ānis regnauit ſm eos poſt monarchiā acceptā: a quo tpe debet h̄ fieri cōputatio. Illi v̄o q̄ dicūt euꝫ regnaſſe xxx. ānis incipiūt cōputare a p̄ncipio regni ſui ī pſide tm̄. Principiū v̄o āni quarti q̄ regnauit cyrus cōputādū ē in tpe cābyſis filij ſui vn⁹ ne ann⁹ bis cōputeꝭ. Cābyſes v̄o ſex ānis regnauit vt dicit Joſeph⁹ libro antiq̄tatꝭ iudaice. xj. poſt quē ſm hebreos regnauit aſſuer⁹ marit⁹ heſter. et ī h̄ ſupra ſecut⁹ ſū eos ī p̄ncipio libri Heſter. ſ ī h̄ ꝙ dicūt eū regnaſſe. xiiij. ānis tm̄ videnꝭ mihi deficere manifeſte. Nā aſſuer⁹ cepit heſter vxorē anno ſeptimo regni ſui mēſe decimo: vt habeꝭ Heſter. ij. Cuꝫ igiꝭ ſm ipos dari⁹ fili⁹ aſſueri ⁊ heſter regine poſt aſſuerum regnauerit īmediate: optet ꝯñr eos dicere ꝙ in p̄ncipio regni ſui fuit tm̄ q̄nq̄ vel ſex ānoꝝ. nā a deſpōſatiōe heſter vſq̄ ad natiuitatē darij trāſijt octauus ann⁹ aſſueri: vel maior ps ipi⁹ ad min⁹. Nō ē aūt veriſimile ꝙ talis puer ſcriberet ſic autētice ⁊ ſerioſe edificationē tēpli: ſicut exprimitur de ipſo. j. Eſdre. vj. Sed ad h̄ poſſet reſpōderi ꝙ heſter mater ſua q̄ iudea erat ⁊ mortuo aſſuero ſupuixerat: in fauorē iudeoꝝ fecit ſcribi illam epl̄am. ⁊ ſigillari noīe filij ſui exiſtētis adhuc pueri. ꝓpter h̄ hec reſponſio remoueꝭ ibi p lr̄am ſequentē vbi dr̄ ꝙ de ſumptib⁹ regis ſi neceſſe fuerit miniſtrēꝭ ſacrificia ⁊ offerāt oblationes deo celi: orētq̄ ꝓ vita regis ⁊ filiorū eius. Ex q̄ ptꝫ ꝙ erat tante etatis ꝙ filios habebat. ⁊ ideo dico cū alijs hiſtoriographis ꝙ aſſuerus regnauit. xl. ānis: ⁊ ſic dari⁹ fili⁹ ei⁹ qñ cepit regnare poſt p̄rem īmediate fuit. xxxij. annoꝝ vel circiter ſm p̄dicta. Anno v̄o ſcd̄o

a Confirmabit aũt pa. Johãne ſcʒ ⁊ chriſto ⁊ aplis p̃dicantibus multi ſaluati ſũt. ⁊ cepit vetus hoſtia in cordibus fidelium vel electorum vileſcere. Cõfirmabit aũt pa. ⁊c. Hoc de tribꝰ annis itelligẽdũ eſt: ⁊ dimidio q̇bus chriſtus p̃dicauit: ⁊ q̇ patribus ꝓmiſerat cõfirmauit. ¶ Anno

fuit vaſtata p romanos. q Et poſt finẽ bel. romanoꝝ ꝯ iudeos. r Statuta de. i. deſolatio ciuitat̃ ⁊ tẽpli q̃ cõbuſſerũt romani ⁊ iudaici ppl̃i: quẽ ptim occiderũt ⁊ ptim captiuauerũt ſicut ſtatutũ erat ⁊ ordinatũ a deo ĩ penã mort̃ xp̄i. Sciẽdum aũt ꝙ lr̃a hebraica ſic habet: Et vſq̧ ad finẽ belli ſtatuta deſolatio. ⁊ multũ mutat̃ ſnĩa. Ex h̃ enĩ dicũt hebrei ꝙ deſolatio ⁊ captiuitas in qua ſũt: duratura ẽ vſq̧ ad finẽ belli gog ⁊ magog q̇s meſſias vẽturꝰ debellabit. ⁊ tũc regnabũt ĩ iudea tpaliter. Et ſm h̃ poſſent iudei dicẽ ꝙ lr̃a nr̃a ſit falſa ⁊ expoſitio ipiꝰ ſil̃iter. Ad qd̃ excludẽdũ ſciendũ ꝙ ĩ hebreo ſũt due dictiões q̃ꝝ vna ſignificat idẽ qd̃ adhuc. alia idẽ qd̃ vſq̧ q̃ eiſdeʒ lr̃is ſcribunt̃. ſ. eyn ⁊ daleth ⁊ diſtinguũt̃ iſte due dictiões ſolũ p pũctationẽ: q̃ d̃ facili mutari põt manẽtibꝰ lr̃is. Hec aũt dictio adhuc aliq̃n accipit̃ ĩ ſcriptura poſt. ſicut Jone. iij. Adhuc. xl. dies ⁊ niniue ſubuertet̃. i. poſt. xl. dies ſubuertet̃. Et ſm hũc ſenſũ primo fuit facta pũctatio dictiõis hebraice ĩ h̃ loco ⁊ ſonat od. ⁊ ſic trãſtulit trãſlator noſter. Sʒ poſtea mutata ẽ pũctatio per iudeos ad ſignificãdã vſq̧. ⁊ ſic ſonat ad. ⁊ ꝯſimiliter fecerũt ĩ pluribꝰ alijs loc̃ veter̃ teſtamẽti ꝓut ĩ p̃cedẽtibꝰ libris declaraui. Accepert̃ ãt occaſiõeʒ h̃ faciẽdi ex. lxx. ĩterp̃tibꝰ. q̃ vbi ĩuenerũt aliq̇d d̃ myſterio trinitat̃ ⁊ ĩcarnationis: tacuerũt vel aliter trãſtulerũt ſm ꝙ dic̃ Hieroꝰ. ĩ ꝓlogo ſup pẽtateuchũ. Et idẽ ego oñdi ĩ pluribꝰ loc̃ veter̃ teſtamenti: ſpecialit̃. Eſa. ca. ix. ꝓ eo enĩ ꝙ ibi hr̃ de xp̄o. Et vocabit̃ nomẽ eiꝰ admirabil̃: cõſiliariꝰ: deꝰ fortis: pater futuri ſeculi. princeps pacis. trãſtulerunt. Et vocabit̃ nomen eius magni ꝯſilij angelꝰ. s Cõfirmabit ãt pactũ multis. Hic reuertit̃ angelꝰ ad loquẽdũ de vltima hebdomada de q̃ incepat dicere q̃ꝫtũ ad mortẽ xp̄i ⁊ nõ pfecerat ĩterponẽs penã huiꝰ mortis: vt dictũ ẽ. dicit igit̃: Cõfirmabit autẽ pactũ multis. i. legẽ euãgelicam: q̃ d̃r pactũ ⁊ fedus nouũ. Hiere. xxxj. † Da. 24. b

t Hebdomada vna. Nã ĩ vltima hebdomada xp̄s p̃dicãdo mirabilia faciendo: moriẽdo: reſurgẽdo. aſcẽdẽdo ĩ celũ. ⁊ mittẽdo ſpiritũſanctũ: legẽ euãgelicã ꝯfirmauit. ⁊ anno ſue paſſionis p p̃dicationẽ aplo͡ꝝ notabiliter dilatauit: vt ptʒ Act̃. ij. et. iiij. v Et ĩ dimidio hebdomadis. i. in vltima eiꝰ medietate ĩ q̃ paſſus ẽ xp̄s. x Deficiet hoſtia ⁊ ſacrificiũ. q̃ ſacrificia veteris legis ceſſauerũt p paſſionẽ xp̄i nõ habẽtia vltra vim obligãdi. y Et erit in tẽplo abominatio deſolatiõis. hoc refert̃ ad tp̄s ſequẽs. lxx. hebdomades. in q̃ adrianꝰ imparator fecit poni ſtatuã ſuã in loco tẽpli vbi ſteterat arca: q̃ ſtatua apud hebreos vocat̃ abominatio ſicut ⁊ quodlibet aliud idolũ. et erat deſolationis iudaice ſignũ manifeſtũ. ʒ Et vſq̧ ad cõſũmationẽ ⁊ finẽ. ſ. ſeculi. a Perſeuerabit deſolatio. Prope enĩ finẽ mũdi detecta falſitate antixp̄i p heliã et enoch iudei ad xp̄m ꝯuertent̃: ⁊ multi eorum cõſtanter ſuſtinebũt martyrium ꝓut dicunt cõmuniter doctores noſtri.

Nico.de lyra

Anno ſcd̃o darij reſũptũ fuit opus tẽpli ſcd̃i. ⁊ ꝯſũmatũ ſexto ãno regni eiꝰ mẽſe. xij. j. Eſdre. vj. Sciẽdũ tñ ꝙ idẽ anꝰ fuit q̃dragesimꝰ aſſueri ⁊ p̃mꝰ darij. nã ei ſucceſſit ĩmediate: et ſic optet de numero ãnoꝝ ĩpoꝝ vnuʒ ſubtrahere. alit̃ vnꝰ bis cõputaret̃: ⁊ ſic aſſuerꝰ et darꝰ regnauerũt. xlv. ãnis vſq̧ ad ſcd̃i tẽpli ꝯſũmationẽ. ⁊ inde vſq̧ ad eiꝰ deſtructionẽ p romanos fluxerunt ãni. cccclx. ſm Ra. Sa. ⁊ alios hebreos q̇bꝰ ſi iũgãt̃ ãni p̃dicti ab ãno q̇nto ſedechie iclusiue ſũt ſimul ãni ccccxxxij. a q̇bꝰ ſi reſcindant̃. xlij. ãni qui poſt ãnũ paſſiõis xp̄i fluxerũt vſq̧ ad deſtructionẽ templi ſcd̃i. ſm oẽs hiſtoriographos: remanẽt ãni. ccccxc. q̇ faciũt. lxx. hebdomades ãnoꝝ p̃ciſe. Et ſic ptʒ ſcd̃m. ſ. terminatio. lxx. hebdomadaꝝ ĩ ãno paſſionis xp̄i incluſiue. Ex p̃dictis ptʒ qd̃. ſ̃. dictuʒ ẽ de etate mardochei. nã ſi accipiant̃ ãni h̃ enumerati ab ãno q̇nto ſedechie vſq̧ ad xij. aſſueri ſũt ſimul ãni. lxxix. q̇bus ſi adiũgãt̃ q̃ttuor p̃mi regni ſedechie: et x. q̇s ad minus habui tpe trãſlatiõis ſue ĩuenient̃ ãni. xciij. ſicut. ſ̃. dicebat̃. His dict̃ accedẽdũ ẽ ad expoſitiõem lr̃e q̃ diuidit̃ ĩ duas ptes. ĩ p̃ma ponit̃ reuelatio. ĩ ſcd̃a xo reuelatiõis expoſitio. ibi: Scito ğ. Prima ps exponat̃ ſic ĩ expoſitiõe hebdomadaꝝ ĩmediate p̃cedẽti. nã ĩ hoc ꝯueniunt h̃ ⁊ illa. Scito ğ. Hic ꝯñter ponit̃ reuelationis expoſitio. et diuidit̃ ĩ duas ptes. q̃ p̃mo ponunt̃. lxx. hebdomades generalit̃. ſcd̃o exponit̃ aliq̇d ptinẽs ad vltimã ſpecialiter. ibi: Cõfirmabit ãt. Circa primũ dicit angelꝰ danieli. Scito ğ ⁊ aĩaduerte: q̃liter hebdomades ſint icipiẽde ⁊ ĩtelligẽde. a Ab exitu ſermõis ⁊c. i. a q̇nto ãno ſedechie ĩchoãde ſũt: vt oſtẽſũ ẽ ſupra. b Uſq̧. i. c Ad xp̄m ducẽ. ptẽdẽde ſũt. d Hebdomades ſeptẽ ⁊ hebdomades. lxij. vſq̧ ad vltimam hebdomadã ĩ q̃ xp̄s dux ppl̃i xp̄iani baptiçãdus ẽ. ⁊ legẽ euãgelicã p̃dicaturꝰ ⁊ ꝓ ſalute humani generis moriturꝰ ⁊ reſurrecturꝰ ⁊ ĩ celũ aſcẽſurꝰ. Diſtinguit aũt ſeptẽ hebdomades et vltimã ab alijs ꝓpt̃ ſpecialia opa facta ĩ ipĩs. Nã ĩ vltima facta ẽ generis humani repatio vt dictũ ẽ. In ſeptima xo tẽpli p̃mi deſtructio vſq̧ ad p̃mũ ãnũ cyri q̇ dedit licentiã reedificãdi. A deſtructiõe enĩ ſcd̃i tẽpli vſq̧ ad primũ ãnũ cyri q̇ dedit hãc licẽtiã fluxerũt ãni. lij. vt dictũ ẽ. ſ̃. q̇ faciũt ſeptẽ hebdomades ãnoꝝ. ⁊ cũ h̃ tres annos q̇ cõputãt̃ cũ tpe. lxij. hebdomadaꝝ: eo ꝙ nõ faciũt p ſe hebdomadã. ⁊ eadem rõne ſex ãni de tpe ſedechie p̃cedẽtes tẽpli deſtructionẽ. e Et rurſũ edifi. pla. ſcʒ tẽpli. f Et muri. ciuitat̃ hierl̃m ĩ tpe. lxij. hebdomadaꝝ p çorobabel ⁊ neemiã ⁊ alios patres. g In anguſtia tẽpoꝝ. q̃ p gẽtes circũſtãtes fuerũt multũ ĩpediti ⁊ afflicti ⁊ etiã poſtea: vt ptʒ ĩ Eſdra ⁊ Neemia ⁊ libri Machabeorum. h Et poſt hebdomades. lxij. ⁊. vij. alias p̃cedẽtes ſupple. i Occidet̃ xp̄s. ĩ vltima hebdomada vt p̃dictũ ẽ. k Et nõ erit ppl̃s eiꝰ q̇ eũ negaturus eſt. i. iudei corã pilato ipm negaturi dicẽtes: Nõ habemꝰ regẽ niſi ceſarẽ. Joh. xix. nõ erũt ampliꝰ eiꝰ ppl̃s. ſ. xp̄iani ĩ ipõ regenerandi ⁊ ab eo denominãdi. l Et ciuitatẽ ⁊ ſan. i. tẽplũ ſcd̃m. m Diſſipabit ppl̃s. i. exercitꝰ romanꝰ. n Cũ duce vẽturo. i. cũ tyto vẽturo ꝯ hierl̃ʒ. Iſtd̃ nõ fuit factũ infra tp̄s. lxx. hebdomadaꝝ ſʒ poſtea p. xl. ãnos vt p̃dictũ ẽ. ſʒ q̃ h̃ factũ fuit ĩ penã mort̃ xp̄i. ido h̃ ponit̃ ĩmediate poſtq̃ꝫ locutꝰ fuerat de xp̄i occiſione. o Et finis eiꝰ. ſ. ciuitatis hierl̃m. p Uaſtitas. quia fuit

a ſ annoꝝ. i. ccccxc. ab exitu ſermõis vt reſpõdetur ab artaxerxe ⁊ edificet̃ hieruſalẽ.

ab exitu ſermonis: vt iterũ edifi- a

ſ ducũ.

cet̃ hierl̃m vſq̧ ad chriſtũ ducem b c

a ſ nouiſſimã videt̃ ſepare q̃ſi de ea plura locuturus de qua ſubdit: ⁊ cõfirmabit pactũ multis hebdomas vna.

hebdomades ſeptẽ et hebdoma- d

des ſexagintadue erunt: et rurſũ e

a ſ a neemia. b ſ hieruſalẽ. c ſ in breui

edificabit̃ platea: ⁊ muri in angu f g

ſtia tẽpoꝝ. Et poſt hebdomades h

a ſ ſubaudis ⁊. vij. b ſ nõ ſtatim eis impleteis ſʒ

ſexagintaduas occidet̃ xp̄s: ⁊ nõ i k

poſtea ĩ fine. lxx. a ſ ſʒ ceſaris vel diaboli: vnde ptes vulpiũ erunt. b ſ nõ habemꝰ regẽ niſi ceſarem. et alibi: Nunc neſcimꝰ vnde ſit.

erit eius populus qui eũ negatu

ſ ideo. ſ templum.

rus eſt. Et ciuitatẽ et ſanctuariũ l

ſ romanus. ſ veſpaſiano.

diſſipabit populus cum duce vẽ m n

turo: ⁊ finis eius vaſtitas: ⁊ poſt o p

a ſ ſub veſpaſiano. b ſ a deo ĩ eternum. q

finẽm belli ſtatuta deſolatio. Cõ r s

firmabit ãt pactũ multis hebdo- t

a ſ nã iã tres anni p̃terierãt nouiſſime hebdomade q̃ñ dñs baptizatꝰ ẽ. i. ccccl xxxvi. quibus adijciuntur tres anni ⁊ ſex mẽſes: ⁊ pars. xviij. anni tyberij ⁊ ſunt. ccccxc.

mas vna: ⁊ in dimidio hebdoma v

dis deficiet hoſtia ⁊ ſacrificiũ† Et x y

a ſ abominara deſolatio. ſ abominãda ſacrificia

in tẽplo erit abomĩatio deſolati-

poſt mortẽ xp̄i. ſ mundi.

onis: ⁊ vſq̧ ad cõſummationẽ et ʒ

ſ iudeorum.

finem perſeuerabit deſolatio. a

Ca. IX.

Moraliter. In anno primo darij ⁊c. Sequitur: † Ego daniel intellexi in libris numerum annorũ de quo factus eſt ſermo dñi ad hieremiam ⁊c. Iſte daniel fuit pfectus ĩ vita ꝯtemplatiua: qd̃ ptʒ ex hoc qd̃ dicit̃ ſupra. ca. j. Danieli autẽ dedit deus intelligentiã omniũ viſionũ atq̧ ſomnioꝝ. Fuit etiã pfectus in actiua vita: qd̃ ptʒ ex h̃ ꝙ dariꝰ rex cogitauit eũ cõſtituere ſup omne regnũ ꝓpter ſuã induſtriã ad regendũ ſicut dictum ẽ ſupra ca. vj. Igit̃ per danielẽ ſignificat̃ ep̄s bonꝰ qui debet eſſe pfectus in vtraq̧ vita. p hoc aũt ꝙ daniel ſic pfectus ſtudebat in libris hieremie: oſtendit̃ ꝙ ep̄s q̃ꝫtũcũq̧ litteratꝰ debet ſtudere in libris ſacre ſcripture. g† Et poſui faciẽ meã ad dñm deum meũ rogare ⁊ dep̃cari. nam ep̄s qui mediꝰ eſt inter deuʒ ⁊ populũ debet pro

 populo ſuo

populo ſuo deuote depcari dñm. k† In ieiunijs ſacco et cinere. debet enī cp̄s auſterā vitā ducere exēplo Pauli dicēs j. Cor. ix. Caſtigo corpus meū ⁊ in ſeruitutez redigo ne forte cū alijs p̄dicauerim ip̄e reprobus efficiar. vnde ⁊ ep̄i eccleſie primitiue fuerunt auſteriſſime vite. o† Et dixi obſecro dñe deus. hic ponit orationis pceſſus: q̄ totus ē moralis ad lr̄am ſicut ptz in expoſitiōe mea litterali ꝓpter quod hic omitto. n† Adhuc loquēte me in oratiōe mea ecce vir gabriel ⁊c. Sequit: v† Dixitq; daniel. nūc egreſſus ſū vt docerē te. hominib⁹ enī carnales motus p auſteritatē vite reprimētib⁹ et per orationē feruidā ſpiritū roborantib⁹ reuelant ſecreta diuina ideo ſubdit: b† Tu aūt animaduerte ſermonē. naz in talibus requirit attētionis conat⁹. a† Septuaginta hebdomedes ⁊c. Septuageſim⁹ numer⁹ reſultat ex ductu denarij p ſeptenariū. denari⁹ aūt ſignificat impletionē decalogi: ſeptenarius xo ſeptiformē grām ſpūſſancti: p iſta xp̄s q̄ eſt ſapientia dei patris venit ſpūaliter in mentē humanaz: ſicut corpaliter venit in virginē. q̄ quidē aduentus per decurſū ſeptuaginta hebdomadaruz fuit hic litteraliter ſignificat⁹. ideo ſequitur: b† Ut ꝯſumet p̄uaricatio: ⁊ finē accipiat peccatū. ſicut enim p aduentū xp̄i in carnē ablatū eſt mūdi peccatū generale: ita p aduentū ei⁹ in mentē tollit pctm̄ hominis pſonale.

In ca. ix. vbi dicit in poſtilla. His viſis accedenduz eſt ad litteram exponendā.

Additio. j. In hac reuelatiōe danieli p angelū facta: q̄ inter cetera ꝓphetica de p̄mo aduētu xp̄i tractantia efficatior videt ad ꝯfutandā hebreoꝝ pfidiam aſſerentiū nōdū ipletū eſſe tp̄s hui⁹ aduēt⁹ vltra illa q̄ in poſtilla ponūt: tria videt addēda. Primuz cui⁹ auctoritatis ſit h̄ expoſitio Ra. Sa. īter hebreos: vt videat ſi ſufficit illā tm̄ impugnare: ⁊ ex ea ꝯ eos arguere: vel oporteat inq̄rere de alijs expoſitiōib⁹ eoꝝ in h̄ loco. Scd̄z q̄liter p̄ter rōnes poſtillatoris q̄b⁹ reprobari videt p̄dicta expoſitio ſunt alie valide: q̄b⁹ rationabiliter poſſet euacuari. Tertiū quō ex ip̄a expoſitiōe Ra. Sa. lz falſa. tñ cū q̄buſdā veris ⁊ ab eis recept⁹. ꝟitas noſtra. ſ. ꝙ aduēt⁹ xp̄i iam longe trāſiuit ī p̄teritū: poſſet ꝯcludi ꝯtra eos. Circa primū ſciendū ꝙ hec reuelatio plurib⁹ ⁊ varijs modis exponit ab hebreis: non tñ excedit ſingulorū opiniones ſeu erroneas enarrare expoſitiōes. Nam ſm pħm. j. ethi. oēs q̄dez pſcrutari opiniones inane fortaſſe ē ſufficiens aūt maxime q̄ ſupficieten⁹ appareāt vel eſtiment habere aliquā rōnez. Cōſtat aūt ꝙ hec expoſitio Ra. Sa. eſt ſeu debet eſſe tāte auctoritatis apud hebreos ꝙ non poſſūt ab ea deuiare iuxta fundamentū phariſaice doctrine: ſm quaz illa q̄ in thalmud determiato habent ſeu diffinita circa ſacre doctrine expoſitionē: nō eis q̄litercūq; ab eiſdē recedere ſ; tenenda ſunt tanq̄ ī textu ſacre ſcripture ꝯtēta. ꝑut Ra. Mo. large tradit in p̄ncipio ſui deutero. ⁊ ī plurib⁹ alijs locis habet. Cui⁹ ē ratio: q2 auctoritas thalmudica in hmōi determiatiōibus apud eos ē ī eodē gradu ſicut auctas vniuerſalis eccl'ie apud nos. ſ; ꝯſtat ꝙ Ra. Sa. nō fuit prim⁹ īuētor hui⁹ expoſitionis d̄ q̄ h̄ agit: ſ; exp̄ſſe h̄ expoſitio ponit ī thalmudica doctrina ſpālit in duob⁹ locis. Primo ī libro q̄ intitulat d̄ ordine mūdi: qd̄ hebraice d̄r cederholā. Silr ⁊ ī libro q̄ d̄r abodaçara. j. ca. In q̄b⁹ locis cōcorditer habet: ꝙ. lxx. hebdomade danielis īcipiūt a deſtructiōe p̄mi tēpli. ⁊ termināt in deſtructione ſcd̄i. Quas auctes ſeq̄t Ra. Sa. in h̄ paſſu tanq̄ inuiolabiliter tenēdas apud hebreos rōne p̄dicta. Ex q̄b⁹ ſequit ꝙ lz multi hebreoꝝ attēdētes ꝙ p̄dicta expoſitio p ſuos magiſtros determiata nō ſolū nō poterat rōnabilit teneri ſeu ſuſtineri: ſ; ex eadē cū alijs q̄buſdā veris ꝯcludebat xp̄m iā veniſſe vt infra patebit: īuenerūt q̄ſdā varias ⁊ ꝯfuſas expoſitiones: vt ſaltē p vias obliq̄s ⁊ tortuoſas ꝟitatē luce clariorē ſubterfugerēt: ꝑut de eis vaticinat eçechiel. xiij. ca. Sicut vulpes ī deſerto ſūt ꝓp̄he tui iſrl' excluſa tamē hac expoſitiōe thalmudica quā ſeq̄t Ra. Sa. nō ē faciēda alia mētio d̄ alijs expoſitiōib⁹ eoꝝ multiplicit fictis. Oportet enī illos adherere p̄dicte expoſitiōi ac ſi eēt in lr̄a cōtēta. Circa ſcd̄m p̄ter illa q̄ poſtillator pōt ꝯ p̄dictā expoſitionē thalmudicam ſeu Ra. Sa. q̄ ſūt ſatis valida: adhuc pōt vlteri⁹ ꝯ illā fortiter obijci. Et p̄mo pōt ſumi ꝯ eos validiſſimū argumētū de numero annoꝝ int vtrāq; deſtructionē ꝯtētoꝝ. Nā lz cōputatio hebreorū in hmōi hiſtorijs ſit ī multis que nobis ſūt incerta tenēda ſeu ſequēda p̄ſertim ꝯ eos ꝯ q̄s p ſua ꝓpria teſtimonia rationabiliter poſſet ꝓcedi: vbi tñ euidēter deficiunt: vel ſibiipſis cōtradicūt ī cōputatiōe nullo mō ſūt eoꝝ dicta admittēda: ſ; ꝯtra illos de talib⁹ fortit dimicādū. Cōſtat aūt ꝙ in ꝓpoſito māifeſte deficiūt. Plures etiā āni ſm eos fluxert iter vtrāq; deſtructionē deſtructiōem quā. lxx. hebdomade que faciūt. cccclxc. annos qd̄ ſic ptz. Nā ip̄i diuidūt has. lxx. hebdomadas ī duas ptes p̄ncipales. ſ. in. x. hebdomadas q̄ faciūt. lxx. ānos q̄ fluxerūt ſm eos a deſtructiōe tēpli p nabuch. vſq; ad ꝯſūmationē edificatiōis tēpli ſcd̄i. q̄b⁹ adaptant illud Hiere. xxix. Cū impleti fuerint ī babylone. lxx. anni: viſitabo vos ⁊c. Et in. lx. hebdomadas: q̄ faciūt. ccccxx. ānos: q̄b⁹ dicūt duraſſe tēplū ſcd̄m vt ptz in libro abodaçara p̄allegato ca. j. vbi habet ꝙ regnū perſarū tp̄e tēpli ſcd̄i durauit. xxxiiij. ānis. ꝯſiter regnū grecorum tp̄e p̄dicti tēpli. clxxx. ꝯſiter regnū machabeoruz. ciij. ꝯſiter regnū herodis ſeu herodianoꝝ. ciij. ānis. Hec oīa ſūt in textu libri p̄allegati. vbi Ra. Sa. gloſa habet. ccccxx. annos durationis tēpli ſcd̄i q̄ ſi cū. lxx. ānis q̄ fluxerūt a deſtructiōe tēpli p̄mi vſq; ad ꝯſūmationē ſcd̄i iūgant. habes ſcz. lxx. hebdomadas danielis. Hec Ra. Sa. Sz p̄ma ps iſti⁹ cōputatiōis cōtinet falſum etiā ſm eos. Pōt enī ex auctoritatib⁹ ſuis deduci ꝙ a deſtructiōe p̄mi tēpli vſq; ad ei⁹ ꝯſūmatā edificationē. lxxviij. anni fluxerūt qd̄ ſic ptz. Nā nabuch. regnauit. xlv. ānis vt in libro magnila. ca. j. ex ꝟbis ſacre ſcripture ꝓbat. In āno autez xix. nabuch. deſtructū eſt tēplū in mēſe. v. vt habet Hiere. lij. ⁊ in. iiij. Reg. Ex q̄ ſeq̄t ꝙ nabuch. regnauit a deſtructiōe tēpli xxvij. ānis: q̄ꝝ p̄m⁹ lz impfect⁹ cōputat ꝓ āno vt ſepe hr̄ in ſcripturis: ⁊ etiā in thalmud frequenter legit ꝙ vna dies cōputat ꝓ āno. Cōſequenter euilmerodach regnauit. xxiij. annis ꝑut ip̄i ꝓfitēt haberi ex traditiōib⁹ antiq̄s libro p̄allegato. Balthaſar xo regnauit. iij. ānis vt habet ex textu. Dari⁹ xo p̄m⁹ regnauit duob⁹ ānis: qd̄ ſilr habet ex textu. Cōſequēter cyr⁹ ſm hebreos lz min⁹ vere: vt patebit cū de vera expoſitiōe agetur: regnauit trib⁹ ānis. Aſſuer⁹ q̄ d̄r arphaxat regnauit. xiiij. āniſ. q̄ꝝ. xij. habēt ex textu Heſter. iij. ca. ⁊ duo habēt ex traditione ſm eos lz ſm latinos. xl. regnauit. Dari⁹ xo vſq; ad ꝯſūmationē tēpli: vt habet ex textu. vj. ānis. Ex q̄b⁹ ſeq̄t ꝙ a deſtructione tēpli primi vſq; ad ꝯſūmationē ſcd̄i etiā ſm cōputū ipſoꝝ fluxerūt āni. lxxviij. lz ſm alios mlto plures. Et ſic ptz ꝙ prima ps hui⁹ cōputatiōis ē falſa etiā ſm eos. deficit enī p vnā hebdomadā ⁊ vnū annū. Siliter in ſcd̄a pte cōputatiōis p ampli⁹ deficiūt: ſubtrahēdo plures ānos vt patebit in lr̄a ī hoc ca. cū de vera expoſitiōe harū hebdomadaꝝ aget: vñ manifeſtū ē ꝙ hec expoſitio p̄ſupponit falſū etiā ſm eoꝝ cōpuntationē. Preterea vt lr̄a ſonat euidēter in his. lxx. hebdomadibus danieli reuelat: implēda erāt illa q̄ in lr̄a ꝯtinēt ſcz cōſūmatio p̄uaricatiōis: ⁊ deletio iniq̄tat: ⁊ adductio iuſticie ſempiterne. ⁊ hmōi qd̄ exp̄ſſe lr̄a teſtat dicēs. lxx. hebdomade abbreuiate ſūt ſeu diffinite vt ꝯſumat p̄uaricatio: ⁊ finē accipiat pctm̄: ⁊ deleat iniq̄tas ⁊c. Nō enī dixit angel⁹ ꝙ poſt. lxx. hebdomadas h̄ erat iplēdū ſ; ī ſequētib⁹ dixit poſt hebdomadas lxij. occidet xp̄s ⁊c. lxx. hebdomade ſciſſe ſūt vt talia fiāt. h̄ ē durāte tp̄e. lxx. hebdomadaꝝ: vt ptz manifeſte ſane p̄dicta verba intelligēti. Sed ſm p̄dictam expoſitionē manifeſtū ē ꝙ nihil illoꝝ q̄ in p̄ma ꝓpoſitiōe angelica ꝯtinent: fuit impletū ſm eos: durāte tp̄e. lxx. hebdomadaꝝ: ſ; totū illud remanet apud eos futuꝝ: ita ꝙ nō implebit vſq; ad aduentū meſſie inaniter expectati ab eis: qd̄ ē manifeſte ꝯ ſenſū lr̄e vt dictū ē. Si autez dicat ꝙ illa q̄ ꝯtinent in prima ꝓpoſitiōe angelica: lz non fuerint impleta durāte tp̄e hebdomadaꝝ q̄ ad pfectā aſſecutiōem fuerūt tñ impleta p modū meriti: h̄ eſt durante tp̄e hebdomadarū: ꝑpl's ille meruit vt ꝯſūmareret p̄uaricatio ⁊c. in aduētu ſui meſſie futuri. Hoc nō valet: tū q2 nō ē ꝯſonū lr̄e q̄ ſimplicit dicit vt ꝯſūmat p̄uaricatio ⁊ adducat iuſticia ſempiterna. ⁊ cetera hmōi. Nō enī dicit vt mereāt talia habere: ſ; vt habeant. Magna enī differētia ē īter mereri aliq̄d ⁊ habere illud. nam multi merēt vitā eternā q̄ tñ nō habēt eā: tum q2 etiā Ra. Sa. ꝓfitet ꝙ ꝑpl's ille nō meruit p̄dicta infra tp̄s hebdomadarū: ſ; finitis hebdomadib⁹ tp̄e hui⁹ diuturne ⁊ interminabilis captiuitatis illa habebat mereri: vt ptz ex dictis ſuis q̄ in poſtilla ꝯtinēt. Ex q̄ ſequit ꝙ infra tp̄s hebdomadaꝝ nihil fuit impletū ſm eos de ꝯtētis ī prima ꝓpoſitione angelica: nec p modū meriti nec aſſecutiōis: vñ lr̄a ſm p̄dictam expoſitionē remanet ſimpliciter falſa. Preterea captiuitas babylonica tollerabilior ⁊ melior fuit hebreis incōpabiliter magis q̄ captiuitas hodierna. Qd̄ ptz ex trib⁹. Primo rōne duratiōis. Illa enim durauit p. lxx. ānos: iſta xo durauit vltra. M. ⁊. cccc. annos. ⁊ adhuc in ſuo vigore ꝯſiſtit. ſcd̄o reſpectu diuine ꝓuidentie. ⁊ miraculorū. In illa enī fuerūt a deo ꝓuiſi de dono ꝓphetie. Erāt enī inter eos q̄plurimi ꝓphete dñi: vt hieremias: eçechiel çacharias ⁊ daniel. In iſta xo null⁹ legit fuiſſe ꝓpheta. Similiter ⁊ in illa de⁹ fecit ꝓ eis multa miracula vt ptz de liberatione danielis ⁊ triū pueroꝝ: ⁊ mardocheo ⁊ hmōi. In iſta xo

ſicut

ſicut nec fuerũt ꝓphete: ita nec miracula diuina ꝓ eis legũtur
facta. vñ ⁊ ipi de ſe ipſis ⁊ ſtatu hodierne captiuitatis ĩ q̃ neu/
trũ p̃dictoꝝ habuerũt: ĩtelligũt illd ꝓphete. pſ. lxxiij. Signa
nr̃a nõ vidimꝰ: ⁊ iã nõ eſt ꝓpha ⁊c. tertio reſpectu dignitatum
ſeu honoꝝ ſeculariũ. In illa eñi q̇dã eoꝝ habuerũt honores re
gios ⁊ multas dignitates: vt legit̃ de ioachim Hiere. vlt̄. cuiꝰ
thronꝰ fuit ſublimatꝰ ab euilmerodach ſup thronos alioꝝ re/
gũ p totã vitã ſuã. Siliter daniel fuit ſublimatꝰ habẽs ꝑtãte
ſup ꝓuinciã babylonicã. Siliter et ſocij eiꝰ: vt habet̃ Dan. ij.
Mardocheꝰ etiã fuit ꝯſtitutꝰ q̃ſi ſecũdus regi aſſuero. Heſter
vlt̄. ȝorobabel habuit dignitatẽ comitatꝰ: vt patꝫ Aggei. ij.
ſic de q̇buſdam alijs. In iſta vero captiuitate oẽs ſunt in viliſſi/
mo ſtatu ſine honorib' ſeu dignitatib' hmõi vbicũqꝫ ſũt vt eſt
notũ. Ex q̇bꝰ ſeq̇t̃ ꝙ daniel q̇ vehemẽt̃ anxiebat̃ et dolebat de
ꝑma leuiori et breuiori captiuitate dicit in h̃ ca. in ſua oratiõe:
Populꝰ tuꝰ ẽ in opprobriũ oĩbꝰ q̇ in circũitu nr̃o ſũt. Siliter
Aperi oculos tuos ⁊ vide tribulationẽ nr̃am ⁊c. Incõꝑabili/
ter ampliꝰ doluiſſet de captiuitate hodierna ſi eã cognouiſſet
ꝓ̃ſo dei futurã. Cõſtat aũt ꝙ ſm p̃dictã expoſitionẽ angelus
nũciauit danieli ĩ hac reuelatiõe captiuitatẽ hodiernã: q̇ acer/
biſſima ⁊ lõgiſſima ẽ incõꝑabiliter ſup primã. ⁊ p ꝯſequẽs an/
gelꝰ nõ p̄noſticabat ei grata ſeu ꝯſolatoria: ſꝫ potiꝰ moleſta et
ſũme afflictiua: cuiꝰ oppoſitũ ptꝫ in lr̃a. nã angelꝰ gabriel aꝑpa
ruit ei q̃ſi bonꝰ nũcius ⁊ in hora accepta. ſ. tꝑe ſacrificij veſper/
tini: ⁊ in verbis ſuis annuẽs ꝙ preces ſue erant exaudite. Di/
cebat eñi ab exordio precũ tuaꝝ egreſſus ẽ ſermo. Siliter voca
bis eũ virũ deſiderioꝝ. q. d. ꝙ indicaret ei ſuoꝝ deſiderioꝝ im/
pletionẽ: cuiꝰ oppoſitũ totaliter ẽ ſm p̃dictã expoſitionẽ. nam
danieli nõ expedito d̃ prima captiuitate: p̄noſticabat crudeliſ
ſimã ſcd̃am. Siliter dolẽti ⁊ ſe affligenti de longitudine ꝑme
captiuitat̄. lxx. annoꝝ. ⁊ ſup hoc petenti liberatiõis accelera/
tionẽ dicẽdo: Placare dñe: accelera ⁊ fac: angelus p̄nũciabat
captiuitatẽ futurã cuiꝰ terminũ ei minime ꝓpalabat: de q̇ ſem/
per amplius ⁊ fortiꝰ debuiſſet anxiari. vñ ſi hec bene aſpiciant̃
manifeſtũ eſt ꝙ tota ꝯſolatio danielis ꝯtinebatur durãte tem/
pore hebdomadarũ: qd̃ totaliter euacuat p̃dictã expoſitiõem:
vt ptꝫ intelligenti. Preterea ĩ hac expoſitiõe exponitur illd̃:
Vſqꝫ ad xp̄m ducẽ. de cyro qd̃ patꝫ eſſe falſũ ex tribꝰ. Primo
q̇ nõ eſt verũ ꝙ a deſtructiõe prima vſqꝫ ad cyrũ fluxerũt ſe/
ptẽ hebdomade tm̃ cũ etiã ſm cõputũ ſuum ab eadẽ prima de/
ſtructiõe vſqꝫ ad balthaſar excluſiue fluxerũt. xlix. anni: q̇ faci
unt hebdomadas ſeptẽ ĩtegras. nã vt dictũ eſt ſupra in prima
obiectione nabuch. regnauit poſt deſtructionẽ tẽpli. xxvij. an
nis: ⁊ ꝯñter euilmerodach filiꝰ eius regnauit. xxiij. annis q̇ fa
ciũt. l. ãnos. Et ſic ptꝫ ꝙ ſeptẽ hebdomade ⁊ plꝰ q̃ꝫ annꝰ trãſie
runt anteq̃ꝫ cepiſſet balthaſar regnare: q̇bꝰ ſi addant̃ q̇nqꝫ an
ni q̇bꝰ ſucceſſiue regnauerunt balthaſar ⁊ dariꝰ primꝰ: ſicut ſu
pra dictũ eſt: ſequit̃ ꝙ ſeptẽ hebdomade ſupradicte: ⁊ plus ſex
ãni trãſierũt añ regnũ cyri: vnde patꝫ eẽ falſũ cyrũ fuiſſe xp̄m
ducem de quo angelus loquebat̃ nec valet dicere: ꝙ quia heb
domada octaua eſt imꝑfecta. ideo non cõputatur cũ ſeptẽ pre/
dictis ſed reſeruatur cõputanda cũ. lxij. ſequentibꝰ: tum quia
ſex ſũt maior ps ⁊ notabilis hebdomade q̃ꝫ vnũ potiꝰ debuiſ/
ſent cõputari cũ ſeptẽ ꝑmis: q̃ꝫ cũ. lxij. ſequẽtibꝰ cũ q̇bꝰ vnꝰ an/
nus tm̃ illiꝰ hebdomade includebat̃: tũ q̇ in hac reuelatione
angelica deſcẽdit̃ vſqꝫ ad dimidiũ hebdomade cõputãduꝫ: vt
ptꝫ in h̃ ca. circa vltimã hebdomadã: ⁊ ſic ſex anni nõ erãt di/
mittẽdi q̇ faciũt plus q̃ꝫ dimidiũ hebdomade: tũ q̇ ĩ q̇nqꝫ an/
nis huiꝰ octaue hebdomade regnerũt duo magni monarche
ſcꝫ balthaſar ⁊ dariꝰ quoꝝ q̇libet accedit magis ad terminuꝫ
ſeptẽ hebdomadarũ q̃ꝫ cyrꝰ. vnde d̃ q̇libet eoꝝ debuiſſet potiꝰ
intelligi q̃ꝫ de cyro qui lõgiꝰ diſtat. ſcd̃o q̇ nuſq̃ꝫ in ſacra ſcri/
ptura legit̃ ꝙ aliq̇s dicat̃ meſſias ſeu vnctꝰ ſimpliciter niſi vn
ctus fuerit corꝑaliter ſacro oleo q̇ ſacerdotes ⁊ reges vngebã
Ps.44. tur: vel ſpũali. ſ. oleo gr̃e ꝓphetalis: de q̇ in pſ: Vnxit te deus
Ps.104. deꝰ tuus oleo ⁊c. Siliter aũt ⁊ ibi: Noli tãgere chriſtos meos
qd̃ ſm expoſitores ĩtelligit̃ de abraã ⁊ alijs patriarchis q̇ fue/
rũt ꝓphete. Neutro iſtoꝝ modoꝝ põt attribui vnctio cyro vt
meſſias dici poſſet. nã nõ fuit ꝓpha: vt ẽ manifeſtũ: nec etiã ſa
cro oleo vnctꝰ: vt ptꝫ ex hoc: nã oleũ vnctiõis ſacrũ nũq̃ꝫ fuit
in tẽplo ſcd̃o: vt habet̃ in libro qui d̃r cãhedrin ⁊ ĩ alijs locis.
Si auteꝫ obijciat̃ de hoc qd̃ d̃r Eſaie. xlv. Hec dicit dñs meſſie
ſeu xp̄o ſuo cyro: non valet: nã ſm magiſtrũ hiſtoriaꝝ vt Ra.
Sa. teſtat̃. meſſias nõ accipit̃ in p̃dicta auc̃te Eſa. niſi pro vero
meſſia q̇ ab eis expectat̃: ⁊ nõ ꝓ cyro: idẽ Ra. Sa. abenhaçra.
tertio q̇ poſito ⁊ non ꝯceſſo ꝙ meſſias poſſet dici cyrꝰ in ſacra
ſcriptura: cũ tñ ſibi adiũgit̃ hec dictio magnid ꝓut ẽ in hebrai
ca lr̃a: nullo mõ põt ĩtelligi de cyro: nec de aliquo alio meſſia
ſeu vncto

ſeu vncto: niſi de rege meſſia tm̃ de q̇ oẽs principaliter ꝓphe/
te loquũt̃. Cuiꝰ rõ eſt: nã ꝓpriꝰ ⁊ verus ſenſus huiꝰ dictionis
magnid ẽ princeps ſeu principalis: vt patꝫ Prouer. viij. Au
dite q̇ principalia loquor: vbi eñi nos habemꝰ principalia: ĩ
hebreo habet̃ magdin qd̃ ẽ plurale iſtiꝰ ſingularis magnid:
⁊ ſic de multis alijs. Nullꝰ enim ſane mẽtis poſſet dicere: nec
ipſimet hebrei in tantã ꝓrũpũt inſaniã ꝙ aſſererẽt vt ĩ ſacris
ſcripturis meſſias pñcipalis dicat̃: niſi ille q̇ ĩter ceteros chri
ſtos principatũ tenet: vel tenebit ſm eos: in cuiꝰ etiã ſignum
Eſa. lv. ca. vbi de vero xp̄o ad lr̃am agit̃: etiã ſm hebreos ibi
dem legit̃: Ecce teſtẽ ꝓplis dedi eũ magnid ⁊ p̄ceptorem gẽti/
bus. Ecce q̃liter ꝯcordat Eſaias cũ angelo reuelãte danieli:
noiando verũ xp̄m ſeu meſſiã magnid. i. ꝑncipẽ ſeu principa
lẽ. Et ſic ptꝫ ꝙ expoſitio Ra. Sa. aſſerẽs ꝙ xp̄s in h̃ loco acci
piat̃ ꝓ cyro: ẽ oĩno falſa. Et notãdũ ꝙ Ra. abenhaçra: q̇ ma
gne auctoritatis reputat̃ ĩter eos ĩ expoſitiõe lr̃ali: ⁊ etiã alij
moderni attẽdẽtes ꝙ cyrꝰ in ſcripturis nõ poſſit dici xp̄s ſeu
meſſias: cupiẽtes tñ ꝙ h̃ auc̃tas nullo modo aꝑplicaret̃ xp̄o
nr̃o: idcirco p̃dictꝰ Ra. abenhaçra attribuit p̃dictũ vbũ ſcꝫ
vſqꝫ ad xp̄m neemie: alij vero ȝorobabel. Sꝫ diligẽter intuẽti
nihil eis ꝓdeſt hec varietas ⁊ aſtutia: nã eiſdem rõnibꝰ exclu
duntur ab iſto loco neemias: ȝorobabel ⁊ aggripa: ſicut ⁊ cy
rus. ⁊ h̃ de ſcd̃o principali. Circa tertiũ principale ſuꝑponen/
dũ ẽ ꝙ iuſticia ſempiterna q̇ ꝯtinet̃ in vbis angeli ſm tradi/
tionẽ thalmudiſtaꝝ ẽ ipẽ xp̄s ſeu meſſias: vt habet̃ ĩ libro de
ordine mũdi ſupra allegato: vbi q̇dã doctor eoꝝ de antiq̇s q̇
d̃r Ra. barachia: exponẽs illud Eſa. lxvj. vbi d̃r: ꝓxima ẽ ſa/
lutatio mea ad veniẽdũ: ⁊ iuſticia ad reuelãdum: dicit exp̄ſſe
ꝙ p illud qd̃ d̃r iuſticia mea ĩtelligit̃ meſſias de q̇ ſcriptuꝫ eſt
in Daniele. ix. Vt adducat̃ iuſticia ſempiterna. Siliter p̄ſup
ponẽdũ ẽ ꝙ ſãctuſſanctoꝝ: qd̃ ꝯtinet̃ in p̃dict̄ vbis angelic̄
ĩtelligitur ipẽ xp̄s ſeu meſſias ꝓmiſſus. vñ Ra. moy. barna/
hamã recolligẽs mlt̃a q̇ de hac materia ĩ libris thalmudicis
legũt̃ ⁊ exponẽs p̃dictũ vbum in ſua glo. ſup Dan. ſic dicit:
Sãctuariũ ſãctuarioꝝ: vel ſãctuſſanctoꝝ nõ niſi ipẽ meſſias
ẽ ſanctificatꝰ de filijs dauid. Preſupponit̃ etiã ꝙ infra tem/
pus. lxx. hebdomadarũ implẽda erãt illa q̇ in vbis angelic̄
principaliter ꝯtinent̃: ſcꝫ ꝯſũmatio p̄uaricatiõis: ⁊ adductio
iuſticie ſempiterne: ⁊ vnctio ſãctiſanctoꝝ ꝓut in ſcd̃a rõne ſu
pra ꝯtra expoſitionẽ Ra. Sa. fuit deductũ. Ex q̇bꝰ ſequit̃ ꝙ
añ deſtructionẽ tẽpli ſcd̃i adducta ẽ iuſticia ſempiterna ⁊ vn
ctus ẽ ſãctuſſanctoꝝ. ſ. verꝰ meſſias ꝓmiſſus. ꝯſequẽtia tenet
p expoſitionẽ Ra. Sa. ſupra dictã: ſm quã. lxx. hebdomade
terminãt̃ in tꝑe deſtructiõis tẽpli ſcd̃i vt dictuꝫ ẽ. Et ſic infra
iſtud tp̄s qd̃ iã p magna tꝑa trãſijt in p̄terituꝫ. xp̄s venit: qd̃
ẽ interitũ. Nec mirãdũ ſi ex falſa opinione ꝯcludat̃ veritas:
tũ q̇ ex falſis ſepe ſequit̃ verũ: tũ q̇ ad cõuincendũ aduerſa/
rios: ipõꝝ ꝓpria ꝯfeſſio ẽ efficax argumentũ. Et nota ꝙ non
ſolũ ſm Ra. Sa. thalmudicã doctrinã vt dictũ ẽ: ſꝫ etiam ſm
oẽs fere expoſitores eoꝝ. lxx. hebdomade terminãt̃ in deſtru
ctione tẽpli ſcd̃i. Et hoc de tertio principali.

In eodẽ ca. vbi dicit̃ in poſtil. Qr̃ aũt ſequit̃ ad dictã enu/
merationẽ mardocheũ tũc fuiſſe tãte etat̄ oſtẽdit̃: q̇ ductus
fuit ĩ babylonẽ cũ iechonia iuda: vt habet̃ Eſdre. ij.

Additio. ij. Non eſt neceſſariuꝫ ex textu allegato
Heſter. ij. concedere ꝙ mardocheꝰ fu/
iſſet ductꝰ in babyloniã cũ iechonia rege iuda. ibi enim legit̃
ſic: Erat eñi vir in ſuſan ciuitate vocabulo mardocheꝰ filius
iair: filij ſemey: filij cis de ſtirpe gemini q̇ tranſlatꝰ fuerat de
hiert̄m eo tꝑe q̇ iechoniã regẽ iuda trãſtulerat ⁊c. ſm quã lit/
terã ſi illud relatiuũ: q̇ tranſlatꝰ fuerat: referat̃ ad ꝓauũ mar
dochei: ⁊ non ad mardocheũ ſequit̃ ex lr̃a ꝙ cis ductus fuit
in trãſmigratiõeꝫ cũ iechonia: nõ aũt mardocheꝰ ꝓnepos ſu/
us. ⁊ ſic nõ oporteret ꝯcipere ꝙ mardocheꝰ fuiſſet. cclix. ãno/
rũ: vñ p aſuerũ fuit exaltatꝰ: vt dicit poſtilla. q̇ forte p ma/
gnũ tp̄s poſt tranſmigrationẽ mardocheus fuiſſet natꝰ in ſu
ſis vel alibi. Sꝫ ꝙ q̇ trãſlatus fuerat: poſſet referri ad cis ptꝫ
p exemplũ. nã ſi q̇s dicit ꝙ dauid fuit filiꝰ ieſſe: filij obed: filij
boos q̇ ꝯtraxerat cũ ruth moabitide: veꝝ dixiſſet: nã illud vl
timũ relatiuũ q̇ poſſet referri tm̃ ad ſuũ ĩmediatũ antecedẽs.
vnde ſiliter poſſet ĩtelligi in ꝓpoſito. Et h̃ modo accipiuntur
grãmaticalia ĩ genealogia ſaluatoris Luce. iij. ſcꝫ ꝙ quodli/
bet illoꝝ relatiuoꝝ debet referri ad ſuũ ĩmediatũ antecedẽs:
nõ aũt ad remotũ vt ptꝫ intuenti. Ex q̇bꝰ ſequit̃ ꝙ expoſitio
prima poſtillatoris nõ eẽt reprobãda ꝓpter illã incõueniẽtiã
quã allegat d̃ etate mardochei. Eſt tñ alia rõ potior ad impu/
gnãdũ illã expoſitionẽ: q̇ q̇dẽ rõ ſumit̃ ex initio hebdomada
rũ ꝓut patet infra de vera expoſitione tractabitur.

In eodē ca. vbi dicit̄ i poſtil. Primo igit̄ vidēdus ē termi/
nus a quo incipit cōputatio .lxx. hebdomadarum.

Additio .iij.

In expoſitiōe hui⁹ viſionis eſt maxīa varietas nō ſolum inter catholicos ⁊
iudeos q̄ ex diuerſitate fidei circa aduētū xp̄i diuerſimode eā
exponūt: ſ etiā īter catholicos ex varietate opinionū atq̧ hi/
ſtoriaꝝ multiplex interuenit varietas: idcirco vt plainoꝛ ſen/
ſus magis eluceſcat: de trib⁹ ꝑ oꝛdinē videt̄ aliq̄d declarādū.
Primo ſcꝫ d̄ terminis haꝝ hebdomadaruꝫ .ſ. de initio et fine
q̄liter ſint inq̄rēdi ſeu inueſtigādi. ſcd̄o q̄liter ſit ꝓcedendū in
cōputatiōe ab vno extremo ad aliud. tertio q̄liter de hac reue
latiōe ſm ei⁹ catholicā expoſitionē cū aduerſarijs ē agenduꝫ.
Circa p̄mū p̄ſupponēdū ē q̄ īitiū haꝝ hebdomadaꝝ nō pōt
rōnabiliter aſſignari ī aliq̄ tp̄e ſequente tp̄s q̄ h̄ reuelatio fuit
facta danieli ſcꝫ poſt annū primū darij. Cui⁹ rō eſt. Nā ex hoc
ſequeret̄ q̄ daniel ꝑ hāc reuelationē ſibi factā nō eēt certifica/
tus de tp̄e q̄ ea q̄ petebat debebāt īpleri: ſꝫ potius ignoꝛabat
q̄ntū tp̄is diſtabat a tp̄e reuelatiōis vſq̧ ad tp̄s in q̄ cōpleret̄
ea q̄ ſibi fuerāt reuelata qd̄ eſt incōueniens: cū in hui⁹ noticia
de⁹ principaliter deſideriū ſuū impleuit: ⁊ id̄o nō legit̄ petiuiſ/
ſe ab angelo ſuꝑ h̄ vlterioꝛē cognitionē vt patꝫ lr̄am intuenti.
Preſuppoſitū aūt ptꝫ ꝑ palpabile exēplū. Naꝫ poſito caſu q̄
vnus dn̄s habeat vnū ſeruū cui miſc̄dia vel liberalitate ꝓmi
ſerat libertatē a ſeruitute: nullū tp̄s ei aſſignās: ⁊ ɔ̄ñter ex ali
qua occaſiōe illū ſeruū incarcerauit ſeu poſuit ī cuſtodia: qui
q̄dē ſeruus maxime anxiat⁹ a lōga ſeruitute ⁊ carcere: inſtāter
dn̄o ſuo ſupplicat vt miſereat̄ ei de tā diuturna ⁊ acerba affli/
ctione: ɔcedat ei libertatē a ſeruitute ꝓmiſſam: ſil̄iter ⁊ a carce
re: a dn̄o ſuo accipit talē reſpōſionē .ſ. q̄ a die in q̄ haberet licē
tiā exeundi de carcere vſq̧ ad annū ɔtinuū ꝑfectā libertatem
vt ꝓmiſerat ei daret. In q̄ caſu manifeſtū ē q̄ ſeru⁹ ille nullam
certitudinē habet de tp̄e ſue liberatiōis. Cū eni tp̄s p̄muꝫ a q̄
p̄cedebat tp̄s ſcd̄m ē ſibi penit⁹ ignotū: ɔ̄ñter ⁊ ſcd̄m ſil̄iter ē ei
ignotū. Nō q̄dē exēplū totalit̄ applicat̄ caſui nr̄o. Nā ſi initi/
um hebdomadaꝝ tp̄e reuelatiōis erat futuꝝ: nec fuerat danie/
li reuelatū q̄ntum diſtabat a p̄nti tp̄e reuelatiōis: adhuc facta
reuelatiōe remanebat dubi⁹ daniel de ꝓpinq̄tate ſeu ꝓlixitate
tp̄is: in q̄ reuelata debebāt impleri qd̄ p̄ncipalit̄ ab eo intēde/
bat̄. Ex quib⁹ ſequit̄ q̄ exponere ab exitu ſermōis de āno pri/
mo cyri: vel de .xx. artaxeris: ē oīno incōueniēs. Daniel enim
tp̄e reuelatiōis neſciebat ſi cyr⁹ habebat illā licētiā dare ſil̄iter
ſicut artaxerxes: ⁊ multo min⁹ qn̄ h̄ erāt facturi: q2 q̄libet illo/
rū erat futurū ⁊ mere ɔtingēs nec fuerat ſibi reuelatū ꝑ ange/
lū vt ē manifeſtū in lr̄a. vn̄ ſ̄actoꝝ ſeu doctoꝝ reuerentia ſemꝑ
ſalua li. exitu ſermōis ꝑ angelū ꝓlatū: nō debet applicari ali/
cui tēpoꝛi ſequēti tp̄s reuelatiōis p̄ntis ſꝫ primo āno danielis
vt quidā volūt vel alicui p̄terito tp̄e danieli noto vt inde h̄ret
noticiā certā qn̄ reuelata erāt adimplēda. ſcd̄o p̄ſupponēdū ē
q̄ cuilibet catholico v̄ba āgeli ſane īelligēti debet eē cert⁹ vl/
tim⁹ termin⁹ hebdomadaꝝ: cui⁹ rō eſt. Nā hm̄ōi ɔcurrit cum
tp̄e paſſiōis xp̄i: qd̄ ptꝫ ex h̄. nā deletio iniq̄tatis ɔſūmatio p̄/
uaricatiōis ⁊ hm̄ōi: q̄ ī prima ꝓpoſitiōe angelica ɔtinēt̄ ſūt ꝓ/
prij effect⁹ paſſiōis xp̄i cui⁹ liuoꝛe ſanati ſum⁹. Eſa. liij. de qua
paſſiōe angel⁹ fecit expreſſā mentionē dicens poſt .lxij. hebdo/
madas occidet̄ xp̄s. Cū igit̄ tp̄s paſſiōis xp̄i eſt notū nobis:
qd̄ fuit .xviij. anno tyberij ceſaris ſequit̄ de neceſſitate q̄ vlti/
mus termin⁹ hebdomadaꝝ eſt nobis not⁹ ex fide q̄ ē idē cū p̄/
dicto tp̄e paſſiōis. Ex q̄ ɔ̄ñter ē nobis notū q̄ initiū haꝝ heb/
domadaꝝ p̄ceſſit annū .xviij. tyberij ꝑ .cccclxc. ānos ex auctoꝛi
tate angelica. Sꝫ cū q̄ anno alicui⁹ regis iudeoꝝ vel chaldeo/
rū vel ꝑſaꝝ hm̄ōi initiū ɔcurrit: h̄ diligenteꝫ req̄rit indaginē:
cui⁹ rō eſt. Nā hiſtoꝛie cōcurrētes cū tp̄e .lxx. hebdomadaruꝫ
nō ɔcurrūt ꝑfecte ſeu integre in ſacris ſcripturis: nec in alijs
auctenticis annalibus: īmo hiſtoꝛie illoꝝ tēpoꝛū p̄cipue regū
ꝑſarū ⁊ medoꝝ ſunt plene diuerſitatib⁹ ⁊ ɔtradictionib⁹ intā/
tū q̄ nō ſolū variāt̄ in tp̄e durationis quoꝛūdā regū: ſcꝫ etiaꝫ
q̄dam hiſtoꝛie nominant quoſdā reges ꝑſarū: de quib⁹ alij hi
ſtoꝛiographi minime faciūt mētionē. Nā poſt xerxē qui potē/
ter ſibi ſubiugauit regnū grecie vſq̧ ad alexādrū magnū fue/
rūt in ꝑſide ſm latinos .xj. reges. Scd̄m v̄o hebꝛeos a cyro q̄
p̄ceſſit p̄dictum xerxem vſq̧ ad p̄dictum alexandrū fuerūt tm̄
q̄ttuoꝛ reges ī ꝑſide: vt poſtilla. ponit infra. xj. ca. vnde per hi
ſtoꝛias hm̄ōi nō ē locus inueniendi initiū harū hebdomadaꝝ
certitudinalit̄ mō p̄dicto: ſcꝫ cū quo āno alicui⁹ regis de p̄di/
ctis ɔcurrit tale initium. dato q̄ noticiā habeam⁹ vltimi finis
earū cū quo ɔcurrat: vt dictū eſt. Sꝫ ad inuentionē hui⁹ initij
duo ſunt facienda. Primuꝫ ſcꝫ ponderare v̄ba angeli: ad qd̄
tēpus debēt magis aptari. Scd̄m q̄ de q̄b⁹ nō habet̄ hiſtoꝛia
ſacre
ſacre ſcripture recurrat̄ ad hiſtoꝛias autēticas. ſpecialiter he
bꝛeoꝝ: ⁊ ſm eas ꝓcedat̄ in hac cōputatiōe a tp̄e paſſiōis xp̄i
aſcēdēdo ꝑ .ccccxc. ānos: ⁊ ibi aſſignare initiū. Nō q̄dē ꝑ ta/
lem cōputationē inuētū ſi nō ɔcurrat cū tp̄e adoptato v̄bis
angeli: credendū ē h̄ ɔtingere ex defectu ſeu coꝛruptiōe hiſto
riarū: vel poti⁹ ex malicia aduerſarioꝝ volentiū occultare: vt
ɔſueuerūt myſteria xp̄i. Et tūc recurrendū eſt cum cautela ad
alias hiſtoꝛias: gentiliū: vt talis erroꝛ vl̄ defect⁹ ꝑ veriſimili/
oꝛes hiſtoꝛias taliū coꝛrigat̄ vl̄ ſuppleat̄. Nō aūt q̄re hiſtoꝛie
hebꝛeoꝝ ſūt prius requirēde ſeu ꝓſequēde q̄̄ alie eſt duplex.
Prima q2 ipſi maḡ ſūt autētici in his q̄ ad intellectum ſacre
ſcripture lr̄aleꝫ faciūt q̄̄ aliqui alij. ſcd̄a q2 cū eis poti⁹ debe/
mus agere de hac materia. iuxta illud .j. Petri. iij. Parati
reddere rōneꝫ cuicūq̧ petēti ⁊c̄. Ex quib⁹ bn̄ ɔſideratis. initi
um harū hebdomadarū ponēdū ē ꝓut magiſter Raimūdus
martini tradit in prima parte ſui pugionis ca. ij. in q̄rto āno
ſedechie: vel in .xij. nabucħ. qd̄ vnū ⁊ idē eſt. quā ſn̄iaꝫ ī hoc
ſequit̄ poſtillatoꝛ vt ptꝫ in poſtil. Ratio aūt ꝑ p̄dictos magi/
ſtros aſſignata eſt: q̄ in predicto tempoꝛe exiuit ſermo domi/
ni primo ⁊ principaliter de viſitatione populi ⁊ impletiōe ver
bi diuini boni ſuꝑ eos. Qui quidem ſermo compꝛehendit nō
ſolum bonū reedificationis templi ⁊ reductionis populi: ſed
etiā bona ſpiritualia tempoꝛe chꝛiſti implenda: vt ptꝫ Hiere.
xxix. Confirmat̄ aūt hec ratio q2 illa tempoꝛa in quib⁹ exiuit
ſermo de reedificatione: vt ē prim⁹ ann⁹ cyri ⁊ .xx. artaxerxis:
ſunt rationabiliter excluſa: eo q̄ erāt futura tempoꝛe huius
reuelationis vt dictū eſt nec etiam in tempoꝛe prime deſtructi
onis templi: vt hebꝛei volunt poſſet aſſignari vt patet ꝑ ea q̄
dicta ſunt ſupꝛa in hoc ca. nec etiam in tempoꝛe huius reuela/
tionis rationabiliter debet aſſignari huiuſmodi initiuꝫ: tum
quia eo tempoꝛe non exiuit ſermo d̄ reedificatione: tum quia
iam exiuerat ad hieremiā. tum quia daniel cum oꝛaſſet tēpo/
re huius reuelationis diligenter cōſiderabat circa illū exitū
ſermonis diuini ad hieremiā: vt patꝫ in pꝛincipio hui⁹ ca. vn̄
cōuenientius videt̄ ibi aſſignari initiū vbi verſabat̄ intentio
ꝓphete q̄̄ alibi. Sed quod maxime hāc aſſignationem cōfir
mat: eſt qd̄ cōputatio annoꝝ ab vno extremo hebdomadarū
ad aliud cōuenientius cōcoꝛdat cum p̄dicto initio q̄̄ cū cete/
ris ꝑ alios expoſitoꝛes aſſignatis: vt ſatis patebit diligenter
intuenti. Ex hoc de primo. Circa ſcd̄m attendendū q̄ lꝫ iſti
duo magiſtri cōcoꝛdāt in initio ⁊ fine iſtarū hebdomadaꝝ. I
p̄ceſſu cōputationis tamē diſcoꝛdāt in aliquibus nā poſtil.
tenet illum modū quem habes in poſtilla. Magiſter v̄o rai/
mūdus computat ſic ſcꝫ a .xij. āno nabucħ. incluſiue qui ideꝫ
eſt cū .iiij. regni ſedechie in quo egreſſum eſt verbū dn̄i p̄redi
ctum ad hieremiā vſq̧ ad fineꝫ .xlv. āni regni ip̄ius nabucħ.
fluxerūt anni .xxxiiij. Q2 autē .xij. ann⁹ nabucħ. ſit idem cum
iiij. ſedechie pōt haberi .iiij. Reg̃. vlt̃. Q2 aūt a .xij. anno na/
bucħ. vſq̧ ad finē regni eius fluxerunt anni .xxxiiij. patet ex
hoc. Nā nabucħ. regnauit .xlv. annis: ꝓut hebꝛei tradūt in
libꝛo magnila .j. ca. a quibus ſi ſubtrahātur .xj. anni primi re
gni ei⁹ flux
ſtat q̄ a .xij. āno nabucħ. incluſiue vſq̧ ad finē regni ei⁹ fluxe
runt .xxxiiij. Cōſequēter ſi p̄dictis addantur .xxiij. āni euil
merodach. ⁊ tres āni balthaſar qui tot ānis regnauerūt ſm
oēs hebꝛeos: ſic habent̄ de regib⁹ chaldeoꝛuꝫ ab egreſſu v̄bi
p̄dicti .lx. āni: quib⁹ ſi addant̄ duo āni darij: et .xxx. āni cyri
nepotis eius ſil̄iter: et .xiiij. aſueri filij ⁊ cyri et mariti heſter:
ſil̄iter ⁊ ſex āni darij ſcd̄i vſq̧ ad ɔſūmatiōeꝫ templi ſcd̄i: ꝓut
habet̄ in textu: ſic faciūt .lij. ānos de regibus ꝑſaꝝ poſt chal/
deos vſq̧ ad ɔſūmationē tēpli ſcd̄i: quib⁹ additis .lx. primis
chaldeoꝝ: ɔſtat q̄ ab egreſſu verbi dn̄i ad hieremiaꝫ vſq̧ ad
ɔſūmationē templi ſecūdi fluxerunt .cxij. anni: quib⁹ ſi addā
tur .ccccxx. anni duratiōis templi ſecūdi ſm omnes hebꝛeos:
ſic ab egreſſu p̄redicti verbi ad hieremiā vſq̧ ad deſtructiōeꝫ
ciuitatis ⁊ templi vltimā: fluxerunt .dxxxij. anni: a quibus ſi
reſcindant̄ .xlij. anni: quibus p̄ceſſit paſſio chꝛiſti vltimā de/
ſtructionem templi ſm oēs de hac materia loquentes: reſtat
q̄ ab egreſſu verbi ab oꝛe dei ad hieremiā vſq̧ ad annū paſ/
ſionis chꝛiſti p̄dictū fluxerunt .ccccxc. anni: qui ſunt .lxx. heb
domade per gabꝛielem annūciate. In qua q̄dem cōputatiōe
in omnib⁹ concoꝛdat cum hebꝛaica ⁊ thalmudica hiſtoꝛia: ex
cepta tm̄ duratione regni cyri q̄ ſm hebꝛeos regnauit tribus
annis tm̄. Scd̄m v̄o latinos: quos in hoc ſequitur magiſter
p̄dictus regnauit .xxx. annis: vt p̄redictum eſt. Computatio
v̄o poſtillatoꝛis concoꝛdat etiam cum hebꝛaicis hiſtoꝛijs in
tempoꝛe regni cyri ⁊ in omnibus alijs: excepto tm̄ tēpoꝛe du/
rationis regni aſueri mariti Heſter. durauit eni ſm hebꝛeos
xliiij. annis tm̄. ſm v̄o latinos q̄s in hoc ſequitur poſtillatoꝛ:
durauit

durauit.xl. vnde differētia inter iſtos duos magiſtros ī hac computatione totaliter conſiſtit in duratione temporis regni cyri ⁊ aſueri. nam magiſter Raimūdus ſequitur hebreos in aſuero. ⁊ latinos in cyro: poſtillator vero per oppoſituꝫ. Concordat enim cū hebreis ī cyro: ⁊ cum latinis aſuero. In alijs vero que ad hanc pertinent computationē omnino ſimiliter ſe habent. Attendendū eſt ergo que iſtaꝝ computationū rationabilius ꝓcedat: ne cū de hac materia cum aduerſarijs diſputare contigerit appareat ꝑplexitas ſeu claudicatio in noſtro modo exponendi: vnde ſub correctione melius ſentiētis: proceſſus magiſtri Raimūdi validior videtur ex duobus. Primo quia cyrū regnaſſe.xxx.annis: ꝓut magiſter Raimūdus ꝓſupponit: nō ſolū greci ⁊ latini: ꝓut Euſebius: Paulꝰ oroſius: Beda ſuꝑ Eſdram.iiij.ca. Hieronymꝰ ſuper Zachariā. gloſa.j. Eſdre.v. magiſter hiſtoriarū in fine danielis: hoc teſtatur. Sꝫ etiā ioceſon hebreus abbreuiator ioſephi: qui large de hoc tractat: de geſtis cyri hoc concludit in fine. In quo igitur greci ⁊ latini cum aliquo de famoſis hebreorū hiſtoriographis concordant: potius tenendū eſt ꝙ̄ illud in quo aliꝗ hebrei tm̄ ⁊ non omnes ꝯueniunt. ſcḋo quia aſuerū regnaſſe xl.annis nemo hebreoꝝ teſtatur: ſed ſoluꝫ latini vnde hebrei cauillando poſſunt dicere ꝙ hoc fuit inuētū ficte ex parte noſtra ꝙ non poſſūt circa annos cyri ſimiliter cauillare: cū etiā aliquis de ſuis hoc fatetur: vt dictum eſt. Ad obiectionē vero poſtil. de hoc quod legitur Eſdre.vj. Orentqꝫ pro vita regis ⁊ filiorum eius. Ex quo arguitur ꝙ darius erat tanto etatis circa tempus ꝯſummationis templi ꝙ filios habebat: dicendum ꝙ non ſequit᷑. Poſſunt enim illa verba ītelligi de filijs regis ſi eos habuiſſet. Simili enī modo legit᷑ Deutero.xvij. vbi de rege tractās ait: Ut longo tēpore regnet ipſe ⁊ filij eiꝰ ſuper iſrael. Que quidē verba non eſt neceſſe vt intelligātur de filijs regis in rerum natura exiſtentibꝰ: ſed de filijs quos habere poſſet in futuro vt patet ꝑ litterā intuenti: ⁊ hoc de ſecundo. Circa tertium attendenduꝫ eſt ſm ſanctum Tho.j. parte.q.xxxij.arti.j. in corpore.q. cum aliquis ad ꝓbanduꝫ aliqua que fidei ſunt: inducit rationes que nō ſunt cogētes: cedit in deriſionem infideliū credunt enim ꝙ huiuſmodi rationibus innitamur: ⁊ ꝓpter eas credamus. Et idem dicendum eſt de auctoritatibus. vnde lꝫ hec expoſitio īter ceteras catholicas: ſaluo meliori iudicio potior videat᷑: nō tamen ex ea contra aduerſarios ſumi poſſet efficax argumētū: poſſunt enim declinare aliqua ex his què preſupponuntur in ꝓceſſu computationis predicte ex hiſtorijs que ab eis non tradūt᷑: nec continentur in ſacra ſcriptura: vt eſt de duratione cyri vł aſueri ꝓut dictuꝫ eſt. Nihilominus tamen hec expoſitio vtilis eſt in duobus primo in eruditione catholicorum: qui preſuppoſita fide: omiſſa varietate ⁊ cōfuſione ceteraꝝ expoſitionum informabunt᷑ de ſano ⁊ plano intellectu huius reuelationis. ſcḋo quia etiam cōtra aduerſarios: etſi nō arguēdo ſaltem defendendo poſſunt eam ꝓponere ⁊ abſqꝫ rationabili calūnia ſuſtinere. Ad arguendū tn̄ contra eos de hac reuelatione ſatis ſufficit principiū ſumere ex expoſitione Ra. Sa. ſupradicta: que eſt communis hebreorum expoſitio: ꝓut deductum eſt ſupra in prima additione huius ca. circa tertiū principale. Et hoc de tertio.

In eodē.ix.ca. vbi dr̄ in poſtil. Diſtinguit aūt ſeptē hebdomadas ⁊ vltimā ab alijs ꝓpter ſpecialia opa facta ī ipis ⁊c.

Additio.iiij.

Hec ratio quā aſſignat poſtillator ꝓ diſtinctione ſeptē hebdomadaꝝ ab alijs nō videtur ſufficere. Nam ſm verā expoſitionē quā ſequit᷑: predicte.lxx. hebdomade incipiunt a q̄rto anno ſedechie vt dictuꝫ eſt: qui quidem annus procedit tēpli deſtructionem ꝑ ſex annos. Nam deſtructio illa fuit.xj.āno ſedechie: vt habet᷑ hieremie vlt.et.iiij. Reg. vlt. Conſtat autē ꝙ ideꝫ eſt initium ſeptē hebdomadarū: ⁊.lxx.hebdomadarū. cū huiuſmode ſeptē hebdomade ſint p̄ma pars huiꝰ triꝑtite diſtinctionis. Ex quo ſequit᷑ ꝙ a p̄ncipio ſeptē hebdomadaꝝ vſqꝫ ad p̄mū ānū cyri dātis licētiā reedificandi fluxerūt.lix.anni qui faciūt octo hebdomadas integras: ⁊ inſuꝑ tres annos. vnde dato ꝙ tres ānos p̄termiſiſſet: eo ꝙ nō faciūt ꝑ ſe hebdomadā integrā: nulla videt᷑ ratio q̄re p̄termiſiſſet octauam hebdomadā q̄ integra ē ⁊ ꝑfecta. vn̄ meliꝰ videt᷑ dicēdum ſm magiſtrū Raimūdū vbi ſupra: q̄ aſſignat aliter diſtinctioneꝫ harū hebdomadaꝝ dicēs: ꝙ ī q̄libet ꝑte huiꝰ triꝑtite diſtinctionis q̄dā fuerūt facta ſeu oſtēſa ad reuelationē myſteriorum xp̄i ꝑtinētia. Nā infra tp̄s ſeptē hebdomadaꝝ reuelatuꝫ fuit nabuch. q̄ monarchiā tūc vniuerſalē tenebat myſteriū incarnatiōis xp̄i: q̄ ad vtranqꝫ naturā ipiꝰ diuinā. ſ. ⁊ humanā: vt

patꝫ ſupra

patet ſupra Dan.ij. ī lapide abſciſo ſine manibꝰ ⁊c. qḋ cōmuniter exponit᷑ de xp̄o ſm humanā naturā: ſm quā natus eſt de matre ſine patre: ꝓut ibidē fuit expoſitū. Diuinā vero.ſ.iij.ca. in q̄rto viro: q̄ ſilis erat filio dei: vt ibidē etiā fuit declaratuꝫ. Siliter infra tēpus.lxij.hebdomadaꝝ ſequentiū circa principium eaꝝ fuit reuelatū danieli ꝑ angelū ſub certo numero tēpus aduentꝰ xp̄i cum ſuis ꝑtinentijs ⁊ qualitatibus ſub cōpēdio expreſſiori modo ꝙ̄ antea: vt ptꝫ in reuelatione de q̄ agit᷑. Cōſequent᷑ etiā circa finē harū hebdomadaꝝ ꝑeundū angelū vgini glorioſe fuit ꝑfecte annūciatꝰ aduētus chriſti ⁊ effectualiter impletus. Cōſequenter in tꝑe harū.lxij.hebdomadaꝝ tēplum fuit reedificatū ī quo tēplo chriſtꝰ oblatꝰ fuit deo patri: ⁊ ſic honor predicti tēpli ſecūdi iuxta ꝓphetiam aggei multo maior ꝙ̄ prioris tēpli effectꝰ eſt p̄ſente ibidē xp̄o q̄ nūꝙ̄ ibidē corꝑaliter viſus fuerat. Siliter in vltima hebdomada ab alijs diſtincta fuit impletuꝫ myſteriū redēptionis humane: in quo oēs expoſitores catholici cōueniūt. Sed ꝯtra h̄ poſſent aduerſarij ex duobꝰ cōtradicere. Primo qꝛ viſio illa de lapide abſciſo fuit ſcḋo anno regni nabuch. vt ī p̄ncipio ſcḋi ca. p̄dicit. expreſſe dicit᷑: ex quo ſequit᷑ ꝙ h̄ nō fuit infra tp̄s ſeptē hebdomadarū: q̄ poſtea incipiūt ſcꝫ a.xij.āno nabuch. vt dictuꝫ eſt. Scḋo qꝛ p̄dicte due reuelatiōes q̄litercūqꝫ ſumāt᷑: fuerūt tꝑe nabuch. añ eius alienationē: vt ptꝫ in lr̄a. ſed iſte ſeptē hebdomade ſe extēdūt vſqꝫ ad magnā ꝑtē duratiōis euilmerodach. vnde remanet magna ꝑs harū ſeptē hebdomadaꝝ: in q̄ nulla legit᷑ fuiſſe facta reuelatio ergo nō debuiſſent aſſignari ſepteꝫ hebdomade ꝓpt̄ rōnem p̄dictā: ſꝫ tres ſeu q̄ttuor ꝓut fuerūt. Siliter poſſūt arguere ꝯtra ſcḋam diſtinctionē ſcꝫ.lxij.hebdomadaꝝ qꝛ nō in p̄ncipio eaꝝ hec reuelatio fuit facta danieli: ſꝫ poſtꝙ̄ trāſiuerat de eis vna hebdomada ītegra ⁊ q̄ſi dimidia de ſcḋa: vt ptꝫ cōputāti a p̄ncipio hebdomadaꝝ vſqꝫ ad annū p̄mū darij p̄mi: in q̄ hec reuelatio fuit facta. Sꝫ ad p̄mū iſtoꝝ dicēdū ē ꝙ vbi dicit᷑ ſupra Dan.ij. In ſcḋo āno regni nabuch. nō intelligit᷑ ſcḋo anno q̄ nabuch. ſuꝑ chaldeos primo regnauit: ſꝫ intelligit᷑ de ſcḋo anno regni eiꝰ ab eo tꝑe q̄ ſuꝑ iudeos regnauit: ⁊ ſimul ſuꝑ alias natiōes imꝑauit: ꝓut ſupra in poſtilla in.ij.ca. habet᷑: in q̄ etiā ꝯcordat Ra. abraā abenhaçra ī eodē loco. Alij vero expoſitores hebreoꝝ dicunt ꝙ li ſcḋs annꝰ regni nabuch. ītelligit᷑ ſcḋs annꝰ añ mortē ſuā. Cōſtat autē ꝙ ſm vtrāqꝫ expoſitionē li ſcḋs annꝰ regni nabuch. ꝯtinet᷑ infra tp̄s ſeptē hebdomadaꝝ: qḋ ē ꝓpoſitū. Ad ſcḋm vero dicēdū ꝙ hec diſtinctio hebdomadaꝝ nō eſt ītelligēda ſic pūctualit᷑ ꝙ a p̄mo tꝑe cuiuſlibet diſtinctiōis vſqꝫ ad finē fiāt ſeu cōtinuēt᷑ illa q̄ illi ꝑti applicant᷑: ſꝫ ſufficit ꝙ in aliqua ꝑte notabili cuiuſlibet diſtinctiōis impleāt᷑. nā Gen.xv. legit᷑: Scito p̄noſcēs ꝙ ꝑegrinū futurū ſit ſemē tuū in terra nō ſua et ſubijcient eos ſeruituti: ⁊ affligent.cccc.annis. Cōſtat aūt ꝙ ſemen abrae nō fuit afflictū ſeu ſeruiliter ſubiugatuꝫ ꝑ oēs.cccc.annos: ſꝫ tm̄ ꝑ.ccx. ꝓut ibidē exponit᷑: ⁊ tn̄ ſcriptura h̄ attribuit illis.cccc. annis. vnde ⁊ in ꝓpoſito: lꝫ nō ꝑ totū tempus ſeptē hebdomadarū fuerūt facte reuelatiōes predicte ſufficit ꝙ in aliq̄ parte ſui circa principiū fuiſſent facte. Siliter eſt dicendū de ſcḋa diſtinctione: ꝙ nō ſic diſtincte pūctualiter ē accipiēda: ſꝫ ſufficit ꝙ circa principiū ⁊ mediū ⁊ finē eius impleant᷑ per interualla ea q̄ illi applicant᷑: vt dictum eſt. Si q̄s aūt voluerit oīno huiꝰ diſtinctionis rationem numeraliter habere: oportet recurrere ad myſticum ſenſum. Nam ſm Greg. in.iij. libro moraliū: cū ratio littere defeciſſe cognoſcitur: reſtat vt ad myſticū ſenſum ſine dubitatione recurratur. vnde in propoſito poſſet aſſignari ratio myſtica numeralis huic diſtinctioni ſatis propria. Ad cuiꝰ intellectū ſciendū ꝙ antiqua lex ſeptenaria dicit᷑ ꝓpter p̄ceptum ſabbati ⁊ alioꝝ que ei ꝯcordant. Similiter ⁊ noua lex octonaria dicit᷑ ꝓpter myſteriū dominice reſurrectiōis vn̄ ſuꝑ illud Eccē.xj. Da ꝑtes ſeptē necnon ⁊ octo. Gloſa. Da partes ſeptem.i. vetus teſtamentū: cuius ſeptima dies.i. ſabbatū p̄cipue honorat᷑: necnō ⁊ octo: qḋ ē nouū: vbi gloſa īterlinearis. Nouū ꝓpter dominicā diem. vnde ad ꝓpoſitū vt gabriel oſtēderet danieli ꝙ iuſticia ſempiterna q̄ adducēda erat ꝑfecte debebat adimplere veterē legē: idcirco p̄mā ꝑtē huiꝰ diſtīctiōis in.vij.hebdomadas determinate ꝯcludit: vt etiam ei īnueret ꝙ octonaria lex.i. noua p̄dicte legi habebat ſuccedere ꝑ xp̄ꝫ: ⁊ cū eo īcorpari: iō ſubiūxit numeꝝ.lxij. nā.viij.in.vij.deducti faciūt numeꝝ.lvj. qḋ denotat legē nouā ꝑ octo. ⁊ legē vetereꝫ ꝑ ſeptē: ⁊ ex deductiōe vniꝰ in alteꝝ innuit eaꝝ virtualē cōiunctionē. Nā vt dr̄ in gloſa allegata: ſine altero toto nō valet alterū. De ſex.n.hebdomadibꝰ q̄ reſtāt ex numero.lxij. ſm hūc ſenſū: q̄ nō ex toto ad lr̄am ſeq̄ debet: nō eſt faciēda mētio cuꝫ non faciāt integrā hebdomadā. Naꝫ Leuit.xxiij.dicit᷑: Nu

merabitis ꝗ̃ ab altero die ſabbati.vij.hebdomadas plenas.i.
integras.Ex quo ptꝫ ꝙ vbi de hebdomadibꝰ agiť non eſt faci
enda mentio niſi de integra hebdomada:niſi forte vbi expreſ/
ſa fit mentio de aliqua parte hebdomade:ſicut vt in h̄ ca.ſpe/
cialiter memorať dimidiū vltime.Et hec ratio hmōi diſtincti/
onis ſufficere debet fidelibus qui p̄ſuppoſita fide deſiderant
habere rationem ſcripturarum.

Replica.

In ca.ix.lxx.hebdomadarū materiam.ſa
tis ꝯcorditer tractāt poſtillator ⁊ Burg.
Sꝫ tñ Burg.in ꝗbuſdā ꝯtra poſtil.ſe cauillatorē oſtendit:iu/
mens occaſionē ex q̃dā cōputatione:quā reprobat ex eo :quia
mardocheus videť eē nimis exceſſiue etatis iuxta illā cōputa
tionē.et hoc diciť ſequi ex eo qđ diciť Heſter.ij. ꝙ mardocheꝰ
fuit trāſlatus cū iechonia in babylonē.Sꝫ Burg. mouēs dif/
ficultatē grāmaticalē de relatiuo ⁊ antecedēte ꝓximo ⁊ remo/
to dicit id ex lr̄a allegata Heſter.ij.nō haberi ꝙ mardocheus
fuiſſet trāſlatꝰ cū iechonia ſ cis : qꝛ diciť in lr̄a allegata. Erat
vir i ciuitate ſuſis vocabulo mardocheꝰ filius iair :filij ſemei:
filij cis de ſtirpe gemini qui tranſlatus fuit de hierl'm cū iecho
nia. Referēdo inquit Burg.li qui ad ꝓximū antecedēs ſigni/
cat ip̄m cis trāſlatū non mardocheū: ſed nō inſiſtēdo grāma/
tice que ſepe ⁊ ꝓprie refert remotū antecedēs ſicut ꝓximū vi/
detur Burgeñ.deficere:qꝛ ſi ad ꝓximū antecedēs debet fieri
vt ip̄e vult relatio:tūc gemini trāſlatꝰ eſt: qđ falſū eſt:qꝛ gemi
ni fuit vnus de ꝓgenitoribꝰ ſaul: vt diciť.j.Reg.ix.nec videť
vex de cis ꝗ fuit pater ſaul:⁊ tp̄a oīm regū durare nō poterat
vt trāſferreť cū iechonia niſi Bur . fingat aliū ꝗ voceť nomie
cis:⁊ qꝛ h̄ non habet ſcripture auctoritatē:ea facilitate ꝯtēni/
tur q̃ ꝓbatur:⁊ ad rem ſi a trāſmiſgratiōe iechonie cōputareť
ān:cis ꝓaui:ſemei aui.⁊ iair patris mardochei fortaſſis mar
docheꝰ nō reperireť natꝰ qñ đꝛ Heſter.ij.ip̄am heſter in filiam
adoptaſſe ⁊ curiaꝫ eiꝰ rexiſſe:vel ſaltē inueniret valde iuuenis
q̃lis ad hmōi officia fuiſſet ineptus ⁊c̄.Item Burg. eodeꝫ ca.
notat poſtilla.in eo ꝙ recedit a cōputatiōe Raimūdi ꝗ compu
tat annos ſm cōputum latinoꝝ quo ad regnū cyri et regnum
aſſueri mariti heſter cōputat ſm cōputationem hebꝛeoꝝ.⁊ po/
ſtil.facit ꝑ oppoſitū.vnde Burg .p̄fert factuꝫ Raimūdi i hoc
poſtil.debilibꝰ rōnibꝰ. Prīa qꝛ factū Raimūdi ꝗ ad cyrū cō/
cordat vt dicit grecis ⁊ latinis ⁊ vni hebꝛeoꝝ ꝗ fuit abbꝛeuia
tor ioſephi. Scđa rō: qꝛ ſoli latini dicūt aſuerū regnaſſe.xl.
ānis poſſūt igiť iudei cauillare ꝙ h̄ ſit cōfictū ſed ꝗ ad primā
rōneꝫ videť allegatio Burg.modicū valere.nā allegare pro
auctoritatibꝰ in cōputo p̄nti eos ꝗ in cōputatiōe.lxx.hebdo/
madaꝝ multiplicit deficiūt ⁊ iter ſe nō cōcordāt puerile ē: qꝛ
etiā ſcriptura ſacra ꝑderet auctoritatē ſi in ea reperireť diſcor
dātia vel defectꝰ: vt ſcribit beatꝰ Augꝰ.ad beatū Hiero.ep̄la
p̄ma et.viij.trāſſumiť.ix.di.ego.⁊.ca.ſi ad ſcp̄turas.Nūc au
tē Beda ⁊ alij ꝑ Burg.allegati ſūt diuerſi:qꝛ q̇dā eoꝝ cōpu/
tāt ſm ānos lunares.q̇dā ſolares. q̇dā a p̄mo āno cyri ⁊c̄.ꝗ
oīa nec a raimūdo.nec poſtil.nec Burg.ſūt recepta. Nō igiť
ſeq̇ť:cōcordāt cū raimūdo i vno pūcto.igiť ſtādum ē eoꝝ di
ctis. Nec ioceſō abbꝛeuiator ioſephi pōt allegari ꝓ auctorita
te:qꝛ a cōmuni cōputatiōe hebꝛeoꝝ ⁊ ſuoꝝ magiſtroꝝ ſine ra/
tione recedit.ex ſcriptura nihil ꝓbans.nec ſcđa rō ſua valet:
qꝛ calūnie iudeoꝝ nō ſūt curāde vbi ſine auc̄te ſcp̄tura ea que
nr̄e fidei ſūt impugnant. Nec remanet iudeis excuſatio ex di/
uerſitate cōputationū cū tp̄s .lxx.hebdomadaꝝ .de ꝗ h̄ agiť
qualitercūq3 cōputeť ꝑ mille ānos trāſierit i p̄teritū ⁊ ampli/
us. Sola igiť obſtinatio malicioſa tenet eos in ꝑfida expecta
tione meſſie. Nec valet rñſio Burgē.ad id qđ poſtil.ꝓ ſue in
tentiōis ꝯfirmatiōe adduxit de Eſdre.vj.qꝛ dicit Burg. fieri
oratione ꝓ filijs nōdū exiſtētibꝰ. Sꝫ ꝯtrariū videť qꝛ Eſdre
vj.diciť: Orent ꝓ vita regis ⁊ filioꝝ eius p̄ſuppoñiť igiť i lr̄a
vita filioꝝ ꝓ qua orandum diciť: Illuſoria etiaꝫ oratio vide
tur ꝓ nondū exiſtentibꝰ in rerū natura.fit q̇dē bene ꝓ defun
ctis ſꝫ nō ꝓ futuris:niſi ꝓphetice.qualiter nō eſt in Eſdra di
ctū. Nec ē ſiľe ꝙ Burg.adducit Deutero.xxvij.ibi enī nō di/
ciť q̇s orare ꝓ rege ⁊ filijs eiꝰ.ſꝫ p̄noſtice diciť đ rege nondū
exiſtente ⁊ filijs futur̄. Si rex iuſtꝰ fuerit diu regnabit: ⁊ filij
eius poſt eū:⁊ regnū eius trāſibit ad poſteros. Poteſt enim
de nō exiſtētibus ꝓprie q̇s p̄noſticare:ſed nō ꝓ eis orare ſpe/
cialiter ꝓ vita eoꝝ ꝗ nō viuūt. Reliqua que in daniele notat
Burg.nō ſūt magni pōderis ſed ſtāt in verbis ⁊ cōputis ſm
Burg.nō pūctualiter accipiendis.

Glo.ordi.

A A Anno tertio. In fine Ca.X
prime viſionis legimꝰ qꝛ fuit
daniel vſq3 ad annū p̄mū cy/
ri regis: qđ ſic accipiēdum ē ꝙ fuerit
apud chaldeos i p̄ſtina dignitate vſ/
q3 ad annū primū cyri regis:.et poſt i
medos trāſlatus:vbi āno primo cyri
regis.lxx.hebdomadarū ſacramenta
cognouit . Nūc tertio anno reg̃ cyri
hec vidiſſe narrať. b In diebus il
lis. Anagoge. Qui in luctu ē et ſpōſi
luget abſentiā non comedit panē deſi
derabilē ꝗ de celo deſcen.neq3 ſolidū
cibū capit ꝗ ꝑ carnē itelligiť nec vinū
bibit qđ letificat cor homis :nec exhi
larat faciē in oleo.h̄ aūt ieiuniū impe
trabiles facit lachꝛymas ſpōſe : ſi qñ
fuerit ſponſus ablatꝰ ab ea nec daniel
quoq3 aliter audet dominuꝫ dep̄cari.
Iuxta

a Anno tertio Ca.X
cyri regis pſaꝝ verbum b
reuelatum eſt danieli co c
gnomento balthaſar ⁊ verbū ve d
a ſ dei ꝗ hoc facturꝰ ē ⁊ ꝓphete ꝗ intellecturus.
rū ⁊ fortitudo magna: itellexitq3 e f
a ſ nos quoq3 litteras fruſtra videmus aut legi/
mus niſi intelligamus.
ſermoneꝫ. Intelligentia enim eſt g
b opus in viſione. In diebus illis h
a ſ Cōuertimini ad me in toto corde veſtro i ieiu/
nio ⁊ fletu ⁊ plāctu. ſ ꝓ myſterio trinitatis.
b ſ ne trāſitoꝛia ⁊ fortuita videať dep̄catio.
ego daniel lugebā triūm hebdo/ i
a ſ celeſtē. b ſ quaſi a cibis delicatioribꝰ abſti/
madaꝝ diebꝰ: pānē deſiderabilē k
nui qđ a nobis multomagis faciēdū tp̄e ieiunij:ꝗ
eni illicitis vtunť abſtinere debēt etiā a licitis.
a ſ ꝑfecte. b ſ corpꝰ xp̄i. c ſ ſāguis.
nō comedi:⁊ caro ⁊ vinūm nō in l
troierunt in os meum. Sed neq3 m

Nico.de lyra

a Anno tertio cyri.hic Ca.X
poniť nona viſio danielis : et
ſm opinionem cōmunem iſta
viſio que hic poniť differt ab illa que
poniť in duobꝰ capitulis ſequentibꝰ. ſed mihi videť ꝙ ē vna
tm̄ vt magis patebit legendo litterā. Diuidiť ergo ſic. qꝛ p̄mo
deſcribiť excellētia huiꝰ viſionis.ſcđo exprimiť ꝯtinētia ibidē
reuelate veritatis.⁊ hoc duobꝰ capl'is ſequētibꝰ. Prima i du/
as.qꝛ primo tangiť magnitudo huiꝰ viſionis in generali .ſcđo
magis in ſpeciali.ibi: In diebꝰ illis. In prima ꝑte primo tāgi/
tur tēpus quo facta ē reuelatio danieli.cū đꝛ: Anno tertio cy/
ri regis ꝑſarū.ſcđo reuelatiōis magnitudo.cum đꝛ: b Ver
bū reuelatuꝫ.i.veritas q̃ verbo exprimiť. c Danieli cogno/
mēto balthaſar.h̄ dicit qꝛ balthaſar erat nomē eius ſecūdariū
vt ptꝫ ca.j.huiꝰ libꝛi. d Et verbū verum. ad intelligendū.
e Et fortitudo magna. ad implendū:qꝛ non poterat ipleri ni
ſi diuina virtute ⁊ ordinatiōe:quia hec viſio cōtinet ꝑſecutio/
nē antiochi

nē antiochi ⁊ antixp̄i ⁊ deſtructioneꝫ
eoꝝ ⁊ reſurrectioneꝫ mortuoꝝ vt vide
biť. n Intellexitq3 ſer.qꝛ nō tm̄ ha/
buit viſionē imaginariā ſ etiam itelle
ctualē.ꝓpť qđ ſubdiť: g Intelligē
tia ⁊c̄. ad h̄.ſ.ꝙ aliq̇s dicať ꝓpha.ſic
ſ.declaratū ē in p̄ncipio libꝛi pſalmo
rū.vel pōt exponi. Intelligentia opꝰ ē
⁊c̄.q.d.oportet itellectū homis a deo
eleuari ad h̄ ꝙ talia poſſint intelligi ⁊
capi:⁊ i h̄ ptꝫ arduitas viſiōis i gene/
rali. h In diebꝰ ill̄. Hic poniť excel/
lētia huiꝰ viſiōis mag̃ in ſpāli.⁊ h̄ du
pliciter.p̄mo ex ꝑte danielis vidētis.
ſcđo ex ꝑte angeli appareť̃.ibi: Die āt
xxiiij. Magnitudo aūt viſiōis ex ꝑte
danielis oſtēdiť i deuota p̄paratione
ip̄iꝰ añ hāc viſionē.⁊ h̄ ꝑ luctū ieiuni/
um ⁊ oratione.⁊ h̄ ē qđ đꝛ h̄: In diebꝰ
illis ego daniel lugebā:pctā ⁊ miſeriā
ꝓpli iſrl̄. i Triū hebdomadaꝝ die/
bus.i ꝗ oſtēdiť magnitudo auſterita/
tis ex ꝑte tp̄is. k Panē deſide.i.ci
bum delicatū:qꝛ noīe panis i ſcp̄tura
itelligiť oīs cibus. l Nō comedi.
Et caro ⁊ vinū nō itroierūt i os meū.
Et ſic patet magnitudo auſteritatis ex ꝑte cibi ⁊ potus. Per
hoc autem ꝙ diciť in tribꝰ hebdomadibꝰ nō comedit talia ex
deuotione:innuit ſcriptura ꝙ alijs tp̄ibus talibus vtebatur.
Ex ꝗ etiā vlterius patet ꝙ tūc nō tenebat tantā auſteritatem
in victu quātam tenuerat i iuuētute ſua quando bibebat ſo/
lum aquā ⁊ comedebat legumina: vt dictū ē.j.ca. Cuiꝰ ratio
eſt:qꝛ daniel iā erat in tāta auctoritate ꝙ poterat hr̄e victua
lia in q̇bꝰ non eēnt aliq̃ ſibi illicita.⁊ iteꝝ qꝛ iā erat ſenex cū a
tp̄e ſue trāſmigratiōis in babylone iā ꝑtrāſiſſent.lxix. anni.
et eēt in.lxx.vt mag̃ explicabiť infra. tāta aūt auſteritas nō
ē ſeruāda i ſenectute qñ paſſiones ſūt edomite ⁊ corpꝰ debili/
tatū:ſicut in iuuētute qñ vigēt paſſiones. m Sꝫ neq3 vn.
⁊c̄. Vnguētū accipiť ꝓ lachꝛyma alicuiꝰ arbor̃ aromatice:qꝛ
talibus

a Iuxta flu. magnum qui.
Ezech.1.a Ezechiel iuxta fluuiū chobar vidit viſionez.
Joh.1.d Iohis baptiſte ſup fluenta ior danis apti ſūt celi. Taceāt ꝗ deliramēta eorum ꝗ vmbras et imagines in ꝟitate ꝗrētes ipaꝫ conantur euertere vt flumina et arbores ⁊ paradiſū allegorie legibus mētiant̄. Tygris fluuius a tygride velociſſima beſtia: nimia ſui velocitate nomē acꝗſiuit.
b Veſtitus li. theodotio bal theiſ. Lxx. byſſinuꝫ. Aqla ca ip.i. ꝑcipua.
c Et re. In expoſitōe Hieronymi ſup ezechielē ħ plene expoſita inuenies. d Vidi
Act.9.a āt. Sile paulꝰ in actibꝰ apłorū paſſus ē vt ceteris nō vidētibus viſionez ſolꝰ aſpiceret. alij ſonū audierūt: ſꝫ vim vocis non intellexerūt. e Deſideriorū. Symmachus. Deſiderabiſ: qꝛ omnis factus habēs ī ſe anime pulchritudinē amat̄ a deo.
f Quia ex ⁊c̄. Statim ē auditus ſed nō ſtatim miſſus eſt angeluſ: datur ī mora occaſio amplius deprecandi ⁊ deſiderādi vt amplius poſſit mereri. Quod autem ait: ego ingreſſus ſuꝫ ad ꝟba tua: hoc ſignificat: poſt ꝙ cepiſti lachrymiſ: ⁊ ieiunijs et oratiōibus inuocare miſericordiaꝫ: ego occaſionē accepi: vt pro te oraturus ingrederer in cōſpectu dei.
Ego veni

a ſ more pſarum ⁊ medorū ꝗ vſqꝫ hodie ꝓ balneis vtuntur vnguentis.
vnguēto vnctꝰ ſū: donec com
a ſ finis nō pugna coronat. b ſ ꝓ myſterio trinitatis.
plerēntur triū hebdomadarū
dies. Die aūt viceſima ⁊ quarta a
a mēſis primi eram iuxta fluuiuꝫ b
a ſ eleuatiōe opꝰ ē oculoꝝ vt myſtica videamꝰ.
magnuꝫ qui eſt tygris: ⁊ leuaui c
a ſ mētis. b ſ ſic. c ſ ſymmachꝰ ꝗſi vir nō eni vir erat viri ſꝫ habebat ſilitudinē. ſ angelꝰ ipiꝰ ꝗ ⁊ totius populi captiuati: michael enī populo qui in iudea remanſerat preerat.
oculos meos et uidi. Et ecce vir d e
b c vnus veſtitꝰ lineis: et renes eiꝰ f+ g+
a ſ alij ophar: Aquila: colore ophar. ſ erat.
accincti auro obrizo: et corpꝰ eiꝰ h+
a ſ alij tharſim qꝛ lapis ille marini coloris eſt.
ꝗſi chryſolithus ⁊ facies eius ve i+
lut ſpecies fulguris: ⁊ oculi eius k+
vt lāpas ardēs: et brachia eiꝰ et l+
ꝗ deorſū vſqꝫ ad pedes ꝗſi ſpēs
eris cādētis: et vox ſermonū eiꝰ m+
d vt vox multitudinis. Vidi autē n
ego daniel ſolus viſionē: porro
a ſ animalis homo non percipit ea que ſūt ſpiritus dei.
uiri qui erant mecuꝫ nō viderūt
a ſ beſtia ſi tetigerit montem lapidabitur.
ſed terror nimiꝰ irruit ſuper eos
a ſ qui male agit odit lucem. ſ audiui domine in paradiſo vocē tuam ⁊ abſcōdi me.
⁊ fugerunt in abſconditū. Ego
autē relictus ſolus vidi viſionē
grandem hanc: ⁊ nō remanſit in o
a ſ viſa fortitudine dei.
me fortitudo: ſꝫ et ſpecies mea i p
a ſ ſimile ait moyſes ⁊ exterritꝰ ſū ⁊ tremebundus et abraam loquar ad dn̄m meū cuꝫ ſim puluis et cinis.
mutata ē ī me: ⁊ emarcui: nec ha q
bui quicꝙ̄ viriū. Et audiui vo
cem ſermonū eius: ⁊ audiens ia r+
a ſ mente. ſ vel cōtriſtatus.
cebam conſternatꝰ ſup faciē me
a ſ ſciens quia cinis eſt ⁊ in cinerem re.
am: ⁊ vultus meꝰ herebat terre.
a ſ in figura hoīs videt̄ angelus ⁊ humanā manū mittit ad ꝓphetā vt generis ſui corpus aſpiciens nō paueat: ſimilis enim ſimilē querit.
Et ecce manꝰ tetigit me: ⁊ erexit s+ t
me ſup genua mea: et ſup articu v
los manuū mearuꝫ. Et dixit ad x
a ſ qꝛ precū inſtantia ⁊ afflictione corporis ⁊ ieiuniorū duricia cupit ſcire ventura ⁊ dei ſecreta.
e me: daniel vir deſideriorum: in y z
tellige ꝟba ꝗ ego loquor ad te:
et ſta ī gradu tuo. Nūc eni ſū miſ a
ſuſ ad te. Cūqꝫ dixiſſet mihi ſmo b
nē iſtū: ſteti tremēſ: ⁊ ait ad me: c
a ſ viceſimaquarta die mēſis primi.i. niſan: ex
f Noli metuē dāiel: qꝛ ex diē ꝓmo d
pletꝭ tribꝰ hebdomadibus viginti ⁊ vno.ſ. diebꝰ cernit hāc viſiōem: ⁊ audit ab angelo qꝛ exq̄ orare cepit ⁊ ſe affligere in conſpectu domini: exaudita ſunt verba eius.
ꝗ poſuiſti cor tuū ad itelligēdū:

talibus vngebant̄ in terra illa ꝯtra intemperiē caloris: ⁊ ad cōſeruandum bonam diſpoſitionē corporis. a Die aūt. xxiiij. Hic cōſequenter exprimitur excellentia viſionis ex parte angeli apparentis. ⁊ primo deſcribitur ipius angeli apparētis inſolitus fulgor. ſecundo videntium terror. ibi: Vidi autem ego daniel. In prima parte dicitur ſic: Die auteꝫ. xxiiij. ⁊c̄. vbi deſigna
a tur tempus determinatum huius viſionis non ſoluꝫ ꝗ̄tum ad animam: ſicut in principio huius capituli dictum eſt: ſed etiam
b ꝗ̄tum ad diem determinatum. Notatur etiaꝫ conſequenter locus. cum dicitur: b Eram iuxta fluuium magnum ꝗ eſt ty
c gris. Hic eſt vnus de ꝗtuor fluminibꝰ paradiſi. ⁊ nominat̄ ſic a velocitate curſus a tygride ꝗ eſt beſtia velociſſima. c Et leuaui. corꝑis. ſ. ⁊ mētꝭ. d Et vidi. viſiōe itellectuali ⁊ corꝑali. e Et ecce vir vnꝰ: id ē angelꝰ apparēs ī ſpecie viri. f Veſti
d e tus lineis. vbi primo deſcribit eum ꝗ̄tum ad extrinſeca quo ad
f+ veſtimentum album vel lineum quo deſignatur puritas ange
g+ lica. ⁊ quo ad cingulum cum dicit: g Et renes eius accincti auro obrizo: id eſt mundiſſimo. vnde dicitur obrizum ab ob et
h+ radio radias: quia propter radiationē ſic nominat̄. Per zonā aurcam ⁊ radiantē intelligitur feruor charitatis quo angeli in
i+ diſſolubiliter ligantur cum deo. ſecundo deſcribit angelū ꝗ̄tū ad intrinſeca. cum dicitur: h Et corpus eius quaſi chryſoli
k+ thus. Eſt aūt chryſolithus lapis coloris marini: et habet ſcin B
l+ tillas aureas. Per tale igitur corpus intelligitur celum quod eſt proprie mobile angelorum: quia corpus angeli non informatur ab eo: ſed tm̄ mouetur. Color autem maris qui eſt in chryſo
m+ litho eſt ſimilis colori celeſti. Per ſcintillas aureas ītellige ſtel
n las que ſunt in celo. Tertio deſcribit angelum apparētem ꝗ̄tū ad extremitates dicens: i Et facies eius velut ſpecies fulguris. in quo notatur excellētia glorie angelice. k Et oculi eiꝰ vt lampas ardens. in quo notatur ꝑſpicacitas in angeli cognitione. l Et brachia eius ⁊c̄. quaſi ſpecies eris candentis: in quo ſignificatur fortitudo angeli ad operandum ꝑ brachia: et ad mouendum ſe de loco ad locum per pedes. m Et vox ſermonū eius vt vox multitudinis. in quo deſignatur efficatia virtutis eius ad docendum homines de occultis ⁊ reuelanduꝫ veritatē quia vnus angelus poteſt plus docere ꝙ̄ multitudo hominum ſeu doctorū. Ad euidentiam autē maiorem predictoruꝫ conſiderandū ꝙ angeli apparent hominibꝰ in corporibꝰ aſſumptis ad inſtruendū eos familiariꝰ de occultis. ⁊ ideo per ꝓprie
o tates corporis aſſumpti ſignificātur ꝓprietates angeli ſpirituales: vt dictum eſt. n Vidi autem. Hic cōſequēter ponitur vi
p dentiū terror. ⁊ primo ponitur eorum trepidatio. ſecūdo angeli cōfortatio. ibi: Et ecce manus. Dicit igitur primo ſic: Vidi autē ego daniel ſolus viſionem ꝑfecte ſcꝫ quia non ſolum vidit angelum apparentē: ſed audiuit eum loquentē et intellexit. Alij enī
q viri qui erant cum daniele viderunt ſolum angelum apparētē: ex cuius viſione territi fuerunt. et ideo dicūt̄ hic non vidiſſe viſionem: quia angelum loquentem non audierunt: nec intellexe
r+ runt ea que fuerunt reuelata danieli. ⁊ hoc eſt qđ dicit̄ ħ: Porro viri qui erāt mecū ⁊c̄. Et patet ex dictis vſqꝫ ibi: o Et nō remanſit fortitudo in me. quia terror reddit membra exteriora frigida ⁊ trementia: ꝓpt̄ recurſuꝫ ſpirituū et ſanguinis ad cor: quia talis recurſus fit in paſſione timoris. p Sed etiā ſpecies mea īmutata eſt in me: qꝛ ex timore pallor cauſat̄ in facie ꝓpter recurſū ſāguinis ad cor ab exterioribus membris. q Et emarcui ⁊c̄. quia ꝑ timorē nimiū homo fit aliquando ſtupidus
s+ ⁊ quaſi impotens ſe mouere. r Et audiens iacebam conſter
t v natꝰ ⁊c̄. qꝛ ex timore nō poterat ſtare. s Et ecce manꝰ. Hic ponitur angeli cōfortatio. ⁊ hoc dupliciter: qꝛ primo cōfortat eum imperfecte. poſtea ꝑfectius: quia ꝓceſſus eſt debitus de imper
x fecto ad perfectum. Secūda pars incipit. ibi: Cūqꝫ loqueretur mihi. Primum autē facit tangendo ipm ⁊ eleuādo aliquātulū ⁊ hoc ē qđ dicit̄ hic: Et ecce manus ſcꝫ angeli. t Tetigit me
y z cōfortādo. v Et erexit me ſup genua mea. aliquātulū eleuādo. x Et dixit ad me. verbo cōfortādo. y Daniel vir deſideriorū. quare autē daniel dictus eſt vir deſideriorū. dictū eſt C
a ix. ca. z Intellige verba mea ⁊c̄. in quo cōfortat eū ꝗ̄tuꝫ ad
b mentem. ſimiliter ꝗ̄tum ad corpus cuꝫ dicit̄: a Et ſta ī gradu tuo. i. rectus ⁊ erecta facie verſus celū. hic eſt enim gradus
c hoīs. alia aūt aīalia ſtant ſuper pedes facie inclinata ad terrā. b Cūqꝫ dixiſſet mihi ſermonē iſtum ſteti tremens. qꝛ īmutatio
d facta in corpore ex precedenti timore nondū adhuc tranſierat. c Et ait ad me: Noli metuere daniel. qꝛ non apparui ad malefaciendum tibi: ſed magis ad docendum te illa que deſideras ſcire. ⁊ hoc ē quod ſubdit̄: d Quia ex die primo quo poſuiſti cor tuum ad intelligēdū. illa que prius videras ca. viij. ⁊ nō ītellexeras ad plenū vt dictū fuit ſup illud ꝟbū in fine. viij. ca.

Stupebā ad

a Ego veni. Greg⁹. q̄ſi diceret: p̄cum tuarū merita exigūt vt
iſraeliticꝰ populꝰ a iugo ſeruitutis ſue exuaẗ ſ3 adhuc quidē
in eodē iugo populꝰ pſarū plenꝰ: cui a dario pmo licētia da/
ta eſt redeūdi domino purgeẗ. Uñ de ereptiōe illius princeps
perſarū iure mihi cōtradicit q̄uis p̄ces tue eorūq3 lachryme
qui in iudea ſūt relicti adiuuent. Uñ:
Et ecce michael vnꝰ. b Princeps
aūt regni. Hiero. Uideẗ mihi h ange/
lus eſſe cui pſis credita eſt iuxta illō:
Deu.32.a Qñ diuidebat altiſſimꝰ gentes: qñ ſe/
parabat filios adam: ſtatuit termios
gētiū iuxta numerū angeloꝝ dei. Iſti
1Cor.2.b ſunt principes de q̄bꝰ Paulꝰ: Sapiē/
tiam loq̄mur inter pfectos quā nemo
Ibidem principū huiꝰ ſeculi cognouit. Si enī
cognouiſſent nūq̄3 dñm glīe crucifixiſ
ſent. c Reſtitit mi. Faciēs p cōmiſ
ſa ſibi puīcia ne captiuoꝝ ppl's dimit
tereẗ. ⁊ forſā cū ex q̄ orare cepit Mhe/
ta exauditꝰ ſit nō ſtatim ei miſſus ē an
gelus q̄ dei indulgentiā nūciaret: q2
viginti ⁊ vno diebꝰ reſtitit ei pīceps
pſarū enumerans peccata iudeorū: q̄/
bus iuſte captiui tenerēẗ: nec dimitte
renẗ. Gregꝰ. Angelicos ſpūs recte
dei milites dicimꝰ dū certare eos ꝯtra
ptātes aeris non ignoramꝰ: q̄ tñ certa
mina nō labore ſ3 imperio pagunt: q2
q̄cq̄d agēdo ꝯtra īmundos ſpūs ag pe
tunt ex adiutorio cūctipotētis poſſūt.
d Domine mi. Aliȷ: Dñe in viſione
tua cōuerſa ſunt interiora mea in me.
Ps.102. Uñ: Bñdic aīa mea d.⁊.o.q̄ i.m. ſunt
n.ſ.e. prius enim q̄3 dei viſionē merea
mur: interiora nr̄a foris ſunt ⁊ aſpici/
unt. poſt aūt ꝯuertunẗ ⁊ tuti ī illis ſu/
Ps.44. mus. Uñ alibi: Oīs gloria eius filie
regis abintus ⁊c̄. Cū enī

vt te affligeres in conſpectu dei a
a vt captiuus populus ſub dario relaxeẗ.
b qui orationes tuas deo offerebam.
a tui: exaudita ſūt verba tua: ⁊ egō b c
angelus.
b veni ppter ſermōes tuos. Prin/ d
c ceps autē regni pſarum reſtitit
mihi viginti ⁊ vno diebꝰ: et ecce e
a qui p̄eſt iudeis. angelis.
michael vnus de principibꝰ pri/
a reſiſtente principe pſarū p̄cibus tuis ⁊ mee le
gationi q̄ orationes tuas deo offerebam.
mis: vēnit in adiutoriū meū: et f
iuxta michaelē qui contra perſarū principem
loquebaẗ. angelum.
ego remanſi ibi iuxta regē pſarū. g
qō p̄cabaris.
Ueni autē vt docerē te q̄ vētura h
a non in vicino ſed in cōſummationem ſeculi.
ſunt populo tuo ī nōuiſſimis die
prelabitur.
bus qm̄ adhuc viſio in dies. Cū/ i k
q3 loqueretur mihi huiuſcemodi
verbis: deieci vultū meū ad ter l
ram ⁊ tacui. Et ecce q̄ſi ſīlitudo fi m
liȷ hois tetigit labia mea: et ape/ n
riens os meū locutus ſum: et di/
xi ad eum qui ſtabat contra me.
d Domine mi ī viſione tua diſſolu o
tę ſunt cōpages meę: ⁊ nihil ī me
remāſit viriū. Et quomodo pote
rit ſeruus domini mei loqui cū
domino meo? Nihil enī in me re
manſit viriū: ſed ⁊ halitus meus
intercludiẗ. Rurſum ergo tetigit p

D Nico.de lyra

Stupebā ad viſionē ⁊ nō erat q̄ inter
pretareẗ. Uel aliter: Ad intelligendū
ſc3 voluntatē dei circa ea q̄ ſunt vētu/
ra populo tuo ⁊ quaſi in idem redit.
a Ut te affligeres in ꝯſpectu dei tui.
vt p hoc oratio tua citiꝰ exaudiretur
coram deo: ⁊ p cōſequens diuina veri
tas tibi reuelareẗ. b Exaudita ſūt
verba tua ⁊c̄. ſc3 d̄ reditu populi d̄ ca/
ptiuitate babylonica. Sed ꝯtrariū vi
detur: q2 licentia redeūdi iam erat da
ta primo anno cyri. Iſta autē oratio danielis et afflictio de q̄
hic loquitur angelus facta fuit anno tertio cyri: vt pat3 ex di
ctis in iſto ca. ergo tūc non fuit exaudita oratio danielis d̄ re/
ditu populi. ſed ante p duos annos. Dicendū q̄ iudei fuerāt
in babylone p. lxvȷ. annos q̄3tum ad illos q̄ cū iechonia trāſ
lati fuerunt. Illi v̄o qui in ſubiectione ioachim patre eiꝰ fue/
runt tranſlati obſides vt de daniele ⁊ aliȷs de ſemine regio di
citur: fuerant iam. lxx. annis. Illi v̄o qui cū ſedechia fuerūt
tranſlati fuerāt ibi. lvȷ. annis: ſm illa3 cōputationē quā ſecu
tus ſum tanq̄3 iudicio meo veriorē. ſ. ca. ix. ⁊ ſic p cōſequens
illi qui tunc viuebant fuerant nati in babylone p maiori par
te: ppter qō afficiebanẗ ad remanēdum in terra babylonis.
⁊ ppter poſſeſſiones q̄s ibi acquiſierant ipī vel patres eoꝝ ⁊
ppter vxores q̄s ibi acceperāt ⁊ filios quos ibi genuerāt. Et
ideo poſt licentiā datā a cyro remanſerūt in terra babylonis
bene p duos annos ⁊ plus: vt diciẗ in ſcholaſtica hiſtoria p/
pter qō timebat daniel ne totū negocium de reditu eorum in
hieruſale3 impedireẗ. Et ideo orabat daniel tertio anno cyri
vt hoc impedimentū tollereẗ ⁊ fuit exauditus: ⁊ hoc ē qō di/
cit angelus: c Et ego veni ppter ſermones tuos. annūcia
re. ſ. tibi q̄ tua petitio ſit exaudita. d Princeps aūt regni
perſarum ⁊c̄ Ad euidentiam huius conſiderandum q̄ ange/
li qui preſunt diuerſis prouinciȷs dicuntur principes illaru3.
et hoc rationabiliter: quia ſunt ſolliciti de bono earum. ideo
nominatur ordo ipſorū ſic: ſc3 ordo principatus. Conſiderā/
dum etiam q̄ ſicut vni toti puincie preeſt vnus angelus bo/
nus quaſi princeps ad pcurandum bonū illius prouincie:
ita p̄eſt

ita preeſt vnus angelus malus quaſi princeps ad inducendū
homines illius prouincie ad malum. Dicunt igitur aliqui q̄
iſte princeps perſarum fuit angelus malus qui filios iſrael in/
citabat ad remanendum in babylone ex carnalitate quadam
rationibus predictis et ideo dicitur hic q̄ reſtitit. xxȷ. diebus
orationi danielis qui orabat p reditu
populi in hieruſalē. ⁊ per conſequens
reſtitit angelo bono q̄ p̄ſentabat ora/
tionem danielis coram deo. ⁊ hoc ē q̄
angelus loquēs danieli dixit: Prin/
ceps regni pſarū reſtitit mihi. xxȷ. die/
bus. tantū enī tēporis durauit oratio
danielis ⁊ afflictio vt patet ex p̄dictꝭ.
Beatus aūt Gregꝰ. xviȷ. libro morali
um dicit q̄ fuit bonus angelꝰ qui pre/
erat regno perſarū qui videbat ex mā
ſione filiorū iſrael in pſide multos de
perſis ⁊ medis conuerti ad cultum et
fidem vnius dei. ⁊ ideo interpellabat
deum vt remanerēt in pſide. oſtēdens
in cōſpectu dei bona que ex hoc deue/
nirent. ⁊ ſic angelus ſanctus diciẗ re/
ſiſtere angelo ſancto qui rep̄ſentabat
danielis orationem de contrario corā
deo: nō tamē inter angelos ſanctos ē
contrarietas voluntatu3 ſimpliciter.
quia volūtates eorum ſunt cōformes
diuine voluntati: quia tamē de futurꝭ
ignorant quid deus velit. ideo aliquā
do cōſulendo deum de aliquo futuro
circa populos quibꝰ preſunt allegant
merita contraria: ⁊ ſic dicūtur reſiſte/
re ad inuicem. ſ3 quādo reuelatur eis
ſuper hoc diuina volūtas ſimpliciter
concordāt in ea. e Et ecce ⁊c̄. quia
erat ſupior angelꝰ angelo q̄ loq̄baẗ q2
erat princeps totiꝰ ſynagoge: ſic ē mo
do princeps totius eccleſie. ⁊ ideo nō
ſolum preerat filiȷs iſrael qui erant in
perſide ſicut ille qui loquebaẗ danie/
li. ſed etiam p̄erat omnibꝰ filiȷs iſrael
vbicunq3 eſſent. ⁊ ideo pcurabat bo/
na filiorū iſrael vbicūq3. ppter qō ad
iuuit illum angelu3 qui p̄erat vni par
ti eorum ſc3 eorū qui erāt in perſide. ⁊
hoc eſt qō ſubdit de michaele: Uenit ī
adiutorium meū. Sequiẗ: f Et ego
remanſi ibi: id ē coram deo offerens p̄
ces tuas. g Iuxta regem perſarū:
id eſt iuxta angelū qui p̄erat pſis mi/
hi reſiſtentē mō p̄dicto. Hoc aūt dixit
angelus danieli ad oſtendēdū quare tantū tardauerat ad de/
nunciandū exauditionē ſue orationis. h Ueni autē vt do/
cerem te que ventura ſūt populo tuo in nouiſſimis diebꝰ. Ex
quo patet q̄ nō ſolū venerat ad denunciandū danieli reditū
captiuitatis: nec ſolū ea que facta ſunt tēpore antiochi epipha
nis: ſed etiam que vētura ſūt in fine mundi tempore antichri/
ſti: vt patebit ca. ſe. propter quod ſequitur: i Quoniā ad/
huc viſio in dies. ſc3 multos differtur implenda totaliter.
k Cunq3 loquereẗ. Hic ponitur cōſolatio pfecta ipſius danie
lis. ⁊ diuiditur in duas partes: quia primo facit qō dictum ē.
ſecūdo ſubiungit cauſa3 ſui receſſus a daniele. ibi: Et nunc re/
uertar. Circa primū dicitur ſic: Cunq3 loqueretur mihi ange/
lus ſc3 huiuſcemodi verba. l Deieci vultū meum ad terrā.
quaſi non potens ſuſtinere aſpectum fulgoris angeli apparē/
tis. et hoc factum eſt: vt daniel cognoſceret fragilitatem homi
nis reſpectu virtutis angelorum. m Et ecce quaſi ſimilitu
do filiȷ hominis. quia non erat homo ſed angelus apparens
in ſpecie hominis. n Tetigit labia mea. vt poſſem loqui: p
pter quod ſequitur: Et aperiens os meu3 locutus ſum ⁊c̄. Se
quitur: o Domine mi in viſione tua diſſolute ſunt compa/
ges mee ⁊c̄. i. iūcture mēbroꝝ meoꝝ ppter defectū ſāguinis et
ſpirituū recurrentiū ad cor. ⁊ ex paſſione timoris ppter viſio/
nem inſolitā angeli apparētis. Sequiẗ: p Rurſū ergo teti
git me q̄ſi viſio hois. q2 tūc angelꝰ ſibi apparuit ī forma huma
ne ſpeciei aliter q̄3 ante. In ptāte enī angeloꝝ ē ſpeciē corporū
aſſūptoꝝ trāſmutare de facili. Sic autē apparuit ei angelꝰ ad
ipſum magis confortandum: ppter quod ſubditur:
Et ꝯfor

ꝟ a Cũ eni egre. Reuoluẽde ſũt veteres hiſtorie ⁊ ꝯſideran
dũ:ne forte tp̃s illud ſignificet qñ pſe a grecis ſupati ſunt.
Cũ eni. Ac ſi dicat: Egrediebar a ꝯſpectu dei vt q̃ ventu
ra ſũt ppl̃o tuo nũciarẽ tibi:lʒ ſecur⁹ nõ ſim ſtãte ibi pſaruʒ
p̃ncipe ⁊ ꝯdicente p̃cib⁹ tuis: ⁊ mee legatiõi. ⁊ ecce p̃nceps
grecoꝝ.i. angel⁹ macedonũ venie/
bat: ⁊ igreſſus ẽ i ꝯſpectu dei vt ac/
cuſaret p̃ncipẽ pſaꝝ atq; medoꝝ vt
i eoꝝ locis regnũ macedonũ ſucce/
deret. Mira dei ſacr̃a. Laxato eni
ꝺ captiuitate iudeoꝝ ppl̃o .pſaꝝ re/
gnũ atq; medoꝝ iterfecto dario ſb/
uertit alexãder rex macedonum. et
p̃nceps grecoꝝ vicit p̃ncipẽ pſaꝝ. ꝟ
⁊ regnũ medoꝝ ⁊ pſarũ: ⁊ cũ eis iu
deos i regnũ ſuum trãſferre cupie/
bat. vult eni ſuoꝝ ptãtẽ in terrenis
creſcere. Quia alexãder ſubuerſa
grecia ⁊ ptãti ſue ſubiecta i pſas ar
ma corripuit. ⁊ idõ nil mirũ ſi prin/
ceps macedonũ ꝺr p̃ncepſ grecoꝝ.
b Verũtñ. Quaſi res adhuc i du
bio ẽ. te eni p̃cãte dñʒ. ⁊ me offerẽte
orõnes tuas. ſtat e regiõe pricepſ
pſaꝝ q̃ nõ vult ꝺ captiuitate relaxa
ri ppl̃m tuũ: qꝛ tñ p̃nceps grecorũ i
pugnat p̃ncipẽ pſaꝝ habẽs michae
lẽ i adiutoriũ: annũciabo tibi qꝺ e.
eſt.i.ſ.v. c Et ne. Greg⁹. Que
pari ſublimib⁹ eẽ põt: ſi inter ipſos
qʒ angelicos ſpũs p̃liãdo certamẽ
agit: q̃ ſemp ꝟitat ꝯſpectui aſſiſtũt
ꝟ qꝛ cũcta angeloꝝ miſteria diſpen/
ſãdi ſingulis q̃buſq; gẽtib⁹ ſũt p̃la/
ta: cũ ſubiectoꝝ mores aduerſus ſe
viciſſim p̃poſitoꝝ opẽ ſpirituũ me/
rent. ipſi q̃ p̃ſũt ſpũs ꝯ ſe venire re/
ferũt. Is nãq; angel⁹ q̃ danieli loq̃
bat: captiuis iſraeliticis ppl̃is i pſi
de ꝯſtitutis p̃lat⁹ agnoſcit. Micha
el aũt his q̃ i iudea remãſerãt: ex ea
dẽ plebe p̃poſit⁹ iuenit. Vñ ibi ab
I.10.c eodeʒ angelo danieli ꝺr: Nemo eſt
adiutor me⁹ ⁊c. Et.ſ. Ecce michael
vn⁹ ꝺ p̃ncipib⁹ prim⁹ venit: adiutor
mihi q̃ſi alijs detẽt⁹ tenebat ꝟ venire i adiutoriũ ꝺr. Cũq;
vt adũſus pricipẽ pſaꝝ p̃liet egrediet. grecoꝝ ſibi priceps
apparet. adũſũ qʒ grecoſ iudea aliq̃ ꝯmiſerat: q̃ꝝ ꝓfecto cã
illi⁹ ereptiõi reſiſtebat: ꝓphe igit p̃ceſ angel⁹ exaudit ꝟ pſa
rũ p̃nceps reſiſtit: qꝛ ⁊ ſi iã vita iuſti dep̃cãtis ereptiõeʒ ea/
dẽ ppl̃i vita ꝯdicit: michael adiuuat. ꝟ grecoꝝ priceps ad
p̃liũ venit: qꝛ mereri veniã tã lõga opp̃ſſoꝝ captiuitaſ pote
rat ſʒ ereptioni qʒ eoꝝ ꝟ qꝺ in grecos deliq̃rãt obuiabat.
Sublimes ſpũs gẽtib⁹ pricipãtes nequaq̃ ꝓ iniuſte agen
tibus decertãt. ſed eoꝝ facta iuſte diiudicãtes examinãt et
vniuſcuiuſq; gẽtis iuſticiã vel culpã ſupne curie cõſiſtoria
eſt ſui ſup ſe voluntas opificis volũtas ſũma quã dũ ſemp
aſpiciũt qꝺ obtinere nõ valẽt nunq̃ volunt. Ca.XI
Ego aũt ab p̃rio ãno. Iuxta editionẽ vulgatã vſq;
ad finẽ libri: vna putat viſio q̃ p̃ceſſit ⁊ q̃ ãno tertio
regis perſarũ apparuit danieli. ſʒ iuxta hebraicam
veritatẽ ſepata ſũt que ſequunt. ⁊ ſcripta ordine p̃poſtero.
de cui⁹ cauſa ſupra dictũ ẽ. non eni ſub cyri anno tertio: ſʒ
ſub darij primo occidit balthaſar narrant q̃ ſcripta ſunt.
Ego autẽ ab ⁊c. Cõſueuerũt ꝓphete repente pſonas in/
Pſ.31. troducere ſine vlla verborũ p̃fatione vt ẽ hic. Tu es refu/
gium meũ a tribulatione que circũdedit me exultatio mea
e.m.a.c.m. Et repẽte perſona domini itroducit reſponde/
Ibidem tis: Intellectum tibi dabo et in. te in v. hac qua. g.f.ſ. te o.
m. Ergo ⁊ ꝟ dicẽte ꝓpheta. Ab anno primo darij medi ⁊c.
dominus repẽte reſpõdet ⁊ nunc veritatẽ a n. ti. Quaſi. qꝛ
vis noſſe de regibus perſarũ quid futurũ ſit audi ordineʒ
rerum et auſculta qꝺ queris. e Stabam vt confortare
tur. In conſpectu domini ſcʒ rogans eius clementiam pro
eo qui me diligebat vt confortaretur ⁊ corroboraretur vel
ip̃e vel regnum ei⁹ ⁊ cum in oratione perſiſterem: hec domi
no reſpondente cognoui. et ecce adhuc tres reges ſtabunt
in perſide.

me q̃ſi viſio hoĩs: ⁊ ꝯfortauit me a
⁊ dixit: Noli timere vir deſideri/
orũ: pax tibi: confortare ⁊ eſto ro
buſt⁹. Cũq; loqueret mecũ cõua/ b
lui ⁊ dixi: Loq̃re mi dñe: qꝛ ꝯfor

a ꝟ aliter ſacramẽta dei audire nõ poterat: q̃ſi tu feciſti: vt audire ⁊ ſentire poſſim que loqueris.
b ꝟ q̃ſi ideo veni vt docerẽ te exauditas eſſe p̃ces tuas.

tãſti me. Et ait: Nũnq̃d ſcis q̃re c d
venerim ad te? Et nũc reũtar vt e

a ꝟ in cõſpectu dei. b ꝟ angelũ. ꝟ q̃ non vult a captiuitate relaxari populũ tuum.

p̃liẽr aduerſũ pricipẽm pſarũ. Cũ f
a eni egrederer apparuit princeps g
b grecoꝝ veniẽs. Verũtñ annũcia h i

a ꝟ p̃ſcientia dei.

bo tibi qꝺ expreſſũ ẽ i ſcp̃tũra ve/

a ꝟ in orationib⁹ ꝓ vobis ad deũ.
b ꝟ q̃ ſũ angel⁹ ille q̃ offert deõ orationes tuas.

c ritatl ⁊ nemo ẽ adiutõr me⁹ i oĩb⁹ k

a ꝟ cui creditus ẽ populus iudeoꝝ ⁊ ego ⁊ prin/ceps grecoꝝ nũc cõmuni labore pugnamus con/tra principem perſarum.

his: niſi michãel priceps veſter. l

ꝟ daniel.

d Ego autẽ ab Ca.XI m

a ꝟ qui ſubuertit chaldeos ⁊ me de manu inimicoꝝ quãtũ i ſe fuit libera uit ⁊ anulo ſuo lacũ leonũ ne me ad

primo anno dãrij medi

uerſarij interficerent ſignauit.

e ſtabã vt confortaretur ⁊ robora/ n o

a Et ꝯfor. me. ⁊ ptʒ lr̃a. Seq̃t: b Cũq; lo. me. cõ.ſ. pfecte con
fortat⁹. Seq̃t: c Et ait angel⁹.ſ. danieli. d Nũq̃d ſcis q̃re
venerim ad te. q.d. ego veni vt oſtẽderẽ tibi orationẽ tuã exaudi
tã. ⁊ ea q̃ ſũt futura tp̃ib⁹ nouiſſimis: vt iã dictũ ẽ et magis pate/
bit infra. e Et nũc re. Hic exprimit cauſã q̃re oportet eũ cito re
cedere a daniele vt.ſ. rediret ad iterpellã
dũ corã deo ꝓ ppl̃o iſrl̃ ne redit⁹ ei⁹ ꝺ ba
bylone impediret p angelũ q̃ p̃erat pſis.
⁊ ꝟ eſt qꝺ dicit: Et nũc reuertar.ſ.i ꝯſpe/
ctu dei. f Et p̃lier aduerſus p̃n. pſaꝝ.
qꝺ q̃dẽ p̃liũ ẽ p hoc qꝺ angeli q̃ p̃ſunt di
uerſis gẽtib⁹ offerũt coraʒ deo ꝯria meri
ta ipſoꝝ: vt dictũ ẽ. g Cũ eni egre. ⁊c.
id ẽ angel⁹ grecoꝝ: ꝟ aũt iterponit ange/
lus loquẽs danieli: qꝛ i p̃ncipio ſe. ca. fa/
ciet mẽtionẽ de bellis pſaꝝ et grecoꝝ ad
inuicẽ. h Verũtñ.i. anteq̃ reuertar re
cedẽdo a te. i Annunciabo tibi ⁊c.i.
i p̃ſciẽtia dei mihi reuelata: qꝛ reuelatio
ẽ q̃dã ipreſſio diuine ſciẽtie. Annũciabo
inquã tibi illa q̃ deſideras ſcire. k Et
nemo ẽ ad. ⁊c. ſcʒ q̃ ſpectãt ad ꝓmotiõeʒ
ppl̃i iſrael. l Niſi michael p̃nceps ve/
ſter. qꝛ ſicut dictũ ẽ michael erat priceps
toti⁹ ſynagoge generaliter. Ca.X

Moraliter. a† Anno ter/
tio cyri ⁊c. Seq̃
tur: Et ecce vir vn⁹ ⁊c.i. angel⁹ apparẽs
in ſpecie viri ꝟm ſenſũ litteralẽ p quẽ ſig/
nificat bon⁹ ep̃s q̃ nomiat angel⁹. Ma/
lachie.ij. Angel⁹ dñi exercituuʒ ẽ. Et bñ
ꝺr hic vir a ꝟtute. ⁊ vnus: ꝟtutis ſingu/
laritate. qꝛ ſup populũ ſuũ pollere debet
ſingulari ſanctitate. Greg⁹. i paſto. Tñ
trãſcẽdere debet actionẽ ppl̃i actio preſu
lis: quãtũ diſtat a grege vita paſtoꝝ.
f Veſtit⁹ lineis.i. ornat⁹ ſãctitate ꝯuer/ ꝟ
ſationis. g† Et renes ei⁹ ⁊c.i. mũdiſſi/
me caſtitat cigulo. Greg⁹. homel. xxxij.
Renes p̃cingim⁹ cũ carnis luxuriã p ꝯti
nẽtiã coartam⁹. h† Et corp⁹ ei⁹ q̃ſi chry
ſolit⁹. q̃ ẽ coloris marini: ⁊ habet ſcintil/
las aureas. p p̃mũ ſignificat rigor diſci/
pline. p ſcꝺʒ rectitudo intẽtiõis debite.ſ.
vt fiat çelo iuſticie. iõ ſubdit: i† Et fa/
cies ſic̃ ſpe. vul. p feruẽteʒ çelum iuſticie ẽ terribilis malignis.
k† Et oculi ei⁹ vt lãpas ar. p claritateʒ cognitionis. l† Et bra/
chia ei⁹ ⁊ q̃ deorſũ vſq; ⁊c.i. igniti: p brachia ꝟtus opatiua. p pe/
des motiua ſignificant. nã ei⁹ mot⁹ ⁊ opa debẽt eſſe ignita feruo/
re charitatis. m† Et vox ſermonũ ei⁹ ⁊c. p qꝺ ſignificat effica/
tia doctrine. Seq̃t: r† Et audiẽs iacebã ꝯſternat⁹ ⁊c. p ꝟ ſigni/
ficat qꝺ ꝯſiderãs tãti viri pfectionẽ reſilit ad ꝯſiderãdum reſpe/
ctu ipſi⁹ ꝓpriã paruitatẽ. s† Et ecce manus tetigit me et erexit
me. nã dei man⁹ deprimit ſupbientes et exaltat humiles. Luc.ij.
Depoſuit potẽtes de ſede ⁊ exaltauit humiles. Ca.XI
m Ego autẽ ⁊c. In ca. p̃cedẽti oſtẽſa eſt eminẽtia viſionis: vt
c dictũ ẽ. hic ꝯñter circa iſtã viſionẽ declarat cõtinẽtia veri
tatis. et diuidit in duas partes. qꝛ primo oſtendit futu/
ra violẽtia puerſoꝝ cõtra electos. ſecũdo finalis victoria electo/
rum cõtra reprobos. ca. ſe. In tp̃e aũt illo. Prima diuidit in du/
as. quia primo explicatur ꝓceſſus regni perſarum in breui. ſecũ/
do ortus regni grecoꝝ ⁊ hoc vt ſic perueniat ad antiochum epi/
phanem qui fuit de regno grecorum. Fuit etiam figura antichri/
ſti de quo eſt principalis intentio vt videbit. ſecunda ibi: Sur/
get vero. Dicit ergo primo ſic: Ego autem a primo anno darij me
di: qui interfecit balthaſar: vt ſupra dictũ eſt in fine. v. ca.
n Stabam vt cõfortaretur. regnum eius. o Et roboraretur.
Aliqui exponunt dicẽtes: ꝙ iſta ſunt verba danielis qui orabat
ꝓ dario qui eum multũ honorauit ⁊ euʒ de lacu leonũ liberauit
vt dictũ eſt ſupra. vj. ca. ⁊ hoc etiam dicit gloſa interlinearis. Sʒ
hoc non videt verũ: quia verba imediate p̃cedentia ſunt verba
angeli loquentis danieli: vt viſum eſt. Similiter verba immedia
te ſequentia que copulant ad iſta per dictionem copulatiuam vt
videbit. Et ideo dicendũ eſt ꝙ iſta ſunt verba angeli loquentis
cum daniele q̃ offerebat preces danielis coram deo: vt viſũ eſt. ⁊
ideo ſicut daniel ſtabat ꝓ confirmatione darij orando ꝓ ip̃o. ita
ſimiliter angelus p̃ces danielis offerẽdo. ⁊ etiam alijs modis. qꝛ
efficatior eſt virtus angeli q̃ hominis.

ꝟ Et ecce

Et nũc

a Et ecce adhuc ⁊c̄. i. Cambyſes filiꝰ Cyri Smerdis magus qui Attoſſam filiā Cyri duxit vxorez: qui cū a ſeptem magis fuiſſet occiſus. i locū eiꝰ dario ſuccedēti eadē Attoſſa nupſit ⁊ ex eo xerſen filiū genuit: q̄ potētiſſimꝰ rex et ditiſſimꝰ ꝯ greciā inūerabilē duxit exercitū: ⁊ ea geſſit q̄ grecoꝝ narrāt hiſtorie. Succēdit eni vacuas athenas ſb pn/cipe Mardonio: ⁊ bellū eo tpe geſtū i marathonia ⁊ apd ſalamiā nauale certamē: qn̄ ſophocles et euripides clari habebant. ⁊ themiſtocles i pſas fugiens hauſto tauri ſāguie perijt. fruſtra g̃ q̄dā dariū q̄rtū regē: q̄ ab alexādro ſupatꝰ ē ſcribūt: q̄ nō q̄rtꝰ ſ; q̄rtuſdecimus poſt cyrū rex pſarū fuit quē ſeptimo imperij ſui anno ſupauit ⁊ occidit alexāder. Et notādū q̄ q̄ttuor poſt cyrū regibꝰ pſarū enumeratis nouē pterierit ⁊ ad alexādrū ptranſierit. Non eni curauit ſpūs ꝓpheticꝰ hiſtorie ordinē ſeq̄: ſ; pclara queq̄ pſtringere.

b Rex fortis ⁊ do. alexander q̄ miricis thracibuſq̄ ſuperatis victa grecia thebiſq̄ ſubuerſis trāſiuit i aſiā: ⁊ fugatis darij ducibꝰ: vrbē ſardis cepit: poſteaq̄ capta india ⁊ vrbe alexādria ꝯdita: cū. xxx. ⁊ duos haberet etatꝭ annos ⁊ duodecimū ānū ipꝑij i babylōe veneno iterijt. c In. q. v. Oriētē. ſ. ⁊ occidētē. meridiē. ſeptētrionē. In egypto eni q̄ ē ad meridiē primꝰ regnauit ptolemeꝰ lagi filꝰ i macedonia philippus q̄ et arideꝰ frater alexādri q̄ ē ad occidētē. ſyrie ⁊ babylonis ⁊ ſupioribus locis q̄ ſūt ad oriētē ſeleucꝰ nicanor impauit aſie. ⁊ pōto ⁊ ceteris in eadē plaga ꝓuincijs antigonꝰ. i. ad ſeptētrionē. ⁊ h̄ ſm totiꝰ orbis plagas dicimꝰ. q̄ aūt i iudea ē ad aq̄lonē ſyriā: ad meridiē egyptū habet. d Lacerabit eni. Nā cappadocia ⁊ armenia. bithynia. boſphorꝰ erachaiaq̄ ⁊ alie ꝓuīcie ꝺ ptāte macedonū recedētes. diuerſos ſibi reges conſtituerunt.

[ego dñs.]

retur. Et nūc veritatez ānūciabo a
a tibi. Ecce adhuc tres regeſ ſtabūt b
i pſide: ⁊ q̄rtꝰ ditabit opibꝰ nimijs c
ſup oēs: ⁊ cum inualuerit diuitijs d
ſuis ꝯcitabit oēs aduerſū regnū e f
b grecię. Surget vo rex fortꝭ et do g h
minabit ptāte multa et faciet qđ i k
placuerit ei. Et cū ſteterit cōteret l m

[regnū eius.]

c regnū eiꝰ: ⁊ diuidet in q̄ttuor vē n o

[a qr liberos nō habuit.]

tos celi: ſed nō in poſteros eius: p

[a qr diuiſū regnū factū ē debiliꝰ: dū ſucceſſores etiā aduerſū ſe inteſtino furore debachantur.]

neq̄ ſm potētiā illiꝰ q̄ domiatꝰ ē. q

[a obſcuriores ⁊ minores. ſ. pdicam. craterō liſymachum.]

d Lacerabit eni regnū eiꝰ etiā i ex/ r s

[q̄ttuor ſucceſſoribus.] [ptolemeꝰ lagi filꝰ.]

ternos exceptꝭ his. Et ꝯfortabit t v

Rex auſtri

Nico. de lyra

a Et nūc veritatē ānūciabo tibi. danieli. ſ. de regno medorū et pſaꝝ. Seq̄t: b Ecce adhuc ⁊c̄. Primꝰ fuit cyrꝰ q̄ ſucceſſit pdicto dario auūculo ſuo. Scđs fuit cābyſes filꝰ cyri. Tertius fuit dariꝰ filꝰ hyſtaſpis. i cuiꝰ āno. vj. cōſūmatū ē tēplū. vt h̄r ij. Eſdre. vij. ſm cōputationē latioꝝ. ſ. poſitā ca. ix. ⁊ ibi iprobatā. Vocāt āt h̄ reges pſidiſ. qr lz eēt vnū regnū medoꝝ ⁊ pſarū. tn̄ cyrꝰ q̄ tūc regnabat trāſtulerat caput monarchie ad perſas: a q̄bꝰ pmo fuerat ꝓmotꝰ. Iſta āt viſio facta ē danieli āno tertio cyri. vt viſū ē i pncipio. x. ca. c Et q̄rtꝰ ⁊c̄. iſte fuit xerxes filꝰ darij ſm latinos: q̄ fuit potētiſſimꝰ reſpectu pcedētiū. ⁊ vi armoꝝ ſubiugauit greciā regno pſarū. ⁊ h̄ vſq̄ ad tēpora alexādri magni q̄ ꝓpt h̄ poſtea ꝯ regē pſarū bellauit. ⁊ h̄ ē qđ dr̄ h̄. d Et cū ⁊c̄. pdictꝰ xerxes rex pſaꝝ. e Cōcitabit oēs. bellatores. ſ. q̄s poterit iuenire. f Aduerſū re. gre. qđ ſibi ſbiugauit. Licz āt pꝰ iſtū xerxē fuerint plures alij reges i pſide ſm latios. ſ. ix. vſq̄ ad alexādrū magnū q̄ iterfecto dario monarchiā pſaꝝ trāſtulit ad grecos. tn̄ angelꝰ loquens danieli illos omittit: qr iſte xerxes dedit occaſionē grecis bellādi ꝯ pſas. Scđz vo opinionē hebreoꝝ quā. ſ. ſecutꝰ ſū. ix. ca. tāq̄ iudicio meo veriorē: pmꝰ q̄ttuor regū pſidiſ ꝺ q̄bꝰ fit h̄ mētio fuit cyrꝰ. Scđs vo cābyſes filꝰ eiꝰ. Tertius aſſuerꝰ maritꝰ heſter. Quartꝰ vo dariꝰ filꝰ aſſueri: quē debellauit alexāder magnꝰ eo q̄ repetebat ab eo tributū ꝯfidēs i potentia ſua ⁊ diuitijs. Et ſic nō optet dicē q̄ angelꝰ omiſerit aliquem ꝺ regibꝰ pſaꝝ a tpe cyri vſq̄ ad alexādrū magnū. ſm eni cōputationē latinorū mardocheꝰ fuiſſet. cclvij. annoꝝ qn̄ fuit exaltatꝰ ab aſſuero vt oſtēſū ē. ſ. ix. ca. qđ videt ipoſſibile: vt ibi dictū ē. g Surget vo. Hic ꝯñr ponit ortꝰ regni grecorū q̄ttū ad monarchiā: qr ad erat regnū. de q̄ monarchia ꝓceſſit antiochꝰ illuſtris radix pcti q̄ fuit figura antixp̄i. ⁊ diuidit i duas partes. qr pmo tractat ꝺ regno alexādri q̄ fuit primꝰ rex: vt. ſ. dictū ē ca. viij. ſcđo de regnis duoꝝ poſteroꝝ eiꝰ. ſ. ſyrie ⁊ egypti. ibi: Et ꝯfortabit rex auſtri. Dicit g̃ ſic: Surget vo. i grecia. h Rex for. ſcz alexāder magnꝰ. i Et do. ⁊c̄. qr mlta regna ſibi acq̄ſiuit. k Et faciet ⁊c̄. ꝯ regnū pſaꝝ. l Et cū ſte. ſ. i robore potentie ſue ⁊ etatꝭ ſue. m Cōteret ⁊c̄. qr mortuꝰ ē veneno cuz eēt adhuc in flore iuuētutꝭ ſue ⁊ potētie: vt. ſ. viſū ē. viij. ca. n Et di. ſcz regnū eiꝰ: o In q̄t. ⁊c̄. i. i q̄ttuor regna q̄ ſita ſūt ad q̄ttuor pncipales ptes mūdi reſpectu hierſm. qr ſic. ſ. dictū ē ptolemeꝰ lagi filꝰ ſucceſſit ſibi i egypto: q̄ ē ad meridiē reſpectu hieruſalē. ꝓpt h̄ i ſequentibꝰ rex egypti vocat rex auſtri. Seleucꝰ ſucceſſit ſibi i ſyria q̄ ē magꝭ ad aq̄lonē reſpectu hierſz: ꝓpt qđ i ſequētibꝰ rex ſyrie vocat rex aq̄lonis. Philippꝰ aūt frat alexādri ſucceſſit ſibi i macedonia ⁊ grecia q̄ ē magꝭ i occidēte. Antigonꝰ āt ſucceſſit ſibi i aſia q̄ ē magꝭ i oriēte. Ex iſtꝭ āt q̄ttuor ptibꝰ mūdi oriūt q̄ttuor pncipales vēti. iō regnū alexādri dr̄ h̄ diuiſū i q̄ttuor vētos celi. p Sz nō ⁊c̄. ſ. i filios eiꝰ: qr alexāder nō habuit filios: ⁊ ſi habuit n̄ regnauerūt pꝰ euz. q Neq̄ ſm ⁊c̄. qr nullꝰ de ſucceſſoribꝰ alexādri fuit eq̄lis ſibi i ptāte. vn̄ ſeq̄t r Lacerabit. qr mlte natiōes receſſert ab eiꝰ monarchia ipſo mortuo: ⁊ multi etiā alij q̄ iſti q̄ttuor pdicti ipoſuerūt ſibi diademata. ⁊ h̄ ē qđ dic: s Etiā i ex. h̄ ē miores q̄ ſūt q̄ttuor pdicti diuidet regnuz eiꝰ. ſ; qr nlla regna iſtoꝝ ſteterūt exceptꝭ q̄ttuor pdictꝭ. iō ſbdit: t Exceptꝭ his. ſ. pdictꝭ q̄ttuor. v Et cō. Hic ꝯñr agit ꝺ ꝓceſſu duoꝝ regnorū. ſ. egypti ⁊ ſyrie pꝰ mortē alexandri. De alijs āt duobꝰ regnis. ſ. aſie ⁊ macedonie n̄ fec āgelꝰ mētionē. rō huiꝰ ē: qr regnū egypti ⁊ regnū ſyrie erāt ꝓpinq̄ terre iudee: qr iudea erat poſita i medio habēs egyptū ad auſtrū ⁊ ſyriā ad aq̄lonē: vt dicū ē. Pꝰ mortē āt alexandri magni regnū egypti ⁊ regnū ſyrie habuert bellū ad iuicē ſub multꝭ regibꝰ ſibi ſuccedētibꝰ: vt videbit. Filij aūt iſrl̄ i medio poſiti: erāt pue vtutꝭ reſpectu iſtoꝝ. ⁊ aliq̄ ꝺ pplo iſrl̄ fauebāt aliq̄n regi egypti. aliq̄n regi ſyrie. iđo occaſiōe huiꝰ rex egypti aliq̄n debellabat filios iſrl̄: qr fauebāt ſuo adūſario. ⁊ eadem rōne aliq̄n rex ſyrie debellabat eoſ. ⁊ mō ſubijciebāt vni mō alteri. iō ꝺ iſtꝭ duobꝰ regibꝰ pplm iſrl̄ ſucceſſiue affligētibꝰ loq̄batur angelꝰ danieli: q̄ deſiderabat ſcire ſtatū ppl̄i ſui. De alijs āt duobꝰ regibꝰ. ſ. aſie ⁊ macedōie tacet: qr paꝝ aut nihil habuert cū iudeis agē. Ad maiorē āt euidētiā lr̄e ſequētꝭ deſcribūt h̄ i figura ſubſcp̄ta reges ſyrie ex vna pte. ⁊ reges egypti ex alta vſq̄ ad tp̄s ātiochi epiphanis: ꝓpt cuiꝰ regnū iſta pmittūt h̄: quia fuit figura antixp̄i de quo principaliter hic intenditur.

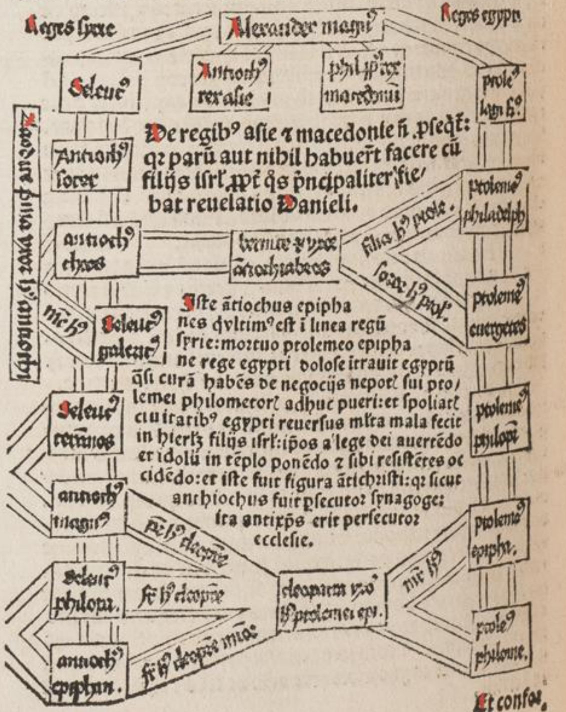

Et confor.

Rex auſtri. Ptolemeꝰ lagi filius q̄ primꝰ in egypto regnauit: vir prudentiſſimꝰ fortiſſimuſq; ac ditiſſimꝰ adeo vt Pyrrum regem epirotarū expulſum reſtituerit in regnū: cyprūq; ꝛ phenicē obtinuerit: et deuicto demetrio filio antigoni: ſeleuco nichanori regni ſui partem quā antigonꝰ abſtulerat reſtituerit. cariaz q̄z et phenicem inſulas multas ꝛ vrbes ꝛ regiones ſibi ſubiugauit. b Et de principibus. Ptolemeus philadelphꝰ ſecūdus rex egypti filius ptolemei ſuperioris. ſb quo. lxx. alexandrie ſcripturam ſāctaz in grecum dicunt vertiſſe ſermonē: q̄ ꝛ eleaçaro pōtifici et templo multa dona miſit cuius bibliothece p̄fuit demetrius phalerius apud grecos orator et phs: hic tante potentie fuiſſe narrat vt patrē ptolemeū vicerit. Ptolemeum philadelphū narrant hiſtorie habuiſſe peditū ccc. equitū. xx. milia. curruum duo milia. elephantorū quos primus duxit ab ethiopia. cccc. naues lōgas quas liburnas vocant milleq̄ngētas. alias ad cibaria militū deportāda mille. auri q̄z ꝛ argēti grāde pōdus: ita vt d̄ egypto p ſinglos ānos. xiiij. milia octoginta talēta argentei accipet ꝛ frumenti artabas q̄ mēſura. iij. modios ꝛ tertiam modij partem habet. q̄nquies ꝛ decies centena milia.

c Filiaq; regis. Ideo cetera regna dimittens macedonie. ſ. ꝛ aſie: tm̄ de ſyrie ꝛ egypti regibus narrat: quia iudea in medio poſita nunc ab his: nunc ab illis regibꝰ tenebatur. ꝛ ſcripture ſancte ꝓpoſitū eſt. non externam hiſtoriā texere ſed eaz que iudeis copulata eſt. Filiaq; regis. Beronice filia ptolemei philadelphi veniet nuptura ad antiochuz pꝰ bella diutina. d Et tradetur ipſa. a laodice antiochi priore vxore quē ipſa priꝰ veneno occidit cū̄ ſuis amore eius victus in honorem reſtituiſſet eaz cū prius prepoſita beronice haberet eam q̄ſi cōcubinā: ſ timuit mētez viri dubiam. e Obtinebit. Quia in egypto ſeditionē moueri audiuit: tulit de regno ſeleuci. cccc. milia talentoꝝ argenti et vaſa p̄cioſa: ſimulacraq; duo milia. d. in q̄bꝰ et illa q̄ cābyſes ex egypto capta ī perſas portauit: ꝛ ſyriā q̄dem ipſe obtinuit ciliciam amico ſuo antiocho tradidit ꝛ ex antipo alteri duci ꝓuīcias trās euphraten. f Et veniet p. Occiſo ſeleuco maiore fratre tertio anno īperij ſui ī phrygia p dolū nichanoris eupatoris venit antiochus magnꝰ de babylone ī ſyriā quam tūc tenebat ptolemeꝰ philopator filius euergetis: q̄ quartus regnauit in egypto. Et veniet ꝓperans. Cuz eni aduerſus duces ptolemei proditione theodocij obtinuiſſet ſyriam: q̄ p ſucceſſionē a regibꝰ iam egypti

ſ ptolemeꝰ philadelphus.
a b rex auſtri: ꝛ de p̄ncipibꝰ eiꝰ ꝑuale a
bit ſup eū. Et dn̄abitur ditione.
Multa eni dn̄atio eiꝰ. Et pꝰ finē b
a ſ multoꝝ q̄bꝰ pugnarūt. b ſ amici fiēr. ſ ptolomeꝰ philadelphus ꝛ tertius in ſyria antiochus: q̄ et theos id eſt deus. c ſ beronice.
d ſ ptolemei philadelphi.
c annoꝝ federabūt. Filiaq; regis c
a ſ poſt diutina bella. ſ nuptura. b ſ antiochū.
auſtri veniet ad regē aq̄lonis fa d e
a ſ inter patrē ꝛ maritū. b ſ beronice.
cere amicitiā: ꝛ nō obtinebit for f
a ſ ī regno ſyrie. b ſ filiꝰ q̄ ex antiocho natꝰ ē ei.
titudinē brachij: nec ſtabit ſemē g
a ſ antiochie principibꝰ eacleoni ꝛ genueo occidē
d eiꝰ. Et tradet ipa et q̄ adduxerūt h i
da cum filio. a ſ per quem poterat preualere.
ſ ipe antiochus veneno occiſus q̄. ſ. tertius regnauit in ſyria: primus enim regnauit ſeleucus q̄ ꝛ nichanor: ſecundus antiochus ſother.
eā adoleſcētes eiꝰ: ꝛ q̄ ꝯfortabat k
a ſ in regno.
eā ī tēporibꝰ. Et ſtabit de germie l
a ſ ptolemei philadelphi. b ſ ptolemeꝰ euergetes frater beronice q̄ regnū ſyrie abſtulit galeri
rādicū eiꝰ plātatio. Et veniet cuz m
co quē laodice ātiocho p̄ri ſubrogauit. a ſ ſyriā.
exercitu ꝛ ingrediet ꝓuinciāz re n
a ſ ſubuerteret. b ſ matre ꝛ filio. c ſ iure victoris intantū vt ſyriā caperet ꝛ ciliciam: ꝛ ſupiores
e gis aq̄lonis: ꝛ abutet eis ꝛ obti o p
ptes trās euphratē ꝛ ꝓpe vniuerſam aſiam.
nebit. Inſup ꝛ deos eoꝝ ꝛ ſcul q
ptilia: vaſa quoq; p̄cioſa auri et r
argenti captiua ducet ī egyptū.
ſ .ſ. euergetes. ſ .ſ. galericū.
Ipſe ꝑualebit aduerſum regem s
aq̄lonis. Et intrabit in regnum t
rex auſtri: ꝛ reuertet ad t̄rā ſuaz. v x
a ſ ſeleucꝰ ceraunos ꝛ antiochꝰ magnꝰ. b ſ galerici ſeleuci. c ſ ſpe victorie in parētis vltionē.
Filij autez eius ꝓuocabuntur et y z
a ſ ambo fratres. b ſ aduerſus ptolemeū philopatorem. ſ regna orientis.
ꝯgregabunt multitudinē exerci a
a ſ antiochus magnꝰ.
f tuū plurimoꝝ. Et veniet prope b

Et ꝯfortabit. ſic̄ dictū ē in hac pte tangit ꝓceſſus regnoꝝ egypti ꝛ ſyrie et diuidit ī tres ptes. qꝛ primo tāgit hiſtoriā iſtoꝝ regū vſq; ad antiochū magnū q̄ fuit pater antiochi epiphanis. ſcd̄o exinde tāgit hiſtoriā d̄ regno antiochi magni. ibi: Filij aūt eiꝰ. tertio deſcribit antiochi epiphanis regnū. ad qd̄ principaliter intēdit venire. ibi: Et ſtabit in loco eiꝰ deſpectꝰ. Dicit ḡ p̄mo ſic: Et cōfortabit rex auſtri. i. egypti: qꝛ primus rex q̄ ibi ſucceſſit alexādro. ſ. ptolemeꝰ lagi filiꝰ fuit: vir prudēs ꝛ fortis ꝛ multū dilatauit regnū ſuū. a Et de p̄nci. eiꝰ ꝛc̄. qd̄ ē ſic intelligēdū: De p̄ncipibꝰ eiꝰ. i. de p̄ncipibꝰ ab eo deſcēdētibus aliq̄s erit potētior eo: qꝛ ptolemeus philadelphus filiꝰ eius fuit eo potētior ꝛ ditior ꝛ ſapiētior: vn̄ tp̄e eiꝰ. lxx. iterp̄tes trāſtulerūt ſacrā ſcripturā in alexādria. ꝛ tantꝰ amator ſapīe fuit ꝙ libros oīm gentiū ī ſua bibliotheca ꝯgregauit. ſequit: b Et poſt fi. an. fe. qꝛ iſte ptolemeꝰ philadelphꝰ multū dep̄ſſerat regē ſyrie ſic̄ ꝛ pater eiꝰ: ſ; voluit finē ponere bello ꝛ ſibi federare regē ſyrie dādo ſibi ſuā filiā vxorē noīe beronicē: vt ſic regnū ſyrie acq̄reret nepotibꝰ ſuis. ꝛ h̄ factū ē tp̄e tertij regis ſyrie. ſ. antiochi theos. ꝛ h̄ ē qd̄ ſubdit hic: c Filiaq; regis auſtri. i. egypti: d Ueniet ad re. aq̄. i. ſyrie: e Facere ami. int̄ patrē ꝛ maritū p matrimoniū p̄dictū. f Et non ob. ꝛc̄. i. filia regis p̄dicti nō tenebit fortitudinē regni ſyrie. g Nec ſtabit ꝛc̄. i. filij ex ea nati. nō obtinebūt regnū ſic̄ cogitauerat rex egypti ptolemeꝰ philadelphꝰ: vt dictū eſt. Nō aūt eiꝰ fuit: qꝛ antiochꝰ theos rex ſyrie habebat aliā vxorē noīe laodicē: ꝛ ex ea filium nomine ſeleucū galericū. Iſta āt laodice q̄ fuit p̄ma vxor antiochi theos reputata eſt q̄ſi ancilla poſtq̄ copulata ē ei beronice filia regis egypti: ſed tn̄ pꝰ ea recepta fuit ab eo ī grāz: ꝛ ipa timēs ne iterū a marito expelleret cū filio ſuo ꝓ beronice ꝛ filijs ſuis: ideo maritū ſuū veneno īterfecit: ꝛ beronicē cū filijs ſuis occidi ꝓcurauit: ꝛ ſic filiꝰ eiꝰ ſeleucꝰ galericus patri ſuo ī regnū ſucceſſit. ꝛ h̄ ē qd̄ d̄r: h Et tra. ipa. ſ. beronice filia regꝭ egypti q̄ tradita fuit ad mortē: vt viſum ē. i Et q̄ ad. ꝛc̄. i. domicelli q̄ venerāt cū ea de egypto ī ſyriā ꝛ erāt ī comitiua eiꝰ: qꝛ tota familia eiꝰ īterfecta ē cum ea. k Et q̄ ꝯfor. ꝛc̄. i. maritꝰ eiꝰ q̄ īterfectꝰ ē cū ea veneno tn̄ vt viſū ē. l Et ſta. de ger. ꝛc̄. qꝛ ptolemeꝰ euergetes frater p̄dicte beronicꝭ et filiꝰ ptolemei philadelphi: q̄ ꝓceſſit ex eadē radice cū ea regnauit poſt patrē ī egypto: ꝛ ſic ſtetit ī regno loco patris ſui. m Et veniet ꝛc̄. qꝛ ad vindicādū mortē ſororꝭ ſue beronicis: ꝯgregauit exercitū magnū ꝛ fortē: ꝛ īgreſſus ē regnū ſyrie: ꝛ int̄fecit ſeleucū galericū ibi regnātē cū m̄re ſua. ꝛ h̄ ē qd̄ dicit hic. n Et ingrediet ꝛc̄. i. ſyrie. o Et abutet eis. i. ſeleuco galerico ꝛ m̄re eiꝰ q̄bus opprobria intulit. p Et obti. qꝛ iure victorie eos occidit. Quia tn̄ habita hac victoria etiā audiuit diſſenſionē ortā ī egypto: iō feſtināter reuerſus ē de ſyria portās ſecū idola auri ꝛ argēti ꝛ alia p̄cioſa iocalia illiꝰ regni. ꝛ h̄ eſt qd̄ d̄r h̄. q Inſup ꝛ de. eo. ꝛ ſculptilia. obtinebit ſuppl̄e: r Uaſa q̄z ꝛc̄. captiua ducet ī egyptū ipe. ſ. ptolemeꝰ euergetes. s Ipe ꝑua. ad. ꝛc̄. i. aduerſus regē ſyrie ſeleucum galericū: vt viſū ē. t Et itra. ī re. ſ. ſuū. v Rex au. i. egypti. x Et reuer. in t̄rā ſuā. deuicta tn̄ ꝛ ſpoliata ſyria modo p̄dicto. y Filij aūt eiꝰ. Hic ꝯn̄ter agit d̄ regno antiochi magni q̄ fuit filiꝰ ſeleuci galerici regꝭ ſyrie. ꝛ diuidit in duas ptes: qꝛ p̄mo oſtendit q̄lit pugnauit ꝯ ptolemeū philopatorē. ſcd̄o q̄lit pugnauit ꝯ filiū eiꝰ ptolemeū epiphanē. ibi: Cōuertet eni rex aq̄lonis. Circa p̄mū cōſiderādum ꝙ mortuo ſeleuco galerico rege ſyrie vt p̄dictū ē: duo filij eiꝰ q̄ tunc erant puuli creuerūt. ſ. ſeleucꝰ ceraunos q̄ erat p̄mogenitꝰ ꝛ antiochꝰ magnꝰ qui erat ſecūdꝰ natꝰ. Mortuo aūt ptolemeo euergete q̄ p̄rez eoꝝ īterfecerat et matrē: vt viſum ē. regnāte ptolemeo philopatore ī egypto loco patris ſui ptolemei euergetis. duo fratres p̄dicti mouerūt ꝯtra eū p̄liū ad vindicādū mortē parentū: ſ infra breue tēpꝰ ſeleucꝰ cerannos mortuꝰ eſt. ꝛ ſic antiochus magnꝰ ſolꝰ iuit ad pugnādū ꝯ ptolemeū philopatorē tamē antiochus victꝰ fugit de cāpo. ꝛ h̄ ē qd̄ d̄r hic: Filij aūt eiꝰ. i. ſeleuci galerici. z Prouocabūt. ſ. ad vindicādū mortē p̄ris ꝛ m̄ris ipſoꝝ. a Et cōgre. multi. exer. plurimoꝝ. ad pugnandū ꝯ ptolemeū philopatorē. b Et veniet ꝓperās. qꝛ anteq̄ cōmitterēt bellū cum rege egypti ſeleucꝰ ceraunos frater ſenior mortuꝰ ē. ꝛ audita morte frater eiꝰ antiochus magnꝰ feſtinā-

B

ꝗ egypti tenebat̃: in tantã
venit audaciã ↄtẽpta lu
xuria philopatoris ⁊ ma
gicis artibꝰ qbꝰ inſerui/
re dicebat̃ vt vltro egy/
ptijs bellũ inferre cona/
ret̃. a Cõuertet̃. n. ⁊c̃.
Antiochus magnꝰ audi
ta philopatoris luxuria
vel morte cum philippo
macedone cõmuni ma/
nu eiꝰ regnum aggredit̃
facta pace cũ agathocle
et ptolemeo epiphane
cũ qbꝰ ante dimicabat:
hac ↄditiõe vt ꝓximas
ciuitates de regno pto/
lemei regno ſuo iunge/
ret. ⁊ hoc ẽ. multi cõ. ⁊c̃.
b Filij quoqꝫ p̃. Pug/
nantibus cõtra ſe mag/
no antiocho et ducibus
ptolemei iudea ĩ medio
poſita in ↄtraria ſtudia
C ſcindebatur: alijs antio/
cho alijs ptolemeo con/
ſentientibꝰ vel fauẽtibꝰ.
deniqꝫ onias ſacerdos
domini aſſumptis pluri
mis iudeorũ fugit ĩ egy/
ptum: et a ptolemeo ho/
norifice ſuſceptꝰ accepit
regionẽ que eliopoleos
vocabat̃: ⁊ ↄcedẽte rege
tẽplũ extruxit in egypto
ſil̃e iudeorũ tẽplo qđ ꝑ/
mãſit vſqꝫ ad ĩperiũ ve/
ſpaſiani an. cc. l. Ipa au
tẽ vrbs q̃ vocabat̃ onie:
dimicãtibꝰ poſtea aduer
ſum romanos iudeis vſ/
qꝫ ad ſolum deleta ẽ: vt
neqꝫ vrbis neqꝫ tẽpli vl
lum reſtaret veſtigium.
ſub occaſiõe igitur onie
põtificis: infinita iudeo
rum agmina in egyptuꝫ
confugerunt. Eo tempo
re ⁊ cyrene eorum mul/
titudine repleta eſt: aſſe/
rebat enĩ ſe onias eſaie ĩ
plere vaticinium ſcribẽ/
Eſa. 19. c tis. Erit altare domini ĩ
egypto: ⁊ titulus eius ĩ
terminis eius: et hoc eſt
Filij q̃ꝫ p̃uaricatorũ po
puli ⁊c̃. c Et veniet.
Cum antiochus teneret
iudeã miſſus ſcopas dux
ptolemei contra eum for
titer dimicans cepit iu/
deam et in egyptum re/
uerſus eſt. Veniet igitur
rex aqui. ⁊c̃. d Et cõ
ſurgent electi eius. An/
tiochus magnus volẽs
recuperare iudeam ⁊ ſy/
riam et vrbes plurimas
ſcopam ducem ptolemei
iuxta iordanem vbi nũc
Paneas ↄdita ẽ fugauit
⁊ cũ. x. milibꝰ armatorũ
ſydonẽ obſedit ad cuiꝰ
liberationẽ miſit ptole/
meꝰ duces inclytos: ſed
obſidionẽ ſoluere nõ po
tuit: ſꝫ fame ſuꝑatus ſco/
pas manꝰ dedit et nudꝰ
ꝗ cũ ſocijs

rans ⁊ inundãs ⁊ reuertet̃ et
ↄcitabit̃ et ↄgrediet̃ cũ robo a
a ſ amiſſa ſyria ꝓditiõe theodocij. b ſ phi
lopator.
re eiꝰ. Et ꝓuõcatꝰ rẽx auſtri b
a ſ cõgregata multitudine.
egrediẽt̃ ⁊ pugnabit adũſus c d
a ſ antiochũ magnũ quẽ nunc regẽ aqlo/
nis nũc regẽ auſtri vocat: ſm ſitũ egypti ⁊
iudee. idẽ enĩ locus ꝓ q̃litate loci alteri ad
auſtrũ alteri ad aquilonẽ ẽ. vbi gl̃a: Si de
iudea dicamus egyptijs ad aquilonem: ſy/
rijs ad auſtrum eſt.
rẽgẽ aqlonis: ⁊ p̃parabit mul e
a ſ inito certamine iuxta oppidũ raphie: qđ
ẽ in foribꝰ egypti vbi oẽm antiochꝰ amiſit
exercitũ: ⁊ ꝑ deſertũ fugiẽs pene captꝰ ẽ.
titudinẽ nimiã: ⁊ dãbit̃ mul/ f
titudo ĩ manꝰ eius: ⁊ capiet g
multitudinem ⁊ exaltabitur h
a ſ ptãs. ſ philopatoris. b ſ antiochi.
cõr ẽiꝰ: ⁊ deijciet mũlta milia i
a ſ cape aduerſariũ q2 tandẽ qbuſdã cõdi
tionibꝰ pugna finita eſt. b ſ antiochꝰ.
a ſꝫ nõ p̃uãlebit. Cõuẽrtet̃ enĩ k l
rex aqlonis ⁊ p̃parabit mul/ m
ſ ſolito.
titudinẽ multo maiorem q̃ꝫ
prius. Et in fine tẽporũ ãno n
ſ rupto federe.
rũqꝫ veniet ꝓperans cũ exer o p
citu magno et opibꝰ nimijs. q
In tpibus illis multi cõſur/ r
a ſ ptolemeũ. ſ. epiphanẽ mortuo philopa
tore patre eiꝰ q̃ tunc erat q̃ttuor annoꝝ.
b gẽt aduerſus rẽgẽ auſtri. Fi/
a ſ relinquẽtes legẽ volẽtes cõtra p̃ceptũ
in alio loco dño ĩmolare.
lij q̃ꝫ p̃uãricatorũ populi tui s
ſ ĩ ſupbiã: ſe p̃ceptũ dñi implere iactãtes.
extollentur: vt impleant viſi t
a ſ Eſaie. b ſ ſed. c ſ et vrbe et templo
dirutis.
c onẽm ẽt cõrruent. Et veniet v x
a ſ antiochus magnus volens recuperare
iudeam.
rex aquilõnis et cõportabit y
a ſ ad oppugnandũ p̃ſidium ſcope in arce
hieroſolymoꝝ quã ⁊ cepit. b ſ quaſi priꝰ
ptolemeus tenebat.
aggẽrẽ ⁊ capiet vrbẽs muni z
a ſ fortitudo. b ſ egypti.
tiſſimas: et brãchia aũſtri nõ a
a ſ eum. b ſ duces ptolemei.
d ſuſtinẽbũt. Et cõſurgent elẽ/ b
a ſ vt liberet̃ ſcopa ab obſidione.
cti eiꝰ ad reſiſtẽdum ⁊ nõ ẽrit c
fortitudo. Et faciet veniens d
ſuꝑ eum iuxta placitũ ſuuꝫ: e
⁊ nõ erit q̃ ſtet contra faciem f
a ſ iudea ꝓprie hieruſalem in qua honori/
fice ſuſceptus ꝑtes ſcope ꝑſecutus eſt.
eius. Et ſtabit in tẽrra ĩclyta g
et cõſumetur in manu eiꝰ: et h i
ponet faciem ſuam vt veni/ k
a ſ non ſolum ſyriam ⁊ ciliciam ⁊ alias ꝓ/
uincias que ptolemei erant.
at ad tenendum vniuẽrſũ re
ſ ideo.
gnũ eiꝰ: ⁊ recta faciet cuꝫ eo. l

ter venit de babylone vt cũ exercitu pugnaret aduerſus
ptolemeũ. ⁊ h̃ ẽ qđ d̃r: Et veniet ꝓperans ⁊ inundãs ⁊ re
uertet̃. ſ. de babylone audita fratris morte. a Et con/
grediet̃ cũ ro. eiꝰ. i. cũ forti exercitu veniet ad pugnãduꝫ
ↄtra ptolemeũ regẽ egypti. b Et ꝓuocatꝰ rex auſtri. i.
rex egypti. c Egrediet̃. obuiã antiocho magno.
d Et pugna. aduer. regẽ aqlonis. i. ↄtra antiochũ ma/
gnũ regem ſyrie. e Et p̃parabit mul. nimiã. i. mlto ma
iorẽ q̃ꝫ ſit multitudo exercitꝰ antiochi. f Et dabit̃ mul/
ti. in ma. eiꝰ. q2 exercitꝰ antiochi deuictꝰ fuit a ptolemeo
philopatore. g Et capiet multitudinẽ. q2 multos đ ex
ercitu antiochi cepit viuos. h Et exaltabit̃ cor eiꝰ. i.
cor ptolemei philopatoris ꝓpter victoriam habitam.
i Et deijciet multa milia. ſ. de exercitu antiochi. k Sꝫ
nõ p̃ua. oĩno. ſ. q2 nõ potuit capere antiochũ ſꝫ euaſit per
fugam. l Conuertet̃. Hic ↄñter deſcribit̃ pugna anti
ochi magni ↄtra ptolemeũ epiphanẽ. ⁊ diuidit̃ ĩ tres par
tes: q2 p̃mo facit qđ dictũ ẽ. ſcđo ponit quoddã incidẽs.
ibi: Filij q̃ꝫ. tertio reuertitur ad ꝓpoſitũ. ibi: Et veniet.
Circa p̃mũ ↄſiderãdũ ꝙ antiochꝰ magnꝰ deuictꝰ a pto/
lemeo philopatore: vt viſũ eſt: vt poſſet vindicare oppro
briũ ſuũ inſurrexit ↄtra ptolemeũ epiphanẽ regnantẽ in
egypto loco patr̃ ſui defuncti. ſ. ptolemei philopatoris.
⁊ h̃ eſt qđ d̃r hic: Conuertet̃ rex aqlonis. i. antiochꝰ mag
nus rex ſyrie. m Et p̃pa. mul. multo maiorẽ q̃ꝫ priꝰ. ſ.
in pugna quã habuerat ↄtra ptolemeũ philopatorem.
n Et in fine tẽpoꝝ annorũqꝫ. i. poſt magnũ tp̃s mortuo
philopatore p̃dicto. o Veniet ꝓperãs. ſ. iſte antiochꝰ
magnus: p Cũ exercitu magno. ex multitudine bella
torum. q Et opibꝰ nimijs. ex abundãtia pecuniarũ ⁊
victualium. r In tpibꝰ illis multi ↄſurgent aduerſus
regẽ auſtri. i. ↄtra ptolemeũ epiphanẽ regẽ egypti. quia
philippus rex macedonũ ↄfederatꝰ antiocho magno in/
uadebat egyptũ cũ eo tali pacto ꝙ q̃libet eoꝝ haberet ci
uitates ꝓpinquiores regno ſuo q̃s poſſent acq̃rere ĩ egy
pto. s Filij q̃ꝫ. Hic ponit̃ quoddaꝫ incidẽs illiꝰ tpis:
q2 tpe ptolemei epiphanis. onias q̃ erat ſũmꝰ ſacerdos
ĩ iudea fugit ĩ egyptũ: dicẽs ſe velle ĩplere ꝓphetiã Eſa.
xix. In die illa erit altare dñi in medio terre egypti ⁊c̃. et
ideo honorifice ſuſceptus ẽ a ptolemeo epiphane et fecit
ei templum ſil̃e templo hieroſolymitano. ⁊ hoc eſt qđ di/
cit̃ danieli hic: Filij quoqꝫ p̃uaricatoꝝ ppl̃i tui. i. populꝰ
iſrl̃ de quo erat natus daniel: t Extollent̃ vt implẽat
viſionẽ. ſ. Eſaie p̃dictam. Dicunt̃ autẽ iſti filij p̃uaricato
rum: id eſt de numero p̃uaricatorũ: q2 non erat eis licitũ
templũ edificare ⁊ hoſtias offerre extra hieruſalẽ. Et ꝓ/
pter hoc in penaꝫ peccati eorũ ſubdit̃: v Et corruẽt.
quia a romanis poſtea deſtructũ eſt illud templum ⁊ ciui
tas in qua erat: q̃ vocabat̃ tunc ciuitas onie. x Et ve
niet. Hic reuertit̃ ad ꝓpoſitũ: ſcꝫ ad deſcribendũ pugnã
antiochi magni cõtra ptolemeũ epiphanẽ. ⁊ hoc ẽ qđ di/
cit̃: Et veniet rex aquilonis. i. antiochus magnus rex ſy
rie cum alio rege p̃dicto. y Et cõportabit aggerẽ: id ẽ
faciet cõportari ꝑ multitudinẽ exercitus ſui. z Et capi/
et vrbes munitiſſimas. i. ciuitates quas reges egypti ce/
perãt prius ĩ regno ſyrie ⁊ eas munierãt vt meliꝰ poſſent
eas tenere ↄtra regem ſyrie. a Et brachia auſtri nõ ſu
ſtinebunt. i. fortes milites egypti poſiti in p̃dictis ciuita
tibus ad eas cuſtodiendũ non poterunt eas tenere.
b Et conſurgẽt electi eius ad reſiſtendũ. q2 magni prin
cipes de egypto voluerũt ſuccurrere illis q̃ erant obſeſſi
ab antiocho in ciuitatibꝰ p̃dictis. c Et nõ erit for. q2
nõ poterunt eis ſuccurrere. d Et faciet ve. ſuꝑ eum. i.
ↄtra ptolemeũ. e Iuxta placitũ ſuũ. q2 ciuitates p̃di
ctas recuꝑauit. f Et nõ erit q̃ ſtet ↄtra fa. eius. ſ. regl̃
ſyrie. g Et ſtabit ĩ terra inclyta. i. in hierl̃m ⁊ in iudea
q̃ d̃r inclyta ꝓpter cultũ diuinũ ibi exiſtentẽ: q2 antiochꝰ
ibi honorifice ſuſceptꝰ eſt. h Et ↄſumet̃ ĩ ma. eius. q2
inde abſtulit p̃ſidiũ ptolemei regis egypti: ⁊ eos q̃ faue/
bãt ſibi. i Et ponet fa. ſuã. i. totã attẽtionẽ. k Ut ve
niat ad tenen. vni. re. eiꝰ. i. regis egypti: q2 nõ ſuffecit an
tiocho magno recuꝑare ciuitates ⁊ loca p̃dicta: ſꝫ voluit
obtinere totũ regnũ egypti: verũtñ q2 ꝑpẽdit ꝙ h̃ nõ po/
terat ỽtute armoꝝ: ido ſimulauit facere pacem cũ ptole/
meo epiphane ⁊ querere bonũ eiꝰ: ꝓpter qđ dedit ei filiã
ſuam cleopatrã in vxorẽ: vt ſic meliꝰ poſſet ingredi egy/
ptum. ⁊ hoc ẽ qđ dicit̃ hic: l Recta fa. cũ eo. q2 antio/
chus magnus fecit recta cũ ptolemeo ſm apparẽtiã tñ.

Et filiã

cū ſocijs dimiſſus ē. a Et filiā femiaꝝ. Septimo āno regni adoleſcēti ptolemeo filiā deſpōdit ⁊ tredecio tradidit: dataqꝫ ē ei dotis noīe ſyria ⁊ iudea. b Et ſtabit ī lo. ⁊c̄. Antiochꝰ epiphanes. ſ. frater eiꝰ ante oībꝰ vilis ⁊ deſpectꝰ: ſꝫ q̄ſi māſuetus ⁊ lenis frauduleter regno potitꝰ ē: hunc locū ⁊ q̄ ſequūt. nr̄i q̄dam tm̄ ad antiochū referūt: q̄dā ad eū. q̄dā ad antichriſtū. cuiꝰ ille ꝑtulit typū. q̄dā ad vtrūqꝫ: ſic̄. Ixx. pſ̄ ſalomonis noīe intitulato. q̄dam ad eū. q̄dam referunt ad xp̄m. quedā vtriqꝫ cōueniunt. Et ſtabit ī lo. ⁊c̄. Huculqꝫ de ordine hiſtorie iter Porphyriū ⁊ noſtros nulla ꝯtētio eſt. q̄ ſequunt vſqꝫ ad finē voluminis ille interp̄tat ſuꝑ antiochū epiphanē ſeleuci fratrē antiochi magni filiū: q̄ poſt ſeleucū. xj. ānis regnauit in ſyria: ob tinuitqꝫ iudeā. ſub q̄ legis dei perſecutio: ⁊ machabeoꝝ bella: nr̄i hec oīa ꝺ antichriſto ꝓphetari dicūt. Et ſtabit in loco eiꝰ deſpe. Antichriſtꝰ. ſ. q̄ in fine mūdi cōſurget de gente modica. i. de ꝑplo iudeoꝝ: tam humilis atqꝫ deſpectꝰ vt ei nō deꝛ honor regiꝰ: ſꝫ frauduleter obtineat p̄ncipatū et brachia pugnātis populi romani expugnent ab eo ⁊ cōterant. ⁊ hoc faciet qꝛ ſimulabit ſe ducem eſſe federis. i. legis ⁊ teſtamenti dei ⁊ ingredieꝛ vrbes ditiſſimas ⁊ faciet que non fecerūt. p. e. ⁊c̄. Nullus enī iudeorū preter eū in toto vnqꝫ vrbe regnauit. hic cōtra. f. c. ſanctorum ſcꝫ inibit conſilium. Antiochus antichriſti typus: in q̄ q̄ ex ꝑte p̄cedunt in antichriſto oīno ſunt cōplenda: ſicut ſalomon typus xp̄i. Eſt eniꝫ mos ſcripture ſancte vt futuroꝝ p̄mittat veritatē in typis. ſicut in pſalmo q̄ intitulaꝛ noīe ſalomonis: nō oīa ꝯueniunt ei: vt hoc. Et ꝑmanebit cuꝫ ſole ⁊ ante lunā ⁊c̄. Et dn̄abiꝛ a mari vſqꝫ ad mare. et cetera hm̄oi. Et ſicut hic. Bn̄dicenꝛ in ip̄o oēs tribꝰ terre. o. g. m. e. Ex parte aūt ⁊ quaſi in vmbra et imagine veritatis in ſalomone p̄miſſa ſunt: q̄ in ſaluatore ꝑfecte implentur. Dux federꝰ

Pſ. 71. (margin, beside "niunt ei: vt hoc.")

Ibidem. (margin, beside "Bn̄dicenꝛ in ip̄o")

a ſ cleopatrā. b ſ pleonaſmos vt ē illō: Sic ore locutus eſt vocemqꝫ his auribus hauſi.

c ſ ptolemeū vel illud regnū. ſ.

a Et filiāꝫ femiāꝝ dabit ei vt euertat illū. Et nō ſtabit nec illiꝰ erit. a b c d e

a ſ fraus eiꝰ. ſ. qꝛ ptolemeꝰ ⁊ duces eiꝰ ſētiētēs dolum cautius egerūt ⁊ cleopatra magis viri q̄ꝫ parentis partes fouit.

a ſ in aſiam. b ſ nauali pugna.

Et ꝯuertet faciē ſuā ad inſulās: ⁊ capiet mltās: ⁊ ceſſare faciet principē oppꝛobrij ſui. Et oppꝛobriū eius cōuerteꝛ in eū. Et cōuertet faciē ſuam ad impiū terre ſue: et impinget ⁊ corruet: ⁊ nō inuenietur. Et ſtabit ī loco eiꝰ viliſſimus et indignꝰ decore regio: et in paucis diebꝰ cōterētur non in furore nec in ꝑlio. Et ſtābit in loco eius f g h i k l m n o p q r

a ſ Rodū Samū Colophonā ⁊ alias multas: ſꝫ occurrit Scipio naſtica cū fratre publio Scipione aphricano q̄ Hanibalē vicerat. victus ꝗ antiochus intra taurū regnare iuſſus eſt: ⁊ inde fugit ad apiam et ſaſam et vltimas regni ſui penetrauit ad vrbes. Cūqꝫ aduerſus elymeos pugnaret: cum omni exercitu deletus eſt.

a ſ epiphanē quē impugnabat inuadēdo romanum imperium quieſcere ꝑmiſit.

b ſ victi ⁊ expulſi a romanis.

a ſ de aſia fugiens.

ſ locus eius.

a ſ ſeleucꝰ philopator magni antiochi filiꝰ qui in ſyria nihil dignuꝫ geſſit vel patris imperio ⁊ ſine vllis p̄mijs inglorioſus perijt.

a ſ virtꝰ romani ppl̄i ab eo cōtereꝛ. i. antichriſto.

a ſ antiochus epiphane. b ſ ſeleuci fratris.

Nico. de lyra

a Et filiā fe. i. de numero feminarū. b Dabit ei. ſcꝫ cleopatrā. c Vt euertat il. i. decipiat occaſione filie habens ingreſſum familiarē intra egyptū: vt ſic poſſet cape eū. d Et non ſta. ſ. fraudulētia antiochi. e Nec illiꝰ erit. ſ. regnū egypti vt cogitauerat: qꝛ duces egypti ꝑceperūt fraudē antiochi ⁊ cautiꝰ ſe habuerunt circa eū. Siliꝛ filia eiꝰ cleopatra magis fauit marito ſuo regi egypti q̄ꝫ patri ſuo antiocho. f Et cōuertet faciē ſuā ad inſu. qꝛ antiochus magnꝰ vidēs ſe defraudatum a ſpe obtinendi regnū egypti: ꝯuertit ſe ad debellandum inſulas aſie. g Et capiet mul. de illis inſulis. h Et ceſſare fa. p̄n. op. ſui. i. ſcip̄m. qꝛ hoc faciendo procurauit oppꝛobriū ſuū. Inſule enī aſie erāt confederate romanis. īō ab eis miſſus ē Scipio aphricanꝰ ꝯ antiochū q̄ deuicit eū: ⁊ de cāpo fugauit. ꝓpter qꝺ ſubdiꝛ: i Et oppꝛo. eiꝰ ꝯuer. in eū. i. in antiochū. Hec āt expoſitio videꝛ eē ꝯtraria textui. qꝛ ꝑ h̄ antiochus nō fecit oppꝛobriū ſuū ceſſare ſꝫ magꝰ augeri. ꝓpter h̄ recurrendū ē ad lr̄am hebraicā q̄ talis ē: Et reducet dn̄s oppꝛobriū ſuū ſuꝑ eū: qꝛ ꝓpter blaſphemias ꝯ deū incurrit dictū oppꝛobriū. Et abſqꝫ oppꝛobrio ſuo reddet ei: qꝛ nihil deperijt ip̄i deo ꝓpter blaſphemias antiochi. k Et conuertet faciē ſuā ad imperiū terre ſue: qꝛ fugiēs de aſia voluit ad terrā ſuam redire. l Et impinget. qꝛ in ip̄o reditu occiſus fuit in tēplo nanee. ij. Machab. j. m Et nō īuenieꝛ. qꝛ ip̄e ⁊ q̄ cum eo erāt diuiſi fuerūt mēbratim. ita ꝙ eiꝰ cadauer non fuit cognitū nec ſepultuꝫ. Dicunt tn̄ aliqui ꝙ in dicto reditu occiſus fuit pugnās ꝯtra elymeos. ⁊ ꝙ primū caplm ſcd̄i machabeoꝝ loquiꝛ de antiocho epiphane eius filio. n Et ſtabit in loco eiꝰ viliſſimꝰ. i. ſeleucꝰ filiꝰ eiꝰ ſenior. q̄ ꝓpter inertiā diciꝛ hic viliſſimꝰ. o Et indignꝰ decore regio. i. honore regali. p Et in paucis diebꝰ ꝯte. qꝛ parū regnauit. q Nō in furore

in furore. nec in ꝑlio: qꝛ nō fuit homo bellicoſus nec militaris. r Et ſtabit in loco eiꝰ deſpectꝰ. Hic ꝯn̄ter agit de regno antiochi epiphanis q̄ fuit figura antichriſti: vt dictū eſt. de q̄ p̄ncipaliter agiꝛ hic. Ad euidentiā aūt coꝝ q̄ ſequunꝛ: ſciendū ꝙ illud qꝺ eſt figura alicuiꝰ vel ſignum opoꝛtet ꝙ ſit res aliqua. illud enī qꝺ nihil eſt nō pōt eſſe ſignuꝫ alicuiꝰ vel figura. ⁊ ideo illud qꝺ eſt figura vel ſignuꝫ alicuiꝰ pōt dupliciter ꝯſiderari quo ad p̄ſens. Vno mō vt ē figura tm̄ vel ſignū. Alio modo vt eſt res q̄dam in ſe ⁊ tn̄ figura alicuius: ſicut circulꝰ pendēs an̄ tabernā pōt cōſiderari vt eſt ſignū vini exiſtētis ī cellario tm̄. vel ꝓut eſt ſignū vini: ⁊ cum h̄ vt eſt res aliqua in ſe. Illa aūt q̄ dicunꝛ de figura vꝉ ſigno primo mō itelligunꝛ vera tm̄ eē de his quoꝝ ſūt ſignum vel figura: qꝛ figura inq̄ꝫtū figura ducit tm̄ in cognitionē alteriꝰ. Illa aūt q̄ dicunꝛ de ſigno vel figura ſcd̄o modo verificanꝛ de vtroqꝫ. ſ. de re q̄ figura eſt: ⁊ de eo cuius eſt figura. Similī modo eſt in ſacra ſcriptura: qꝛ ſi aliq̄d dicaꝛ de aliquo vt eſt figura alterius tm̄: tūc ſenſus litteralis eſt vnꝰ tm̄. ſ. de illo cuius eſt illa figura. ſicut de ſalomone vt eſt figura xp̄i tm̄. dicitur illud pſ̄. lxxj. Et dominabiꝛ a mari vſqꝫ ad mare ⁊ a flumīe vſqꝫ ad terminos orbis terraꝝ. ⁊ ideo ſolū verificatur de xp̄o ad lr̄am: non de ſalomone cuius regnū ſolū fuit in iudea. Sꝫ illud qꝺ diciꝛ de aliquo ſꝫm ſe ⁊ vt eſt figura alteriꝰ: illud verificaꝛ ad litteram de vtroqꝫ: tn̄ principaliter de illo cuius ē figura. ſicut de ſalomone dicitur. j. Paral. xxij. Ip̄e erit mihi in filium: et ego ero illi in patrē. Qꝺ verificatur de ſalomone ⁊ xp̄o cuius ſalomon erat figura. Sed principaliꝛ de xp̄o q̄ eſt filius naturalis dei. ſalomō aūt fuit filius eius ꝑ adoptionem gratie ſaltem ī principio regni. Siliꝛ dicendū eſt in ꝓpoſito ꝙ antiochus illuſtris q̄ eſt figura antichriſti: pōt dupliciter ꝯſiderari. Vno modo vt eſt figura antichriſti tm̄: ⁊ ſic iſta q̄ dicunꝛ de antiocho verificanꝛ tm̄ ad lr̄am de antichriſto. Alio modo pōt accipi vt eſt figura antichriſti: ⁊ cuꝫ hoc vt ſꝫm ſe eſt aliquid. ⁊ ſic illa que dicunꝛ de ip̄o verificanꝛ de vtroqꝫ. de antiocho tamē imperfectius ⁊ ꝑfectius de antichriſto cuius eſt figura: ſicut dictū ē ſupra. viij. qꝛ ea que ibi dicta ſunt verificanꝛ ꝺ vtroqꝫ. In hoc caplo aūt aliqua dicanꝛ de antiocho p̄dicto iſto duplici modo. ⁊ īdō diuiditur in duas ꝑtes: qꝛ primo ponunꝛ ea que dicunꝛ de antiocho ſꝫm ſe ⁊ vt eſt figura antichriſti: ⁊ ſic verificāꝛ de vtroqꝫ. ſecūdo ea que dicunꝛ de antiocho vt eſt figura antichriſti tm̄. ⁊ ſic verificāꝛ de ſolo chriſto. ibi: Et faciet rex ſꝫm voluntatem ſuam. Prima in tres. quia primo oſtēdit qualiter obtinuit regnum ſyrie fraudulenter. ſecūdo agit de pugna antiochi: contra ptolemeum nepotē ſuū. ibi: Et brachia. tertio qualiter pugnauit contra filios iſrl̄. ibi: Et reuerteꝛ in terram ſuam. Circa primū ſciendū ꝙ antiochus magnus de quo dictū eſt duos filios habuit: vnū q̄ vocatus eſt ſeleucus philopator et fuit primogenitus. alius aūt vocatus eſt antiochus epiphanes vel illuſtris qꝺ idem eſt: et ille traditus eſt romanis obſes ꝓ patre ſuo ne a fidelitate romanoꝝ recederet. Mortuo igiꝛ antiocho magno vt p̄dictum eſt: ſucceſſit ei in regnū ſeleucꝰ filius eiꝰ primogenitꝰ. de quo dictū eſt hic ꝙ fuit viliſſimꝰ ⁊ indignꝰ honore regio: ꝓpter inertiam ſuā. igiꝛ antiochus epiphanes q̄ erat rome obſes audita morte patris ſui ⁊ ſciens inertiā fratris ſui regnantis: occulte receſſit de roma ſine ſcitu ſenatoꝝ vt cōmuniter dicunt hiſtoriographi. Aliqui aūt dicūt lꝫ pauci ꝙ receſſit de licentia ſenatorū: non tn̄ eſt vis qualiter receſſerit ſiue ſic ſiue ſic. veniēs igiꝛ in ſyriam vbi regnabat frater ſuus: cepit ſimulare benignitatē erga ciues ⁊ audaciam ꝯtra hoſtes: ⁊ per hoc attraxit multos ad ſe. ꝓpter qꝺ fratre eius mortuo q̄ paꝝ regnauit vt dictum eſt obtinuit regnum eius ⁊ nepotē ſuū ſcꝫ filium fratris ſui priuauit regno ſibi debito. ⁊ hoc eſt qꝺ diciꝛ

 hic: Et

a Dux federis. Judas machabeꝰ quē fraude ſupauit. vel ipē dux federis qui obtulit pacē ptolemeo: ⁊ fuit dux federis non epiphani: qui quintꝰ regnauit in egypto: ſed philometori filio cleopatre: ſororis antiochi: cuius hic auunculꝰ: ⁊ cū poſt mortē cleopatre eulaliꝰ eunuchus philometoris nutricius: ⁊ lemeꝰ egyptum regerēt et repeterēt ſyriā quā antiochus fraude occupauerat: ortum eſt ꝓliū īter auūculū: ſcʒ antiochū ⁊ puerum ptolemeum: cūqʒ īter peluſium ⁊ mōtem caſſium cōfluxiſſent: victi ſunt duces ptolemei: antiochꝰ vero parcēs puero ⁊ amicitiam ſimulans: aſcendit mēphim et regnum egypti accipiens pueriqʒ rebus ſe ꝓuidere dicens: cū modico populo omnē egyptum ſubiugauit: que non fecerūt patres ⁊c̄. Nullus enim regum ſyrie ita egyptum vaſtauit. b Et concitabiṫ. Noſtri ſm ſuperiorem ſenſum hec oīa de antichriſto interptanṫ: qui naſciturus eſt ꝺ populo iudeorū: et de babylone vēturꝰ vnde vrbes ⁊ regem egypti primū ſuperabit q̄ eſt vnꝰ de tribꝰ cornibus ꝺ quibus ſupra dictū eſt. c Duorū q̄ʒ. Aliī dubiū q̄n antiochꝰ pacē cū ptolemeo fecerit ⁊ cum eo ꝯuiuiū inierit ⁊ doloſ intēderit nō ꝓficiētes: qꝛ non potuit regnū eiꝰ obtinere ſ eiectus a militibuſ ptolemei. Sʒ qꝺ ꝺꝛ duos fuiſſe reges q̄ꝝ cor fraudulentū: vt ſibi mutuo malefacerēt: ſm hiſtoriā ſtare n̄ pōt. ptolemeꝰ enī paruꝰ erat etate: ⁊ deceptꝰ fraude antiochi qꝺ illi male cogitare potuit. vn̄ nr̄i h̄ oīa ad antixp̄m referūt: ⁊ ad regē egypti quē ꝑmū ſuperabit. d Et non ꝓfi. Quia a ducibus ptolemei

a ſ ab his qui in ſyria ſeruiebant ptolemeo.
deſpectꝰ: ⁊ nō tribueṫ ei honor re a b
ſ clementiā ſimulans.
gīꝰ. Et veniet clā: ⁊ obtinebit re c d
a ſ fortitudo vn̄ ⁊ manꝰ appellaṫ exercitꝰ magni
gnū ī fraudulētia. Et brāchia pu e
tudo. a ſ ptolemei. ſ. philometoris. b ſ philometoris duces. c ſ antichriſti.
gnāntī expugnābūṫ a facie eīꝰ et f
a ſ dolis antichriſti. ſ ptolemeus philo.
b ſ tribulabiṫ. ſ.
a contēreṫ. Inſup et dūx federis. g
a ſ antichriſtus ſimulās ſe ducē federis regnum egypti primū īuadet. b ſ regnū eiꝰ inuadens.
Et pōſt amicitias cū eō faciet do h
a ſ memphym. b ſ egyptum. ſ paulatim.
lū: ⁊ aſcēdēt ⁊ ſuperābit ī modico i k
ꝑp̄lo: ⁊ abūdātes ⁊ vberes vrbes l
a ſ antiochus vel antichriſtus.
ingredieṫ. Et faciēt q̄ nō fecerūt m
a ſ quilibet de populo iudeoꝝ. b ſ egypti.
pātres eīꝰ ⁊ patres patrū eiꝰ. Rapinas ⁊ predam ⁊ diuitias eorū
a ſ qꝛ aſtutiſſimus.
diſſipabit: ⁊ ꝯtra firmiſſimās co n
a ſ ducū pueri. d ſ donec dei volūtas ꝑmiſerit. ſ ſanctoꝝ. ſ calidiꝰ cōſiliū. c ſ faciet ſcʒ.
gitātiones inibit: et hōc ūſqʒ ad o
a ſ nō ſemꝑ nō q̄cunqʒ volet. b ſ ſm porphyrium antiochi.
b tempūs. Et concitabiṫ fortitūdo p
a ſ ptolemeū ſororis ſue filiū.
eius: ⁊ cor eius aduerſum rēgem q
a ſ duces ptolemei vel rex. e.
auſtri in exercitu magno. Et rēx r
a ſ contra antiochū vel antichriſtū.
auſtri ꝓuocabiṫ ad bēllū multis s
auxilijs et fortibus nimis: ⁊ non t
a ſ nō potuerūt reſiſtere fraudulētie antiochi q̄ ſimulabit pacē cū ptolemeo ⁊ comedet panē cum eo ⁊ poſtea occupabit egyptum.
ſtābunt: qꝛ inibunt aduerſus eū
cōſilia. Et comedentes panē cū v
a ſ philometore. b ſ ptolemeum. c ſ regis auſtri vel egypti.
ēo cōterēt illūm: exercituſqʒ ēius
opprimeṫ: ⁊ cadent interfecti eiꝰ
c plurimi. Duorū quoqʒ regū cor x
a ſ inuicē ſibi inſidiantes: ſic ars deludiṫ arte.
erit vt male faciānt: ⁊ ad mēſam y
d vnā mendaciū loquentur: ⁊ non z
a ſ antiochus ⁊ principes eiꝰ. b ſ pugne qꝛ nō ꝓficiēt cogitata.
ꝓficiēnt: qꝛ adhuc finis in aliūd a b
a ſ a ducibꝰ egypti repulſus.
tēpus. Et reuērtetur in terrā ſu c
am cū opibus multis: ⁊ cor eius d

hic: Et ſtabit in loco eius. i. ſeleuci. a Deſpectꝰ. i. antiochus epiphanes qui diciṫ hic deſpectus: qꝛ fuit rome obſes. b Et non tribuetur ei honor re. in principio: qꝛ pater ſuus antiochus magnus declarauit in teſtamento ſuo ſibi ſuccedere in regno ſeleucum: qꝛ tūc erat conſuetudo ꝙ pater ꝑferebat in regno ſuo de filijs ſuis quem volebat. c Et veniet clam. i. occulte: qꝛ de roma occulte receſſit vt iam dictum eſt. d Et obtinebit regnū in fraudulētia. quia obtinuit regnū poſt fratrem ſuum per ſimulationes predictas. e Et brachia. Hic oſtendit qualiter pugnauit contra ptolemeū philometorem nepotem ſuum filiū cleopatre ſororis ſue predicte ⁊ ptolemei epiphanis regis egypti. et diuiditur in duas partes ſm duas inuaſiones quas fecit contra egyptum. ſecunda ibi: Et concitabitur. Circa primum ſciendum ꝙ antiochus epiphanes rex ſyrie ſimulauit ſe ȝelare ꝓ nepote ſuo rege egypti adhuc tamē puero. ⁊ ideo quaſi ſub titulo tutoris accepit ciuitates quas reges egypti prope regnum egypti acquiſierant quas cū principes egypti nomine pueri repeterent: antiochus negauit reddere et iꝺo inter ipſum ⁊ regem egypti adhuc puerum guerra mota eſt. ſed duces ptolemei regis egypti venientes contra antiochum deuicti ſunt: et per conſequens puer ꝓ quo pugnabant: tamen poſtea antiochus ſimulauit totū feciſſe amore pueri tanq̄ ſibi magis propinquus: vtpote ipſius auunculus. ⁊ hoc fecit fraudulēter vt poſſet melius ingredi egyptum: ⁊ obtinere diuitias illius regni. ⁊ hoc eſt quod dicitur hic: Et brachia pugnātiū: id eſt duces ptolemei philometoris qui pugnabant ꝓ eo. f Expugnabunṫ a facie eius ⁊c̄. quia deuicti ſunt ab antiocho. g Inſuper ⁊ dux federis. i. ptolemeus philometor cū quo antiochus eiꝰ auūculꝰ ſimulabat facere fedus principaliter. contritus eſt ab eo. ſ. qꝛ vt dictū ē deuictis ꝑncipibꝰ pueri: ⁊ puer quodāmodo deuictus eſt. h Et poſt amicitias cū eo faciet dolum. qꝛ vt dictum eſt ſimulauit ꝑdicta feciſſe amore nepotis ſui quaſi poſſet melius cuſtodire res ſuas q̄ʒ homīes extranei: hoc tamē doloſe ſimulabat vt poſſet ingredi egyptū ad ipm̄ ſpoliandum. ⁊ hoc eſt qꝺ ꝺꝛ: i Et aſcendet. ſ. in egyptum. k Et ſupabit in modico populo: qꝛ egyptij non timebāt ſibi ab eo: credētes ꝙ intraſſet ꝓ bono nepotis ſui regis egypti. l Et abundātes ⁊ vberes vrbes ingredieṫ. ſpoliando eas. m Et faciet que nō fecerūt patres eius: qꝛ ꝑdeceſſores ſui ſcʒ reges ſyrie non aſportauerunt ſpolia terre egypti: lʒ aliqua extrinſeca illius regni depredati fuiſſent: ſicut fecit antiochus magnus vt viſum eſt. n Et cōtra firmiſſimas cogitationes inibit. ſ. conſiliū: quia aſtutia ſua ⁊ fraude decepit ſapientes egypti: vbi tunc vigebat ſapientia. o Et hoc vſqʒ ad tēpus. quaſi dicat: non diu durabit: quia inde fuit poſtea turpiṫ expulſus. Vel aliter: Vſqʒ ad tempus ſcʒ antichriſti in quo complebunṫ iſta perfectiꝰ: quia antiochus fuit figura antichriſti. p Et cōcitabitur. Hic deſcribitur ſecunda inuaſio quam fecit antiochus cōtra egyptum: qꝛ ptolemeus puer creuit: ⁊ ſic ꝑparauit ſe ad prelium contra auūculum ſuum. Iſte tamen antiochus ſemper doloſe agebat: ⁊ ideo videns nepotem ſuū habere fortem exercitum ꝓpter quod timēs deuinci: traxit ad ſe muneribus aliquos de gente ptolemei per quod impedita fuit victoria ptolemei contra antiochum: et fecerunt pacem ſimulatam tamen: quia vnus cogitabat malum contra alium. ⁊ hoc eſt qꝺ diciṫ hic: Et concitabitur fortitudo eiꝰ ⁊ cor eiꝰ. i. antiochi regꝭ ſyrie. q Aduerſum regē au. i. egypti nepotem ſuū. Sequiṫ: r Et rex auſtri. i. ptolemeꝰ rex egypti iā factꝰ adultꝰ. s Prouocabiṫ ad bel. ⁊c̄. ꝯ antiochū auunculū ſuū. t Et nō ſta. qꝛ inibūt aduerſus eū ꝯſilia. qꝛ aliq̄ de gēte ptolemei nō ſteterūt fideliṫ cū eo: ſʒ induxerunt eū ad faciendū pacē cōducti ad h̄ ab antiocho: vt dictum ē. ⁊ h̄ ē qꝺ diciṫ: v Et comedētes panē ⁊c̄. qꝛ occaſione huiꝰ pacis ſimulate: multi de exercitu regꝭ egypti poſtea fuerūt īterfecti. x Duoꝝ q̄ʒ regū cor erit vt malefaciant. qꝛ vt dictū eſt pax fuit tm̄ ſimulata. ⁊ ideo vnus ꝯtra alterū malū cogitabat in corde ſuo. y Et ad mēſam vnā mēdaciū loqueṫ. qꝛ ad ſimulationē maioris pacis comedebāt ad inuicē ⁊ verbis mēdacibꝰ nitebanṫ ſe mutuo decipe. z Et nō ꝓficient. qꝛ vnꝰ nō potuit aliū totaliter ſubuertere ſicut cogitabāt. a Quia adhuc finis. ſ. negocij inter ipſos. b In aliud tempus erit. Vel aliter: Quia adhuc finis. i. fraudulētia vel malicia antiochi magis implebiṫ in antixp̄o cuius antiochus ē figura. c Et reuerteṫ. Hic ꝯſñter oſtēdiṫ qualiter antiochꝰ epiphanes impugnauit filios iſrl̄. ⁊ diuidiṫ ī duas ptes ſm ꝙ duplex fuit ipſius impugnatio ꝯtra eos. ſecūda ibi: Statuto tp̄e. Circa primū ſciendū ꝙ antiochus reuertēs de egypto poſt primā inuaſionē egypti intrauit hierſm: menelao ductore ⁊ alijs q̄ ei fauebāt ⁊ fecit ibi multa mala: ſed nō tanta quāta fecit poſtea. ⁊ hoc ē qꝺ diciṫ hic: d Et cor eius. ſcilicet antiochi. Aduerſus

ꝗ ptolemei expulſus ē ab egypto ⁊ poſtmodū duoꝝ nepotū ſuo/
rū obſidiōe ⁊ romanoꝝ iuſſu q̄ eis amici erāt excluſus eſt.

a Teſtamētū ſā. De antichriſto nullꝰ ambigit q̄n pugnaturꝰ
ſit aduerſus teſtamētū ſāctū ⁊ pmū ꝯ regē egypti dimicās: ro
manoꝝ terreaꝶ auxilio. H̄ ſub antiocho epiphane imaginata ꝑ
ceſſerūt: vt rex neq̄ſſimꝰ q̄ populuꝫ dei
pſecutus ē pſignaret antichriſtū q̄ po/
pulū xp̄i pſecuturꝰ ē. Multi aūt nroꝝ
putant ob ſeuitie ⁊ turpitudinis mag
nitudinem nerone antichriſtū fore.

Et greca et romana narrat hiſtoria
ꝙ antiochꝰ expulſus ab egyptijs ve/
nit i iudeā .ſ. terrā ſāctā ⁊ ſpoliauit tē/
plū ⁊ auri tulit q̄plurimū: poſitoq̄ꝫ i
arce pſidio macedonū: reuerſus eſt in
terrā ſuā. ⁊ euoluto biēnio rurſū ꝯtra
ptolemeū exercitū ꝯgregauit ⁊ ad au
ſtrū venit. Cūq̄ꝫ duo fratres ptolemei
cleopatre filij: q̄ꝝ auūculꝰ erat antio/
chus obſiderēt alexandrie: venerunt
duo legati romanoꝝ q̄ꝝ vnꝰ erat Mar
cus publiꝰ leuinas: q̄ cū eū ſtāt in lito
re īueniſſet ⁊ ex pte ſenatꝰ dixiſſet ꝙ iu
bereꝶ ab amicꝭ ppl̄i romani recedere:
⁊ ſuo iperio ꝯtētus eſſe: ⁊ ille reſpōſuꝫ
ad amicoꝝ ꝯſiliū diſtuliſſet: orbem fe/
cit i arena baculo quē manu tenebat
⁊ regē circūſcribēs ait: Senatꝰ ⁊ ppl̄s
romanꝰ p̄cipiūt vt in h̄ loco reſpōde/
as q̄d ꝯſiliū geras. vnde ille pterritꝰ
ait: Si h̄ placet ſenatui et ppl̄o roma/
no recedēduꝫ ē: ⁊ ſtatim mouit exerci
tū. b Et indignabiꝶ. Hoc plenīꝰ i
libro machabeoꝝ. q̄z poſtq̄ꝫ de egypto
pepulerūt eū .ſ. antiochum romani: in
dignās. venit ꝯtra teſtamētū ſan. ⁊ ab
his inuitatꝰ ē q̄ legē dei dereliquerāt
⁊ cerimonijs ethnicoꝝ ſe miſcuerant:
q̄d plenīꝰ cōplendū eſt ſub antichriſto
q̄ indignabiꝶ ꝯtra teſtamētū dei: ⁊ co/
gitabit aduerſus illos q̄s vult legem
dei relinquere. vn̄ Aquila: Et cogita/
bit vt deſeratur pactum ſanctuarij.
c Et brachia. Iudei hec nec de anti/
ocho epiphane nec de antichriſto ſed
d̄ romanis ītelligūt. de q̄bꝰ: Et veniēt
trieres ſiue itali atq̄ꝫ romani ⁊ humi/
liabūtur. Poſt multa inquiūt tp̄a de
ipis romanis q̄ ptolemeo in auxiliuꝫ
venere ⁊ antiocho cōminati ſūt: ꝯſur
get rex veſpaſianꝰ et ſurgent brachia
eiꝰ: ⁊ ſemina femīe .ſ. titꝰ filiꝰ cū exerci
tu: ⁊ polluēt ſāctuariū: auferētq̄ꝫ iuge
ſacrificiū: ⁊ tēplū tradēt eterne ſolitu
dini. Sym q̄ppe ⁊ Cethym q̄s nos romanos ⁊ trieres dicimꝰ
hebrei italos volūt eē atq̄ꝫ romanos. Alij ſemina ꝓgenies
ſcꝫ volūt: Alij eos ſignificari q̄ ab antiocho miſſi ſūt pꝰ bien/
niū q̄ tēplū ſpoliauerāt vt tributa exigerent a iudeis: ⁊ aufer/
rēt cultū dei ⁊ i tēplo iouis olympij ſimulacrū ⁊ ātiochi ſtatu
as ponerēt q̄s nūc abominationē deſolationis vocat. q̄n abla
tū eſt holocauſtū ⁊ iuge ſacrificiū: q̄ oīa in typo antichriſti nr̄i
p̄ceſſiſſe ꝯtendūt q̄ ſeſſurus eſt i tēplo dei tāq̄ꝫ ſit deꝰ. Anti/
chriſtꝰ in tēplo ſedebit q̄ſi deꝰ vt legem dei auferat. Iudeorum
q̄dā ſimulauerūt ſe legē dei cuſtodire: ⁊ poſtea cū gentibꝰ fue/
rūt: alij i religiōe pmāſerūt q̄d in antichriſti tp̄e futurū eſt q̄n
Luc. 18. b refrigeſcet charitas. m. Unde: Putaſne filius homīs veniēs
in. f. in. t. d Et docti i po. Quāta iudei paſſi ſunt ſub antio
cho machabeoꝝ libri referūt: ⁊ triūphi eoꝝ teſtimonio ſunt: q̄
ꝓ cuſtodia legis dei flāmas ⁊ gladios ⁊ ſuitutē ⁊ rapinas et
penas vltimas ſuſtinuerūt: q̄ ꝓ certo ſub antixp̄o futura ſūt:
multis reſiſtētibꝰ potētie eiꝰ ⁊ diffugiētibꝰ. Hebrei hec in vlti/
ma euerſione tēpli q̄ ſub veſpaſiano ⁊ tyto accidit interp̄tanꝶ.
dicētes fuiſſe plurimos q̄ ſcirēt deū ſuū ⁊ ꝓ cuſtodia legis eiꝰ
1. Ma. 2. a morerenꝶ. e Et ruēt in gla. Mathathias de vico modin:
q̄ aduerſus duces antiochi rebellauit conatꝰ ſeruare legē dei
h̄ occiſus eſt ⁊ filij eiꝰ hoſtiū fraude q̄dā decepti: ſicut macha/
beoꝝ liber teſtaꝶ. f Cūq̄ꝫ corruerint. Quidā iudeoꝝ. ⁊ de
Seuero ⁊ Anthonino p̄ncipibꝰ h̄ ītelligūt q̄ iudeos dilexerīt

ꝗ ſimulatorie

a .ſ. iudeā dei teſtamentū colentem.

a aduerſuꝫ teſtamentū ſanctū: ⁊ fa — a b

a .ſ. iuſſu romanorū.

ciet et reuerteꝶ in terrā ſuaꝫ. Sta — c d

a .ſ. q̄z iterū collectis viribꝰ venit in egyptū ⁊ obſe
dit duos nepotes ſuos ptolemeū philometoreꝫ cū
fratre non q̄n romanoꝝ iuſſu amotꝰ ē: antichriſtꝰ
quoq̄ꝫ arma ſentiet romanoꝝ.

tūto tp̄e reuerteꝶ: ⁊ veniet ad au — e

a .ſ. nō ita ſuccedet ei ſicut priꝰ q̄n venit i egyptū.

ſtrū: ⁊ nō erit priori ſimile nouiſſi — f

a .ſ. itali.

mū. Et veniēt ſup eū trieres ⁊ ro — g

a .ſ. nō morte ſꝫ humiliatiōe ſupbie. .ſ. alij cōmina

b mani: ⁊ pcutieꝶ ⁊ reuerteꝶ. Et in/ — h i k

būꝶ ei. a .ſ. peius enim fecit cū ſecūdo veniſſet
hieroſolymaꝫ. ⁊ hoc eſt: Et indignabiꝶ cōtra. t. ſ.

dignabiꝶ ꝯ teſtamētū ſāctuarij: ⁊ — l

a .ſ. quō. ſ. remuneret eos q̄ ad idola cōuerſi ſunt.

faciet reuerteꝶq̄ꝫ: et cogitabit ad — m n

uerſus eos q̄ dereliq̄rūt teſtamē

c tū ſāctuarij. Et brachia ex eo ſta/ — o

būt: ⁊ polluēt ſāctuariū fortitudi — p

nis: ⁊ auferēt iuge ſacrificiū: ⁊ da — q r

.ſ. templi.

būt abominationē i deſolatiōeꝫ.

.ſ. hoc quoq̄ꝫ in libro machabeoꝝ.

Et impij i teſtamētū ſimulabunt — s

a .ſ. Mathathias cū filijs ⁊ huiuſmodi.

fraudulēter. Populus autē ſciēs — t

.ſ. legem. ſ.

b deum ſuū obtinebit et faciet. Et — v x

a .ſ. in lege. b .ſ. reſiſtere ⁊ legē dei cuſtodire.

docti in ppl̄o docebūt plurimos — y

a .ſ. ſancti. b .ſ. antiochi vel antichriſti.

e ⁊ ruent in gladio et in flāma ⁊ in — z

f captiuitate et i rapia dieꝝ. Cūq̄ꝫ — a

a .ſ. ſub antichriſto. b .ſ. ſancti reſiſtētes antichri
ſto. c .ſ. diuia cōfortatiōe aduerſus antixp̄m.

corruerint ſubleuabūtur auxilio

a Aduerſus teſta. ſā. ſcꝫ iudeā ⁊ hierl̄m vbi dei teſtamētum
ſeruabaꝶ. b Et faciet. ibi multa mala. c Et reuerteꝶ in
terrā ſuā. h̄ ē in ſyriam. d Statuto tp̄e. Hic deſcribiꝶ ſcd̄a
eiꝰ impugnatio ꝯtra filios iſrl̄. Ad cuius euidentiā ſciēduꝫ
ꝙ antiochus epiphanes alio tp̄e volēs intrare egyptū: inde
repulſus ē p Marcū publiū miſſū ad
h̄ a ſenatu romanoꝝ quibꝰ rex egypti
erat ꝯfederatꝰ: q̄ q̄dē marcꝰ publiꝰ cū
īueniſſet antiochū i litore maris: p̄ce/
pit ſibi vt diſcederet ab amicis roma/
norū ⁊ eēt ꝯtentꝰ regno ſuo. Tūc anti
ochus petijt ſup h̄ ꝯſiliū ⁊ deliberati
onē: ⁊ tunc marcus publiꝰ fecit circu
lū in arena cū baculo quē tenebat in
circūitu antiochi dicēs: Senatꝰ p̄ce/
pit vt r̄ndeas anteq̄ꝫ exeas de h̄ circu
lo. Tūc antiochus nō audēs p̄terire
mādatū ſenatoꝝ dixit ei eſſe obedien
dū: ⁊ ſic triſtis reuertēs i hierl̄m fecit
illa mala q̄ dicunꝶ. j. ⁊. ij. Machab. ⁊
h̄ eſt q̄d d̄r h̄: Statuto tp̄e reuerteꝶ et
veniet antiochus. ſ. e Ad auſtrū.
id ē ad egyptū capiēdum. f Et nō
erit priori ſil̄e nouiſſimū. q̄z tūc nō ſpo
liauit egyptū ſicut in p̄ma vice: vt ſu/
pra dictū ē: ſ; magis inde repulſus eſt
turpiter p legatuꝫ romanoꝝ. ⁊ h̄ ē q̄d
d̄r hic: g Et veniēt ſup eū trieres
⁊ romani. i. exercitꝰ romanus in naui
bus. h Et pcutieꝶ. nō morte ſ; q̄z
deiectꝰ fuit a ſua intētiōe: vt viſuꝫ eſt.
i Reuerteꝶq̄ꝫ. ab egypto. ſ. k Et i
dignabiꝶ ꝯ teſtamētū ſanctuarij. i. ꝯ
hierl̄m. l Et faciet. ibi m̄lta mala.
m Et reuerteꝶ. hoc dicit: q̄z iam fue
rat ibi al̄s. n Et cogitabit aduer/
ſus eos qui dereliquerūt teſtamentū
ſanctuarij: q̄z etiam illos iudeos quo
rum cōſilio venit in hierl̄m q̄ erant le
gis trāſgreſſores interfecit antiochꝰ:
motus cupiditate theſaurorū q̄ erāt i
templo. o Et brachia ex eo ſtabūt.
q̄z poſuit macedones in arce q̄ erat i
hierl̄m: vt habeꝶ. j. Mach. j. ne ciui/
tas poſſet rebellare ꝯtra ip̄m. p Et
polluent ſanctuariū fortitudinis. i. tē
plum in quo dn̄s qui ē fortitudo cole
baꝶ: q̄z ibi p̄cepto antiochi facte ſunt
are idoloꝝ. ⁊ facta ſunt ꝓſtibula.
q Et auferēt iuge ſacrificiū: q̄z p ſex
annos ſacerdotes iudeoꝝ nō poterāt
ibi offerre ſacrificiū ꝯſuetum. r Et
dabūt abominationē in deſolatiōeꝫ.
q̄z ibi poſuerūt idolum iouis. Idolū
autem apud hebreos nominaꝶ abominatio. ⁊ hoc fuit occa/
ſio maxime deſolatiōis ipis iudeis q̄n poſitum fuit in tēplo.
s Et impij in teſtamētū ſimulabūt. q̄z aliq̄ peſſimi d̄ iudeis
ſimulātes ſe çelare ꝓ cultu dei: populū iudeoꝝ deceperūt: ſi/
cut de alchimo ⁊ ſuis ſocijs diciꝶ. j. Mach. vij. Homo ſacer/
dos de ſemine aaron venit: nō decipiet nos: ⁊ t̄n ſtatim rupit
iuramētū: vt ibidē d̄r: et fecit peius iudeis q̄ꝫ gētiles fecerāt.
t Populꝰ aūt. Hic ꝯn̄ter oſtendiꝶ machabeoꝝ ꝯſtantia i ſu/
ſtinēdo tormēta ne facerēt ꝯtra legem: vt patꝫ de ſeptē fratri/
bus ⁊ matre eoruꝫ ⁊ multis alijs vt habeꝶ. ij. Mach. vij. ⁊ in
debellando aduerſarios: vt patet de iuda machabeo ⁊ fratri
bus ⁊ ſocijs eoꝝ. ⁊ hoc eſt q̄d diciꝶ: Populꝰ aūt ſciens deum
ſuum. ſ. fide formata charitate. v Obtinebit. i. perfecte te/
nebit legem. x Et faciet. multa cōtra aduerſarios: vt ptꝫ
de iuda machabeo ⁊ ſocijs eius. y Et docti in populo do
cebunt plurimos: reſiſtere aduerſarijs ⁊ tenere legem vſq̄ꝫ ad
mortē ſicut fecit mathathias: vt habeꝶ. j. Machab. ij. q̄n do
cuit filios ſuos certare vſq̄ꝫ ad mortē ꝓ defenſione legis.
z Et ruent in gladio ⁊ in flāma ⁊ in captiuitate ⁊ in rapina
dierū: q̄z illo tēpore multi de filijs iſrl̄ interfecti ſunt gladio ⁊
aliqui igne ⁊ aliqui ducti ſūt captiui ⁊ aliqui bonis ſuis ſpo/
liati: vt manifeſte patet. j. ⁊. ij. Machab. a Cunq̄ꝫ corrue
rint ſubleuabāꝶ auxilio paruulo. q̄z mathathias ⁊ filij eiꝰ in
pſecutione antiochi aliquā ꝯſolationē populo fecerunt.

¶ ſimulatorie. Alij d̾ Juliano imꝑatore: ꝙ q̄ñ oppꝑſſi fuerāt a Gallo ceſare: ⁊ ī captiuitate multa paſſi ille cōſurget: iudeos amare ſe ſimulās ⁊ ī tēplo eoꝝ ſe īmolare ſimulās: in q̄ paruā ſpem auxilij habebunt: ⁊ applicabunṫ illis gentiliū plurimi: ſed fraudulēter: ꝓ cultu enī idolorū ſimulabūt ſe amicos: ⁊ h̾ idō vt q̄ ꝓbati ſunt manifeſti fiant: tp̄s enī vere ſalutꝰ eorū ſ'b xp̄o quē falſo vētuꝝ putāt: cum antixp̄m ſuſcepturi ſūt. a Et faciet rex. Ab h̾ loco iudei de antixp̄o dici putant ꝙ ſurgat pꝰ paruulum Juliani auxiliuꝫ ſic̄ nos q̄ꝫ hec intelligimus de eo.

b Donec com. ira .i. iraſcaṫ ei deus vt pereat. Polibiꝰ enim ⁊ diodorꝰ q̄ bibliothecaꝝ ſcribūt hiſtorias: narrāt eū nō ſolum ꝯ deū iudeoꝝ feciſſe: ſ' auaricie faſcibꝰ accēſū tēplū diane ditiſſimum: qd̾ in elymaide erat ſpoliare conatū. oppreſſūq̄ꝫ a cuſtodibꝰ tēpli et vicinis circūeuntibus. ⁊ q̄buſdaꝫ fātaſijs atq̄ꝫ terroribꝰ verſum ī amentiā advltimū morbo interijſſe. ⁊ h̾ ei commemorant acci diſſe: qꝛ tēplum diane ditiſſimū conatꝰ ſit ſpoliare. Nos autē dicimꝰ qd̾ ideo accidit ei: ſi q̄d accidit: qꝛ in ſāctos dei nimiā crudelitatē exercuit: ⁊ tēplum eiꝰ polluit. nō enī qꝛ conatꝰ ē facere ⁊ penitēdo ceſſauit īplere: ſ' ꝓ eo ꝙ fecit punitus ē. c Et erit in cō. Ambigue in hebraico teſte Aq̇la q̄ v̾bū ex verbo expreſſit dicēs: Sup deū patrū ſuoꝝ nō intelliget ⁊ ſup ꝯcupiſcētias feminaꝝ ⁊ ſuper oēm deū nō intelliget: q̄bꝰ v̾bis ītelligi pōt ⁊ habere ꝯcupiſcentiā .ſ. qd̾ magis antiocho cōuenit: ⁊ non habere qd̾ antichriſto qui caſtitateꝫ ideo ſimulabit vt facilius decipe poſſit. Et erit in ꝯcupiſcē. Lxx. Et cōcupiſcētijs feminaꝝ ſubiacebit. antiochus enī luxurioſiſſimus fuit: vt etiā mimis ⁊ ſcortis publice. ⁊ populo vidēte miſcereṫ. d Deū maoçim in lo. Diabolū .ſ. in ſeip̄o vel vbicūq̄ꝫ fuerit. vel in mēbris ſuis. omniū enī malorum caput eſt diabolus: ſicut chriſtꝰ bonorum qui in ip̄o venerabunṫ diabolū. Maoçim p̄ſidium ſcꝫ qd̾ antichriſtus ſ' in hierl̄m

a ¶ miniſtri antiochi vel antichriſti.
paruulo: ⁊ applicabunṫ eis plūrimi a
a ¶ vt seducanṫ ſi fieri poteſt etiā electi.
mi fraudulēter. Et de erūditis ru b
a ¶ q̄ſi hec oīa ideo fiēt vt .c. ⁊c̃. ¶ ſancti q̄ſi in fornace vaſa figuli ꝑ .f. ⁊c̃. b ¶ ꝓbatiores facti. ¶ de numero hoim. c ¶ ſm illō: Et ſūp niuē dealbabor. a ¶ oīs prās a deo ⁊ oīa tēpus habēt. ¶ non ſemp. b ¶ a deo.
ent: vt ꝯflēnṫ ⁊ eligānṫ ⁊ deālbē/ c
tur vſq̄ꝫ ad tēpūs p̄finitūm: quia d e
a ¶ victorie vere ī aduētu xp̄i. ¶ q̄cis poſt tribulationē. a ¶ porphyrius ⁊ ſequētes eū de antiocho epiphane hec dici autumāt. b ¶ ꝯ cultum dei.
a adhuc aliūd tēpus erit. Et faciet f
rex iuxta vōluntatē ſuam. Et elē g h
a ¶ in ſupbia vt etiā ſimulacrū ſuū in tēplo iubeat poni. b ¶ vnde q̄ aduerſaṫ ⁊ extollitur ſupra omne qd̾ diciṫ deꝰ aut qd̾ coliṫ ita vt in tēplo dei ſedeat oſtēdens ſe t.ſ.d.
uabiṫ ⁊ māgnificabitur aduērſus
oēm deū. Et aduerſus deū deoꝝ i
a ¶ blaſpemias. b ¶ ꝓſperabiṫ vtrq̄ꝫ.
loquetur māgnifica: et dirigētur k
a ¶ finiaṫ .ſ. ſeuicia eoꝝ. ¶ ſup eū. b ¶ dei.
b donec cōmpleatur irācūdia. Per l m
a ¶ apud dei p̄ſcientiā. b ¶ quāto .ſ. tēpore ſeuiat vtrq̄ꝫ. ¶ alij. in ipſo erit cōſummatio.
petrāta quippe ē diffinitiō: ⁊ de/ n
a ¶ abraam iſaac ⁊ iacob: de quoꝝ ꝓgenie naſceṫ in babylone ſicut aiunt de tribu dan. b ¶ iudeorum .ſ. deum deorum.
um pātrum ſuōꝛū non reputabit
c et erit in concupiſcentijs fēmina o
a ¶ Ego dixi: dij eſtis. ¶ clarꝰ ſup oē qd̾ d̾r deꝰ.
rum: nec quēq̄ꝫ deōꝛum curabit: p
a ¶ deum ⁊ homines.
quia aduerſum vniuērſa conſur/ q
a ¶ Aq̇la deū fortitudinū. Lxx. deū fortiſſimum. Porphyriꝰ ridiculoſe modin putant: qꝛ antiochi duces dicūṫ ī modin vico mathathie iouis ſtatuā poſuiſſe cōpellētes iudeos ei victimas imolare. b ¶ diabolū vel ſeipſum quē p̄dicabit eſſe deū.
d get. Deū āt maōçim ī loco ſuo ve r

a Et applicabūṫ ei plu. frau. ſicut de alchimo iā dictū ē. ⁊ ſicut de nichanore. vt d̾r .j. Machab. vij. q̄ fecit amicitias cū iuda machabeo: poſtea volebat eū capere. b Et de eruditis ruēt. ſicut pꝫ de iuda machabeo ⁊ fratribꝰ eius q̄ in defenſiōe legis ⁊ patrie mortui ſūt. c Ut ꝯflenṫ ⁊ eliganṫ ⁊ dealbenṫ. ꝑ tribulatiōes q̄ ſunt magis accepte deo q̄ꝫ ſacrificia. vt .ſ. dictū ē ca. iij. ⁊ hoc. d Uſq̄ꝫ ad tp̄s p̄finitū ſcꝫ a deo. ⁊ hoc ē vſq̄ꝫ ad finē mūdi: qꝛ vſq̄ꝫ tūc ſancti ſuſtinebunt tribulatiōes maloꝝ. e Quia adhuc aliud tp̄s erit. in q̄ ſcꝫ oīa iſta ꝑfectiꝰ cōplebūṫ .ſ. tp̄s ꝑſecutiōis antichriſti q̄ erit caput omniū maloꝝ ⁊ cuius figura fuit antiochus. Et qꝛ dictum eſt ꝙ ea que ſūt de antiocho dicta vſq̄ꝫ huc: nō ſolum ſunt dicta de eo ſm ſe: ſed cum hoc vt eſt figura antichriſti. idō eſt ibi duplex ſenſus lr̄alis. vnus de antiocho q̄ dictꝰ eſt epiphanes. alius de antichriſto ad quem p̄dicta poſſūt de facili applicari. De antiocho enim tria dicta ſūt in generali. Primū ē qualiter obtinuit regnū fraudulēter. ibi: Et ſtabit in loco ſuo deſpectus ⁊c̃. et h̾ ꝑfectiꝰ verificaṫ de antichriſto q̄ maius dominiū obtinebit nō ꝓpter nobilitatē generꝭ: ſed magis ꝑ fraudulētiā. ⁊ ſic pōt applicari illa lr̄a ſm ꝙ dictū eſt de antiocho qualiter pugnauit ꝯtra regem egypti. ⁊ hoc notaṫ ibi: Et brachia pugnantis ⁊c̃. cōtra quē pugnauit duplici via .ſ. fraudulētia ⁊ armoꝝ potentia: vt viſū ē. Et iſtud ꝑfectius complebiṫ in antichriſto: qꝛ rex egypti erat vnꝰ de tribus q̄ primo ſuꝑabūṫ ab eo: vt dictū eſt ſupra. vij. ca. Nō eſt dubiū ꝙ cōtra euꝫ vtetur maiori fraude ⁊ maiori potētia q̄ꝫ antiochus fecerit. ⁊ ꝓpter hoc tota illa lr̄a poteſt de facili applicari antichriſto: ⁊ maxime illd̾ qd̾ ibi d̾r. Et faciet que nō fecerūt patres eiꝰ ⁊ patres patrū eius: qꝛ nullꝰ de regibꝰ totius mūdi fecit vel faciet talia qualia facturus eſt antichriſtus. ſed multi reges q̄ p̄ceſſerūt antiochū fecerūt etiā maiora q̄ꝫ antiochus fecerit: vt pꝫ de alexādro magno a q̄ deſcēdit regnū antiochi: vt .ſ. dictū eſt. Tertiū aūt qd̾ dictum eſt de antiocho eſt qualiter pugnauit ꝯtra filios iſrl̄. ibi: Et reuerteṫ in terrā ſuā ⁊c̃. vbi dictū eſt quō filios iſrl̄ multipliciter afflixit: ⁊ a cultu veri dei in q̄ꝫtū potuit auertit. ⁊ quomodo multi de ꝓplo iſrl̄ cōſtanter mortē ⁊ tribulatiōes ſuſtinuerūt. Et h̾ multo fortiꝰ implebiṫ de antichriſto: qꝛ erit ſine comparatione maior perſecutor eccleſie q̄ꝫ ille fuerit ſynagoge. ⁊ multo plures ꝑ eū a fide auertenṫ. ⁊ multo plures ī fide ſtātes cruciabūṫ q̄ꝫ ꝑ antiochū. ⁊ ideo tota iſta lr̄a pōt de facili ad ip̄m applicari: ſ' ꝓpter ꝓlixitatē vitādā omitto ꝑ ſingula v̾ba diſcurrere. f Et faciet. Hic ꝯſequenter ponūṫ ea q̄ dicunṫ de antiocho ꝓut fuit figura antichriſti tm̄. qꝛ nō verificanṫ de eo ad lr̄aꝫ: ſ' tm̄ de antixp̄o: ⁊ diuidiṫ ī duas ptes. qꝛ p̄mo poniṫ ꝓceſſus antixp̄i ꝯtra deū. ſcd̾o cōtra colentes ip̄m. ibi: Et multiplicabit glīaꝫ. Primū oñdiṫ dupliciter .ſ. in ꝯtētu blaſphemie ⁊ ī cultu idolatrie. ibi: Deū āt maoçim. Primo igiṫ d̾r ſic ꝯtinuādo lr̄aꝫ lr̄e īmediate p̄cedēti vbi dictū ē. Adhuc aliud tp̄s erit .ſ. tp̄s antixp̄i: vt dictū ē. Et faciet rex .i. antixp̄s. g Juxta vo. ſuā. qꝛ malicia ſua ꝑduceṫ ad effectuꝫ. h Et eleuabiṫ ⁊c̃. ſm ꝙ d̾r .ij. ad Theſſal. ij. Niſi venerit diſceſſio p̄mū: ⁊ reuelatꝰ fuerit hō peccati filius ꝑditiōis q̄ extolliṫ ſup oē qd̾ d̾r deꝰ aut ꝙ coliṫ: oſtēdēs ſe tā q̄ꝫ ſit deꝰ. ⁊ ideo iſta lr̄a non pōt exponi niſi de eo. Antiochꝰ enī epiphanes nō eleuauit ſe ꝯ oēm deū. imo idolū iouis coluit: ⁊ ī tēplo hieroſolymitano poſuit. ⁊ iudeos ad cultū illius q̄ꝫtū potuit induxit vt legiṫ .j. Mach. x. ij. i Et aduerſus deū ⁊c̃. qꝛ antixp̄s ꝯtumeliā loqueṫ ꝯ deū celi. qꝛ oñdet ſe tā q̄ꝫ ſit deꝰ: vt dicit Apl̄s. ⁊ iā allegatū eſt. k Et dirigeṫ. qꝛ ad effectū intētū eiꝰ ꝑduceṫ malicia. qꝛ ſedebit ī tēplo tan q̄ꝫ ſit deus nō tñ diu. ꝓpṫ qd̾ ſubdiṫ: l Donec cōpleaṫ iracūdia .ſ. dei ſup eū. q̄ſi v̾tute eiꝰ morieṫ ſubito: vt dicūt ſācti ⁊ Apl̄s. ij. ad Theſſal. ij. Quē dn̄s ieſus īterficiet ſp̄ū oris ſui ⁊c̃. m Perpetrata q̄ppe ē diffinitio. q.d. ita determiatū ē ī dei p̄ſciētia. idō ita certū ē de futuro: ac ſi iā eēt factū de p̄terito. n Et deū patrū ⁊c̃. qꝛ antixp̄s naſceṫ de iudeis vel xp̄ianis q̄ deū celi adorant ⁊ antixp̄s eiꝰ cultū auferet et vſurpabit ſibi: vt dictū ē. Patet etiā ꝙ iſta lr̄a nō pōt exponi de antiocho q̄ idola grecie coluit ſic̄ p̄res ſui. ⁊ ad ip̄a adorāda iudeos induxit in hierl̄m vt dictū eſt. ⁊ ſiſr̄iter ſamaritanoſ. qꝛ tēplū qd̾ erat ī mōte gariçim ioui dedicauit: vt h̄r .ij. Mach. vj. o Et erit in ꝯcu. femi. qꝛ lꝫ antixp̄s fingat caſtitatē exteriꝰ vt faciliꝰ decipiat. tñ non erit vere caſtus vt dicūt aliq̄. qꝛ erit plenꝰ oī malicia. ⁊ ꝑ ꝯſequēs erit luxurioſus: ꝓpter qd̾ ſignificaṫ ꝑ beſtiā aſcēdēte de abyſſo: Apocꝭ. xvij. In beſtia autē ſignificaṫ carnalis laſciuia. ꝓpter qd̾ ph̾s .ij. ethicoꝝ vitā carnalē ſeu voluptuoſaꝫ vocat beſtialē vitā. p Nec quēq̄ꝫ deoꝝ curabit. Hoc paꝫ verū de antixp̄o exp̄dictis. ⁊ falſū de antiocho. cauſa ſubdiṫ: q Quia aduerſū ⁊c̃ .i. ꝯtra deum ⁊ homines: qꝛ antixp̄s ꝯſurget ꝯtra oēs hoīes eos ſibi ſubijciēdo. ⁊ ꝯtra deū eius cultū ſibi vſurpādo. ſ' neutrū verificaṫ de antiocho: qꝛ iouem coluit ⁊ romanis ſubiectus fuit: vt pꝫ ex p̄dictis: ⁊ ideo nō ſurrexit ꝯtra vniuerſa. r Deum autē maoçim. Hic poniṫ ꝓceſſus antixp̄i ꝯtra deum ꝑ cultū idolatrie: qꝛ lꝫ ſe faciat adorari ſicut deū in palā: vt omnē talē cultum auferat ab alijs: vt dictū eſt. tñ demonem priuatū quē habebit occulte adorabit cuius v̾tute ⁊ auxilio faciet illa mirabilia q̄ facturus

¶ in hieruſalem cõſtructurus ē. antiochus enĩ pſidia ibi ⁊ ido
lum cõſtituit ad inſidias ſanctificationis: vterqꝫ autē diaboli
cultor erit. a Et faciet vt muniat. Theo. Et aget h' vt muni
at pſidia cum deo alieno ⁊ cum eis oſtēderit: multiplicabit ho
norē: ⁊ dominari eos multis faciet. ⁊ terrã diuidet gratis: ſcḋm
theodotionē hoc exponit porphyri⁹.
Porphyrius. Et faciet hec omnia
vt muniat arcem hieruſalē: ⁊ in ceterꝭ
vrbibus ponat pſidia: ⁊ iudeos doce
at alienũ adorare deum. ſ. iouem quē
cum illis oſtenderit: ⁊ adorandũ eſſe
pſuaſerit: decept' dabit honorē ⁊ glo/
riam ⁊ faciet ceteris q̃ in iudea fuerit
dominari: ⁊ ꝓ ꝑuaricatione poſſeſſio/
nes diuidet: ⁊ dona diſtribuet. Anti/
chriſtus quoqꝫ deceptis multa dona/
bit: ⁊ terram ſuo exercitui diuidet: q̃s
enĩ terrore ſubiugare nõ poterit: aua/
ricia ſubiugabit. b Et in tempore.
Noſtri ad antichriſtũ hec referētes di
cunt: ꝙ primũ pugnaturus ſit contra
regē auſtri. i. egypti: ⁊ poſtea libyes:
⁊ ethiopes ſuperaturus: que ꝺ. x. cor/
nibus tria cornua contrita legim⁹ ſu/
pra ⁊ ꝙ vēturus ſit in iudeam: ⁊ mul/
te ei vrbes vel ꝓuincie dature ſint ma
nus. c He autē ſole. Antioch⁹ cõ/
tra ptolemeũ feſtinãs idumeos ⁊ mo
abitas et ammonitas qui ex latere iu
de erant non tetigit: ne occupat⁹ alio
ꝑlio ptolemeũ redderet fortiorē. An/
tichriſt⁹ quoqꝫ idumeos ⁊ moabitas
⁊ filios ammon: arabiã. ſ. relinquet ĩ/
tactam: q2 illuc ſancti ad deſerta ꝯfu
gient. d Et mittet manũ. Hoc an/
tiochũ ex parte feciſſe legimus: ſꝫ qḋ
ſequit̃ ꝑ libyas: ⁊ ethiopiã tranſibit:
magis antichriſto q̃ꝫ antiocho conue
nit. antiochus enĩ libyã quã plerıqꝫ
africam dicunt non tenuit: niſi forte:
q2 in ipſo climate ſũt ꝓuincie egypti:
et longe ꝑ deſerta vicine: captis egy/
ptijs etiã he ꝓuincie ꝯturbate ſũt. vñ
non dicit ꝙ eos ceperit: ſꝫ ꝑtrãſierit.
e Et fama tur. Hoc quoqꝫ porphyri/
us de antiocho ſomniat. Pugnãs in
quit cõtra egyptios ⁊ libyas ethiopi/
aſqꝫ ꝑtranſiens: audiet ſibi ab oriente
⁊ occidente prelia cõcitari. Unde ⁊ re
grediēs capiet aradios ſibi reſiſtētes:
⁊ in litore phenicis omnē vaſtauit ꝓ/
uinciam: ꝯfeſtimqꝫ pergens ad artho
xiam regē armenie qui de oriētis par/
tibus mouebatur: ⁊ interfectis pluri/
mis ꝺ exercitu eius. ponet tabernacu
lum ſuum in loco apethno qui ē inter
duo flumina altiſſima: que ſunt tygrꝭ
et euphrates. Cũqꝫ hucuſqꝫ ꝓceſſerit
in quo monte inclyto ⁊ ſãcto ſederit:
dicere non põt: q̃ꝫq̃ꝫ et inter duo ma/
ria cum ſedere ꝓbari non põt: ⁊ ſtul/
tum ē duo meſopotamie flumĩa: duo
maria interpretari. Montē autē incly
tum ideo ꝑterit: q2 ſequitur theodoti/
onē qui ait: ĩter media maria ſuꝑ mõ/
tem ſaba ſanctũ. Cumqꝫ ſaba nomen montis vel armenie: vel
meſopotamie putet: quare ſit ſanctus dicere non poteſt. Sꝫ ca/
dem licentia mentiēdi poſſumus dicere ꝙ idolis ſit conſecrat⁹
⁊ veniet inq̇t vſqꝫ. a. ſ. e. ⁊. n. a. e. Ad ſũmitatē mõtꝭ. ſ. ĩ elymai
de ꝓuincia: que eſt vltima regio perſarũ ad orientē: ibiqꝫ vo/
lens templum diane expoliare: qḋ habebat infinita donaria:
fugatus a barbaris eſt qui mira veneratione phanũ illud co/
lebant ⁊ mortuus eſt merore conſumpt⁹ in thebes oppido per
ſidis. Hec ille in ſuggillationē noſtri artificio ſe cõpoſuit. Sed
ſi etiam approbet hec de antiocho non de antichriſto dicta: q̇d
ad nos: qui non ex omnibus locis ſcripturarum chriſti proba
mus aduentũ vel antichriſti mendaciũ: dimittat dubia diſcat
manifeſta. Quis eſt lapis exciſus de monte ⁊c̃. Quis filius
ℌ homis

a ſ hoc magis conuenit antichriſto: antioch⁹ enĩ
idola grecie coluit ⁊ iudeos ⁊ ſamaritanos ad de
orum ſuorum cultum compulit.
nerabitur: ⁊ deum quem ignora a
ſ antichriſtus.
uerunt patres eius colet auro et b
argento ⁊ lapide ꝑcioſo: rebuſqꝫ
a ſ quacũqꝫ fraude. b ſ. i. vnum faciat ſe ⁊ dia
bolum quem elegit.
a ꝑcioſis. Et faciet vt muniat ma/ c d
a ſ ioue. b ſ approbauit.
ocim cum deo alieno quē cõgno e
a ſ ꝑcio ꝑcibus muneriſqꝫ.
uit: et multiplicabit gloriã: et da f g
a ſ ſuis. b ſ ſuꝑ bonos. c ſ ſctõꝝ poſſeſſionē.
bit eis poteſtatē in multis: et ter h
a ſ ſatellitibus ſuis. b ſ ſcḋm Porphyriũ vndeci
mo anno regni ſui antiochus rurſum contra pto/
lemeum dimicauit.
b rã diuidet gratuito. Et in tempo i
re ꝑfinito preliabitur aduerſus k
a ſ irruentē. ſ antiochũ vel antichriſtũ. b ſ pto
lemeus philometor vel rex egypti vnum de. x. cor
nibus romanoꝝ. ſ ſed.
eum rex auſtri: et quaſi tēpeſtas l
a ſ furibũdus. ſ vterqꝫ. b ſ antioch⁹ vel anti/
veniet cõtra illum rex aquilonis
chriſtus. a ſ hec in egypto faciet.
in curribus et in equitibus et in
a ſ plurimas.
claſſe magna: ⁊ igredietur terras ⁊ m
a ſ. i. ꝑtrãſeundo vaſtabit. b ſ iudeã.
ꝯteret ⁊ ꝑtrãſiet. Et ĩtroibit ĩ ter/ n
a ſ ſcḋm h' aq̇la vrbes ſubaudis vel regiones vel ꝓ
ram glorioſam: et multi corruēt. o
uincie. a ſ de miſeratione.
c he autem ſole ſaluabũtur de ma/ p
nu ei⁹: edom et moab et pricipes
d filiorũ ammon. Et mittet manũ q
ſuã in terras: et terra egypti non r
a ſ q2 capiet. b ſ antiochus vel antichriſtus.
effugiet. Et dominabitur theſauro
rum auri ⁊ argēti: ⁊ in omnibus
a ſ hoc verius antichriſto cõuenit.
precioſis egypti. Per libyam q̃ꝫ s
a ſ hec ſũt tria cornua q̃ a facie antixpi tollet rex
egypti: rex libye: rex ethiopie. b ſ belloꝝ.
e et ethiopiam tranſibit: et famã t
a ſ timore. b ſ antichriſtũ pugnãtē cõtra egy/
ptios ⁊ alias gentes vel antiochum.
turbabit eũ ab oriēte ⁊ ab aq̇lo/

factũrus eſt: deo tamen ꝑmittente. ⁊ hoc eſt qḋ dicitur h': De/
um autē maocim ⁊c̃. Maocim interpretat̃ preſidium: ſic enĩ
vocabitur demon eius priuatus: quia ab eo habebit ꝑſidiũ
⁊ auxilium. Uel aliter: preſidium dicitur locus conſtruēdus
ab antichriſto vbi colet illum demonem occulte. a Et de/
um quem ignorauerunt patres eius.
ibi accipit̃ et ꝓ id eſt. Deum quem ig/
norauerunt: iudei vel chriſtiani ex q̇/
bus deſcendet antichriſtus. b Co
let auro ⁊ argento ⁊ lapide ꝑcioſo ⁊c̃.
q2 in loco illo reponet antichriſt⁹ diui
tias precioſas tanq̃ꝫ in loco ſecretiſſi/
mo ⁊ fortiſſimo. vnde ſequit̃: c Et
faciet. ſ. hoc quod dictũ eſt. d Ut
muniat maocim: id eſt locum illũ vbi
adorabit demonem occulte. iḋo dicit:
e Cum deo alieno quem cognouit: ꝑ
familiaritatem ⁊ pacta cum eo inita:
quia habebit pactum cum illo demo/
ne. ſ. priuato: qui tamē alienus debet
eſſe ab omni homine. f Et multipli
cabit. Hic ꝯſequēter ponitur ꝓceſſus
antichriſti ꝯtra colentes deũ: qui erit
in exaltatione malorum qui ei obedi/
ent: ⁊ in perſecutione bonorum qui ei
reſiſtent. ⁊ hoc ē quod dicitur hic: Et
multiplicabit gloriam ſcꝫ ſibi obediē/
tibus eos exaltando. g Et dabit
eis poteſtatem in multis. ⁊ non dicit ĩ
omnibus quia nullũ faciet ſibi equa/
lem. h Et terrã diuidet gratuito.
id eſt pro voluntate ſua familiaribus
ſuis. hoc autem non poteſt dici de an/
tiocho qui parum aut nihil vltra reg/
nũ ſyrie tenuit: quia ſi aliqua alia ad
tempus tenuit inde deiect⁹ fuit: quia
fuit repulſus de egypto: vt ſupra viſũ
eſt. ⁊ ſimiliter ꝺ perſide: vt habetur. j.
Machab. vj. Similit̃ homines ſui fu
erunt deiecti de iuda per iudã macha/
beum ⁊ fratres eius. i Et in tēpo/
re ꝑfinito. Hic deſcribitur perſecutio
bonorum per antichriſtum: quia ĩ ꝑn
cipio ſubijciet ſibi regem egypti vbi
tunc vigebit fides. ⁊ hoc eſt quod di/
citur: Et in tempore ꝑfinito. ſ. a deo q̇
futura ꝓuidet ⁊ ordinat. k Preli
abitur aduerſus eum rex auſtri. i. egy
pti. l Et quaſi tēpeſtas veniet cõ/
tra eum rex aquilonis: id eſt antichri/
ſtus hic deſignat⁹ per antiochũ q̇ fuit
figura eius: vt dictum eſt. Et ſequit̃:
m Et ingredietur terras ⁊ conteret.
quia rex egypti erit vn⁹ de primis cõ/
tritis ab antichriſto: vt viſum ē ſupra
viij. ca. n Et introibit in terrã glo
rioſam: id eſt iudeam: que dicitur glo
rioſa ꝓpter mirabilia ibi facta a deo:
⁊ ꝓpter opera noſtre ſalutis ibi facta
a chriſto. o Et multi corruent. id ē
multe terre ⁊ vrbes ⁊ gentes ſubijciē/
tur antichriſto. p He autē ſole ſal
uabunt̃ de manu eius edom et moab
⁊ principes. al's pricipium: filioꝝ am/
mon. hoc autem fit propter diuinã mi
ſericordiam: quia ſancti habebunt illuc aliquod refugiũ tem
pore antichriſti quod fiet ꝓpter minus perfectos qui non au
derent ſe opponere antichriſto. Ex iſta etiã littera patet ꝙ nõ
poteſt exponi de antiocho: quia omnes gentes ⁊ terre nõ fue
runt ei ſubiecte exceptis his tribus. q Et mittet manum
ſuam in terras. quia ad illas terras vbi antichriſt⁹ perſona/
liter non accedet nuncios mittet. r Et terra egypti non ef
fugiet ⁊c̃. quia illa erit de primo ſubiectis antichriſto: vt viſũ
eſt. s Per libyam quoqꝫ ⁊ ethiopiam tranſibit: quia iſta
duo regna ſiliter ſubijcient antichriſto. hoc autē non põt di/
ci de antiocho: q2 iſtas terras nõ legitur intraſſe. t Et fa/
ma turbabit eũ ⁊c̃. q2 fama ſanctoꝝ nolentiũ antichriſto obe
dire turbabit eum: vel forte fama aliquoꝝ regum fidelium ei

☞ hominis: Quis vẽturus in nubib⁹ ⁊c̃. Que ſunt manifeſta p̃terit: ⁊ de iudeis aſſerit ꝓphetari q̃s vſq̧ hodie ſeruire cernim⁹: ⁊ dicit eũ q̃ ſub nomie danielis ſcripſit librũ ad refocillandũ ſpem ſuorũ fuiſſe mẽtitũ: q̃ non oẽm hiſtoriã futurã noſſe potuit: ſʒ p̃terita memorauit.
In vltime aũt viſionis i̅morat̃ calũnijs: flumina ponẽs ꝓ mari: ⁊ montẽ inclytum ſanctuʒ apedno p̃terit: quẽ vbi legerit nullã põt ꝓferre hiſtoriam.
a Et figet taberna. Lxx. Et ſtatuet tabernaculũ ſuum tunc inter maria ⁊ mõtem voluptatis ſanctuʒ ⁊ veniet hora ꝯſũmationis ei⁹. Theodotio ſic. Et figet tabernaculuʒ ſuum in apedno iter maria i̅ monte ſaba ſancto: ⁊ veniet vſq̧ ad partẽ ei⁹. Aquila ita: Et plantabit tabernaculũ tẽtorij ſui. al's p̃torij: apedno int̃ maria ⁊ mõtẽ glorioſũ ⁊ ſãctũ: ⁊ veniet vſq̧ ad finẽ ei⁹. Symmachus ita: Et extẽdet papiliones eq̃tatus ſui int̃ maria ſup mõtẽ fortitudiniſ: ⁊ inde veniet vſq̧ ad v̓ticẽ mõt͛. Sciẽdũ aũt q̧ phe lr̃aʒ ſ̃mo hebre⁹ ñ habʒ: ſʒ ꝓ ea pe vtit̃: cui⁹ vim grecũ ſonat. In h̃ ãt loco tm̃ apud hebreoſ ſcribit̃ pe ⁊ legitur phe apethno. Nõ autẽ antixp̃s veniat vſq̧ ad ſũmitatẽ mõtis ſãcti et inclyti: et ibi ꝑeat. Eſaias
Eſa. 25. c oſtendit ſic: Et p̃cipitabit dominus in mõte ſancto faciẽ dominatoris vel principis tenebraꝝ ⁊c̃.
b In tempore autem. Quid Ca. XII in h̃ capl'o porphyri⁹ dicat: nõ inuenit i̅ q̃ mortuoruʒ res deſcribit̃. Unde: Et multi de his q̃ dor. in t. p. e. ⁊c̃. Nec poteſt dicere q̃ fuerint ſub antiocho fulgentes q̃ſi ſtel. f. ⁊ quaſi ſtelle. i̅. p. e. Sed quid nõ tentat ꝑtinacia? Cõtrit⁹ coluber caput leuat: ⁊ moritur⁹: in morituros venena euomit. Inquit eni̅: Et hoc de antiocho dicit̃: qui vadẽs in ꝑſidem: lyſie qui antiochie ⁊ pheniciꝑ p̃erat: reliquit exercitum vt aduerſus iudeos pugnaret ⁊ hieruſalẽ ſubuerteret: que narrat Joſephus: ⁊ q̧ fuerit tribulatio talis q̃lis nũq̃ fuit ex quo ceperunt homi̅es eſſe ſup terraʒ. Reddita autẽ victoria ⁊ ceſis antiochi ducibus: ip̃o q̧ʒ in perſide mortuo: ſaluat⁹ eſt popul⁹ iſrl': ⁊ oẽs q̃ ſcripti erãt in libro dei ſcʒ qui legem dei fortiſſime defenderant: ⁊ econtra deleti ſunt qui legis preuaricatores fuerunt: ⁊ antiocho fauerunt. Tunc ait: hi qui in terre puluere erant ⁊ malorũ põdere oppreſſi erant ⁊ operti: quaſi in ſepulchris miſeriaꝝ ad inſperatã victoriã de terre puluere ſurrexerũt: cuſtodes legis reſurgentes in vitam eternã: p̃uaricatores in opprobriũ. Magiſtri autẽ ⁊ qui leg͛ noticiam habuerũt: fulgebũt quaſi celũ: ⁊ qui minores exhortati ſũt ad cuſtodiã legis inſtar aſtrorum fulgebunt in per. e. Ponit quoq̧ hiſtoriã de machabeis in qua dicitur multos iudeorum ſub mathathia ⁊ iuda machabeo ad heremũ ꝯfugiſſe ⁊ i̅ ſpelũc͛ latuiſſe ⁊ cauerniſ petraꝝ: ⁊ p⁹ victoriã ꝓceſſiſſe. ⁊ h̃ metaphorice q̃ſi de reſurrectiõe mortuorũ p̃dictũ eẽ. c Et veniet tẽ. Etiã ſi ponam⁹ lyſiã viciſſe iudeos ſic̃ vult porphyri⁹: q̃ tñ vict⁹ ẽ nõ fuit tãta tribulatio quãta cũ hierl'ʒ capta a babylonis: tẽplũ ſubuerſũ ⁊ ppl's captiuat⁹ eſt: hec tñ maior: vñ nõ hec poſunt ad antiochũ referri.
☞ Qui aũt

a ſ ideo. b ſ metuẽs audita bella ꝯ ſe moueri.
ne: et veniet in multitudine magna: vt cõterat et interficiat plu- a b
a ſ ſcʒ ⁊ thronũ. ſ .i. ſolij ſui.
a rimos. Et figet tabernaculũ ſuũ c
a ſ apethno cõpoſitũ ẽ. i. ſolij ſui: q̃ſi figet tabernaculũ ⁊ thronũ ſuũ iter maria ſup m. i. ⁊ ſ. ſ iuxta nicopoli. ſ alias apethuo. ſ mortuũ. ſ. ab oriente ⁊ magnũ. ſ. in cui⁹ litore ceſarea ⁊ ioppe q̃ prius emaus vocabat̃ vbi etiã incipiunt iudee ꝓuincie mõtana cõſurgere. b ſ olineti.
apethno int̃ duo maria ſup mõtẽ d
a ſ inde ſe erigens cũ prius ſub radicibus mõtane ꝓuincie fixerit tabernaculum.
inclytũ et ſãctuʒ: ⁊ veniet vſq̧ ad e
a ſ verticẽ mõtis oliueti qui inclyt⁹ q̧ ex eo xp̃s aſcẽdit ad patrẽ. b ſ dño iraſcere ꝯ eũ: aſſerũt aũt q̧ ibi ſit periturus. vñ dñs: Aſcedit i̅ celuʒ.
ſummitãtẽ eius: ⁊ nemo auxilia- f
bitur ei. Ca. XII
a ſ antixp̃i. ſ vbi ſãcti refrigerent̃.
b In tempore aũt illo con- g† b
a ſ fideliter agẽs. ſ vt ſãcti refrigerentur. b ſ vt reliq̃as ſaluet. ſ iudeoꝝ.
ſurget michael princeps magn⁹:
a ſ q̃ſi adiutor. ſ vt ſaluẽt p̃deſtinati ⁊ q̃ſi ſtelle maris. b ſ iudeorum. c ſ quia.
c q̃ ſtãt ꝓ filijs populi tui et veniet i†
tp̃s quale nõ fuit ab eo ex q̃ gen-
ſ antichriſti.
tes eſſe ceperũt vſq̧ ad tp̃s illõ.

reſiſtere volentiũ. Sequit̃: a Et veniet i̅ multitudine magna. q̧ habebit exercitũ maximũ. b Ut ꝯterat ⁊ iterficiat plurimos. oẽs ſcʒ nolentes ei obedire. c Et figet tabernaculũ ſuum apethno inter maria. ſ̃m Hiero. apethno: idẽ eſt qd̃ emaus q̃ loc⁹ eſt iter mare mortuũ ⁊ mare mediterraneũ. d Sup montẽ inclytũ ⁊ ſanctũ. i. montẽ oliueti vel mõteʒ ſion. Quũ eni̅ antixp̃s ponet tabernaculũ ſuum in emaus: ponet ip̃m quodãmodo ſup mõtẽ oliueti vel montẽ ſion q̃ ſũt mõtes ꝓpinqui diſtantes tm̃ ꝑ miliare: q̧ ab emaus incipiũt montana hierl'm. e Et veniet vſq̧ ad ſummitatẽ ei⁹: q̧ antixp̃s veniet in montẽ ſion in loco vbi fuit templũ: vt ibi ſedeat ⁊ adoret̃ tanq̃ ſit de⁹: vt dicit Ap̄ls. Siliter veniet vſq̧ ad ſũmitatẽ mõtis oliueti vñ aſcendit xp̃s in celũ: tanq̃ inde aſcẽſurus in altuʒ virtute demonis ip̃m portantis. f Et nemo auxiliabit̃ ei. q̧ virtute diuina ibi ſubito iterficiet̃: ſ̃m q̧ dicit Ap̄ls ad Theſſal. ij. Quẽ dñs ieſus iterficiet ſpũ oris ſui: ⁊ deſtruet illuſtratiõe aduẽt⁹ ſui. Ex h̃ aũt loco ptʒ ſiliter q̧ h̃ nõ põt exponi d̃ antiocho: q̧ nõ fuit mortu⁹ inter maria nec ſup mõtẽ ſãctũ: ſed redeũdo de ꝑſide: vt habet̃. j. Mach. vj. et. ij. Mach. ix. Porphyri⁹ tñ extorte ⁊ ficticie exponit h̃ de ipſo antiocho dicens: q̧ mortu⁹ ẽ in quodaʒ mõte q̃ noiat̃ apedno: ⁊ ẽ ſitus inter duo magna flumi̅a. ſ. euphraten ⁊ tygrim q̃ dicunt̃ hic maria. Siliter mons ille d̃r inclyt⁹ et ſanct⁹: q̧ gentiles ibi colebãt deos ſuos. Hoc aũt ptʒ ficticiũ: q̧ nõ i̅uenit̃ in ſcriptura aliq̃s mons ſic vocat⁹ i̅ ꝑſide. Siliter q̧ flumi̅a dicant̃ maria eſt ꝯtra ꝯſuetudinẽ ſcripture: lʒ aliq̃ñ ſcriptura nomi̅et ſtagna magna habẽtia magnã ꝯgregationẽ aquaꝝ maria. Similiter q̧ mons vbi colebãt̃ idola dicat̃ inclytus ⁊ ſanctus ab angelo q̃ loquebat̃ danieli ẽ manifeſte falſũ. imo magis diceret̃ ꝓphan⁹. ſic igitur patʒ q̧ in lr̃a p̃accepta vſq̧ ad locũ illũ: Et faciet rex ſ̃m volũtatẽ ſuã ⁊c̃. ſint aliq̃ q̃ poſſent applicari antiocho: tñ multa iterſerunt̃ q̃ non poſſunt verificari de eo: vt viſũ ẽ. ⁊ ideo ꝑ hoc cogimur exponere de antichriſto totã lr̃am ſequẽtẽ a loco ſupradicto.

Moraliter.

Ca. XI
m† Ego aũt a p̃mo anno darij ⁊c̃. In h̃ capl'o ſ̃m ſenſũ litteralẽ deſcribitur pugna regis Aq̃lonis ꝯ regem auſtri: q̃ diu durauit ⁊ aliq̃ñ vn⁹ aliq̃ñ alius ſupabat. Moralit̃ aũt: ꝑ iſtam pugnam ſignatur illa de qua dicit Ap̄ls Gal'. v. Caro cõcupiſcit aduerſus ſpiritũ ⁊ ſpũs aduerſus carnem. Per auſtrũ v̓o vñ ꝓuenit feruor calor͛ ſignificat̃ feruor deuotiõis. Per aq̃lonẽ v̓o vñ venit ſtridor frigoris multiplicatio trãſgreſſionis. Matth. xxiiij. Qm̃ abundabit iniq̃tas refrigeſcet charitas multoꝝ. Ergo per regẽ auſtri ſignificat̃ ratio q̃ ad optima dep̃cat̃: ꝑ regẽ aq̃lonis ſignificatur fomes ꝑ quẽ homo ad vitia inclinat̃. vñ d̃r Hiere. j. Ab aq̃lone pandetur omne malũ. Et aliq̃ñ ſuperat ratio: aliq̃ñ v̓o fomes econuerſo. et hoc dupliciter: Uno modo in hominib⁹ diuerſis. nam in iuuenib⁹ cõmuniter magis viget fomes: in ſenib⁹ aũt ratio. Alio modo in eodẽ homine: in cuius iuuentute magis viget fomes cõmuniter: et ratio in ſenectute. aliq̃ñ tñ fit aliter ꝑ eruditionẽ ⁊ aſſuefactiõeʒ ad bonũ vel ad malũ ei oppoſitum.
Ca. XII
g In tpe aũt illo. Poſtq̃ deſcripta ẽ violentia antichriſti ꝯtra electos. hic ꝯſequenter ponit̃ finalis victoria ꝯtra reprobos. ⁊ diuidit̃ in duas partes. quia primo ponitur principalis intentio. ſecundo ſubiungit̃ vtilis inſtitutio. ibi: Tu autem daniel. Circa primum duo facit. quia primo oſtendit conatum angelorũ ad tuitionem fidelium. ſecũdo deſcribit conditionem ⁊ gradus reſurgentiũ. ibi: Et multi de his qui dormiunt. Circa primũ cõſiderandum q̧ conatus angeloꝝ circa fideles tẽpore antichriſti erit neceſſarius ad duo. ſ. ad fideliũ defenſionem ⁊ aduerſarij deſtructiõeʒ: quia lʒ antichriſtus verbo chriſti ex dei ſententia interficiat̃: vt dictuʒ eſt. hoc tamen erit auctoritatiue. ſed ꝑ michaelem qui eſt princeps eccl'ie: ſicut fuit antiquitus princeps ſynagoge h̃ fiet executiue. ⁊ hoc eſt qd̃ dicit̃ hic: In tẽpore illo. i. antichriſti quãdo ſcʒ angeli mali conabunt̃ omnes corrũpere ⁊ a fide ſubuertere etiã electos ſi fieri põt: vt dicit̃ in euãgelio. b Conſurget michael princeps ⁊c̃. ad fortificanduʒ electos ꝑ ſe ⁊ per angelos ſibi ſubditos. Sequit̃: i Et veniet tẽpus quale non fuit ⁊c̃. ꝓpter magnitudinem tribulatiõis que ventura eſt ſub antichriſto qualis nunq̃ fuit a principio mundi vſq̧ tunc vt dicitur Matth. xxiiij. Per hoc patet q̧ male exponit Porphyri⁹ hunc locuʒ de ꝑſecutiõe iudeorũ ſub antiocho: q̧ maior fuit illa que ſub nabuchodonoſor fuit ⁊ intẽſiue et extẽſiue. Intẽſiue q̧ deſtruxit ciuitatẽ ⁊ templum: ⁊ magnã ꝑtem populi occidit: reliquã v̓o cum rege ſedechia captiuaʒ duxit exceptis quibuſdã ꝑſonis paupibus ⁊ vilibus quas dimiſit ad colendam terram: vt patet. iiij. Reg͛. vlt̃. Similiter extẽſiue: q̧ durauit ꝑ. lxx. annos.

a Qui aũt docti. Theodotio.i.vulgata editio ita. Et intelligẽtes fulgebunt quaſi.ſ.f.et de iuſtis plurimi quaſi ſtelle ĩ eternũ ꝛ vltra. Sc͞dm Theodotionẽ tantũ intereſt iter eruditam ſanctitatẽ ꝛ ſanctã ruſticitatẽ quantũ diſtat celũ ꝛ ſtelle qui doctis ſimilitudinẽ celi: iuſtis abſq; doctrina ſtellarũ fulgorẽ tribuit ſingularũ. b Et ſigna librũ. In Eſaia quoq; liber ſignatus eſt ꝛ in Apocal.ſigillis.vij. vnde ſubdit: Uicit leo ꝺ tribu iuda. Librũ autẽ hunc põt aperire qui ſcripturaꝝ ſacramenta cognouit: ꝛ intelligit enigmata: ꝛ verba tenebroſa: ꝛ occidẽtez lr̃am transfert ad ſpiritum viuificãtẽ.

Eſa.29.c
Apo.5.a

Legim⁹ in machabeoꝝ libris ꝛ Joſephus in eadẽ opinione ꝯſentit ꝙ tribus annis templum pollutũ fuerit in hieruſalez: et in eo iouis idolũ ſteterit ſub antiocho epiphane.c.xl. q̇nto anno regni grecorũ a ſeleuco menſe eiuſdem anni nono vſq; ad nonũ menſem c.xlviij.anni q̇ faciũt annos tres. Nõ autem ſub antichriſto tres ſed tres et ſemis.i.mille.ccxc. dies deſolatiõis tẽpli ꝛ euerſionis dicuntur eſſe futuri. c Dies mille

† Et in tẽpore illo ſaluabit populus tuus: oĩs qui inuẽtus fuerit ſcriptus in libro. Et multi de his qui dormiũt in terre puluere: euigilabũt alij in vitam eternaz: alij in opprobrium vt videãt ſemp. Qui aũt edocti fuerint fulgebũt quaſi ſplendor firmamenti: ꝛ qui ad iuſticiã erudiũt multos: quaſi ſtelle in ꝑpetuas eternitates. Tu autem daniel claude ſermones: ꝛ ſignã librum vſq; ad tempus ſtatutum. Plurimi ꝑtranſibunt: et multiplex erit ſciẽtia. Et vidi ego daniel: ꝛ ecce q̄ſi duo alij ſtabant vnus hinc ſuꝑ ripam fluminis: ꝛ alius inde ex altera ripa flumĩs. Et dixi viro q̇ indut⁹ erat lineis qui ſtabat ſuꝑ aquas fluminis. Uſq; quo finis horuz mirabiliũ? Et audiui virum qui indut⁹ erat lineis: q̇ ſtabat ſuper aquas flu/

(Interlinear glosses: a ſ quaſi ꝑpter electos abbreuiabunt dies tyrãnidis eius. b ſ extincto antichriſto ſpũ ſaluatoris. a ſ ꝑ quo oras. b ſ patebit. a ſ ꝑdeſtinatus. b ſ dei. c ſ omnes. a ſ in puluerẽ redacti. a ſ reſurgentes. b ſ ꝑ diuerſitate meritoꝝ. ſ damnationis. a ſ magiſtri.ſ.altoꝝ nõ mõꝝ ꝑdicãdo ſ; ſcriptis cõfirmãdo. a ſ ſol ꝛ luna vel ſicut firmamẽtuz cũ oĩbus ſtellis. ſ ſimiles celi. a ſ ſimpliciter verbo vite et exemplo. b ſ aliter non valet ſcientia: tacitus ꝛ ocioſus ſermo doctrine mercedem non habet. a ſ fulgebũt iuſti ꝛ tanq̃.ſ.in.a.d. b ſ q̄ſi multa reuelaui tibi tu aũt ꝛc̃. a ſ inuolue. b ſ viſiones. a ſ obſcuritatis magnitudinem ſignificat. ſ obſcuritatibus. b ſ completionem. a ſ legendo querendo hyſtorie veritatem. a ſ diuerſi diuerſa opinabuntur. a ſ angeli p̄icipes pſaꝝ. vel p̄iceps macedonũ. a ſ babylonij qð q̄uis hic nõ nominet ſm ꝑcertã viſionẽ põt eſſe tygris qui hebraice redicel. iuxta quem vidit viſionem. a ſ nõ duob⁹ angelis q̇ nec iterrogatione digni vident: vñ itelligim⁹ illos angelos eẽ pſaꝝ atq; grecoꝝ. ſ hic ẽ angel⁹ clemẽtiſſim⁹ q̇ orõnes danielis obtulerat ĩ cõſpectu dei q̄ ci.xx.ꝛ vna die angel⁹ ꝑſarũ reſiſtebat. a ſ quaſi pede cõculcãs. b ſ ſignans violentiã perſarũ iam comprimendam. c ſ babylonij. a ſ quo tpe cõplebunt. b ſ que ſub antichriſto: ſm Porphyrium ſub antiocho.)

Nico.de lyra

annos. Jlla autẽ que facta ſunt ab antiocho: tantũmodo per ſex annos. De afflictione autez que facta eſt populo iſrael ꝑ tytum ꝛ veſpaſianũ nõ eſt dubiũ quin fuerit maior q̄ illa q̄ fuit ab antiocho. a Et in tẽpore illo ſaluabit popul⁹ tu⁹. Illi dicũt eſſe de populo eius qui ſũt veri iſraelite habentes veraz fidem ipſius ieſu chriſti. ꝛ iſti ſũt omnes ꝑdeſtinati: q; nullus ſaluabit niſi ꝑ fidem chriſti. ꝛ hoc eſt qð ſubditur: b Oĩs qui inuẽtus fuerit ſcriptus in libro vite: qui q̇dem liber non eſt aliud q̄ conſcriptio electorũ in mẽte diuina: ꝛ iſti vere ſaluabunt de tribulatione antichriſti: q; ꝑpter electos breuiabunt dies ꝑſecutionis antichriſti: vt habet Mat.xxiiij. c Et multi. Hic ꝯſequẽter deſcribit conditio et gradus reſurgẽtiũ. ꝛ diuidit in duas partes: quia primo tangit diuerſitatẽ reſurgentiũ q̄tum ad electos ꝛ reprobos. ſecũdo tangit diuerſos gradus electorũ.ibi: Qui aũt docti. Circa primũ ſciendum ꝙ l; omnes reſurgẽt tã boni q̄ mali: tñ diuerſimode: q; aliq̇ reſurgent ad gl̃iam.ſ. electi: alij ad penam.ſ.reprobi. et hoc eſt qð dicit: Et multi de his qui dormiũt in terre puluere euigilabũt: reſurgentes a morte: non eni loquit de dormitiõe ſomnij ſ; mortis: quod patet ꝑ hoc quod dicit: d Qui dormiũt in puluere terre. per hoc autem qð dicit: Multi. intelligũt oẽs: vt dicit Aug. ꝛ hic modus loquẽdi bene inuenit alibi in ſacra ſcriptura. Uel aliter dicit: Multi: ꝑpter pueros dãnatos: qui l; reſurgant non tamen dicunt ꝓprie euigilare: quia nõ ſunt habituri ſenſum pene vel gl̃ie: vigilia autẽ eſt ſolutio ſenſus. e Alij in vitã eternã.ſ.electi. f Alij in opprobriũ.ſ.reprobi. quod opprobriũ erit etiã ſempiternum. ꝑpter quod ſubdit: g Ut videãt ſemper.ſ.opprobrium ſue dãnationis. Hunc etiaz locũ exponit Porphyrius ꝛ male de illis iudeis qui ſe abſcõderunt in ſpelũcis propter ꝑſecutionẽ antiochi: ꝛ audita iude victoria venerunt ad ipm quaſi euigilantes de puluere terre. Alij in vitam q̄tum ad obſeruatores legis. Alij in opprobriũ q̄tum ad preuaricatores. Jſta expoſitio patet manifeſte falſa: q; omnes qui ſe abſconderũt ꝛ venerunt ad iudaz machabeũ modo predicto erant çelatores legis aliter nõ veniſſent ad ipm: ſed obeduiſſent antiocho. ꝛ tñ ꝺ iſtꝭ dicit ꝙ aliq̇ euigilabũt ad opprobriũ. ergo eius expoſitio ẽ falſa: q; dicit ꝙ illi q̇ euigilauerũt ad opprobriũ erãt ꝑuaricatores legis. Siliter illi q̇ erant obſeruatores regis qui ſm eum dicunt euigilaſſe ad vitã poſtea mortui ſũt: ꝛ ſic nõ poſſunt dici vigilaſſe ad vitam eternaz ſm ꝙ dicit hic: Ex q̇bus pz ꝙ iſta lr̃a non poteſt exponi niſi de reſurrectiõe futura poſt ꝑſecutionez antichriſti. h Qui autem docti. Hic ꝯſequenter tangunt diuerſi gradus electorũ q̇ erunt quaſi diuerſe claritates ſtellarũ: ſm ꝙ dicitur j.ad Cor.xv. Stella differt a ſtella in claritate: ſic ꝛ reſurrectio mortuorum ꝛc̃. et illi tñ q̇ ſupeminẽt alijs hic in vita ꝛ doctrina: habebũt ſpeciale ꝑmiũ: ſc; aureolam doctorũ: ꝛ ideo dicũtur hic fulgere quaſi ſplendor firmamẽti. Alij autem q̇ ꝑ exempla bone vite inducunt alios ad iuſticiam: q̄uis non ſint doctores: tñ dicunt fulgere quaſi ſtelle in ꝑpetuas eternitates. i Tu autẽ daniel. Hic ꝯſequẽter ponit vtilis inſtructio ipſi⁹ danielis. et inſtruit eum angel⁹ de duob⁹. primo de clauſione viſiõis. ſc͞do de duratiõe ꝑſecutionis.ibi: Et vidi ego daniel. Circa primũ aduertendũ ꝙ diuina ſecreta non ſũt oĩbus reuelãda. ꝑpter qð dicebat ſaluator Matth.vij. Nolite ſãctũ dare canib⁹ ꝛc̃.i.obſtinatis. Siliter nec vulgarib⁹ hoĩb⁹ q̇ nõ poſſũt talia capere. ꝑpter qð xp̃s loquebat turbis ĩ ꝑabolis: ſ; diſcipulis exponebat oĩa vt dicit Matth.iiij. q; talia ſũt maioribus reuelanda. Daniel aũt erat vir deſiderioꝝ: vt.ſ̄.dictũ eſt ca.ix. ꝛ ideo dignũ erat vt ſibi multa diuina ſecreta reuelarent q̄ tñ alijs occultabãt. ꝛ h̄ eſt qð dicit hic: Tu aũt daniel claude ſermones ꝛc̃.q.d. diuina ſecreta tibi reuelata enigmatib⁹ inuolue ꝛ inexpoſita dimitte. ꝛ h̄ vt maligni non habeãt materiã deridẽdi: ꝛ ſtudioſi habeãt materiã ſe exercẽdi. Sequitur: k Uſq; ad tp̃s ſtatutum. q̄ſi diceret: tũc erũt ꝑfecte manifeſta qñ implebũtur. l Plurimi ꝑtrãſibũt. legẽtes ſc; librũ iſtũ: aliq̇ malignãtes: aliq̇ de uote tractãtes. m Et multiplex erit ſcĩa.i.expoſitio circa iſta. n Et vidi ego. Hic ſc͞do angel⁹ inſtruit danielez de duratiõe ꝑſecutionis antichriſti: et diuidit in duas ꝑtes. q; ꝑmo inſtruit eũ de ſũma duratiõis. ſc͞do de eius terminis.ibi: Et cuz cõpleta fuerit. tertio infert quandã ꝯcluſionẽ ex predictis. ibi: Tu aũt daniel. Ad euidẽtiaz ꝑme ꝑtis aduertendũ ꝙ daniel vidit hãc viſionẽ iuxta fluuiũ tygris: vt dictũ ẽ ca.x. Apparuerũt aũt ſibi tres angeli duo ſtantes ex vtraq; ꝑte fluminis. et iſti duo erant angel⁹ ꝑſarũ ꝛ angelus grecorum: quia grecia eſt ab occidentali parte illius fluminis. regnum aũt perſidis magis in oriẽte. Tertius autem angelus apparebat quaſi ſtãs ſuper fluuium. ꝛ ille erat gabriel qui loquebat danieli inſtruens eũ de duratione ꝑſecutiõis antichriſti: ꝛ hoc eſt qð dicitur hic: Et vidi ego daniel ꝛ ecce quaſi duo alij. dicit quaſi: q; non erant hoĩes ſed angeli apparẽtes in ſpecie virorũ. Sequit: o Et dixi viro.i.gabrieli apparẽti ĩ ſpecie viri. p Qui erat indutus lineis: ad denotandũ angelicam puritatẽ. q Qui ſtabat ſup aquas fluminis. ad deſignandũ ꝙ poteſtas terrena eſt finaliter cõculcanda. Aque enĩ populos ſignificãt: ſm ꝙ dicitur Apoc.xvij. Aque multe populi multi. r Uſq; quo finis hoꝝ mirabiliũ.i. quãta erit duratio ꝑſecutionis antixp̃i ꝑdicte. s Et audiui virum qui ĩdutus erat lineis ꝛc̃.i. gabrielem in ſpecie viri apparentem.

† Hie.30.a
Mat.24.c

B

C

a Dies mille du. Hos dies vult ſub antiocho iñ deſolatiõe
tẽpli eſſe cõpletos: ⁊ ioſephus ⁊ machabeoꝝ liber tribus tm̃
annis h̃ fuiſſe cõmemorãt. Uñ ptz tres iſtos ⁊ ſemis ãnos de
antixp̃o dici: q̃ trib⁹ ⁊ ſemis ãnis. i. mille. ccxc. diebus ſãctos
pſequẽt: ⁊ poſtea corruet in mõte ſãcto. Repetit de tpe an/
tichriſti ꝫ alijs vbis. i. cuꝫ ablato dei
cultu ⁊ deſolato: antichriſt⁹ abomina/
biliter exhibebit ſe adorãduꝫ tũc erũt
dies tot. i. tres anni ⁊ ſemis. b Bea/
tus qui ex. Interfecto. ſ. antichriſto ſu
pra p̃fatũ numerũ dies. xlv. p̃ſtolatur
poſt q̃s dñs in maieſtate vẽturus eſt.
Quare aũt poſt mortem antixp̃i. xlv.
dierũ ſilentiũ ſit dei ſciẽtie ẽ: ſed forte
regni dilatio: ſãctoꝝ patiẽtie eſt pba/
tio. Porphyri⁹ hũc locum ita expo
nit vt. xlv. dies q̃ ſup mille. ccxc. ſunt
victorie ꝯtra duces antiochi tp̃s ſig/
nificẽt qñ iudas machabe⁹ fortiter di
micauit: ⁊ tẽplũ mũdauit: idolũq; cõ/
triuit: ⁊ in tẽplo victimas obtulit. Sꝫ
liber machabeoꝝ: trib⁹ tm̃ ãnis tẽplũ
dicit fuiſſe pollutũ. Tu aũt

minis: cũ eleuaſſet dexteram ⁊ ſi a
a ſ adiecit hoc aliud. ſ.
niſtram ſuam in celum et iuraſſet
a ſ hoc ſpacio dr̃ deſolatio futura ſub antixp̃o.
ſ vnius anni.
p viuentẽ in eternũ: quia in tem/ b
a ſ duorum. b ſ vnius anni.
pus ⁊ tẽpora ⁊ dimidiuꝫ tempo/
a ſ ab antixp̃o ſm nr̃os: vel ab antiocho ſm por
phyriũ. b ſ. i. cũ diſpſus fuerit popul⁹ dei.
ris. Et cũ cõpleta fuerit diſper/ c
ſio manus populi ſancti: comple d
a ſ q̃ vidiſti. b ſ daniel. c ſ futura regũ. ſ. diuer
ſa bella ⁊ multiplicẽ hiſtoriã: ſꝫ nõ audierat noia
bunt vniuerſa hec. Et ego audi/ e
ſingulorꝫ. a ſ quõ ergo differere p̃ſumũt alij.
ui: ⁊ nõ itellexi. Et dixi: Domine f
a ſ viã vniuerſe carnis.
mi q̃d erit poſt hec? Et ait: Uade g h
a ſ multis obſcuritatibus.
daniel: qꝛ clauſi ſunt ſignatiq; ſer i
a ſ viſiones. b ſ conſummationis.
mões vſq; ad tempus prefini/
a ſ de maſſa generis humani. ſ ſancti.
b ſ vt appareant iuſti.
tũ. Eligentur ⁊ dealbabuntur: et k
a ſ quaſi aurum in fornace. b ſ fideles.
quaſi ignis pbabũtur multi. Et
a ſ q̃ i ſordib⁹ ẽ ſor. adhuc. ſ cũ finis venerit.
b ſ In maliuolã aiam nõ in. ſ. ⁊c. ſ ad pbatiõeꝫ
ſanctoꝝ hec fieri.
impie agent impij: neq; itelligẽt l m
a ſ diſciplina dei. b ſ hec. ſ. ⁊ libẽter ſuſtinebũt.
omes impij. Porro docti intelli/ n
a ſ ex quo. ſ. antichriſtus orbẽ poſſidẽs dei cultũ
interdicet vſq; ad mortem eius.
gent: ⁊ a tempore cũ ablatuꝫ fue o
a ſ cum ſe. ſ. colendũ pſuaſerit.
rit iuge ſacrificiuꝫ ⁊ poſita fuerit p
a ſ cultus antichriſti. b ſ legis dei ⁊ ſanctoꝝ.
ſ ſcꝫ templo deſolato. c ſ dies anni et ſemis
erunt. ſ.
a abominatio i deſolationeꝫ: dies
b mille ducenti nonaginta. Beat⁹ q
qui expectat: ⁊ peruenit ad dies
a ſ dies quietis ⁊ pacis poſt mortem antichriſti
xlv. ſupioribus addunt ad refrigeriuꝫ ſanctoꝝ ⁊
ad penitentiã ſubuerſorum.
mille et trecentos trigintaq̃nq;.

Nico. de lyra

a Cũ eleuaſſent dexterã ⁊ ſiniſtrã ſu
am ⁊c. ad maiorem affirmationẽ dicti
ſui. b Quia in tp̃s ⁊ tẽpora ⁊ dimi
diũ tẽporis. i. tantũ durabit illa pſecu
tio. ſ. p tres annos ⁊ dimidiũ. Tẽpus
enĩ ſũptũ in ſingulari ſignificat vnum
annũ. vt. ſ̃. habitũ eſt ca. iiij. Temp⁹
aũt acceptũ in plurali ſine numero de
termĩato ſtat p binario annoꝝ ſm cõ
munẽ modũ loquẽdi hebraicũ ⁊ liber
iſte ſcript⁹ ẽ hebraice ab octauo ca. vſ
q; ad finẽ. Dimidiũ autẽ tpis ſignifi
cat dimidiũ ãnũ. Et ſic ptꝫ q pſecutio
antixp̃i durabit p tres annos ⁊ dimi/
diũ q̃tum durauit p̃dicatio xp̃i. Por
phyrius autẽ exponit tp̃s iſtud de p/
ſecutione antiochi: ꝫ hoc patꝫ manife
ſte falſũ. Quia aut accipit pſecutiõeꝫ
antiochi a p̃ncipio q̃ intrauit hierl̃m
vſq; ad tẽpus in q̃ mundatũ ẽ ſãctua/
riũ p iudã machabeum. ⁊ tũc ptꝫ falſi
tas ei⁹: qꝛ illð tẽpus ꝯtinet ſex ãnos.
vt. ſ̃. habitũ eſt. viij. ca. vbi dicit ſic:
Uſq; quo ſãctuariũ ⁊ fortitudo cõcul/
cabit. Et dixit angelus. ſ. angelus re/
ſpondẽs ad hãc q̃ſtionẽ. Uſq; ad ve/
ſperã ⁊ mane dies duo. M. ccc. ⁊ mũ/
dabit ſanctuariũ. Hoc etiaꝫ põt pba
ri ex. j. Mach. j. vbi dicit q antioch⁹
epiphanes ingreſſus eſt hierl̃m anno
cxliij. regni grecoꝝ ꝓpe finẽ illi⁹ anni.
⁊ ibidẽ. iiij. ca. dicit q ſanctuariũ mũ/
datũ eſt anno. cxlviij. ꝓpe finẽ illi⁹ an
ni: nono mẽſe. xxv. die illius menſis:
vt ibidẽ dicit: ⁊ ſic tẽpus intermediũ
fuit quaſi ſex annoꝝ. Si autẽ porphy
rius accipiat pſecutionẽ antiochi nõ a primo ingreſſu eius in
hierl̃m: ſꝫ a die q̃ poſuit idolũ iouis in templo: ⁊ ſic videt por
phyri⁹ itelligere. adhuc falſũ dicit: qꝛ idolũ illud nõ fuit i tẽ/
plo p tres ãnos ⁊ dimidiũ: ſꝫ fuit ibi p tres ãnos p̃ciſe: vt di/
cit Joſeph⁹. xij. libro antiq̃tatũ. Primo aũt libro Mach. vi/
det q ibi fuerit p. x. dies vltra tres ãnos: qð pbat ſic: qꝛ in
ãno. cxlv. mẽſe. ix. die. xv. mẽſiſ. poſitũ ẽ idolũ p̃dictũ i tẽplo:
vt dr̃. j. Machab. j. ⁊ anno. cxlviij. mẽſe. ix. die. xv. menſis pu
rificatum eſt tẽplũ vt habet. j. Machab. iiij. ⁊ ſic tp̃s iterme
dium fuit triũ annoꝝ ⁊. x. dierũ. Dicẽdũ q. xxv. die mẽſis. ix.
obtulerũt ſacrificiũ in tẽplo purificato: vt dr̃. j. Machab. iiij.
ſed p. x. dies añ amouerãt idolũ: qꝛ bñ poſuerunt tantũ tpis
ad purificãdũ tẽplũ. iouis autẽ idolũ fuit amotũ a p̃ncipio q̃
ceperũt tẽplũ purificare: ⁊ ſic ptꝫ q reuolutis trib⁹ annis p̃ci
ſe eodẽ die amotũ ẽ idolũ q̃ fuerat poſitũ. c Et cũ cõpleta.
Poſtq̃ angel⁹ inſtruxit danielẽ de ſũma duratiõis pſecutio/
nis antixp̃i, hic inſtruit eũ de terminis ipi⁹ duratiõis. ⁊ diui/
ditur in
dit i duas ptes. qꝛ p̃mo iſtruit eũ ð termĩo ad quẽ. ſcðo de ter
mino a q̃. ibi: Et a tpe. Termin⁹ aũt ad quẽ finiet duratio pſe
cutiõis antixp̃i: erit ei⁹ fulmĩatio ſeu iterfectio. Dic igit ange/
lus loquẽs danieli. Et cũ cõpleta fuerit diſpſio man⁹ ppli ſan/
cti. i. xp̃iani: qñ erit qð ꝓpt atrocitatẽ pſecutiõis antixp̃i null⁹
xp̃ian⁹ audebit apparere in publico.
d Cõplebũt vni. ħ. i. fulminabit an/
tichriſt⁹ ⁊ veniet reſurrectio mortuoꝝ
⁊ iudicium. e Et ego audiui et non
itellexi. qꝛ lꝫ itelligeret vitatẽ i gene/
rali ⁊ in ſpãli q̃tũ ad mlta: nõ tñ q̃tũ
ad oẽs circũſtãtias ⁊ determĩatas p/
ſonas. qꝛ ſic. ſ̃. dictũ ẽ vitas ð futuꝛ
nõ reuelat ꝓphis niſi ſm q expediẽs
ẽ ſm diuinã ordinatiõeꝫ. f Et dixi:
Dñe mi q̃d erit p⁹ h. volebat eni dani
el pl⁹ ſcire: qꝛ volebat ſcire finẽ mũdi
determĩate. g Et ait. ſ. angel⁹ rñdẽs
ſibi: h Uade da. i. vades ad viã vni
uerſe carnis p mortẽ. i Quia clauſi
⁊c. q. d. non mõ ſcies nec ad te ptinet.
Hoc etiã mõ rñdit ſaluator apoſtolis
Act. j. Nõ ẽ vr̃m noſſe tpa vel momẽ
ta ⁊c. Apl̃i ãt fuerũt mag. illuminati
q̃ ꝓphe: ⁊ idõ ſi ſcire finẽ mũdi deter/
minate nõ ptinebat ad apl̃os (vt di/
cit ſaluator) nec p ꝯſequens h cõpete/
bat danieli. Ex hoc apparet fatuitas
illorum q̃ voluerunt finẽ mũdi p̃dice/
re determinate: ⁊ oẽs qui hoc attenta
uerunt mẽdaces inuẽti ſunt. Sequit:
k Eligent et dealbabunt ⁊c. ſcꝫ ele/
cti in pſecutione antichriſti ⁊ mẽbroꝝ
ſuoruꝫ vſq; ad finẽ mundi. l Et im
pie agent ipij. ſm q dicit Apoc. xxij.
Qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc.
m Neq; intelligent omnes impij. qꝛ
p̃cludunt ſibi viam intelligendi ſm q
dicitur Sap. j. In maliuolam animã
non introibit ſapiẽtia. n Porro do
cti intelligent. ſ. reuelationẽ predictaꝫ
q̃tum expedit. Iſti docti intelligunt
apoſtoli ⁊ euangeliſte ⁊ alij deuote ex
ercentes ſe in ſcriptura qui ſunt doci/
biles dei. Per hoc patet q itellectus
huius ꝓphetie non eſt intercluſus bo
nis et deuotis q̃tum: tamẽ expedit: ſꝫ
tm̃ maliuolis ⁊ impijs. o Et a tem
pore cum ablatũ fuerit ⁊c. Hic ꝯſequẽ
ter angelus inſtruit danielem de ter/
mino a quo incipiẽdi ſunt p̃dicti tres
anni cum dimidio dicẽs: Et a tempo/
re cum ablatum fuerit iuge ſacrificiũ
⁊c. id eſt a tẽpore illo quo ſacrificiũ al
taris ceſſabit celebrari ſolenniter.
p Et poſita fuerit abominatio in de/
ſola. ⁊c. id eſt antichriſtus exhibitus
hominibus ad adorandum. Ab illo
inquam tempore dies. M. ccxc. qui fa
ciunt tres annos cum dimidio. et. xij.
dies. vt patet cõſideranti: quia vnus
annus habet. ccclxv. dies. et ſic illud idem ſpacium temporis
quod prius expreſſit per tres annos cuꝫ dimidio hic exprimit
per dies dictos. Sic igitur patet q tres anni cuꝫ dimidio per
ſecutionis antichriſti non ſunt incipiendi ab illo tempore quo
ſe incipiet oſtendere ⁊ aliquos ad ſe trahere: ſed ab illo tempo
re quo iam erit tante poteſtatis q ſe exhibebit adoranduꝫ ho
minibus: ⁊ quo fideles non audebũt in palam ſacrificium al/
taris conficere ꝓpter timorem eius. Sequitur: q Beatus
qui expectat et peruenit ad dies. M. cccxxxv. quia hic ad nu/
merum p̃cedentem addunt. xlv. dies. qui poſt mortẽ antichri/
ſti dabunt a deo ante iudicium vt decepti i pſecutiõe antichri/
ſti poſſint penitere. et ideo dicit: Beatus qui peruenit vſq; ad
dies. M. cccxxxv. i. beat⁹ eſt qui in tribulatione antichriſti ſta
bit: que durabit p tres annos cum dimidio ſiue per dies. M.
ccxc. ⁊ adhuc vltra viuet per. xlv. dies: qꝛ ſi nõ fuerit decept⁹ p
antixp̃m vt pfectus coronabit. Si autẽ fuerit decept⁹ poterit
penitere i illis. xlv. dieb⁹ ſequẽtib⁹ mortem antixp̃i. qꝛ tunc ei⁹
falſitas

a Tu aũt da.va.Theodotio. Tu aũt daniel vade ⁊ req̄ſce.
⁊ reſurgens in ordine tuo.i.in ↄſũmatione dierũ in q̄ ptȝ pro
phetiã hanc eſſe reſurrectiõis oĩm mortuoꝝ:qñ ꝓpheta reſur
rectur⁹ ē. Fruſtra ğ porphyrius q̄ in typo antiochi de anti/
chriſto dicta ſũt vult referre ad antiochũ:cui plene rñdet Eu
ſebi⁹ ceſarieñſis ⁊ Appollinaris laodi
cen⁹:⁊ ex ꝑte diſertiſſimus vir ⁊ mar/
tyr Methodi⁹. Ca. XIII
Erat vir ⁊c̃. Erudierunt fi.ſ.
Tradũt hebrei qꝛ mulieres ī
ħ decipiebant̃ ꝙ xp̄m de ſemi
ne ſuo naſcituꝝ affirmabãt:qꝛ ō ſemi/
ne iuda ⁊ de ſtirpe dauid erant.
c Et cõſtituti.ſ. Dicebat hebre⁹ q̄dã
hos eſſe aicham ⁊ ſedechiã de quibus
Hie.29.c hieremias: Ponat te dñs ſic̃ aicham
⁊ ſedechiã: q̄s frixit rex babylonis in
igne ꝓpt̃ iniq̄tatē quã fecerãt in iſr̃l. ⁊
adulterabãt vxores ciuium ſuoꝝ.po/
tuit enĩ fieri vt popul⁹ accepta licētia
a rege lapidauerit eos: qō frixio pōt
vocari ꝓ magnitudine pene.vel cōui
ctos tradiderit puniēdos. Et de.

a ſ moriēdo.vnde: Euntes ibant ⁊ flebant ⁊c̃.
ſ vias. b ſ vite.

a Tu aũt daniel vade ad ꝑfinitũȝ:
a ſ in ſpe. b ſ in numero ſanctorum reſurgē
do ⁊ ibi videbis que nunc operta ſunt.
et req̄ſcēs ⁊ ſtabis ī ſorte tua in
fine dierũ. Hieronymus. Huc
vſq̄ȝ danielem in hebręo volumi
ne legimus: cętera q̄ ſequuntur
vſq̄ȝ ad finē libri ō theodotionis
ędıtione tranſlata ſunt.

Incipit hiſtoria Suſãnę: Beliſ ⁊ Draconis: q̄ nõ ſũt in canone.

Caplm XIII

b E ✝T erat vir habitãs ī ba a✝
bylone:et nomē ei⁹ ioa/
chim et accepit vxorem
noīe ſuſãnã filiã helchię pulchrã
a ſ Origenes in decimo ſtromatũ ſuſãne ⁊ belis
nimis ⁊ timētē deũ. Pãrētes eni
fabulã ponit. a ſ hic parētes ammonēt̃ vt ſm
legē dei nõ tm̃ filios ſȝ etiã filias edoceãt.
illi⁹ cũ eſſent iuſti erudierũt filiaȝ
a ſ negocij oportunitas ⁊ cõcurrentia.
ſuã ſm legeȝ moyſi. Erãt aũt ioa
chim diues valde:⁊ erat ei pome
riũ vicinũ domui ſuę:⁊ ad ipſum
cõfluebãt iudęi: eo ꝙ eſſet hono/
c rabilior omniũ. Et cõſtituti ſunt b
duo ſenes iudices in anno illo:
de q̄bus locutus eſt dominus: c
quia egreſſa eſt iniq̄tas de baby
lone a ſenioꝛib⁹ iudicib⁹:qui vi/

Nico.de lyra

falſitas erit oīb⁹ manifeſta ⁊ ſua ꝑtãs
ablata. Licet aũt hoc dictum ſit ſatis
cõmune:tñ ꝑ ħ nõ dicit̃ ꝙ aduent⁹ xp̄i
ad iudicium ſit futurus imediate poſt
xlv.dies naturales cõputãdos a mor
te antixp̄i.etiã nõ ē certitudinalit̃ de/
terminatũ ꝙ illi.xlv.dies ſint vſuales
vel annales:ſm illud Ezech.iiij. Diē
ꝓ anno dedi tibi.⁊ dato ꝙ eſſet deter/
minatũ de vſualib⁹:tñ ꝑ hoc nõ habe/
tur ꝙ poſt illos īmediate ſit aduētus
ad iudiciũ:imo videt̃ ꝙ futurũ ſit tũc
maius ſpaciũ tꝑis intermediũ ꝑ illud
qō dr̄ Matth.xxiiij. Sicut enĩ erãt in
dieb⁹ añ diluuiũ comedentes ⁊ biben
tes:nubētes ⁊ nuptui tradentes vſq̄ȝ
ad eũ diē q̄ ītrauit noe ī arcã ⁊ nõ cog
nouerunt donec venit diluuiũ et tulit
oēs:ita erit ⁊ aduētus filij homīs. Et
iſtud referũt aliq̄ doctores nr̄i ad tp̄s
qō erit inter mortē antixp̄i ⁊ diē iudi/
cij. Talis aũt pax ⁊ ſecuritas in q̄ con
uiuia ⁊ cõnubia exercēt̃ non videt̃ eē
ꝑ tam parui ſpaciũ tꝑis ſicut.xlv.die/
rũ:ß maiores:⁊ maxime ſi ħ eēt deter/
minatum.⁊ ħ plenius dixi ſuꝑ Ezech.
xxxix. Ex dictis ptȝ falſitas quorũdã iudeoꝝ dicētiũ ꝙ ponı/
tur hic tp̄s ꝓ quo debēt expectare meſſiam futurũ: ⁊ accipit̃
hic dies pro anno vt dicunt: ita ꝙ debent expectare per. M.
cccxxxv.annos.incipiēdo cõputationē iſtorũ ãnoꝝ a tꝑe quo
poſitũ ē idolũ ī tēplo. Cõtra ħ aũt arguit̃ ſic:qꝛ poſitio idoli
in templo aut accipit̃ ab eis de idolo poſito tꝑe antiochi epi/
phanis qō oꝑtet dici ſm illos iudeos q̄ p̄dicta exponũt ī hoc
ca.de antiocho:⁊ tũc apparet falſitas iſtorũ manifeſte. qꝛ ab
illo tꝑe vſq̄ȝ nũc fluxerunt plus q̄ȝ. M.cccc.anni. ⁊ tñ adhuc
nõ habēt meſſiã: vt dicũt. Aut accipit̃ de idolo poſito ꝑ impe
ratorē romanũ poſt deſtructionē factã tꝑe tyti: ⁊ tunc oporte
ret ꝙ p̄dicta in ħ ca.exponerent̃ de impatore romano: ⁊ ħ nõ
pōt eē:qꝛ illud ꝙ p̄dictum eſt: Nec quenq̄ȝ deoꝝ curabit ⁊c̃.
nõ pōt exponi de eo:qꝛ romani deos oīm gentiũ colebãt. Tu
autē daniel vade ⁊c̃. Ex hoc ptȝ ꝙ euigilatio dormiētiũ ī pul/
uere de qua dictũ eſt circa p̄ncipiũ hui⁹ ca.intelligēda ē de re
ſurrectiōe vera in fine mũdi: ⁊ nõ accipit̃ ꝓ exitu de cauernis
tꝑe machabeoꝝ: vt dicit porphyrius: qꝛ daniel tunc nõ ſurre/
xit hoc modo. Ultima duo capl̃a non ſunt de canone: propter
qō ad p̄ſens illa dimitto: ſed expoſitis libris canonic̃ ad ali/
os nõ canonicos intēdo manũ mittere: ⁊ tũc exponã iſta duo
capl̃a illo auxiliãte ſine q̄ nihil boni poſſum⁹ facere: cui ē ho/
nor ⁊ gl̃ia in ſecula ſeculoꝝ. Amen. Ca. XII

Moraliter.

a✝ In tꝑe aũt illo ↄſurget micha/
el princeps magnus ⁊c̃. Scd̄m lit/
teralē ſenſũ agit̃ in ħ capl̃o de ꝑſecutione eccl̃ie ꝑ antixp̄m fu
tura.⁊ ſicut dr̄.j. Joh.ij. Nũc antichriſti multi ſũt.ideo ꝑ tri/
bulationē antichriſti tꝑe :pōt ītelligi ꝑſecutio q̄libet eccleſie.ꝑ
michalē aũt pōt intelligi moraliter q̄libet bonus p̄lat⁹ ⁊ inter/
pretatio noīs congruit: nã michael interp̄tat̃ quis vt deus. ⁊
hoc ↄuenit bono p̄lato q̄ vicarius ē dei in ſp̄ũalib⁹ .⁊ ideo tꝑe
ꝑſecutionis debet ↄſurgere ad ꝓtectionē ſui gregis etiaȝ vſq̄ȝ
ad mortē ſi oporteat. Joh.x. Bon⁹ pa
ſtor aĩaȝ ſuã dat ꝓ ouib⁹ ſuis. ✝ Et
veniet tp̄s q̄le non fuit ⁊c̃. ſicut enĩ de
quolibet ↄfeſſore canit eccl̃ia: Nõ ē in
uētus ſimilis illi. ſic de q̄libet eccleſie
ꝑſecutiōe dici pōt ꝙ non fuit tēpus ta
lis ꝑſecutionis ⁊ maxime ꝙ cuilibet ꝑ
ſecutionē patiēti videt̃ ꝙ ſua tribula/
tio ſit maior alijs. ✝a Et ī tꝑe illo ſal
uabit̃ popul⁹ tuus ⁊c̃.oīs enim ſalua
tio corꝑalis vel ſp̄ũalis ꝓcedit ex or/
dinatione dei. c✝ Et multi de his q̄
dormiũt in puluere terre euigilabunt.
iſti ſũt q̄ in terrenoꝝ cupiditate ſũt cõ/
ſopiti:qꝝ aliq̄ euigilant qñ terrenorũ
vanitates ↄſiderant: ⁊ ſic ab eoꝝ īmo
derata ↄcupiſcētia retrahunt̃.idō ſub
ditur: c✝ Alij in vitã eternã ⁊c̃. qui
aũt docti fuerint.non ſolũ ad vitã ꝓ/
priam dirigendã ſed etiã alioꝝ per ſa/
nam doctrinã. ✝ Quaſi ſplēdor fir/ A
mamēti.q̄ ſunt maioris meriti q̄ȝ illi q̄ ✝ 33.q.5.c.
dirigũt alios ad bonum per exemplũ ꝙ deo in fi.
vite bone tm̃.

Finit poſtilla Nicolai de lyra ſuꝑ danielem prophetam.

Incipit poſtilla Nicolai de lyra ſuper hiſtoriaȝ Suſannę Belis ⁊ Draconis.

Hiſtoria Suſãne Ca. XIII
b ↄtigit añ captiuitatē baby/
lonicaȝ vel cito poſt:qꝛ da
niel erat adhuc valde iuue/
nis:ſm qō dr̄.ī.j.ca. Cũq̄ȝ duceret̃ ad
mortē ſuſcitauit de⁹ ſpiritũ pueri iuni
oris cui nomē daniel: ⁊ tñ trãſlat⁹ fue
rat ī babylonē añ dictam captiuitatē
xj.ãnis q̄b⁹ regñuit ſedechias. ꝓpt̃ qō
ħ hiſtoria int̃ libros biblie nõ canoni/
cas ſituari debet poſt librũ Baruch.
ō q̄ certũ ē ꝙ vna ꝑs ei⁹ fuit ſcripta añ
dictã captiuitatē: vt ibidē pleni⁹ fuit
dictũ. a Et erat vir ⁊c̃. Hec hiſtoria
diuidit̃ ī q̄ttuor ꝑtes. qꝛ p̄mo deſcribi
tur ſuſãne nepharia tentatio.ſcd̄o ip̄i⁹ maligna accuſatio.ibi:
Exclamauerũt ãt.tertio ei⁹ iniq̄ ↄdemnatio.ibi: Crediderit eis
mul.q̄rto ip̄i⁹ digna liberatio.ibi: Exaudiuit dñs. Pria ad/
huc diuidit̃ ī q̄ttuor ꝑtes.qꝛ p̄mo deſcribit̃ ꝑſone tētate virt⁹.
ſcd̄o tētantiũ ſtat⁹.ibi: Et ↄſtituti ſũt.tertio tentatiōis ortus.
ibi: Cũ aũt ꝓpl̃s reuer.q̄rto tētatiōis modus.ibi: Et factũ eſt.
Circa p̄mũ deſcribit̃ ꝑſona tentata.ſ.ſuſanna nobilitate gene/
ris: qꝛ erat de tribu iuda: vt dicet̃ infra: ⁊ qꝛ erat ioachim co/
pulata ī mr̄imonio q̄ erat honorabilior oīm iudeoꝝ: vt hic dr̄.
Deſcribit̃ etiã a pulchritudīe corꝑis. vnde dr̄ pulchra nimis.
⁊ a pulchritudine mētis qꝛ dr̄ timens deũ. cui⁹ cauſa exp̄mit̃:
qꝛ erat erudita a parentib⁹ ſm legē moyſi. ⁊ ideo bene noīata
erat ſm ꝓprietatē rei ſuſãna.i.liliũ: ꝓpter qō ſenes erãt mag̃
inflati de ea q̄ȝ de vili ꝑſona.his dictis ptȝ lr̄a. b Et ↄſtitu
ti ſunt. Hic ↄñter deſcribit̃ tentãtiũ ſtatus: qꝛ erant ſenes ma/
turitate etatis: iudices ſublimitate auctoritat̃: p̄ſbyteri: vt di
cit̃ infra apparentia ſãctitatis: ⁊ ideo de facili poterãt mulie/
res ſeducere. Dicit ħ gloſa ꝙ hebrei dicũt ip̄os decepiſſe mu/
lieres ꝑ hoc ꝙ dicebãt xp̄m de ſemine eoꝝ naſciturũ cuȝ eſſent
de tribu iuda: eo ꝙ tribus ſacerdotalis ⁊ tribus regia ↄiũcte
erant cuius natiuitas maxime deſiderabatur. Sequitur:
c De quibus locutus eſt domin⁹. Hiere.xxix. vbi dicitur ſic:
Ponat te domin⁹ ſicut ſedechiã ⁊ aicham: quos frixit rex ba
bylonis in igne ꝓ eo ꝙ fecerunt ſtulticiaȝ in iſrael: ⁊ mechati
ſũt in vxores amicoꝝ ſuorũ ⁊ locuti ſunt verbũ in nomīe meo
mendaciter qō non mandaui eis. Dicũt enĩ hebrei ꝙ iſti ſenes
erãt a dño p̄dicti Hiere.xxix. Sed contrariũ videt̃: quia dicũ/
tur frixi

a Et deambula. Hunc locuz inqt Origenes de. lxx. editiōe nunc poſui: in quo oſtendit ſe cetera iuxta alios poſuiſſe.
b Et exarſerūt. Quod greci pathos. nos ꝑturbationez meliꝰ ꝙ̄ paſſionez dicimus. hec perturbatio ⁊ cupido libidinis ꝑcuſſit corda ſeniorū vt in animis iacerēt fundamentū vt cogitarent deſideria complere.
Ordo. xij.

a ſ nō regebāt ſ; regere videbāt q; male ꝑerant.
debant regere populum. Iſti frequētabāt domū ioachin: ⁊ veniebant ad eos oēs ꝙ habebāt iudicia. Cū autez populꝰ reuertiſſet ꝑ a
a meridiē ingrediebat̄ ſuſāna: ⁊ de
a ſ hic oſtēdit̄ ꝙ recte ꝗs ad vegerandū corpꝰ deambulet. a ſ Auerte oculos meos ne videāt vanitates. b ſ als ſeniores.
ambulābat i pomerio viri ſui. Et videbāt eā ſenes ꝗtidie ingrediē
b tem ⁊ deambulātē: ⁊ exarſerūt in cōcupiſcētia eiꝰ. Et euerterūt ſen
ſ a recto.
ſū ſuū: ⁊ declinauerūt oc̄los ſuos
a ſ celeſtia nō cogitarēt. b ſ ſiue dei ſiue honeſtatis ſiue nature ꝙ̄ oibꝰ ad bonū inſita ſunt. ſ ꝙ̄uis iudices.
vt nō viderēt celū: neq; recordarētur iudicioꝝ iuſtorū. Erāt eni ambo vulnerati amore eiꝰ: nec indi

B cauerūt ſibi viciſſim dolorē ſuū. Erubeſcebāt eni indicare ſibi cōcupiſcentiam ſuam volētes cōcubere cuz ea. Et obſeruabant quotidie ſollicitius videre eam. Dixitq; alter ad alteruz: Eamus do b
mum: quia hora prādij eſt. Et egreſſi receſſerunt a ſe. Cunq; reuertiſſent: venerunt in vnum et ſci c
ſcitantes ab inuicem cauſam confeſſi ſunt concupiſcentiam ſuā. Et tunc in cōmune ſtatuerunt tē d
pus quando eam poſſint inuenire ſolā. Factum e
eſt autez cum obſeruarent diem aptum: ingreſſa eſt aliquādo ſicut heri ⁊ nudiuſtertius cum duabus ſolis puellis: voluitq; lauari i pomerio. Eſtꝰ
quippe erat: et non erat ibi quiſq̄ preter duos f
ſenes abſconditos: et contemplantes eaz. Dixit g
ergo puellis: Afferte mihi oleum et ſmigmata: h
et oſtia pomerij claudite vt lauer. Et fecerunt ſi i k
cut ꝑceperat. Clauſeruntq; oſtia pomerij: ⁊ egreſ
ſe ſunt per poſticum vt afferrent que iuſſerat. Ne
C ſciebatq; ſenes intus eſſe abſconditos. Cum au l
tem eſſent egreſſe puelle: ſurrexerunt duo ſenes: et accurrerunt ad eam et dixerunt: Ecce oſtia pomerij clauſa ſunt: ⁊ nemo nos videt ⁊ in concupiſcētia tui ſumus. Quobrem aſſentire nobis ⁊ cōmiſcere nobiſcum. Quod ſi nolueris: dicemus teſtimonium contra te ꝙ fuerit tecum iuuenis: et ob
a ſ timore mortis: humanū quippe eſt mortē timere vel opprobrij vel ignominie quā ille minabantur.
hāc cauſā emiſeris puellas a te. Ingemuit ſuſan m
na et ait: Anguſtie ſunt mihi vndiq;. Si eni hoc n o
a ſ pctm̄ quotiēs peccamꝰ morimur: ꝗtiēs benefacimus viuimus.
egero mors mihi ē: ſi āt nō egero n̄ effugiā manꝰ p q
a ſ in greco nō habet̄ melius ſed bonū eligāter ne ex comparatione peccatum videatur dicere bonum.
vr̄as. Sed meliꝰ eſt mihi abſq; ope incidere i ma r †
a ſ cui oīa nuda.
nus vr̄as ꝙ̄ peccare i ꝯſpectu dn̄i. Et exclamauit s
a ſ nō aeris ꝑcuſſiōe ſ; pudicicie magnitudīe. b ſ ſ; nō voce magna.
voce mag̃ ſuſāna exclamauerāt āt ⁊ ſenes aduſus t
eā. Et cucurrit vnꝰ ⁊ apuit oſtiū pomerij. Cū ḡ au v
diſſēt clamorē famuli domꝰ i pomerio: irruerūt ꝑ poſticū vt viderēt ꝗdnā eēt. Poſtq̄ āt ſenes locu x

tur frixi in igne ꝑ regem babylonis. duo aūt ſenes qui tētauerunt ſuſannā fuerunt lapidati: vt dicit h glosa. Itē fuerūt lapidati a populo non a rege. Dicendum ꝙ pena mortis q̄cunq; aliquando ſignificat̄ per ignem i ſcriptura: ⁊ ideo eorum lapidatio poteſt vocari frixio in igne. Item ſciendū ꝙ de licentia regis babylonis pena debita iudicabat̄ per iudeos ſ̄m legem moyſi: quia iudices regis legem iudeorū ignorabant: ſed executionē mortis non poterāt inferre niſi ex ſpeciali mandato regis ⁊ auctoritate. ⁊ ideo ꝙ populꝰ eos lapidauit fuit de p̄cepto regis: ꝓpter quod rex fecit principaliter ⁊ auctoritatiue: populus autē executiue. Cetera patēt.
a Cum autem populus reuertiſſet ⁊c̄. Hic ponitur tentationis ortus q̄ orta eſt in iſtis ſenibꝰ: ſicut cōmuniter oritur tentatio carnis i alijs hominibꝰ. Primo ex impudico aſpectu. q; dicit̄ vt videbāt eaz quotidie. Secūdo ex inordinato affectu cum ſubdit̄: Et exarſerunt. Et ꝯſequenter excecato intellectu. cum dicit̄: Et auerterūt ſenſū ſuū ⁊c̄. q; inordinata affectio excecat oculū ratiōis. Et ꝯſequēter ex nephario conatu ad implendū ꝓpoſitum. cum dicit̄: Dixit alter ad alterum ⁊c̄. Dicit igit̄ primo ſic: Cum autez populus reuertiſſet per meridiē ingrediebat̄ ſuſāna ⁊ deambulabat in pomerio ⁊c̄. Suſanna eni erat verecunda ⁊ p̄ſente frequentia populi ſtabat clauſa cum puellis ſuis intra domū. Sed cum populus exiſſet ⁊ ſenes aliquātulū remanerēt ad conferēdum i ſimul deauditis in iudicio. tunc ſuſanna exibat camerā ⁊ itrabat hortum cauſa recreatiōis ⁊ lauationis: nec cauebat tantū a ſenibus ꝓpter etatem et ſanctitatis apparentiam in eis quātum cauebat ab alijs. Cetera patent ex dictis vſq; ibi:
b Dixitq; alter ad alterū eamus domū ⁊c̄. hoc fecerunt q; quilibet volebat ſe expedire de alio vt poſſet ſolꝰ reuerti ad loquendum cum ſuſanna ⁊ ad decipiēdum eam. Sequitur:
c Cunq; reuertiſſent. ꝓpe domuz ioachim per diuerſas tamen vias. Venerūt i vnū ⁊c̄. Sequitur: d Et tūc i cōmune ſtatuerūt tp̄s ⁊c̄. q; firmati fuerūt in ſuo malo ꝓpoſito.
e Factū ē aūt. Hic ꝯn̄ter ponit̄ tentatiōis modus: vbi ponunt̄ iſta ꝑ ordinē. Primuz eſt fraudulentia ⁊ inſidiatio in hoc ꝙ obſeruauerūt tēpus aptū. ſ. poſt populi diſceſſū et locum cōgruū. ſ. pomeriū vel hortū. ⁊ hoc eſt qđ dr̄ hic: Factū eſt autē cum obſeruarent diem aptum ⁊c̄. modus loquēdi ē ad ſignificandū frequētiam faciēdi aliꝗd: q; ſuſanna frequēter illum hortum itrabat. Sequitur: f Et nō erat ibi ꝗſq̄ p̄ter duos ſenes abſcōditos ⁊ ꝯtēplantes eaz. ex ardore deſiderij. g Dixit ergo puellis: Afferte mihi oleum. h oleū accipit̄ ꝓ lachryma arborum aromaticaꝝ qua vtunt̄ in terra illa ꝯtra eſtū. h Et ſmigmata. ſ̄m Hiero. ſmigma ē aq̄ de hordeo ⁊ palea facta ad lauandū faciē et refrigeranduz.
i Et oſtia pomerij claudite. ꝓpter ſecuritatē ne aliꝗs poſſet venire ad eā. k Vt lauer: ex illis. ſ. q̄ debebāt apportare puelle p̄dicte: ⁊ forte erat ibi irriguū fontis vel aliꝗd aliud. Sequit̄: l Cū aūt egreſſe eēnt puelle ⁊c̄. Hic ponit̄ ſcđm qđ fuit in iſta tētatiōe. ſ. maligna ſuggeſtio. Primo ſuſānaz aſſecurādo ad ꝑpeterandū rē illicitā. cū dr̄: Ecce oſtia pomerij clauſa ſūt: ⁊ nemo ⁊c̄. Scđo ei mortē minando niſi ꝯſentiat. cū ſubdit̄: Quod ſi nolueris dicemꝰ ꝯ te teſtimoniū ⁊c̄. Tertiū qđ in hac tētatione ponit̄ ē ſuſanne virtuoſa electio: q; magis elegit mori ꝙ̄ dei mandatū p̄tergredi. ⁊ hoc ē qđ dr̄ hic:
m Ingemuit ſuſāna. ex dolore cordis ꝓpter ꝑiculū iminēs.
n Anguſtie ſūt mihi vndiq;. anguſtioſū ē mori: ⁊ anguſtioſum ē dignū morte fieri. ꝓpt̄ hoc ſequit̄: o Si eni h̄ ege. p Mors mihi ē. ſ. de qđ ꝑſuadetis legē dei trāſgrediēdo: q; i lege moyſi p̄cipit̄ adultera lapidari. q Si autez nō egero nō effugiā manꝰ vr̄as. mortē incurrendo l; indebitā: r Sz melius ē mihi abſq; ope incidere in manꝰ hoim ⁊c̄. q; puniri nō eſt malū ſimpliciter: q; ē malum pene: ſ; fieri pena dignū ē ſimpliciter malū: q; hoc ē malū culpe. s Et exclamauit voce magna ſuſāna. ne forte ſenes ex vehemētia cōcupiſcentie qua erāt inflāmati in ipam irruerent ⁊ ipaz l; inuitā impudice tāgerēt. t Exclamauerunt aūt ⁊ ſenes. Hic ꝯn̄r ponit̄ ſuſāne maligna accuſatio. et diuidit̄ in duas ꝑtes. q; p̄mo accuſat̄ extra iudiciū. ſcđo in iudicio. ibi: Et facta ē dies. In p̄ma dr̄ ſic: Exclamauerunt aūt ⁊ ſenes aduerſus eā vt notarēt eā reā coraz familia accurrēte ad clamorē ſuſāne: q; ſi tacerēt redderent ſe ſuſpectos. v Et cucurrit vnꝰ ⁊ aperuit oſtiū pomerij. ad ſimulandū ꝙ vir eiꝰ de q̄ falſo eā accuſabant exiſſet anteq̄ famuli veniſſent: q; ſi oſtium inuentū fuiſſet clauſum ⁊ tamē iuuenis non fuiſſet inuentꝰ: teſtimoniū eorū fuiſſet ſuſpectū. Seq̄t̄: x Poſtq̄ aūt locuti ſūt ſenes. accuſātes ſuſannā de crimine adulterij.

Erubuerūt

a Erubuerũt ſerui. q: dilige/
bãt ſuſãnã tãꝙ in domo eius
nutriti. cuiꝰ cauſa ſubditur:
b Quia nũꝙ dictꝰ fue. ſmo
huiuſcemodi de ſuſanna. in q̃
apparet bonitas eiꝰ nõ ſolũ in
vita ſ; etiã in fama. c Et fa
cta ẽ dies craſtina. Hic ꝯñter
ponit accuſatio ĩ iudicio: ⁊ di
uidit in tres ptes. q: pmo po
nit ſuſanne citatio. Scdo ac/
cuſantiũ iuratio. ibi: Cõſurgẽ
tes aũt. Tertio iuratoꝝ teſti/
ficatio. ibi: Et dixerũt pſbyte/
ri. In prima pte dicitur ſic:
d Cũꝙ veniſſet po. ⁊c̃. ſ. ad
locũ iudicij. e Venerunt ⁊
duo ⁊c̃. cõparẽdo in loco iudi
cij ad implendũ neq̃ciã ſuam.
f Et dixerunt coram oĩ pplo.
Mittite ad ſuſannaȝ ⁊c̃. et ſic
apparet ſuſanne ſolennis cita
tio. g Et venit cũ pa. q: nõ
poterat ſola ſufficere ire ad iu
diciũ. amici autem eius vene/
runt cum ea: ipſi compatiẽtes
propter ſanctitatẽ eius quaȝ
nouerant. Sequitur:
h At iniq̃ illi iuſſerũt vt diſ/
cooperiret: q: forte volebant
inducere populũ ad ſuſpican/
dũ male de ea ex rubore vultꝰ
eius: ſciebãt eni ipſam eſſe ve/
recundã. i Erat enim co/
operta. H põt intelligi duplici
ter. Uno mõ referẽdo ad pce/
ptum ſenũ q̃ iuſſerũt eã diſco/
operiri vt ſic reficerẽtur eius
aſpectu ex q̃ nõ poterant ſibi
copulari nephario actu. Alio
mõ põt ĩtelligi referẽdo ad ip
ſam ſuſannã ⁊ amicos eiꝰ qui
cooperuerãt eã: vt ſit ſenſus:
Erat eni coopta. ſ. amicoꝝ ſu/
oꝝ cõſilio. k Ut vel ſic ſa
tiarent decore eiꝰ. i. vt non vi/
dẽtes eiꝰ pulchritudinẽ minꝰ
inflãmarent de ea: ⁊ ſic nõ ac/
cuſarẽt eã crudeliter: q: amici
eiꝰ. ſ. ſuſanne ſciebãt cauſã ac
cuſatiõis p reuelatiõeȝ ſuſan/
ne. l Flebãt igit ſui ⁊ oẽs
q̃ nouerãt eã. ſ. ex pietate cog
noſcẽtes ĩnocentiã ſuſanne.
m Cõſurgẽtes auteȝ duo p̃.
Hic ponit accuſãtiũ iuratio.
ex q̃ habet argumẽtũ ꝙ ꝺ cri/
mine vnde aliq̃s debeat mori
nõ ẽ credendũ alicui ſimplici
vbo ſuo cuiuſcũꝙ auctoritа/
tis ⁊ ſanctitatis ſit. ⁊ h eſt qꝺ
dr hic: Cõſurgẽtes aũt duo p̃
ſbyteri q̃ erãt iudices ⁊ ſacer/
dotes populi. n Poſuerũt
manꝰ ſuas ſup caput eiꝰ. iſte
eni erat modus iurãdi ꝯ pſo/
nã ꝯdẽnandã ad mortẽ vt te/
ſtes in iurãdo ⁊ teſtimoniũ p
ferẽdo ponerent manꝰ ſup ca/
put eiꝰ: vt hr̃ Leuit. xxiiij.
o Que flẽs. q: videbat ꝙ cri/
minaliter agebãt cõtra eam.
p Suſpexit ĩ ce. q: aliunde
nõ paterat hr̃e auxiliũ. ⁊ pro/
priũ ẽ diuinitatis ſuccurrere ĩ
caſibꝰ deſperatis. q Et di
xerũt p̃. Hic ponit iuratoꝝ te/
ſtificatio. r Cũ deambula/
remus

a
b ti ſũt erubuerũt ſerui vehemẽter: quia nunꝙ
a ſ nedum factus.
dictũs fuerat ſermo huiuſcemodi de ſuſanna.
ſ de more.
c
d Et facta eſt dies craſtina. Cũꝙ veniſſet ppl̃s
e ad virũ eiꝰ ioachim: venert ⁊ duo p̃ſbyteri ple
ni iniq̃ cogitatiõe aduerſus ſuſannã: vt inter/
f ficerẽt eã. Et dixerũt coram populo: Mittite
ad ſuſãnã filiaȝ helchię vxorẽ ioachiȝ. Et ſtati
g miſerũt. Et venit cũ parẽtibꝰ ⁊ filijs: ⁊ vniuer
ſis cognatis ſuis. Porro ſuſãna erat delicata
a ſ pulchrior moribus.
h nimis ⁊ pũlchra ſpecie. At iniq̃ illi iuſſerunt vt
a ſ extrema linea amare non nihil eſt.
i
k diſcooperiret: erat eni cooperta vt vel ſic ſatiã/
ſ. i. viſu. ſ ppinqui.
l rent decore eiꝰ. Flebant igit ſui ⁊ oẽs q̃ noue
m rãt eã. Cõſurgẽtes aũt duo p̃ſbyteri in medio
n
o ppli: poſuert manꝰ ſuas ſup caput eiꝰ. Que flẽs
a ſ quaſi diceret: Ad te leuaui oculos meos q̃ habitas in celis.
p ſuſpẽxit ad celũ. Erat eni cor eiꝰ fiduciã habẽs
q
r ĩ dño. Et dixerũt p̃ſbyteri: Cũ deambularemꝰ
a ſ ne alius teſtis queratur.
ĩ pomerio ſõli: igreſſa ẽ hęc cũ duabꝰ puellis: ⁊ s
a ſ coniecturas innectunt.
clãuſit oſtia pomerij: ⁊ dimiſit a ſe puellaſ. Ve t
nitꝙ ad eã adoleſcẽſ q̃ erat abſcõditꝰ: ⁊ ꝯcubu
it cũ ea. Porro nos cũ eſſemꝰ in angulo pome v
rij vidẽtes iniq̃tatẽ cucurrimꝰ ad eos: et vidi/ x
a ſ quaſi qꝺ vidimus teſtamur.
mũs eos pariter cõmiſceri. Et illũ q̃dẽ nõ qui y
uimus cõphendere: q: fortior nobis erat: ⁊
apto oſtio exiliuit. Hanc aũt cũ apprehendiſſe z
mus iterrogauimꝰ quiſnã eẽt adoleſcẽs: ⁊ no
luit indicare nobis. Huiꝰ rei teſtes ſumus. Cre
a ſ omnis populus. b ſ a natura. c ſ ab officio.
didit eis mũltitudo q̃ſi ſenibũs ⁊ iũdicibꝰ po/ a
a ſ quaſi ream. b ſ cordis affectu cõfeſſione pura cõſcientia bona: hec eſt vox magna hoibus occulta: deo audita..
puli: ⁊ ꝯdẽnauerũt eãȝ ad mortẽ. Exclãmauit b
aũt voce magna ſuſanna: et dixit: † Deus ęter c
nę q̃ abſcõditoꝝ es cognitor: q̃ noſti oĩa añꝙ
ſ innocentẽ.
fiant: tu ſcis qm̃ falſum tulerũt cõtra me teſti
ſ tamen.
moniũ: ⁊ ecce morior cuȝ nihil horũ fecerim q̃
a ſ cuius aures in p̃ces iuſtoꝝ.
iſti malicioſe cõpoſuert adũſũ me. Exãudiuit d
aũt dñs vocẽ eiꝰ. † Cũꝙ duceret ad mortẽ ſuſci e
a ſ nõ dedit: q: iã in eo erat ſed pter etatis infirmitatẽ quieſcebat nec opa ſua demõſtrabat: ſ; occaſione data ſuſcitauit p ſãcta femĩa.
tãuit dñs ſpiritũ pueri iunioris cuius nomen
a ſ ſpũ ſuſcitato ⁊ ſuggerente. b ſ vix in ſcripturis ſctis vox peccatoris magna dicit.
daniel: et exclãmauit võce magna: Mundus f
g
a ſ quaſi non conſentio.
egõ ſum a ſanguĩe huiꝰ. Et cõuerſus oĩs ppl̃s
ſ quid ſibi vult.
ad eũ dixit: Quis eſt iſte ſermo quẽ tu locutꝰ
ſ indiſcreti.
es? Qui cum ſtaret ĩ medio eoꝝ ait: Sic fatui
filij iſrl̃: non iudicãtes neꝙ qꝺ verũ eſt cogno
ſ ergo.
ſcentes: condemnaſtis filiã iſrael † Reuertimi
ſ p̃ſbyteri.
ni ad iudiciũ: quia falſum teſtimonium locuti

remꝰ in pomerio ſoli. H dicunt
ne requirat alius teſtꝭ cũ eis.
Seq̃t: s Clauſit oſtiũ po/
merij ⁊ dimiſit a ſe puellas. H
dicunt in argumentũ ſui dicti.
qꝺ ſequit: t Venitꝙ ad eã
adoleſcẽs q̃ erat abſcõditus ⁊
ꝯcubuit cũ ea. quia aliter non
poterãt oſtẽdere ſuſannã mor/
te dignam: niſi allegarẽt factũ
turpe. p peccato eni volupta/
tis vel ꝯcupiſcẽtie non ſtatuit
aliqua pena ĩ lege. v Por
ro nos cũ eſſemꝰ in angulo po
merij. H dicũt ad colorationeȝ
dicti ſui: q: ſi fuiſſent in palã:
dictũ eoꝝ nõ habuiſſet aliquã
pbabilitatẽ. ſ. ꝙ ſuſanna vel/
let tale q̃d committere ipſis vi
dentibꝰ. x Cucurrimꝰ ⁊ vi
dimus ipſoſ pariter cõmiſceri.
q: de facto non credit teſtimo
nio alicuiꝰ niſi dicat ſe vidiſſe.
y Et illũ q̃dem nequiuimus
cõprehẽdere q: fortior nobis
erat: tanꝙ iuuenis exiſtens:
nos ãt ſenes. z Hãc aũt cũ
apprehendiſſemꝰ interrogaui/
mus q̃ſnã eẽt adoleſcens ⁊ no
luit indicare nobis. hoc auteȝ
dixerũt ne q̃reret ab eis quis
eſſet adoleſcens: ⁊ p h poſſent
dephendi. a Credidit. Hic
deſcribit ipſius ſuſãne iniuſta
cõdẽnatio q̃ oſtendit ex duo/
bus. ſ. ex populi ignorantia q̃
credidit ſenibꝰ pter etatem ⁊
auctoritatẽ eorũ abſꝙ diligen
ti examinatione: pter qꝺ de
h infra rephẽdunt a daniele:
vbi dicit: Sic fatui filij iſrael
⁊c̃. ex h habet argumẽtũ ꝙ p
nulla etate vel auctoritate ſeu
ſanctitate debent applicari te/
ſtes ĩ cauſa criminali: maxie ſi
ne diligẽti examĩatiõe. Scđo
oſtẽdit ꝯdemnatio iniuſta ex
ſuſanne ĩnocẽtia. cum dicitur:
b Exclamauit aũt ⁊c̃. ex cor/
dis affectu ⁊ cõſcientia pura. † 2. q. 1. c. deus. q. 5. c. epõ. c. cõſuluiſti. De pe. di. 2. c. 1. 26. q. 6. c. cognouimus. in fi.
c Deꝰ eter. q̃ ab. es cognitor.
q: ipſe ſolus nouit ſecreta cor/
diũ. diuina ei ſcientia eternita
te mẽſurat. ideo ita cognoſcit
futura ſicut p̃ſentia. d Ex/
audiuit. Hic ponit ſuſãne dig
na liberatio. ⁊ diuiditur in q̃t/
tuor ptes. q: primo ponit da/
nielis appellatio a ſnĩa iniq̃. ſe † 2. q. 7. ſe. Ite cuȝ balaam. v. daniel.
cũdo teſtiũ diligens examina/
tio. ibi: Reuerſus eſt ppl̃s. ter/
tio ipſoꝝ ꝯdẽnatio. ibi: Excla/
mauit itaꝙ. q̃rto p predictis
grãxactio. ibi: Helchias aũt.
In p̃ma pte dicit ſic: Exaudi/
uit aũt dñs vocem eius. i. cum
affectu audiuit. e Cũꝙ du
ceret ad morteȝ ſu. dominꝰ ⁊c̃.
ex quo patet ꝙ daniel hoc nõ
fecit ex humana induſtria: ſed
ex diuino inſtinctu. f Et ex/
clamauit voce magna: vt poſ/
ſet ab omnibus audiri:
g Mundus ſum a ſanguine
huius. hoc eſt dictum. non aſ/
ſentio huic ſentẽtie ſed magis † Pro. 19.
ab eo appello tãꝙ ab iniqua:
vt patet p verba ſequentia.
Reuerſus

a Reuerſus ē ḡ po. ad locū.ſ.iudicij.
F b Et dixerūt ei ſenes.nō illi duo qui
accuſabāt ſuſānā: ſ; alij ſenes populi
iſrl̄. c Ueni ⁊ ſe.ī me.nr̄m. i loco iu
dicij. d Et indica nob: q̄liter poſſit
veritas apiri. e Quia ti.de. deus
ho.ſe.i.ſapiā; q̄ ſolet eſſe ī antiq̄s: vt
d̄r Job.xij. In antiq̄s ē ſapiā ⁊ ī mul/
†2.q.1.c.in primis i ꝟ. to tp̄e īuenit̄ prudētia. f Et dixit ad
Si eo pñte cos daniel: Sepate illos ⁊c̄.ne cōfin/
in glo.et.q gāt aliud mēdaciū ſil̄e p̄cedenti.ſequi
7.c.nō oēs tur: g Inueterate diez maloꝝ. Ex
3.q.9.c.ni/ h ptz ꝙ teſtes falſi ſūt increpādi ⁊ ter/
hilominus rēdi: vt ex hoc magis appareat eorum
in glo. i ꝟ. fraudulētia. h Nūc vene. pec.tua
Simul. ⁊c̄.i.oſtēdēt̄ p penā tibi a deo inferen
dā.ſequit̄: i Dicēte dn̄o.īnocentez
⁊c̄. h d̄r Deutero.xxvij. k Nūc ḡ ſi
vidiſti eā dic q̄ ſub arbore. Ex hoc ptz
ꝙ teſtes ſūt īterrogādi de circūſtātijs
q: p h apprehēdit̄ eoꝝ falſitas ⁊ ꝯtra
dictio. l Uideris eos col.ſibi.curi/
aliter loquit̄ ſicut hō caſt⁹ ⁊ verecūd⁹:
nō ſicut ſenes īpudici q̄ dixerāt: Uidi
mus eos pariter cōmiſceri. m Qui
ait: ſub cyno.nomē ē arboris ⁊ ē idez
ꝙ lentiſc⁹ arbor humilis cui⁹ ſucc⁹ fo/
lioꝝ ꝯſolidat labia: vt dicit h gloſa.
n Dixit aūt da. Recte mētit⁹ es in ca
put tuū.i. ad dānationē capitis tui q̄
ex h ſequit̄: o Ecce enī an.do. ⁊c̄.i.
iudex: quia iudices p̄pl̄i ⁊ ſacerdotes
aliqn̄ noīant̄ angeli: ſicut ptz Mala/
chie.ij. Labia ſacerdotis cuſtodiunt
ſcientiā: ⁊ legē req̄rūt ex ore ei⁹.ange/
lus enī dn̄i exercituū eſt. Ul' angel⁹ ve
re accipit̄ ibi p angelo ſuſanne q̄ dā/
nationē ſenum erga deū pcurauit.
G p Et amoto eo iuſ.ve.aliū.prius eū
amouit q̄ alt̄ veniret ne poſſet alteri
ſignificare q̄d diceret. q Et dixit ei.
Semē chanaā ⁊c̄. l; enī eſſet de tribu
iuda ſm̄ rem: tn̄ imitabat̄ mores cha/
naneoꝝ: increpat aūt ipm̄ daniel ſicut
p̄mū: ⁊ eadē cauſa: vt territ⁹ citi⁹ dep̄/
hēdat̄. r Species decepit te.i.pul/
chritudo ſuſāne. s Et cōcu. ſub.cor
tuū.i.mentē tuā auertit a rectitudine
rōnis ⁊ legis diuine. t Sic fa.filia
bus iſrl̄.eas p terrores decipiēdo.
v Et ille ti.lo.vobis. ꝯſentiēdo vob
in op⁹ nephariuz. x Sed filia iuda
nobilis.ſ.genere ⁊ morib⁹. y Non
ſuſtinuit iniq̄tatē vr̄am .vobis aſſenti
endo. z Nunc ḡ dic mihi ſub q̄ ar
bore appre.eos lo. ſibi. curialit̄ loquē
do de actu carnali vt iā dictum eſt.
a Qui ait: Sub prino.nomē ē arbo/
ris: nec ē arbor eadem cū lentiſco: vt
dicūt aliqui ⁊ male. q: tūc nō eēt diſ/
cordia in teſtimonio eoꝝ: cui⁹ ꝯtrariū
exprimit̄ in lr̄a: aliter non eſſent cōui/
cti ſicut teſtes falſi: ⁊ ideo dicenduz ꝙ
prinus idem ē qđ pinus vt dicit̄ in li/
bro đ ꝓprietatibus rerum. b Dixit
aūt daniel: Recte mētit⁹ es ⁊ tu in ca
put ⁊c̄.eodē modo exponit̄ ſicut pri⁹.
c Ut ſecet te medium .ſeparando ſcz
animā a corpore p mortē: quia nō fue/
rūt interfecti gladio: vt ſupra dictū ē.
d Exclamauit itaq; omnis cetus: q:
videbat cōtradictionē eorum. e Et
cōſurrexerunt aduerſus duos p̄ſbyte/
ros.faciēdo eis ſm̄ legē talionis ſcri/
ptam in lege moyſi. f Et interfece
rūt eos.i.ſicut dignos morte regi tra/
diderunt q̄ habebat altam iuſticiaz: ⁊
ip̄e fecit eos cōburi ſm̄ modū illi⁹ ter/
te: vt d̄r

a ſūt adūſus eā. Reuerſus ē ḡ p̄pl's cū
ſ danieli.
b c feſtinatiōe. Et dixer̄t ei ſenes: Ue/
d ni ⁊ ſede ī medio nr̄m et indica no/
a ſ ſi non eratē.
e bis: q: tibi dedit de⁹ honorē ſene/
a ſ ne mendaciū ſimul cōfingāt.
f ctutis † Et dixit ad eos daniel: Se
parate illoſ abinuicē pcul: ⁊ dijudi
cabo eos: cū ḡ diuiſi eēnt alt̄ ab al
tero: vocauit vnū đ eis: et dixit ad
g h eū: Inueterate diez maloꝝ: nūc ve
nerūt pctā tua q̄ opabar̄ pri⁹: iudi
cās iudicia iiuſta: inocētes opp̄mēſ
i ⁊ dimittēs noxios dicēte dn̄o: † In
k nocētē ⁊ iuſtū n̄ īterficies. Nūc ḡ ſi
l vidiſti eā: dic q̄ ſub arbore videris
m eos colloquētes ſibi. Qui ait: Sub
ſ Ilice latine ⁊ forte hebraice a cyno ſciſſior a prino qđ latini lētiſcū dicunt ſectio vel erratio qđ ſi nō pōt hoꝝ etymologia apđ eos iueniri cogimur hebreis cō ſentire q̄ hāc picopen grecā tm̄ eē cōrēdūt: lentiſc⁹ ē arbor humilis cuius folioruz ſuccus ſciſſuras labio rum vel manuū ſolidat.
n cyno Dixit āt daniel: Recte mētit⁹
o es ī caput tuū. Ecce enī angel⁹ dn̄i
accepta ſn̄ia ab eo: ſcidet te mediū.
p q Et amoto eo iuſſit venire aliū: ⁊ di
ſ ſicut mētiris. ſ pulchritudo.
r xit ei: Semē chanaā et n̄ iuda ſpēs
s decepit te: ⁊ ꝯcupiſcētia ſubūtit cor
ſ alijs.
t v tuū. Sic faciebat̄ filiab⁹ iſrl̄: ⁊ ille ti
x mētes loquebant̄ vobis. Sed filia
a ſ chriſti qui de iuda.
y iudā nō ſuſtinuit iniq̄tatē veſtraz.
z Nūc ḡ dic mihi ſb q̄ arbore ꝯp̄hēde
a ris eos loq̄ntes ſibi: Qui ait: Sub
b prino. Dixit autez ei daniel: Recte
a ſ in damnationē capitis tui.
mētit⁹ es ⁊ tu in caput tuū. Manet
c enī angel⁹ dei gladiuz hn̄s vt ſecet
ſ ambos.
d te mediū: ⁊ īterficiat vos. Exclama
uit itaq; oīs cet⁹ voce magna: ⁊ bn̄
dixerūt deū q̄ ſaluat ſperātes in ſe.
e Et ꝯſurrexer̄t adūſus duos p̄ſbyte/
ros. Conuicerat enī eos daniel ex
ore ſuo falſū dixiſſe teſtimoniū. Fe/
cerūtq; eis ſic̄ male egerāt adūſus
f ꝓximā vt facerēt ſm̄ legē moyſi: et
a ſ iterficiēdos tradider̄t babylonio regi: aliodn̄ nō ſtabit qđ dictū ē iſtos aicham fuiſſe ⁊ ſedechiam ſm̄ hieremiā: ſic ⁊ iudei dn̄z occiderūt clamādo: Crucifi/ ge Crucifige eum.
īterfecerūt eos. Et ſaluat⁹ ē ſāguis
īnoxi⁹ ī die illa. Helchias āt et vxor g
ei⁹ laudauer̄t deū p filia ſua ſuſāna
cū ioakim marito ei⁹: ⁊ cognat̄ oī/
ſ nō quia liberata hoc enim parum ē: nec a pfectis laudabile.
b⁹: q: n̄ eſt iuēta ī ea res turpis. Da h i
niel aūt fact⁹ ē magn⁹ in conſpectu
p̄pl'i a die illa ⁊ deinceps.

te: vt dicitur Hieremie.xxix. vt ſu/
pra allegatū eſt eodē ca. Ul' aliter:
interfecerūt: q: de voluntate regis
ſpeciali permiſſuz eſt iudeis vt eos
interficerent ſm̄ legem moyſi.et ſic
fuerūt lapidati: q̄ lapidatio pōt di
ci frictio in igne: vt ſupra dictū eſt.
g Helchias autez. Hic ꝯſequēter
ponit̄ gratiarūactio p liberatione
innocentis.⁊ hoc eſt qđ dicit̄: Hel
chias aūt ⁊ vxor eius laudauerūt
deum p filia ſua ⁊c̄.ſequitur:
h Quia non eſt inuenta in ea res
turpis.l; enī laudarēt deum de li/
beratione ſuſanne a morte: tamen
magis laudabāt eum de liberatiōe
ſue innocētie: quia innocētia eſt ma
ius bonum q̄ ſit corporalis vita.
i Daniel aūt factus ē magnus ⁊c̄. †Ep.x
q: ex hoc facto intonuit populo ꝙ
ſpūs erat in illo ⁊ zelus legis diui/
ne. Patet etiaz ex h ſollicitudo ei⁹
circa populū: quia l; eēt ī domo re
gis: tn̄ ſollicit⁹ erat de his q̄ fiebāt
apud filios iſrl̄. Ca. XIII

Moraliter.

a† Erat vir habi/
tans ī babylone. Caplm̄ iſtud ⁊ ſe
quēs nō ſūt đ canone: ſ; q: n̄ faciūt
librū p ſe diſtinctū: iđo nō expecto
ponere eoꝝ moralitatē cū moralita
te libroꝝ q̄ nō ſūt đ canone: q̄ꝝ mo
ralitatē ītēdo ponere ī opis hui⁹ fi
ne. Hic āt iſtoꝝ duoꝝ caploꝝ mora
litatē ītēdo ponere ſat' breuē. In h
aūt caplo ipi⁹ ſuſanne falſa ponit̄
accuſatio. Et ī caſu ſil'i accuſatio h;
aliquā ꝟitat̄ apparētiā ex duob⁹.
p̄mū ē nobilitas generis q̄ dat ali/
qn̄ audaciā male agēdi. ſcđm ē ve/
nuſtas corpis q̄ alios allicit ad cō/
cupiſcētiā mulieꝝ. ⁊ difficile cuſto/
dit̄ qđ a plurib⁹ īpugnat̄. ſ; p̄mu;
excludit̄ qn̄ cū nobilitate gener̄ cō
currit nobilitas ꝟtut̄: ⁊ ſic ꝯtigit ī
ſuſāna: q: fuit đ tribu regia.ſ.đ tri/
bu iuda.ſic̄ d̄r infra. x† Sz n̄ filia
iuda ſuſtinuit iniq̄.vr̄az.fuit etiam
nobilis morib⁹.iđ d̄r đ ea: † Pa/
rētes enī illi⁹ cū ⁊c̄. Scđm āt exclu/
dit̄ qn̄ dei timore venuſtas corpis
roborat̄ ſic̄ fuit ī ſuſāna.de qua d̄r:
† Pulchrā nimis ⁊c̄. intn̄ ꝙ ma/
gis voluit īcurrere mortis iudiciū
q̄ offēdere deū ſuū.d. r† Mel' ē
mihi abſq; ope incidere ī man⁹ ve/
ſtras q̄ peccare ī ꝯſpectu domini.
Circa teſtes duo ſūt attendēda:
ſcz eorum conditio et examinatio.
Q̄tum ad primum obſeruandū eſt
ꝙ q̄tūcunq; ſint ſenes etate: iudi/
ces auctoritate: ſacerdotes officij ſā
ctitate ſicut cōtigit ī caſu ſuſāne: tn̄
non ē eis aſſentiēdū ſine debita ex/
aminatione aliter poſſet error mag
nus ꝯtingere: ſicut ꝯtigit in ſuſan/
ne cōdēnatione. Circa ſcđm ſcz ex/
aminationē teſtiū obſeruādum eſt
ꝙ ſeparentur ne inuicem falſū con
fingant: ſicut daniel fecit teſtes cō/
tra ſuſannā abinuicem ſeparari: et
ꝙ increpent̄ vl' terreant̄ vt ſic con/
cuſſi veritatē facilius recognoſcāt
et ꝙ interrogent̄ vt videatur ſi de/
uient: et ſic de falſitate reprehēſi iu
ſte puniantur vt liberet̄ innocēs:
et mali terreantur ſicut pceſſū fuit
in liberatione ſuſanne.

Et rex

a Et rex aſtya Ca. XIIII
ges appoſit⁹ ē ad pr̄es ſu
os: τ ſuſcepit cyr⁹ pſes re
gnū ei⁹. Erat āt daniel cōuiua re
gis: et honorat⁹ ſup oēs amicos
ei⁹. Erat q̄ȝ idolū apō babylōios b+
ſ. i. vetuſtas.
noīe bel τ impēdebāt̄ i eo p dies
ſingulos ſil̄e artabe duodecim: τ
oues q̄drag̃ita: viniq̄ȝ amphore c
ſex. Rex q̄ȝ colebat eū: τ ibat per d
ſingl̄os dies adorare euȝ. Porro e
daniel adorabat deū ſuuȝ. Dixit
q̄ȝ ei rex: Quare nō adoras bel?
Qui r̄ndēs ait ei: Quia nō colo f
idola manufacta ſ3 viuētē deū: q̄ g
creauit cel̄ū τ t̄rā: τ habet p̄tātez h
oīs carnis. Et dixit rex ad eum: i
Nōne videt̄ tibi eē bel viuēs de/
us? An nō vides quāta comedat
et bibat q̄tidie? Et ait daniel ar/ k
ridēs. Ne erres rex: Iſte ē eñi in/

Et rex aſtyages. Hic p̄nr hiſtoria belis Ca. XIIII
τ hiſtoria draconis ponit̄: τ diuidit̄ in duas ptes. q2
p̄mo tēpus q̄ hiſtoria accidit exprimit̄. τ ſcd̄o hiſtoria
deſcribit̄. ibi: Erat q̄ȝ idolū. Circa p̄mū aduertēdū q̄ aliq̄ui
dicūt iſtā ptē ptinere ad ca. xiij. ita q̄ notat̄ p h̄ tp̄s q̄ accidit
factū ſuſāne. ſ. q̄n mortu⁹ eſt aſtyages
rex τ cyr⁹ ei ſucceſſit: nō tñ ē intelligen
dū q̄ aſtyages regnauerit in babylo/
ne: q2 nūq̄ȝ: ímo fuit rex medoꝝ τ pſa/
rū: vt habet̄ i ſcholaſtica hiſtoria. ſed
q2 cyr⁹ multa bona fecit pp̄l̄o iſrl̄: ideo
ſm̄ iſtos h̄ notat̄ tēpus q̄ cyr⁹ accepit
aſtyagis regnū. Ad euidētiaȝ auteȝ
hui⁹ notandū q̄ ſicut ſcribit̄ i ſchola/
ſtica hiſtoria aſtyages vidit ī ſomnis
de genitalib⁹ ſue filie vitē ꝓcedere q̄
occupabat totā aſiā: τ reſpōſum ē ei a
ɔiectorib⁹ q̄ illa filiū pareret q̄ aſiā ſi
bi ſubiugaret τ aſtyagē debellaret: q̄
audito dedit filiā ſuā cuidaȝ plebeio
militi ne filius ex ea naſcēs nobilis τ
potēs fieret. fecit etiaȝ obſeruari tp̄s
part⁹ filie ſue τ puerū natuȝ fecit occi
di. Illi v̄o q̄b⁹ h̄ p̄ceptū ē horrētes fa
cin⁹ iſtud puerū viuū in nemore ꝓie/
cerūt: quē paſtor inueniēs ſecū porta
uit: nutriuit τ in filiū adoptauit: q̄ ad
ultus fact⁹: elect⁹ ē a paſtorib⁹ i regē
ſuū: τ delinquētes grauit̄ puniebat i/
tātū q̄ clamor venit ad regē aſtyagē:
q̄ accerſito iuuene q̄ſiuit q̄re talia fa/
ceret: et ille conſtāter r̄ndit q̄ poterat
cū eſſet ab eis elect⁹ in regē. aſtyages
aūt vultū iuuenis τ ei⁹ ɔſtantiā cōſi/
derans: cogitauit ipſuȝ eſſe de ſemine
regio τ nō filiū paſtoris: τ inq̄rēs dili
gēter inuenit veritatem q̄ ip̄e erat ne/
pos ſu⁹ quē occidi mādauerat: τ diui
na ꝟtute mutatus eſt anim⁹ eius τ iuuenem recepit in grāȝ:
credēs q̄ ſomnū ſuū fuiſſet impletū in regno p̄dicto pueroꝝ:
τ nepotē ſuū tradidit ad cuſtodiēdū τ nutriēdū cuidā de p̄n
cipib⁹: poſtea v̄o rebellātib⁹ perſis ɔtra aſtyagē miſſus ē ille
p̄nceps ɔ eos: τ recordat⁹ cuiuſdam iniurie quaȝ fecerat ſibi
aſtyages ſuaſit occulte perſis vt cyrū in regē ſibi eligēt: τ ipſe
ptē coꝝ adiuuaret ɔ aſtyagē: τ ſic factū eſt. Q̄d audiēs aſty/
ages ɔgregauit exercitū vt debellaret cyrum nepotē ſuū: ip̄e
tñ finaliter a cyro deuict⁹ eſt: cyrus tñ eū humane tractauit τ
ei regnū hircanoꝝ dimiſit. dario aūt filio aſtyagis regnū me/
dorum. ip̄e aūt regnum perſarū ſibi retinuit: ita tñ q̄ regnuȝ
aſtyagis τ darij ip̄is morientibus ad cyrum deueniret: τ id̄o
cyrus aſtyage mortuo ei ſucceſſit: vt hic d̄r. Sed q̄ dicūt aliq̄
q̄ tūc accidit hiſtoria Suſanne: vt dictū ē nō videt̄ eē veꝝ: q2
cyrus poſt darium regnauit annis. xxx. vt dicūt hiſtoriogra/
phi: τ tñ q̄n mortu⁹ ē adhuc erat fortis τ ꝓcedēs ad bellū: q2
pugnās ɔ maieſetas al̄s maſſuetas mortu⁹ eſt. Itē q̄n ſucceſ/
ſit aſtyagi iā ad min⁹ erat. xxv. ānoꝝ vel circiter: q2 iā añ ip̄m
in bello deuicerat: vt dictū ē. τ ſic nō videt̄ q̄ cyr⁹ añ mortem
darij ſuccederet aſtyagi p decē ānos vel circa. Q̄n aūt dari⁹
mortu⁹ eſt daniel iā erat. lxxx. ānoꝝ ſm̄ latinos. ſm̄ hebreos
ſeptuagintatriū: q2 a tp̄e q̄ fuerat trāſmigratio ī babylonē iā
trāſierant. lxx. āni captiuitat̄ babylonice ſm̄ latinos: ſm̄ he/
breos aūt. lij. anni. Itē vndecim de regno ſedechie añ captiui
tatē dictā τ poſt trāſmigrationē danielis ī babylonē: τ dani/
el q̄n duct⁹ ē in babylonē ꝓbabile eſt q̄ eēt. x. annoꝝ vel cir/
citer ad minus: q̄ ſimul ſūt āni. lxxiij. τ ſic nō poteſt dici q̄ da
niel eēt iuuenis illo tp̄e q̄ aſtyages mortu⁹ ē: ǵ nō fuit tūc hi/
ſtoria ſuſanne: q2 tūc iuuenis erat: vt d̄r in l̄ra: Suſcitauit de/
us ſpiritū iunioris cui nomē daniel τc̄. Itē in l̄ra d̄r q̄ dani
el a die illa τ deinceps fact⁹ ē magn⁹ coraȝ oī pp̄l̄o: τ ſic ptȝ q̄
erat iuuenis etate: q2 a iuuētute ſua fuit not⁹ i ſapiā. vt patet
j. ca. Dañ. τ ideo nō valet ſolutio aliquoꝝ dicētiū q̄ daniel h̄
dicit̄ iuuenis nō ſimpliciter: q2 iam erat magne etatis: ſ3 d̄r iu
uenis reſpectu ſenū q̄ accuſauerāt ſuſannā: q2 iam erat dani/
el. lxxx. ānoꝝ: vt ptȝ ex p̄dictis. Senes aūt illi nō videt̄ tunc
fuiſſe maioris etatis cū adhuc ī eis vigeret tāta cōcupiſcētia
carnalis: q2 iā añ p m̄ltos ānos dixerat dauid de vita hoīs.
ſi aūt i potentatib⁹. lxxx. āni τ ampli⁹ eoꝝ labor τ dolor. Sic
igit̄ ptȝ q̄ hiſtoria ſuſanne nō accidit tp̄e quo cyrus ſucceſſit.

aſtyagi. τ ideo dicendū ē q̄ p mortē aſtyagis q̄ hic notat̄ cum
d̄r: At rex aſtyages. deſignat̄ tp̄s hiſtorie ſequētis q̄ facta ē ſb
balthaſar vel euilmerodach pr̄e ſuo: ſm̄ q̄ d̄r ī ſcholaſtica hi/
ſtoria. τ id̄o ē p̄ncipiū. xiiij. ca. libri Danielis. Tūc aūt daniel
erat ꝓuecte etatis τ amic⁹ regis babylonis ꝓpt̄ ſapiētiā ſuam A
frequēter oſtenſā: vt ptȝ ex dictis i li/
bro Daniel: nec adhuc erat deſtructū
illō regnū babylonis p cyrū τ dariū:
ꝓpt̄ qd̄ h̄ hiſtoria pōit̄ int̄ ſcp̄turas ñ
canonicas p⁹ hiſtoriā ſuſāne: τ añ hi/
ſtoriā Iudith q̄ ɔtigit poſt deſtructio
nē babylonis. b Erat q̄ȝ τc̄. Hic de/
ſcribit̄ hiſtoria belis τ draconis: in q̄
oſtēdit̄ daniel extirpator idolatrie ſic
i facto ſuſāne oſtēſus ē pſecutor luxu/
rie. τ diuidit̄ in duas ptes. quia p̄mo
oſtēdit̄ danielis audacia ad aggredi/
endū ardua ex fidei ʒelo. Scd̄o ei⁹ cō/
ſtātia ad ſuſtinendū aduerſa i mortis
periculo. ibi: Q̄d cuȝ audiſſent baby
lonij. Prima adhuc i duas. q2 primo
oſtēdit̄ audacia danielis obligādo ſe
ad talionē mortis i belis deſtructiōe.
Scd̄o ingerēdo ſe piculo intoxicatio/
nis i draconis iterfectiōe. ibi: Et erat
draco. Circa p̄mū q̄ttuor tangūt̄. ſ. er/
roris accuſatio. Scd̄o erroris accuſa/
ti diſquiſitio. ibi: Et irat⁹ rex. Tertio
diſquiſiti inuētio. ibi: Occidit ǵ illos.
Circa p̄mū ɔſiderādū q̄ idola habue
rūt ortū a tp̄e Nini reg̃ aſſirioꝝ: qui
mortuo pr̄e ſuo belo noīe fecit imagi/
nē pr̄is ad ſui cōſolationē: τ ei defere/
bat tantū honorē τ reuerētiā q̄ cōfu/
gientibus ad ip̄am parcebat τ ex hoc
hoīes ceperūt diuinū honorē impēde
re illi imagini. Ad hui⁹ aūt ſilitudinē B
in diuerſis loc̄ fecerūt imagines ami
corū ſuoꝝ mortuoꝝ τ eis impēdebāt honores: τ ſicut idola fa/
bricata ſūt ad exemplū idoli beli p̄dicti: ita etiā ex eo nomina/
ta ſūt: q2 primū idolū vocatū eſt belus: ſicut vocabat̄ ille ꝓ q̄
factū ē idolū. Alij ɔſimiliter noīauerunt: q2 aliq̄ vocauerunt
idolū ſuū bel: aliq̄ beel: aliq̄ beelʒebub: τ aliq̄ baal: apd̄ baby
lonios aūt vocabat̄ bel. τ h̄ ē qd̄ d̄r hic: Erat q̄ȝ idolū apd̄ ba
bylonios nomīe bel τ i pen. in eo p di. ſin. ſil̄e artabe. xij. Simi
la ē farina delicatiſſima. Artaba eſt gen⁹ mēſure ɔtinēs tres
modios: ſed cuius quātitatis ſit modius hic acceptus nō ha/
bet̄ p certitudinē: quia quātitas modij variat̄ ſm̄ diuerſas ci/
uitates τ terras: ſed poſſum⁹ hic aliquid cōiecturare p litterā
ſequentē. ille enī. xij. artabe continebāt. xxxvj. modios farine
τ tātū faciebāt de pane quātū ſufficiebat ſacerdotib⁹ belis et
familie eoꝝ q̄ dicunt̄ fuiſſe. lxx. infra codē ca. c Viniq̄ȝ am
phore ſex. amphora eſt vas quadratuȝ habēs duas anſas ad
modū auriū: vt dixit Iſido. xvj. etymol. Amphora autē cōti/
net apud grecos pedē quadratuȝ de vino: τ tunc non accipit̄
ſolum ꝓ vaſe in generali: ſed etiā ꝓ certa menſura: quātū aūt
amphora teneat apud babylonios de q̄bus eſt hic ſermo non
habet̄ p certitudinē in l̄ra: ſed ſolū p ɔiecturā ſm̄ ſufficiētiam
pſonarum quibus miniſtrabat̄ illud vinum: ſicut dictū eſt de
farina. d Rex quoq̄ȝ colebat eū τc̄. credēs aliq̄d diuinum
eſſe in eo ex tāta comeſtione. oēs enī gētes ſemp eſtimauerunt
deū eē aliq̄d magnū ſupra hoīem. τ ideo oīa mirabilia excedē/
tia virtutē humanā vel ſm̄ rem vel ſm̄ opinionem colebāt vt
deos. e Porro daniel adorabat deū ſuū. i. deū celi q̄ lȝ ſit
deus omniū p creationē: dicit̄ tñ de⁹ danielis ſpecialiter p cul
tum ſpecialē. ſequit̄: f Nō colo ido. manufacta. q2 i talibus
nihil pōt eſſe diuinitatis: cū ſunt infra hoīeȝ ſicut q̄daȝ opera
humana. g Sed viuentē deū τc̄. q2 ip̄e eſt formaliter vita:
cum deus ſit ſuum intelligere qd̄ eſt nobiliſſimū viuere: vt ha/
bet̄. xij. metaphyſice. Eſt etiā de⁹ vita effectiue cauſans i alijs
vitā τ motū: vt d̄r Act̄. xvij. In ip̄o viuimus mouemur et ſu/
mus. h Et habet p̄tātez oīs carnis: q2 pōt oīa ad nihilum
redigere ſicut d̄ nihilo creauit oīa. i Et dixit rex ad eū: Nō/
ne videt̄ tibi bel eſſe de⁹ viuēs τc̄. argumentū autem ſumit q̄
viuat ex comeſtione: q2 nihil carens vita comedit cū ſit actus
vegetatiue aīe. k Et ait daniel τc̄. itrinſec⁹ lute⁹ ē τc̄. τ p
cōſequēs nō habēs vitā nec viſcera nec hmōi mēbra cibū reci/
piētia. τ ſic patȝ primum. ſ. erroris accuſatio p danielem.

Et iratus

a Et iratus rex. Hic ꝯñter ponit̃ erro
ris accuſati diſquiſitio. et hoc ẽ qđ đr:
Et iratꝰ rex ⁊c̃. ratio fuit q2 ille expenſe
fiebãt de burſa regis et alia neceſſaria
ſacerdotũ dabant̃ a cõmunitate ꝑpli: ⁊
ſic erãt ĩ grauamen regni. H̃ enĩ fuit ob
ſeruatũ apud oẽs gentes quaſi de iure
gentiũ: ꝙ ſacerdotes vacantes diuino
cultui recipiebant neceſſaria a cõitate
ꝑpli: vel ab illo q̇ ꝑerat cõitati. vnde đr
Geñ. xlvij. ꝙ ſacerdotes egypti nõ ſũt
cõpulſi vẽdere poſſeſſiões ſuas tꝑe fa
mis: q2 eis victualia ꝑbebãtur ex hor
reis publicis. Qđ ſequit̃ ptz ĩ lr̃a vſq3
ibi: b Tu rex pone eſcas ſuꝑ ⁊c̃. i. tẽ
pera aqua ſm modũ illiꝰ terre in q̃ ꝓpt
vini fortitudinẽ nõ bibit̃ ſine aq̃ mixti
one. c Et clau. oſtiũ ⁊c̃. hic enĩ erat
modus ſigillãdi antiq̇tꝰ. vt habet̃ Hes
ter. viij. et in ãnulo iſto erat imago re
gis ſculpta. ſequit̃: d Cõtẽnebãt ãt.
H̃ ẽ ꝓ nihilo habebãt facere talem obli
gationẽ. ⁊ cauſa ſubdit̃: e Quia fe.
C ⁊c̃. ad quẽ veniebãt ꝑ viã ſubterraneã
de domibꝰ in quibꝰ manebãt extra tem
plum qđ de leui poterat fieri in ciuita
te babylonica q̃ non erat habitata niſi
valde diffuſe: quia vt dictum eſt ſupra
Dañ. iiij. ciuitas babylonica tenebat
octo leucas in quadrũ. ita ꝙ intra ciui
tatem erãt agri vinee ⁊ ſilũa: in q̇bꝰ cre
ſcebãt terrenaſcẽtia de q̇bus poterant
hoĩes diu viuere obſidionis tꝑe.
f Factũ ẽ igit̃. Hic ponit̃ inq̇ſiti erro
ris inuẽtio. quia: g Poſtq̃3 egreſſi
ſũt. ſ. ſacerdotes de tẽplo. h Prece
pit daniel pueris ſuis. i. ſeruis. i Et
attulerũt cinerẽ ⁊ cribrauit ꝑ totũ tem
plum coram rege. ad hoc vt videret rex
manifeſte ꝙ nulla veſtigia erãt ibi qñ
exiuit de templo: ⁊ ſignatu3 eſt oſtiũ vt
deꝑhenderent̃ ſacerdotes ꝑ viam aliã
intraſſe: quod patet in lr̃a vſq3 ibi:
k Statimq3 cũ aperuiſſet oſtiũ intui
tus rex menſã: ad videndum ſi cibaria
erant comeſta. l Exclamauit voce
magna. ad laudandũ deum ſuum.
D m Magnus eſt bel. in ꝟtute q̇ tanta
comediſti. vidit enĩ menſa3 vacuam ꝙ
totũ comediſſet. n Et non ẽ apud te
dolus quiſq̃3. i. illa fraudulentia qua3
daniel affirmabat. o Et riſit daniel.
ex regis ſimplicitate. p Et tenuit re
gem ne ingrederet̃ ĩtro. donec vidiſſet
veſtigia illorũ qui de nocte ĩtrabãt ad
comedendũ ea que erant poſita ſuper
menſam. ꝓpter qđ ſequit̃: q Et di
xit. ſ. daniel regi. r Ecce pauimẽtũ
aĩaduerte cuius veſtigia ſũt hec ⁊c̃. ve
ſtigia infantiũ a veſtigijs virorũ diſtin
xit ꝑ quãtitatẽ pedis que minor ẽ ĩ pu
eris q̃3 in viris. veſtigia aũt mulierum
diſtinxit a veſtigijs virorũ ꝑ figurã: q2
mulieres habẽt calciamẽta alteriꝰ figu
re q̃3 viri in terra illa. s Et iratus ẽ
rex. quia ꝑ euidẽs ſignũ cognouit. ſ. fal
ſitatẽ ſacerdotum. t Tunc apprehen
dit rex ſacerdotes ⁊c̃. tanq̃3 cõuictos.
v Et oſtenderũt ei abſcondita oſtiola
q2 fuerunt poſiti in q̃ſtionibꝰ ⁊ tormen
tis ad talia reuelandũ. x Occidit er
go illos. Hic ꝯſequẽter ponit̃ erroris ĩ
uenti extirpatio ꝑ mortem ſacerdotũ et
E deſtructionẽ idoli ⁊ templi. et hoc ẽ qđ
dicitur hic: Occidit ergo illos rex. i. oc
cidi fecit. y Et tradidit bel in pote.
danielis. ad faciendũ quicq̇d vellet.
z Qui ſubuer. eũ. idolũ cõminuẽdo.
Et tẽplũ

trinſecꝰ luteꝰ forinſecꝰ ereꝰ: neq3
a comedit aliqñ. Et iratꝰ rex voca
uit ſacerdotes eiꝰ: ⁊ ait eis: Niſi
dixerit mihi q̇s ẽ q̇ comedat ipẽ
ſas has moriemini. Si ãt oſtẽde
rit qm̃ bel comedat h̃ moriet̃ da
niel: q2 blaſphemauit ĩ bel. Et di
xit daniel regi: Fiat iuxta verbũ
tuũ. Erãt aũt ſacerdotes bel. lxx.
except vxoribꝰ et ꝑuulis ⁊ filijs.
Et venit rex cũ daniele ĩ tẽplum
belis: ⁊ dixerũt ſacerdotes belis:
b Ecce nos egrediemur foras: ⁊ tu
c rex pone eſcas ⁊ vinum miſce: et
claude oſtiu3 ⁊ ſigna ãnulo tuo.
Et cũ ĩgreſſus fueris mane: niſi ĩ
ueneris oĩa comeſta a bel morte
moriemur: vel daniel q̇ mẽtitꝰ ẽ
ʃ al's cõtemnebãt.
d e aduũſũ nos. Cõfidebãt ãt q2 fece
rãt ſub mẽſa introitũ abſcõditũ:
⁊ ꝑ illũ ĩgrediebãt̃ ſemꝑ ⁊ deuo
f g rabãt ea. Factum eſt igit̃ poſtq̃3
egreſſi ſũt illi: ⁊ rex poſuit cibos
h añ bel: precepit daniel pueri ſu
i is: ⁊ attulerũt cinerẽ ⁊ cribrauit
ꝑ totũ tẽplũ corã rege: et egreſſi
clauſerũt hoſtiũ: ⁊ ſignãtes ãnu
lo regis: abierũt. Sacerdotes ãt
ingreſſi ſũt nocte iuxta ꝯſuetudi
nẽ ſuã: ⁊ vxores ⁊ filij eoꝝ: et co
mederũt oĩa ⁊ biberũt. Surrexit
aũt rex ſũmo diluculo: et daniel
cũ eo: ⁊ ait rex: Salua ne ſũt ſig
nacula daniel? Qui rñdit: Sal
k ua rex. Statiq3 cũ aꝑuiſſet hoſti
l um: intuitꝰ rex mẽſã exclamauit:
a ʃ videt̃ hic falli qđ ſolet dici magnã vocẽ non
eſſe niſi in ſanctis tm̃ ſed hec pericope apud he
breos dicit̃ non haberi.
m n voce magna: Magnus es bel: ⁊
o nõ ẽ apud te dolus q̇ſq̃3. Et riſit
p daniel: ⁊ tenuit regẽ ne ĩgredere
q r tur ĩtro ⁊ dixit: Ecce pauimẽtu3
† aĩaduerte cuiꝰ veſtigia ſunt hec.
Et dixit rex: Video veſtigia vi
s rorũ ⁊ mulieꝝ ⁊ infãtiũ. Et iratꝰ
t ẽ rex. Tũc apphẽdit rex ſacerdo
v tes ⁊ vxores ⁊ filios eoꝝ: ⁊ oſtẽ
derunt ei abſcondita oſtiola ꝑ q̃
ingrediebãt̃ ⁊ ꝯſumebãt q̃ erant
x† ſuꝑ mẽſã. Occidit ergo illoſ rex:
y ⁊ tradidit bel ĩ ꝑtãte3 danielis:
z q̇ ſubuertit eum et templũ eius. a
Et erat draco magnꝰ ĩ loco illo: b†
et colebant eũ babylonij. Et di c d
xit rex danieli: Ecce nũc nõ po
tes dicere: q2 iſte nõ ſit deus vi

Moraliter. Ca. XIIII
b† Erat q3
idolũ noĩe bel ⁊c̃. Per iſtud idolum
qđ vt deꝰ viuens colebat̃ eo ꝙ multa
comedere credebatur: ſignificat̃ gule
vitiũ ⁊ ex ꝯſequẽti luxurie. dicit enim
Hiero. Vẽter ⁊ genitalia ſũt membra
ꝓpinqua ⁊ ex vicinitate membroꝝ de
ſignat̃ vicinitas vitiorũ. Igit̃ bel vel
deum vẽtrẽ colũt guloſi ⁊ luxurioſi ſi
cut đr Phil. iij. ca. Quoꝝ deꝰ venter
eſt: ⁊ gl̃ia in ꝯfuſione eoꝝ q̇ terrena ſa
piũt. Et de cultu iſtius dei dic̃ Berñ.
Dijs ſolent templa ꝯſtrui: altaria eri
gi: miniſtri ad ſuiẽdũ deputari: imo
lari pecudes: ⁊ thura cõcremari: deo
vẽtri tẽplũ eſt coquina. altare menſa3
miniſtri coquinarij: ĩmolate pecudes
cocte carnes: fumꝰ incenſoru3 odor ſa
porũ. Cultores aũt belis deꝑhẽſi fue
rũt ꝑ ſapiẽtiã danielis: ſicut đr infra.
† Aĩaduerte cuiꝰ veſtigia ſũt hec ⁊c̃.
⁊ ſic fuerũt puniti morte ſicut ibi đr:
x† Occidit ergo illos ⁊c̃. daniel autẽ
interꝑtat̃ iudiciũ dei: ⁊ ſic ꝑ eiꝰ factũ
ſignificat̃ ꝙ cultores vẽtris ſc3 gulo
ſi ⁊ luxurioſi ꝑ dei iudiciũ ꝯdẽnabun
tur et igne gehenne tradent̃. b† Et
erat draco magnꝰ in loco illo. ꝑ draco
nem de q̇ dicit Augꝰ. in ſmone đ quo
dam. leo apte iraſcit̃. draco occulte in
ſidiat̃. fraus et malicia deſignatur: et
ideo draconẽ colũt illi q̇ ꝑ fraudem ⁊
maliciã veritatẽ ſubuertere q̃runt: cu
iuſmodi ſunt detractores adulatores
aduocati cupidi ⁊ iudices iniq̇ ⁊ cõſi
miles. ꝑ ſapiẽtiam aũt danielis draco
fuit interfectus ſicut dicitur infra.

a Et templũ eius. ipm̃ deſtruendo.
b Et erat draco ma. Hic oſtenditur
danielis audacia in inuaſione draco
nis venenoſi. ⁊ diuiditur in duas par
tes. q2 ꝑmo ponit̃ inuaſionis rõ. ſcđo
ipã ĩuaſio. ibi: Tu aũt da. Ratio autẽ
inuaſionis fuit: q2 rex volebat vt da
niel draconẽ coleret: ⁊ h̃ ẽ qđ đr h̃. Et
erat draco magnꝰ in loco illo. i. in ba
bylone in q̇dam tẽplo in q̇ locus ſub
terraneꝰ erat vbi ille draco erat.
c Et colebant eũ babylonij. q2 ſicut
dictũ eſt qñ hoĩes videbãt inſolitum
q̇d ⁊ mirabile excedẽs hoĩs ꝟtutẽ: re
putabant illud tanq̃3 deum. Modus
aũt colẽdi vt dicũt aliqui erat ꝑ q̃da3
inſtrumẽta facta de corio vitulino ple
na aqua: ⁊ ideo dicebãtur hydrulia:
ab hydros qđ eſt aqua. Sacerdotes
igit̃ illius tẽpli ꝑcutiebant illa hydru
lia virgis: ⁊ ſic reddebant ſonitũ ter
ribilem ad quẽ excitatꝰ draco emitte
bat aliqñ fumũ aliqñ ignẽ: qđ hoĩes
vulgares videntes iſtud reputabant
quaſi ſacrum et ſic inclinati ad terra3
adorabãt: quia in hoc decepti erant a
ſacerdotibꝰ colentibꝰ illum draconem
ꝓpter queſtũ tꝑalẽ quem inde repor
tabant. Et ſimiliter aliquando fit ĩ ec
cleſia maxima deceptio ꝑpli in miracu
lis fictis a ſacerdotibꝰ vel eis adherẽ
tibus ꝓpter lucrũ tẽporale. ⁊ talia ſc3
ſunt extirpanda a bonis ꝓlatis: ſicut
ſunt extirpata a daniele. d Et
iſta extirpata ſunt a daniele. d Et
dixit rex ⁊c̃. quia iſte nõ ſit deꝰ viuẽs.
Adora ergo eum. Excuſauit ſe daniel
ꝑ hoc vt viſũ eſt de adoratione belis
ꝙ non erat deus viuens: non poterat
autem dicere de dracone quin haberet
vitam

vitã. a Dixitq; daniel regi: Dñm deũ meũ adoro q2 ipe eſt deꝰ viuens. Nõ ei negauit daniel dracõnẽ hr̃e vitam ſimplr̃: ſed negauit vitã diuinã: q2 ſolus deꝰ eſt vita ꝑ eſſentiã a q̃ oĩa alia viuificant᷑: vt. s̃. dictũ eſt eodẽ ca. b Tu aũt da mihi ꝑtãtẽ. Hic ponit᷑ ipſiꝰ draconis inuaſio: ⁊ primo daniel petit huiꝰ inuaſiõis licentiã dicens: Tu aũt da mihi ꝑtãtẽ. i. licentiã talẽ ꝙ nullus me impediat. Et interficiã draconẽ abſq; gladio ⁊ fuſte: qḋ videtur ĩpoſſibile niſi diuina ꝟtute. ꝓpter h̄ ſequit᷑: c Et ait rex: do tibi. Tulit ergo daniel picẽ ⁊ adipẽ ⁊ pilos et coxit parit᷑ ⁊c̃. ꝓpter odorẽ enim pinguedinis calefacte libent᷑ accepit draco ille maſſã illã ſibi proiectam.

Moralit᷑ Moralit᷑. Fecitq; maſſas ⁊ dedit in os draconis ⁊ dirupꝰ eſt draco. ſic ꝑ dei iudiciũ ꝯdemnatur eterne mortis fraus ⁊ malicia ꝓdictoꝝ. d Et dirupꝰ ẽ draco. q2 cũ momordiſſet maſſam illã: dentes eiꝰ inuoluti ſũt ꝓpter picẽ ⁊ pilos: ſic ꝙ nõ potuit os apire ⁊ maſſã illã maſticare: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ potuit reſpirare: ⁊ eſt aĩal valde calidũ: qḋ ptʒ ꝑ effectũ: q2 aliqñ ꝑ os emittit fumũ: aliqñ ignẽ: iõ dirupꝰ eſt venter eius ꝓpter defectũ reſpirationis.

e Et dixit daniel: Ecce quẽ colebatis. q. d. ꝑ effectũ ptʒ ꝙ nõ erat deus: nec aliq̇d diuinũ erat in eo. f Qḋ cũ audiſſent babylonij. Hic deſcribit᷑ danielis ꝯſtãtia in ſuſtinẽdo adũſa: ⁊ diuidit᷑ in duas partes. q2 primo deſcribit᷑ magnitudo pene ſibi inflicte. ſcḋo modꝰ liberatiõis diuĩe. ibi: Erat aũt abacuk. Circa ꝑmũ aduertendũ ꝙ duplex pẽa fuit ĩflicta danieli. Una fuit pena mortis: q2 miſſus eſt in lacũ leonũ vt ab ĩpis deuoraret᷑. Scḋa fuit pena famis: q2 ſubtractꝰ eſt ei oĩs cibus: vt ſi leones nõ tangerẽt eũ: ſaltẽ fame ꝑiclitaret᷑. ⁊ h̄ eſt qḋ dr̃ hic: Qḋ cũ audiſſent babylonij. ſ. belis deſtructionẽ: ⁊ draconis ĩterfectionẽ ꝑ ipm danielẽ: g Indignati ſunt vehement᷑. q2 fuerũt decepti ⁊ incitati ꝑ ſacerdotes q̃ ꝓ illo cultu celabãt: q2 ĩde viuebãt: nec fuit mirũ ſi cito fuerũt indignati ꝯtra danielẽ q̃ erat alienigena ⁊ alterius leg᷑: cũ eſſet natiõe iudeus. h Et ꝯgregati aduerſus regẽ. q2 facta eſt ſeditio ⁊ cõmotio ꝑpl̃i contra eũ ꝓ predict᷑. i Dixerũt: iudeus factus eſt rex. q̃ſi dicãt: apoſtata ẽ a lege ⁊ ritu nr̃o ⁊ regũ ꝓcedentiũ: qḋ ꝓbant ꝑ factũ. k Bel deſtruxit: draconẽ interfecit. q2 dedit ꝑtãtẽ h̄ faciendi danieli q̃ erat iudeꝰ. Sequit᷑:

l Trade nobis danielẽ. ſ. vt moriat᷑. m Alioq̇n interficiemꝰ te ⁊ domũ tuã. i. familiã tuã. n Uidit ḡ rex ꝙ irruerẽt in eũ vehementer. q2 furor multitudinis ꝯcitate eſt valde irrõnabilis ⁊ ꝑiculoſus. o Et neceſſitate cõpulſus tradidit eis danielẽ. non enĩ poterat rex ita cito ꝯgregare exercitũ ad cohibendũ multitudinis ꝯcitate impetũ: ⁊ iõ oportebat ꝙ traderet eis danielẽ: vel ꝙ moreret᷑ cũ tota familia ſua. Itẽ videbat ꝙ ipo mortuo daniel nõ euaderet mortẽ: q2 ꝓpt᷑ ipm inſurgebat multitudo ꝯtra regẽ. minꝰ aũt malũ videbat᷑ ꝑma facie ꝙ ſolus daniel traderet᷑ morti q̃ꝫ ꝙ ipe ⁊ rex ⁊ familia ſua morerent᷑. iõo tãqꝫ minus ma

a uens. Adoro ergo eum. Dixitq;
daniel regi: Dñm deũ meũ ado
ro: quia ipſe eſt deꝰ viuens. Iſte
b autem nõ eſt deus viuens. Tu
autem da mihi poteſtatẽ: ⁊ in
terficiã draconẽ abſq; gladio et
c fuſtę. Et ait rex: Do tibi. Tulit
ergo daniel picem et adipem et
pilos: ⁊ coxit parit᷑. Fecitq; maſ †
d ſas: et dedit ĩ os draconis: ⁊ di
e ruptus eſt draco. Et dixit dani
f el: Ecce quem colebatis. Quod
g cum audiſſent babylonij: indi
h gnati ſunt vehementer: et con
i gregati aduerſus regem dixe
runt: Iudęus factus eſt rex.
k Bel deſtruxit: draconem inter
fecit: ⁊ ſacerdotes occidit. Et di
xerunt cum veniſſent ad regẽ.
l m Trade nobis danielem: alioq̇n
interficiemus te ⁊ domũ tuam.
n Uidit ergo rex ꝙ irruerẽt in eũ
o vehementer: et neceſſitate com
pulſus tradidit eis danielem.
†Qui miſerunt eum in lacũ leo p
num: ⁊ erat ibi diebus ſex. Por q
ro in lacu erant leones ſeptem:
et dabant᷑ eis quotidie duo cor
pora et duę oues: et tunc nõ da
ta ſunt eis vt deuorarent dani
elẽ. Erat ãt abacuk ꝓpheta in r†
iudęa: et ipſe coxerat pulmen s
tum: et intriuerat panes in al
ueolo et ibat in campum vt fer
ret meſſoribus. Dixitq; angelꝰ t
domini ad abacuk: Fer pran
dium quod habes in babylo
nem danieli: qui eſt in lacu leo
num. Et dixit abacuk: Domi v
ne babylonem non vidi: et la x
cum neſcio.† Et appręhendit y
eũ angelus domini in vertice
eius: et portauit eum capillo ca z
pitis ſui: poſuitq; eum in baby a
lonem ſuper lacum in impetu
ſpiritus ſui. Et clamauit aba
cuk dicens: Daniel ſerue dei
tolle prandium quod miſit tibi
deus. Et ait Daniel: Recor b
datus es mei deus: et non de
reliquiſti diligentes te. Sur
gens daniel comedit. Porro †
angelus domini reſtituit aba
cuk confeſtim in loco ſuo. Ue c
nit ergo rex die ſeptimo vt lu d
geret danielem: et venit ad la

minus malũ ſm̄ eſtimationẽ tradidit eis danielẽ: ⁊ maxĩe q2 ꝯfidebat ipm ꝑ diuinã potẽtiam liberari: ſicut audiuerat liberationẽ ſocioꝝ daniel᷑ de camĩo ignis. p Qui miſe. eũ in la. le. ⁊ erat ibi ſex diebꝰ. Ex h̄ ptʒ ꝙ miſſio daniel᷑ in lacũ eſt alia ab illa q̃ facta eſt tp̃e darij: vt dictũ eſt. s̃. ca. vj. q2 tũc nõ fuit ĩ lacu niſi ꝑ vnã noctẽ: vt ptʒ ibidẽ. hic ãt dr̃ fuiſſe in lacu ꝑ ſex dies. Silr̃ ptʒ h̄ alia de cã: q2 fuit poſitꝰ in lacũ tp̃e Darij: eo ꝙ fuit ĩpoſita ſibi tranſgreſſio regij edicti: q̇ vt ibidẽ dr̃ poſuerat edictũ vt nullꝰ peteret aliq̇d a deo vel hoĩe niſi ad rege vſq; ad triginta dies. Daniel aũt infra iſtud tp̄s inuentꝰ eſt adorare deũ: ꝓpter qḋ miſſus fuit ĩ lacũ leonũ. Cã aũt q̃re dr̃ hic poſitꝰ in lacũ leonũ eſt alia. ſ. deſtructio belis et interfectio draconis. q Porro in lacu. ⁊c̃. Hic tangit᷑ pena famis. Dimiſſus ẽ in lacu ꝑ ſex dies naturales ſine cibo: ⁊ ĩterim denegatꝰ eſt leonibꝰ cibꝰ ꝯſuetꝰ vt citiꝰ deuorarẽt danielẽ. r Erat aũt abacuk. hic ꝯñter ponit᷑ ipiꝰ daniel᷑ liberatio: ⁊ ꝑmo ponit᷑ liberatio eiꝰ a pena famis. ſcḋo a pena miſſiõis in lacum. ibi: Uenit ḡ rex. In ꝑria ꝑte dr̃ ſic: Erat ãt abacuk ꝓp̄ha in iudea. Hic eſt vnus de xij. ꝓp̄bis: vt videt᷑ Hiero. ſentire ĩ prologo. F Moralit᷑. Erat aũt abacuk ꝓpheta in iudea. Abacuk aũt interꝑtat᷑ fortis luctator: ⁊ ſignificat hoĩem ſapientẽ rõne interꝑtationis. ⁊ ſic abacuk ꝯſolatꝰ fuit danielẽ miſſũ in lacũ iniuſte: ſic iſte ꝯſolari nitit᷑ oẽm q̃ iniuſte patitur. s Et ipe coxe. pul. ⁊ intri. panes in al. ⁊c̃. nomẽ eſt vaſis facti ad reponẽdũ cibos: ⁊ dr̃ ex ſilitudine alui. i. ventr᷑ vbi cibi reponunt᷑ ⁊ inde alimẽtũ ad ſingl̃a mẽbra ꝟtute caloris naturalis defert᷑. t Dixitq; an. do. ad abacuk: Fer prandiũ qḋ habes in babylonẽ danieli. q. d. ipe indiget. cibꝰ eſt ei denegatꝰ. v Et dixit abacuk: Domine babylonẽ nõ vidi: ⁊ iõ neſcirẽ illuc ire. x Et lacũ neſcio. ⁊ iõ dato ꝙ iã eſſem in babylone neſcirẽ danielẽ inuenire. iſta dixit ſe excuſando.

Moralit᷑ †s̃. 6. a

y Et apꝑhendit eũ ange. do. in vertice eius. angelus aũt apparebat ĩ corꝑe aſſumpto: ⁊ iõ dr̃ apꝑhendiſſe caput: q2 poſuit manũ ſuꝑ caput eius. z Et portauit eũ capillo capitis ſui. nõ eſt ſic intelligendũ ꝙ virtus angeli ſolũmodo tãgeret capillos eiꝰ: ſ; totũ corpꝰ ſm̄ ꝙ h̄ dr̃: q2 poſuit manũ ſuꝑ caput eiꝰ vt dictũ eſt. a Poſuitq; eũ ĩ ba. ſu. lacum in impetu ſp̄us ſui. i. virtutis ſue: nec eſt mirũ ſi angelus portauerit hominẽ ꝑ tantũ ſpacium terre in modico tempore: quia vnus angelus reuoluit orbem circulariter in vno die: ad quem tota terra cõparata nõ eſt niſi q̃ſi punctus. Sequitur: b Et ait Daniel: Recordatus eſt mei deus. prius enĩ benedixit deum q̃ꝫ ſumeret cibum. hec eſt enĩ conſuetudo laudabilis. Moraliter. Porro angelus domini reſtituit abacuk confeſtim in loco ſuo. per qḋ ſignificatur ꝙ defenſor iuſticie ⁊ oppſſorum cõſolator angelico miniſterio ad locum ſibi paratum in empyreo deducetur. qḋ nob̄ ꝯcedat ⁊c̃. c Uenit ḡ. Hic ponit᷑ liberatio daniel᷑ de lacu. cuꝫ dr̃: Uẽit ḡ rex die ſeptĩo: q2 daniel erat cõdẽnatꝰ ad h̄ ꝙ ſtaret ibi ꝑ ſex dies naturales. d Ut lu. da. q2 ꝓbabilit᷑ credebat

G †Ezech. 8. d

Moralit᷑

debat

debat ipm mortuũ. a Et ecce danial ſedens. viuus τ ſan⁹.
b Et exclamauit rex voce magna dicẽs: Magn⁹ es dñe de
us danielis. Viſo enĩ miraculo magnificauit diuinã potẽti/
am. c Et extraxit eũ. iã enĩ trãſierat ſeditio pplĩ: τ maxime
qꝛ videbãt p effectũ virtutẽ dei ipi⁹. d Porro illos q pdi
tionis ei⁹ cauſa fuerãt. incitãdo multi
tudinẽ pplĩ ad clamorẽ pdictũ et ſedi/
tionẽ. e Intromiſit in lacũ. iſtud
enĩ fuit iuſtũ ſm legẽ talionis: ex quo
declarata fuit iuſticia daniel. f Et
deuorati ſunt in momẽto. in q apparu
it ſaluatio danielis mag miraculoſa.
g Tũc rex ait: Paueãt habitãtes
‡22.q.2.c. τc. Viſo enĩ miraculo pdicto rex vo/
vrilẽ.ibi.q luit magnificare diuinãpotentiã: non
ois iuſtos. ſolũ in babylone: ſ in toto regno ſibi
er.23.q.5.c. ſubdito. et h eſt qd dꝛ hic: Paueãt. i.
ſi pptereа timeãt blaſphemare. Habitãtes ĩ vni
uerſa terra: hyperbole eſt ad exprimẽdũ
magnitudinẽ ſui regni: qꝛ nõ oĩs ter
ra erat ſibi ſubiecta. Deũ daniel. licet
enĩ ſit de⁹ oĩm: dꝛ tñ hic de⁹ daniel p
cultũ ſpecialẽ: τ qꝛ ipſ danielẽ ſpeciali
ter ſaluauerat p euidẽs miraculũ. τ h
eſt qd ſubdit: Quia ipſe liberator et
ſaluator faciẽs ſigna. i. opa ſup natu
rã q hoĩes inducũt ad cognoſcẽdũ di
uinã excellentiã: qꝛ diuĩa potẽtia τ mi
ſericordia cognita eſt in liberatiõe da
nielis: τ ſua iuſticia in ſuoꝝ accuſato/
rũ deuoratiõe: τ p h rex gẽtilis τ po/
pulus ei ſubiect⁹ fuit induct⁹ ad lau/
dandũ deũ: q eſt bñdict⁹ in ſecula ſe/
culoꝝ. Amen.
Finit poſtilla Nicolai de lyra ſup
hiſtoriã Suſanne τ belis τ draconis.

a cum et introſpexit: et ecce daniel
b ſedẽs ĩ medio leonũ. Et exclama
uit voce magna rex dicens: Ma
c gn⁹ es dñe de⁹ danielis. Et extra
d xit eũ de lacu leonũ† Porro illos
e qui pditiõis eius cã fuerãt intro
f miſit in lacũ: τ deuorati ſũt ĩ mo/
g mẽto corã eo. Tũc rex ait: Paue
ant habitãtes vniuerſaꝫ terrã de
um danielis: qꝛ ipſe eſt ſaluator τ
liberator faciens ſigna τ mirabi/
lia in celo et in terra: q liberauit
danielẽ de la cu leonũ.

Finit daniel ppheta cũ additio/
nibus que ſunt de canone.

Incipit prolog⁹ ſcti Hieronymi in librũ duodecim pphetarum.

h Non idem ordo eſt
duodeciꝫ ppheta
i rũ apd hebreos: q
k eſt apud nos. Vñ
l ſm id qd ibi legit
m
n hic ꝗ diſpoſiti ſunt. Oſee coma
o ticus ẽ τ qſi p ſñias loquens. Io
p hel plan⁹ in principijs: in fine ob
q ſcurior: τ vſq ad malachiã habẽt
r ſinguli pprietates ſuas: queꝫ eſ/
s drã ſcribã legiſq doctorẽ hebrei
t autumant. Et qꝛ longũ eſt nunc
v de omibus dicere: hoc tñ vos o
x paula τ euſtochiũ admonitas ſci
y re volo vnum librum eſſe duode
5 cim prophetarũ: et oſee ſynchro/
a non eſaie: malachiaꝫ vero aggei
b et zacharie fuiſſe tpibus. In qb⁹
c aũt tps non pfertur in titulo: ſub
d illis eos regibus pphetaſſe: ſub
e quib⁹ τ hi qui ante eos habẽt ti/
f tulos prophetauerunt.
g
h

Incipit expoſitio fratris Britonis ĩ plogũ duodecim pphaꝝ.

b Non idẽ ordo eſt duodecim
n pphetaꝝ. Iſte plog⁹ cõis
eſt duodecim paruis pphe
tis: et hꝫ qttuor pticulas.
In pmo tangit apud hebreos et. lxx.
diuerſitas ordinis pphaꝝ. cũ dꝛ: Nõ
idẽ ordo eſt τc. In ſcda oñdit q vari/
uꝫ hñt modũ ſcribẽdi. ibi: Oſee coma
ticus eſt τc. In tertia ſubdit eorũ col/
lectio in vnũ. ibi: Et qꝛ longuꝫ eſt τc.
In qrta diſtinguunt tpa pphetatio/
num. ibi: Et oſee ſynchronõ eſaie τc.
His viſis lre inſiſtam⁹. i Apud he
breos. qs hieremias imitat. k Qui
eſt apud nos. latinos: ſm. lxx. interp/
tes. vñ dicit glo. Ordo duodecĩ pphe
tarũ ſm. lxx. talis eſt: Oſee: Amos:
Micheas: Iohel: Abdias: Ionas:
Naum: Abacuk: Sophonias: Agge
us: Zacharias: Malachias. ſm he/
breos vero qs Hiero. ſequit tal eſt or
do: Oſee: iohel: amos: abdias: ionaſ:
micheas: naum: abacuk: ſophonias:
aggeus: zacharias: malachias.
l Vñ qꝛ. ſ. apud hebreos qs ſeqmur
ſunt taliter ordĩati. m Scdm id qd legit. apud hebreos.
n Hic. i. in iſta trãſlatiõe qua mõ cõiter vtit eccl'ia. o Diſ/
poſiti ſũt. añ trãſlationẽ iſtaꝫ cõiter currebat editio. lxx.
p Oſee. ſicut ait Iſido. etymol. vij. ſaluator aut ſaluãs in/
terptat. dũ enĩ irã dei in pplm iſraelẽ ob crimẽ idolatrie pphe
taſſet: domui iude ſalutẽ pnũciauit. ppter qd Ezechias rex
iuda ſublatis idolis q pcedẽtes ꝯſecrauerãt templũ dñi pur
gaſſe ac purificaſſe monſtrat. q Comatic⁹ eſt. interlinea/
ris. i. abbreuiator. p qd tangit pprietas comatis. eſt enĩ co/
ma punctata platio orõnis p miores deciſiões: vt ore: geniſ:
oculis. paridẽ mẽtiris adeſſe eloqo: forma: nobilitate cares.
ecce qlibet deciſio ſiue pticula orõnis parũ valet p ſe: ſ oms
inſimul aggregate reddũt pfectũ ſenſum. Colon aũt eſt pun/
ctata
ctata platio ſm maiores deciſiões q pfectũ reddunt ſenſum:
ſed nõ pfectã ſñiam: ſicut dictũ eſt. s. in plogo ſup Eſa. Dicit
q abbreuiator: qꝛ breues hꝫ clauſulas. qrũ qlibet p ſe nec pfe/
ctũ ſenſum reddit nec pfectã ſñiam. Vñ cũ Hiero. dixiſſet: O/
ſee comatic⁹ eſt: expoſuit ſeipm dicẽs: r Et. p id eſt.
s Quaſi p ſen. lo. licet enĩ quelibet
clauſula videat cõpletam repſentare
ſñiam: tñ ſuſpẽdit ſñia vſq poſt cõple
tã totalẽ orõnẽ: ſic ptꝫ in ꝯſtructiõe ſu
ſpenſiua. Vbi grã: Oſee. j. dꝛ: Vade.
ecce qſi vna ſñia: Sume tibi vxorẽ for
nicationũ. ecce qſi alia ſñia: Et fac fili
os fornicationũ. ecce qſi tertia ſñia. τ
tñ nõdũ cõplet vſq ad finẽ verſus. cũ
dꝛ: Quia fornicans fornicabit terra
a dño. Vñ ſic intelligẽda ẽ gloſa q di/
cit: Comatic⁹. i. diuiſus: ſupple p clau
ſulas: eo q ĩ ſingulis clauſulis diuer/
ſas vel plenas ſñias dicat. i. dicere vi
deatur. Aliter exponit: Et qſi p ſentẽ
tias loquẽs. i. pfundas verboꝝ intelli
gẽtias: ſm q Hugo de ſctõ victore dif
finit ſñiam dicẽs: Sentẽtia eſt pfun/
dior intelligẽtia q niſi expoſitiõe vl in
terptatiõe nõ inuenit. vide in plogo
Eſa. de colis τ comatib⁹. t Iohel
pla. in pncipijs. i. in pncipio. plale po/
nit p ſinglari. Nota q pncipiũ τ ini/
tiũ differũt. Initiũ pprie dꝛ añ qd nõ
eſt aliud. pncipiũ aũt poſt qd ẽ aliud:
τ ſic mediũ quodãmõ dꝛ pncipiuꝫ re/
ſpectu finis. τ iõ dꝛ: Planus ĩ princi/
pijs. i. in initio τ medio: τ ĩ fine eſt dif
ficil. v Et vſq. ĩcluſiue. x Pro/
prietates. i. pprios modos ſcribẽdi.
y Eſdrã ſcribã. j. Eſdre. vij. Ipſe Eſ/
dras aſcẽdit de babylone τ ipſe ſcriba
velox: eo q legẽ moyſi cõbuſtã velo/
citer reparauit. vel quaſdã figuras in
uenit ĩ hebreo qb⁹ velociter ſcribit.
5 Autumãt. i. putãt vel affirmãt. au
tumo autumas dꝛ putare: affirmare:
ꝯfidere. τ cõponit ab ab τ timos qd ẽ
mens: qſi a mẽte ſic hre. τ inde dꝛ hec
autuma: hui⁹ autume: eſtimatio. Vñ:
a O paula τ euſtochiũ. de his inue
nies. s. in plogo ſup Ioſue verſus fi
nẽ. ad petitionẽ iſtoꝝ trãſtulit Hiero.
iſtũ librũ. b Admonitas vos volo
eſſe. ſupple hic. ſ. c Vnũ li. eſſe. xij.
pphaꝝ. q hebraice dꝛ taraſara: ſed q/
re eſt vn⁹ liber in plogo ſuper libros
Regum ponit rõ: vt. ſ. apud hebreos
tot eẽnt libri qt ſunt lre alphabeti. Vel
aliter ſm Iſido. q ait in. vj. etymol.
Libri. xij. pphaꝝ auctoꝝ ſuorũ noib⁹
pnotant: q ppterea dicunt miores:
eo q ſermões eoꝝ breues ſũt. vñ et cõ
nexi ſibimet inuicẽ in vno volumĩe cõ
tinent. ſ. ppter breuitatẽ ſuã. Sꝫ qrit
qre libri vete. teſta. rñdẽt in nũero lit
teris alphabeti: et nõ libri noui teſta.
Rñdeo: qꝛ vet⁹ teſtamẽtũ fuit initiale
τ qſi elementale ad nouũ: ad qd deſi/
gnãdũ cuilibet libro rñdet vnũ elemẽtũ hebraici alphabeti: ſi
cut meli⁹ ſcribit ĩ plogo ſup Reg. d Synchronõ. i. ꝯtẽpo
raneũ. a ſyn qd eſt con: τ chronõ qd eſt tps: qꝛ in eiſdẽ tpibus
τ ſub eiſdẽ regib⁹ pphetauerũt: ſicut ptꝫ in titulis eorundẽ.
e Malachiã vero aggei τc. interlinearis: Eſdrã fuiſſe autu/
mant q velox ſcriba fuit. iſtos ãt tres. ſ. malachiã: aggeũ τ za
chariã ꝯiũgit: qꝛ ipſi pphetauerũt de reedificatiõe hierlm.
f Fuiſſe tpib⁹. ĩterlinear. poſt reditũ de captiuitate. In fine
ponit regla p quã ſciri pt qb⁹ tpib⁹ pphe ſinguli pphetaue/
rũt. cũ dꝛ: g In qb⁹ ãt tempus. nõ p. in ti. vos volo admo
nitas eſſe. h Sub illis eos regib⁹ pphetaſſe ſub qb⁹ τ hi q
añ eos hñt titulos. i. reges in titulis noĩatos: pphetauerunt.
Explicit qualiſcunq expoſitio iſtius prologi.

Incipit